รายงานการศึกษาขั้นต้น
(Inception Report)

โครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี

เสนอ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โดย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

มีนาคม 2566

INCEPTION REPORT

โครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สารบัญ

สารบัญ ..... **ก**
สารบัญตาราง ..... ค
สารบัญรูปภาพ ..... ง
บทที่ 1 บทนำ 1
1.1 ความเป็นมาของโครงการ 1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา 2
1.3 ผลผลิตของโครงการ 3
1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ 7
1.5 ขอบเขตการศึกษา 7
1.6 บุคลากรของโครงการ 8
1.7 กลไกการบริหารงาน 10
บทที่ 2 การจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ด้วยกระบวนการ SEA 11
2.1 แนวคิดการดำเนินงาน 11
2.2 การจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ 15
2.3 การจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์เพื่อการวางแผนเชิงพื้นที่ (Stategic Environmental Assessment : SEA) 20
บทที่ 3 แผนการดำเนินงาน 33
3.1 กระบวนการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ด้วยกระบวนการ SEA 33
3.2 แผนการดำเนินงาน 34
3.3 การมีส่วนรวม 41
3.4 ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล 49
บทที่ 4 การทบทวนยุทธศาสตร์แผน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 57
4.1 ยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาในภาพรวมที่เกี่ยวข้องกับแผนการพัฒนาเชิงพื้นที่ 57
4.2 ยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาเฉพาะด้านและรายสาขาที่เกี่ยวข้องกับแผนการพัฒนาเชิงพื้นที่ 91
4.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องในมิติเฉพาะ 194
4.4 การวิเคราะห์โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดสงขลาและปัตตานี 227

บทที่ 5 การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วม..... 230
5.1 การจัดเวทีการมีส่วนร่วม..... 230
5.2 การจัดการการสร้างความรู้ความเข้าใจ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์..... 246
เอกสารอ้างอิง..... 287
ภาคผนวก..... 292
ภาคผนวก ก สรุปผลการประชุมปฐมนิเทศ เวทีที่ 1 จังหวัดสงขลา..... 293
ภาคผนวก ข สรุปผลการประชุมปฐมนิเทศ เวทีที่ 2 จังหวัดปัตตานี..... 425
ภาคผนวก ค สรุปผลการประชุมเวทีย่อยสำหรับเวที ครั้งที่ 1..... 458
ภาคผนวก ง ตัวชี้วัดและแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ..... 469
ภาคผนวก จ การสำรวจข้อมูลครัวเรือน..... 476
ภาคผนวก ฉ ร่างแบบสอบถามการสำรวจข้อมูลครัวเรือน..... 481

สารบัญตาราง

ตารางที่ 3-1 แผนการดำเนินงานในภาพรวมทั้งโครงการ 35

ตารางที่ 3-2 ตัวชี้วัดที่มีการสำรวจข้อมูลปฐมภูมิ 50

ตารางที่ 3-3 วิธีการและเทคนิคที่ใช้ในขั้นตอน SEA 53

ตารางที่ 4-1 ประเด็นการพัฒนาและแนวทางการพัฒนาจังหวัดในแผนพัฒนาจังหวัดสงขลา (พ.ศ. 2566 - 2570) 83

ตารางที่ 4-2 ประเด็นการพัฒนาและแนวทางการพัฒนาจังหวัดในแผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี (พ.ศ. 2566 - 2570) 86

ตารางที่ 4-3 ตารางแสดงความก้าวหน้าการพัฒนาที่สำคัญรายพื้นที่ 123

ตารางที่ 4-4 เป้าหมายและตัวชี้วัดการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง 130

ตารางที่ 4-5 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) 147

ตารางที่ 4-6 ตารางสังเคราะห์ประเด็นการพัฒนาด้านพหุวัฒนธรรม และวัฒนธรรม ตามยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 165

ตารางที่ 4-7 ตารางสังเคราะห์ประเด็นการพัฒนาด้านพหุวัฒนธรรม และวัฒนธรรม ตามยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 173

ตารางที่ 4-8 กฎหมายสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่จังหวัดสงขลาและปัตตานี 209

ตารางที่ 5-1 เป้าหมายและประเด็นเนื้อในการระดมความเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียครั้งที่ 1 234

ตารางที่ 5-2 ประเภทและจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 1 เวทีที่ 1 จังหวัดสงขลา 235

ตารางที่ 5-3 ประเภทและจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 1 เวทีที่ 2 จังหวัดปัตตานี 236

ตารางที่ 5-4 ผลการระดมความเห็นผู้ที่มีส่วนได้เสียจากการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 1 237

สารบัญรูปภาพ

รูปที่ 1-1 โครงสร้างกลไกการบริหารงาน..... 10
รูปที่ 2-1 SEA in Conflicts Areas..... 12
รูปที่ 3-1 ความเชื่อมโยงของกระบวนการการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่กระบวนการ SEA และการมีส่วนร่วม 33
รูปที่ 3-2 พื้นที่ไข่แดง ไข่ขาว และชายขอบ ของพื้นที่ศึกษา..... 44
รูปที่ 3-3 กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในการทำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่..... 45
รูปที่ 3-4 ระดับของการมีส่วนร่วม..... 47
รูปที่ 4-1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน..... 58
รูปที่ 4-2 การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)..... 59
รูปที่ 4-3 Mind Map ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง..... 62
รูปที่ 4-4 Mind Map ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน..... 65
รูปที่ 4-5 Mind Map ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์... 68
รูปที่ 4-6 Mind Map ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม..... 70
รูปที่ 4-7 Mind Map ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม..... 73
รูปที่ 4-8 Mind Map ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ..... 76
รูปที่ 4-9 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 หมุดหมายการพัฒนา จำนวน 13 หมุดหมาย..... 80
รูปที่ 4-10 เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาคใต้ พ.ศ. 2566 – 2570..... 81
รูปที่ 4-11 ความเชื่อมโยงตามประเด็นพัฒนาระดับชาติสู่ระดับพื้นที่..... 88
รูปที่ 4-12 ความเชื่อมโยงระหว่างระบบเศรษฐกิจชีวภาพ ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน..... 96
รูปที่ 4-13 อันดับคุณภาพโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย..... 107
รูปที่ 4-14 ภาพรวมของผลการจัดอันดับโลกในปี 2565 โดย IMD..... 109
รูปที่ 4-15 ภาพแสดงผลการจัดอันดับของไทย..... 110
รูปที่ 4-16 ภาพแสดงผลการจัดอันดับรายปัจจัยของไทย..... 115
รูปที่ 4-17 ภาพแสดงผลการจัดอันดับย่อยด้านปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน..... 113
รูปที่ 4-18 ภาพแสดงการพัฒนาโครงข่ายทางหลวงจังหวัดสงขลา..... 115
รูปที่ 4-19 ภาพแสดงแผนพัฒนารถไฟทางคู่ทั่วประเทศ..... 116
รูปที่ 4-20 ภาพแสดงการเชื่อมโยงระบบการขนส่งสาธารณะ..... 118

รูปที่ 4-21 ภาพแสดงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ) และด่านชายแดนที่สำคัญ..... 119
รูปที่ 4-22 แสดงข้อมูลเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา..... 120
รูปที่ 4-23 แผนผังแสดงโครงการคมนาคมและขนส่ง..... 124
รูปที่ 4-24 ภาพแสดงสัดส่วนของประชากรชนบทที่อาศัยอยู่ภายในระยะ 2 กิโลเมตร จากถนนที่สามารถใช้งานได้ทุกฤดู (ร้อยละ)..... 126
รูปที่ 4-25 แสดงปริมาณผู้โดยสาร..... 127
รูปที่ 4-26 แสดงสินค้าที่ขนส่งจำแนกตามรูปแบบการขนส่ง..... 128
รูปที่ 4-27 ยุทธศาสตร์ชาติ..... 188
รูปที่ 4-28 งบประมาณรายจ่ายการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2547-2565 (ล้านบาท)..... 194
รูปที่ 4-29 แสดงความเชื่อมโยงของผังแต่ละระดับ..... 219
รูปที่ 4-30 ผังประเทศไทย พ.ศ. 2600..... 224
รูปที่ 4-31 ผังภาคกลางปี พ.ศ. 2600..... 224
รูปที่ 4-32 ผังเมืองรวมจังหวัด..... 225
รูปที่ 4-33 ผังเมืองรวมเมือง/ชุมชน..... 225
รูปที่ 5-1 กรอบขั้นตอนการจัดเวทีการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย..... 231

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

จากการที่คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2564 รับทราบข้อเรียกร้องของเครือข่ายจะนะรักษ์ถิ่นตามที่คณะกรรมการ ตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีการดำเนินการขยายผลโครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ไปสู่เมืองต้นแบบที่ 4 อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา “เมืองต้นแบบอุตสาหกรรมก้าวหน้า แห่งอนาคต” ได้เสนอ และมอบหมายให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันจัดให้มีการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) และแผนแม่บทต่าง ๆ ภายใต้เรื่องการดำเนินการขยายผลโครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ไปสู่เมืองต้นแบบที่ 4 อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา “เมืองต้นแบบอุตสาหกรรมก้าวหน้าแห่งอนาคต” โดยการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยให้กระบวนการตัดสินใจในการวางแผนที่คำนึงถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุลทั้ง 3 ด้าน และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยป้องกันปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้ ในหลักการจัดทำ SEA ที่มีประสิทธิภาพ ควรดำเนินการก่อนการพัฒนาในพื้นที่หรือก่อนเกิดความขัดแย้งขึ้น ดังนั้น การจัดทำ SEA ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2564 ซึ่งเป็นกรณีที่มีความขัดแย้งขึ้นแล้ว จำเป็นต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ

สศช. จึงได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นสำหรับการจัดทำแผนพัฒนาด้วย SEA ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2564 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2565 โดยมีกลุ่มเป้าหมายจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำนวน 4 ครั้ง ประกอบด้วย (1) กลุ่มภาครัฐและเอกชน (2) กลุ่มผู้ห่วงใยจะนะ (3) กลุ่มแนวร่วมการพัฒนา และ (4) กลุ่มนักวิชาการ เพื่อรับฟังความคิดเห็นในประเด็นสำคัญที่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors) สำหรับการจัดทำ SEA ประกอบด้วย (1) ความคาดหวังต่อการจัดทำแผนพัฒนา โดยใช้ SEA เป็นเครื่องมือ (2) ประเด็นข้อห่วงใยเกี่ยวกับการพัฒนาในพื้นที่ (3) แผนพัฒนาที่ควรใช้ SEA ในการจัดทำ (4) พื้นที่ขอบเขตการศึกษา และระยะเวลาในการดำเนินการ (5) ประเด็นอ่อนไหวหรือข้อพึงระวังในการดำเนินการ และ (6) เกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่จะเป็นคณะกรรมการกำกับการจัดทำ SEA ซึ่งสรุปได้ว่า เนื่องจากจังหวัดปัตตานี เป็นพื้นที่ที่มีความเชื่อมโยงกับจังหวัดสงขลา ทั้งในด้านวิถีชีวิตของประชาชนและระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง ดังนั้นจึงควรจัดทำ SEA

สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ในจังหวัดสงขลาและปัตตานี เพื่อให้ตอบโจทย์ความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียอย่างแท้จริงและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2565 นายกรัฐมนตรีรับทราบความก้าวหน้าและแผนการดำเนินงานการจัดทำ SEA สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี โดยวิธีการจ้างที่ปรึกษา ระยะเวลาดำเนินการ 18 เดือน ภายในกรอบวงเงิน 30 ล้านบาท และการแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี โดยมีเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธานร่วม และมีผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง จำนวนไม่เกิน 12 คน เพื่อทำหน้าที่ให้ความเห็นประกอบการจัดทำขอบเขตงานจ้างที่ปรึกษา (TOR) ในการจัดทำ SEA รวมทั้งกำกับ ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดทำ SEA สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี

ดังนั้น สศช. จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการจ้างที่ปรึกษา เพื่อจัดทำโครงการการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2564 และมีผลการศึกษาในการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ ที่มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ สามารถสร้างความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกภาคส่วนและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป โดยต่อมาผลการคัดเลือกที่ปรึกษาปรากฏว่า สศช. ได้ว่าจ้างมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในฐานะที่ปรึกษาโครงการฯ เพื่อดำเนินโครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2564

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1) เพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี โดยใช้การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ตามแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (สศช., 2564ก) เพื่อจัดทำแผนให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ คำนึงถึงความสมดุลของการพัฒนา ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

2) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ ตลอดจนเพื่อให้มีเวทีสำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้าน SEA ให้กับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อน SEA ของประเทศในระยะต่อไป

1.3 ผลผลิตของโครงการ

1.3.1 รายงานการศึกษาขั้นต้น (Inception Report) จำนวน 30 ชุด ภายใน 3 เดือน นับถัดจากวันลงนามในสัญญาจ้างที่ปรึกษา ประกอบด้วย

1) กรอบแนวคิดในการศึกษา กลไกการบริหาร แผนการปฏิบัติงานที่จะให้ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมาย ขอบเขตการดำเนินงาน รวมทั้งการกำหนดวัตถุประสงค์และวิเคราะห์กระบวนการจัดทำแผนแม่บทและการจัดทำ SEA การศึกษาและวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและทิศทางการพัฒนาของพื้นที่ในระยะต่อไป ของนโยบาย แผนและแผนงานในระดับต่างๆ ทุกระดับ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประเด็นสำคัญอื่นๆ ในการจัดทำโครงการการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี

2) ผลการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 1 โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม รวมเป็นจำนวนอย่างน้อย 600 คน

3) ร่างเค้าโครงบท (Script) ของวีดิทัศน์ที่มีสาระเกี่ยวกับการศึกษา ตอนที่ 1 ความยาวไม่น้อยกว่า 3 นาที แต่ไม่เกิน 5 นาที พร้อม Infographic และภาพนิ่งเกี่ยวกับการศึกษา ในประเด็นสำคัญต่างๆ ที่ต้องการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย

4) ผลการจัดกิจกรรมการสร้างการรับรู้ผ่านสื่อ จำนวนอย่างน้อย 1 ครั้ง พร้อมเอกสารประกอบการสร้างการรับรู้ผ่านสื่อที่เหมาะสม

1.3.2 รายงานความก้าวหน้า ฉบับที่ 1 (Progress Report 1) จำนวน 30 ชุด ภายใน 6 เดือน นับถัดจากวันลงนามในสัญญาจ้างที่ปรึกษา ประกอบด้วย

1) ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมรวมเป็นจำนวนอย่างน้อย 600 คน

2) การสำรวจพื้นที่ เพื่อเก็บข้อมูลด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อการประเมินศักยภาพการพัฒนาของพื้นที่ และการกำหนดประเด็นสำคัญ ได้แก่ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าหมายการพัฒนา วัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ตัวชี้วัด

3) แผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วม ที่มีการศึกษาและวิเคราะห์เพื่อระบุผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องทั้งหมด รวมทั้งการวิเคราะห์บทบาทและความเกี่ยวข้องของผู้มีส่วนได้เสีย และการจัดลำดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้เสีย

4) วีดิทัศน์ที่มีสาระเกี่ยวกับการศึกษา ตอนที่ 1 ความยาวไม่น้อยกว่า 3 นาที แต่ไม่เกิน 5 นาที พร้อม Infographic และภาพนิ่งเกี่ยวกับการศึกษาในประเด็นสำคัญต่างๆ ที่ต้องการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย

1.3.3 รายงานการศึกษาขั้นกลาง (Interim Report) จำนวน 30 ชุด ภายใน 9 เดือน นับถัดจากวันลงนามในสัญญาจ้างที่ปรึกษา ประกอบด้วย

1) ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 4 โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมรวมเป็นจำนวนอย่างน้อย 300 คน

2) การวิเคราะห์ข้อมูลฐาน รวมทั้งรายงานการกำหนดขอบเขต ซึ่งมีองค์ประกอบและรายละเอียดเนื้อหาสอดคล้องตามแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (สศช., 2564ก)

3) ร่างเค้าโครงบท (Script) ของวีดิทัศน์ที่มีสาระเกี่ยวกับการศึกษา ตอนที่ 2 ความยาวไม่น้อยกว่า 3 นาที แต่ไม่เกิน 5 นาที พร้อม Infographic และภาพนิ่งเกี่ยวกับการศึกษา ในประเด็นสำคัญต่างๆ ที่ต้องการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย

1.3.4 รายงานความก้าวหน้า ฉบับที่ 2 (Progress Report 2) จำนวน 30 ชุด ภายใน 12 เดือน นับถัดจากวันลงนามในสัญญาจ้างที่ปรึกษา ประกอบด้วย

1) ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 5 และครั้งที่ 6 โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมรวมเป็นจำนวนอย่างน้อย 600 คน

2) การวิเคราะห์ทางเลือกการพัฒนา คาดการณ์และประเมินผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาของแต่ละทางเลือก โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ประกอบการจัดทำ ตลอดจนเปรียบเทียบทางเลือกต่างๆ เพื่อหาทางเลือกที่เหมาะสมกับการพัฒนา และมาตรการเพื่อความยั่งยืนเบื้องต้น ตามขอบเขตการศึกษาข้อ 2.2 ข้อย่อย 3

3) ร่างวีดิทัศน์ที่มีสาระเกี่ยวกับการศึกษา ตอนที่ 2 ความยาวไม่น้อยกว่า 3 นาที แต่ไม่เกิน 5 นาที พร้อม Infographic และภาพนิ่งเกี่ยวกับการศึกษา ในประเด็นสำคัญต่างๆ ที่ต้องการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย

1.3.5 ร่างรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Draft Final Report) จำนวน 30 ชุด ภายใน 17 เดือน นับถัดจากวันลงนามในสัญญาจ้างที่ปรึกษา ประกอบด้วย

1) ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 7 และครั้งที่ 8 โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมรวมเป็นจำนวนอย่างน้อย 900 คน และการวิเคราะห์มาตรการเพื่อความยั่งยืน

2) ร่างรายงานการศึกษา SEA โดยสรุปผลการดำเนินงาน SEA ทุกขั้นตอน ทั้งในรูปแบบรายงานวิชาการและรายงานฉบับประชาชน เพื่อใช้ในการดำเนินงาน การติดตามและประเมินผลของแผนพัฒนา และเพื่อสื่อสารกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

3) ร่างแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานีที่บูรณาการกับการจัดทำ SEA ต้องผนวกผลลัพธ์ของทุกขั้นตอนของ SEA เข้ากับแผนแม่บทฯ รวมทั้งศึกษา วิเคราะห์ และเสนอแนะกลไกการขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ไปสู่การปฏิบัติในหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาในพื้นที่ตามแผนแม่บทฯ มีประสิทธิภาพและเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

4) วีดิทัศน์ที่มีสาระเกี่ยวกับการศึกษา ตอนที่ 2 ความยาวไม่น้อยกว่า 3 นาที แต่ไม่เกิน 5 นาที พร้อม Infographic และภาพนิ่งเกี่ยวกับการศึกษา ในประเด็นสำคัญต่างๆ ที่ต้องการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย

5) ผลการจัดกิจกรรมการสร้างการรับรู้ผ่านสื่อ จำนวนอย่างน้อย 1 ครั้ง พร้อมเอกสารประกอบการสร้างการรับรู้ผ่านสื่อที่เหมาะสม

1.3.6 รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ (Final Report) ภายใน 18 เดือน นับถัดจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้างที่ปรึกษา ซึ่งต้องมีผลการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) ผลการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นขั้นตอนการจัดทำ SEA ใน 3 ขั้นตอนหลัก ประกอบด้วย การกำหนดขอบเขต การพัฒนาและการประเมินทางเลือก และการกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน จำนวนอย่างน้อย 8 ครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวนอย่างน้อย 3,000 คน พร้อมแบบสอบถามสำรวจความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม และรายงานสรุปผลการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง

2) แผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วม ที่มีการศึกษาและวิเคราะห์เพื่อระบุผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องทั้งหมด รวมทั้งการวิเคราะห์บทบาทและความเกี่ยวข้องของผู้มีส่วนได้เสีย และการจัดลำดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้เสีย

3) รายงานการกำหนดขอบเขต ซึ่งมีองค์ประกอบและรายละเอียดเนื้อหาสอดตามแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (สศช., 2564) ที่กำหนดไว้

4) รายงานการศึกษา SEA โดยสรุปผลการดำเนินงาน SEA ทุกขั้นตอน ทั้งในรูปแบบรายงานวิชาการและรายงานฉบับประชาชน เพื่อใช้ในการดำเนินงาน การติดตามและประเมินผลของแผนพัฒนา และเพื่อสื่อสารกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

5) แผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี ซึ่งบูรณาการกับ SEA รวมทั้งผลการศึกษา วิเคราะห์ และข้อเสนอแนะกลไกการนำผลการศึกษาไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแผนพัฒนาให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

6) ผลการจัดกิจกรรมการสร้างการรับรู้ผ่านสื่อ จำนวนอย่างน้อย 2 ครั้ง พร้อมเอกสารประกอบการสร้างการรับรู้ผ่านสื่อที่เหมาะสม แบบสอบถามสำรวจความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม และรายงานสรุปผลการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง

7) วีดิทัศน์ที่มีสาระเกี่ยวกับการศึกษา จำนวน 2 ตอน ความยาวไม่น้อยกว่า 3 นาที แต่ไม่เกิน 5 นาที โดยจะต้องทำสคริปต์ นำเสนอรูปแบบที่น่าสนใจ และใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย

8) ป้ายสื่อ Infographic และภาพนิ่งเกี่ยวกับการศึกษา ในประเด็นสำคัญต่างๆ ที่ต้องการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ประเด็น

1.3.7 รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ ประกอบด้วย

1) เอกสารผลการดำเนินงานจ้างที่ปรึกษา โครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี ฉบับสมบูรณ์ จำนวน 100 ชุด

2) เอกสารรายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary Report) เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวนอย่างละ 100 ชุด

3) รายงานการกำหนดขอบเขต จำนวน 100 ชุด

4) รายงานการศึกษา SEA ในรูปแบบรายงานวิชาการ เป็นภาษาไทย จำนวน 100 ชุด และภาษาอังกฤษ จำนวน 20 ชุด และรายงานฉบับประชาชน เป็นภาษาไทย จำนวน 200 ชุด

5) แผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี จำนวน 100 ชุด

6) วีดิทัศน์ เกี่ยวกับการศึกษา (ภาษาไทยและคำบรรยายภาษาอังกฤษ) จำนวน 2 เรื่อง

7) เอกสารประชาสัมพันธ์ รวมทั้งสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบ Digital Form และรายงานทั้งหมดในรูปแบบ E-book ในแฟลชไดร์ฟ (Flash Drive) ขนาด 64 GB ขึ้นไป จำนวน 30 ชุด

8) Portable Hard Disk ขนาด 4 TB ขึ้นไป จำนวน 4 ชุด พร้อมบรรจุข้อมูลดังต่อไปนี้

(8.1) ไฟล์รายงานทั้งหมดในรูปแบบ File.doc และ PDF ไฟล์การนำเสนอ เช่น Power Point เป็นต้น รวมทั้งเอกสารสำหรับเผยแพร่ต่างๆ เอกสารการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งสื่อการประชาสัมสัมพันธ์ โครงการในรูปแบบ Digital Form

(8.2) ฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) ของโครงการทั้งหมด โดยมีรายละเอียดของชั้นข้อมูลทุกมาตราส่วน

(8.3) ข้อมูลภาพถ่ายการจัดกิจกรรมของโครงการทั้งหมด

1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1) มีแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานีที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ คำนึงถึงความสมดุลของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

2) ผู้มีส่วนได้เสียในจังหวัดสงขลาและปัตตานี มีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการเข้าร่วมกระบวนการจัดทำแผนอื่น ๆ ที่ใช้กระบวนการ SEA ในอนาคต รวมถึงมีความรู้สึกเป็นเจ้าของแผนอย่างแท้จริง

1.5 ขอบเขตการศึกษา

1) ขอบเขตการศึกษาเชิงพื้นที่

ขอบเขตพื้นที่ดำเนินการหลักได้แก่ พื้นที่จังหวัดสงขลาและปัตตานี รวมถึงพื้นที่อื่น ๆ ที่อาจได้รับผลกระทบจากการพัฒนาตามแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี

2) ขอบเขตการศึกษาเชิงเวลา

ระยะเวลาศึกษาใช้เวลา 18 เดือน ตามแผนการดำเนินงานในบทที่ 3 ในส่วนของข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้กรอบเวลาข้อมูลย้อนหลัง 10 ปี ขึ้นอยู่กับแหล่งข้อมูล และกรอบเวลาในการพิจารณาภาพอนาคตและการคาดการณ์ข้อมูลถึงประมาณปี 2580 ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ

1.6 บุคลากรของโครงการ

1)	ผศ.ดร.พงศ์เทพ สุธีรวุฒิ	หัวหน้าโครงการ
2)	ดร.ชญาทัต เนียมแสวง	ด้านการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์
3)	ผศ.ดร.นฤทธิ์ ดวงสุวรรณ์	ด้านการมีส่วนร่วม
4)	ดร.สมัชชา นิลปัทม์	ด้านการมีส่วนร่วม
5)	ผศ.ดร.ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี	ด้านการวางแผนพัฒนา
6)	ผศ.ดร.นิทัศน์ เพราแก้ว	ด้านการวางแผนพัฒนา
7)	ผศ.ดร.นิเวศน์ อรุณเบิกฟ้า	ด้านการวางแผนพัฒนา
8)	ดร.สินาด ตรีวรรณไชย	ด้านเศรษฐศาสตร์
9)	ผศ.ดร.โสภิณ จิระเกียรติกุล	ด้านเศรษฐศาสตร์
10)	ผศ.ดร.สุกำพล จงวิไลเกษม	ด้านเศรษฐศาสตร์
11)	ดร.อาคม โสวณา	ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน
12)	ณัฏฐาศักดิ์ ทิษฎิญาณิณ	ด้านผังเมือง
13)	ผศ.ดร.ศุภชัย ภิสัชเพ็ญ	ด้านอุตสาหกรรม
14)	พัลลภัช เพ็ญจำรัส	ผู้เชี่ยวชาญด้านคมนาคมและโลจิสติกส์
15)	ประสิทธิ์ รัตนมณี	ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น
16)	ดร.ฮาซันอักริม ดงนะเด็ง	ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น
17)	ผศ.ดร.อัสมัน แตอาลี	ด้านอิสลามศึกษา
18)	ดร.เพ็ญ สุขมาก	ด้านสุขภาพ
19)	ดร.นพ.ธรรมสินธ์ อิงวิยะ	ด้านสุขภาพ

20)	รศ.ดร.อัญชนา ประเทพ	ด้านทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศทางบก ทางน้ำ ทะเลและชายฝั่ง
21)	ผศ.ดร.เกื้อ ฤทธิบูรณ์	ด้านทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศทางบก ทางน้ำ ทะเลและชายฝั่ง
22)	ดร.นุชจรินทร์ เพชรเกลี้ยง	ด้านทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศทางบก ทางน้ำ ทะเลและชายฝั่ง
23)	ดร.เอกลักษณ์ รัตนโชติ	ด้านทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศทางบก ทางน้ำ ทะเลและชายฝั่ง
24)	สุภาพร แสงแก้ว	ด้านทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศทางบก ทางน้ำ ทะเลและชายฝั่ง
25)	รศ.ดร.อุดมผล พืชน์ไพบูลย์	ด้านมลพิษสิ่งแวดล้อม
26)	รศ.ดร.ฐิติวรณ์ ชูสง	ด้านมลพิษสิ่งแวดล้อม
27)	รศ.ดร.มิตรชัย จงเชี่ยวชำนาญ	นักวิจัย
28)	ผศ.ดร.วรพจน์ ปานรอด	นักวิจัย
29)	ผศ.ดร.สมพร ช่วยอารีย์	นักวิจัย
30)	ดร.วิศเวศ ว่องไว	นักวิจัย
31)	ปิยะลาภ ตันติประภาส	นักวิจัย
32)	สมศักดิ์ บัวทิพย์	นักวิจัย
33)	ธรรมศาสตร์ โสตถิพันธุ์	นักวิจัย
34)	อุสมาน หวังสนิ	นักวิจัย
35)	ดร.วรวิทู มีสุข	นักวิจัย
36)	นิกร สุวรรณการณ์	นักวิจัย
37)	ดร.สุวภาค เบญจธนวัฒน์	นักวิจัย
38)	ซูวารี มูซอ	นักวิจัย
39)	สุทีป เศวตพรหม	เลขานุการ
40)	อิมรอน ซาเหาะ	เลขานุการ
41)	ชุติกาญจน์ ออมสมสวย	เลขานุการปฏิบัติงานกองยุทธศาสตร์ฯ สศช.

1.7 กลไกการบริหารงาน

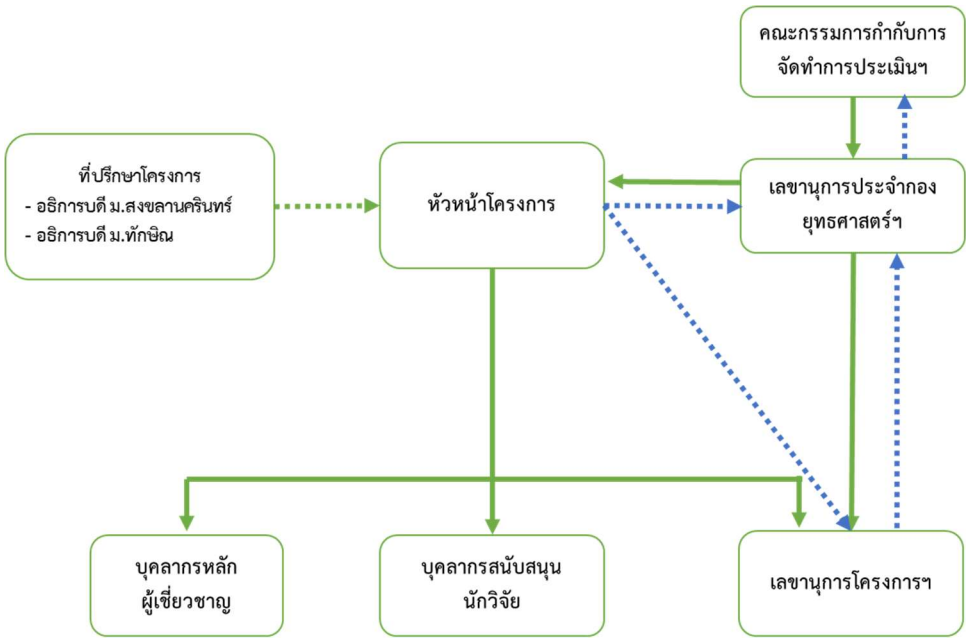

รูปที่ 1-1 โครงสร้างกลไกการบริหารงาน

เพื่อให้การดำเนินงานโครงการบรรลุเป้าหมายของโครงการมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามระยะที่กำหนด ได้กำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการโครงการ โดยหัวหน้าโครงการทำหน้าที่กำหนดนโยบายการดำเนินโครงการ ทีมที่ปรึกษา และทีมบุคลากรสนับสนุน ร่วมดำเนินการโครงการและประชุมเพื่อร่วมในกระบวนการวางแผนบริหารโครงการ การติดตามแผนปฏิบัติงาน การควบคุมคุณภาพในการทำงานในแต่ละขั้นตอนให้มีประสิทธิภาพ การบริหารทรัพยากรในโครงการ การแก้ปัญหาและจัดการความเสี่ยงในโครงการตลอดจนการบริหารเวลาเพื่อจัดทำโครงการให้แล้วเสร็จตามกำหนดระยะเวลา นอกจากนี้จะมีทีมเลขานุการ มีบทบาทหน้าที่ในการจัดประชุม ประสานผู้จัดการโครงการ ที่ปรึกษา บุคลากรสนับสนุน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานโครงการเป็นไปตามแผนงานที่กำหนด จุดเด่นของการบริหารโครงการอีกประการคือ ที่ปรึกษาของโครงการคืออธิการบดีมหาวิทยาลัยในพื้นที่ 2 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และ มหาวิทยาลัยทักษิณ ซึ่งพร้อมที่จะระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนให้โครงการศึกษาเป็นไปได้ตามวัตถุประสงค์ ภายใต้สถานการณ์ความขัดแย้ง ที่ต้องการเครือข่ายที่หลากหลายเพื่อเข้าถึงคนหลากหลายกลุ่ม

บทที่ 2
การจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ด้วยกระบวนการ SEA

2.1 แนวคิดการดำเนินงาน

ปัจจุบัน การพัฒนาพื้นที่ใด ๆ มักจะพบกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างภาครัฐ หรือภาคเอกชนที่เป็นผู้ต้องการการพัฒนา กับกลุ่มประชาชนในพื้นที่ หรือความขัดแย้งระหว่างกลุ่มประชาชนในพื้นที่แต่ละกลุ่มที่เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยกับการพัฒนา และกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการพัฒนานั้น ๆ ซึ่งสาเหตุของปัญหาด้านหนึ่งคือการขาดการมีส่วนร่วมในระดับและขั้นตอนต่าง ๆ หรือการที่ภาครัฐ หรือผู้พัฒนาได้มุ่งเน้นผลการพัฒนาไปเพียงด้านใดด้านหนึ่ง เช่นเพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ จนละเลยถึงผลกระทบด้านอื่น เช่นด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม หรือวิถีชีวิตของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งภาครัฐได้เล็งเห็นถึงปัญหาดังกล่าว จึงได้ผลักดันให้การพัฒนาใด ๆ ในพื้นที่จำเป็นที่จะต้องมีกลไกของการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งต้องศึกษาผลกระทบทั้งทางบวก และทางลบอย่างรอบด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกลไกหนึ่งได้แก่ การกำหนดให้มีการทำการประเมินสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Environment Assessment : SEA) ก่อนที่จะกำหนดแผนพัฒนาใด ๆ ในพื้นที่นั้น ๆ และนำผลการทำ SEA ไปประกอบใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ หรือในการทบทวนแผนพัฒนาพื้นที่หากมีแผนนั้น ๆ อยู่แล้ว

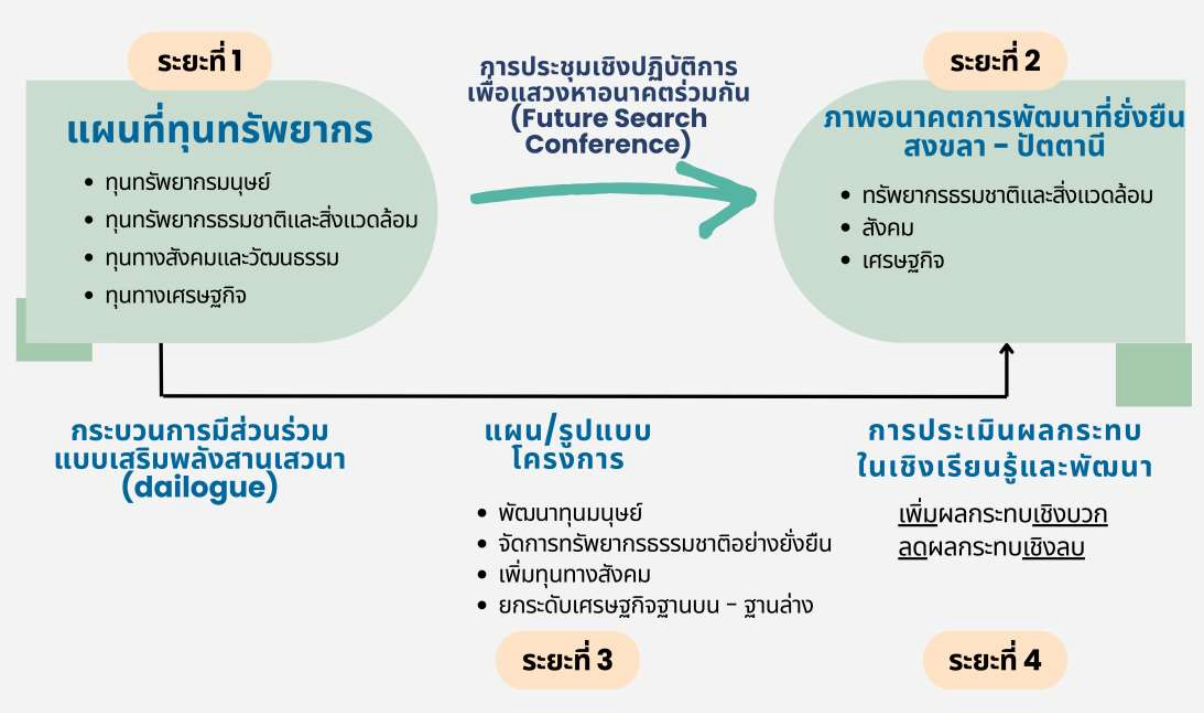

รูปที่ 2-1 SEA in Conflicts Areas

เช่นเดียวกับ การพัฒนาด้านต่าง ๆ ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลาและจังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีสภาวะความขัดแย้งต่อแผนการพัฒนา (SEA in Conflicts Areas) ทั้งความขัดแย้งระหว่างภาครัฐ หรือผู้ประกอบการที่จะเข้ามาพัฒนาโครงการต่าง ๆ ในพื้นที่กับกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ก่อนแล้ว หรือระหว่างกลุ่มผู้สนับสนุนและคัดค้านโครงการที่ผลักดันโดยรัฐ ทางสำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงได้มอบหมายให้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ในขอบเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา และจังหวัดปัตตานี และนำผลการประเมินไปประกอบใช้ในการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจได้ว่า ประเด็นการพัฒนา วัตถุประสงค์ในการพัฒนา รวมทั้งแนวทางการพัฒนาด้านต่าง ๆ ในแผนแม่บทที่จัดทำขึ้นได้ผ่านการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วนแล้ว ซึ่งนอกเหนือจากคณะทำงานจะทำ SEA ตามกระบวนการและข้อกำหนดของ SEA แล้ว ทีมศึกษายังได้ออกแบบแนวทางการศึกษาเพื่อให้เข้าใจง่ายและสอดคล้องกับสภาวะความขัดแย้งในพื้นที่ นอกเหนือจากการทำตามขั้นตอนมาตรฐานของ SEA โดยกำหนดระยะดำเนินการไว้ 4 ระยะ ดังรูปที่ 2-1 ดังนี้

ระยะที่ 1: ศึกษาแผนที่ทุนทางทรัพยากร ทั้งที่เป็นทุนทรัพยากรมนุษย์ เช่น ประเภท จำนวน องค์ความรู้ ทักษะ ภูมิปัญญาของคนในพื้นที่ ทุนทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน กลุ่มองค์กร เครือข่ายประชาชน สถาบันทางการศึกษา สาธารณสุข ศาสนา ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่ ทุนทาง

เศรษฐกิจ เช่น ภาคเศรษฐกิจหลักต่าง ๆ ในพื้นที่ ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถใช้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในพื้นที่ การสร้างอาชีพในพื้นที่ หรือสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ โดยได้ผลลัพธ์เป็นแผนที่ทรัพยากรทั้ง 4 ด้าน อนึ่ง นิยามทุนทรัพยากรทั้ง 4 ด้าน มีดังนี้

- ทุนมนุษย์ (Human Capital) หรือทุนทรัพยากรมนุษย์ ประกอบไปด้วย ความรู้ ทักษะความชำนาญและสุขภาวะที่คนได้สะสมมาตลอดชั่วชีวิต การลงทุนในมนุษย์สามารถทำได้ด้วยการสร้างสุขภาวะ คุณภาพการศึกษา งานและทักษะจะช่วยพัฒนาทุนมนุษย์และเป็นหัวใจของการหยุดความยากจนและสร้างสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างถ้วนหน้าได้[1]

- ทุนทางสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ทางสังคมหรือโครงสร้างทางสังคมที่เราสามารถเรียกเอาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากมันได้ ตัวอย่างของทุนทางสังคม เช่น ความเชื่อถือไว้วางใจกัน (Trust) เครือข่าย (Network) สถาบัน (Institution)[2]

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติทั้งที่ใช้แล้วหมดไป เกิดใหม่ทดแทนได้หรือมีปริมาณไม่หมดสิ้น อันให้ประโยชน์โดยตรงในรูปของปัจจัยการผลิต สินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ซึ่งได้แก่ น้ำ อากาศ แสงอาทิตย์ ดิน ป่าไม้ ทุ่งหญ้า ความหลากหลายทางชีวภาพ และสินแร่เป็นต้น และการให้ประโยชน์ทางอ้อม ในรูปของสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิต รวมทั้งการดำเนินวิถีชีวิตอย่างเป็นปกติสุขของมนุษย์ ซึ่งได้แก่ คุณภาพอากาศ คุณภาพน้ำ ปริมาณของเสียที่เหลือจากการผลิตและการบริโภคที่จะไม่กระทบต่อคุณภาพชีวิต รวมทั้ง

[1] The World Bank, The Human Capital Project: Frequently Asked Questions, https://www.worldbank.org/en/publication/humancapital/brief/the-human-capital-project-frequently-asked-questions#HCI8.

[2] สินาด ตรีวรรณไชย, “ทุนทางสังคม: ความหมายและความสำคัญ,” ประชาไท, ri, 2005-01-14, https://prachatai.com/journal/2005/01/2262).

สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น และควรค่าแก่ความภาคภูมิใจไปจนถึงชนรุ่นต่อๆไปเช่นศิลปกรรม โบราณสถาน เป็นต้น[3]

- ทุนทางเศรษฐกิจ (Economic Capital) คือสินทรัพย์อย่างหนึ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาโดยอาจเป็นสินทรัพย์ที่สามารถมองเห็นได้ หรือเป็นสินทรัพย์ที่ไม่สามารถจับต้องได้ แต่ได้ถูกกำหนดให้มีมูลค่าหรือนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ (กิจกรรม) ทางด้านเศรษฐกิจได้ประกอบด้วย ทุน 4 กลุ่มหลัก คือ 1) ทุนทางกายภาพ (Physical capital) อันเป็นสินทรัพย์ที่มีตัวตนและสามารถใช้ในการสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ 2) ทุนหรือสินทรัพย์ทางการเงิน 3) สินทรัพย์ที่ไม่สามารถจับต้องได้ทางกายภาพแต่สามารถอ้างสิทธิประโยชน์ได้ในอนาคต และ 4) แรงงาน/ทรัพยากรมนุษย์[4]

ระยะที่ 2: การกำหนดภาพอนาคตการพัฒนาที่ยั่งยืนของจังหวัดสงขลาและปัตตานี โดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมแบบเสริมพลังอย่างต่อเนื่องนอกเหนือจากการจัดเวทีการมีส่วนร่วมตามปกติ นำเทคนิค Future Search Conference ในการสร้างฉากทัศน์ต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่ภาพอนาคตที่ต้องการของทุกภาคส่วน ร่วมกับการทำ forecast และ foresight โดยได้ผลลัพธ์เป็นภาพอนาคตการพัฒนาที่ยั่งยืนของจังหวัดสงขลาและปัตตานี

ระยะที่ 3: วางทิศทางยุทธศาสตร์และวิธีการสำคัญที่จะยกระดับการใช้ทุนทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อนำไปสู่การบรรลุภาพอนาคต หรือเป้าหมายการพัฒนาที่ต้องการ โดยจะได้ผลลัพธ์เป็นแนวทางและกรอบในการออกแบบแผนและนโยบาย รวมถึงพิจารณาทางเลือกแผนและรูปแบบโครงการสำคัญที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ต้องการ

---

[3] สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)

https://www.nesdc.go.th/download/plan10/2_3.pdf

[4] สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ทุนทางเศรษฐกิจ (Economic Capital) เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) https://www.nesdc.go.th/download/plan10/2_1.pdf

ระยะที่ 4: คาดการณ์ผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบที่จะเกิดขึ้นหากมีการดำเนินการตามแผนและรูปแบบโครงการที่วางไว้ เพื่อนำไปกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน แล้วบูรณาการผลลัพธ์การดำเนินการทั้ง 4 ระยะออกมาเป็นแผนแม่บทสำหรับจังหวัดสงขลาและปัตตานีที่สอดคล้องกับภาพอนาคตการพัฒนาที่ยั่งยืนของจังหวัดสงขลาและปัตตานี โดยมีการสรุปข้อเสนอเชิงนโยบายที่สำคัญ เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่จังหวัดสงขลา และปัตตานีด้านอื่น ๆ รวมทั้งเป็นข้อสังเกตให้กับการพัฒนาพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศต่อไป

แนวคิดการดำเนินงานข้างต้นสอดคล้องกับการดำเนินงานตามขั้นตอนมาตรฐานของ SEA โดยการดำเนินการระยะที่ 1 – 4 ดังกล่าวจะสอดคล้องกับขั้นตอนการกำหนดขอบเขต การพัฒนาทางเลือก การประเมินทางเลือก และการกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน ตามลำดับ

2.2 การจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่

2.2.1 ความหมายของแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่

แผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ หมายถึง กลุ่มของแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมการพัฒนาที่ถูกทำขึ้นเพื่อการพัฒนาพื้นที่ในด้านต่าง ๆ โดยการกำหนด แผนงาน โครงการ กิจกรรมดังกล่าวจะต้องกำหนดขึ้นโดยได้คำนึงถึง ศักยภาพของพื้นที่ จุดที่ต้องพัฒนา โอกาสในการพัฒนาของพื้นที่ ความสอดคล้องกับนโยบายภาครัฐ ยุทธศาสตร์ระดับต่าง ๆ ยุทธศาสตร์เฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของพื้นที่และสภาพปัญหา ความต้องการการพัฒนาของผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วนในพื้นที่แล้ว และกระบวนการให้ได้มาซึ่งแผนแม่บทจะต้องอาศัยกลไกการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ โดยข้อมูลและปัจจัยที่ใช้ในการวางแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ แสดงไว้ในรูปที่ 2-2

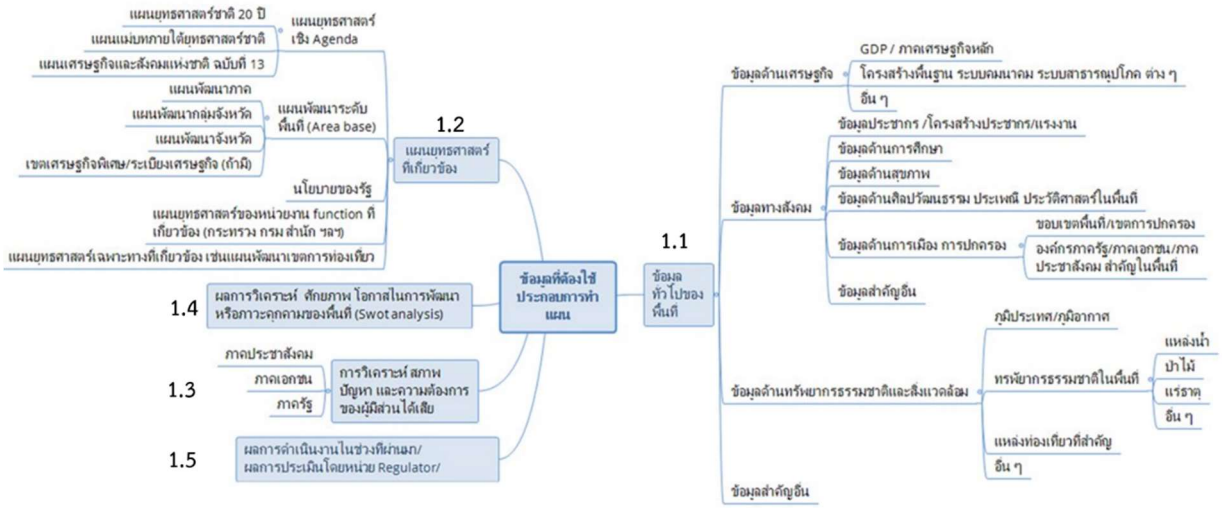

ที่มา: ประยุกต์จากกระทรวงมหาดไทย (ม.ป.ป.)

รูปที่ 2-2 ข้อมูลหรือปัจจัยที่ต้องใช้ในประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่

2.2.2 วัตถุประสงค์ในการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่

วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ คือ เพื่อให้การพัฒนาพื้นที่ด้าน ต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีหลักการ และมีทิศทางที่เหมาะสม กล่าวคือ เป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับศักยภาพ และโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ สอดคล้องกับนโยบาย และยุทธศาสตร์ของภาครัฐที่กำหนดไว้สำหรับพื้นที่ สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วนของพื้นที่ ซึ่งจะเป็นผลให้การพัฒนาพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.3 ขั้นตอนการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่

การวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่จะประกอบด้วยหลักการและขั้นตอนจำนวน 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องใช้ประกอบการจัดทำแผนแม่บทฯ

ขั้นตอนแรกนี้จะเริ่มจากการศึกษาข้อมูลเพื่อการพัฒนา โดยการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่ส่งผลต่อการกำหนดเป้าหมายการพัฒนา ประเด็นพัฒนา วัตถุประสงค์ในการพัฒนา และแนวทางการพัฒนาพื้นที่ซึ่งจะต้องใช้ข้อมูลดังกล่าวประกอบการทำแผนพัฒนาพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจได้ว่าแผนพัฒนาที่

จัดทำ ได้จัดทำขึ้นภายใต้ข้อมูลที่ถูกต้อง และได้คำนึงถึงปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วนรอบด้านแล้ว ซึ่งข้อมูลที่จำเป็นจะประกอบด้วยข้อมูลสำคัญจำนวน 5 กลุ่ม คือ

1.1) ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ เช่น

- ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ เช่น รายได้ประชาชาติ ภาคเศรษฐกิจหลัก โครงสร้างภาคธุรกิจ และ ภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ข้อมูลผลผลิต ผลิตภัณฑ์หลักของพื้นที่ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการพัฒนา เช่นระบบคมนาคมและ การขนส่ง เครือข่ายสื่อสาร ระบบสาธารณูปโภค

- ข้อมูลทางสังคม เช่น ประชากรและโครงสร้างประชากร จำนวนแรงงาน อัตราการมีงานทำ รายได้และหนี้สินครัวเรือน การศึกษา การสาธารณสุข รวมถึงข้อมูลด้านการปกครอง เช่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมที่สำคัญในพื้นที่

- ข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เช่น สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ พื้นที่ป่า แหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่ รวมทั้งทรัพยากรอื่นที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น แหล่งท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่สำคัญของพื้นที่

- ข้อมูลศักยภาพของพื้นที่ โอกาสในการพัฒนา เช่น การอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ การค้าชายแดน การได้รับการสนับสนุนในการเป็น เมืองไมซ์ (Mice city) เมืองยางพารา (Rubber city) เป็นต้น

- ภาวะคุกคามที่สำคัญของพื้นที่ เช่น สถานการณ์ภัยพิบัติในพื้นที่ สภาพการแข่งขันของผลผลิตทางการเกษตรหลักของพื้นที่ เป็นต้น

1.2) ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ หรือยุทธศาสตร์เฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ เช่น ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาภาคใต้ แผนยุทธศาสตร์ยางพารา ปาล์มน้ำมัน หรือการท่องเที่ยวเป็นต้น ซึ่งในการทำแผนจะต้องรวบรวม และวิเคราะห์เพื่อหาประเด็นต่างๆ ในแผนที่ส่งผลกระทบทางบก หรือทางลบต่อพื้นที่

1.3) สภาพปัญหาของพื้นที่ และความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียในแต่ละภาคส่วน เช่น สภาพปัญหาในภาคการเกษตร อุตสาหกรรม การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว หรือสภาพปัญหา ความต้องการด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

1.4) ข้อมูลการวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS) ของพื้นที่ เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์หา ความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์ และความท้าทายเชิงกลยุทธ์ในพื้นที่ รวมถึงนำไปประกอบในการกำหนด เป้าหมายการพัฒนา ประเด็นพัฒนา และ กลยุทธ์หรือแนวทางการพัฒนาต่อไป

1.5) ข้อมูลการประเมินพื้นที่ด้านต่าง ๆ โดยหน่วยงานผู้ทำหน้าที่ประเมิน เช่น การประเมินศักยภาพจังหวัดด้านต่าง ๆ โดยสำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมถึงผลการพัฒนาพื้นที่ในช่วงที่ผ่านมา

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนา

เมื่อได้ข้อมูลทั้ง 5 กลุ่มแล้วจะต้องนำมาวิเคราะห์ประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่และน้ำหนักของผลกระทบของข้อมูลแต่ละกลุ่ม เพื่อหาประเด็นที่จะต้องพัฒนาของพื้นที่ต่อไป ซึ่งประเด็นที่ต้องพัฒนาดังกล่าวที่เลือกไว้เรียกว่า จุดยืนเพื่อการพัฒนา เช่นการเกษตร การท่องเที่ยว การค้าชายแดน เป็นต้น และกำหนดเป้าหมายการพัฒนาต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดประเด็นพัฒนา วัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนา และตัวชี้วัด โดยการบูรณาการกับ SEA

ขั้นตอนนี้จะเป็นขั้นตอนการกำหนดประเด็นพัฒนาต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายการพัฒนาที่กำหนด ซึ่งการสำรวจประเด็นพัฒนาจะใช้ผลจากการวิเคราะห์ ข้อมูลทั้ง 5 กลุ่ม เช่น ประเด็นพัฒนาที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ ประเด็นพัฒนาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย เป็นต้น ซึ่งเมื่อได้ประเด็นพัฒนาต่าง ๆ แล้ว จะต้องทำการประเมินและคัดเลือกประเด็นพัฒนาที่เหมาะสม ซึ่งในขั้นตอนนี้ต้องใช้ผลการพัฒนาทางเลือกเพื่อการวางแผนเชิงพื้นที่และการประเมินทางเลือกเพื่อการวางแผนเชิงพื้นที่มาประกอบใช้ในการกำหนดประเด็นพัฒนาที่เหมาะสมกับพื้นที่

เมื่อกำหนดประเด็นพัฒนาแล้ว จะทำการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาภายใต้แต่ละประเด็นพัฒนา และตัวชี้วัดต่อไป ซึ่งในขั้นตอนการกำหนดตัวชี้วัดนี้ ต้องนำตัวชี้วัดที่ผ่านการทบทวนและจัดลำดับความสำคัญในขั้นตอนการทำ SEA มาประกอบการพิจารณาด้วย

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดกลยุทธ์หรือแนวทางการพัฒนา โดยบูรณาการกับ SEA

ขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดแนวทางการพัฒนา เพื่อให้การพัฒนาบรรลุตามวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ตั้งไว้ ซึ่งภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาแต่ละวัตถุประสงค์ อาจมีแนวทางการพัฒนาหลายแนวทางการจะเลือกแนวทางการพัฒนาใด ต้องคำนึงถือมาตรการเพื่อความยั่งยืนในการวางแผนพัฒนา ซึ่งมีการดำเนินการอยู่ในกระบวนการ SEA

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำเอกสารแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ และการรับฟังข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้เสีย

หลังจากมีการกำหนด เป้าหมายการพัฒนา ประเด็นพัฒนา วัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาและแนวทางการพัฒนาแล้ว ก็จะจัดทำเอกสาร (ร่าง) แผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ และนำร่างแผนดังกล่าวนำเสนอและรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่าง ๆ และนำผลการรับฟังดังกล่าวไปปรับปรุงแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ ให้เป็นแผนฉบับสมบูรณ์ ต่อไป โดยองค์ประกอบของแผนพัฒนาตามกระทรวงมหาดไทย (ม.ป.ป.) กำหนดไว้ดังนี้

(1) ข้อมูลเพื่อการพัฒนา

1.1 ข้อมูลพื้นฐาน

- ด้านกายภาพ
- ด้านเศรษฐกิจ
- ด้านสังคมและความมั่นคง
- ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.2 ประเด็นปัญหา/ความต้องการของพื้นที่

1.3 ผลการดำเนินการที่ผ่านมา

(2) ประเด็นการพัฒนา

2.1 บทวิเคราะห์ศักยภาพ/จุดแข็ง/จุดอ่อน

2.2 เป้าหมายการพัฒนาและตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนา

2.3 ประเด็นการพัฒนา: เป้าหมาย/ตัวชี้วัดตามประเด็นการพัฒนา/แนวทางการพัฒนา/แผนงาน/โครงการ

2.3 การจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์เพื่อการวางแผนเชิงพื้นที่ (Stategic Environmental Assessment : SEA)

2.3.1 ความหมายของ SEA

การจัดทำ SEA คือ กระบวนการที่เป็นระบบ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย แผน หรือแผนงานโดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม และการบูรณาการ การพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ซึ่งผลของ SEA จะถูกนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.3.2 วัตถุประสงค์ของ SEA

การจัดทำ SEA มีวัตถุประสงค์ในการเตรียมข้อมูล สำหรับประกอบการจัดทำ หรือการทบทวน แผนพัฒนาเชิงพื้นที่ เช่น การวิเคราะห์และประเมินข้อมูลฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลศักยภาพพื้นที่ และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลนั้น การพัฒนาทางเลือก และการประเมินทางเลือกเพื่อการวางแผนเชิงพื้นที่ และการกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนเพื่อการวางแผนเชิงพื้นที่ เป็นต้น ซึ่งการนำผลการจัดทำ SEA ไปใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ จะทำให้แผนพัฒนาดังกล่าวมีการกำหนดประเด็นพัฒนา และแนวทางการพัฒนาที่ผ่านกระบวนการประเมินผลกระทบอย่างรอบด้านทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และผ่านการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มแล้ว

2.3.3 กระบวนการและขั้นตอนการจัดทำ SEA

กระบวนการ SEA เพื่อการวางแผนเชิงพื้นที่ของโครงการนี้จะดำเนินการโดยการประยุกต์แนวทางของสำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 : การกำหนดขอบเขต SEA เพื่อการวางแผนเชิงพื้นที่

การกำหนดขอบเขต SEA เพื่อการวางแผนเชิงพื้นที่ มี 9 ขั้นตอนสำคัญ ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบาย แผนและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง 2) การกำหนดขอบเขตเชิงพื้นที่และเวลา 3) การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย 4) การวิเคราะห์ข้อมูลฐาน 5) การวางเป้าหมายการพัฒนา 6) การวิเคราะห์เพื่อระบุประเด็นการพัฒนา และวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 7) การกำหนดตัวชี้วัด

และ 8) การประเมินข้อมูลฐาน 9) การจัดทำรายงานการกำหนดขอบเขต โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1) การวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบาย แผนและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนและวิเคราะห์นโยบาย แผนและข้อมูลที่เกี่ยวข้องเป็นขั้นตอนพื้นฐานโดยทั่วไปที่ต้องดำเนินการในกระบวนการวางแผนเชิงพื้นที่ เพื่อให้การวางแผนเชิงพื้นที่มีความครอบคลุมและเข้าใจในบริบทของการพัฒนา ซึ่งเมื่อนำ SEA มาประยุกต์ใช้จะช่วยให้การทบทวนและวิเคราะห์ดังกล่าวมีความครบถ้วนและรอบด้าน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้มีการวิเคราะห์ถึงความเชื่อมโยงของทิศทางการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 ส่วนคือ

- **การทบทวนและวิเคราะห์แผนและยุทธศาสตร์** เป็นการทำความเข้าใจลักษณะองค์ประกอบ และเนื้อหาสำคัญของแผนในระดับต่าง ๆ ทุกระดับที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องในระดับที่สูงกว่า หรือแผนในระดับเดียวกันที่ต้องพิจารณาควบคู่ไปด้วย
- **การทบทวนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแผน** เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจขอบเขตทั้งในเชิงพื้นที่และระยะเวลาของแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับระยะเวลาของแผนที่จะจัดทำ ตลอดจนทบทวนประเด็นปัญหาต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมา

2) การกำหนดขอบเขตเชิงพื้นที่และเวลา

การกำหนดขอบเขตเชิงพื้นที่และเชิงเวลาเป็นการดำเนินการโดยผู้จัดทำ SEA สำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่ซึ่งจะพิจารณาทั้งในส่วนของขอบเขตเชิงพื้นที่ และขอบเขตเชิงเวลาให้ครอบคลุมก่อนที่จะนำไปปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1) การกำหนดขอบเขตเชิงพื้นที่

การกำหนดขอบเขตเชิงพื้นที่ในการจัดทำ SEA สำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่มีแนวทางในการพิจารณากำหนดขอบเขตเชิงพื้นที่ 3 ลักษณะ ดังนี้

1) ขอบเขตพื้นที่เป้าหมายแผนเชิงพื้นที่ว่าครอบคลุมพื้นที่ใดบ้าง

2) ขอบเขตพื้นที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการพัฒนาทั้งในลักษณะที่เป็นกิจกรรมต่อเนื่อง หรือมีความเชื่อมโยงจากพื้นที่เป้าหมายของแผน รวมทั้งพื้นที่ที่อาจจะได้รับผลกระทบจากกิจกรรมการพัฒนาหรือการจัดการที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมายของแผนเชิงพื้นที่

3) ขอบเขตพื้นที่ที่สอดคล้องกับประเด็นจากการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของผลกระทบตามตัวชี้วัดซึ่งอาจจะอยู่ภายในพื้นที่เป้าหมาย พื้นที่ทีมีความเกี่ยวข้องหรืออยู่นอกพื้นที่ทั้งสองลักษณะ เช่น ขอบเขตผลกระทบที่มีต่อแหล่งน้ำผิวดินจากกิจกรรมการพัฒนาในพื้นที่เป้าหมายของแผนและพื้นที่ที่มีความเกี่ยวข้อง ขอบเขตผลกระทบที่มีต่อปริมาณการจราจรของพื้นที่เป้าหมายของแผน และพื้นที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่เป้าหมายของแผน เป็นต้น

2.2) การกำหนดขอบเขตเชิงเวลา

การกำหนดขอบเขตเชิงเวลาในการจัดทำ SEA สำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่มีแนวทางในการพิจารณากำหนดขอบเขตเชิงเวลา 2 ลักษณะ ประกอบด้วย

1) กำหนดขอบเขตเชิงเวลาให้สอดคล้องกับกรอบระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ที่ครอบคลุมประเด็นการพัฒนาหรือการจัดการพื้นที่

2) กำหนดขอบเขตเชิงเวลา ให้สอดคล้องกับขอบเขตในการวัดของตัวชี้วัดแต่ละตัวที่ส่งผลการเปลี่ยนแปลงในระยะต่าง ๆ ซึ่งอาจอยู่ภายในขอบเขตเชิงเวลาเดียวกับขอบเขตของแผนเชิงพื้นที่หรืออาจครอบคลุมระยะเวลามากกว่ากรอบระยะเวลาของแผนพัฒนา ขึ้นอยู่กับแต่ละตัวชี้วัดที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบในระยะเวลาที่แตกต่างกัน

3) การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย และการจัดทำแผนการสื่อสาร และการมีส่วนร่วม

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

3.1) การระบุผู้มีส่วนได้เสีย

ผู้มีส่วนได้เสียของการวางแผนเชิงพื้นที่ หมายรวมถึง ปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบัน ที่มีส่วนสำคัญในการวางแผนเชิงพื้นที่ให้ประสบผลสำเร็จ

3.2) การวิเคราะห์บทบาทความเกี่ยวข้องของผู้มีส่วนได้เสียกับการวางแผนเชิงพื้นที่

การวิเคราะห์บทบาทและความเกี่ยวข้องของผู้มีส่วนได้เสียของการวางแผนเชิงพื้นที่ สามารถดำเนินการโดยการวิเคราะห์ว่าผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่มหรือแต่ละรายบุคคลมีความ

เกี่ยวข้องกันอย่างไรในการวางแผนเชิงพื้นที่ ใน 2 มิติ ได้แก่ 1) มิติอิทธิพลต่อความสำเร็จ (Influence) และ 2) มิติผลประโยชน์ (Interest) ตามแนวทาง SEA (ฉบับปรับปรุง) (สศช., 2564ก)

3.3) การจัดลำดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้เสียกับการวางแผนเชิงพื้นที่

การจัดลำดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้เสียเป็นการดำเนินการเพื่อรู้ว่า ผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่มมีระดับความสำคัญอย่างไรในการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงพื้นที่โดยใช้กระบวนการ SEA โดยพิจารณาระดับความสำคัญจากผลการวิเคราะห์บทบาทความเกี่ยวข้องของผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งในมิติอิทธิพลต่อความสำเร็จ (Influence) ที่มีทั้งอิทธิพลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของการขับเคลื่อนแผนเชิงพื้นที่ และมิติผลประโยชน์ (Interest) ที่มีทั้งผู้ที่จะได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์จากการขับเคลื่อนแผนเชิงพื้นที่

3.4) การสรุปผลการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียกับการวางแผนเชิงพื้นที่

1) จากผลการระบุผู้มีส่วนได้เสียและบทบาทความเกี่ยวข้องของผู้มีส่วนได้เสีย ผู้จัดทำ SEA จะสามารถประมวลผลได้ว่า ผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มใดเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง ผู้มีส่วนได้เสียรอง หรือผู้มีส่วนได้เสียหลัก ตามคำนิยามผู้มีส่วนได้เสียของแผนเชิงพื้นที่ ซึ่งจะนำไปสู่มาตรการ กิจกรรมที่จะต้องดำเนินการกับผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่ม

2) จากผลการจัดลำดับความสำคัญ ของผู้มีส่วนได้เสียสามารถกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมสำหรับผู้มีส่วนได้เสียของแผนเชิงพื้นที่ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการจัดทำแผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วมในกระบวนการ SEA สำหรับแผนเชิงพื้นที่ด้วยการนำพิกัดความสำคัญผู้มีส่วนได้เสีย ให้สอดคล้องกับการกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมสำหรับผู้มีส่วนได้เสียของแผนเชิงพื้นที่ ซึ่งจะนำไปสู่มาตรการกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการกับผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่ม

3.5) การจัดทำแผนการสื่อสาร และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่ม

หลังจากการกำหนดกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย และจัดลำดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่มแล้ว จะทำการกำหนดแผนการสื่อสาร และรูปแบบการมีส่วนร่วมตามประเภทและความสำคัญของผู้มีส่วนได้เสีย เช่น กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการขับเคลื่อนแผนเชิงพื้นที่ และได้รับผลกระทบทางบวก หรือทางลบสูงจากการขับเคลื่อนแผนเชิงพื้นที่ ก็ควรมีการบริหารจัดการอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ ขณะที่กลุ่มที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการขับเคลื่อนแผนต่ำ และได้รับ

ผลกระทบทางบวกหรือทางลบต่ำเช่นกัน อาจใช้การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจเป็นหลักโดยอาจไม่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนการจัดทำ SEA มากนัก

4) การวิเคราะห์ข้อมูลฐาน

ข้อมูลฐาน คือ ข้อมูลด้านต่าง ๆ ของพื้นที่ เช่น ข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ข้อมูลศักยภาพ และโอกาสในการพัฒนาของพื้นที่ ปัญหาและความต้องการการพัฒนาของพื้นที่ เป็นต้น โดยข้อมูลฐานดังกล่าวจะได้รับการวิเคราะห์ใน 3 ลักษณะ คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลฐานเชิงพื้นที่ 2) การวิเคราะห์และกำหนดกรอบแนวคิดเชิงปัญหาของพื้นที่ (Problem Framework)

4.1) การวิเคราะห์ข้อมูลฐานเชิงพื้นที่

การจัดทำ SEA เพื่อการวางแผนเชิงพื้นที่ ควรต้องทำความเข้าใจพื้นที่ให้ชัดเจนเพื่อป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ในขั้นต้นซึ่งหมายถึง การพิจารณาสภาพแวดล้อมของพื้นที่ในเบื้องต้น ทั้งในด้านคุณค่าทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

4.2) การวิเคราะห์และกำหนดกรอบแนวคิดเชิงปัญหาของพื้นที่

กระบวนการวิเคราะห์กรอบแนวคิดเชิงปัญหา (Problem Framework) ของพื้นที่ เพื่อจะนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ใน 2 ลักษณะ คือ

(1) เพื่อประโยชน์ในการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ และออกแบบแนวทางการวางเชิงพื้นที่ ที่จะสนับสนุนให้เกิดการบรรเทาสภาพปัญหา ที่มีอยู่ในพื้นที่เป้าหมายของการวางแผนเชิงพื้นที่ ทั้งที่เป็นปัญหาทั่วไปของพื้นที่เอง และปัญหาที่มาจากการขับเคลื่อนการวางแผนเชิงพื้นที่ ในระยะที่ผ่านมา

(2) เพื่อไม่ให้การดำเนินงานสร้างปัญหาเพิ่มเติมให้พื้นที่ หรือโอกาสที่แนวทางการพัฒนาอาจจะเป็นสิ่งที่ก่อปัญหาให้กับพื้นที่ในอนาคต

5) การวางเป้าหมายการพัฒนา

เป้าหมายการพัฒนา คือ วิสัยทัศน์ หรือ ภาพที่คาดหวังให้เกิดขึ้นในอนาคต โดยมีพื้นฐานอยู่บนความเป็นจริงในปัจจุบัน (สศช., 2564ก) การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเป็นการกำหนดกรอบทิศทางของการพัฒนา เพื่อให้แผนการพัฒนานั้นมีจุดเน้นที่ชัดเจนว่าเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนานี้จะนำไปสู่อะไรในผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเป้าหมายการพัฒนาจำเป็นต้องพิจารณาข้อมูลดังต่อไปนี้

- เป้าหมายการพัฒนาของแผนพัฒนาที่ครอบคลุมเหนือแผนเชิงพื้นที่
- เป้าหมายการพัฒนาของประเทศไทยในระยะยาว
- เป้าหมายข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศ
- ความคาดหวังและความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียของการวางแผนเชิงพื้นที่
- ศักยภาพ ความพร้อมและข้อจำกัดของพื้นที่เป้าหมายการวางแผนเชิงพื้นที่
- ความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดเชิงยุทธศาสตร์ ของการวางแผนเชิงพื้นที่กับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนรายสาขาที่เกี่ยวข้อง ไปจนถึงแผนในระดับพื้นที่ที่อยู่ภายใต้กรอบการพัฒนา

6) การวิเคราะห์เพื่อระบุประเด็นการพัฒนา และวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

6.1) การวิเคราะห์เพื่อระบุประเด็นการพัฒนา

ประเด็นการพัฒนา คือ ประเด็นสำคัญต่าง ๆ ของพื้นที่ที่จะถูกนำไปใช้กำหนดการพัฒนาพื้นที่ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ปัญหา ศักยภาพของพื้นที่ ข้อจำกัด และโอกาสของการพัฒนา โดยพิจารณาจากเป้าหมายการพัฒนาที่กำหนดขึ้น การวิเคราะห์เพื่อระบุประเด็นการพัฒนาของการวางแผนเชิงพื้นที่ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อหาประเด็นการพัฒนาที่สำคัญและตอบสนองเป้าหมายการพัฒนา ที่ได้มีการวิเคราะห์และกำหนดในขั้นตอนการวิเคราะห์และระบุเป้าหมายการพัฒนา

6.2) การวิเคราะห์เพื่อระบุวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ สำหรับประเด็นการพัฒนาแต่ละประเด็น ที่ส่งผลต่อการพัฒนาทางเลือกการพัฒนาที่ต้องการ

7) การกำหนดตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดการวางแผนเชิงพื้นที่ ใช้เพื่อบ่งชี้สภาพหรือสภาวะตามปกติ และการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาตามประเด็นการพัฒนาที่ได้กำหนดขึ้น ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ และเป็นตัวชี้วัดโดยตรง (Direct Indicator) หรือโดยอ้อม (Indirect Indicator) หรือตัวแทนตัวชี้วัด (Proxy Indicator) ได้การกำหนดตัวชี้วัดมีความสำคัญมาก เนื่องจากจะถูกนำไปใช้ในหลายขั้นตอนของกระบวนการ SEA เช่น การประเมินข้อมูลฐาน การประเมินทางเลือก การติดตามตรวจสอบและประเมินผล เป็นต้น การกำหนดตัวชี้วัดจึงต้องพิจารณาให้ครอบคลุมถูกต้องตามหลักวิชาการ และไม่ซับซ้อนทางสถิติ สามารถสื่อสารไปยังผู้มีส่วนได้เสีย โดยเฉพาะผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจ เพื่อให้สามารถเข้าใจใน

ความหมายและวัตถุประสงค์ของการกำหนดตัวชี้วัดแต่ละตัวได้ และตัวชี้วัดที่จะนำมาใช้นั้นจะต้องเป็นที่ยอมรับ การกำหนดตัวชี้วัดจึง ควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเข้า ในการพัฒนาและกำหนดตัวชี้วัดของการดำเนินงานด้วย

7.1) การกำหนดตัวชี้วัดสำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่

การกำหนดตัวชี้วัดสำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่โดยใช้กระบวนการ SEA เป็นการสร้างมุมมองของความเชื่อมโยงเกี่ยวกับผลลัพธ์ (Outcome) และผลผลิต (Output) รวมทั้งประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) ของการดำเนินการภายใต้ประเด็นการพัฒนาซึ่งเป็นการวัดผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมในเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Action) ของทางเลือกภายใต้ประเด็นการพัฒนาหรือการจัดการเชิงพื้นที่ ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดในกระบวนการ SEA สำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่

7.2) การจัดลำดับความสำคัญตัวชี้วัด

การจัดลำดับความสำคัญของตัวชี้วัดเริ่มต้นจากการนำตัวชี้วัดทั้งหมดที่ได้จากขั้นตอนการกำหนดตัวชี้วัดนำมาจัดหมวดหมู่ให้เหมาะสมตามผลลัพธ์ของการพัฒนาในแต่ละด้าน ทั้งนี้เพื่อมิให้มีตัวชี้วัดมากเกินไป และเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนผลการดำเนินการได้อย่างชัดเจน

8) การประเมินข้อมูลฐาน

การประเมินข้อมูลฐาน เป็นการประเมินลักษณะแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลด้านต่าง ๆ ของพื้นที่ เช่น ข้อมูลทางกายภาพของพื้นที่ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ข้อมูลศักยภาพ และโอกาสในการพัฒนาของพื้นที่ ปัญหาและความต้องการการพัฒนาของพื้นที่ตั้งแต่ในอดีตที่ผ่านมาจนถึงสภาพปัจจุบัน ซึ่งเป็นการจัดเตรียมข้อมูลฐานของพื้นที่เป้าหมายของการวางแผนเชิงพื้นที่ และใช้ผลของการประเมินนี้เพื่อทบทวนข้อมูลบริบทแวดล้อม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของพื้นที่เป้าหมายของการวางแผนเชิงพื้นที่ ประกอบด้วย ข้อมูลฐานของพื้นที่ที่ครอบคลุมทั้งพื้นที่เป้าหมายของการวางแผนเชิงพื้นที่ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่เป้าหมายของการวางแผนเชิงพื้นที่ สำหรับกรณีที่เป็นการจัดทำการวางแผนเชิงพื้นที่ใหม่ โดยใช้ SEA เป็นเครื่องมืออาจจะพิจารณาจากข้อมูลทุติยภูมิร่วมกับการสำรวจข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน นอกจากนี้ในประเด็นที่มีความอ่อนไหวและสำหรับการทบทวนปรับปรุงการวางแผนเชิงพื้นที่ โดยใช้ SEA เป็นเครื่องมือนั้น หากมีความ

จำเป็น ก็สามารถนำข้อมูลฐานจากผลการติดตามและประเมินผลมาปรับใช้เป็นข้อมูลฐานของพื้นที่เพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไปได้ หากข้อมูลฐานมีประเด็นที่มีความจำเป็นต้องตรวจสอบความเป็นปัจจุบันของข้อมูลก็สามารถดำเนินการสำรวจเพิ่มเติมตามความจำเป็นได้เช่นเดียวกัน

9) การจัดทำรายงานการกำหนดขอบเขต

การจัดทำรายงานการกำหนดขอบเขต เป็นการรายงานผลการกำหนดขอบเขตทั้ง ขอบเขตเชิงพื้นที่ในการจัดทำ SEA และ ขอบเขตเชิงเวลาที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 : การพัฒนาทางเลือกเพื่อการวางแผนเชิงพื้นที่

ทางเลือกการพัฒนา เป็นแนวทางหรือวิถีทางต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายการพัฒนาที่วางไว้ และไปสู่ภาพอนาคตการพัฒนาที่ยั่งยืนของพื้นที่ การพัฒนาทางเลือกเกิดจากการนำผลจากการวิเคราะห์ประเมินข้อมูลฐาน มาร่วมกันพิจารณาออกแบบ และทดลองกำหนดแนวทางหรือวิถีต่าง ๆ ร่วมกับการนำข้อเสนอแนะจากผลการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียและผลการปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญ มาใช้ในการออกแบบและเสนอทางเลือกการพัฒนาเบื้องต้นก่อน และต่อมาเป็นทางเลือกการพัฒนาที่เป็นไปได้ โดยการวิเคราะห์ค้นหาและออกแบบทางเลือกที่ยึดหลักการการกำหนดให้แต่ละทางเลือกมีลักษณะที่แตกต่างกัน แต่มุ่งสู่ภาพอนาคตของการพัฒนาเชิงพื้นที่ให้บรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันและนำสู่เป้าหมายการพัฒนาที่วางไว้หรือภาพอนาคตที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 3 : การประเมินทางเลือกเพื่อการวางแผนเชิงพื้นที่

การประเมินทางเลือก เป็นขั้นตอนสำคัญในการพิจารณาเพื่อให้ทราบว่า ทางเลือกการพัฒนาเชิงพื้นที่ใดที่มีความเหมาะสมในการดำเนินงาน เพื่อเปรียบเทียบและคัดเลือกให้ได้ทางเลือกที่เหมาะสม (Preferred Alternative) ซึ่งการประเมินทางเลือกเป็นการวิเคราะห์และประเมินผลการเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากทางเลือกต่าง ๆ ข้อมูลที่เป็นผลจากการประเมินทางเลือกนำไปประกอบการพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของทางเลือกการวางแผนเชิงพื้นที่ เพื่อระบุทางเลือกที่เหมาะสม ในขั้นตอนการประเมินทางเลือกประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

1) การคาดการณ์และประเมินผลกระทบทางเลือก

1.1) การคาดการณ์ผลกระทบจากทางเลือก

การคาดการณ์ผลกระทบจากทางเลือกในการวางแผนเชิงพื้นที่ เป็นขั้นตอนในการนำแนวทางการวางแผนเชิงพื้นที่ที่อยู่ภายใต้ทางเลือกในการวางแผนเชิงพื้นที่มาพิจารณาเพื่อคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งลักษณะของผลกระทบแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ผลกระทบทางตรง (Direct Impacts) คือ ผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาเฉพาะพื้นที่โดยตรงกับองค์ประกอบที่ถูกรบกวนด้วยกิจกรรมการพัฒนา และผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impacts) คือ ผลกระทบที่ต่อเนื่องจากผลกระทบทางตรงที่ได้ระบุไว้ก่อนหน้าโดยจะเป็นลำดับที่ 2 หรือ 3 ในการเกิดการเปลี่ยนแปลง

1.2) การประเมินผลกระทบของทางเลือก

หลังจากทราบผลการเปลี่ยนแปลง หรือผลกระทบของแต่ละทางเลือกที่อาจจะเกิดขึ้นแล้ว ผู้จัดทำ SEA จะต้องทำการประเมินความระดับความรุนแรงของผลกระทบ โดยใช้กระบวนการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญ (Expert Judgement) ซึ่งสามารถดำเนินการในลักษณะที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้านแยกกันประเมินและนำผลการประเมินที่ได้รับมาประมวลผลในภาพรวมร่วมกันเป็นค่าเฉลี่ยของระดับความรุนแรงของผลกระทบ หรืออาจจะใช้การอภิปรายผลร่วมกันในการสนทนากลุ่มเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับระดับความรุนแรงของผลกระทบ

1.3) การวางมาตรการบรรเทาผลกระทบเบื้องต้น

มาตรการบรรเทาผลกระทบเบื้องต้น หมายถึง มาตรการรองรับสำหรับผลกระทบทางลบที่อาจจะเกิดขึ้นจากกิจกรรมของทางเลือกเชิงพื้นที่ เมื่อทราบว่าการเปลี่ยนแปลงใดหรือผลกระทบใดที่อาจส่งผลต่อความยั่งยืนในการพัฒนาหรือการจัดการพื้นที่ ควรนำประเด็นการเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบด้านลบที่สำคัญมาวิเคราะห์ เพื่อวางมาตรการในการบรรเทาผลกระทบด้วยการพิจารณาการหาแนวทางในการบรรเทาผลกระทบจากสาเหตุของการเกิดผลกระทบด้านลบ และการบรรเทาผลกระทบด้วยการลดขนาดผลกระทบ (Impact Magnitude) โดยการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ ทั้งในส่วนของการจำกัดวงของการแพร่ของผลกระทบด้านลบ หรือการบำบัดให้มีคุณภาพที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่

2) การเปรียบเทียบและระบุทางเลือกที่เหมาะสม

เมื่อได้ทราบถึงระดับความรุนแรงของผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นของแต่ละทางเลือกตามตัวชี้วัดที่กำหนดแล้ว จะนำมาพิจารณาร่วมกับระดับความสำคัญของตัวชี้วัด ซึ่งจะต้องระบุให้ชัดเจนว่าตัวชี้วัดที่กำหนดไว้นั้น มีทิศทางของการวัดในการเปลี่ยนแปลงทางบวกหรือทางลบ จากนั้นจึงนำค่าระดับความสำคัญของตัวชี้วัดมาประมวลผลการเปรียบเทียบทางเลือกในการพัฒนาหรือการจัดการเชิงพื้นที่ เพื่อที่จะ

ระบุทางเลือกที่เหมาะสมจากผลคะแนนรวมของแต่ละทางเลือก โดยเลือกจากผลกระทบทางบวกที่มีระดับความสำคัญและมีระดับความรุนแรงของผลกระทบมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 : การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนเพื่อการวางแผนเชิงพื้นที่

การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน (Measures for Sustainability) เป็นแนวทางหรือวิธีการดำเนินงานที่ช่วยให้ประเด็นการพัฒนาบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และมีความยั่งยืน โดยครอบคลุมทั้งการส่งเสริม การหลีกเลี่ยง และการลดหรือบรรเทา ซึ่งมาตรการดังกล่าวนำไปสู่ความสมดุลในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มาตรการทั้ง 3 รูปแบบ มีรายละเอียด ดังนี้

1) มาตรการส่งเสริม (Enhancement)

เป็นแนวทางหรือวิธีการที่จะช่วยพัฒนาและส่งเสริมให้ผลลัพธ์ของทางเลือก ก่อให้เกิดประโยชน์เพิ่มมากขึ้น โดยพิจารณาถึงแนวทางในการขยายหรือเพิ่มประโยชน์ที่ได้รับจากการขับเคลื่อน ตามแนวทางของทางเลือกที่ได้รับการพิจารณา รวมทั้งพิจารณาแนวทางในการต่อยอดผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการขับเคลื่อนให้มีประโยชน์เพิ่มมากขึ้น

2) มาตรการหลีกเลี่ยง (Avoidance)

เป็นการปรับเปลี่ยนแนวทางหรือวิธีการอื่น ๆ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบทางลบจากการดำเนินงานตามทางเลือก โดยพิจารณาจากสิ่งที่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบ และหาแนวทางเพื่อกำหนดเป็นมาตรการและหาปัจจัยที่จะจัดการกับสาเหตุที่จะก่อให้เกิดผลกระทบทางลบ ซึ่งพิจารณาได้ 2 ส่วน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า ที่อาจหลีกเลี่ยงโดยพิจารณาหาสิ่งอื่นทดแทน เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบ และ 2) กระบวนการพิจารณาหลีกเลี่ยงกระบวนการเดิมที่ก่อให้เกิดผลกระทบ โดยการดำเนินงานในรูปแบบกระบวนการอื่น เพื่อลดระดับความรุนแรงหรือระดับของผลกระทบ

3) มาตรการลดหรือบรรเทา (Mitigation/ Reduction)

เป็นแนวทางหรือวิธีการที่ลด หรือบรรเทาผลกระทบทางลบ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามทางเลือกให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยพิจารณาลดขนาดของผลกระทบทางลบที่อาจจะ

เกิดขึ้นด้วยวิธีการด้านเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการจำกัดขอบเขตและในการบำบัด และวิธีการในการเยียวยาชดเชยกับสิ่งที่สูญเสีย ซึ่งเป็นผลกระทบจากการพัฒนาหรือการจัดการเชิงพื้นที่

ขั้นตอนที่ 5 : การรายงานผล SEA เพื่อการวางแผนเชิงพื้นที่

การรายงานผล SEA เป็นการสรุปผลการดำเนินงาน SEA ทุกขั้นตอน เพื่อใช้ในการดำเนินงาน การติดตามและประเมินผลของแผน และเพื่อสื่อสารต่อประชาชน โดยรายงาน SEA ที่ดีควรแสดงให้เห็นถึงการเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย และเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ เมื่อจัดทำรายงาน SEA แล้ว ควรนำไปรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียและนำกลับมาทบทวนปรับปรุงให้ดีขึ้นอีกครั้ง เพื่อให้ได้รายงานที่มีความสมบูรณ์ น่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับของสาธารณะก่อนที่จะนำไปประกอบใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ต่อไป การจัดทำรายงาน SEA ควรมี 2 ฉบับ ประกอบด้วย 1) รายงาน SEA ฉบับวิชาการ และ 2) รายงาน SEA ฉบับประชาชน ดังนี้

1) รายงาน SEA ฉบับวิชาการ

องค์ประกอบและเนื้อหาของรายงานวิชาการ ต้องรวบรวมผลที่ได้จากทุกขั้นตอนของกระบวนการ SEA โดยให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ที่ได้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการ SEA และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย รวมทั้งแนวทางในการติดตามและประเมินผลหลังการดำเนินงานตามแผน ทั้งนี้ สามารถปรับปรุงให้สอดคล้องกับการจัดทำแผนของหน่วยงานที่รับผิดชอบการวางแผนเชิงพื้นที่ โดยมีองค์ประกอบของรายงานดังนี้

บทสรุปผู้บริหาร

บทที่ 1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

1.2 วัตถุประสงค์ของการจัดทำ SEA สำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่

1.3 พื้นที่เป้าหมายของแผนเชิงพื้นที่

1.4 กรอบการดำเนินการและวิธีการจัดทำ

1.5 ระยะเวลาการดำเนินการจัดทำ

1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 การกำหนดขอบเขต SEA เพื่อการวางแผนเชิงพื้นที่

2.1 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบาย แผนและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

2.2 การกำหนดขอบเขตเชิงพื้นที่และเวลา

2.3 การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย

2.4 การวางเป้าหมายการพัฒนา

2.5 การวิเคราะห์เพื่อระบุประเด็นการพัฒนา และวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.6 การกำหนดตัวชี้วัด

2.7 การประเมินข้อมูลฐาน

บทที่ 3 การพัฒนาทางเลือก

บทที่ 4 การประเมินทางเลือกเชิงพื้นที่

4.1 การคาดการณ์และประเมินผลกระทบทางเลือก

4.2 การเปรียบเทียบและระบุทางเลือกที่เหมาะสม

บทที่ 5 การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน

บทที่ 6 การรายงานผล SEA เพื่อการวางแผนเชิงพื้นที่

6.1 รายงาน SEA ฉบับวิชาการ

6.2 รายงาน SEA ฉบับประชาชน

บทที่ 7 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บรรณานุกรม/ เอกสารอ้างอิง

2) รายงาน SEA ฉบับประชาชน

รายงาน SEA ฉบับประชาชนใช้สื่อสารกับผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อให้ข้อมูลและชี้แจงผลของการจัดทำ SEA ซึ่งองค์ประกอบและเนื้อหาของรายงานมีประเด็นสำคัญที่คล้ายกับรายงานวิชาการ แต่เน้นสรุป

ประเด็นสำคัญที่ได้จากการจัดทำ SEA และผลจากการมีส่วนร่วม โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สามารถสื่อสารไปยังกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียได้อย่างครอบคลุม ครบถ้วนทุกประเด็น องค์ประกอบของรายงาน ดังนี้

บทสรุปสำหรับประชาชน

บทที่ 1 บทนำ

วัตถุประสงค์ พื้นที่ศึกษา ระยะเวลา วิธีการวางแผนเชิงพื้นที่ และผลที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชน

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการจัดทำ SEA ของการวางแผนเชิงพื้นที่

บทที่ 3 ทางเลือกการพัฒนาและมาตรการเพื่อความยั่งยืน

ทางเลือกที่เหมาะสมจากผลการวางแผนเชิงพื้นที่ ข้อดีและข้อควรคำนึงถึง พร้อมกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้มาซึ่งทางเลือกที่เหมาะสมและมาตรการเพื่อความยั่งยืน

บทที่ 4 การติดตามผลโดยผู้มีส่วนได้เสีย

แจ้งโอกาสการมีส่วนร่วมในการติดตามผลการขับเคลื่อนแผนเชิงพื้นที่หรือการดำเนินงานการวางแผนเชิงพื้นที่ภายใต้แผนพัฒนาฉบับอื่นที่ได้มีการผนวกผล SEA แล้ว โดยระบุบทบาทและระยะเวลาของผู้มีส่วนได้เสียในการติดตามและประเมินผลโดยสังเขป

บทที่ 3
แผนการดำเนินงาน

3.1 กระบวนการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ด้วยกระบวนการ SEA

จากขั้นตอนและกระบวนการการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ด้วยกระบวนการ SEA ผนวกกับข้อกำหนดใน TOR ของโครงการในเรื่องการมีส่วนร่วม สามารถสรุปกระบวนการดำเนินงานได้ดังรูปที่ 3-1 โดยคำอธิบายของแต่ละขั้นตอนของทั้งกระบวนการจัดทำแผนเชิงพื้นที่และกระบวนการ SEA เชิงพื้นที่ จะยึดตามเนื้อหาในบทที่ 2

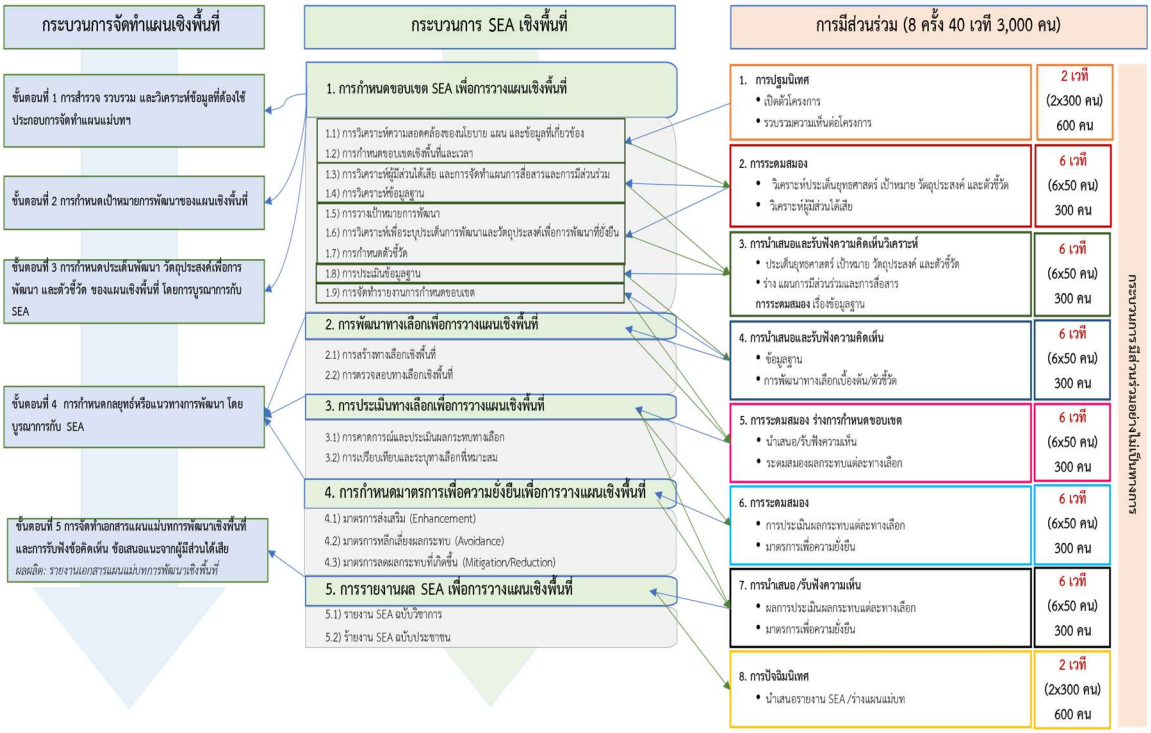

รูปที่ 3-1 ความเชื่อมโยงของกระบวนการการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ กระบวนการ SEA และการมีส่วนร่วม

การใช้กระบวนการ SEA ในครั้งนี้เชื่อมโยงกับการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ (Integrated Model) ซึ่งเป็นรูปแบบที่นำผล SEA เข้าไปประกอบใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ในทุก

ขั้นตอน จึงไม่เสียเวลาในการส่งต่อแลกเปลี่ยนผล SEA แต่จำเป็นต้องมีผู้ควบคุมการดำเนินงานที่เข้าใจทั้งกระบวนการจัดทำแผนและกระบวนการ SEA และเชื่อมประสานสร้างความเข้าใจในคณะทำงานให้สามารถดำเนินงานร่วมกันได้อย่างต่อเนื่อง

จากรูปที่ 3-1 สามารถอธิบายโดยสังเขปได้ดังนี้ การจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ในขั้นตอนที่ 1-3 จะเชื่อมกับขั้นตอนที่ 1 การกำหนดขอบเขตของกระบวนการ SEA ซึ่งเชื่อมโยงกับเวทีการมีส่วนร่วมครั้งที่ 1-4 การมีส่วนร่วมในกระบวนการ SEA มีลักษณะระดมสมองแล้วทวนซ้ำ เช่น การมีส่วนร่วมครั้งที่ 2 ระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และตัวชี้วัด และวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย แล้ว เมื่อที่ปรึกษานำข้อมูลการระดมสมองไปวิเคราะห์ออกมาเป็นร่างประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และตัวชี้วัด และร่างแผนการมีส่วนร่วมและการสื่อสารแล้ว ก็นำกลับมานำเสนอให้กับเวทีในครั้งต่อไปเพื่อให้ได้รับความเห็นชอบ เป็นอย่างนี้ทุกครั้งตามลูกศรที่ชี้เชื่อมกันไปมาระหว่างกระบวนการ SEA และการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ ก่อนการประชุมเวทีหลัก จะมีการจัดเวทีย่อยอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อทำความเข้าใจขั้นตอน SEA ที่กำลังจะดำเนินการเพื่อลดความขัดแย้งและความสับสนในกระบวนการมีส่วนร่วม โดยผลผลิตหลักของโครงการจะเป็นรายงาน SEA ทั้งฉบับวิชาการ และ ฉบับประชาชน รวมถึงแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี (ดูรายละเอียดในหัวข้อ 1.3 ผลผลิตของโครงการ)

3.2 แผนการดำเนินงาน

จากกระบวนการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ด้วยกระบวนการ SEA ข้างต้นสามารถสรุปเป็นแผนการดำเนินงานของโครงการในกรอบระยะเวลา 18 เดือน ดังตารางที่ 3-1 โดยรายละเอียดของการมีส่วนร่วม ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจะอยู่ในหัวข้อถัดไป

ตารางที่ 3-1 แผนการดำเนินงานในภาพรวมทั้งโครงการ

กิจกรรม	2566												2567					
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.
	Inception			Progress 1			Interim			Progress 2			Draft Final					Final
1. การจัดทำขั้นตอนการกำหนดขอบเขต โดยมีการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจำนวนอย่างน้อย 4 ครั้ง (20 เวที) รวมเป็นจำนวนอย่างน้อย 1,500 คน*																		
1.1 ทบทวนนโยบาย แผน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแผนการพัฒนาเชิงพื้นที่ทั้งในภาพรวมและรายสาขาและมิติเฉพาะเพื่อวิเคราะห์ทิศทางการพัฒนาของพื้นที่ในระยะต่อไป																		
1.2 การจัดทำแผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วม																		
1.3 การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิของตัวชี้วัดสำคัญด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยศึกษาทั้งสถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต เพื่อจัดทำข้อมูลฐานเชิงพื้นที่																		

กิจกรรม	2566												2567					
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.
	Inception			Progress 1			Interim			Progress 2			Draft Final					Final
1.4 การสำรวจข้อมูลปฐมภูมิและการสำรวจข้อมูลครัวเรือน เพื่อจัดทำข้อมูลฐานเชิงพื้นที่																		
1.5 การสำรวจพื้นที่เพื่อการประเมินการรองรับและศักยภาพการพัฒนาของพื้นที่																		
1.6 การวิเคราะห์ประเด็นยุทธศาสตร์เป้าหมายการพัฒนา วัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และตัวชี้วัด																		
1.7 การประเมินข้อมูลฐาน																		
1.8 การจัดทำร่างรายงานการกำหนดขอบเขต																		
1.9 การจัดทำรายงานการกำหนดขอบเขต																		
2. จัดทำการพัฒนาและการประเมินทางเลือกโดยมีการประเมินทางเลือกโดยมีการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น																		

กิจกรรม	2566												2567					
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.
	Inception			Progress 1			Interim			Progress 2			Draft Final					Final
จำนวนอย่างน้อย 2 ครั้ง (12 เวที) รวมเป็นจำนวนอย่างน้อย 600 คน*																		
2.1 การพัฒนาทางเลือก ด้วยกระบวนการ Future search conference																		
1) การสร้างทางเลือกการพัฒนา																		
2) การคาดการณ์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากทางเลือก																		
2.2 การประเมินทางเลือก																		
1) การประเมินผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากทางเลือก																		
2) การเปรียบเทียบทางเลือกเพื่อหาทางเลือกที่เหมาะสม																		

กิจกรรม	2566												2567					
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.
	Inception			Progress 1			Interim			Progress 2			Draft Final					Final
3. กำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน โดยมีการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจำนวนอย่างน้อย 1 ครั้ง (6 เวที) จำนวนอย่างน้อย 300 คน*																		
3.1 มาตรการส่งเสริม (Enhancement)																		
3.2 มาตรการหลีกเลี่ยงผลกระทบ (Avoidance)																		
3.3 มาตรการลดผลกระทบที่เกิดขึ้น (Mitigation/Reduction)																		
4. จัดทำร่างรายงานการศึกษา SEA และร่างแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี ซึ่งบูรณาการกับ SEA โดยมีการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น จำนวนอย่างน้อย 1 ครั้ง (2 เวที) จำนวนอย่างน้อย 600 คน*																		
4.1 จัดทำร่างรายงานการศึกษา SEA																		

กิจกรรม	2566												2567					
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.
	Inception			Progress 1			Interim			Progress 2			Draft Final					Final
4.2 การจัดทำร่างแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี ซึ่งบูรณาการกับ SEA																		
5. จัดทำรายงานการศึกษา SEA และแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี																		
6. จัดสร้างความรู้ความเข้าใจ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์																		
6.1 ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์																		
6.2 จัดกิจกรรมการสร้างการรับรู้ผ่านสื่อ																		
7. การส่งรายงานการศึกษา																		
7.1 รายงานการศึกษาขั้นต้น																		
7.2 รายงานความก้าวหน้า ฉบับที่ 1																		
7.3 รายงานการศึกษาขั้นกลาง																		

กิจกรรม	2566												2567					
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.
	Inception			Progress 1			Interim			Progress 2			Draft Final					Final
7.4 รายงานความก้าวหน้า ฉบับที่ 2																		
7.5 ร่างรายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์																		
7.6 รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์																		

หมายเหตุ: ตัวเลข 1- 8 คือ จำนวนครั้งของการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นตามขั้นตอนของ SEA

* ยังไม่รวมการมีส่วนร่วมเพิ่มเติม ซึ่งอาจใช้ในรูปแบบ focus groups สัมภาษณ์ การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ และแบบสอบถาม ซึ่งจะพิจารณาตามความเหมาะสมของสถานการณ์และกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียเป็นการเฉพาะ เช่น กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ไข่แดง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในมิติเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ เป็นต้น ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อ 3.3

3.3 การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียภายใต้โครงการนี้ ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ในทุกขั้นตอนของกระบวนการตั้งแต่ขั้นตอนของการกำหนดขอบเขต การพัฒนาและประเมินทางเลือก การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน การจัดทำรายงานการศึกษา SEA และการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่บูรณาการกับการจัดทำ SEA โดยมีรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีความเหมาะสมและ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในแต่ละขั้นตอนของ SEA เช่น การจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ การประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น การประชุมกลุ่มย่อย ระดมความคิดเห็น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสานเสวนา เป็นต้น โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของ ผู้มีส่วนได้เสียตลอดกระบวนการในโครงการนี้ กำหนดให้ต้องมีการจัดประชุมสัมมนาและประชุมกลุ่มย่อย จำนวนอย่างน้อย 8 ครั้ง (40 เวที) และมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวนอย่างน้อย 3,000 คน ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดสงขลาและปัตตานี ซึ่งไม่รวมเวทีที่ไม่เป็นทางการในการสร้างการสื่อสารและมีส่วนร่วมในระดับชุมชน ซึ่งจัดให้มีอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง โดยมีการออกแบบกิจกรรมและเนื้อหาของการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ให้สอดคล้องกับแผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วมที่กำหนดไว้ มีการอำนวยความสะดวกให้กับผู้เข้าร่วมประชุม เช่นจัดให้มียานพาหนะรับส่งหรืออำนวยความสะดวกในการเดินทางให้แก่ผู้เข้าร่วมประชุม รวมทั้งการบันทึกภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวตลอดการจัดกิจกรรม และการจัดทำแบบสอบถามสำรวจความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนการจัดทำสรุปรายงานการดำเนินงาน ภายหลังจากการดำเนินงานแล้วเสร็จ ทั้งในรูปแบบรายงานวิชาการและรายงานฉบับประชาชน นำไปเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ต่อไป นอกจากนี้ ยังมีการใช้กระบวนการที่สอดคล้องกับแนวคิด “การทำ SEA ในพื้นที่ความขัดแย้ง” และหลักการของ Future search เพื่อนำไปสู่ภาพอนาคต (ฉากทัศน์) ที่ทุกภาคส่วนต้องการ ให้ “เป็น อยู่ ได้ สมดุล และยั่งยืน” ร่วมกันมากเท่าที่เป็นไปได้ ทั้งแนวคิดและรูปธรรมทั้งระดับ ท้องถิ่นและระดับนโยบาย โดยผสมผสานและการประยุกต์ของกระบวนการการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทั่วไป (Participatory Development) การมีส่วนร่วมในการประเมินเชิงยุทธศาสตร์ (SEA) และแนวคิดพื้นฐานของกระบวนการการจัดการความขัดแย้งหรือการสร้างสันติภาพในพื้นที่ความขัดแย้ง (Peace Process)

ในกระบวนการการมีส่วนในการพัฒนาทั้งระดับพื้นที่และระดับประเทศ มีกระบวนที่สำคัญ คือการมีส่วนร่วมตั้งแต่การคิดวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การทำและปฏิบัติการ การร่วมรับผลประโยชน์ตลอดจนการมีส่วนร่วมการติดตามประเมินผล ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการมีส่วนร่วมในการประเมินเชิงยุทธศาสตร์ (SEA) ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย เป็นขั้นตอนสำคัญและจำเป็น ของกระบวนการ SEA ซึ่งจะทำให้เกิดการยอมรับของผู้มีส่วนได้เสีย ในทางปฏิบัติการมีส่วนร่วม เป็นการดำเนินการที่สนับสนุนอยู่ตลอดในการจัดทำแผน โดยใช้ SEA เป็นเครื่องมือ เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดขอบเขต การพัฒนาและการประเมินทางเลือก การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน การจัดทำรายงานการศึกษา SEA จนถึงการจัดทำรายงานร่างแผน ซึ่งบูรณาการกับ SEA ตลอดจนการติดตามและประเมินผลของการดำเนินงานของแผนและ

กระบวนการจัดการความขัดแย้ง (Peace process) ในประเด็นที่ท้าทายคือ ทำอย่างไรจึงจะแก้ปัญหาความขัดแย้งในมิติต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ทิศทางการพัฒนาอย่างเดียวโดยผ่านการพูดคุยและปรึกษาหารือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ปัญหาที่บูรณาการหลายด้าน จึงมีความจำเป็นเพื่อหาทางออกในการพัฒนาที่สร้างทั้งสันติสุข ชีวิตที่ดีและความยุติธรรม ตั้งแต่การวิเคราะห์สาเหตุของความขัดแย้ง การประเมินการยกระดับ “ความขัดแย้ง” และแนวทางการแก้ปัญหา การวิเคราะห์ความขัดแย้งมีอยู่ในพื้นที่ และการสร้างความร่วมมือจาก “คนใน” ในการลดความขัดแย้งและมีความพร้อมในการสร้างข้อตกลงหรือฉันทามติร่วมกัน (consensus) รายละเอียดของการจัดเวที ทำความเข้าใจ ระดมสมอง นำเสนอ-รับฟังความคิดเห็น เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

3.3.1 หลักการการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมในพื้นที่ขัดแย้ง

การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างมากในระบบประชาธิปไตย เพราะ“อำนาจ” ในทางการเมืองจะดำรงอยู่ได้นั้น อาศัยหรือถูกรองรับเอาไว้ด้วย “ความชอบธรรม” (Legitimacy) ซึ่งยังสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่นกับ “ฉันทานุมัติทางการเมือง” (Question of Political Consensus) โดยต้องยอมรับว่า ความเห็นพ้องต้องกันทางการเมืองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสังคมจะปราศจากความขัดแย้งและอยู่ร่วมกันอย่างสันติได้นั้นเกี่ยวข้องกับความชอบธรรมทางการเมืองของผู้ปกครอง โดยความแตกต่างอันสำคัญระหว่างผู้ปกครองแบบอำนาจนิยมกับแบบประชาธิปไตยนั้น ตัวชี้วัดที่สำคัญก็คือ “ความเห็นพ้องต้องกัน” ทางการเมืองว่าวางอยู่พื้นฐานของเสรีภาพในการแสดงความเห็นทางสาธารณะ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสาธารณชน อันแตกต่างจากอำนาจนิยมที่มักอาศัยการปลุกระดมเพื่อเร้าให้เห็นด้วยกับรัฐที่ตนชี้นำได้ ทั้งนี้หากพิจารณาว่าปัญหาความขัดแย้ง คือปัญหาในทางการเมืองลักษณะหนึ่ง ด้วยลักษณะการเช่นนี้ปัญหาความความขัดแย้งส่วนใหญ่จึงเป็นปัญหาที่ปรากฏขึ้นมาจาก “วิกฤติของฉันทานุมัติ” อันมีสาเหตุมาจาก “อำนาจ” นั้นขาด “ความชอบธรรม” เพราะความชอบธรรมของอำนาจและการเมืองนั้นประกอบด้วยการยอมรับจากประชาชน 3 ขั้นตอนก็คือ 1) ที่มาของอำนาจเป็นที่ยอมรับ 2) มีจุดหมายในการใช้อำนาจเป็นที่ยอมรับ 3) มีวิธีการของการใช้อำนาจในการยอมรับ ทั้งนี้เพราะอำนาจเป็นประเด็นที่เกี่ยวโยงกับความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งจะมีความสัมพันธ์ในหลายมิติที่เรียกว่า “ความสัมพันธ์ทางอำนาจ” ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง ดังนั้นหากจะต้องดับสาเหตุแห่งความขัดแย้งที่มาจาก “วิกฤติของฉันทานุมัติ” จึงต้องย้อนกลับเข้าไปสู่ต้นเหตุของที่มาของอำนาจ โดยเฉพาะในระบอบประชาธิปไตยก็จะต้องสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอย่างแท้จริง นอกจากนี้แนวคิดเรื่อง “ประชาสังคม” ยังแนบแน่นกับแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม เพราะจะสามารถช่วยขับเน้นและสร้างความตระหนักให้แก่ประชาชนว่าตนสมควรยกระดับขึ้นเป็น “พลเมือง” ที่สนใจความเท่าเทียมกันในทางสิทธิและเสรีภาพ รวมถึงความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

และการแก้ไขปัญหาทางสังคมและบ้านเมือง แนวคิดอันนี้ได้ตอกย้ำความหมายของคำว่า “การเมือง” ให้มีความหมายที่กว้างขวางโดยกล่าวได้ว่า หมายถึง กิจการเพื่อส่วนรวม กิจการที่จริยธรรมเพื่อส่วนรวม แนวคิดนี้ได้ถูกรองรับไว้โดยแนวคิดเรื่อง civic republicanism หรือแนวคิดสาธารณรัฐนิยม ที่เน้นบทบาทของภาคพลเมือง อันเป็นประเพณีของชาวยุโรปที่ในห้วง ศตวรรษ ที่ 14 - 16 ก่อนที่จะเข้ามาแทนที่โดยแนวคิดประชาธิปไตยสมัยใหม่ในห้วง ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ที่แนวคิดเสรีนิยมและปัจเจกชนมีอิทธิพลจนลดทอนความสำคัญของชุมชนและสังคมลง (สมัชชา นิลปัทม์, 2559)

ความพิเศษของการสร้างความรู้ ความเข้าใจในพื้นที่ความขัดแย้ง แม้ว่ากระบวนการทางการเมือง ผ่านการมีส่วนร่วมจะเป็นแนวทางลดความขัดแย้งอยู่แล้วในตัวของมันเอง เพราะเป็นกระบวนการของการชี้แจงแถลงไขความต้องการ และจัดสรรทรัพยากรตามความต้องการนั้นอย่างเที่ยงธรรมและเป็นที่ยอมรับ อย่างไรก็ตามจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจบริบทของความขัดแย้งอย่างจำเพาะในพื้นที่นั้น ๆ ก่อน เพราะจะมองเห็นสาเหตุ แรงขับของความขัดแย้งในแต่ละพื้นที่ตามบริบทนั้น เช่น ความขัดแย้งทางอัตลักษณ์ ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ ความขัดแย้งในทางทรัพยากร ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ภาคประชาชนจะกลายมาเป็นผู้มีส่วนได้เสียอย่างสำคัญ ที่ต้องออกแบบกระบวนการให้กลายมาเป็นพื้นที่ของการสะท้อนความต้องการของภาคประชาชนได้อย่างแท้จริง

3.3.2 ประเภทของผู้มีส่วนได้เสีย

ในการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียได้ใช้แนวทางตาม สศช. (2565ข) โดยจัดประเภทผู้มีส่วนได้เสีย 12 กลุ่มดังต่อไปนี้

1) ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่และขอบเขต โดยหมายรวมถึงประชาชนที่มีความเปราะบาง และอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากแผนพัฒนาด้วย
2) หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจที่รับผิดชอบในพื้นที่และขอบเขต
3) นักวิชาการและสถาบันการศึกษาที่มีความสนใจในพื้นที่และขอบเขต
4) ตัวแทนผู้ประกอบอาชีพที่อาจได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบ
5) เอกชนและผู้ประกอบการในพื้นที่และขอบเขต
6) ผู้นำชุมชนหรือผู้นำทางความคิดที่มีอิทธิพลในพื้นที่และขอบเขต
7) นักการเมืองท้องถิ่นที่มีบทบาทในพื้นที่และขอบเขต

8) ผู้แทนเครือข่ายภาคประชาสังคมและอาสาสมัครเพื่อสังคมในพื้นที่และขอบเขต
9) องค์กรอิสระไม่หวังผลกำไรซึ่งทำงานในพื้นที่และขอบเขต
10) ผู้กำหนดหรือผู้อนุมัติแผน ผู้จัดสรรงบประมาณ
11) หน่วยงานเจ้าของแผน
12) หัวหน้าส่วนราชการสูงสุดหรือผู้ได้รับมอบหมายที่มีอำนาจในการตัดสินใจ

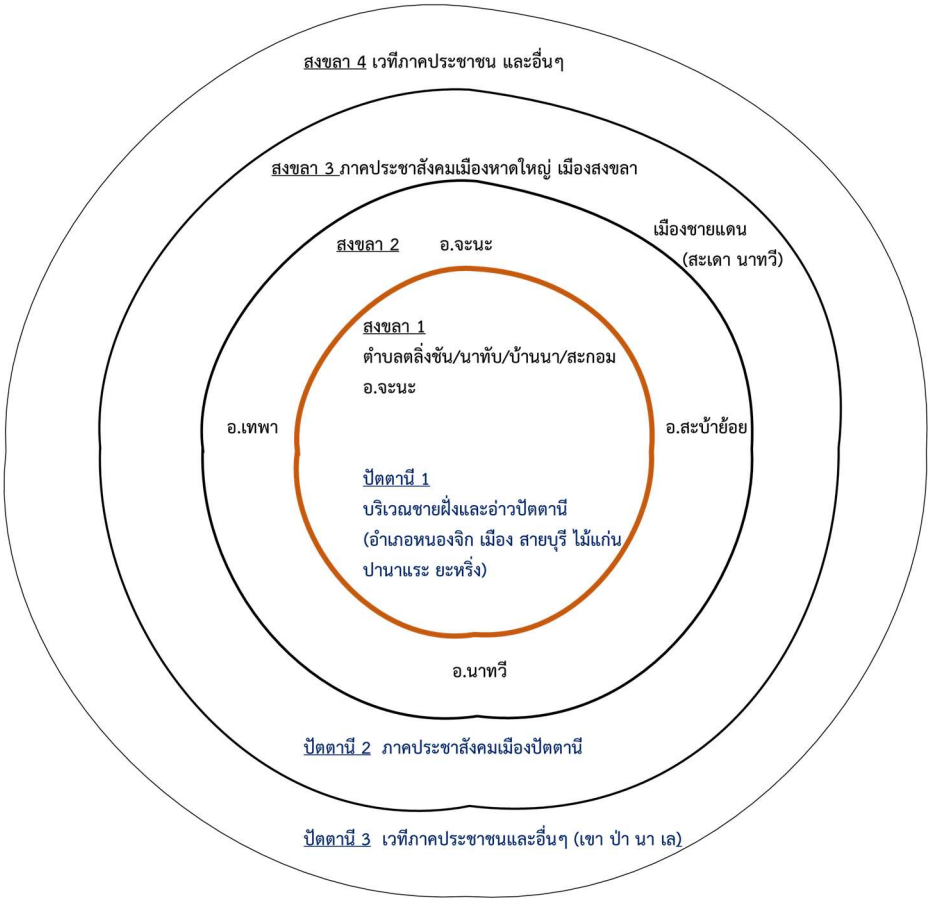

รูปที่ 3-2 พื้นที่ไข่แดง ไข่ขาว และชายขอบ ของพื้นที่ศึกษา

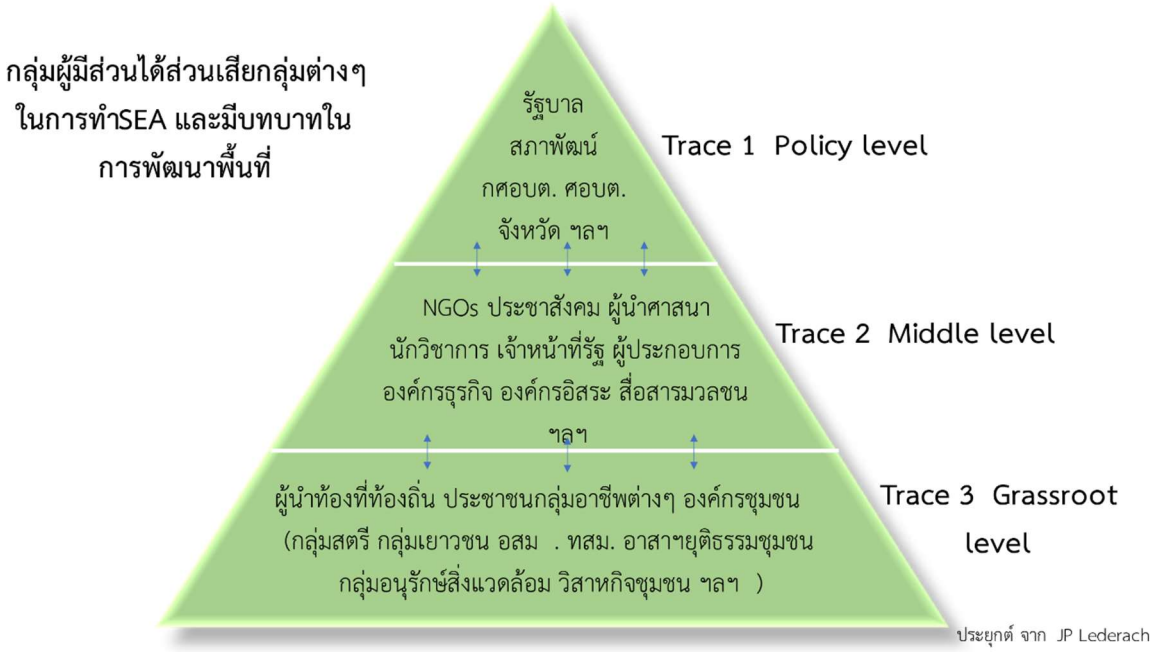

รูปที่ 3-3 กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในการทำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์พื้นฐานในการคัดเลือกผู้มีส่วนได้เสียที่จะเข้าร่วมกระบวนการในลักษณะพื้นที่ไข่แดง ไข่ขาว และชายขอบ ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี ซึ่งเป็นเกณฑ์ในลักษณะของขอบเขตพื้นที่โดยระบุถึงพื้นที่ที่มีความใกล้ชิดกับพื้นที่ที่มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาที่แตกต่างๆกันมากๆถึงขั้นก่อให้เกิดความขัดแย้งซึ่งคณะที่ปรึกษาจัดให้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดังกล่าวอยู่ในเขตพื้นที่ ที่เป็นพื้นที่ไข่แดง ได้แก่ในจังหวัดสงขลา1 เป็นตำบลตลิ่งชัน นาทับ บ้านนา และสะกอม อ.จะนะ และจังหวัดปัตตานี1ได้แก่พื้นที่บริเวณชายฝั่งและอ่าวปัตตานี ส่วนพื้นที่ที่ความเข้มข้น ความขัดแย้งรองลงมาก็จัดให้อยู่ในเขตพื้นที่ไข่ขาวคือ สงขลา 2 ปัตตานี 2 และพื้นที่ชายขอบก็จะเป็นเขตพื้นที่ที่มีความขัดแย้งในเรื่องแนวคิดการพัฒนาน้อยซึ่งเป็นพื้นที่รอบนอกของพื้นที่ไข่ขาว ได้แก่ สงขลา 3 และสงขลา 4 ปัตตานี 3 ดัง

รูปที่ **3-2** และแบ่งกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในการทำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่โดยประยุกต์แนวคิดของ John Paul Laderach (ภัควดี วีระภาสพงษ์, 2559, น. 83) ดังรูปที่ 3-3 ซึ่งอธิบายถึง กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนส่วนเสียที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ควบคู่ไปกับการมีส่วนในการแก้ปัญหาความแย้งจากแนวคิดที่แตกต่างกันซึ่งจะมีระดับความเข้มข้นตามพื้นที่ ไข่แดง ไข่ขาว และพื้นที่รอบนอก โดยกลุ่มต่างๆเหล่านี้ก็จะเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวน SEA กลุ่มใน Track 1 ได้แก่ผู้นำระดับสูงหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจในการกำหนดแผนพัฒนาต่างๆได้แก่ รัฐบาล สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ศูนย์อำนวยการบริหารจัดชายแดนภาคใต้(ศอบต.) เป็นต้น กลุ่มใน Trace 2 เป็นกลุ่มผู้นำระดับกลาง หรือคนกลาง ที่มี

บทบาทสำคัญในการนำนโยบายและแผนสู่การปฏิบัติตลอดจนถึงการเชื่อมโยงทำความเข้าใจกับประชาชนเพื่อหาทางออกในกรณีเกิดความขัดแย้งในเรื่องของแนวทางการพัฒนา ได้แก่ กลุ่ม องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคประชาสังคม ผู้นำศาสนา นักวิชาการ เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ประกอบการ เป็นต้น กลุ่มใน Track 3 เป็นผู้นำระดับรากหญ้าหรือผู้นำชุมชน ผู้นำเครือข่ายอาชีพ และกลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆ ในระดับพื้นที่ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบด้านได้รับผลประโยชน์และเสียผลประโยชน์โดยตรงจากการพัฒนาที่จะเกิดขึ้น รวมถึงเป็นกลุ่มสำคัญที่แสดงออกจากความขัดแย้งในแนวทางการพัฒนาที่แตกต่างกันในพื้นที่ออกเป็น 2 ฝ่ายอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ไข่แดง ผู้มีส่วนได้เสียในกลุ่มนี้ก็จะเป็นกลุ่มสำคัญในกระบวนการมีส่วนร่วมที่จะแลกเปลี่ยนระดมความคิดเห็นในเรื่องของศักยภาพ สถานการณ์ปัญหา และความต้องการรูปแบบของการพัฒนา รวมถึงการพูด การรับฟังซึ่งกันและกันของผู้ที่มีความเห็นแตกต่างกันด้วย ดังนั้นกระบวนการมีส่วนร่วมดำเนินการ SEA ในพื้นที่สงขลาและปัตตานี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อ่อนไหวกับความขัดแย้งในแนวทางการพัฒนาในสังคมที่มีความหลากหลายในคุณค่าความเชื่อ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม มีความจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับกลุ่มทั้งสามระดับที่สอดคล้องกับขอบเขตพื้นที่ดังกล่าว โดยกำหนดให้ตัวแทนทั้งสามกลุ่มเข้ามามีการส่วนร่วมในเวทีต่าง ๆ อย่างครอบคลุมและต่อเนื่อง

3.3.3 แนวทางและกระบวนการการมีส่วนร่วม

แนวทางในการดำเนินงานกระบวนการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับขั้นตอนของการจัดทำรายงานการศึกษา SEA และการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยมีการจัดเวทีอย่างเป็นทางการ 8 ครั้ง ซึ่งแต่ละครั้งก็จะมีประเด็นเนื้อหาที่สืบเนื่องกัน ดังที่ได้กล่าวถึงแล้ว

นอกจากนั้นกระบวนการการมีส่วนร่วมแต่ละขั้นตอนและประเด็นเนื้อที่จะได้ ก็จะสอดคล้องกับกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่เข้าร่วม ซึ่งมาจากกลุ่มต่าง ๆ จากพื้นที่ไข่แดง ไข่ขาวและพื้นที่รอบนอกโดยมีเงื่อนไขที่จะพิจารณากลุ่มที่มาจากตัวแทนของ Track 1 Track 2 และ Track 3 ร่วมกันด้วย ซึ่งมีระดับของการมีส่วนร่วมตามกรอบแนวคิด ดังรูปที่ 3-4

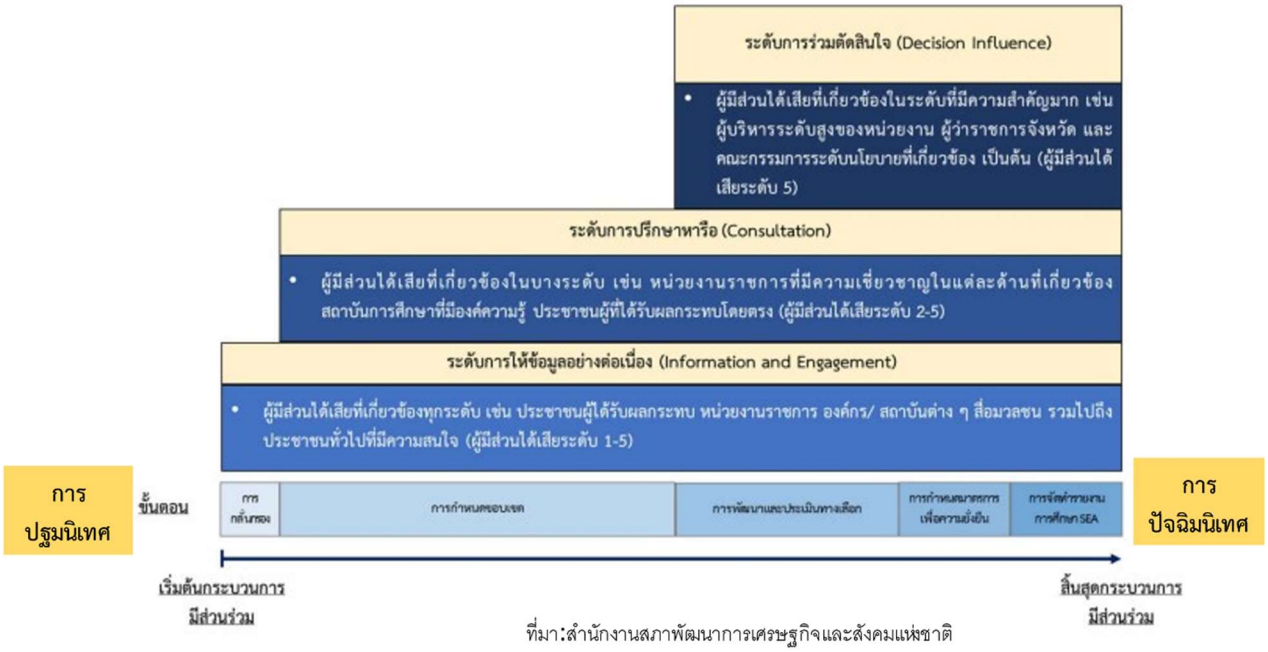

ที่มา:สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

รูปที่ 3-4 ระดับของการมีส่วนร่วม

ดังที่กล่าวแล้วว่าลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียมีความละเอียดอ่อนในมิติของความหลากหลายและความเป็นอัตลักษณ์ อยู่ในพื้นที่ที่มีความเข้มข้นของความกระตือรือร้นและความคิดแนวทางการพัฒนาพื้นที่ ที่ต่างกัน รวมถึงแต่ละกลุ่ม(Track1-3) ก็มีบทบาทที่สำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการ SEA แผนแม่บทและการผลักดันสู่การปฏิบัติ ให้ได้ครอบคลุมและทั่วถึง คณะที่ปรึกษาจึงมีแนวคิดทางของกระบวนการการมีส่วนร่วมโดยสังเขป ดังนี้

1) การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียอย่างครอบคลุม หลากหลาย สมดุล เป็นธรรมและถูกหลักวิชาการ

2) มีการเตรียมข้อมูล ความเห็น และตัวบุคคลของผู้มีส่วนได้เสียที่จะเข้าร่วมเวทีต่าง ๆ อย่างไม่เป็นทางการ โดยการลงพื้นที่สำรวจ พบปะกลุ่มต่าง ๆ เพื่อสื่อสารและทำความเข้าใจโครงการ SEA เป็นสำคัญ ใช้หลักการ “รู้เขา รู้เรา” ทีมทำกระบวนการมีส่วนร่วมจะต้องมีความรู้สถานการณ์การรับรู้โครงการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งสงขลาและปัตตานีเป็นอย่างไรบ้าง มีประเด็นถกเถียง ความไม่ลงรอยในเรื่องอะไรบ้าง ตั้งแต่ช่องว่างการได้รับข้อมูลที่แตกต่างกัน อย่างไร (data) สภาพความสัมพันธ์ของหน่วยงานต่าง ๆ กับคนในพื้นเป็นอย่างไรบ้าง (relationship) การมองเรื่องผลประโยชน์ หรือจุดสนใจที่แตกต่างกัน

อย่างไร (Interest Conflict) การมองในเรื่องนโยบายและกฎหมาย ที่ทำเกิดข้อขัดแย้งอย่างไร (Structure Conflict) และการนำความเชื่อและค่านิยมทางศาสนา วัฒนธรรมมาเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวอย่างไร (Value Conflict) และสื่อสารอย่างชัดเจนว่า SEA จะสามารถลดความขัดแย้งดังกล่าวอย่างไรบ้าง

3) การเตรียมข้อมูลดังกล่าวจะดำเนินการควบคู่ไปกับการให้ผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่างๆ ได้ระดมความเห็นผ่าน digital platform ง่ายๆ ที่เข้าถึงสะดวก เช่น Brainstorming applications, Facebook Page เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การระดมสมองในเวทีจะใช้วิธีผสมผสานระหว่างการให้แสดงความเห็น การใช้ mobile applications (เช่น vevox หรือ Mentimeter โดยเฉพาะเวทีขนาดใหญ่) การใช้การเขียน โดยขึ้นอยู่กับความถนัดหรือข้อจำกัดของผู้มีส่วนได้เสีย

4) เวทีการทำความเข้าใจและระดมความคิดเห็นในวาระต่าง ๆ ของโครงการ จะเน้นให้เกิดการสานเสวนา (Dialogue) การรับฟังและแลกเปลี่ยนเพื่อยกระดับความรู้ ความเข้าใจ ความเห็นใจซึ่งกันและกัน เพื่อแยกแยะให้เห็นในประเด็นต่าง ๆ เช่น บทเรียนและความเป็นมาในพื้นที่ทำให้มีความเห็นต่าง (conflict history) แต่ละกลุ่มยังมีเรื่องเล่าของตัวเองอย่างไร กลุ่มต่าง ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างไร (conflict parties and relationships) แต่ละกลุ่มมีความแตกต่างและความสอดคล้องต้องกันระหว่างจุดยืน (positions) จุดสนใจ (interests) ความต้องการพื้นฐาน (need) และความกลัว (fears) อย่างไร การมีข้อเสนอต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาในมุมมองของใครอย่างไร และการมองเห็นศักยภาพหรือโอกาสว่าเราสามารถแปรเปลี่ยนความเห็นต่าง เพื่อให้สามารถมองถึงอนาคตทั้งปัจเจกและสังคมภาพรวมร่วมกันได้อย่างไร และใช้การสัมภาษณ์และการทำ focus group ในกรณีที่ต้องการ input ในประเด็นเฉพาะจากบุคคลหรือกลุ่มองค์กร ทีมศึกษายังเพิ่มการทำ team building หรือสร้าง change agents เพื่อให้เป็นตัวกลางในการสื่อสารและช่วยสร้างให้เกิดการรับรู้และมีส่วนร่วมในวงกว้างตลอดขั้นตอน SEA เพื่อให้เกิดเป็น community-based SEA ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมมากกว่าการจัดเวทีตามที่กำหนดขั้นต่ำ เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของแผนและเกิดการเรียนรู้ของทุกภาคส่วน

5) การจัดกลุ่มเวทีรับฟังความคิดเห็น จะจัดตามขอบเขตบริบทของพื้นที่ ที่ใกล้เคียงกัน เช่น กลุ่มพื้นที่ชายฝั่งทะเล กลุ่มพื้นที่เมืองและอุตสาหกรรม กลุ่มพื้นที่เกษตรป่าต้นน้ำ เป็นต้น รวมถึงตามขอบเขตการปกครองแล้วแต่กรณี

6) ทีมทำงานจะใช้ประสบการณ์การทำงานของมหาวิทยาลัยอันยาวนานที่ผ่านมาเชื่อมร้อยผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมให้เสมือน“เป็นเจ้าของ”โครงการ SEA ดังกล่าว โดยเฉพาะผู้นำท้องถิ่น สถาบันการศึกษา ผู้ประกอบการ สื่อสารมวลชน ภาคประชาสังคม กลุ่มองค์กรชุมชนที่สำคัญ ๆ เช่น กลุ่มองค์กรชุมชนเป็นสุข กรรมการธรรมนูญชุมชน สภาองค์กรชุมชน ผู้นำและอาสาสมัคร U2T เป็นต้น รวมถึงการบูรณาการวิธีการทำงานเรื่องการมีส่วนร่วมจากประสบการณ์การทำ HIA และ CHIA

และประสบการณ์ทำงานกับเครือข่ายของทั้งที่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วย กับโครงการของรัฐหรือเครือข่ายที่ขัดแย้งกัน ซึ่งบุคลากรของทีมศึกษามีบุคลากรจากสถาบันนโยบายสาธารณะ สำนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และพันธกิจสังคม สถาบันสันติศึกษา สถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ที่มีประสบการณ์ทำงานในสภาวะดังกล่าวอย่างต่อเนื่องในจังหวัดสงขลาและปัตตานี

7) จะมีการดำเนินการมีส่วนร่วมต่อเนื่องจนกระทั่งมีข้อเสนอที่ชัดเจน ถึงแนวทางการพัฒนาเมื่อสิ้นสุดโครงการแล้ว พร้อมกับการผลักดันเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรมที่เอื้อให้กับมหาวิทยาลัยได้สามารถจัดทำโครงการบริการวิชาการ การวิจัยและพัฒนาในพื้นที่ ที่พร้อมจะนำร่องในลักษณะของ SANDBOX เป็นต้น

8) การบันทึกความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม ทุกขั้นตอน เนื่องจากบางกลุ่มอาจจะไม่สนใจประเด็นที่ถูกกำหนดให้แลกเปลี่ยน จะมีทีมกระบวนการและทีมบันทึกที่แยกแยะให้เห็นว่าสิ่งที่ถูกนำเสนอในเวทีเป็นเรื่องอะไรบ้าง เช่น นำเสนอในนามส่วนตัวหรือองค์กร การนำเสนอแนวทางในการพัฒนา การเสริมข้อมูลและองค์ความรู้เพิ่มเติม ข้อเสนอให้หาข้อมูลใดบ้างมาประกอบสถานการณ์ของพื้นที่ที่เกิดขึ้น บรรยากาศของผู้ระดมความเห็น (การเตรียมข้อมูลมาอย่างดี เชื่อมั่นหรือไม่เชื่อมั่น ตัดพ้อ ไม่พอใจหรือพอใจ เกรี้ยวกราดหรือไม่อย่างไร พูดแล้วเดินออกจากห้องประชุมหรือไม่ท่าทีจะก่อความรุนแรงหรือไม่อย่างไร เป็นต้น)

บรรยากาศเหล่านี้ทำให้สามารถประเมินได้บางส่วน ว่าผลกระทบของความเห็นต่างถูกยกระดับไปถึงไหนแล้ว และทำให้กระบวนการมีส่วนร่วมต้องมีการทบทบทวน และการปรับตัวในการจัดเวทีแต่ละครั้งจนนำไปสู่เป้าหมายของ SEA ได้อย่างไร

3.4 ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.3.1 ข้อมูลทุติยภูมิ

ได้แก่ เอกสาร รายงานศึกษา แผนพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลเชิงพื้นที่ทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ ข้อมูล survey ข้อมูลแผนที่ GIS เป็นต้น โดยมีร่างตัวชี้วัดที่กำลังอยู่ในระหว่างการดำเนินการทบทวนและวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในภาคผนวก จ

3.3.2 ข้อมูลปฐมภูมิ

ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากกระบวนการมีส่วนร่วม ข้อมูลจากการสำรวจทรัพยากรด้านต่าง ๆ ในพื้นที่ เป็นต้น โดยการสำรวจข้อมูลปฐมภูมิเบื้องต้นจะเน้นไปที่

1) ด้านเศรษฐกิจ เน้น 2 ประเด็น คือ

(1) ผลผลิตประมงพื้นบ้าน โดยเก็บข้อมูลผลผลิตประมงพื้นบ้านเป็นรายเดือนจำนวน 12 เดือน จากครัวเรือนประมงในพื้นที่ที่สมัครใจ ในช่วง พ.ค.66 - เม.ย.67 โดยการออกแบบร่วมกันกับผู้มีส่วนได้เสียเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งวิธีการเก็บข้อมูลประยุกต์จาก Pornpinatepong et al. (2017) และ

(2) แหล่งท่องเที่ยว โดยเก็บข้อมูลตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยวบนแผนที่ ทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม รวมถึงใช้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากเวทีการมีส่วนร่วม เอกสาร และแผนที่

2) ด้านทรัพยากรธรรมชาติ เน้นไปที่ประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศน์และการกัดเซาะชายฝั่ง โดยสำรวจเก็บข้อมูลภาคสนามเชิงลึกระบบนิเวศบนบกและทะเลอย่างน้อย 4 ครั้ง เน้นไปที่ช่วงเดือน พ.ค. - ก.ค. 66 (แต่สามารถสำรวจเพิ่มเติมได้หากมีความต้องการจากผู้มีส่วนได้เสีย) โดยตารางที่ 3-2 ได้สรุปตัวชี้วัดที่มีการเก็บข้อมูลปฐมภูมิด้านเศรษฐกิจและทรัพยากรธรรมชาติ

ตารางที่ 3-2 ตัวชี้วัดที่มีการสำรวจข้อมูลปฐมภูมิ

ลำดับ	ชื่อตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล (กรณีทุติยภูมิ)/ วิธีการเก็บข้อมูล (กรณีปฐมภูมิ)
ด้านเศรษฐกิจ		
1	ผลผลิตประมงพื้นบ้าน	เก็บข้อมูลผลผลิตประมงพื้นบ้าน 12 เดือน จากครัวเรือนประมงในพื้นที่ที่สมัครใจ (พ.ค.66 - เม.ย.67) โดยการออกแบบร่วมกันเพื่อการเรียนรู้โดยวิธีการเก็บข้อมูลประยุกต์จาก Pornpinatepong et al. (2017)
2	แหล่งท่องเที่ยว	เก็บข้อมูลตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยวบนแผนที่ ทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม รวมถึงใช้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากเวทีการมีส่วนร่วม เอกสาร และแผนที่
ด้านสิ่งแวดล้อม		
3	ความหลากหลายของสัตว์น้ำทะเล อ.จะนะ	ลงสำรวจภาคสนาม เก็บตัวอย่าง และพูดคุยกลุ่มย่อย

ลำดับ	ชื่อตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล (กรณีทุติยภูมิ)/ วิธีการเก็บข้อมูล (กรณีปฐมภูมิ)
4	ความหลากหลายทางชีวภาพคลองนาทับ	ลงสำรวจภาคสนาม เก็บตัวอย่าง และพูดคุยกลุ่มย่อย
5	ความหลากหลายทางชีวภาพของป่าต้นน้ำสันกาลาคีรี	ประชุมกลุ่มย่อยกับหน่วยงานรับผิดชอบ และชุมชนสำรวจบางจุดสำคัญ
6	ระบบนิเวศถ้ำ พื้นที่ป่าต้นน้ำสันกาลาคีรี	ประชุมกลุ่มย่อยกับหน่วยงานรับผิดชอบ และชุมชนสำรวจบางจุดสำคัญ
7	ความหลากหลายของป่าชายเลนเทพา หนองจิก	สำรวจพื้นที่ภาคสนาม ประชุมกลุ่มย่อยกับชุมชน
8	ความหลากหลายทางชีวภาพของแม่น้ำยะหริ่ง	สำรวจพื้นที่ส่วนสำคัญ ประชุมกลุ่มย่อยกับชุมชน
9	ความหลากหลายทางชีวภาพของแม่น้ำปัตตานี	สำรวจพื้นที่ส่วนสำคัญ ประชุมกลุ่มย่อยกับชุมชน
10	ความหลากหลายทางชีวภาพของแม่น้ำสายบุรี	สำรวจพื้นที่ส่วนสำคัญ ประชุมกลุ่มย่อยกับชุมชน
11	การกัดเซาะชายหาด	สำรวจพื้นที่ส่วนสำคัญ ประชุมกลุ่มย่อยกับชุมชน/กลุ่มทำงานติดตามชายหาด
12	ป่าชายหาด	สำรวจพื้นที่ส่วนสำคัญ ประชุมกลุ่มย่อยกับชุมชน/กลุ่มทำงานติดตามชายหาด
13	กลุ่มสิ่งมีชีวิตที่บ่งชี้ความสมบูรณ์ของแต่ละพื้นที่/ระบบนิเวศ (keystone species)	สำรวจเอกสาร เก็บข้อมูลภาคสนามในพื้นที่ที่ยังไม่มีการรายงาน
14	เก็บข้อมูลสถานภาพลักษณะพื้นที่ให้เป็นปัจจุบัน	สำรวจเอกสาร เก็บข้อมูลภาคสนามในพื้นที่ที่ยังไม่มีการรายงาน

ลำดับ	ชื่อตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล (กรณีทุติยภูมิ)/ วิธีการเก็บข้อมูล (กรณีปฐมภูมิ)
ด้านทุนทรัพยากร		
15	ทุนด้านกายภาพและสาธารณูปโภค/สาธารณูปการ (ทุนกายภาพ)	แบบสอบถามสำรวจครัวเรือน (ข้อ 13-31)
16	สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (ทุนการเงิน)	แบบสอบถามสำรวจครัวเรือน (ข้อ 32-37)
17	ทรัพยากรธรรมชาติ และภัยพิบัติต่างๆ (ทุนทรัพยากรธรรมชาติ)	แบบสอบถามสำรวจครัวเรือน (ข้อ 38-47)
18	การเกื้อกูลและระบบรองรับทางสังคม (ทุนทางสังคม)	แบบสอบถามสำรวจครัวเรือน (ข้อ 48-62)
19	ทุนทรัพยากรมนุษย์ (ทุนมนุษย์)	แบบสอบถามสำรวจครัวเรือน (ข้อ 63-64)
20	ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา	แบบสอบถามสำรวจครัวเรือน (ข้อ 65-66 และ 68)
21	ประเด็นการพัฒนาที่ยั่งยืน	แบบสอบถามสำรวจครัวเรือน (ข้อ 67)

3) การสำรวจข้อมูลครัวเรือน

การดำเนินการทำข้อมูลปฐมภูมิจากงานวิจัยสำรวจครัวเรือน (household's survey design) ทำขึ้นเพื่อทำฐานข้อมูล profile of socio-economic and natural resources ที่ครอบคลุมหมู่บ้าน/ชุมชน (เขตเทศบาล) ในทุกตำบลและอำเภอในพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและจังหวัดปัตตานี ฐานข้อมูลการสำรวจครัวเรือนจะถูกเรียกว่าเป็น"ฐานข้อมูลต้นทุนทางเศรษฐกิจสังคมและทรัพยากรในระดับชุมชนรากหญ้าของประชากรและชุมชนในจังหวัดสงขลาและปัตตานี" การสร้างฐานข้อมูลนี้จะรวมไปถึงการสร้าง ข้อมูลเชิงพื้นที่ (spatial database) โดยข้อมูลนี้จะมีการยึดโยงกับแผนที่ข้อมูลภูมิศาสตร์ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการทำข้อมูลฐานเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ต่อไป ขั้นตอนการปฏิบัติงานจะอยู่ในช่วงเดือน มี.ค.-ก.ค. 66 ใช้การสำรวจด้วยแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaires) มีองค์ประกอบ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ต้นทุนในชุมชน

ตอนที่ 2.1 ข้อมูลด้านกายภาพและสาธารณูปโภค/สาธารณูปการ (ทุนกายภาพ)

ตอนที่ 2.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (ทุนการเงิน)

ตอนที่ 2.3 ทรัพยากรธรรมชาติ และภัยพิบัติต่างๆ (ทุนทรัพยากรธรรมชาติ)

ตอนที่ 2.4 การเกื้อกูลและระบบรองรับทางสังคม (ทุนทางสังคม)

ตอนที่ 2.5 ทุนทรัพยากรมนุษย์ (ทุนมนุษย์)

ตอนที่ 3 ความเห็นต่อรัฐและประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา

รายละเอียดของการสำรวจ และ ร่างแบบสอบถาม อยู่ในภาคผนวก ฉ และ ช ตามลำดับ

3.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอน SEA

ในส่วนของวิธีการและเทคนิคที่ใช้ในขั้นตอน SEA ขั้นตอนที่ 1-3 ซึ่งเป็นขั้นตอนหลักในเชิงเนื้อหาสำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่ สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 3-3

ตารางที่ 3-3 วิธีการและเทคนิคที่ใช้ในขั้นตอน SEA

ขั้นตอนการใช้ SEA	**วิธีการ/เทคนิคที่ใช้**	**ผลผลิตที่ได้จากการใช้วิธีการ/เทคนิค**
ขั้นตอนที่ 1: การกำหนดขอบเขตการวางแผนเชิงพื้นที่		
1.1 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบาย แผน และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	- Compatibility Analysis (การวิเคราะห์ความสอดคล้อง)	การประเมินให้ทราบระดับของความเหมาะสมของแผนพัฒนากับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนต่างๆ ทั้งในระดับที่เหนือกว่า เท่ากัน หรือต่ำกว่า
1.2 การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย	- Stakeholder Quadrant (แผนที่ระบุบทบาทความสำคัญของผู้มีส่วนได้เสีย)	- ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง โดยอ้อมมีใครบ้าง ใครเป็นผู้แทน และลำดับความสำคัญของตัวแทนของผู้มีส่วนได้เสียที่มีบทบาทต่าง ๆ ได้รับประโยชน์และเกี่ยวข้องได้รับผลกระทบ

ขั้นตอนการใช้ SEA	วิธีการ/เทคนิคที่ใช้	ผลผลิตที่ได้จากการใช้วิธีการ/เทคนิค
	- Pyramid of Stakeholders Mapping (แผนที่พีระมิดระดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้เสีย) - Identification of Participation Level for Stakeholders (การระบุระดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้เสีย) - Stakeholder mapping diagram for communication action (ไดอะแกรมระบุประโยชน์และผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสีย)	- การระบุวิธีที่จะใช้ในการสื่อสารกับผู้มีส่วนได้เสียที่มีความสำคัญแตกต่างกัน - แผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วม ที่ระบุว่าจะใช้วิธีการสื่อสารอะไร เมื่อไร และในขั้นตอนไหน ตลอดกระบวนการศึกษา SEA และการจัดทำแผนการพัฒนาตามขอบเขตเชิงพื้นที่และเวลา
1.3 การวางเป้าหมายการพัฒนา	Stakeholder participation workshop (การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้มีส่วนได้เสีย)	การกำหนดเป้าหมายการพัฒนา โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย
1.4 การวิเคราะห์และบ่งชี้ประเด็นการพัฒนาและวัตถุประสงค์เพื่อความยั่งยืน	- Stakeholder participation workshop (การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้มีส่วนได้เสีย) - In-Depth Interview (การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสียเชิงลึก) - Role-Play (การสมมุติบทบาทเป็นผู้มีส่วนได้เสีย) - Content Analysis (การวิเคราะห์ประเด็นเนื้อหา)	- การวิเคราะห์และกำหนดประเด็นการพัฒนาของการวางแผน เชิงพื้นที่ โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย - การประมวลผลข้อมูลและสังเคราะห์ประเด็นการพัฒนาของการวางแผนเชิงพื้นที่ ภายใต้กรอบของเป้าหมายการวางแผนเชิงพื้นที่ - การระบุและวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและความคาดหวังจากผู้มีส่วนได้เสียต่อแผนการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ - การหาสาเหตุต้นตอของปัญหาและโอกาสในการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ - การวิเคราะห์บ่งชี้ประเด็นการพัฒนาหรือประเด็นยุทธศาสตร์ของการวางแผนเชิงพื้นที่ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ใช้ในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาและตัวชี้วัด

ขั้นตอนการใช้ SEA	วิธีการ/เทคนิคที่ใช้	ผลผลิตที่ได้จากการใช้วิธีการ/เทคนิค
	- Strategic Issues Synthesis (การวิเคราะห์ประเด็นยุทธศาสตร์)	
1.5 การกำหนดตัวชี้วัด	- Indicator verification (การตรวจสอบความใช้ได้ของตัวชี้วัด)	การระบุตัวชี้วัดทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพสำหรับสภาพหรือสภาวะของประเด็นการพัฒนาที่กำหนดขึ้น และพิจารณาความเหมาะสม ความครอบคลุม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และการใช้ในการติดตามตรวจสอบ
1.6 การประเมินข้อมูลฐาน	- Trend Analysis (การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง) - Spatial Analysis (การวิเคราะห์เชิงพื้นที่)	ความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของตัวชี้วัดประเด็นการพัฒนาต่าง ๆ จากอดีตจนถึงปัจจุบันและทราบทิศทางและระดับความรวดเร็วหรือชะลอการเปลี่ยนแปลงของประเด็นการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งในทางบวกและลบ และเห็นภาพในเชิงพื้นที่
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาทางเลือกการวางแผนเชิงพื้นที่		
	- Strategic Action Analysis (การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาของทางเลือก) - Checklist of alternative suitability (รายการตรวจสอบความเหมาะสมของทางเลือก)	การออกแบบทางเลือกการพัฒนาต่าง ๆ และทางเลือกสภาพตามปกติ ซึ่งแสดงลักษณะและผลกระทบที่มีต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาและวัตถุประสงค์เพื่อความยั่งยืนของการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ
ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาและประเมินทางเลือกการวางแผนเชิงพื้นที่		
3.1 การพิจารณาผลกระทบของทางเลือกในอนาคต	- Scenarios Analysis (การวิเคราะห์คาดการณ์ภาพอนาคต)	การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของตัวชี้วัด จากอดีต ปัจจุบัน และการคาดการณ์ภาพอนาคตของทางเลือกการพัฒนาต่าง ๆ เปรียบเทียบกับสภาพตามปกติ

ขั้นตอนการใช้ SEA	วิธีการ/เทคนิคที่ใช้	ผลผลิตที่ได้จากการใช้วิธีการ/เทคนิค
3.2 การประเมินตัดสินใจทางเลือกที่เหมาะสม	- Rating and Ranking of Alternatives (การจัดลำดับความสำคัญของทางเลือกต่าง ๆ) - Comparison matrix for positive and negative impacts (เมทริกเปรียบเทียบผลกระทบทางบวกและทางลบของทางเลือกต่างๆ) - Multiple Criteria Analysis (การวิเคราะห์เกณฑ์หลากหลายทาง เพื่อประเมินทางเลือก)	ผลกระทบทางบวกและทางลบทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และผลการประเมินทางเลือกต่าง ๆ และทางเลือกที่เหมาะสม
ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนในการวางแผนเชิงพื้นที่		
4.1 มาตรการสนับสนุนทางเลือกที่เหมาะสม	- Brainstorming with stakeholders (การระดมความคิดเห็นร่วมกับผู้มีส่วนได้เสีย)	มาตรการส่งเสริม มาตรการลดผลกระทบ และมาตรการหลีกเลี่ยงผลกระทบ

หมายเหตุ : ในส่วนของขั้นตอนที่ 5 เป็นการจัดทำรายงาน SEA ซึ่งไม่ได้มีวิธีการเฉพาะจึงไม่ได้อธิบายไว้ในตาราง

บทที่ 4
การทบทวนยุทธศาสตร์ แผน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

4.1 ยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาในภาพรวมที่เกี่ยวข้องกับแผนการพัฒนาเชิงพื้นที่

4.1.1 การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) เป็นแนวทางการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลิดรอนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นหลัง (Brundtland Report, 1987) โดยการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) ความครอบคลุมทางสังคม (Social Inclusion) และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (Environmental Protection)

การพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ SDGs เกิดขึ้นจากการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญครั้งที่ 70 เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2558 ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ ประเทศไทยและประเทศสมาชิกสหประชาชาติรวม 193 ประเทศ ร่วมลงนามรับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (2030 Agenda for Sustainable Development) ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาของโลกเพื่อร่วมกันบรรลุการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ภายในปี ค.ศ. 2030 โดยกำหนดให้มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นแนวทางให้แต่ละประเทศดำเนินการร่วมกัน ซึ่งมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) 17 เป้าหมาย ประกอบไปด้วย 169 เป้าหมายย่อย (SDG Targets) ที่มีความเป็นสากล เชื่อมโยงและเกื้อหนุนกัน และกำหนดให้มี 247 ตัวชี้วัด เพื่อใช้ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนา โดยสามารถจัดกลุ่ม SDGs ตามปัจจัยที่เชื่อมโยงกันใน 5 มิติ (5P) ดังนี้

(1) การพัฒนาคน (People) ให้ความสำคัญกับการขจัดปัญหาความยากจนและความหิวโหยและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ประกอบด้วยเป้าหมายการลดความยากจน การขจัดความหิวโหย สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี การศึกษาที่มีคุณภาพ และความเท่าเทียมกันทางเพศ

(2) สิ่งแวดล้อม (Planet) ให้ความสำคัญกับการปกป้อง และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศเพื่อพลเมืองโลกรุ่นต่อไป ประกอบด้วยเป้าหมายน้ำและสุขาภิบาล การผลิตและบริโภคที่รับผิดชอบและยั่งยืน การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ระบบนิเวศทางทะเลและมหาสมุทรและระบบนิเวศบนบก

(3) เศรษฐกิจและความมั่งคั่ง (Prosperity) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีและสอดคล้องกับธรรมชาติ ประกอบด้วยเป้าหมายพลังงานที่สะอาดและจ่ายซื้อได้ งานที่มีคุณค่าและ

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม นวัตกรรมและโครงสร้างพื้นฐาน การลดความเหลื่อมล้ำ และเมืองและชุมชนยั่งยืน

(4) สันติภาพและความยุติธรรม (Peace) ยึดหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีสังคมที่สงบสุขและไม่แบ่งแยก โดยมุ่งเน้นเป้าหมายสันติภาพและสถาบันที่เข้มแข็ง

(5) ความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) ความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มุ่งเน้นเป้าหมายหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา

ที่มา: สศช. (2565ก)

รูปที่ 4-1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 เป้าหมายที่ครอบคลุมมิติการพัฒนาด้านการพัฒนาคน เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สันติภาพและความยุติธรรม และความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา มีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล และเป็นกรอบในการจัดทำแผนการพัฒนาประเทศให้มีความสอดคล้อง และบูรณาการกัน จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความเชื่อมโยงระหว่าง 169 เป้าหมายย่อย (Target) ของ SDGs กับ 37 เป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ จำนวน 23 ฉบับ และ 140 เป้าหมายระดับแผนย่อยของแผนแม่บทฯ เพื่อประมวลความสอดคล้องการกำหนดทิศทางการพัฒนาระดับประเทศกับระดับ

นานาชาติ และนำไปสู่การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย ให้สามารถบรรลุทั้งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทฯ ได้ในคราวเดียวกัน เพิ่มประสิทธิภาพการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ พบว่าเป้าหมาย SDGs ทั้ง 17 เป้าหมายหลัก และ 169 เป้าหมายย่อย มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 6 ด้าน และมีความสอดคล้องกับเป้าหมายระดับแผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ จำนวน 22 ประเด็น ดังรูปภาพ ในการขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน

หมายเหตุ: เป็นการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของเป้าหมายย่อย (SDG Targets) กับเป้าหมายแผนแม่บทย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ จะสัมพันธ์กับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ และสอดคล้องกับ SDGs ด้วย (แผนแม่บทที่ไฮไลท์แสดงถึงความสัมพันธ์ทางอ้อม)

สถานะ ณ วันที่ 17 ก.ค. 2563

รูปที่ 4-2 การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

4.1.2 ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)

การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (สศช., 2561ก) มุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

เน้นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่งคง ปลอดภัย เอกราช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน โดยมุ่งพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี

และฐานข้อมูลใหม่มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคาม และภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ โดยมีเป้าหมาย และตัวชี้วัด ดังนี้

เป้าหมาย

1.1 ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข

1.2 บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ

1.3 กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีความพร้อมในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง

1.4 ประเทศไทยมีบทบาทด้านความมั่นคงเป็นที่ชื่นชมและได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่าง ประเทศ

1.5 การบริหารจัดการความมั่นคงมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

1.1 ความสุขของประชากรไทย

1.2 ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ

1.3 ความพร้อมของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง และการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการปูองกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง

1.4 บทบาทและการยอมรับในด้านความมั่นคงของไทยในประชาคมระหว่างประเทศ

1.5 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม

และมีรายละเอียด ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ดังนี้

(1) การรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อสร้างเสริมความสงบเรียบร้อยและสันติสุขให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติบ้านเมือง

(2) การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง เพื่อแก้ไขปัญหาเดิมที่มีอยู่อย่างตรงประเด็นจนหมดไปอย่างรวดเร็ว และป้องกันไม่ให้ปัญหาใหม่เกิดขึ้นอันจะส่งผลให้การบริหารจัดการและการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน ดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องและราบรื่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(3) การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อม เผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ เพื่อยกระดับขีดความสามารถของกองทัพ และหน่วยงานด้านความมั่นคง ทั้งระบบของประเทศ

ให้มีความพร้อมในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ รวมทั้งสามารถติดตาม ป้องกัน แก้ไขและรับมือกับปัญหาความมั่นคงทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับแบบบูรณาการให้มีความพร้อมและเพียงพอต่อการป้องกันภัยคุกคามทุกมิติ

(4) การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ เพื่อสร้างเสริมความสงบ สันติสุข ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลก อย่างยั่งยืน

(5) การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม เพื่อให้กลไกสำคัญต่างๆทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารและพัฒนาประเทศได้อย่างแท้จริงเป็นรูปธรรม

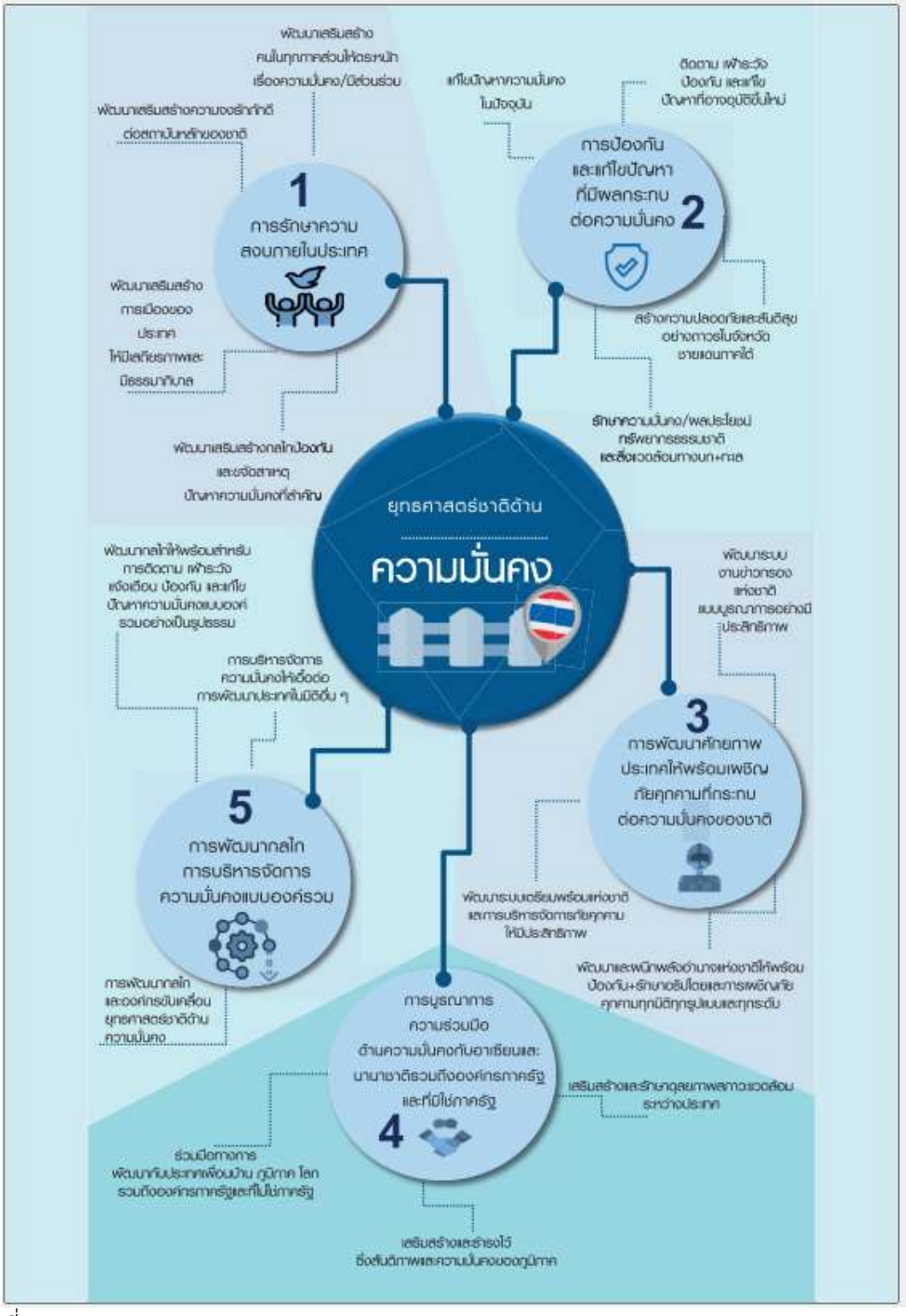

ที่มา: http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/Mind-Map.pdf

รูปที่ 4-3 Mind Map ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

เพื่อเสริมสร้างความสามารถของประเทศในระยะต่อไป โดยยึดเป้าหมายในการยกระดับประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยจำเป็นต้องปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจทั้งระบบเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน และส่งผลให้เกิดการยกระดับรายได้ โดยมีเป้าหมาย และตัวชี้วัด ดังนี้

เป้าหมาย

1.1 ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน

1.2 ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

ตัวชี้วัด

1.1 รายได้ประชาชาติ การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และการกระจายรายได้

1.2 ผลิตภาพการผลิตของประเทศ ทั้งในปัจจัยการผลิตและแรงงาน

1.3 การลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา

1.4 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

และมีรายละเอียด ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ดังนี้

(1) การเกษตรสร้างมูลค่า เน้นเกษตรคุณภาพสูงและขับเคลื่อนการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพการผลิตทั้งเชิงปริมาณและมูลค่า และความหลากหลายของสินค้าเกษตร เพื่อรักษาฐานรายได้เดิมและสร้างฐานอนาคตใหม่ที่สร้างรายได้สูง ทั้งเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัยเกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป และเกษตรอัจฉริยะ

(2) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตที่ขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ประเทศพัฒนาแล้วด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแห่งอนาคต เพิ่มบุคลากรที่มีทักษะและความรู้ตามความต้องการของตลาด สร้างระบบนิเวศ อุตสาหกรรมและบริการที่เหมาะสม และสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอย่างยั่งยืน

(3) สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะโดยคำนึงถึงศักยภาพของแต่ละพื้นที่ การส่งเสริมการท่องเที่ยวพำนักระยะยาว ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบนิเวศ และทรัพยากรที่เอื้อต่อการเติบโตของการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ เพื่อกระจายโอกาสในการสร้างรายได้ไปสู่ชุมชนและเมืองอย่างทั่วถึงและยั่งยืน และพัฒนาการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไทยกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค

(4) โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก จะครอบคลุมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพในด้านโครงข่ายคมนาคม พื้นที่และเมือง รวมถึงเทคโนโลยี ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจเพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนในการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ เงินทุน บุคลากร และเชื่อมโยงประเทศไทยกับประชาคมโลก

(5) พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่ สร้างและพัฒนาผู้ประกอบการยุคใหม่ ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ กลาง เล็ก วิสาหกิจเริ่มต้น วิสาหกิจชุมชน หรือวิสาหกิจ เพื่อสังคม รวมทั้งเกษตรกร ให้เป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีทักษะและจิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการแข่งขันและมีอัตลักษณ์ชัดเจน โดยมีนวัตกรรมใน 3 ด้าน คือ นวัตกรรมในการสร้างโมเดลธุรกิจ นวัตกรรมในเชิงสินค้าและบริการ และนวัตกรรมในเชิงกระบวนการผลิตและบริการ

ที่มา: http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/Mind-Map.pdf

รูปที่ 4-4 Mind Map ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

3) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

เน้นทั้งการแก้ไขปัญหาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบันและการเสริมสร้างและยกระดับการพัฒนา ที่ให้ความสำคัญที่ครอบคลุมทั้งในส่วนของการพัฒนาทุนมนุษย์ และปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างครอบคลุม โดยมีเป้าหมาย และตัวชี้วัด ดังนี้

เป้าหมาย

1.1 คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21

1.2 สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต

ตัวชี้วัด

1.1 การพัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย

1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.3 การพัฒนาสังคมและครอบครัวไทย

และมีรายละเอียดภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ดังนี้

(1) การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยมวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ โดยบูรณาการร่วมระหว่าง “ครอบครัว ชุมชน ศาสนา การศึกษา และสื่อ” ในการหล่อหลอมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม ในลักษณะที่เป็น ‘วิถี’ การดำเนินชีวิต

(2) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัยตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ ปฐมวัย วัยเด็ก วัยรุ่น วัยเรียน วัยผู้ใหญ่ วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้ เป็นคนดี มีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกช่วงวัย มีความรอบรู้ทางการเงิน มีความสามารถในการวางแผนชีวิตและการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า

(3) ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต

(4) การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย อาทิ ภาษา ตรรกะ และคณิตศาสตร์ ด้านทัศนะและมิติ ดนตรี กีฬาและการเคลื่อนไหวของร่างกาย การจัดการตนเองมนุษยสัมพันธ์ รวมถึงผู้มีความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน สร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง

(5) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ครอบคลุมทั้งด้าน กาย ใจ สติปัญญา และสังคม มุ่งเน้นการเสริมสร้างการจัดการสุขภาวะในทุกรูปแบบ ที่นำไปสู่การมีศักยภาพในการจัดการ สุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมให้คนไทย มีสุขภาวะที่ดีและมีทักษะด้านสุขภาวะที่เหมาะสม

(6) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เน้นการสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย การส่งเสริมบทบาทในการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

(7) การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคม และพัฒนาประเทศ ส่งเสริมการใช้กิจกรรมนันทนาการ และกีฬาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนอย่างครบวงจรและมีคุณภาพมาตรฐาน การสร้างนิสัยรักกีฬาและมีน้ำใจเป็นนักกีฬา และการใช้กีฬาและนันทนาการในการพัฒนาจิตใจ สร้างความสามัคคีของคนในชาติ หล่อหลอมการเป็นพลเมืองดี พัฒนาคุณภาพชีวิต

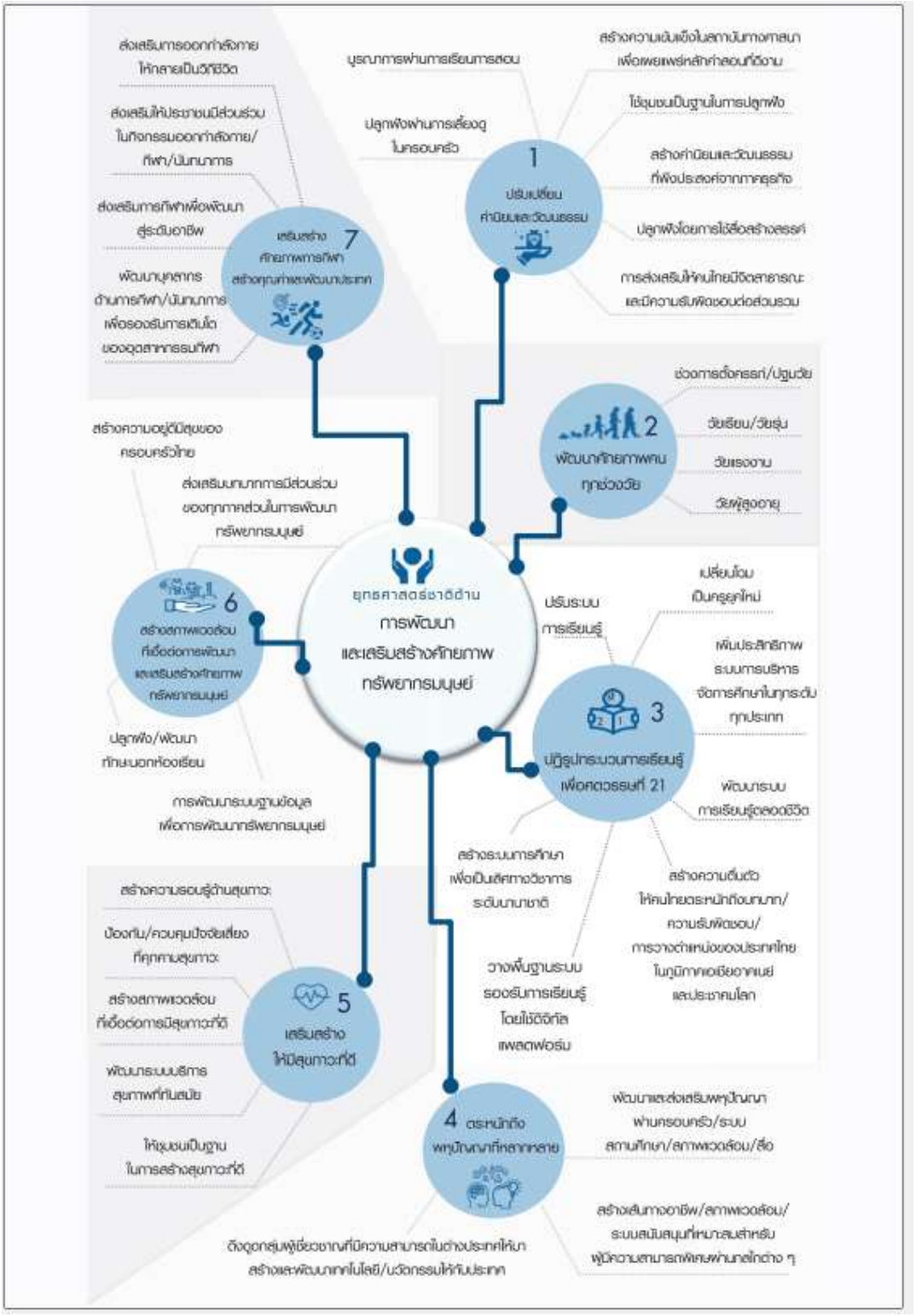

ที่มา: http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/Mind-Map.pdf

รูปที่ 4-5 Mind Map ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

4) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

เน้นการตอบโจทย์การสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อให้การเติบโตของประเทศเป็นการเติบโตที่ยั่งยืน โดยทุกคนได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยมีเป้าหมาย และตัวชี้วัด ดังนี้

เป้าหมาย

1.1 สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ

1.2 กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลัง ของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ

1.3 เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง เพื่อสร้างสังคมคุณภาพ

ตัวชี้วัด

1.1 ความแตกต่างของรายได้และการเข้าถึงบริการภาครัฐระหว่างกลุ่มประชากร

1.2 ความก้าวหน้าของการพัฒนาคน

1.3 ความก้าวหน้าในการพัฒนาจังหวัดในการเป็นศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

1.4 คุณภาพชีวิตของประชากรสูงอายุ

โดยมีรายละเอียด ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ดังนี้

1) การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ

2) การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

3) การเสริมสร้างพลังทางสังคม

4) การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง

ที่มา: http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/Mind-Map.pdf

รูปที่ 4-6 Mind Map ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

5) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศในปัจจุบันที่มีปัญหาความเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่องทั้งในส่วนของพื้นที่ป่าไม้ที่ลดลง ทรัพยากรดินเสื่อมโทรม ความหลากหลายทางชีวภาพถูกคุกคาม ทรัพยากรน้ำที่ยังไม่สามารถจัดสรรได้ตามความต้องการได้อย่างเต็มศักยภาพและมีความเสี่ยงในการขาดแคลนในอนาคต โดยมีเป้าหมาย และตัวชี้วัด ดังนี้

เป้าหมาย

1.1 อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้ อย่างยั่งยืน มีสมดุล

1.2 ฟื้นฟูและสร้างใหม่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจาก การพัฒนาสังคมเศรษฐกิจของประเทศ

1.3 ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโต บนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายใน ขีดความสามารถของระบบนิเวศ

1.4 ยกระดับกระบวนทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วม และธรรมาภิบาล

ตัวชี้วัด

1.1 พื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1.2 สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟู

1.3 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1.4 ปริมาณก๊าซเรือนกระจก มูลค่าเศรษฐกิจฐานชีวภาพ

และมีรายละเอียดภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ดังนี้

(1) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว เน้นการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจให้เติบโตและมีความเป็นธรรมบนความสมดุลของฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ด้วยเศรษฐกิจฐานชีวภาพ

(2) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล เน้นการให้ความสำคัญกับการสร้างการเติบโตของประเทศจากกิจกรรมทางทะเลที่หลากหลายควบคู่ไปกับการดูแลฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งหมด

(3) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ เน้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ ปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบและการสร้างขีดความสามารถของประชาชนในการรับมือและปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(4) พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง เน้นการพัฒนา “เมืองน่าอยู่ ชนบทมั่นคง เกษตรยั่งยืนอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ” โดยให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนผังภูมินิเวศ การพัฒนาเมือง ชนบท พื้นที่เกษตรกรรม อุตสาหกรรม รวมถึงพื้นที่อนุรักษ์ตามศักยภาพและความเหมาะสมทางภูมินิเวศ

(5) พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เน้นพัฒนาระบบจัดการน้ำทั้งระบบ เพื่อให้เกิดความมั่นคง เพิ่มผลิตผลในเรื่องการจัดการและการใช้น้ำทุกภาคส่วนดูแลภัยพิบัติจากน้ำทั้งระบบ

(6) ยกระดับกระบวนทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมของคนไทย พัฒนาเครื่องมือและกลไก เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ รองรับการเติบโตที่มีคุณภาพในอนาคต

ที่มา: http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/Mind-Map.pdf

รูปที่ 4-7 Mind Map ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

6) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เน้นการปรับเปลี่ยนภาครัฐ ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ และแยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐ โดยมี เป้าหมาย และตัวชี้วัด ดังนี้

เป้าหมาย

1.1 ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการ ของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

1.2 ภาครัฐมีขนาดที่เล็กลง พร้อมปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

1.3 ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

1.4 กระบวนการยุติธรรม เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศ

ตัวชี้วัด

1.1 ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของภาครัฐ

1.2 ประสิทธิภาพของการบริการภาครัฐ

1.3 ระดับความโปร่งใส การทุจริต ประพฤติมิชอบ

1.4 ความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม

และมีรายละเอียดภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ดังนี้

(1) ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส หน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ มีระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ให้การบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

(2) ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมาย และเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่

(3) ภาครัฐมีขนาดเล็กลง เหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

(4) ภาครัฐมีความทันสมัย

(5) บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกมีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ

(6) ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

(7) กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น

(8) กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชน และปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561, น. 1-71)

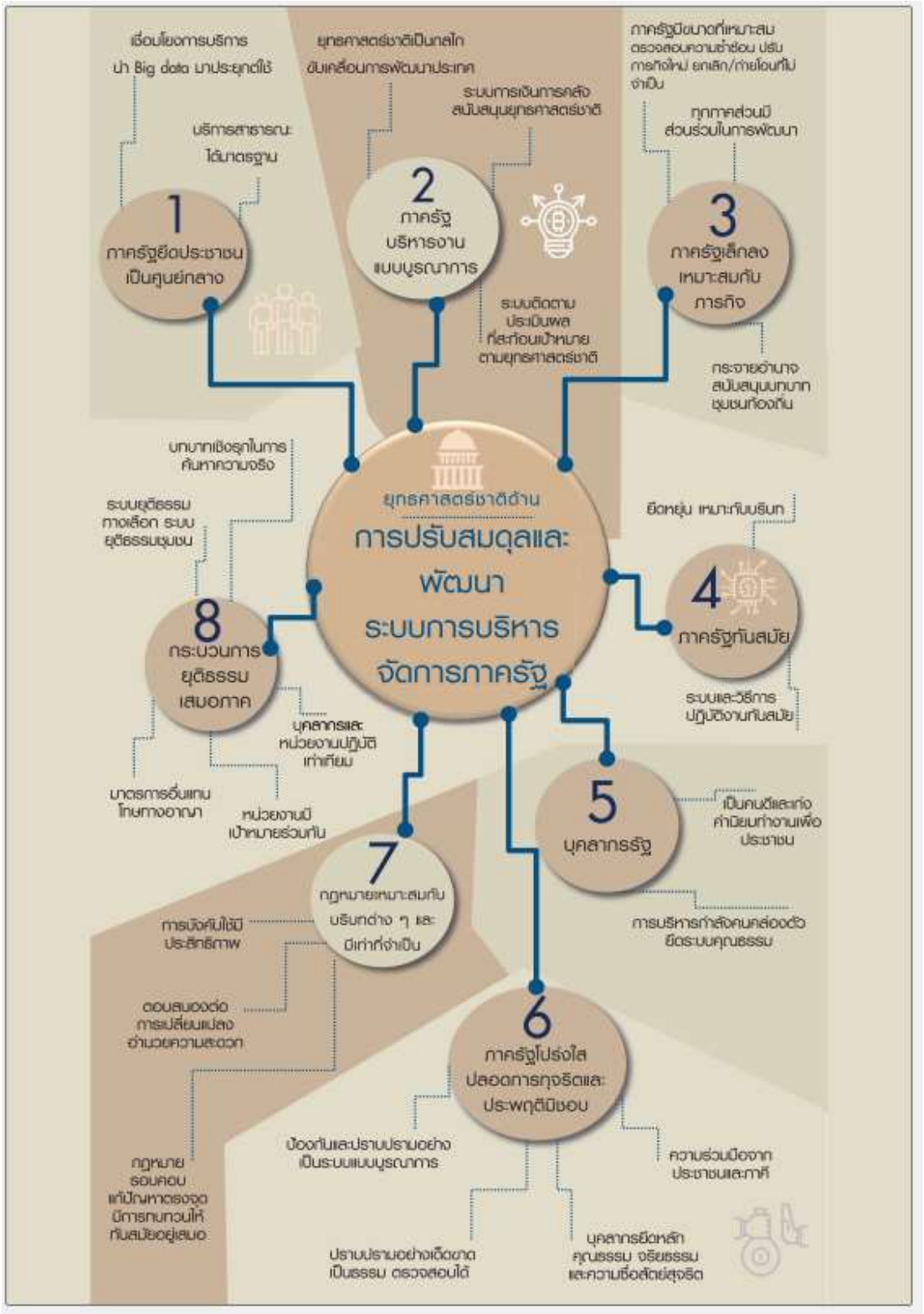

ที่มา: http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/Mind-Map.pdf

รูปที่ 4-8 Mind Map ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

4.1.3 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นส่วนสำคัญในการถ่ายทอดเป้าหมาย และประเด็นยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่าง ๆ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ มีจำนวนรวม 23 ฉบับ ประกอบด้วย (1) ความมั่นคง (2) การต่างประเทศ (3) การเกษตร (4) อุตสาหกรรรมและบริการแห่งอนาคต (5) การท่องเที่ยว (6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ (7) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล (8) ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ (9) เขตเศรษฐกิจพิเศษ (10) การปรับเปลี่ยนค่านิยม และวัฒนธรรม (11) ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (12) การพัฒนาการเรียนรู้ (13) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี (14) ศักยภาพการกีฬา (15) พลังทางสังคม (16) เศรษฐกิจฐานราก (17) ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม (18) การเติบโตอย่างยั่งยืน (19) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ (20) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ (21) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (22) กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม และ (23) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม (สศช., 2561ข, น. 1-88)

4.1.4 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)

การพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ให้สามารถก้าวข้ามความท้าทายที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ จำเป็นจะต้องเร่งแก้ไขจุดอ่อนและข้อจำกัดของประเทศที่มีอยู่เดิม รวมทั้งเพิ่มศักยภาพในการรับมือกับความเสี่ยงสำคัญที่มาจากการเปลี่ยนแปลงของบริบททั้งจากภายนอกและภายใน ตลอดจนการเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสรรค์ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและทันท่วงทีด้วยเหตุนี้ การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” ซึ่งหมายถึงการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับโครงสร้าง นโยบาย และกลไก เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวทันพลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกับการยกระดับกิจกรรมการผลิตและการให้บริการให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้นโดยอยู่บนพื้นฐานของความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้างต้น แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จึงได้กำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนาจำนวน 5 ประการ ประกอบด้วย

1) การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม มุ่งยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการสำคัญ ผ่านการผลักดันส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มโดยใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ ที่ตอบโจทย์พัฒนาการของสังคมยุคใหม่และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงเศรษฐกิจท้องถิ่นและผู้ประกอบการราย

ย่อยกับห่วงโซ่มูลค่าของภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย รวมถึงพัฒนาระบบนิเวศที่ส่งเสริมการค้าการลงทุนและนวัตกรรม

2) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ มุ่งพัฒนาให้คนไทยมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ ทั้งทักษะในด้านความรู้ ทักษะทางพฤติกรรม และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม และเร่งรัดการเตรียมพร้อมกำลังคนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และเอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ภาคการผลิตและบริการเป้าหมายที่มีศักยภาพและผลิตภาพสูงขึ้น รวมทั้งให้ความสำคัญกับการสร้างหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคมที่สามารถส่งเสริมความมั่นคงในชีวิต

3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม มุ่งลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งในเชิงรายได้พื้นที่ ความมั่งคั่ง และการแข่งขันของภาคธุรกิจ ด้วยการสนับสนุนช่วยเหลือ กลุ่มเปราะบางและผู้ด้อยโอกาสให้มีโอกาสในการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม กระจายโอกาส ทางเศรษฐกิจและจัดให้มีบริการสาธารณะที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมในทุกพื้นที่ พร้อมทั้งเพิ่มโอกาสในการแข่งขันของภาคธุรกิจให้เปิดกว้างและเป็นธรรม

4) การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริโภคไปสู่ความยั่งยืน มุ่งลดการก่อมลพิษ ควบคู่ไปกับการผลักดันให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ ตลอดจนลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนภายในปี 2593 และบรรลุเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ ภายในปี 2608

5) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ มุ่งสร้างความพร้อมในการรับมือและแสวงหาโอกาสจากการเป็นสังคมสูงวัย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยโรคระบาด และภัยคุกคามทางไซเบอร์ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและกลไกทางสถาบันที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัล รวมทั้งปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหารงานของภาครัฐให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีได้อย่างทันเวลา มีประสิทธิภาพ และมีธรรมาภิบาล

และเพื่อถ่ายทอดเป้าหมายหลักไปสู่ภาพของการขับเคลื่อนที่ชัดเจนในลักษณะของวาระการพัฒนาที่เอื้อให้เกิดการทำงานร่วมกันของหลายหน่วยงานและหลายภาคส่วนในการผลักดันการพัฒนาเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จึงได้กำหนดหมุดหมายการพัฒนาจำนวน 13 หมุดหมาย ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงสิ่งที่ประเทศไทยปรารถนาจะ “เป็น” หรือมุ่งหวังจะ “มี” เพื่อสะท้อนประเด็นการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูงต่อการพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้าเศรษฐกิจ สร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” โดยหมุดหมายทั้ง 13 ประการ แบ่งออกได้เป็น 4 มิติ ดังนี้

1) มิติภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย

หมุดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง

หมุดหมายที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน

หมุดหมายที่ 3 ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก

หมุดหมายที่ 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง

หมุดหมายที่ 5 ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค

หมุดหมายที่ 6 ไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและอุตสาหกรรม

ดิจิทัลของอาเซียน

2) มิติโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม

หมุดหมายที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้

หมุดหมายที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน

หมุดหมายที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม

3) มิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หมุดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

หมุดหมายที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

4) มิติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ

หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต

หมุดหมายที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

ความเชื่อมโยงระหว่างหมุดหมายการพัฒนากับเป้าหมายหลักแสดงไว้ในรูปที่ 4-9 โดยหมุดหมายการพัฒนาที่กำหนดขึ้นเป็นประเด็นที่มีลักษณะเชิงบูรณาการที่ครอบคลุมการพัฒนาตั้งแต่ในระดับต้นน้ำจนถึงปลายน้ำและสามารถนำไปสู่ผลพัฒนาทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กัน ทำให้หมุดหมายแต่ละประการสามารถสนับสนุนเป้าหมายหลักได้มากกว่าหนึ่งข้อ นอกจากนี้การพัฒนาภายใต้แต่ละหมุดหมายไม่ได้แยกขาดจากกัน แต่มีการสนับสนุนหรืออื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน

รูปที่ 4-9 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 หมุดหมายการพัฒนา จำนวน 13 หมุดหมาย

4.1.5 เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาคใต้ (พ.ศ. 2566 – 2570)

ภาคใต้มีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับภาคและประเทศจากการท่องเที่ยวทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่มีชื่อเสียง และแหล่งท่องเที่ยวทางบกที่มีศักยภาพสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างกันได้และเป็นแหล่งผลิตพืชเศรษฐกิจสำคัญของภาค โดยเฉพาะยางพาราและปาล์มน้ำมันที่มีการผลิตและการแปรรูปเพื่อการส่งออก ตลอดจนภาคใต้มีความได้เปรียบด้านสภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่สามารถเชื่อมโยงการพัฒนากับพื้นที่ภาคอื่นๆ ของประเทศ รวมทั้งภูมิภาคเอเชียใต้และเอเชียตะวันออก โดยเฉพาะด่านพรมแดน ที่มีมูลค่าการค้าสูงสุดของประเทศ

การกำหนดทิศทางการพัฒนาภาคใต้ (S Direction) ที่ให้ความสำคัญกับ การพัฒนา PEARLS โดยการยกระดับการบริการด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มาตรฐาน ปลอดภัย และมีมูลค่าสูง (Premium Services & Tourism: P) การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นฐานการผลิต สำหรับสาขาเศรษฐกิจสำคัญของภาค (Environment & Natural Resources Reservation : E) การส่งเสริม การผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม (Agro-based Industries and Organic Farming : A) การส่งเสริมการใช้งานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการแปรรูปสินค้าเกษตรหลักของภาค เป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง (Research, Innovation & Technology : R) การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ และเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพื่อเป็นพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ที่สามารถเชื่อมโยงการค้าการลงทุนกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจทั้งในและนอกภูมิภาค (Linked Economic Corridor : L) และการเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี (Social Security Empowerment :S) โดยได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาภาค มุ่งสู่การเป็น “แหล่งท่องเที่ยวและบริการที่มีคุณภาพ แหล่งผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและมูลค่าสูง เชื่อมโยงเศรษฐกิจระหว่างภูมิภาค”

ที่มา : เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาค พ.ศ. 2566 – 2570, มติคณะรัฐมนตรี 15 พฤศจิกายน 2565, สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

รูปที่ 4-10 เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาคใต้ พ.ศ. 2566 – 2570

4.1.6 แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (พ.ศ. 2566 – 2570)

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (ชุมพร นครศรีธรรมราช พัทลุง สุราษฎร์ธานี สงขลา)

ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 มุ่งเน้นการพัฒนาใน 5 ประเด็น คือ 1) การพัฒนาด้านการเกษตร (ด้านพืช ประมง ปศุสัตว์ สมุนไพร และไม้เศรษฐกิจ 2) การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว 3) การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การค้า การลงทุน และการค้าระหว่างประเทศ 4) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการขนส่ง โลจิสติกส์ เครือข่ายการสื่อสารและพลังงาน 5) การพัฒนาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่พัฒนา ที่กำหนดไว้ว่า “พัฒนาการท่องเที่ยว การเกษตร อุตสาหกรรมชีวภาพ สู่ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพ และมูลค่าสูงอย่างยั่งยืน” (ที่มา : แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (พ.ศ. 2566 – 2570), กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย, กันยายน 2564)

4.1.7 แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (พ.ศ. 2566 – 2570)

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส) ในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 มุ่งเน้นการพัฒนาใน 4 ประเด็น คือ 1) พัฒนาคุณภาพการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตรหลักของกลุ่มจังหวัด 2) พัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวระดับภูมิภาคให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์พหุวัฒนธรรม 3) พัฒนาเศรษฐกิจและส่งเสริมอุตสาหกรรมการค้าชายแดน และ 4) ยกระดับคุณภาพชีวิต รายได้ การศึกษา สมรรถนะแรงงาน และสาธารณสุข เพื่อวิถีชีวิตที่ยั่งยืนและสันติสุข เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายการพัฒนาที่กำหนดไว้ว่า “ศูนย์กลางการเกษตร การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมการค้าชายแดน บนสังคมพหุวัฒนธรรมเข้มแข็งอย่างยั่งยืน” (ที่มา : แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (พ.ศ. 2566 – 2570), กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้ชายแดน กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน)

4.1.8 แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา (พ.ศ. 2566-2570)

เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดสงขลา คือ **“สงขลาศูนย์กลางเศรษฐกิจ เชื่อมโยงอาเซียน พัฒนาอย่างยั่งยืน”** และได้กำหนดประเด็นพัฒนาและแนวทางการพัฒนา ไว้ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4-1 ประเด็นการพัฒนาและแนวทางการพัฒนาจังหวัดในแผนพัฒนาจังหวัดสงขลา (พ.ศ. 2566 - 2570)

ประเด็นการพัฒนาจังหวัด	แนวทางการพัฒนา
ประเด็นการพัฒนาที่ 1 : พัฒนาภาคการเกษตรอุตสาหกรรม การค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและบริการที่มีคุณภาพสูง พร้อมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ ปลอดภัย และมีมาตรฐาน	1) ส่งเสริมและพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรอย่างครบวงจรด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีให้มีคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐาน 2) ยกระดับอุตสาหกรรมสู่อุตสาหกรรมคุณภาพ เติบโตอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน 3) พัฒนาและส่งเสริมการเป็นสงขลาเมืองไมซ์ (Songkhla MICE City) สู่การเป็นจุดหมายปลายทาง ยอดนิยมระดับนานาชาติ และขับเคลื่อนสงขลาเมืองกีฬา (Songkhla Sport City) 4) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและยกระดับระบบการคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์ 5) ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเมืองเก่าสงขลาให้ เป็นเมืองมรดกโลกและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญของภูมิภาค 6) พัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก เศรษฐกิจสร้างสรรค์ สร้างงาน สร้างอาชีพ เพิ่มรายได้แก่ ประชาชนและชุมชน 7) ยกระดับเศรษฐกิจสงขลาสู่เศรษฐกิจยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งเสริมการพัฒนาการค้าและบริการแห่งอนาคต
ประเด็นการพัฒนาที่ 2 : พัฒนาทรัพยากรมนุษย์รองรับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนบนฐานความรู้ พหุ	1) ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) พัฒนาการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและ ส่งเสริมการนำผลการวิจัยและองค์ความรู้ (Best Practice) มาเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพของประชาชนทุกช่วงวัย

ประเด็นการพัฒนาจังหวัด	แนวทางการพัฒนา
วัฒนธรรม และสร้างการเติบโตอย่างมั่นคงด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สืบทอด ต่อยอดและสร้างสรรค์ ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และศิลปะร่วมสมัย เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม 4) ส่งเสริมและพัฒนากีฬา นันทนาการ และกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างความสุขแก่ประชาชนสู่เมืองแห่ง ความสุข สุขภาวะดี 5) เสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมสุขภาวะที่พึ่งตนเองทางสุขภาพในเบื้องต้นได้ 6) พัฒนา ฟื้นฟู และเยียวยาทางเศรษฐกิจและสังคมหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
ประเด็นการพัฒนาที่ 3 : อนุรักษ์และฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน	1) เพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชน 2) พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกัน อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้พลังงานทดแทน และการอนุรักษ์พลังงาน 5) ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมสู่การเป็นเมืองสีเขียว (Green City) 6) พัฒนามาตรการ และสร้างระบบป้องกันและลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ประเด็นการพัฒนาจังหวัด	แนวทางการพัฒนา
ประเด็นการพัฒนาที่ 4 : เสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน	1) พัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อให้เป็นหมู่บ้าน/ชุมชน เข้มแข็งและสันติสุข 2) เสริมสร้างความสมานฉันท์ ปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ 3) เสริมสร้างประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายการบำบัดรักษาและ การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติด 4) พัฒนาระบบการดูแลคุ้มครองประชาชนการสร้างความยุติธรรมให้เกิดกับประชาชนและการเพิ่ม ประสิทธิภาพการบริการของหน่วยงานรัฐ ผ่านกลไกศูนย์ดำรงธรรมให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ 5) ส่งเสริมการพัฒนาเสริมความมั่นคงและเสริมสร้างความเข้าใจปรับความคิดความเชื่อเพื่อแก้ปัญหา ความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 6) พัฒนาและส่งเสริมความปลอดภัยทางถนนเพื่อลดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สิน

4.1.9 แผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี (พ.ศ. 2566-2570)

เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดปัตตานี คือ **“เกษตรกรรมยั่งยืน ผลิตภัณฑ์ฮาลาลคุณภาพ ทุนทางสังคมเข้มแข็ง ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมเข้มแข็งและสันติสุข”** และได้กำหนดประเด็นพัฒนาและแนวทางการพัฒนา ไว้ดังตารางที่ 4-2

ตารางที่ 4-2 ประเด็นการพัฒนาและแนวทางการพัฒนาจังหวัดในแผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี (พ.ศ. 2566 - 2570)

ประเด็นการพัฒนาจังหวัด	ชื่อโครงการ
ประเด็นการพัฒนาที่ 1 เพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจฐานราก การเกษตรแบบยั่งยืน ผลิตภัณฑ์ฮาลาลคุณภาพ เชื่อมโยงการท่องเที่ยว การค้าการบริการ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค	1) สร้างมูลค่าเพิ่มภาคการเกษตรและการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ศักยภาพ ด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG Model 2) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ฮาลาล 3) พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Eco Tourism) 4) ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารและสินค้าเกษตรแปรรูปสู่อาหารปลอดภัยและอาหารเพื่ออนาคต 5) ส่งเสริมพื้นที่ทำกินและการปรับเปลี่ยน “นาร้างเป็นนาดี” ด้วยเกษตรอินทรีย์ปลอดภัยแนวทางการปฏิบัติและการส่งเสริม 6) พัฒนาการตลาดปศุสัตว์ ด้วยการแยกเจาะตลาด 7) พัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดด้วย “การตลาดดิจิทัล” 8) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคม และระบบโลจิสติกส์ เพื่อยกระดับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจแนวทางการปฏิบัติและการส่งเสริม
ประเด็นการพัฒนาที่ 2 การพัฒนาสังคมและศักยภาพคนทุกช่วงวัย ชุมชนน่าอยู่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยั่งยืน	1) การจัดการชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง ความรู้สึกความเป็นเจ้าของ และความเชื่อมโยงสังคมวัฒนธรรมในทุกมิติ 2) ยกระดับคุณภาพการศึกษา และใช้กลไกการพัฒนาคุณภาพคนโดยครอบคลุมทุกระดับการศึกษา เพื่อคุณวุฒิ และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ประเด็นการพัฒนาจังหวัด	ชื่อโครงการ
	3) ส่งเสริมความหลากหลายของระบบการศึกษาและเปิดช่องทางสู่การพัฒนาอาชีพที่เชี่ยวชาญและโดดเด่น ให้สอดรับการพัฒนาเศรษฐกิจตามบริบทของในพื้นที่ 4) เสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรม ศาสนา ประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรม และสร้างคุณค่ามูลค่าเพิ่ม เพื่อการพัฒนาจังหวัดบนความเป็นพหุวัฒนธรรม 5) การเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนทุกช่วงวัย 6) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศให้มีความสมดุล และยั่งยืน
ประเด็นการพัฒนาที่ 3 การลดความยากจนข้ามรุ่นและความเหลื่อมล้ำภายใต้บริบทสังคมพหุวัฒนธรรมเข้มแข็ง	1) ลดความยากจนข้ามรุ่น โดยยกระดับการศึกษาของครัวเรือนยากจน และพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้อง กับวิถีชีวิตของชุมชน 2) การพัฒนาการเข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคมของคนยากจน 3) ส่งเสริมให้คนยากจนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นธรรมกับผู้นำท้องที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติ 4) พัฒนาโมเดลแก้จนที่สอดคล้องกับศักยภาพและระบบการดำรงชีพของคนจนตามมิติของทุนและบริบทของพื้นที่ สร้างสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง
ประเด็นการพัฒนาที่ 4	1) เสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนาระบบบริการของรัฐ โดยยึดหลักเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา

ประเด็นการพัฒนาจังหวัด	ชื่อโครงการ
เสริมสร้างความมั่นคงและสังคมแห่งสันติสุข	2) ส่งเสริมการรับรู้และสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพูดคุยด้วยสันติสุขอย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้นำชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนและภาคประชาสังคมตัวประสาน 3) สนับสนุนการบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความมั่นคงอย่าง เป็นระบบผ่านการขับเคลื่อนของผู้นำชุมชนและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการร่วมกำหนดแนวทาง การสร้างความสามัคคีปรองดอง 4) พัฒนาเทคโนโลยีในการจัดการระบบตรวจสอบข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของข่าวปลอมที่อาจสร้างความแตกแยกในสังคมได้ 5) เสริมสร้างขีดความสามารถและความเข้มแข็งของชุมชนในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินด้วยระบบการเฝ้าระวังโดยอาสาสมัครชุมชนควบคู่กับการใช้เทคโนโลยี 6) เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนในพื้นที่ภายใต้บริบทความแตกต่าง ทางอัตลักษณ์ และการอำนวยความยุติธรรม โดยการใช้กระบวนการยุติธรรมและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐ ต่อประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อลดความหวาดระแวงระหว่างประชาชนกับภาครัฐ 7) การป้องกัน ปรามปรามยาเสพติด และการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

4.1.10 ความเชื่อมโยงของ ประเด็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) แผนยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่

รูปที่ 4-11 แสดงถึงความเชื่อมโยงตามประเด็นพัฒนาของ ประเด็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) แผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 แผนพัฒนาภาคใต้ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน ตลอดจนถึงแผนพัฒนาจังหวัดสงขลา และปัตตานี

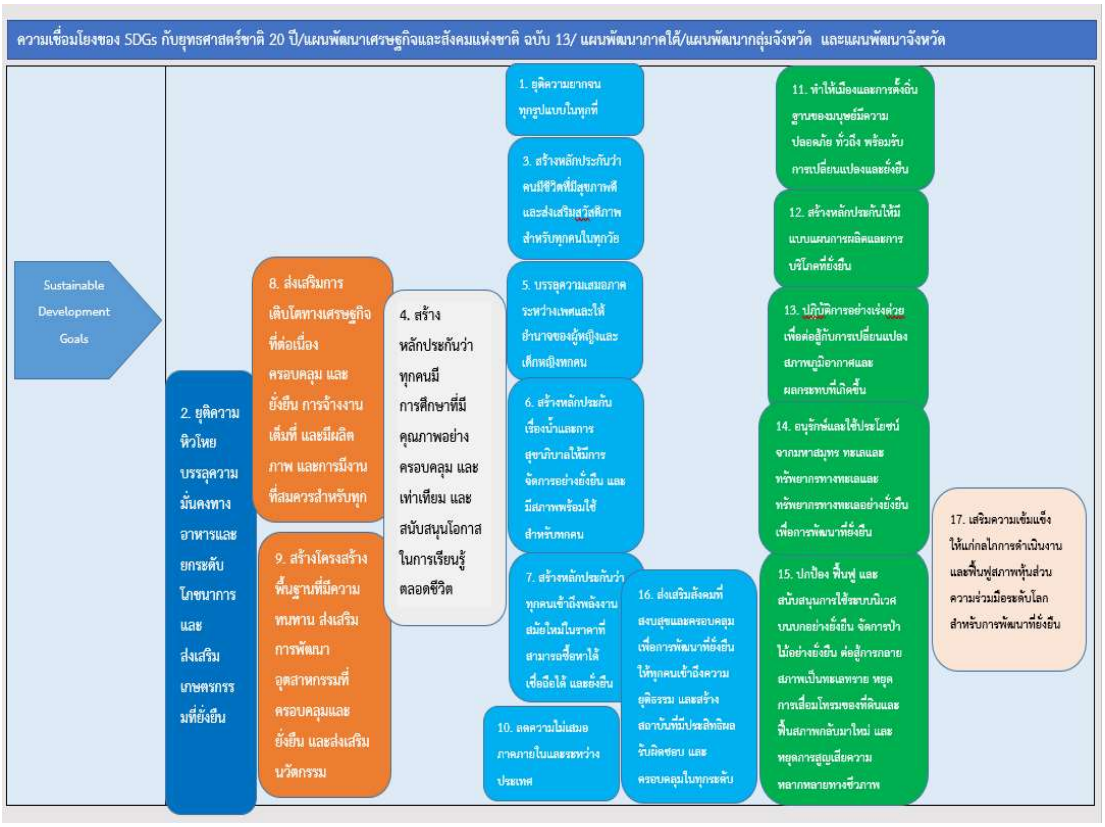
ความเชื่อมโยงของ SDGs กับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี/แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับ 13/ แผนพัฒนาภาคใต้/แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาจังหวัด
Sustainable Development Goals
2. ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน
8. ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ และมีผลิตภาพ และการมีงานที่สมควรสำหรับทุก
9. สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม
4. สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุม และเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต
1. ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่
3. สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาวะดี และส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย
5. บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศและให้อำนาจของผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน
6. สร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาลให้มีการจัดการอย่างยั่งยืน และมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน
7. สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน
10. ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ
16. ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิผล รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ
11. ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ทั่วถึง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน
12. สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน
13. ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น
14. อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
15. ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ
17. เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน

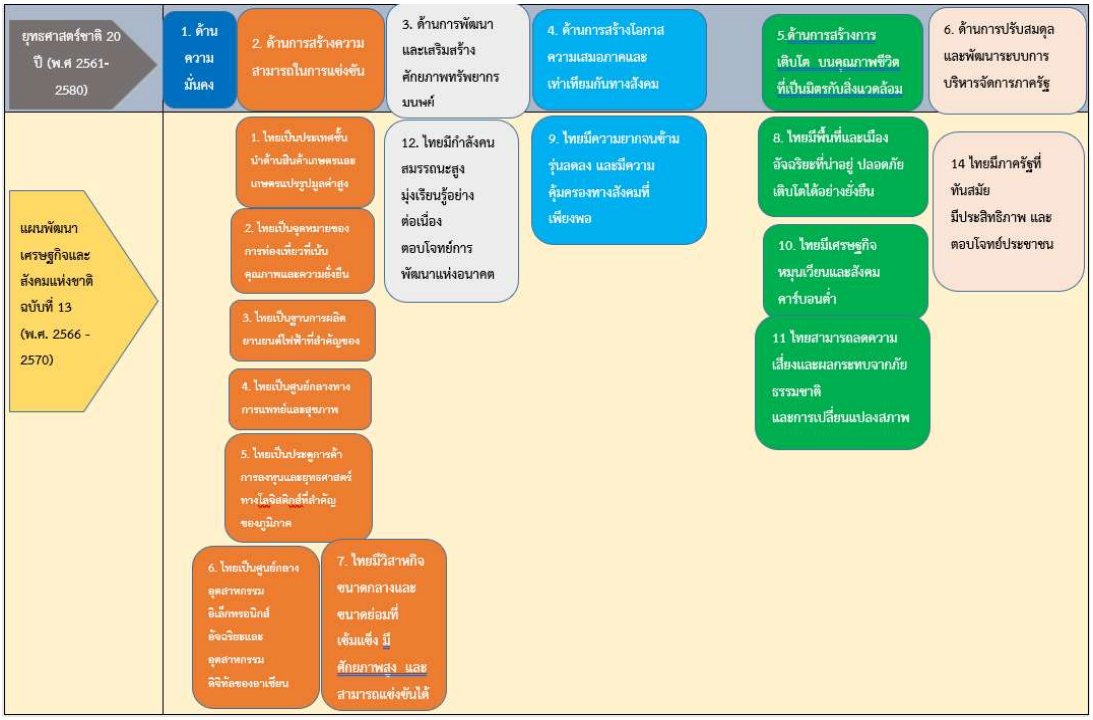
ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ 2561-2580)
1. ด้านความมั่นคง
2. ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
3. ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรบุคคล
4. ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม
5.ด้านการสร้างการเติบโต บนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
6. ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)
1. ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
2. ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน
3. ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของ
4. ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพ
5. ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค
6. ไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและอุตสาหกรรมดิจิทัลของอาเซียน
7. ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้
12. ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต
9. ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ
8. ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน
10. ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ
11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพ
14 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

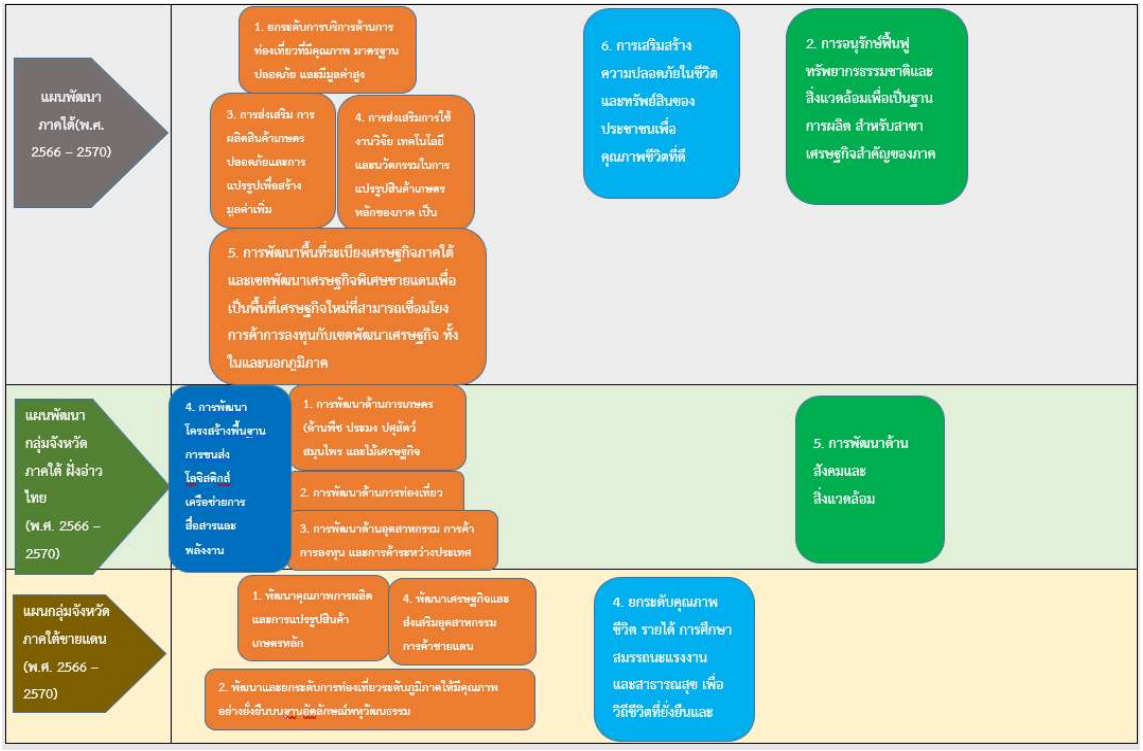

รูปที่ 4-11 ความเชื่อมโยงตามประเด็นพัฒนาระดับชาติสู่ระดับพื้นที่

4.2 ยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาเฉพาะด้านและรายสาขาที่เกี่ยวข้องกับแผนการพัฒนาเชิงพื้นที่

4.2.1 ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor : SEC)

ด้วยรัฐบาลมีนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงพื้นที่ นอกเหนือจากการพัฒนาในลักษณะของกลุ่มจังหวัด ซึ่งจะเน้นการพัฒนาในประเด็นที่กลุ่มจังหวัดนั้น ๆ มีร่วมกันและมีศักยภาพโดดเด่น เช่น ด้านการเกษตร การท่องเที่ยว เป็นต้น โดยกำหนดพื้นที่ในรูปแบบของระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ โดยจะกำหนดพื้นที่ในลักษณะเป็นกลุ่มจังหวัดเช่นเดียวกัน แต่จะเน้นการพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ มีผลกระทบทางเศรษฐกิจสูง และส่งผลกระทบทั้งจังหวัดในกลุ่มและเชื่อมโยงไปยังพื้นที่เศรษฐกิจอื่นในภูมิภาคและประเทศอีกด้วย ซึ่งโครงการภายใต้ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ เป็นโครงการที่มีขนาดใหญ่ ต้องใช้งบประมาณจำนวนมากเกินกว่างบประมาณการพัฒนากลุ่มจังหวัดซึ่งเป็นการพัฒนาเชิงพื้นที่แบบเดิมจะรองรับได้ และนอกจากการสนับสนุนเชิงงบประมาณแล้ว รัฐบาลยังจะสนับสนุนการลงทุนในพื้นที่โดยใช้มาตรการส่งเสริมการลงทุนรูปแบบต่าง ๆ เช่น มาตรการเชิงภาษี การออกกฎหมายพิเศษเพื่อใช้ในพื้นที่เป็นต้น สำหรับภาคใต้นั้น เมื่อได้มีการรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมด้านต่าง ๆ โดยรอบด้านแล้ว รัฐได้เลือกพื้นที่สำหรับการพัฒนาใน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง ตามลำดับ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นพื้นที่เชื่อมโยงตอนกลาง ภาคตะวันออก และตะวันตกของประเทศเข้ากับภาคใต้ และเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่เศรษฐกิจทางตอนกลางและระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) เข้ากับกลุ่มประเทศทางฝั่งอันดามัน BIMTEC ประกอบกับเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติ มีความหลากหลายทางเศรษฐกิจสูง

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

จากการวิเคราะห์ ความสอดคล้องในประเด็นยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ข้อมูลพื้นฐาน และสถาณการณ์ด้านต่าง ๆ ในพื้นที่ และศักยภาพของพื้นที่ รัฐบาลได้กำหนด ยุทธศาสตร์การพัฒนาในพื้นที่ รวม 5 ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาเกษตรมูลค่าสูง

ในพื้นที่เป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญของพืชเศรษฐกิจของประเทศหลายชนิด เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน รวมทั้งไม้ผล เช่น ทุเรียน เงาะ มังคุด เป็นต้น ดังนั้น การขับเคลื่อนภาคการเกษตรยังคงเป็นประเด็นพัฒนาหลักที่ต้องพัฒนา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาการเกษตรสู่การเป็นเกษตรมูลค่าสูง การบริหาร

จัดการการทำการเกษตรเพื่อการลดต้นทุน และการทำเกษตรชนิดใหม่ คือการหาพืช หรือสัตว์เศรษฐกิจใหม่เพื่อเพิ่มความหลากหลายของการเกษตรในพื้นที่

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการท่องเที่ยวมูลค่าสูง

การท่องเที่ยวในช่วงที่ผ่านมาได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรค Covid-19 เป็นอย่างมาก จึงควรมุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยอาศัยศักยภาพและโอกาสของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และโครงข่ายโลจิสติกส์หนุนเสริม

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง และโลจิสติกส์ เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงโครงข่ายและเป็นประตูส่งออกสินค้าฝั่งตะวันตก จึงควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ โทรคมนาคม สื่อสาร และดิจิทัลให้เพียงพอ และจัดระบบดูแลด้านความปลอดภัย เพื่อสร้างบรรยากาศให้พร้อมต่อการลงทุนในพื้นที่ รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะที่ได้มาตรฐาน รองรับความต้องการด้านการเดินทางทั้งปัจจุบันและอนาคต

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

พื้นที่มีความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่ปัจจุบันพบปัญหาในหลายประเด็น เช่น ปัญหาการเสื่อมโทรมของธรรมชาติ ปัญหาด้านขยะ และมลพิษทางน้ำ ทางอากาศ การบุกรุกผืนป่า เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาสังคมคุณภาพ

การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษให้เหมาะสมต่อการเป็นศูนย์กลางของภาคใต้ในการเชื่อมโยงการค้าและโลจิสติกส์ การเป็นฐานการพัฒนาเกษตรและการท่องเที่ยวมูลค่าสูง จำเป็นต้องมีการพัฒนาทั้งในด้านของสภาพแวดล้อมและสภาพสังคมของพื้นที่ จึงควรมีการพัฒนาเพื่อให้พื้นที่กลายเป็นเมืองอัจฉริยะและมีการพัฒนาทุนมนุษย์ให้พร้อมรองรับการพัฒนาในอนาคต

กิจกรรมหลักที่ควรดำเนินการในพื้นที่

ภายใต้ยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ด้าน ได้กำหนดกิจกรรมหลักที่ควรสนับสนุนให้เกิดในพื้นที่พัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ ในรูปแบบและแผนงานต่าง ๆ โดยประกอบด้วย 4 ประเภทกิจกรรม ดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1 การพัฒนาอุตสาหกรรมฐานชีวภาพ และการแปรรูปการณ์เกษตรมูลค่าสูง (Bio – Based Industry and Processed Agriculture Products) ควรสนับสนุนให้เกิดแผนงาน/โครงการย่อยในพื้นที่ ดังนี้

1.1) แผนงานการยกระดับการทำการเกษตรตลอดช่วง Value Chain โดยใช้องค์ความรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และการจัดการ

1.2) แผนงานแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรสู่ผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง

1.3) โครงการเพาะปลูก พืชเศรษฐกิจ ไม้เศรษฐกิจ การเลี้ยงสัตว์ และแมลงเศรษฐกิจชนิดใหม่

1.4) โครงการยกระดับมาตรฐาน ผลผลิต และผลิตภัณฑ์แปรรูป เพื่อเป็นไปตามมาตรฐานสากล

1.5) โครงการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ และเกษตรปลอดภัย

1.6) โครงการขับเคลื่อน Oil palm city และ Herbal city

1.7) โครงการเกษตรกรสู่การเป็น เกษตรอัจฉริยะ และการทำเกษตรแบบครบวงจร

กิจกรรมที่ 2 การพัฒนาประตูสู่การท่องเที่ยวอ่าวไทยและอันดามัน (Royal Coast and Andaman Route) ควรสนับสนุนให้เกิดแผนงาน/โครงการย่อยในพื้นที่ ดังนี้

2.1) แผนงานการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงอาหาร การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม และ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น

2.2) แผนงานการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างครบวงจร ตั้งแต่การสร้าง/ปรับปรุง สถานที่ท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิตอล ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การตลาดท่องเที่ยว เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเดิม และนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่

2.3) การสร้าง Route การท่องเที่ยวเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างจังหวัด ระหว่างภูมิภาค และระหว่างประเทศ

2.4) แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการท่องเที่ยว เช่น การสร้าง/ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมทางบก ทางอากาศ ทางเรือ เพื่อการท่องเที่ยว การพัฒนาท่าเรือ เพื่อการท่องเที่ยวเรือสำราญ การพัฒนาเครือข่ายสื่อสาร เครือข่ายอินเตอร์เน็ต ในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

2.5) แผนงานยกระดับองค์ความรู้ และทักษะที่จำเป็นของผู้ประกอบการ บุคลากรทางการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอนาคต

2.6) แผนงานการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวระดับบนและนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

กิจกรรมที่ 3 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง และโลจิสติกส์ และการพัฒนาประตูการค้าฝั่งตะวันตก (Western Gateway) ควรสนับสนุนให้เกิดแผนงาน/โครงการย่อยในพื้นที่ ดังนี้

3.1) แผนงานการซ่อมบำรุงถนนสายหลัก และการสร้าง/ซ่อมบำรุงถนนสายรองในพื้นที่

3.2) แผนงานการพัฒนาระบบถนน และระบบรางเพื่อเชื่อมโยงฝั่งอ่าวไทยอันดามัน และระบบถนนเชื่อมโยงภาคใต้กับภาคกลาง

3.3) แผนงานการพัฒนาท่าเรือ และท่าอากาศยานในพื้นที่

3.4) โครงการการพัฒนาศูนย์กระจายสินค้าในพื้นที่

3.5) โครงการการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคเพื่อรองรับการพัฒนาด้านต่าง ๆ

3.6) แผนงานการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน

กิจกรรมที่ 4 การอนุรักษ์ทรัพยากรและวัฒนธรรม เพื่อการท่องเที่ยวและการเรียนรู้ (Green & Culture)ควรสนับสนุนให้เกิดแผนงาน/โครงการย่อยในพื้นที่ ดังนี้

4.1) โครงการส่งเสริมอนุรักษ์ป่า การปลูกป่า การปลูกป่าชุมชน และป่าชายเลน

4.2) โครงการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางทะเล

4.3) แผนงานการจัดการขยะ มลพิษ และน้ำเสีย

4.4) โครงการส่งเสริมการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

4.5) แผนงานการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง

ผลกระทบการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ต่อการพัฒนาพื้นที่จังหวัดสงขลาและปัตตานี

แม้ว่าพื้นที่การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ จะมีพื้นที่การพัฒนาใน 4 จังหวัดข้างต้น ซึ่งเป็นพื้นที่ ที่อยู่ห่างไกลจากจังหวัดสงขลาและปัตตานี แต่การพัฒนาก็จะส่งผลกระทบทางต่อพื้นที่สงขลา

และปัตตานี เช่นกัน โดยอาจมีผลเชื่อมโยงทั้งทางตรง เช่น การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้และพื้นที่จังหวัดสงขลาและปัตตานี การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโครงข่ายโลจิสติกส์ ซึ่งการพัฒนาในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจก็จะส่งผลต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการคมนาคมเชื่อมโยงพื้นที่ตอนบนของประเทศหรือการขนส่งสินค้าส่งออกทางฝั่งอันดามันของพื้นที่จังหวัดสงขลา และปัตตานีเช่นกัน หรือผลเชื่อมโยงทางอ้อม เช่น การเป็นพื้นที่การพัฒนาตัวอย่างด้านการเกษตรมูลค่าสูง การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และการพัฒนาสังคมคุณภาพ เป็นต้น

4.2.2 แนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ

เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy)[5] คือ การนำเทคโนโลยีชีวภาพมาใช้ในการเพิ่มคุณค่าหรือประยุกต์ การใช้งานและแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มมูลค่าทางการเกษตรแก่ผลผลิตทางการเกษตร การนำเทคโนโลยีชีวภาพมาใช้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ ทำให้เป็นเศรษฐกิจชีวภาพ นั่นคือ การนำนวัตกรรมมาเพิ่มความเข้มแข็งของภาคการเกษตรในระบบเศรษฐกิจและการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เปลี่ยนจากการสร้างผลิตภัณฑ์แบบเดิมมาเป็นการสร้างกระบวนการผลิตและผลิตภัณฑ์เชิงนวัตกรรมแบบสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองความต้องการที่มีคุณค่าสูงขึ้นของผู้บริโภค

เศรษฐกิจชีวภาพมุ่งเน้นการสร้างเศรษฐกิจจากทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับเป้าหมาย การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals, SDGs) ปี 2573 (ค.ศ. 2030) ของสหประชาชาติ ได้ตั้งเป้าหมายไว้ 17 เป้าหมาย โดยในเป้าหมายจะมีเรื่องเศรษฐกิจชีวภาพรวมอยู่ 11 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจน เป้าหมายที่ 2 การสร้างความมั่นคงด้านอาหารและส่งเสริมการเกษตรอย่างยั่งยืน เป้าหมายที่ 3 การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี เป้าหมายที่ 7 พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ เป้าหมายที่ 8 การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ เป้าหมายที่ 9 อุตสาหกรรม

[5] เศรษฐกิจชีวภาพ: สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กองนโยบายการสร้างความเข้มแข็งทางการค้า กระทรวงพาณิชย์ กันยายน 2562

นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน เป้าหมายที่ 10 การลดความเหลื่อมล้ำ เป้าหมายที่ 12 แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 13 การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป้าหมายที่ 14 การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล และเป้าหมายที่ 15 การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก

นอกจากนี้เศรษฐกิจชีวภาพยังเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) คือ ระบบเศรษฐกิจที่ให้ความสำคัญกับการใช้วัสดุและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดจนครบวงจร (Life cycle) ตั้งแต่ภาคการผลิต การบริโภค ไปจนถึงการจัดการของเสียด้วยกระบวนการใช้ซ้ำ (Reuse) หมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) และการผลิตใหม่ (Re-material) อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนของทั้งระบบเศรษฐกิจ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และลดมลภาวะที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม (Zero Waste) นอกจากนี้เศรษฐกิจชีวภาพยังมีส่วนเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ซึ่งมุ่งแก้ปัญหามลพิษที่โลกเผชิญอยู่ และอาจร่วมกับชีวสารสนเทศ (Bioinformatics) เช่น การใช้เซนเซอร์ตรวจวัดข้อมูลในกระบวนการผลิตทุกขั้นตอนแล้วนำข้อมูลมาใช้กับปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) นำมาวิเคราะห์เพื่อหาทางปรับปรุงลดการใช้พลังงาน หรือเพิ่มผลผลิตโดยใช้พลังงานเท่าเดิม ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขับเคลื่อนให้เกิดอุตสาหกรรม 4.0 ของประเทศ

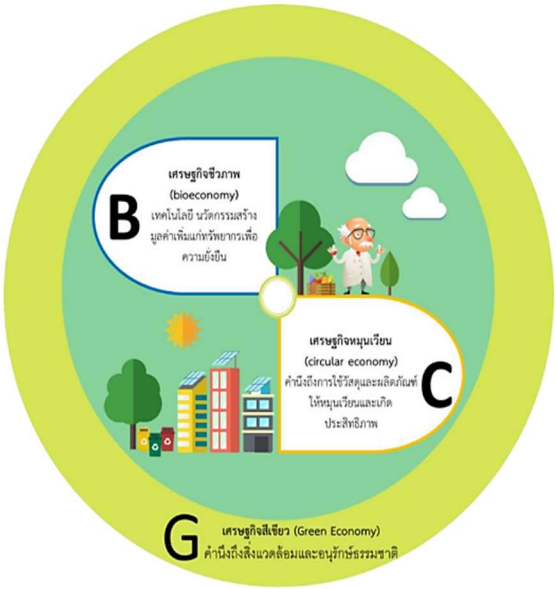

ที่มา: สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (2562)

รูปที่ 4-12 ความเชื่อมโยงระหว่างระบบเศรษฐกิจชีวภาพ ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน

โดยภาพรวมเศรษฐกิจชีวภาพ เน้นการสร้างเศรษฐกิจบนฐานของการวิจัยพัฒนาและนวัตกรรมใช้ทรัพยากรฐานชีวภาพ (พืช สัตว์ จุลินทรีย์) รวมถึงวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรของเสีย/น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ฟาร์มปศุสัตว์และชุมชน พัฒนาต่อยอดเป็น “ผลิตภัณฑ์ชีวภาพ” (Bio-based Product) ที่มีมูลค่าสูงก่อให้เกิดความก้าวหน้าและนวัตกรรมในมิติใหม่ ๆ ที่ส่งผลต่อการปฏิรูปภาคเกษตร อาหาร สาธารณสุขและการแพทย์ พลังงาน อุตสาหกรรมเคมี ภาคสังคม และภาคเศรษฐกิจ โดย Bio Economy เข้ามามีบทบาทในเรื่อง 1) การใช้เทคโนโลยีชีวภาพในกระบวนการผลิตเพื่อใช้ทรัพยากรในห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) อย่างคุ้มค่า 2) การพัฒนาทรัพยากรชีวภาพให้เป็นสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่ม และ 3) การพัฒนาองค์ความรู้และบุคลากรด้านเทคโนโลยีชีวภาพ

ในระบบเศรษฐกิจชีวภาพ มีการนำเอาทรัพยากรชีวภาพมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ที่หมุนเวียนได้ดีกว่าเดิมและมีมูลค่าเพิ่ม เช่น อาหารคน อาหารสัตว์ เครื่องสำอาง ตลอดจนผลิตภัณฑ์ที่ให้พลังงานชีวภาพ (Bioenergy) เช่น ไบโอดีเซลและเอทานอล เมื่อพิจารณาแล้ว Bio Economy สามารถแบ่งออกได้ 3 เรื่องใหญ่ คือ 1) Food Agriculture ด้านเกษตรกรรมและอาหารจะขึ้นกับพืชใหม่ๆ และการปรับปรุงกระบวนการผลิตจากความรู้ด้านเศรษฐกิจชีวภาพรวมไปถึงการใช้แหล่งโปรตีนในอาหารใหม่ เช่น สาหร่ายและแมลง 2) Non Food (กลุ่มที่ไม่ใช่อาหาร/สมุนไพร/บรรจุภัณฑ์ชีวภาพ) เช่น Health Wellness ไปจนถึง Precision Medicine หรือ Bio Pharma และ 3) Biomaterial หรือ Energy (กลุ่มพลังงาน) เช่น สารชีวมวล (Biomass) เชื้อเพลิงชีวภาพ (Biofuel) ไบโอเอทานอล (Bioethanol) และไบโอดีเซล (Biodiesel) ทั้งนี้ Bio economy จัดได้ว่าเป็นเกษตรกรรมสมัยใหม่ที่บริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีและการวิจัยและพัฒนา เพื่อให้เกิดคุณค่าและสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งจะเป็นการเปลี่ยนจากเศรษฐกิจฐานเกษตรกรรมไปเป็นเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยในกรณีประเทศไทย Bio Economy อาจใช้สินค้าเกษตร เช่น มันสำปะหลังและอ้อย ซึ่งเป็นสินค้าเกษตรไทยที่ส่งออกเป็นอันดับ 1 และ 2 ของโลก เป็นตัวนำร่อง ซึ่งจะก่อให้เกิดอุตสาหกรรมในลักษณะห่วงโซ่ที่เพิ่มมูลค่า (Value Chain) ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาพลังงานชีวภาพ เช่น เอทานอล พลังงานไฟฟ้าชีวมวล เพื่อเป็นพลังงานทางเลือกที่มั่นคงและแข่งขันได้ อุตสาหกรรมชีวเคมี ได้แก่ พลาสติกชีวภาพ อุตสาหกรรมอาหารแห่งอนาคตที่จะเข้ามาเป็น Ingredient ผสมในอาหารแทนการใช้สารเคมี หรือแม้แต่ผสมในอาหารสัตว์เพื่อให้สัตว์ได้รับโปรตีนจากธรรมชาติที่ดีมีความสมบูรณ์ ตลอดจนอุตสาหกรรมทางชีวเภสัชภัณฑ์ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมใหม่ และต้องมีการลงทุนทางด้านวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ประโยชน์ของเศรษฐกิจชีวภาพ ที่จะช่วยแก้ปัญหาโลกในยุคปัจจุบันที่ประสบปัญหาประชากรเพิ่มขึ้นจำนวนมากนำมาสู่ภาวะขาดแคลนอาหาร พลังงาน สร้างมลพิษที่เพิ่มขึ้นและขาดแคลนพลังงานสะอาด ส่งผลให้เกิดภาวะโลกร้อน และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งนี้การนำเศรษฐกิจชีวภาพที่นำความรู้ใหม่ทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม มาตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ พัฒนาด้านการเกษตรและอาหาร ตั้งแต่การสร้างพันธุ์พืชใหม่ ๆ ที่มีความหลากหลาย การปรับปรุงวิธีการผลิตแบบใหม่ รวมไปถึงอาหารที่ผลิตจากแหล่งโปรตีนทดแทน สำหรับการยกระดับอุตสาหกรรมและสิ่งแวดล้อมจะมีการผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่ทำจากพลาสติกชีวภาพและวัสดุชนิดใหม่ นอกจากนี้ยังสามารถนำสินค้าเกษตรบางชนิดไปผ่านกระบวนการชีวภาพไปเป็นเชื้อเพลิงชีวภาพหรือไบโอเอทานอล มาช่วยยกระดับความเป็นอยู่ให้กับสังคม ลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์และของเสีย เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพลังงานทางเลือกและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอาหาร

1) กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560 – 2579

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ตระหนักถึงการสร้างความเติบโตอย่างยั่งยืนของประเทศไทย โดยเฉพาะการนำความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) ซึ่งเป็นจุดแข็งของประเทศไทยมาใช้ประโยชน์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนและท้องถิ่น รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจจากความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อเป็นกลไกการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพได้จัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560 – 2579 เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพของไทยให้มีทิศทางการเติบโตที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่รัฐบาลกำหนดไว้ โดยกำหนดยุทธศาสตร์ไว้ 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจชุมชนและภาคธุรกิจ บนฐานการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 2 จัดทำฐานข้อมูลและองค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อการปกป้อง คุ้มครอง อนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ

2) การส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมาย

รัฐบาลไทยได้มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้ประเทศไทยมุ่งสู่ประเทศที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งการสร้าง Bio-economy ในประเทศไทย จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยแก้ไข

ปัญหา เหล่านี้ โดยมีการกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมาย 12 สาขา ได้แก่ 1) ยานยนต์สมัยใหม่ 2) อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ 3) การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ 4) เกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ 5) การแปรรูปอาหาร 6) หุ่นยนต์ 7) การบินและโลจิสติกส์ 8) เชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ 9) ดิจิทัล 10) การแพทย์ครบวงจร 11) อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และ 12) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และศึกษา ซึ่งเทคโนโลยีชีวภาพจะช่วยสนับสนุนกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายได้ เช่น เกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ การแปรรูปอาหาร เชื้อเพลิงชีวภาพและเคมี ชีวภาพ และการแพทย์เป็นต้น

4.2.3 แนวคิดด้านปัจจัยในการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่

ทางกลุ่มที่ปรึกษาฯ ได้ทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ พบว่า ปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญในการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บนพื้นฐานการพัฒนาทางเศรษฐศาสตร์ (Abonyi, 2016 และ Abonyi and Zola, 2014) มีรายละเอียดดังนี้

ประการแรก การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ต้องมีความพิเศษ สามารถนำเสนอสิ่งที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญและดีกว่าสิ่งที่มีอยู่เดิม ลักษณะเฉพาะของการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่จะขึ้นอยู่กับการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ดังนั้นการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่จะประสบความสำเร็จสูงสุดก็ต่อเมื่อมีการกำหนดเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงและนำเสนอวิธีการที่เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

ประการที่สอง ความสามารถในการแข่งขันระดับโลกหรือระดับภูมิภาค นักลงทุนมีทางเลือกที่หลากหลาย และสามารถเลือกสรรการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ ที่เฉพาะเจาะจงด้วยเหตุผลที่แตกต่างกันรวมถึงสามารถพิจารณาปัจจัยการตัดสินใจลงทุน อาทิ สถานที่ตั้งของการลงทุน การเข้าถึงตลาดทางโลจิสติกส์ การอำนวยความสะดวกทางการค้า และความมั่นคงของกฎระเบียบ

ประการที่สาม แรงจูงใจทางการเงินและไม่ใช่ทางการเงิน มีหลักฐานระหว่างประเทศที่สำคัญว่า คุณลักษณะของการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ สิ่งที่สามารถดึงดูดนักลงทุนในปัจจุบันอาจไม่ใช่การลดหย่อนภาษีนิติบุคคล แต่กลายเป็นสินค้าโภคภัณฑ์ (Commodity) ที่สามารถดึงดูดนักลงทุนได้เป็นอย่างมีประสิทธิผล การมีร้านค้าครบวงจรระดับประเทศ หรือการบริการโครงสร้างพื้นฐานเฉพาะ การกำกับดูแลที่มีประสิทธิผลและมีคุณภาพด้านกฎระเบียบ ล้วนเป็นแรงจูงใจที่ไม่ใช่ทางการเงินที่สามารถดึงดูดนักลุงทุนได้เช่นเดียวกัน ส่วนด้านการเงินหรือภาษีจะเป็นสิ่งสุดท้ายที่นักลงทุนพิจารณาในการตัดสินใจ ดังนั้น การกำหนด

กลยุทธ์การดึงดูดการลงทุนสำหรับการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ สิ่งสำคัญคือ ต้องพิจารณาห่วงโซ่คุณค่าในการตลาด (Value Chain) (World Bank, 2018)

ประการที่สี่ การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ไม่ใช่เครื่องมือที่ดีที่สุด ในการแก้ปัญหาของภูมิภาคที่ยากจน แต่เป็นเพียงองค์ประกอบหลักของการพัฒนาเศรษฐกิจตามพื้นที่ บ่อยครั้งที่การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ถูกนำมาใช้ในภูมิภาคที่ยากจนของประเทศ แต่ไม่ได้ผลการตอบรับที่ดี เนื่องจากขาดปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนา เช่น โครงสร้างพื้นฐาน การเข้าถึงตลาดหรือทักษะแรงงาน จึงต้องมีการลงทุนหรือการอุดหนุนอย่างมากเพื่อชดเชยข้อบกพร่องดังกล่าวในลักษณะที่เป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องเข้าใจบทบาทของการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ในแง่ของความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบอาจไม่เพียงพอ ควรมีการประเมินข้อจำกัดในเชิงพื้นที่และความสนใจของนักลงทุน

ประการที่ห้า การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ควรมีเหตุผลทางธุรกิจ และเศรษฐกิจที่ชัดเจนและสอดคล้องกันกับสภาพพื้นที่ การออกแบบการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ที่ดีควรมีความยืดหยุ่นและสามารถตอบสนองต่อข้อจำกัดต่อโอกาสทางธุรกิจในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ต้องสามารถจัดการกับข้อจำกัดหลาย ๆ ด้าน เช่น ข้อจำกัดของการเติบโต หรือข้อจำกัดของประสิทธิภาพของห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ของเศรษฐกิจภายในประเทศ ยกตัวอย่างการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ในเขตเศรษฐกิจที่มีรายได้น้อยและมีผลผลิตต่ำ เช่น เมียนมาเขตเศรษฐกิจพิเศษเมียวดี ควรมุ่งเน้นที่การตอบสนองความต้องการของอุตสาหกรรมที่ต้องใช้แรงงาน เช่น อุตสาหกรรมของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และการผลิตเสื้อผ้า ส่วนการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ในเขตแม่สอดในจังหวัดตาก จะมุ่งเน้นการตอบสนองกิจกรรมที่ใช้ทักษะความรู้

ประการที่หก การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ ต้องการความเชื่อมั่นทางการเมืองในระยะยาวที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือ และมีนโยบายและข้อบังคับที่สอดคล้องกัน การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ต้องเกี่ยวข้องกับหน่วยงานและองค์กรของรัฐบาล ดังนั้น ความน่าเชื่อถือ กระบวนการ หรือกลยุทธ์ต่าง ๆ ของรัฐบาลมีส่วนสำคัญ การกำหนดกฎ นโยบาย หรือระเบียบข้อบังคับควรมีความยั่งยืนในระยะยาว เนื่องจากหากไม่สามารถทำตามเงื่อนไขที่สัญญาไว้ได้อย่างมีประสิทธิผล จะทำให้ความน่าเชื่อถือของการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ลดลง

ประการที่เจ็ด กลยุทธ์การดึงดูดนักลงทุนที่มีประสิทธิผล สำหรับการพัฒนาพื้นที่ควรส่งเสริมการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจของพื้นที่ทางภูมิศาสตร์จะต้องมีบทบาทในเชิงรุก และการระบุบริษัทชั้นนำที่เกี่ยวข้องที่มีความสนใจในพื้นที่นั้น ๆ สามารถเปลี่ยนแปลงภาคส่วนหรืออุตสาหกรรมในสถานที่ที่กำหนดได้ เนื่องจากมีบทบาทการเป็นผู้นำในการนำเทคโนโลยีและรูปแบบธุรกิจใหม่ ๆ

ประการที่แปด การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ควรสอดคล้องกับสภาพพื้นที่และวิสัยทัศน์ของชุมชน ในการพัฒนาต้องได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในท้องถิ่น และสอดคล้องกับความต้องการข้อจำกัดของท้องถิ่นการพัฒนาที่ประสบความสำเร็จต้องอาศัยความเข้าใจร่วมกัน และการวางแนวของวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ของการพัฒนาของผู้มีส่วนได้เสียที่สำคัญ และการกำหนดกลไกการนำไปใช้ที่เหมาะสม

ประการที่เก้า การพัฒนาร่วมกันของวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ จำเป็นต้องมีกระบวนการให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพในการจัดวางวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ของผู้มีส่วนได้เสียที่สำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์นี้ควรสะท้อนให้เห็นถึงแรงบันดาลใจของชุมชนท้องถิ่น และควรสอดคล้องกับลำดับความสำคัญในการพัฒนาประเทศที่กว้างขึ้น มิฉะนั้นจะถูกต่อต้านโดยผู้มีส่วนได้เสียหลักและจะยากที่จะดำเนินการ การปรึกษาหารือดังกล่าวต้องมีโครงสร้างที่ดี เพื่อให้แน่ใจว่าเป็นประเด็นที่สำคัญควรมีการปรึกษาหารือและสร้างความชัดเจนทั้งความแตกต่างและข้อตกลง ระหว่างผู้มีส่วนได้เสียเพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินการไปสู่การริเริ่มที่ยอมรับร่วมกันและดำเนินการได้

4.2.4 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล

จากการประชุมสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติประจำปี พ.ศ. 2562 ในการประชุมระดมความเห็นกลุ่มย่อย การขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ ในหัวข้อ โครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงโครงข่ายอัจฉริยะเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

จึงได้กำหนดแนวทางการพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจอาเซียนและเป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญของภูมิภาคเอเชียโดยเน้นการเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมแบบไร้รอยต่อ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ การเพิ่มพื้นที่และเมืองเศรษฐกิจและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสมัยใหม่

รวมทั้งยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติ อาทิ ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและ

ระบบโลจิสติกส์ได้มุ่งเน้นการขยายขีดความสามารถและพัฒนาคุณภาพการให้บริการ เพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกกลุ่มในสังคม สนับสนุนให้เกิดการเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคและในอาเซียนอย่างเป็นระบบ โดยมีโครงข่ายการเชื่อมโยงภายในประเทศที่ส่งเสริมการพัฒนาตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ จะทำให้เกิดการเติบโตของพื้นที่และเมืองที่จะกลายเป็นพื้นที่และเมืองเศรษฐกิจใหม่ๆ โดยเฉพาะพื้นที่เมืองและชุมชนตามบริเวณชายแดน ซึ่งมีประเด็นว่าจะทำอย่างไรที่จะพัฒนาพื้นที่และ/หรือเมืองเหล่านั้นให้เป็นเมืองที่ทันสมัยหรือเป็นเมืองอัจฉริยะ (Smart City) เป็นเมืองน่าอยู่ (Livable City) ที่ทุกคนเข้าถึง (Affordable City) และสามารถเชื่อมโยงและรองรับกับระบบเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ได้

ทิศทางการพัฒนาสำหรับประเทศไทยตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สิ่งจำเป็นต่อการก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจอาเซียนและเป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญของภูมิภาคเอเชีย ดังนั้นในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ในช่วงระยะ 20 ปี ข้างหน้าจะเป็นการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์ที่สามารถสนับสนุนการเดินทาง และการขนส่งสินค้าต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Multimodal Transport) อย่างไร้รอยต่อ (Seamless) รวมทั้งสามารถสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ เกษตรกรรม ท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและทำให้เกิดการใช้พลังงานในภาคขนส่งที่มีประสิทธิภาพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Transport) รวมทั้งทำให้ต้นทุนระบบโลจิสติกส์ของประเทศอยู่ในระดับที่แข่งขันได้ในระดับสากล

1. เป้าหมายประเด็นของแผนแม่บทฯ ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานประเทศดีขึ้น
2. แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์
3. แนวทางการพัฒนาพัฒนาโครงข่ายทางถนนรองรับปริมาณความต้องการการเดินทางและการขนส่งระหว่างพื้นที่ระหว่างด่านการค้าและประตูการค้าสนับสนุนการพัฒนาเมืองพื้นที่เศรษฐกิจ พื้นที่ท่องเที่ยว เกษตรกรรม ให้เชื่อมโยงกัน

แผนพัฒนาภาคใต้ พ.ศ. 2560 – 2565 ฉบับทบทวน

ตามแผน ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนการท่องเที่ยว การพัฒนา เขตอุตสาหกรรม และการเชื่อมโยงการค้าโลก

แนวทางการพัฒนา

1) พัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำ แห่งใหม่กับแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง โดยพัฒนาถนนเลียบชายฝั่งทะเลอ่าวไทยสายชุมพร–สุราษฎร์ธานีนครศรีธรรมราช–สงขลา เชื่อมโยงกับสาย The Royal Coast ของภาคกลาง พัฒนาเส้นทางรถไฟเพื่อสนับสนุน การท่องเที่ยวเชื่อมโยงฝั่งอันดามันและอ่าวไทย อาทิ สายท่านุ่น–พังงา–พุนพิน–ดอนสัก สายระนอง–ชุมพร และพัฒนาเส้นทางรถไฟเชื่อมโยงพื้นที่ตอนเหนือ-ใต้ของฝั่งอันดามัน และสายระนอง–พังงา–กระบี่–ตรัง ควบคู่กับการพัฒนาเมืองภูเก็ต เมืองหาดใหญ่ ให้เป็นเมืองศูนย์กลางเศรษฐกิจของภาค และเตรียมความพร้อม จังหวัดสุราษฎร์ธานี และกระบี่ ให้เป็นเมืองน่าอยู่ รวมทั้งเมืองชุมพร ระนอง เป็นเมืองในพื้นที่พิเศษ ที่มีการพัฒนาให้สามารถรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว โดยการจัดระบบผังเมืองที่มีประสิทธิภาพ มีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาวะของประชาชน การเตรียม โครงสร้างพื้นฐาน (ด้านคมนาคมขนส่ง การสื่อสาร และพลังงานที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและระบบดิจิทัล) รวมทั้งพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อใช้ในการบริหารจัดการเมือง พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะและพื้นที่ สาธารณะที่มีการออกแบบสำหรับคนทุกกลุ่ม รวมทั้งพัฒนาพื้นที่บริเวณเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนให้มี ความพร้อมสำหรับรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

2) พัฒนาและสนับสนุนท่าเรือสำราญในจังหวัดภูเก็ต ให้เป็นท่าเรือหลัก (Homeport) ของโลก รวมทั้งพัฒนาท่าเรือแวะพัก (Port of Call) และท่าเรือมารีน่าให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีมาตรฐาน ความสะอาดและความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่มีศักยภาพของภาค (กระบี่ พังงา และสมุย) รวมทั้งการบำรุงรักษาร่องน้ำ

แผนพัฒนาภาคใต้ พ.ศ. 2566 - 2570

จังหวัดสงขลาได้จัดทำแผนพัฒนาจังหวัดที่สอดคล้องกับศักยภาพและโอกาสของพื้นที่ โดยวิเคราะห์ศักยภาพและโอกาสพร้อมเชื่อมโยงกับประเด็นการพัฒนาตามแผนพัฒนาภาคใต้ และกำหนดประเด็นการพัฒนาที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับศักยภาพและแผนพัฒนาภาคใต้ เพื่อนำไปสู่การกำหนดแผนงานโครงการที่จะขับเคลื่อนแผนพัฒนาจังหวัดอย่างบูรณาการ

โดยมีสาระสำคัญของแผนการพัฒนาจังหวัดสงขลาศูนย์กลางเศรษฐกิจภาคใต้ เชื่อมโยงอาเซียนพัฒนาอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นประเด็นการพัฒนา และยกระดับภาคการเกษตร อุตสาหกรรม การค้าการลงทุน การท่องเที่ยวและบริการที่มีคุณภาพและมูลค่าสูง พร้อมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ที่เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ ปลอดภัยและมีมาตรฐานและมุ่งเน้นความพร้อมในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ที่เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ ปลอดภัยและมีมาตรฐาน ประกอบด้วยโครงการสำคัญทางด้านโครงสร้างพื้นฐานดังต่อไปนี้

แผนงานพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การค้าการลงทุน

1) โครงการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการขนส่งภาคอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา

2) โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานชุมชนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสงขลา

3) โครงการยกระดับการคมนาคม – ขนส่งโลจิสติกส์ เชื่อมโยงพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษสงขลาและนิคมอุตสาหกรรมภาคใต้

4) โครงการก่อสร้างถนนเชื่อมต่อทางหลวงหมายเลข 4 กับทางหลวงสายพรุเตียว (ทล.4369) - ด่านสะเดาแห่งใหม่ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

5) โครงการก่อสร้างขยายผิวจราจรถนนลาดยางแอสฟัลต์คอนกรีต สายบ้านทุ่งรี ตำบลคอหงส์ - บ้านเขากลอย ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

6) โครงการก่อสร้างสะพานยกระดับข้ามทางรถไฟถนนเพชรเกษตร (บริเวณหน้าสถานีตำรวจภูธรหาดใหญ่) เทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

7) โครงการก่อสร้างถนนตามผังเมืองรวมถนน สาย ง (ในเขตผังเมืองรวมเมืองสงขลาแยกอ่างทอง – บ้านบ่ออิฐ)

8) โครงการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมเชื่อมโยงถนนสายหลักเพิ่มประสิทธิภาพด้านความปลอดภัย

9) โครงการก่อสร้างถนนและลานจอดรถแอสฟัลท์ติกคอนกรีต

10)โครงการปรับปรุงก่อสร้างระบบจำหน่ายไฟฟ้าเป็นเคเบิลใต้ดิน ถนนนครนอก อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2566-2570

1) โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเกษตร
2) โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน แหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก
3) โครงการปรับปรุงท่าเทียบเรือปัตตานี ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี (ชดเชยงบประมาณที่ถูกพับไป)
4) โครงการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน
5) การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม

มีนิคมอุตสาหกรรม 1 แห่ง ที่จังหวัดสงขลา คือ นิคมอุตสาหกรรมภาคใต้ (ฉลุง) พื้นที่รวม 2,381 ไร่ โดยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ได้ ดำเนินการพัฒนาและบริหารจัดการและพัฒนาเป็นพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมแล้ว 1,162 ไร่ ผู้ประกอบการ 25 ราย ประกอบกิจกรรม อุตสาหกรรมการผลิตยางพลาสติกและหนังเทียม อุตสาหกรรมปุ๋ยและเคมีภัณฑ์ และ อุตสาหกรรมเหล็กและผลิตภัณฑ์โลหะ และ กนอ. ได้พัฒนาพื้นที่อีกประมาณ 1,248 ไร่ เป็นโครงการเมืองยาง (Rubber City) ซึ่งดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 2560 และปัจจุบันมีผู้ประกอบการเข้ามาลงทุนแปรรูป ผลิตภัณฑ์จากยางพารา รวม 6 ราย ประกอบด้วย ระยะที่ 1 จำนวน 3 ราย ประกอบกิจการผลิต ยางรองส้นเท้า กรวยยางจราจร จอกนาโน ที่รองแก้วน้ำ ถุงมือ และผลิตภัณฑ์อื่นๆ ส่วนระยะที่ 2 จำนวน 3 ราย ประกอบกิจการ หมอนยางพารา (ระบบฉีด) พรมรองละหมาด ยางคอมปาวด์ และผลิตภัณฑ์ยางอื่นๆ นอกจากนี้ ยังมีผู้ประกอบการสนใจเข้ามาจัดตั้งศูนย์วิจัยและพัฒนาเพื่อความเป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์ และ กิจการผลิตหมอนยางพาราเสริมเจล

ผลงาน 4 ปีของกระทรวงคมนาคม รัฐบาลภายใต้การนำของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยต้นทุนโลจิสติกส์ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี รัฐบาลจึงให้ความสำคัญ

ต่อการลดต้นทุนโลจิสติกส์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยผลักดันการพัฒนาระบบขนส่งที่มีประสิทธิภาพและมีต้นทุนการขนส่งที่ถูกลง ได้แก่ การขนส่งในระบบราง และการขนส่งทางน้ำ ภายในปี 2557 ประเทศไทยมีต้นทุนโลจิสติกส์ มูลค่ารวม 1,876.7 พันล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 14.2 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) หลังจากที่รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายลดต้นทุนทางโลจิสติกส์ ส่งผลให้ในปี 2559 ประเทศไทยมีสัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ลดลง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.9 ของ GDP

นอกจากนั้น ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ซึ่งจัดทำ โดย World Competitiveness Center ของ International Institute for Management Development (IMD) พบว่า ประเทศไทยมีอันดับคุณภาพด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Quality of Overall Infrastructure) ปรับตัวดีขึ้นหลายรายการ ดังนี้

ที่มา : กระทรวงคมนาคม (2561)

รูปที่ 4-13 อันดับคุณภาพโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย

ตัวชี้วัดโครงสร้างพื้นฐาน

ในปี 2565 IMD ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ 63 ประเทศทั่วโลก (2022 IMD World Competitiveness Ranking) และได้เผยแพร่ใน IMD World Competitiveness Yearbook 2022 โดยมีผลการจัดอันดับดังนี้ (สมาคมการจัดการแห่งประเทศไทย, 2565)

ภาพรวมผลการจัดอันดับระดับโลก ในปี 2565 IMD World Competitiveness Center ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ได้ทำการจัดอันดับ ความสามารถในการแข่งขันของ 63 เขตเศรษฐกิจทั่วโลก โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจความเห็นของผู้บริหาร ณ ไตรมาสแรก ปี 2565 และข้อมูลเชิงประจักษ์ (Hard data) ปี 2564 ซึ่งยังคงจัดอันดับโดยประเมินเขตเศรษฐกิจ ต่าง ๆ ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) 2) ประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency) 3) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency) และ 4) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)

ที่มา : สมาคมการจัดการแห่งประเทศไทย (2565)

รูปที่ 4-14 ภาพรวมของผลการจัดอันดับโลกในปี 2565 โดย IMD

ภาพรวมของผลการจัดอันดับในปี 2565 นี้ ท่ามกลางความกดดันด้านสภาวะเศรษฐกิจที่เป็นผลสืบเนื่อง จากการระบาดของไวรัสโควิด 19 ที่ผ่านมา และความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitical) ที่กำลังเกิดขึ้น เดนมาร์ก ได้รับการจัดอันดับเป็นเขตเศรษฐกิจที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงที่สุด จาก 63 เขตเศรษฐกิจ ทั่วโลก ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่เดนมาร์กอยู่ในอันดับ 1 ตั้งแต่เริ่มทำการจัดอันดับมา จากศักยภาพอันโดดเด่นด้าน ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business efficiency) รวมถึงปัจจัยย่อยผลิตภาพและ

ประสิทธิภาพ (Productivity and efficiency) และการบริหารจัดการ (Management practices) ที่อยู่ในอันดับ 1 จาก 63 เขตเศรษฐกิจ โดย เดนมาร์ก นับเป็นเขตเศรษฐกิจที่มีความกาวหน้าด้านดิจิทัลสูงที่สุดในโลก ด้วยนโยบายอันดี การให้ความสำคัญที่มี ความชัดเจนด้านความยั่งยืน (Sustainability) การผลักดันของภาคธุรกิจที่มีศักยภาพในการปรับตัวสูง และข้อได้เปรียบจากการเป็นเขตเศรษฐกิจในสหภาพยุโรป

นอกจากนั้น เป็นที่น่าสนใจว่า เขตเศรษฐกิจที่ได้รับการจัดอยู่ในกลุ่มที่มีอันดับสูงสุด 10 อันดับแรกในปี 2565 สวนใหญ่เป็นเขตเศรษฐกิจขนาดเล็ก (Smaller Economies) เชน สวิตเซอร์แลนด์ อันดับ 2 จากความ แข็งแกร่งด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government efficiency) และโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) สิงคโปร์ อันดับ 3 จากอันดับของปัจจัยย่อยที่ดีขึ้นหลายปัจจัย ไม่วาจะเป็นเศรษฐกิจภายในประเทศ (Domestic economy) การจ้างงาน (Employment) การคลังภาครัฐ (Public finance) และผลิตภาพและประสิทธิภาพ (Productivity & efficiency) สวีเดน อันดับ 4 ฮ่องกง อันดับ 5 จากสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic performance) ที่ดีขึ้น อันเป็นผลจากการขยับอันดับดีขึ้นของปัจจัยย่อยเศรษฐกิจภายในประเทศ (Domestic economy) และการลงทุนระหว่างประเทศ (International investment)

ที่มา : สมาคมการจัดการแห่งประเทศไทย (2565)

รูปที่ 4-15 ภาพแสดงผลการจัดอันดับของไทย

ปี 2565 ในภาพรวม ไทยมีอันดับความสามารถในการแข่งขันอยู่ที่อันดับ 33 จาก 63 เขตเศรษฐกิจทั่วโลก ปรับลดลง 5 อันดับจากอันดับที่ 28 ในปีที่แล้ว โดยมีผลคะแนนสุทธิลดลงจาก 72.52 มาอยู่ที่ 68.67 ซึ่งต่ำกว่า คะแนนเฉลี่ยของ 63 เขตเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นจาก 63.99 ในปี 2564 มาอยู่ที่ 70.03 ในปีนี้

เมื่อพิจารณาปัจจัย 4 ด้านที่ใช้ในการจัดอันดับ ไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันลดลงจากปีที่แล้ว ในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็น สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) ประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency) และโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) โดยด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) มีอันดับที่ลดลงมากที่สุดถึง 13 อันดับ ตามมาด้วย ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency) ลดลง 11 อันดับ

ด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency) ลดลง 9 อันดับ และด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ลดลง 1 อันดับ โดยมีประเด็นสำคัญในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance): ภาพรวมอันดับลดลงจากปี 2564 ถึง 13 อันดับ มาอยู่ที่อันดับ 34 ในปี 2565 สาเหตุหลักจากปัจจัยย่อยการค้าระหว่างประเทศ ที่ไทยขาดดุลบัญชีเดินสะพัด ในปี 2564 ซึ่งถือเป็นครั้งแรกในรอบ 16 ปี จากผลกระทบของการระบาด ของไวรัสโควิด 19 จนมีผลสืบเนื่องไปถึงภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศ (Domestic economy)
2. ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency) : ภาพรวมอันดับลดลงจากปี 2564 ถึง 11 อันดับ มาอยู่ที่อันดับ 31 ในปี 2565 สาเหตุหลักจากปัจจัยย่อยการคลังภาครัฐ จากการขาด ดุลงบประมาณของภาครัฐ เพื่อประคองเศรษฐกิจให้ฟื้นตัวจากพิษโควิด 19 และหนี้สาธารณะ ของไทยที่เพิ่มสูงขึ้น
3. ด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency) : ภาพรวมอันดับลดลงจากปี 2564 ถึง 9 อันดับ มาอยู่ที่อันดับ 30 ในปี 2565 สาเหตุหลักจากปัจจัยย่อยผลิตภาพและประสิทธิภาพ ที่ไทยยังคงมีขีดความสามารถในการแข่งขันน้อยทั้งภาพรวม (อันดับ 47) และในทุกภาคเศรษฐกิจ รวมถึงประเด็นกำลังแรงงานไทยที่มีอัตราการเติบโตลดลง เนื่องจากไทยได้เข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Ageing Society) อย่างแท้จริง ซึ่งส่งผลต่อตลาดแรงงานทั้งปัจจุบันและอนาคต
4. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure): มีอันดับลดลงจากปี 2564 เล็กน้อย 1 อันดับ โดยไทยยังคงมีอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยในด้านนี้ อยู่ในอันดับค่อนข้างต่ำคืออันดับที่ 44 ถึงแม้จะมีอันดับดีขึ้นในหลายปัจจัยย่อย แต่ปัจจัยย่อยสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมมีอันดับต่ำลง 2 อันดับ

ผลการจัดอันดับรายปัจจัยของไทย (จาก 63 เขตเศรษฐกิจ)	ปี 2564	ปี 2565	
1) ด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance)	อันดับ 21	อันดับ 34	▼- 13
2) ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency)	อันดับ 20	อันดับ 31	▼- 11
3) ด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency)	อันดับ 21	อันดับ 30	▼- 9
4) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)	อันดับ 43	อันดับ 44	▼- 1

ที่มา : สมาคมการจัดการแห่งประเทศไทย (2565)

รูปที่ 4-16 ภาพแสดงผลการจัดอันดับรายปัจจัยของไทย

อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของไทยในปี 2565 ปรับอันดับลงเล็กน้อย 1 อันดับจากปีที่แล้ว มาอยู่ที่อันดับ 44 โดยปัจจัยย่อยส่วนใหญ่ มีการขยับอันดับดีขึ้น ได้แก่ โครงสร้างด้านเทคโนโลยี (Technological infrastructure) และการศึกษา (Education) มีอันดับดีขึ้น 3 อันดับ สาธารณูปโภค พื้นฐาน (Basic infrastructure) อันดับดีขึ้น 2 อันดับ ในขณะที่ โครงสร้างด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific infrastructure) มีอันดับคงเดิมกับปี 2564 แต่สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม (Health and environment) เป็น ปัจจัยย่อยเดียวในปีนี้ ที่ปรับอันดับลดลง 2 อันดับจากปีก่อน ทั้งนี้ ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญในด้านนี้ ยังคงเป็น ปัจจัยย่อยสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม (Health and environment) และการศึกษา (Education) ซึ่งยังมีอันดับ ความสามารถในการแข่งขันในระดับที่ค่อนข้างต่ำคือ 51 และ 53 ตามลำดับ โดยตัวชี้วัดสำคัญในการปรับปรุง พัฒนาด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม (Health and environment) ได้แก่ ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ (Total health expenditure) อัตราส่วนของบุคลากรทางการแพทย์ต่อประชากร (Medical assistance) ความสิ้นเปลืองของการ ใช้พลังงาน (Energy intensity) ความหนาแน่นของประชากรในเมือง (Urban population) การบำบัดน้ำเสีย (Safely treated waste water) และประสิทธิภาพการใช้น้ำ (Water use efficiency) เป็นต้น และในส่วนของ การศึกษา (Education) ซึ่งนับเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาในด้านอื่น ๆ มีประเด็นที่ต้องให้ความสนใจตั้งแต่ ในเรื่องของงบประมาณด้านการศึกษา (Total public expenditure on education) อัตราส่วนครูต่อนักเรียนใน ระดับมัธยมศึกษา (Pupil-teacher ratio (Secondary education) และสัดส่วนนักเรียนที่ได้เข้ารับการศึกษาใน

ระดับมัธยมศึกษาตามช่วงอายุ (Secondary school enrollment) ไปจนถึงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่วัดโดยสถาบันต่าง ๆ อาทิ คะแนนภาษาอังกฤษจากการสอบ TOEFL (English proficiency – TOEFL) และอัตราส่วน ประชากรที่อายุมากกวา 15 ปีที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ (Illiteracy) เป็นต้น

ที่มา : สมาคมการจัดการแห่งประเทศไทย (2565)

รูปที่ 4-17 ภาพแสดงผลการจัดอันดับย่อยด้านปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน

กระทรวงคมนาคมได้เสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งของไทย พ.ศ. 2558 – 2565 เป็นแผนยุทธศาสตร์ 8 ปี ต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อเป็นการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่

1) การพัฒนาโครงข่ายรถไฟระหว่างเมือง
2) การพัฒนาโครงข่ายขนส่งสาธารณะเพื่อแก้ไขปัญหาการจราจร
3) การพัฒนาโครงข่ายทางหลวงเพื่อเชื่อมโยง ฐานการผลิตที่สำคัญและเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน
4) การพัฒนาโครงข่ายการขนส่งทางน้ำ
5) การพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการขนส่งทางอากาศ

ปรับปรุงท่าอากาศยานภูมิภาค ขยายและปรับปรุงท่าอากาศยานภูมิภาค แก้ไขปัญหาท่าอากาศยานเดิมที่แออัด ด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้รองรับ การเดินทางทางอากาศที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 28 ต่อปี เพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้จากการเดินทางท่องเที่ยว และกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค

กระทรวงคมนาคมเร่งรัดพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งอย่างครอบคลุมทุกมิติทั้งทางถนน ทางราง ทางน้ำ และทางอากาศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันด้านโครงข่ายคมนาคมในการกระตุ้นเศรษฐกิจและส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ สร้างงาน สร้างรายได้ของคนในพื้นที่ รวมทั้งอำนวยความสะดวกด้านการคมนาคมขนส่ง และการแก้ไขปัญหาจราจร และได้มีการลงพื้นที่ตรวจราชการจังหวัดสงขลา เพื่อติดตามความก้าวหน้าและเร่งรัดการดำเนินโครงการสำคัญของกระทรวงคมนาคม ดังนี้

1) มิติด้านการพัฒนาทางถนน โครงการสะพานข้ามทะเลสาบสงขลา เชื่อมระหว่าง อ.กระแสสินธุ์ จ.สงขลา กับ อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง ความยาว 7,000 เมตร เชื่อมต่อถนนสายหลักระหว่างถนนเพชรเกษม (ทล.4) กับถนนทางหลวงหมายเลข 408 ช่วยลดระยะทางการเดินทางระหว่างจังหวัดจาก 80 กิโลเมตร ให้เหลือประมาณ 7 กิโลเมตร และสามารถใช้เป็นเส้นทางอพยพประชาชนหากเกิดภัยพิบัติได้ รวมทั้งช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ริมทะเลสาบสงขลา โดยปัจจุบันผ่านความเห็นชอบรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) แล้ว มีกำหนดเริ่มก่อสร้างในปี 2566 และเปิดบริการในปี 2569

โดยกระทรวงคมนาคมมีโครงการพัฒนาทางถนนสำคัญในพื้นที่จังหวัดสงขลา เช่น การพัฒนาโครงข่ายทางหลวง ทล. 42 บ้านคลองแงะ – จุดผ่านแดนสุไหงโก-ลก ตอนบ้านโตนนท์ – บ้านลำชิง ระยะทาง 10.72 กม. รวมทั้งแผนพัฒนาโครงข่ายทางหลวงในอนาคตกว่า 113 กิโลเมตร

โครงข่ายทางหลวงชนบท เช่น ถนนสาย สข.4009 แยก ทล.4083 – บ้านกระแสสินธุ์ จ.สงขลา สนับสนุนการท่องเที่ยวชายทะเลชายฝั่งตะวันตกของอ่าวไทย (Thailand Rivera) และบริเวณรอบทะเลสาบสงขลา กำหนดก่อสร้างแล้วเสร็จปี 2566 โครงการศึกษาความเหมาะสมและสำรวจออกแบบถนนเลี่ยงเมืองสะเดา อ.สะเดา จ.สงขลา เพื่อเชื่อมต่อการขนส่งโลจิสติกส์ อำนวยความสะดวกการค้าการลงทุนการท่องเที่ยว

นอกจากนี้กระทรวงคมนาคมได้ดำเนินการศึกษาแผนพัฒนาโครงข่ายทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองร่วมกับระบบราง (MR-MAP) ที่ประกอบไปด้วยถนนมอเตอร์เวย์และทางรถไฟอยู่ในพื้นที่บริเวณเดียวกัน เพื่อเชื่อมโยงการเดินทางในพื้นที่ทุกภาคของประเทศไทย ส่งเสริมการขนส่งสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพ ลดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง มีเส้นทางสำคัญผ่านพื้นที่จังหวัดสงขลาคือ MR 1 ช่วงเชียงราย – นราธิวาส พร้อมทั้งเดินหน้าพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะทุกประเภท เชื่อมโยงสถานีขนส่งผู้โดยสารไปยังท่าอากาศยานหาดใหญ่ พื้นที่ตัวเมือง อำเภอต่าง ๆ และจังหวัดใกล้เคียง ให้มีความครอบคลุมเป็นโครงข่ายทั้งในประเทศและ

ต่างประเทศ ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการบริการประชาชนเพื่อความสะดวก รวดเร็ว ทันสมัย

รูปที่ 4-18 ภาพแสดงการพัฒนาโครงข่ายทางหลวงจังหวัดสงขลา

2) มิติการพัฒนาระบบราง

กระทรวงคมนาคมดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมขนส่งทางรางเพื่อสนับสนุนการขนส่งทางรางที่มีความปลอดภัยให้เป็นระบบขนส่งผู้โดยสารและขนส่งสินค้าหลักของประเทศ โดยมีแผนพัฒนารถไฟทางคู่ในพื้นที่ภาคใต้ มีเส้นทางในแผนระยะเร่งด่วน 7 เส้นทาง 993 กม. แผนระยะกลางที่อยู่ระหว่างเตรียมเสนอคณะรัฐมนตรี มีเส้นทางสำคัญผ่านพื้นที่ จ.สงขลา ได้แก่ 1. สุราษฎร์ธานี – หาดใหญ่ – สงขลา ระยะทาง 339 กม. 2. หาดใหญ่ – ปาดังเบซาร์ ระยะทาง 48 กม.

รูปที่ 4-19 ภาพแสดงแผนพัฒนารถไฟทางคู่ทั่วประเทศ

3) มิติการพัฒนาทางน้ำ

การพัฒนาทางน้ำในพื้นที่จังหวัดสงขลาที่สำคัญ เช่น ก่อสร้างเขื่อนป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งเพื่อพัฒนาและฟื้นฟูทะเลสาบสงขลาตอนล่าง ซึ่งดำเนินการแล้วเสร็จในปี 2564 ที่ผ่านมา สามารถแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง รักษาวิถีชีวิตการประกอบอาชีพประมง และส่งเสริมการท่องเที่ยว โครงการขุดลอกและบำรุงรักษาร่องน้ำชายฝั่งทะเล จำนวน 11 ร่องน้ำ เพื่อป้องกันการกัดเซาะ ลดปัญหาอุทกภัยระดับรุนแรง โดยมีแผนดำเนินการแล้วเสร็จเดือนกันยายน 2565 โครงการในอนาคต เช่น โครงการขุดลอกร่องน้ำสงขลา (ร่องนอก) ซึ่งเป็นร่องน้ำที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจเป็นเส้นทางเดินเรือสินค้าเพื่อเข้าเทียบท่าท่าเรือสงขลา โดยอยู่ระหว่างจัดทำแบบ และการก่อสร้างขุดลอกร่องน้ำร่องกลางทะเลสาบสงขลาตอนล่าง

4) มิติการพัฒนาทางอากาศ

ปัจจุบันกระทรวงคมนาคมได้เดินหน้าพัฒนาท่าอากาศยานหาดใหญ่ ซึ่งมีขีดความสามารถ ในการรองรับผู้โดยสาร 2.5 ล้านคนต่อปี มีแผนการพัฒนา เช่น ขยายลานจอดรถ ก่อสร้างอาคารจอดรถ อาคารผู้โดยสาร อาคารคลังสินค้าหลังใหม่ รวมถึงระบบสาธารณูปโภค ปัจจุบันอยู่ระหว่างทบทวนแผนแม่บท กำหนดระยะเวลาโครงการ

1. โครงการพัฒนาท่าอากาศยานหาดใหญ่

โครงการพัฒนาท่าอากาศยานหาดใหญ่ ระยะที่ 1 ดำเนินการ ในปี 2561 - 2567 เพื่อรองรับปริมาณผู้โดยสารได้ไม่น้อยกว่า 8.5 ล้านคนต่อปี โดยดำเนินการก่อสร้างทางขับขนานทางด้านทิศตะวันตก เพิ่มขีดความสามารถของระบบทางวิ่งทางขับขยายลานจอดอากาศยาน ก่อสร้างอาคารผู้โดยสารหลังใหม่และปรับปรุงอาคารผู้โดยสารหลังเดิมเป็นอาคารผู้โดยสารภายในประเทศ และก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ

ที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันอยู่ระหว่างดำเนินการขออนุมัติงบประมาณในการก่อสร้าง

2. โครงการพัฒนาท่าอากาศยานหาดใหญ่ ระยะที่ 2

ดำเนินการในปี 2566 - 2573 เพื่อรองรับรองรับปริมาณผู้โดยสารได้ไม่น้อยกว่า 10 ล้านคนต่อปี โดยดำเนินการก่อสร้างทางขับขนานทางด้านทิศตะวันออก เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของระบบทางวิ่งทางขับ ขยายลานจอดอากาศยาน ก่อสร้างส่วนต่อขยายอาคารผู้โดยสารหลังใหม่ และก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

รูปที่ 4-20 ภาพแสดงการเชื่อมโยงระบบการขนส่งสาธารณะ

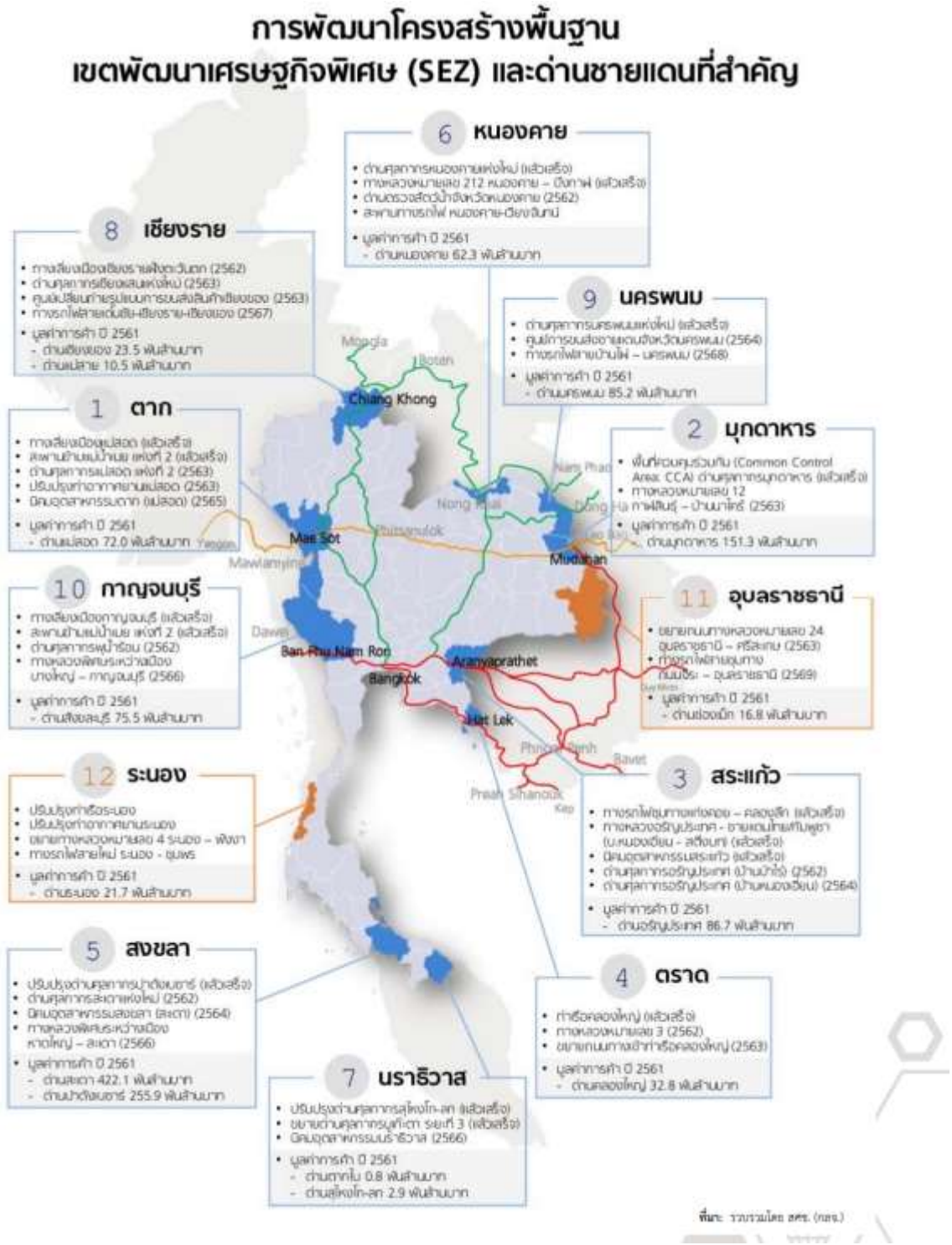

รูปที่ 4-21 ภาพแสดงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ) และด่านชายแดนที่สำคัญ

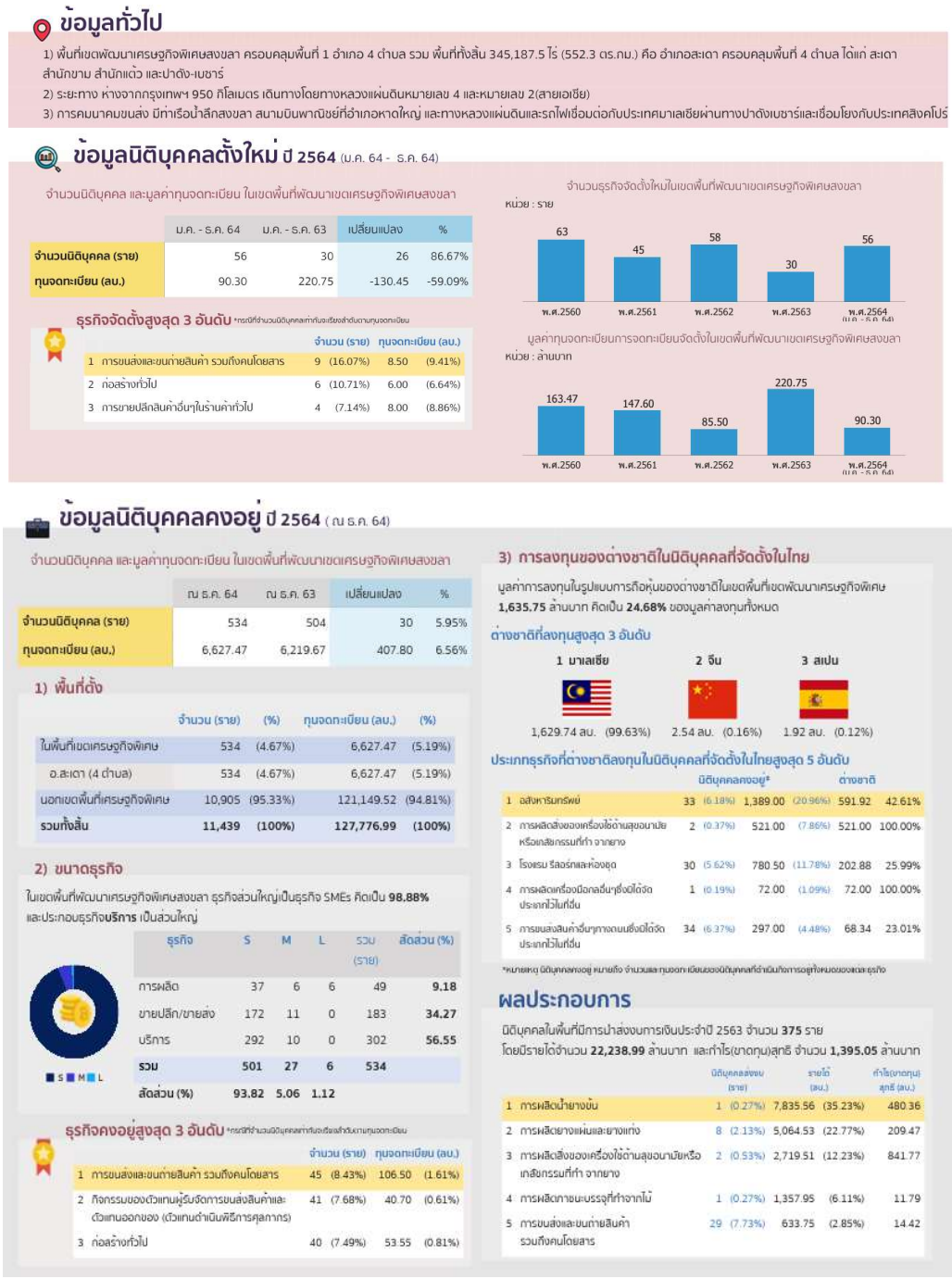

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัด

รูปที่ 4-22 แสดงข้อมูลเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา

กรมการค้าต่างประเทศ

แผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของจังหวัดสงขลา แบ่งออกเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะเร่งด่วน - ท่าเรือสงขลาแห่งที่ 2

ระยะยาว - ทางหลวงพิเศษหาดใหญ่ - ชายแดนไทย - มาเลเซีย - สถานีขนส่งสินค้า จ.สงขลา - รถไฟทางคู่ขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้า (หาดใหญ่ - ปาดังเบซาร์) - โครงการสะพานเศรษฐกิจ (Land Bridge)

ปัจจุบันกรมโยธาธิการและผังเมืองอยู่ระหว่างการจัดทำผังเมืองรวมเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เป็นการพัฒนาโดยเน้นกระจายพัฒนาพื้นที่ก่อให้เกิดการลงทุน และการยกระดับชีวิตของประชาชน โดยได้มีการประกาศเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา รวมทั้งสิ้น 4 ตำบล ครอบคลุมพื้นที่ กว่า 552.30 ตารางกิโลเมตร มีแนวคิดในการวางผังรวมเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ดังนี้

— กำหนดให้มีการพัฒนาด่านสะเดาให้มีมาตรฐานสากล

— การจัดระเบียบชุมชนชายแดนเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมไม่ให้กระทบต่อภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ

— การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษสะเดา

— บุกิตกา, ยูฮีตัม ทางรถยนต์และการเดินทางของ นักท่องเที่ยว

— การพัฒนาสถานีรถบรรทุก

— การจัดระเบียบการใช้สอยที่ดินให้สอดรับกับการพัฒนาของประเทศเพื่อนบ้าน

— การพัฒนาสถานีขนถ่ายสินค้าคอนเทนเนอร์

— การจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินสอดคล้องกับโครงสร้างคมนาคมขนส่งขนาดใหญ่ และ

— โครงการถนนมอเตอร์เวย์สายหาดใหญ่ – สะเดา

ตัวชี้วัดจาก รายงานความก้าวหน้าการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กองยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ สศช., 2563)

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ใน 10 พื้นที่ ครอบคลุมทั้งในด้านการคมนาคมขนส่ง ระบบสาธารณูปโภค/สาธารณูปการ การพัฒนาด่านพรมแดน/ด่านศุลกากร การจัดตั้งนิคม อุตสาหกรรม และการ

พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านสังคม ซึ่งสามารถดำเนินการได้ตามแผน ปัจจุบันมีความก้าวหน้าการดำเนินงานเฉลี่ยร้อยละ 70 และมีโครงการสำคัญจะทยอยแล้วเสร็จ ในช่วงปี 2562-2565 โดยโครงการที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ เช่น ทางหลวงหมายเลข 12 ตาก- แม่สอด (แล้วเสร็จทั้งเส้นในปี 2562) อาคารท่าอากาศยานแม่สอด (ก่อสร้างแล้วเสร็จปี 2562) สะพานข้ามแม่น้ำเมยแห่งที่ 2 (เปิดใช้งานแล้วเมื่อตุลาคม 2562) ด่านศุลกากรและระบบ อำนวยความสะดวกการผ่านแดน เช่น ด่านศุลกากรสะเดาแห่งใหม่ (ก่อสร้างแล้วเสร็จปี 2562) ด่านพรมแดนแม่สอดแห่งที่ 2 (ก่อสร้างแล้วเสร็จปี 2562) ด่านบ้านพุน้ำร้อน (ก่อสร้างแล้ว เสร็จจะเปิดให้บริการปี 2563) เป็นต้น และมีโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ เช่น ด่าน ศุลกากรแม่สอด แห่งที่ 2 ถนนแยก ทล.4 – ด่านสะเดา แห่งที่ 2 อาคารที่ทำการด่านศุลกากร เชียงแสนแห่งใหม่และสิ่งปลูกสร้างประกอบการขยาย runway สนามบินแม่สอดให้สามารถ รองรับเครื่องบินที่มีขนาดใหญ่ขึ้น เช่น Boeing 737 (คาดว่าจะแล้วเสร็จปี 2563)

ตารางที่ 4-3 ตารางแสดงความก้าวหน้าการพัฒนาที่สำคัญรายพื้นที่

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ	การลงทุน	โครงสร้างพื้นฐาน	การพัฒนา ในพื้นที่พัฒนา
สงขลา	- สกท. : 12 โครงการ วงเงิน 2,549.69 ลบ. - ธุรกิจตั้งใหม่ 267 ราย วงเงิน 831.47 ลบ. - กรมศุลกากร: คลังสินค้า ทัณฑ์บนประเภทร้านค้าปลอดอากรในเมือง วงเงิน 60 ลบ.	**แล้วเสร็จ** : การปรับปรุงด่านศุลกากรปาดังเบซาร์ ระยะที่ 2/ ถนนสาย สข. 1207-ปาดังเบซาร์ / ด่านศุลกากร สะเดาแห่งใหม่ **เสร็จปี 2564** : ถนนแยก ทางหลวง หมายเลข 4 – ด่านสะเดาแห่งที่ 2/ นิคมอุตสาหกรรมสงขลา (สะเดา)	พื้นที่พัฒนามี 3 ส่วน - ส่วนที่ 1 : กนอ. อยู่ระหว่างก่อสร้างนิคมฯ คาดว่าจะ แล้วเสร็จ ต.ค. 2563 - ส่วนที่ 2 : กนอ. ออกแบบนิคมฯ และจัดทำ EIA แล้วเสร็จ ปัจจุบัน จ.สงขลาอยู่ระหว่าง แก้ไขปัญหาราษฎรครอบครอง ใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งเมื่อ แล้วเสร็จกรมธนารักษ์จะจัดให้ กนอ. เช่าต่อไป - ส่วนที่ 3 :อบจ.สงขลาปรับ พื้นที่ก่อสร้างศูนย์คมนาคม ขนส่ง และศึกษารูปแบบ การลงทุนแล้วเสร็จ โดยจะเริ่ม ก่อสร้างในปี 2563-2565

ดัดแปลงข้อมูลจากกองยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ สศช. , 2563

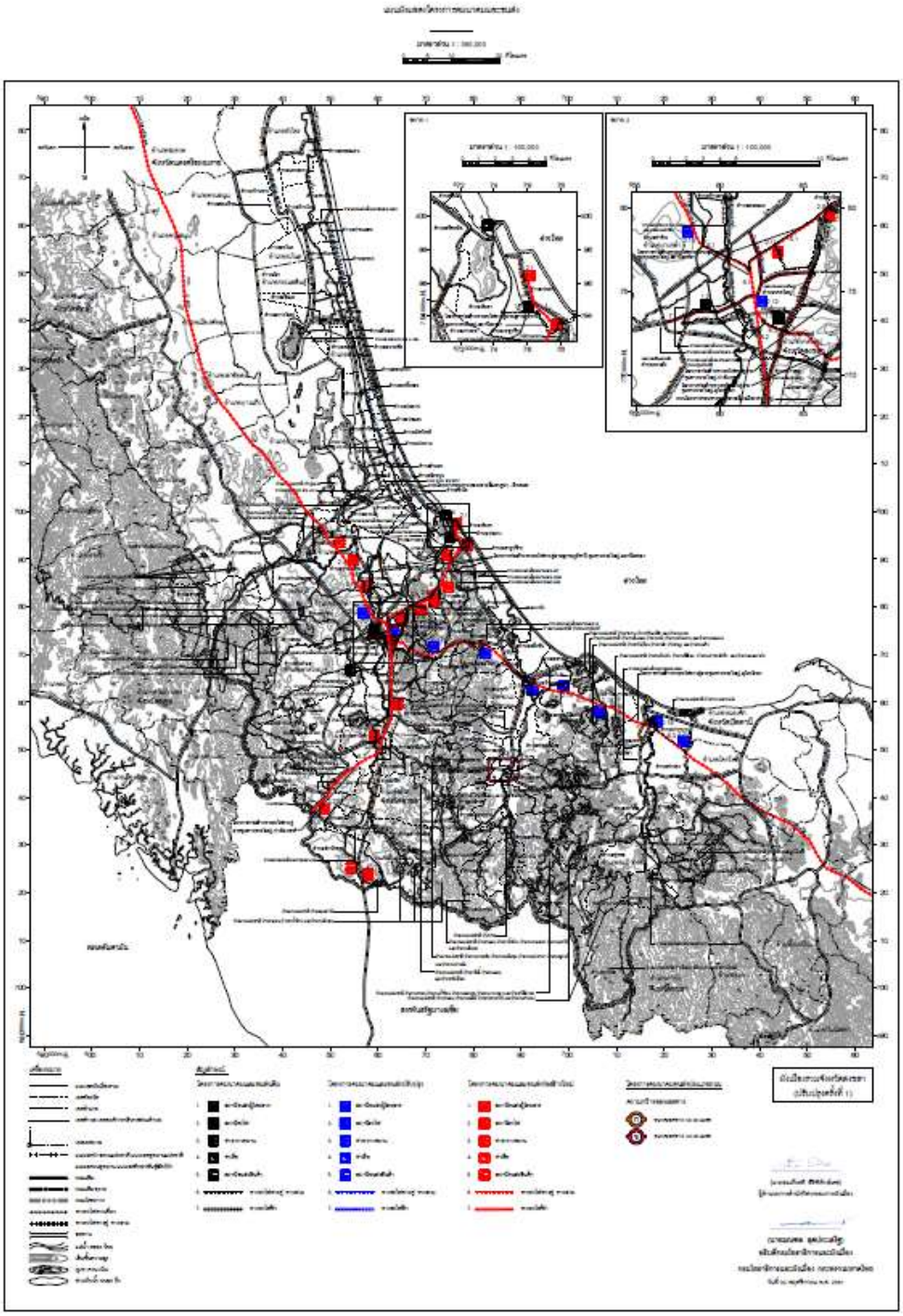

รูปที่ 4-23 แผนผังแสดงโครงการคมนาคมและขนส่ง

ตัวชี้วัดของ SDG เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน Sustainable Development Goals (SDGs) เป้าหมายที่ 9: สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม

มีเป้าประสงค์ที่ประกอบด้วย 3 ด้านหลัก คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน อุตสาหกรรม และนวัตกรรม เป้าประสงค์ในเป้าหมายนี้จะเน้นไปที่การพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน (9.2), และส่งเสริมอุตสาหกรรมที่มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร สะอาดและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผ่านการยกระดับโครงสร้างพื้นฐาน (9.4), และให้บริการทางการเงินแก่วิสาหกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง (9.3)

นอกจากนี้ เป้าหมายที่ 9 ยังมีเป้าประสงค์ที่มุ่งให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพและเข้าถึงได้โดยประชาชนทุกคน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของมนุษย์ (9.1), การยกระดับขีดความสามารถภาคอุตสาหกรรมผ่านการเพิ่มพูนการวิจัยและพัฒนา (9.5), และเพิ่มการเข้าถึงเทคโนโลยีด้านข้อมูลข่าวสารและอินเตอร์เน็ต (9.c)

การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ดีและมีการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ ออกมาสู่สังคมอย่างต่อเนื่องได้กลายเป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญของการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคมในปัจจุบัน เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานที่ดี โดยเฉพาะด้านการคมนาคมและขนส่ง จะช่วยทำให้การเดินทางระหว่างประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ ทำได้ง่ายขึ้น นำไปสู่การแลกเปลี่ยนสินค้าและองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นในสังคมอย่างทั่วถึง ขณะที่การคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ จะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในสังคมมากขึ้น อาทิ การพัฒนาเทคโนโลยีประหยัดพลังงาน การพัฒนาเทคโนโลยีในภาคอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการใช้ชีวิตและการทำธุรกิจ อย่างไรก็ดี การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและการส่งเสริมนวัตกรรมดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงมิติการกระจายโอกาสการเข้าถึงให้ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มทั้งผู้พิการและผู้สูงอายุ รวมไปถึงการทำให้ประชาชนผู้มีรายได้น้อยสามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพได้อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม

ตัวชี้วัดย่อย 9.1.1 สัดส่วนของประชากรชนบทที่อาศัยอยู่ภายในระยะ 2 กิโลเมตรจากถนนที่สามารถใช้งานได้ทุกฤดู

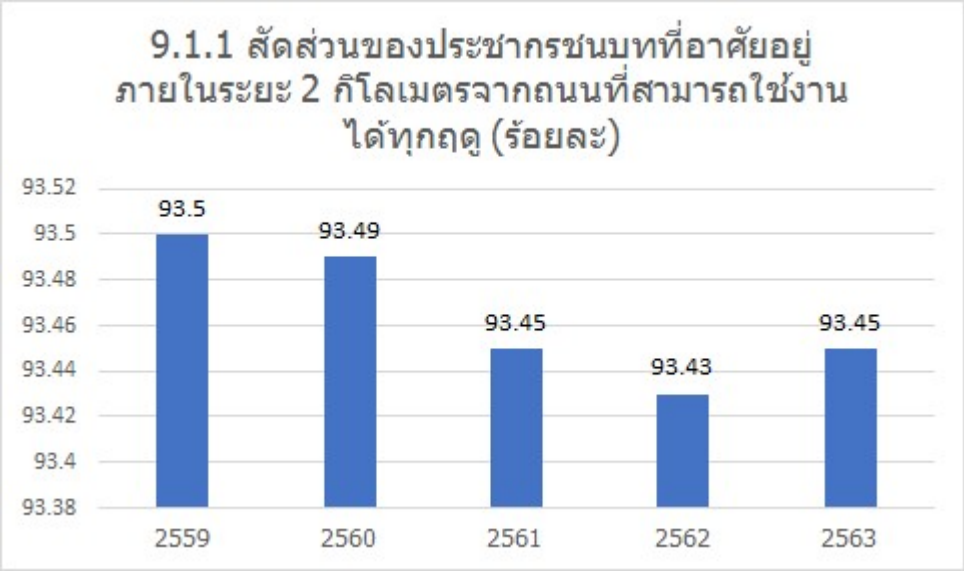

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

รูปที่ 4-24 ภาพแสดงสัดส่วนของประชากรชนบทที่อาศัยอยู่ภายในระยะ 2 กิโลเมตร จากถนนที่สามารถใช้งานได้ทุกฤดู (ร้อยละ)

ตัวชี้วัดย่อย 9.1.2 ปริมาณผู้โดยสาร และสินค้าที่ขนส่งจำแนกตามรูปแบบการขนส่ง

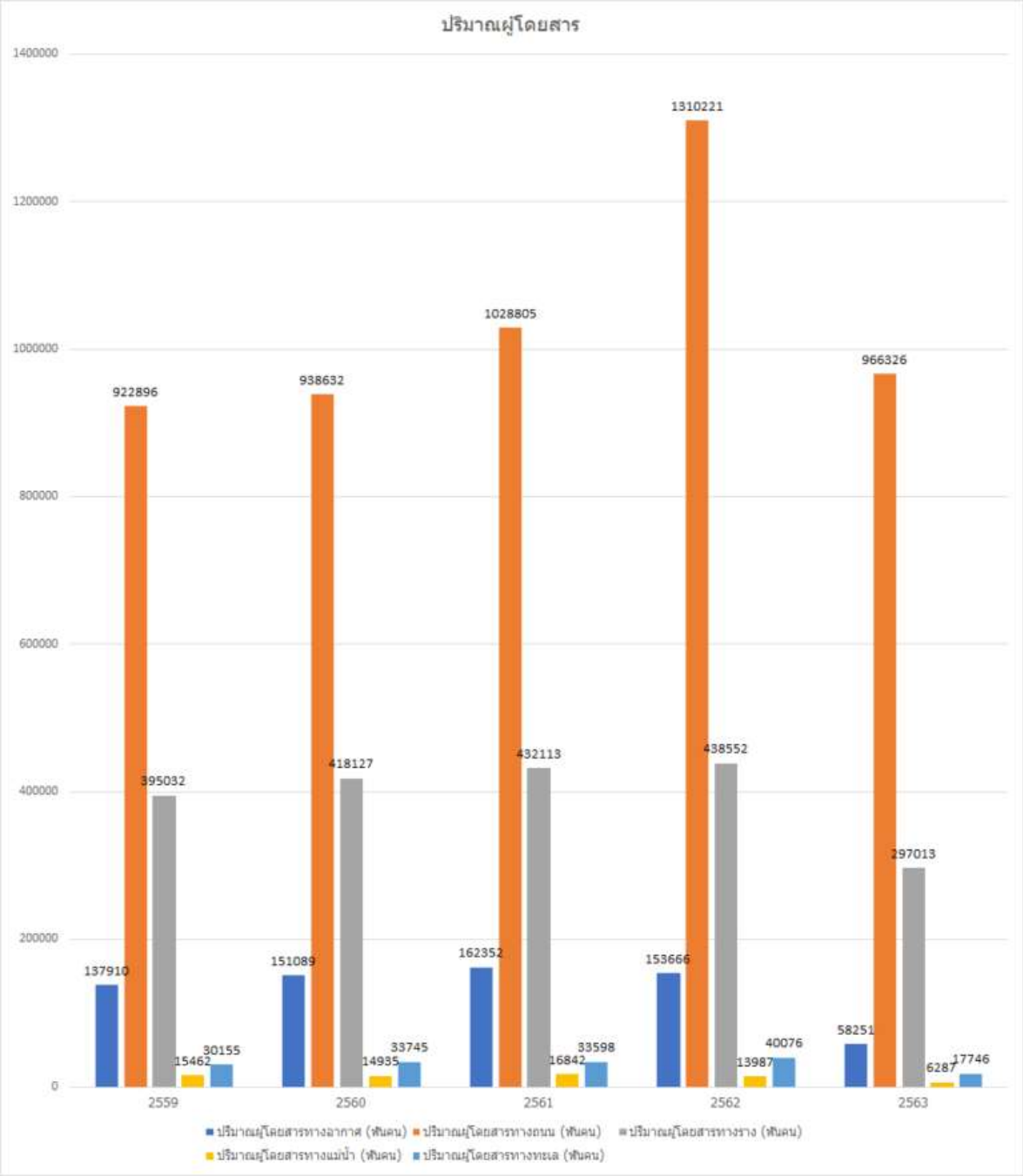

ที่มา : กระทรวงคมนาคม

รูปที่ 4-25 แสดงปริมาณผู้โดยสาร

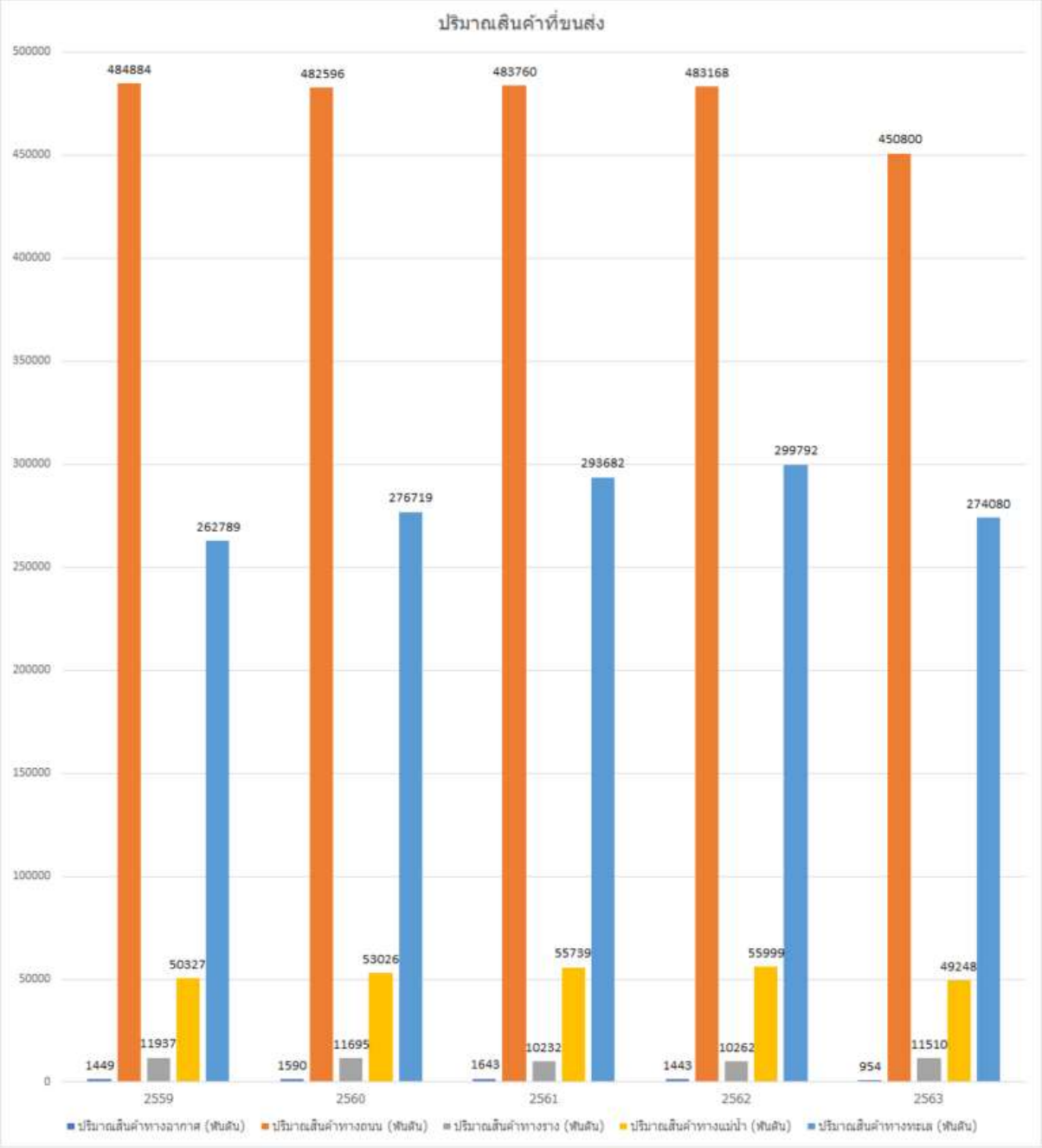

ที่มา : กระทรวงคมนาคม

รูปที่ 4-26 แสดงสินค้าที่ขนส่งจำแนกตามรูปแบบการขนส่ง

ธุรกิจบริการโลจิสติกส์เป็นภาคธุรกิจหนึ่งที่ถูกมองว่าเป็นการดำเนินกิจกรรมที่ส่งผลกระทบเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อม และด้วยแนวโน้มการเติบโตของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) ได้เร่งให้กิจกรรมโลจิสติกส์เติบโตขึ้นอย่างมาก ด้วยปริมาณความต้องการสินค้าที่มากขึ้นและบริการขนส่งที่รวดเร็ว ได้สร้างขยะจำนวนมากและใช้พลังงานอย่างสิ้นเปลือง นำไปสู่การทำลายสิ่งแวดล้อมในหลากหลายมิติ เป็นแรงกดดันต่อภาคธุรกิจในการปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินกิจกรรมที่จะต้องคำนึงถึงการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นำไปสู่แนวคิดโลจิสติกส์สีเขียว หรือ โลจิสติกส์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Logistics) (กองยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

ซึ่งเป็นการจัดการกระบวนการโลจิสติกส์ที่ให้ความสำคัญตั้งแต่การจัดหาและการจัดการวัตถุดิบ (Material Handling) การจัดการการผลิต การบรรจุและขนส่งสินค้า (Packaging and Transport)การจัดเก็บไปจนถึงการส่งมอบถึงผู้ใช้ปลายทาง รวมถึงการขนส่งวัสดุใช้แล้วกลับไปยังต้นทาง การรีไซเคิล และการจัดการของเสีย (Waste Management) ตลอดจนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภค การส่งเสริมการตลาด และกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่เคารพในหลักการของการพัฒนาที่ยั่งยืนได้นำเสนอการดำเนินการโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือการจัดการวัสดุ (Materials Management) และการกระจายสินค้าเชิงกายภาพ (Physical Distribution) ดังนี้

1. การจัดการวัสดุ (Materials Management) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่การผลิต การจัดหา การนำกลับมาใช้ใหม่ และการรีไซเคิล ได้แก่
    1) การออกแบบผลิตภัณฑ์สีเขียว (Green Design)
    2) การจัดซื้อจัดจ้างที่ยั่งยืน (Sustainable Sourcing)
    3) การบรรจุสินค้าและใช้บรรจุภัณฑ์ที่มีประสิทธิภาพ (Efficient Packaging and Packing)
    4) การใช้วัสดุหมุนเวียน (Circular Material Use)
2. การกระจายสินค้าเชิงกายภาพ (Physical Distribution) ให้ความสำคัญกับการดำเนินกิจกรรมการกระจายสินค้าที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยมีวิธีการหลัก ได้แก่
    1) การรวบรวมการขนส่งสินค้า (Load Consolidation)
    2) รูปแบบการขนส่งและเชื้อเพลิงทางเลือก (Alternative modes and fuels)

โดยใช้รูปแบบการขนส่งที่ประหยัดพลังงานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น อาทิ ระบบรางที่เป็นการขนส่งที่มีต้นทุนต่ำกว่าการขนส่งรูปแบบอื่นสำหรับการขนส่งระยะทางไกล ในขณะที่การขนส่งทางทะเลในระยะใกล้อาจจะเหมาะกับพื้นที่ที่เป็นชายฝั่ง นอกจากนี้มีการปรับเปลี่ยนไปใช้ยานพาหนะที่ใช้

พลังงานทางเลือกรวมถึงการเปลี่ยนประเภทหรือการดัดแปลงยานพาหนะให้เหมาะกับการขนส่งสินค้าในเขตเมือง

3) การรับรองผู้ให้บริการขนส่งและสิ่งอำนวยความสะดวกในการกระจายสินค้า (Certification of Carriers and Distribution Facilities)

4) การจัดตารางเวลาและเส้นทางขนส่ง (Shipping Scheduling and Routing)

ในระยะที่ผ่านมา ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาโลจิสติกส์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องจากรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติประจำปี 2564 พบว่าการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวมภายใต้กรอบการดำเนินงาน Nationally Appropriate Mitigation Action หรือ NAMA ที่ดำเนินการในสาขาหลักคือ สาขาพลังงานและการขนส่ง สามารถลดปริมาณลงได้ถึงร้อยละ 15.76 ซึ่งบรรลุค่าเป้าหมายที่วางไว้ที่อย่างน้อยร้อยละ 12 จากกรณีปกติ โดยในปี 2563 สามารถลดก๊าซเรือนกระจกได้ 56.54 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (MtCO2e) ผ่านมาตรการด้านพลังงานที่เกี่ยวข้องกับภาคการขนส่ง อาทิ มาตรการใช้ไบโอดีเซลในภาคการขนส่ง 5.04 MtCO2e มาตรการใช้เอทานอลในภาคการขนส่ง 3.27 MtCO2e ขณะเดียวกันภาครัฐได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้เกิดความสะดวกในการขนส่ง รวมทั้งสนับสนุนการปรับเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งและพลังงานที่ใช้ในการขนส่ง เช่น โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ การจัดตั้งสถานีชาร์จยานยนต์ไฟฟ้าทั่วประเทศ 944 สถานี ซึ่งต้องมีการติดตามการใช้งานว่าจะพัฒนาเป็นโลจิสติกส์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง (ข้อมูลโดยสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน ณ วันที่ 4 มีนาคม 2565) เป็นต้น โดยเป้าหมายและตัวชี้วัดการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งจำแนกตามแนวคิดในการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งในอนาคตสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 4-4

ตารางที่ 4-4 เป้าหมายและตัวชี้วัดการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง

ประเด็น	ตัวชี้วัด
1.การขนส่งที่ปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green and Safe Transport)	1.1 ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของภาคการขนส่งลดลง* ปัจจุบัน (พ.ศ.2558) ปล่อยก๊าซเรือนกระจก 69.3 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์ เป้าหมาย (พ.ศ.2539) ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกรณีปกติ ร้อยละ 20

ประเด็น	ตัวชี้วัด
	1.2 สัดส่วนการใช้พลังงานในภาคการขนส่งต่อการใช้พลังงานทั้งประเทศ* ปัจจุบัน (พ.ศ.2558) ร้อยละ 36.6 เป้าหมาย (พ.ศ. 2579) ลดการใช้หลังงานจากกรณีปกติ ร้อยละ 15 1.3 สัดส่วนจำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุจากระบบขนส่งสาธารณะต่อปริมาณผู้โดยสารที่เดินทางในระบบขนส่งสาธารณะทั้งหมด** ปัจจุบัน (พ.ศ. 2558) ร้อยละ 8.48 เป้าหมาย (พ.ศ. 2579) ร้อยละ 2.77
2. การขนส่งที่มีประสิทธิภาพ (Transport Efficiency)	2.1 ต้นทุนโลจิสติกส์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)** ปัจจุบัน (พ.ศ.2556) ร้อยละ 14.2 เป้าหมาย (พ.ศ. 2579) ร้อยละ 31.9 2.2 ต้นทุนค่าขนส่งต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ** ปัจจุบัน (พ.ศ.2556) ร้อยละ 7.4 เป้าหมาย (พ.ศ. 2579) ร้อยละ 6.7 2.3 สัดส่วนปริมาณการขนส่งสินค้าทางราง*** ปัจจุบัน (พ.ศ.2558) ร้อยละ 1.4 เป้าหมาย (พ.ศ. 2579) ร้อยละ 10 2.4 สัดส่วนปริมาณการขนส่งสินค้าทางน้ำ*** ปัจจุบัน (พ.ศ.2558) ร้อยสะ 11.44 เป้าหมาย (พ.ศ. 2539) ร้อยละ 19 2.5 ความสามารถในการรองรับเที่ยวบินโดยรวมของประเทศไทย

ประเด็น	ตัวชี้วัด
	ปัจจุบัน (พ.ศ. 2558) 83ด,910 เทียวบิน/ปี เป้าหมาย (พ.ศ. 2579) ไม่น้อยกว่า 2.7 ล้านเที่ยวบิน/ปี
3. การเข้าถึงระบบขนส่งอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม (Inclusive Transport)	3.1 สัดส่วนผู้ใช้ระบบขนส่งสาธารณะในการเดินทางในกรุงเทพฯ และปริมณฑล** ปัจจุบัน (พ.ศ.2558) ร้อยละ 31.28 เป้าหมาย (พ.ศ. 2579) ร้อยละ 5o.38 3.2 สัดส่วนผู้ใช้ระบบขนส่งสาธารณะในการเดินทางระหว่างเมือง** ปัจจุบัน (พ.ศ.2558) ร้อยละ 5o.28 เป้าหมาย (พ.ศ. 2579) ร้อยละ 63.12 3.3 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการระบบขนส่งเฉพาะกลุ่ม*** 3.4 ร้อยละของยานพาหนะของระบบขนส่งสาธารณะที่มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกรองรับผู้ใช้งานเฉพาะกลุ่ม***

ที่มา : กระทรวงคมนาคม (2564)

4.2.5 ด้านสุขภาพ

การทบทวนสาระสำคัญของแผนพัฒนาด้านสาธารณสุขและสุขภาพในทุกระดับ ประกอบด้วย 1) แผนระดับ 1 ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) 2) แผนระดับ 2 จำนวน 3 แผน ได้แก่ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) และ 3) แผนระดับ 3 จำนวน 9 แผน ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข (พ.ศ. 2560 – 2579) แผนปฏิบัติราชการของกระทรวงสาธารณสุข ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) แผนพัฒนาภาคใต้ พ.ศ. 2566-2570 แผนปฏิบัติราชการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2566-2570 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตสุขภาพที่ 12 ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2564-2566) แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย พ.ศ. 2566-2570 แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน พ.ศ. 2566-2570 แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา (พ.ศ. 2566 – 2570) และแผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี (พ.ศ.2566-2570) ดังนี้

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นแผนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” การพัฒนาตามยุทธศาสตร์จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ใน 6 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องด้านสาธารณสุขและสุขภาพ ประกอบด้วย

1) ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

- ประเด็นอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต ประเด็นย่อย (2) อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร

- ประเด็นสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว ประเด็นย่อย (3) ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงามและแพทย์แผนไทย

2) ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

- ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ประเด็นย่อย (1) ช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัย เน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ (4) ช่วงวัยผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศ

- ประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ครอบคลุมทั้งด้านกาย ใจสติปัญญา และสังคม ประเด็นย่อย (1) การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะ (2) การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ (3) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี (4) การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี และ (5) การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดีในทุกพื้นที่

- ประเด็นการเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ ประเด็นย่อย (1) การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต (2) การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ

3) ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

- ประเด็นการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ ประเด็นย่อย (7) สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขและการศึกษา โดยเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

- ประเด็นการเสริมสร้างพลังทางสังคม ประเด็นย่อย (2) การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

- ประเด็นการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง ประเด็นย่อย (1) ส่งเสริมการปรับพฤติกรรมในระดับครัวเรือนให้มีขีดความสามารถในการจัดการวางแผนชีวิต สุขภาพ ครอบครัว การเงินและอาชีพ

4) ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

- ประเด็นสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ ประเด็นย่อย (4) พัฒนาและสร้างระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่ และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

- ประเด็นพัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง ประเด็นย่อย (6) เสริมสร้างระบบสาธารณสุขและอนามัยสิ่งแวดล้อม และยกระดับความสามารถในการป้องกันโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ

- ประเด็นยกระดับกระบวนทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ ประเด็นย่อย (1) ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 - 2580)

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นแผนแม่บทเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ โดยฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2566-2580 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความสอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์การพัฒนาประเทศที่เป็นปัจจุบัน โดยกำหนดประเด็นพัฒนา 23 ประเด็น ได้แก่ 1) ความมั่นคง 2) การต่างประเทศ 3) การเกษตร 4) อุตสาหกรรรมและบริการแห่งอนาคต 5) การท่องเที่ยว 6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ 7) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล 8) ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ 9) เขตเศรษฐกิจพิเศษ 10) การปรับเปลี่ยนค่านิยม และวัฒนธรรม 11) ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต 12) การพัฒนาการเรียนรู้ 13) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี 14) ศักยภาพการกีฬา 15) พลังทางสังคม 16) เศรษฐกิจฐานราก 17) ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม 18) การเติบโตอย่างยั่งยืน 19) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ 20) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ 21) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ 22) กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม และ 23) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม โดยประเด็นที่เกี่ยวข้องด้านสาธารณสุขและสุขภาพ ประกอบด้วย

- ประเด็น 4) อุตสาหกรรรมและบริการแห่งอนาคต แผนย่อย (2) อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร

- ประเด็น 5) การท่องเที่ยว แผนย่อย (3) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย

- ประเด็น 11) ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต แผนย่อย (2) การพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัย (5) การส่งเสริมศักยภาพวัยผู้สูงอายุ

- ประเด็น 13) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี แผนย่อย (1) การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะและการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ (2) การใช้ชุมชนเป็นฐานในการสร้าง

สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี (3) การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี (4) การกระจายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ (5) การพัฒนาและสร้างระบบรับมือและปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- ประเด็น 14) ศักยภาพการกีฬา แผนย่อย (1) การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิตและการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ

- ประเด็น 15) พลังทางสังคม แผนย่อย (2) การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก

- ประเด็น 17) ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม แผนย่อย (1) การคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐานและหลักประกันทางเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข ฉบับปรับปรุง

แผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข ที่มุ่งเน้นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง วิธีและกระบวนการ หรือกลไก หรือกฎระเบียบ ประกอบด้วย กิจกรรมปฏิรูป 5 กิจกรรม ได้แก่

1) การปฏิรูปการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข รวมถึงโรคระบาดระดับชาติและโรคอุบัติใหม่เพื่อความมั่นคงแห่งชาติด้านสุขภาพ

2) การปฏิรูปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการสร้างเสริมสุขภาพ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ การป้องกันและดูแลรักษาโรคไม่ติดต่อสำหรับประชาชนและผู้ป่วย

3) การปฏิรูประบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุด้านการบริบาล การรักษาพยาบาลที่บ้าน/ชุมชน และการดูแลสุขภาพตนเองในระบบสุขภาพปฐมภูมิเชิงนวัตกรรม

4) การปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพและกองทุนที่เกี่ยวข้อง ให้มีความเป็นเอกภาพ บูรณาการ เป็นธรรม ทั่วถึง เพียงพอและยั่งยืนด้านการเงินการคลัง

5) การปฏิรูปเขตสุขภาพให้มีระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ คล่องตัว และการร่วมรับผิดชอบด้านสุขภาพระหว่างหน่วยงานและท้องถิ่น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นแผนระบุทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาที่ประเทศควรให้ความสำคัญและมุ่งดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติ โดยแผนฯ ฉบับที่ 13 มีวัตถุประสงค์เพื่อ พลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” กำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนา 5 ประการ คือ 1) การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม 2) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ 3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม 4) การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริโภคไปสู่ความยั่งยืน และ 5) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ และกำหนดหมุดหมายการพัฒนา 4 มิติ 13 หมุดหมาย ดังนี้

1) มิติภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย 6 หมุดหมาย

หมุดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง

หมุดหมายที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน

หมุดหมายที่ 3 ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก

หมุดหมายที่ 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง

หมุดหมายที่ 5 ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค

หมุดหมายที่ 6 ไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและอุตสาหกรรมดิจิทัลของอาเซียน

2) มิติโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม 3 หมุดหมาย

หมุดหมายที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้

หมุดหมายที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน

หมุดหมายที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม

3) มิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2 หมุดหมาย

หมุดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

หมุดหมายที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

4) มิติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ 2 หมุดหมาย

หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต

หมุดหมายที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

เป้าหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับด้านสาธารณสุขและสุขภาพ คือ เป้าหมายที่ 1 การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม เป้าหมายที่ 2 การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ เป้าหมายที่ 3 การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม และเป้าหมายที่ 5 การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ โดยมีหมุดหมายการพัฒนาที่ 4 คือ ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง

แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข (พ.ศ. 2560 – 2579) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2 พ.ศ. 2561

แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านสาธารณสุข (พ.ศ. 2560 – 2579) จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงานด้านสาธารณสุข ในการพัฒนาระบบสุขภาพเพื่อให้สอดรับกับนโยบายในระดับชาติ โดยมีเป้าหมาย “ประชาชนสุขภาพดี เจ้าหน้าที่มีความสุข ระบบสุขภาพยั่งยืน” ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ความเป็นเลิศ 4 ด้าน ของกระทรวงสาธารณสุข คือ 1) ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และคุมครองผู้บริโภคเป็นเลิศ (Promotion, Prevention & Protection Excellence) 2) บริการเป็นเลิศ (Service Excellence) 3) บุคลากรเป็นเลิศ (People Excellence) และ 4) บริหารเป็นเลิศด้วยธรรมาภิบาล (Governance Excellence) รวม 15 แผนงาน ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และคุ้มครองผู้บริโภคเป็นเลิศ จำนวน 4 แผนงาน คือ 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไทยทุกกลุ่มวัย (ด้านสุขภาพ) 2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ 3) การป้องกันควบคุมโรค และลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ และ 4) การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 บริการเป็นเลิศ จำนวน 5 แผนงาน คือ 1) การพัฒนาระบบการแพทย์ปฐมภูมิ 2) การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ 3) การพัฒนาระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินครบวงจรและระบบการส่งต่อ 4) การพัฒนาตามโครงการพระราชดำริและพื้นที่เฉพาะ และ 5) อุตสาหกรรมทางการแพทย์

ยุทธศาสตร์ที่ 3 บุคลากรเป็นเลิศ จำนวน 1 แผนงาน คือ 1) การพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนด้านสุขภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 บริหารเป็นเลิศด้วยธรรมาภิบาล จำนวน 5 แผนงาน คือ 1) การพัฒนาระบบธรรมาภิบาลและองค์กรคุณภาพ 2) การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้านสุขภาพ 3) การบริหารจัดการด้านการเงินการคลังสุขภาพ 4) การพัฒนางานวิจัย และนวัตกรรมด้านสุขภาพ และ 5) การปรับโครงสร้างและการพัฒนากฎหมายด้านสุขภาพ

แผนปฏิบัติราชการของกระทรวงสาธารณสุข ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

แผนปฏิบัติราชการของกระทรวงสาธารณสุข (พ.ศ. 2566 – 2570) จัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติของหน่วยงานในสังกัด ให้บรรลุเป้าหมาย “ประชาชนสุขภาพดี เจ้าหน้าที่มีความสุข ระบบสุขภาพยั่งยืน” อันจะนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยกำหนดแผนให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข (พ.ศ. 2560 – 2579) เป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และคุ้มครองผู้บริโภคเป็นเลิศ จำนวน 4 แผนงาน คือ 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไทยทุกกลุ่มวัย (ด้านสุขภาพ) 2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ 3) การป้องกันควบคุมโรค และลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ และ 4) การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

2. ด้านบริการเป็นเลิศ จำนวน 5 แผนงาน คือ 1) การพัฒนาระบบการแพทย์ปฐมภูมิ 2) การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ 3) การพัฒนาระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินครบวงจรและระบบการส่งต่อ 4) การพัฒนาตามโครงการพระราชดำริและพื้นที่เฉพาะ และ 5) อุตสาหกรรมทางการแพทย์ครบวงจร การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย

3. ด้านบุคลากรเป็นเลิศ จำนวน 1 แผนงาน คือ 1) การพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนด้านสุขภาพ

4. ด้านบริหารเป็นเลิศด้วยธรรมาภิบาล จำนวน 4 แผนงาน คือ 1) การพัฒนาระบบธรรมาภิบาลและองค์กรคุณภาพ 2) การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้านสุขภาพ 3) การบริหารจัดการด้านการเงินการคลังสุขภาพ และ 4) การพัฒนางานวิจัย และนวัตกรรมด้านสุขภาพ

แผนปฏิบัติราชการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2566 - 2570

แผนปฏิบัติราชการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เป็นกรอบแนวทางการกำหนดทิศทางการพัฒนาและขับเคลื่อนระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเพื่อสร้างหลักประกันด้านสุขภาพให้กับคนไทย โดยแผนฉบับที่ 5 พ.ศ. 2566 - 2570 กำหนดเป้าหมาย คือ “ประชาชนเข้าถึงบริการอย่างครอบคลุมตามความจำเป็น กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติมีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน ด้วยกลไกการบริหารจัดการที่ดำรงไว้ซึ่งธรรมาภิบาล” ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ 5 ด้าน ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ มีกลยุทธ์และแผนงานสำคัญ 4 ประเด็นย่อย คือ 1) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนฯ 2) ขยายบทบาทท้องถิ่นและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น/พื้นที่ (ผู้ซื้อบริการ Purchaser และผู้ให้บริการ Provider ในระบบหลักประกันสุขภาพฯ) 3) สนับสนุนการบูรณาการระบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐ (Harmonization) และ 4) ขับเคลื่อนการสร้างความยั่งยืนของระบบหลักประกันสุขภาพในระยะยาว

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การมีบริการสาธารณสุขรองรับการเข้าถึงบริการของประชาชน มีกลยุทธ์และแผนงานสำคัญ 2 ประเด็นย่อย คือ 1) เร่งรัดการขยายหน่วยบริการรองรับบริการที่จำเป็นสำคัญ และ/หรือ มีข้อจำกัดการเข้าถึงบริการให้เพียงพอและเหมาะสมสำหรับทุกกลุ่ม และ 2) ส่งเสริมกลไกการประกันคุณภาพหน่วยบริการเพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพมาตรฐานบริการ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การคุ้มครองหลักประกันสุขภาพของประชาชน มีกลยุทธ์และแผนงานสำคัญ 4 ประเด็นย่อย คือ 1) พัฒนากลไก/ระบบการคืนข้อมูลสุขภาพให้ประชาชนและหน่วยบริการ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการตระหนักรู้ด้านสุขภาพ ประชาชนมีข้อมูลสุขภาพของตนเอง สามารถดูแลสุขภาพตนเองได้เหมาะสม (Self-Care) 2) จัดกลไกการค้นหาประชาชนกลุ่มเปราะบางและประชาชนที่ยังเข้าไม่ถึงบริการหรือเข้าถึงได้น้อย เช่น กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางถึงรายได้สูงที่ใช้ประกันสุขภาพภาคเอกชน เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมและมีคุณภาพอย่างทั่วถึงในบริการที่รัฐจัดให้ 3) สร้างกลไกการรับรู้สิทธิ การเข้าถึงสิทธิ และคุ้มครอง

สิทธิของประชาชน และ 4) ทบทวน/ปรับปรุงประเภทและขอบเขตบริการสาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง ให้สอดคล้องตามความจำเป็นของประชาชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การมีส่วนร่วมของภาคียุทธศาสตร์และผู้มีส่วนได้เสีย มีกลยุทธ์และแผนงานสำคัญ 2 ประเด็นย่อย คือ 1) ขยายและยกระดับการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของระบบของภาคีเครือข่ายและผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่าง ๆ และ 2) สนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายหลักประกันสุขภาพระดับโลก (UHC in Global Health) ช่วยขับเคลื่อนยุทธศาสตร์หลักประกันสุขภาพในประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 กลไกอภิบาลและระบบบริหารจัดการองค์กร กลยุทธ์และแผนงานสำคัญ 5 ประเด็นย่อย คือ 1) เพิ่มความเข้มแข็งและขีดความสามารถของกลไกอภิบาลในระบบหลักประกันสุขภาพฯ โดยเฉพาะคณะกรรมการ อนุกรรมการ และกลไกที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับประเทศและเขตพื้นที่ 2) เร่งรัดการพัฒนาองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลและนวัตกรรม (Digital and Innovative Organization) 3) ขยายศักยภาพและความเข้มแข็งของระบบกำกับติดตามประเมินผล และการใช้ประโยชน์ข้อมูลขนาดใหญ่ 4) พัฒนาบุคลากร สปสช. ให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความเป็นมืออาชีพ มีความสุข ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และ 5) พัฒนา/ปรับปรุงระบบบริหารจัดการองค์กร รวมทั้งกฎระเบียบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และดำรงตามหลักธรรมาภิบาล

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตสุขภาพที่ 12 ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2564 - 2566) (ฉบับปรับปรุง ปี พ.ศ. 2565)

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตสุขภาพที่ 12 (พ.ศ. 2564 - 2566) เป็นแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาสาธารณสุข ในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 12 โดยมีเป้าหมายให้ “ประชาชนสุขภาพดี เครือข่ายเข้มแข็ง ระบบสุขภาพยั่งยืน เจ้าหน้าที่มีความสุข” ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การอภิบาลระบบและบริหารจัดการการเงินการคลังเขตสุขภาพ มี 2 มาตรการ คือ 1) การพัฒนาระบบบริหารเพื่อการจัดการเขตสุขภาพที่เป็นเลิศ และ 2) บูรณาการในการบริหารงบประมาณด้านสุขภาพ เพื่อเพิ่มความคล่องตัวและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านการเงินการคลังในเขตสุขภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนา จัดการ และวางแผนทรัพยากรบุคคลด้านสุขภาพ มี 2 มาตรการ คือ 1) เพิ่มขีดความสามารถของระบบบริการสุขภาพเขตสุขภาพที่ 12 ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่าง

สะดวก เหมาะสม และ 2) ขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบบริการสุขภาพ (Service plan) ให้สอดคล้องกับนโยบายทุกระดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาระบบบริการแบบเครือข่ายไร้รอยต่อ มี 3 มาตรการ คือ 1) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นเอกภาพและการเชื่อมโยงทุกระดับ มุ่งเน้นการพัฒนาคลังข้อมูลสุขภาพ ระดับเขต ให้สามารถเข้าถึงได้สะดวก รวดเร็ว มีมาตรฐานความปลอดภัย 2) พัฒนางานสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพตอบสนองต่อความต้องการด้านนโยบาย และ 3) พัฒนาและส่งเสริมระบบการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบสารสนเทศและการจัดการความรู้ มี 3 มาตรการ คือ 1) การวางแผนกำลังคน (HRP) อย่างมีส่วนร่วม ในการวางแผนและจัดสรรบุคลากรอย่างเหมาะสม 2) การบริหารจัดการด้านกำลังคน (HRM) อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจ และ 3) การพัฒนากำลังคน (HRD) ให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน รองรับการพัฒนาการองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาด้านส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของพื้นที่ มี 3 มาตรการ คือ 1) ส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพและลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ 2) มาตรการ พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตสุขภาพที่ 12 ทุกกลุ่มวัย และ 3) มาตรการ ป้องกัน ควบคุมโรค และภัยสุขภาพ

เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาค พ.ศ. 2566 – 2570

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาค เพื่อถ่ายทอดแผนระดับชาติ ลงสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ ตลอดจนเป็นทิศทางในการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด และเป็นเครื่องมือในการบูรณาการแผนของส่วนราชการทุกระดับที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การพัฒนาภาคให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยแนวทางการพัฒนาภาคใต้และภาคใต้ชายแดน ปี พ.ศ. 2566 - 2570 มีดังนี้

1) แนวทางการพัฒนาภาคใต้

เป้าหมายในการพัฒนาภาคใต้ คือ “แหล่งท่องเที่ยวและบริการที่มีคุณภาพ แหล่งผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและมูลค่าสูง เชื่อมโยงเศรษฐกิจระหว่างภูมิภาค” โดยให้ความสำคัญกับทิศทางการพัฒนา 6 แนวทาง หรือการพัฒนา PEARLS ได้แก่ 1) การท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำ (Premium Services & Tourism: P) 2) อนุรักษ์ ฟื้นฟูและการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ((Environment & Natural

Resources Reservation : E) 3) อุตสาหกรรมเกษตรและเกษตรอินทรีย์ (Agro-based Industries and Organic Farming : A) 4) การศึกษาวิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยี (Research, Innovation & Technology : R) 5) เชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจ (Linked Economic Corridor : L) และ 6) เสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี (Social Security Empowerment :S)

แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขและสุขภาพ ได้แก่ การท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำ โดยการส่งเสริมให้มีกิจกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายและสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม แพทย์แผนไทย โดยเฉพาะการบำบัดฟื้นฟูและรักษาสุขภาพจากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ (น้ำพุร้อน น้ำแร่ สปาโคลน และพืชสมุนไพร) และการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างยั่งยืน ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต กระบี่ พังงาและจังหวัดอื่น ๆ ที่มีศักยภาพ

2) แนวทางการพัฒนาภาคใต้ชายแดน

เป้าหมายการพัฒนาภาคใต้ชายแดน คือ “ฐานเศรษฐกิจชายแดนที่มั่นคงบนสังคมพหุวัฒนธรรม” ที่ให้ความสำคัญกับทิศทางการพัฒนา 5 แนวทาง หรือการพัฒนา PEACE ได้แก่ 1) การพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราและปาล์มน้ำมัน (P: Para Rubber and Palm Oil Product Development) 2) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (E: Eco - tourism) 3) เพิ่มมูลค่าทางการเกษตร (A: Agricultural Value Addition) 4) สังคมสันติสุขภายใต้พหุวัฒนธรรม (C: Culture of Diversity) และ 5) การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ (E: Economic Linkage)

แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขและสุขภาพ ได้แก่ สังคมสันติสุขภายใต้พหุวัฒนธรรม เป็นการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะของประชาชนทุกช่วงวัย ทั้งการให้ความรู้ความเข้าใจแก่สตรีตั้งครรภ์ในการดูแลสุขภาพและมีทักษะการเลี้ยงดูทารก เสริมสร้างสุขภาวะที่ดีให้กับเด็กที่มีภาวะทุพโภชนาการให้มีร่างกายที่แข็งแรงเติบโตเติบอย่างมีคุณภาพ เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมการฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ รวมทั้งการพัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉินและระบบส่งต่อผู้ป่วย ตลอดจนส่งเสริมการแพทย์แผนปัจจุบันควบคู่กับการพัฒนาการแพทย์ทางเลือกให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย พ.ศ. 2566 - 2570

แผนกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย พ.ศ. 2566 - 2570 ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนา คือ “พัฒนาการท่องเที่ยว การเกษตร อุตสาหกรรมชีวภาพ สู่ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพ และมูลค่าสูงอย่างยั่งยืน” โดยมีประเด็นการพัฒนา 5 ประเด็น ประกอบด้วย 1) การพัฒนาการเกษตร (ด้านพืช ประมง ปศุสัตว์ สมุนไพร และไม้เศรษฐกิจ) (12 แผนงาน) 2) การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว (11 แผนงาน) 3) การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การค้า การลงทุน และการค้าระหว่างประเทศ (9 แผนงาน) 4) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง โลจิสติกส์ เครือข่ายการสื่อสาร และ พลังงาน (9 แผนงาน) และ 5) การพัฒนาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม (19 แผนงาน)

ประเด็นการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับด้านสาธารณสุขและสุขภาพ ได้แก่

1) ประเด็นการพัฒนา 2 การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว แผนงาน (3) การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับภาคเศรษฐกิจอื่น เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (การแพทย์ การแพทย์แผนไทย) และ (7) การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว (ความปลอดภัย ระบบสาธารณสุข และสุขภาพของนักท่องเที่ยว และผู้ให้บริการ)

2) ประเด็นการพัฒนา 5 การพัฒนาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม แผนงาน (8) มีศูนย์การแพทย์ และการบริการทางการแพทย์อย่างครบวงจร (9). การพัฒนาเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ (10) การมีองค์กร และกิจกรรมในการดูแลผู้สูงอายุ (11) การสร้างระบบ กลไกในการเฝ้าระวังโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ และภัยพิบัติ และ (18) ส่งเสริม สนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ อนามัยของประชาชนในพื้นที่

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน พ.ศ. 2566 - 2570

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน พ.ศ. 2566 - 2570 ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนา คือ ศูนย์กลางการเกษตร การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมการค้าชายแดน บนสังคมพหุวัฒนธรรมเข้มแข็งอย่างยั่งยืน” โดยมีประเด็นการพัฒนา 4 ประเด็น ประกอบด้วย 1) พัฒนาคุณภาพการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตรหลักของกลุ่มจังหวัด 2) พัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวระดับภูมิภาคให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์พหุวัฒนธรรม 3) พัฒนาเศรษฐกิจและส่งเสริมอุตสาหกรรมการค้าชายแดน และ 4) ยกระดับคุณภาพชีวิต รายได้ การศึกษา สมรรถนะแรงงาน และสาธารณสุข เพื่อวิถีชีวิตที่ยั่งยืนและสันติสุข

ประเด็นการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับด้านสาธารณสุขและสุขภาพ ได้แก่ ประเด็นการพัฒนา 4 ยกระดับคุณภาพชีวิต รายได้ การศึกษา สมรรถนะแรงงาน และสาธารณสุข เพื่อวิถีชีวิตที่ยั่งยืนและสันติสุข แผนงาน (3) ยกระดับวิถีชีวิตเพื่อสุขภาพ และแก้ปัญหาสังคม

แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา (พ.ศ. 2566 – 2570)

แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนา คือ “สงขลาศูนย์กลางเศรษฐกิจภาคใต้ เชื่อมโยงอาเซียน พัฒนาอย่างยั่งยืน” ประกอบด้วยประเด็นการพัฒนา 4 ประเด็น คือ 1) พัฒนาและยกระดับภาคการเกษตร อุตสาหกรรม การค้าการลงทุน การท่องเที่ยวและบริการที่มีคุณภาพและมูลค่าสูง พร้อมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ที่เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ ปลอดภัย และมีมาตรฐาน 2) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์รองรับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนบนฐานความรู้ พหุวัฒนธรรม และสร้างการเติบโตอย่างมั่นคงด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และ 4) เสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

ประเด็นการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับด้านสาธารณสุขและสุขภาพ ได้แก่

1) ประเด็นการพัฒนา 2 พัฒนาทรัพยากรมนุษย์รองรับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนบนฐานความรู้ พหุวัฒนธรรม และสร้างการเติบโตอย่างมั่นคงด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แผนงานพัฒนาด้านสังคม โครงการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศด้านการผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ หรือ One Day Surgery (ODS) และโครงการศูนย์ความเป็นเลิศด้านโรคมะเร็ง

2) ประเด็นการพัฒนา 4 เสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน แผนงานพัฒนาด้านการรักษาความมั่นคง และความสงบ โครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในระดับพื้นที่จังหวัดสงขลา

แผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี (พ.ศ. 2566 - 2570)

แผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี พ.ศ. 2566 - 2570 ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนา คือ “เกษตรกรรมยั่งยืน ผลิตภัณฑ์ฮาลาลคุณภาพ ทุนทางสังคมเข้มแข็ง ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมเข้มแข็งและสันติสุข” ประกอบด้วยประเด็นการพัฒนาจังหวัด 4 ประเด็น คือ 1) เพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจฐานราก การเกษตรแบบยั่งยืน ผลิตภัณฑ์ฮาลาลคุณภาพ เชื่อมโยงการท่องเที่ยว การค้า การบริการ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค 2) การพัฒนาสังคมและศักยภาพคนทุกช่วงวัย ชุมชนน่าอยู่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยั่งยืน 3) การลดความยากจนข้ามรุ่นและความเหลื่อมล้ำ ภายใต้บริบทสังคมพหุวัฒนธรรมเข้มแข็ง และ 4) เสริมสร้างความมั่นคงและสังคมแห่งสันติสุข

ประเด็นการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับด้านสาธารณสุขและสุขภาพ ได้แก่ ประเด็นการพัฒนา 2 การพัฒนาสังคมและศักยภาพคนทุกช่วงวัย ชุมชนน่าอยู่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยั่งยืน แผนงาน (1) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน โครงการส่งเสริม และขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กปฐมวัย จังหวัดปัตตานี

ความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับ ตามนัยยะของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 และสรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับด้านสุขภาพและสาธารณสุข

ตารางที่ 4-5 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)

แผนระดับ 1	**ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)** เป้าหมาย “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน”			
	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน **ประเด็น** อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต **ประเด็นย่อย**	**ยุทธศาสตร์ที่ 3** ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ **ประเด็น** การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต **ประเด็นย่อย**	**ยุทธศาสตร์ที่ 4** ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม **ประเด็น** การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ **ประเด็นย่อย**	**ยุทธศาสตร์ที่ 5** ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม **ประเด็น** สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ **ประเด็นย่อย**

แผนระดับ 1	ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เป้าหมาย “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน”			
	(2) อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร	(1) ช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัย เน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ (4) ช่วงวัยผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศ **ประเด็น** การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดีครอบคลุมทั้งด้านกาย ใจสติปัญญา และสังคม ประเด็นย่อย (1) การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะ	(7) สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขและการศึกษา โดยเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส **ประเด็น** การเสริมสร้างพลังทางสังคม ประเด็นย่อย (2) การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ประเด็น	(4) พัฒนาและสร้างระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่ และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ **ประเด็น** พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง ประเด็นย่อย (6) เสริมสร้างระบบสาธารณสุขและอนามัยสิ่งแวดล้อม และยกระดับ

แผนระดับ 1	ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เป้าหมาย “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน”			
		(2) การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ (3) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี (4) การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี (5) การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดีในทุกพื้นที่ ประเด็น	การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง ประเด็นย่อย (1) ส่งเสริมการปรับพฤติกรรมในระดับครัวเรือนให้มีขีดความสามารถในการจัดการวางแผนชีวิต สุขภาพ ครอบครัว การเงินและอาชีพ	ความสามารถในการป้องกันโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ ประเด็น ยกระดับกระบวนทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ ประเด็นย่อย (1) ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย

แผนระดับ 1	**ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)** เป้าหมาย “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน”			
		การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ ประเด็นย่อย (1) การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต (2) การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ		

แผนระดับ 2	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 - 2580)						
	ประเด็น 4 อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต แผนย่อย (2) อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร	**ประเด็น 5** การท่องเที่ยว แผนย่อย (3) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย	**ประเด็น 11** ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต แผนย่อย (2) การพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัย (5) การส่งเสริมศักยภาพวัยผู้สูงอายุ	**ประเด็น 13** การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี แผนย่อย (1) การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะและการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ	**ประเด็น 14** ศักยภาพการกีฬา แผนย่อย (1) การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต และการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ	**ประเด็น 15** พลังทางสังคม แผนย่อย (2) การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก	**ประเด็น 17** ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม แผนย่อย (1) การคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐานและหลักประกันทางเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ

แผนระดับ 2	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 - 2580)						
				(2) การใช้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี (3) การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี (4) การกระจายบริการสาธารณสุขอย่าง			

แผนระดับ 2	**แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 - 2580)**						
				ทั่วถึงและมีคุณภาพ (5) การพัฒนาและสร้างระบบรับมือและปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ			

	แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข				
	1. การปฏิรูปการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข รวมถึงโรคระบาดระดับชาติและโรคอุบัติใหม่เพื่อความมั่นคงแห่งชาติด้านสุขภาพ	2. การปฏิรูปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการสร้างเสริมสุขภาพ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ การป้องกันและดูแลรักษาโรคไม่ติดต่อสำหรับประชาชนและผู้ป่วย	3. การปฏิรูประบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุด้านการบริบาล การรักษาพยาบาลที่บ้าน/ชุมชน และการดูแลสุขภาพตนเองในระบบสุขภาพปฐมภูมิเชิงนวัตกรรม	4. การปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพและกองทุนที่เกี่ยวข้อง ให้มีความเป็นเอกภาพ บูรณาการ เป็นธรรม ทั่วถึง เพียงพอและยั่งยืนด้านการเงินการคลัง	5. การปฏิรูปเขตสุขภาพให้มีระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ คล่องตัว และการร่วมรับผิดชอบด้านสุขภาพระหว่างหน่วยงานและท้องถิ่น

	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)			
	เป้าหมายที่ 1 การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม	**เป้าหมายที่ 2** การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่	**เป้าหมายที่ 3** การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม	**เป้าหมายที่ 5** การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่
	หมุดหมายการพัฒนาที่ 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง			

แผนระดับ 3	แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข (พ.ศ. 2560 – 2579)			
	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และคุ้มครองผู้บริโภคเป็นเลิศ แผนงาน 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไทยทุกกลุ่มวัย (ด้านสุขภาพ) 2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ 3) การป้องกันควบคุมโรค และลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ 4) การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม	**ยุทธศาสตร์ที่ 2** บริการเป็นเลิศ แผนงาน 1) การพัฒนาระบบการแพทย์ปฐมภูมิ 2) การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ 3) การพัฒนาระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินครบวงจรและระบบการส่งต่อ 4) การพัฒนาตามโครงการพระราชดำริและพื้นที่เฉพาะ 5) อุตสาหกรรมทางการแพทย์	**ยุทธศาสตร์ที่ 3** บุคลากรเป็นเลิศ แผนงาน 1) การพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนด้านสุขภาพ	**ยุทธศาสตร์ที่ 4** บริหารเป็นเลิศด้วยธรรมาภิบาล แผนงาน 1) การพัฒนาระบบธรรมาภิบาลและองค์กรคุณภาพ 2) การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้านสุขภาพ 3) การบริหารจัดการด้านการเงินการคลังสุขภาพ 4) การพัฒนางานวิจัย และนวัตกรรมด้านสุขภาพ

แผนระดับ 3	**แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข (พ.ศ. 2560 – 2579)**			
				5) การปรับโครงสร้างและการพัฒนากฎหมายด้านสุขภาพ

	แผนปฏิบัติราชการของกระทรวงสาธารณสุข ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)			
	1. ด้านส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และคุ้มครองผู้บริโภคเป็นเลิศ แผนงาน 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไทยทุกกลุ่มวัย (ด้านสุขภาพ) 2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ 3) การป้องกันควบคุมโรค และลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ 4) การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม	2. ด้านบริการเป็นเลิศ แผนงาน 1) การพัฒนาระบบการแพทย์ปฐมภูมิ 2) การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ 3) การพัฒนาระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินครบวงจรและระบบการส่งต่อ 4) การพัฒนาตามโครงการพระราชดำริและพื้นที่เฉพาะ 5) อุตสาหกรรมทางการแพทย์ครบวงจร การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย	3.ด้านบุคลากรเป็นเลิศ แผนงาน 1) การพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนด้านสุขภาพ	4.ด้านบริหารเป็นเลิศด้วยธรรมาภิบาล แผนงาน 1) การพัฒนาระบบธรรมาภิบาลและองค์กรคุณภาพ 2) การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้านสุขภาพ 3) การบริหารจัดการด้านการเงินการคลังสุขภาพ 4) การพัฒนางานวิจัย และนวัตกรรมด้านสุขภาพ

	แผนปฏิบัติราชการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2566 - 2570				
	ยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กลยุทธ์/แผนงานสำคัญ 1) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนฯ 2) ขยายบทบาทท้องถิ่นและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น/พื้นที่ (ผู้ซื้อบริการ และผู้	**ยุทธศาสตร์ที่ 2** การมีบริการสาธารณสุขรองรับการเข้าถึงบริการของประชาชน กลยุทธ์/แผนงานสำคัญ 1) เร่งรัดการขยายหน่วยบริการรองรับบริการที่จำเป็นสำคัญ และ/หรือ มีข้อจำกัดการเข้าถึงบริการให้เพียงพอและเหมาะสมสำหรับทุกกลุ่ม 2) ส่งเสริมกลไกการประกันคุณภาพหน่วยบริการเพื่อ	**ยุทธศาสตร์ที่ 3** การคุ้มครองหลักประกันสุขภาพของประชาชน กลยุทธ์/แผนงานสำคัญ 1) พัฒนากลไก/ระบบการคืนข้อมูลสุขภาพให้ประชาชนและหน่วยบริการ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการตระหนักรู้ด้านสุขภาพ ประชาชนมีข้อมูลสุขภาพของตนเอง สามารถดูแลสุขภาพตนเองได้เหมาะสม 2) จัดกลไกการค้นหาประชาชนกลุ่มเปราะบางและประชาชนที่ยังเข้าไม่ถึงบริการหรือเข้าถึงได้น้อย เช่น กลุ่มผู้มีรายได้ปาน	**ยุทธศาสตร์ที่ 4** การมีส่วนร่วมของภาคียุทธศาสตร์และผู้มีส่วนได้เสีย กลยุทธ์/แผนงานสำคัญ 1) ขยายและยกระดับการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของระบบของภาคีเครือข่ายและผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่าง ๆ 2) สนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายหลักประกันสุขภาพระดับโลก ช่วยขับเคลื่อนยุทธศาสตร์	**ยุทธศาสตร์ที่ 5** กลไกอภิบาลและระบบบริหารจัดการองค์กร กลยุทธ์/แผนงานสำคัญ 1) เพิ่มความเข้มแข็งและขีดความสามารถของกลไกอภิบาลในระบบหลักประกันสุขภาพฯ โดยเฉพาะคณะกรรมการอนุกรรมการ และกลไกที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับประเทศและเขตพื้นที่ 2) เร่งรัดการพัฒนาองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลและนวัตกรรม

	แผนปฏิบัติราชการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2566 - 2570				
	ให้บริการ ในระบบหลักประกันสุขภาพฯ) 3) สนับสนุนการบูรณาการระบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐ 4) ขับเคลื่อนการสร้างความยั่งยืนของระบบหลักประกันสุขภาพในระยะยาว	สร้างความมั่นใจในคุณภาพมาตรฐานบริการ	กลางถึงรายได้สูงที่ใช้ประกันสุขภาพภาคเอกชน เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมและมีคุณภาพอย่างทั่วถึงในบริการที่รัฐจัดให้ 3) สร้างกลไกการรับรู้สิทธิ การเข้าถึงสิทธิ และคุ้มครองสิทธิของประชาชน 4) ทบทวน/ปรับปรุงประเภทและขอบเขตบริการสาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง ให้สอดคล้องตามความจำเป็นของประชาชน	หลักประกันสุขภาพในประเทศ	3) ขยายศักยภาพและความเข้มแข็งของระบบกำกับติดตามประเมินผล และการใช้ประโยชน์ข้อมูลขนาดใหญ่ 4) พัฒนาบุคลากร สปสช. ให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความเป็นมืออาชีพ มีความสุข ทันต่อการเปลี่ยนแปลง 5) พัฒนา/ปรับปรุงระบบบริหารจัดการองค์กร รวมทั้งกฎระเบียบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และดำรงตามหลักธรรมาภิบาล

	แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตสุขภาพที่ 12 ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2564 - 2566)				
	ยุทธศาสตร์ที่ 1 การอภิบาลระบบและบริหารจัดการการเงินการคลังเขตสุขภาพ มาตรการ 1) การพัฒนาระบบบริหารเพื่อการจัดการเขตสุขภาพที่เป็นเลิศ 2) บูรณาการในการบริหารงบประมาณด้านสุขภาพเพื่อเพิ่มความคล่องตัวและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านการเงินการคลังในเขตสุขภาพ	**ยุทธศาสตร์ที่ 2** การพัฒนาจัดการ และวางแผนทรัพยากรบุคคลด้านสุขภาพ มาตรการ 1) เพิ่มขีดความสามารถของระบบบริการสุขภาพเขตสุขภาพที่ 12 ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างสะดวกเหมาะสม 2) ขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบบริการสุขภาพ (Service plan) ให้	**ยุทธศาสตร์ที่ 3** การพัฒนาระบบบริการแบบเครือข่ายไร้รอยต่อ มาตรการ 1) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นเอกภาพและการเชื่อมโยงทุกระดับ มุ่งเน้นการพัฒนาคลังข้อมูลสุขภาพระดับเขต ให้สามารถเข้าถึงได้สะดวก รวดเร็ว มีมาตรฐานความปลอดภัย 2) พัฒนางานสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพตอบสนองต่อความต้องการด้านนโยบาย	**ยุทธศาสตร์ที่ 4** การพัฒนาระบบสารสนเทศและการจัดการความรู้ มาตรการ 1) การวางแผนกำลังคน (HRP) อย่างมีส่วนร่วม ในการวางแผนและจัดสรรบุคลากรอย่างเหมาะสม 2) การบริหารจัดการด้านกำลังคน (HRM) อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจ 3) การพัฒนากำลังคน (HRD) ให้มีประสิทธิภาพในการ	**ยุทธศาสตร์ที่ 5** การพัฒนาด้านส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของพื้นที่ มาตรการ 1) ส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพและลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ 2) มาตรการ พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตสุขภาพที่ 12 ทุกกลุ่มวัย 3) มาตรการ ป้องกันควบคุมโรค และภัยสุขภาพ

	แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตสุขภาพที่ 12 ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2564 - 2566)				
		สอดคล้องกับนโยบายทุกระดับ	3) พัฒนาและส่งเสริมระบบการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้	ปฏิบัติงาน รองรับการพัฒนาการองค์กรสู่ความเป็นเลิศ	

↓

	เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาค พ.ศ. 2566 – 2570	
	แนวทางการพัฒนาภาคใต้ การท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำ	แนวทางการพัฒนาภาคใต้ชายแดน สังคมสันติสุขภายใต้พหุวัฒนธรรม

↓

	แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย พ.ศ. 2566-2570		**แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน พ.ศ. 2566-2570**
	ประเด็น 2 การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว แผนงาน	**ประเด็น 5** การพัฒนาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม แผนงาน	**ประเด็น 4** ยกระดับคุณภาพชีวิต รายได้ การศึกษา สมรรถนะแรงงาน และสาธารณสุข เพื่อวิถีชีวิตที่ยั่งยืนและสันติสุข แผนงาน

	แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย พ.ศ. 2566-2570		แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน พ.ศ. 2566-2570
	(3) การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับภาคเศรษฐกิจอื่น เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (การแพทย์ การแพทย์แผนไทย) (7) การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว (ความปลอดภัย ระบบสาธารณสุข และสุขภาพของนักท่องเที่ยว และผู้ให้บริการ)	(8) มีศูนย์การแพทย์ และการบริการทางการแพทย์อย่างครบวงจร (9). การพัฒนาเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ (10) การมีองค์กร และกิจกรรมในการดูแลผู้สูงอายุ (11) การสร้างระบบ กลไกในการเฝ้าระวังโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ และภัยพิบัติ (18) ส่งเสริม สนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ อนามัยของประชาชนในพื้นที่	(3) ยกระดับวิถีชีวิตเพื่อสุขภาพ และแก้ปัญหาสังคม

	แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา (พ.ศ. 2566 – 2570)		แผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี (พ.ศ.2566-2570)
	ประเด็น 2 พัฒนาทรัพยากรมนุษย์รองรับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนบนฐานความรู้ พหุวัฒนธรรม และสร้างการเติบโตอย่างมั่นคงด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง **แผนงาน**พัฒนาด้านสังคม - โครงการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศด้านการผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ หรือ One Day Surgery (ODS) - โครงการศูนย์ความเป็นเลิศด้านโรคมะเร็ง	**ประเด็น 4** เสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน **แผนงาน**พัฒนาด้านการรักษาความมั่นคง และความสงบ - โครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในระดับพื้นที่จังหวัดสงขลา	**ประเด็น 2** การพัฒนาสังคมและศักยภาพคนทุกช่วงวัย ชุมชนน่าอยู่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยั่งยืน **แผนงาน** (1) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน - โครงการส่งเสริม และขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กปฐมวัย จังหวัดปัตตานี

4.2.6 ด้านสังคม

4.2.6.1 ด้านพหุวัฒนธรรมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

จากการทบทวนยุทธศาสตร์ แผน นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านพหุวัฒนธรรม และวัฒนธรรมท้องถิ่น ตามยุทธศาสตร์ต่างๆ ประกอบด้วย

1. แผนยุทธศาสตร์ ได้แก่
   - 1.1 แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 (2561-2580)
   - 1.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)
   - 1.3 แผนงานบูรณาการในการขับเคลื่อนจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. แผนระดับพื้นที่ ได้แก่
   - 2.1 เป้าหมายและแนวทางพัฒนาภาค พ.ศ. 2566-2570
   - 2.2 เป้าหมายและแนวทางพัฒนาภาคใต้ชายแดน พ.ศ. 2566-2570
   - 2.3 แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด
   - 2.4 แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา และจังหวัดปัตตานี
   - 2.5 (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2565-2567
3. แผนยุทธศาสตร์หน่วยงาน Function ที่เกี่ยวข้อง คือ ยุทธศาสตร์กระทรวงวัฒนธรรม

4. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2553

สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ได้ดัง

ตารางที่ 4-6 ตารางสังเคราะห์ประเด็นการพัฒนาด้านพหุวัฒนธรรม และวัฒนธรรม ตามยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นหลัก	ประเด็นการพัฒนา	รายละเอียด	แหล่งที่มา
พหุวัฒนธรรม	การส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งสังคมพหุวัฒนธรรม	สร้างความเข้มแข็งสังคมพหุวัฒนธรรม สนับสนุนการอยู่รวมกันอย่างสันติสุขบนวิถีสังคมพหุวัฒนธรรม	พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2553; ร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2565-2567; แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน พ.ศ.2566-570; แผนงานบูรณาการในการขับเคลื่อนจังหวัดชายแดนภาคใต้; เป้าหมายและแนวทางพัฒนาภาคใต้ชายแดน พ.ศ.2566-2570
		การลดการผูกขาดทางวัฒนธรรมหรือการขจัดการเลือกปฏิบัติทางวัฒนธรรมโดยไม่เป็นธรรม	พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชาแดนภาคใต้ พ.ศ.2553;
		การพัฒนาประชาชน บนพื้นฐานสังคมแห่งความหลากหลายทางวัฒนธรรม	แผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี 2566-2570
		สร้างสังคมเข้มแข็งยั่งยืนด้วยทุนพหุวัฒนธรรม	แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน พ.ศ.2566-570

ประเด็นหลัก	ประเด็นการพัฒนา	รายละเอียด	แหล่งที่มา
วัฒนธรรมท้องถิ่น	การพัฒนาบนพื้นฐานทุนวัฒนธรรม	-สนับสนุนการพัฒนาบนพื้นฐานทุนทางสังคมวัฒนธรรม	แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 (2561-2580)
		-การส่งเสริมและการพัฒนาจังหวัด (ปัตตานี) ด้วยทุนทางวัฒนธรรม	แผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี 2566-2570
	การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์	-การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม	แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 (2561-2580)
		-สนับสนุนให้มีการรวบรวมองค์ความรู้และข้อมูลความหลากหลายวัฒนธรรม รวมถึงวิถีการดำเนินชีวิตในแต่ละท้องถิ่น ที่มีอัตลักษณ์ และนำไปสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นสินค้าและบริการสำหรับการท่องเที่ยวคุณภาพสูง	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13
		-การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และประวัติศาสตร์/วัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงอารยธรรมเมืองเก่าและการท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชน	เป้าหมายและแนวทางพัฒนาภาค พ.ศ. 2566-2570; (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2565-2567

ประเด็นหลัก	ประเด็นการพัฒนา	รายละเอียด	แหล่งที่มา
		-พัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวระดับภูมิภาคให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานอัตลักษณ์พหุวัฒนธรรม	แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน พ.ศ.2566-2570
		-ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเมืองเก่าสงขลาให้เป็นเมืองมรดกโลกและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญของภูมิภาค	แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา 2566-2570
		-ส่งเสริมให้ปัตตานีเป็น “เมืองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Eco Tourism)” ด้วยเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงศรัทธา การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ธรรมชาติ และเมืองเก่า โดยการให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT)	แผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี 2566-2570
		-ประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมในการพัฒนา และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยว	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

ประเด็นหลัก	ประเด็นการพัฒนา	รายละเอียด	แหล่งที่มา
		-การใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเฉพาะถิ่น โดยใช้ เรื่องราวที่เป็นเอกลักษณ์ความโดดเด่นของแต่ละพื้นที่เป็นจุดขาย เพื่อเพิ่มมูลค่าและดึงดูดนักท่องเที่ยว อาทิ การท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิต ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา การท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Gastronomy Tourism)	เป้าหมายและแนวทางพัฒนาภาค พ.ศ. 2566-2570
		ใช้อัตลักษณ์ความโดดเด่นบนฐานของความหลากหลายทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของชุมชนเป็นจุดขาย	(ร่าง)แผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2565-2567
		ศึกษาการออกแบบและทดลองใช้กลไกสร้างผลประโยชน์รูปแบบต่าง ๆ เพื่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่และเมือง ได้แก่ พื้นที่เมืองเก่า	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

ประเด็นหลัก	ประเด็นการพัฒนา	รายละเอียด	แหล่งที่มา
		กลุ่มอาคารประวัติศาสตร์ และชุมชนที่แวดล้อมหรืออยู่อาศัยร่วมกัน	
		- การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์	แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา 2566-2570
		- ส่งเสริมแนวคิดการสร้างรายได้จากวัฒนธรรม	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13
	การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากด้วยมิติทางวัฒนธรรม	- การพัฒนายกระดับสินค้าและบริการทางวัฒนธรรม โดยพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นทรัพย์สินทางวัฒนธรรม - ยกระดับปรับบทบาทบุคลากรในภาคศิลปวัฒนธรรม โดยพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้และส่งเสริมบทบาทของศิลปิน ยกระดับประเพณีท้องถิ่น ยกระดับและพัฒนาพื้นที่สร้างสรรค์ - ขยายตลาดสินค้าและบริการทางวัฒนธรรม โดยส่งเสริม	ยุทธศาสตร์กระทรวงวัฒนธรรม

ประเด็นหลัก	ประเด็นการพัฒนา	รายละเอียด	แหล่งที่มา
	การนำศิลปวัฒนธรรมไปใช้ในเชิงสร้างสรรค์	การสร้างดิจิทัลคอนเทนต์สร้างสรรค์ที่มีการนำศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต ไปใช้ประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์ เช่นการสร้างเวทีการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมเสมือนจริง	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13
	การรักษาสืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น	การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น	พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชาแดนภาคใต้ พ.ศ.2553;
		- สร้างฐานให้ชุมชนมีความรักในท้องถิ่นและรักษาวัฒนธรรมของตนเอง มีความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่น	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13
		พัฒนาขีดความสามารถคนในท้องถิ่นให้มีองค์ความรู้สืบทอดอัตลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13
		การสืบสานสร้างสรรค์วัฒนธรรมอย่างยั่งยืน	ยุทธศาสตร์กระทรวงวัฒนธรรม

ประเด็นหลัก	ประเด็นการพัฒนา	รายละเอียด	แหล่งที่มา
		- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สืบทอด ต่อยอดและสร้างสรรค์ ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และศิลปะร่วมสมัย เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม	แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา 2566-2570

จากตารางสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาด้านพหุวัฒนธรรมและวัฒนธรรม พบว่า ยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ให้ความสำคัญในประเด็นการพัฒนาด้านพหุวัฒนธรรม โดยเน้นประเด็นหลักคือการส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคมพหุวัฒนธรรม โดยการสนับสนุนการอยู่รวมกันอย่างสันติสุขบนวิถีสังคมพหุวัฒนธรรม ลดการผูกขาดทางวัฒนธรรมและขจัดการเลือกปฏิบัติ การพัฒนาบนพื้นฐานสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ในการพัฒนาด้านวัฒนธรรมเน้น 5 ประเด็นหลักได้แก่ 1) การพัฒนาบนพื้นฐานทุนวัฒนธรรม 2) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 3) การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากด้วยมิติทางวัฒนธรรม 4) การนำศิลปวัฒนธรรมไปใช้ในเชิงสร้างสรรค์ และ 5) การรักษาสืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น

4.2.6.2 การศึกษาอิสลามและฮาลาล

จากการทบทวนยุทธศาสตร์ แผน นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาอิสลาม และฮาลาล ตามยุทธศาสตร์ต่างๆ ประกอบด้วย

1. แผนยุทธศาสตร์ ได้แก่
   1.1 แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 (2561-2580)
   1.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)
2. แผนระดับพื้นที่ ได้แก่
   2.1 เป้าหมายและแนวทางพัฒนาภาค พ.ศ. 2566-2570
   2.2 เป้าหมายและแนวทางพัฒนาภาคใต้ชายแดน พ.ศ. 2566-2570
   2.3 แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด
   2.4 แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา และจังหวัดปัตตานี
3. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
   3.1 พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลามพ.ศ. 2540
   3.2 พระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูล พ.ศ. 2489
   3.3 ระเบียบคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยว่าด้วยการบริหารกิจการฮาลาล พ.ศ.2558
   3.4 พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2553
   3.5 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ได้ดัง

ตารางที่ 4-7 ตารางสังเคราะห์ประเด็นการพัฒนาด้านพหุวัฒนธรรม และวัฒนธรรม ตามยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นหลัก	ประเด็นการพัฒนา	รายละเอียด	แหล่งที่มา
อุตสาหกรรมฮาลาล	-ผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาล -การบริการท่องเที่ยวฮาลาล	การส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งจากฐานเกษตรอุตสาหกรรม ผลผลิตฮาลาล ผลิตภัณฑ์ฮาลาล	แผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี พ.ศ. 2561-2565; พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลามพ.ศ. 2540 ; ระเบียบคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยว่าด้วยการบริหารกิจการฮาลาล พ.ศ.2558; แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)
		ส่งเสริมการสร้างแรงงานด้านฮาลาลเพื่อตอบสนองต่ออุตสาหกรรมฮาลาลในพื้นที่	แผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี พ.ศ. 2561-2565; พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลามพ.ศ. 2540 ; ระเบียบคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยว่าด้วยการบริหารกิจการฮาลาล พ.ศ.2558
		ส่งเสริมด้านบริการขนส่งและโลจิสติกส์ฮาลาล ในการใช้ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยในการส่งเสริมการคมนาคม ขนส่ง และโลจิสติกส์ ให้เป็นฐานการผลิตของภูมิภาค	แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 (2561-2580); พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลามพ.ศ. 2540 ;

ประเด็นหลัก	ประเด็นการพัฒนา	รายละเอียด	แหล่งที่มา
		เพื่อการส่งออกสู่ตลาดโลก และศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาค	
ยกระดับคุณภาพการศึกษาอิสลาม	ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ได้ เกณฑ์มาตรฐานของประเทศ	ส่งเสริมการยกระดับใน สถานศึกษาและขยายโอกาสการ เข้าถึงการศึกษาของผู้เรียน	เป้าหมายและแนวทางพัฒนาภาค พ.ศ. 2566-2570 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579
	ส่งเสริมและสนับสนุนการจัด การศึกษาและการเรียนรู้แบบบูรณาการ	ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ในด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขบน ความหลากหลายวัฒนธรรม	เป้าหมายและแนวทางพัฒนาภาค พ.ศ. 2566-2570 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579
		ด้านประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการใช้จ่ายงบประมาณทางการศึกษา	เป้าหมายและแนวทางพัฒนาภาค พ.ศ. 2566-2570 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579

ประเด็นหลัก	ประเด็นการพัฒนา	รายละเอียด	แหล่งที่มา
	การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้าง ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ	สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้านที่สอดคล้องกับความต้องการของ ตลาดงานและการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น	แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ; แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 (2561-2580);
	การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21	แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ; แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 (2561-2580);
	สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ตาม หลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน	สมรรถนะของเด็กที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานคุณภาพเด็กปฐมวัยของอาเซียนเพิ่มขึ้น สถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น และ	แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ; แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 (2561-2580);

ประเด็นหลัก	ประเด็นการพัฒนา	รายละเอียด	แหล่งที่มา
		สถาบันการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตร ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 เพิ่มขึ้น	

จากตารางสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาด้านการศึกษาอิสลามและฮาลาล พบว่า ยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ให้ความสำคัญในประเด็นการพัฒนาการศึกษาอิสลามและฮาลาล โดยเน้นประเด็นหลักคือด้านการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาอิสลามและฮาลาล โดยมุ่งเน้นการตอบสนองอุตสาหกรรมฮาลาล และอิสลามศึกษาที่เติบโตขึ้น การบูรณาการการศึกษาอิสลามที่เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ในสังคมพหุวัฒนธรรม และยังเป็นการสร้างงานในพื้นที่โดยอาศัยการศึกษาอิสลามและฮาลาลเป็นจุดสำคัญ นอกจากนี้ในการพัฒนาด้านการศึกษาอิสลามและฮาลาล ส่งเสริมใน 5 ประเด็นหลักได้แก่ 1) การส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งจากฐานอุตสาหกรรมฮาลาล 2) การส่งเสริมการสร้างแรงงานด้านด้านฮาลาลในพื้นที่ 3) การส่งเสริมการยกระดับสถานศึกษาและขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาของผู้เรียน 4) การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้าง ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และ 5) การส่งเสริมสถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ตาม หลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน

4.2.6.3 ด้านการเมืองการปกครอง

การเปลี่ยนแปลงนโยบายการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ลดลงตั้งแต่ปี 2556 ถึง 2565 เกิดจาก “แรงเฉื่อย” ภายในสังคม/ภาคประชาสังคม หรือเกิดจากการกดทับของกำลังทหารอันเป็นผลจากมาตรการป้องกันระดมกำลังทหารที่สูงขึ้นและการรวบอำนาจบูรณาการของฝ่ายความมั่นคง ในห้วงปี พ.ศ. 2555-56 เป็นช่วงขยายตัวสุดของการขยายพื้นที่กลางเพื่อสันติภาพ เป็นผลทำให้เกิดสภาประชาสังคมชายแดนใต้และภาคประชาสังคนฝ่ายที่สนับสนุนกระบวนการสันติภาพและคนกลุ่มอื่นๆในสนามสังคม นักวิชาการและประชาสังคมมีการตั้งวง IPP (Insider Peacebuilders Platforms) ถกเถียงกันเรื่องสันติภาพและผลตามมาคือการจัดตั้งสภาประชาสังคมชายแดนใต้ เวทีใหญ่ในการจัดงานมหกรรมสันติภาพ[6] การพูดคุยสันติภาพเริ่มเดือนกุมภาพันธ์ 2556 ก็เป็นผลพวงจากพลังเหล่านี้โดยผลมาจาก พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 ทำให้หน่วยงานพลเรือนที่ตั้งขึ้นมา ตามกฎหมายมีโครงสร้างเข้มแข็งประกอบด้วยสภาที่ปรึกษา ศอ.บต. และการกำหนดให้มีแผนพัฒนาและบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ร่างโดย สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ผลที่ตามมาก็คือมีการพูดคุยสันติภาพในเดือนกุมพาพันธ์ พ.ศ. 2556 ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องเป็นเหตุเป็นผลจากเรื่องราวดังกล่าวไม่สามารถทดสอบได้ แต่น่าสังเกตว่าความต่อเนื่องของเวลาและเหตุการณ์มีความสอดคล้องกัน

[6] ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี, “แนวคิดเรื่องพหุวิถีและสหอาณาบริเวณสำหรับกระบวนการสันติภาพปาตานี,” ใน รอมฎอน ปันจอร์ บก., กระบวนการสันติภาพปาตานีในบริบทของอาเซียน, ปัตตานี: โครงการจัดพิมพ์ดีพบุคส์ (deepbooks) ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, 2556, หน้า 53-67.

อาจจะกล่าวได้ว่า พื้นที่กลางและวาทกรรมสันติภาพแบบเสรี (liberal Peace) มีฐานะนำในห้วงสถานการณ์นี้[7] แม้จะมีการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2557 ในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2560 แต่การจัดการอำนาจภายในพื้นที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก การกดดันปราบปรามของฝ่ายทหารต่อประชาสังคมและนักวิชาการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่นๆในเขตอำนาจของคณะรัฐประหาร ตัวชี้ที่สะท้อนให้เห็นในกรณีทุ่งยางแดง พ.ศ. 2558 ที่บทบาทภาคประชาสังคมและนักวิชาการยังสูงในกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง[8] แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่า ปลายปี 2557 กองกำลังทหารในสังกัด กอ.รมน. มีการเพิ่มจำนวนสูงขึ้นถึง 70,738 ซึ่งนับว่าสูงมากเป็นประวัติการณ์[9]

แต่ “พลวัตภายใน” อาจกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาพใหม่ภายในห้วงเวลานั้น ในภาพรวม พลวัตสถานการณ์ในปรากฏการณ์ทั้งหมดนี้ได้สะท้อน “ภาพตัวแทน” ของพลังแห่งการใช้ความรุนแรงที่ก่อตัวขึ้นอย่างเป็นระบบ เราเรียกมันว่าระบบของความรุนแรง ระบบของความรุนแรงนี้ประกอบด้วยบทบาทของคู่ต่อสู้ในความขัดแย้งที่ใช้ความรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อม ความรุนแรงทางกายภาพ ความรุนแรงเชิงสัญลักษณ์และสัมพันธภาพทางอำนาจในการต่อสู้ดังกล่าว[10]

พลวัตภายในระบบแบบนี้ก็คือ ในขณะที่ภาคประชาชนและนักวิชาการในพื้นที่ยึดกุมแนวคิดและวาทกรรม liberal Peace โดยการสนับสนุนของนักวิชาการและภาคประชาสังคมในพื้นที่และการ

[7] นอร์เบิร์ต โรเปอร์ส, สันติภาพที่มีเสรีภาพ, Insider Peacebuilders Platform พื้นที่กลางสร้างสันติภาพจากคนใน, IPP 29, ศูนย์ความร่วมมือทรัพยากรสันติภาพ, 2562, download from blob:https://peaceresourcecollaborative.org/e15b5433-b9ff-40e8-96cd-a2c8b989f28a

[8] ผลสอบสรุป4ศพทุ่งยางแดงไม่ใช่แนวร่วมก่อเหตุไม่สงบ, Posttoday, 7 เมษายน พ.ศ. 2558. Download from https://www.posttoday.com/social/local/357891

[9] สำรวจยอดกำลังพลใต้ทะลุ 7 หมื่นนาย ปลดหมาย พ.ร.ก.681 คน, สำนักข่าวอิศรา, 28 มกราคม 2558. Download from https://www.isranews.org/content-page/item/36140-army_36140.html

[10] Srisompob Jitpiromsri, “The Deep South of Thailand: 15 Years in Fields of Open Conflict, Violence and Peace Narratives,” Asian International Studies Vol. 20, Special Issue (June 2019), pp. 79-108.

สนับสนุนบางส่วนจากองค์กรระหว่างประเทศ แนวทาง illiberal peace ก็ได้รับการส่งเสริมและก่อรูปขึ้นจากฝ่ายทหารและนักเทคโนแครตราชการบางส่วนในสภาความมั่นคงแห่งชาติด้วย และกระบวนการนี้ก่อตัวขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 โดยมีช่วงเวลาปรับตัวและปรับโครงสร้างอำนาจภายในฝ่ายทหารตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 จนถึงปี พ.ศ. 2560 ด้วยการดำเนินการเป็นขั้นๆโดยผ่านขั้นตอนการประกาศ “ถ้อยแถลงและวาทกรรมทางกฎหมาย” ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ แนวทาง illiberal peace หรือ authoritarian peace[11] ก็ประสบชัยชนะในการยึดกุมนโยบายการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งปรากฏให้เห็นในการใช้แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เริ่มใช้ในปี 2560 พร้อมกันนั้นกระบวนการนี้ก็ดูเหมือนสอดคล้องกันในห้วงเวลากับการออกรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ในปี พ.ศ. 2560 และประกาศยุทธศาสตร์ชาติในปี 2560-2561 การออกพระราชบัญญัติยุทธศาสตร์ชาติ และพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 ที่มีการแก้ไขวิธีการงบประมาณของประเทศทั้งหมด ซึ่งมีผลต่องบประมาณการแก้ปัญหาภาคใต้ด้วยอย่างมีนัยยะสำคัญ

ความได้เปรียบของชุดของภาษาและวาทกรรมเรื่องการกระจายอำนาจในปี 2555-2556 เป็นอีกจุดหนึ่งที่น่าสนใจ ผลการวิจัยรูปแบบกระจายอำนาจ[12] ซึ่งมีผลตามมาให้มีการออกพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 มีผลสองด้านอย่งมีนัยสำคัญต่อพัฒนาการโครงสร้างนโยบายจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เน้นท้องถิ่นและแยกอำนาจ/บทบาทฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหารในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ออกจากกัน โดยเฉพาะในมาตราที่ 4 ให้สำนักงานสภาความ

[11] David Lewis, John Heathershaw and Nick Megoran, “Illiberal peace? Authoritarian modes of conflict management,” Cooperation and Conflict, 2018, Vol. 53(4): 486–506; รอมฎอน ปันจอร์, “ทบทวน “สันติสุข” และทำความรู้จัก “สันติภาพที่ไร้เสรี” ใต้เงาอำนาจนิยม” ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ 20 สิงหาคม 2018 Download from https://deepsouthwatch.org/th/node/11856

[12] ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี, การเมืองการปกครองและการจัดการความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปาตานี), ปัตตานี: สถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลาครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2563, หน้า 305-365.

มั่นคงแห่งชาติจัดทำนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้นำเสนอต่อสภาความมั่นคงแห่งชาติและคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ให้คณะรัฐมนตรีนำเสนอต่อรัฐสภาเพื่อทราบ แล้วให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง[13]

ในถ้อยแถลงวาทกรรมทางกฎหมายดังกล่าวยังกำหนด ”สาระสำคัญ” ของนโยบายการบริหารด้วย สาระดังกล่าวต้องคลอบคลุมทั้งด้านการพัฒนาและด้านความมั่นคงและให้ได้นโยบายที่มาจากความต้องการและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน ศาสนา วัฒนธรรม อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึง “วิถีชีวิตของประชาชน ศาสนา วัฒนธรรม อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในพื้นที่” และกำหนดให้เป็นสาระสำคัญในนโยบายในวาทกรรมทางกฎหมายเป็นการสร้างวัตถุของวาทกรรมในแนวใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน นอกจากนี้นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามมาตราที่ 4 ต้องให้สภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้พิจารณาให้ความเห็นและสภาความมั่นคงแห่งชาติต้องนำความเห็นดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาจัดทำหรือปรับปรุงด้วย ในมาตรา 5 ยังกำหนดให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในปรับปรุงแผนและแนวทางในการปฏิบัติการ ตามมาตร 7 (2) และแผนดำเนินการตามมาตรา 16 (2) แห่งพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ให้สอดคล้องกับนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามมาตราที่ 4

สิ่งที่สำคัญอีกมาตราหนึ่งคือมาตราที่ 19 ซึ่งระบุให้มี “สภาที่ปรึกษาศูนย์อำนวยการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้”จำนวนไม่เกินสี่สิบเก้าคนมาจากผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ผู้แทนกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ผู้แทนผู้มีความรู้ในการพัฒนาสังคม ผู้แทนผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา ผู้แทนสถาบันศึกษาปอเนาะ ผู้แทนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ผู้แทนกลุ่ม

[13] ราชกิจจานุเบกษา, พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553, 29 ธันวาคม 2553, Download from blob:https://peaceresourcecollaborative.org/399d50e8-7a31-4e02-9a2c-3a90ad593c08

สตรี ผู้แทนหอการค้าและสภาอุตสาหกรรมจังหวัด ผู้แทนสื่อมวลชนและผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนเหล่านี้ได้มาจากการเลือกกันเอง

ผลจากการออกพระราชบัญญัติ ศอ.บต. ชุดของภาษาทางนโยบายใหม่ในตอนนั้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดุลอำนาจภายในอย่างชัดเจน และเปลี่ยนสนามการต่อสู้จากความรุนแรงมาสู่สนามการเมือง ในวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 กอ.รมน. ตัดสินใจยุบ พตท. หรือ กองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร อันเป็นหน่วยงานในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2524 เดิมทีนั้น พตท. มีหน้าที่ดูแลด้านการปราบปราม และการข่าว ภายใต้การดูแลของกองทัพภาคที่ 4 โดยทำงานประสานกับ ศอ.บต.เดิมซึ่งดูแลเรื่องการพัฒนา ต่อมารัฐบาลทักษิณได้ปรับอำนาจหน้าที่ของ พตท. 43 ให้ไปดูแลงานด้านการพัฒนาโครงการตามพระราชดำริ ก่อนจะมีคำสั่งยุบ พตท. 43 พร้อมกับ ศอ.บต. เมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2545 ตามข้อเสนอของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในรัฐบาลพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ พตท. ได้รับการฟื้นสถานะขึ้นมาใหม่ ในปี พ.ศ. 2549 การฟื้น พตท. ขึ้นมาทำให้กองทัพเข้าไปเป็นผู้ดูแลนโยบายแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เอง โดยนำกำลังจากกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) ที่มีอยู่ไปสวมทับ แม่ทัพภาคที่ 4 จะมีหน้าที่ดูแลภาพรวมในการแก้ไขปัญหาพื้นที่ชายแดนใต้เหมือนเดิม และทำหน้าที่เป็น ผอ.กอ.รมน.ภาค 4

การออกพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 ในสมัยรัฐบาลอภิสิทธิ์ของพรรคประชาธิปัตย์ทำให้เกิดการเปลี่ยนโครงสร้างอำนาจของทหารและพลเรือนในการแก้ปัญหาในพื้นที่นี้ มันเป็นการดึงอำนาจกลับมาอยู่ฝ่ายการเมืองและพลเรือน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าภายหลังการยึดอำนาจของ คสช. ในปี พ.ศ. 2557 มีการดึงอำนาจนำ (hegemony) กลับมาสู่ฝ่ายทหารอีกครั้ง การปรับโครงสร้างอำนาจในการจัดการปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ดำเนินการเป็นขั้นๆโดยผ่านการแสดงถ้อยแถลงวาทกรรมแห่งอำนาจทางกฎหมายดังต่อไปนี้

1. ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 98/2557 เรื่องการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้[14] ในวาทกรรมนโยบายดังกล่าว คสช. อ้างว่าเพื่อให้การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ดำเนินการ “อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและมีการปฏิบัติงานอย่างบูรณาการและเป็นเอกภาพ โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ อันจะทำให้สามารถบรรลุผลในการขจัดหรือลดปัญหาที่เกิดขึ้น” การดำเนินการดังกล่าวเพื่อให้เกิดความสงบสุขในพื้นที่ ความปลอดภัยในชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน เกิดความเชื่อมั่นแก่ประชาชน ตลอดจนมีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ประกาศดังกล่าวยังให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและผู้ที่เกี่ยวข้อง นำนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555-2557 ซึ่งจัดทำขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ มาใช้ในการปฏิบัติงานของส่วนราชการ เป็นการคงความต่อเนื่องของโครงสร้างเดิม แต่เริ่มมีการปรับโครงสร้างอำนาจภายในใหม่[15]

2. โครงสร้างใหม่ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้แบ่งการบริหารงานเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับนโยบาย ระดับแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และระดับหน่วยปฏิบัติ ในระดับนโยบายให้หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบในการกำหนด นโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยให้สอดคล้องกับนโยบายการบริหาร และการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นผู้ให้คำปรึกษา ในระดับแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้มีคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เรียกโดยย่อว่า “คปต.” ประกอบด้วย ประธานกรรมการ กรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ ตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติแต่งตั้งโดยให้มีอำนาจหน้าที่

[14] ราชกิจจานุเบกษา, ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 98/2557, 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2557. Download from https://www.nsc.go.th/wp-content/uploads/2018/08/nsc-noti-2557.pdf

[15] ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี และคณะ, โครงการติดตามผลและการประเมินผลการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ 2560, สถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี รายงานวิจัยเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนหน้า (สำนักงาน คปต. ส่วนหน้า, มีนาคม 2561.

“ในการบูรณาการงานการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้” ของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา จังหวัดชายแดนภาคใต้ตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ และคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 307/2555 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2555

3. น่าสังเกตว่าในระดับการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ในประกาศ คสช. ยังสั่งให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นหน่วยงานหลักร่วมกันใน “การบูรณาการแผนปฏิบัติการ แผนงาน และ โครงการของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ ในด้านความมั่นคงและด้านการพัฒนาที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตลอดจนสร้างความประสานสอดคล้องในทุกมิติ” การบูรณาการในระดับแผนบูรณาการ แผนปฏิบัติการ แผนงานและโครงการของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐเริ่มปรากฏให้เห็นในวาทกรรมนโยบายเพิ่มเติมมาจากโครงสร้างที่เพิ่มมาใหม่

4. ในระดับหน่วยปฏิบัติ โครงสร้างใหม่กำหนดให้**กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า เป็นหน่วยงานหลัก** มีหน้าที่รับผิดชอบขับเคลื่อนงานการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งปวงในพื้นที่ และให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้จัดให้มีศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดน ภาคใต้ ส่วนหน้า เพื่อปฏิบัติงานร่วมกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า ผลก็คือในสนามของนโยบายและปฏิบัติการทางนโยบายแผนงาน โครงการและงบประมาณ ฝ่ายทหารจึงเข้ายึดกุมอย่างเต็มที่

5. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 14/2559 เรื่องคณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนวยการ

รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร[16] สาระสำคัญคือให้**งดใช้บังคับ**บทบัญญัติมาตรา 19 มาตรา 20 มาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 23 (1) (3) (5) (6) (7) และ (9) มาตรา 26 และมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติ การบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 จนกว่าจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นและให้คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ แทนสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามมาตรา 23 (2) (4) และ (8) แห่งพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553

6. คำสั่งที่ 14/2559 ยังระบุว่าเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในกรณีที่ต้องมีการบูรณาการ การทำงานร่วมกันระหว่างกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและศูนย์อำนวยการบริหาร จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ปรึกษาหารือและรับข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะของเลขาธิการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ไปดำเนินการหรือปฏิบัติงาน คสช. ให้เหตุผลว่า ต้องการเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เพื่อบูรณาการ การบริหาร การพัฒนา และการรักษาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นไปอย่างมีเอกภาพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาและปฏิรูปการบริหารราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้และการบริหารราชการแผ่นดิน

[16] ราชกิจจานุเบกษา, คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 14/2559 เรื่องคณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร, 4 เมษายน พ.ศ. 2559 Download from https://www.nsc.go.th/wp-content/uploads/2018/08/nsc-noti-1-2559.pdf

7. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 57/2559 เรื่องการปรับปรุงการบริหารเพื่อแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้[17] โดยระบุว่านายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจแต่งตั้ง ผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นผู้แทนพิเศษของรัฐบาล มีหน้าที่ประสานงานระหว่างคณะรัฐมนตรีและราชการส่วนกลางกับหน่วยงานในพื้นที่ ประสานงานกับรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้กำกับและติดตามการปฏิบัติราชการในเขตตรวจราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้และประสานงานกับ คปต. กอ.รมน. ศอ.บต. จังหวัด ส่วนราชการและภาคส่วนต่าง ๆในการเชื่อมโยงงานให้เกิดการบูรณาการและปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติและการพัฒนา ตลอดจนให้คำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่ในพื้นที่โดยไม่ขัดต่อกฎหมายและไม่มีอำนาจวินิจฉัยสั่งการและให้รายงานปัญหาอุปสรรค ตลอดจนเสนอแนวทางการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาต่อนายกรัฐมนตรีเป็นระยะ ๆ ทั้งนี้นายกรัฐมนตรีและประธาน คปต. อาจมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่อื่นด้วยก็ได้

ในภาษานโยบายภายใต้คำสั่งที่ 57/2559 นี้ คสช. สร้างถ้อยแถลงที่ชัดเจนว่า การจะดำเนินการตามกฎหมายและคำสั่งต่างๆให้ได้ผลสมบูรณ์จำเป็นต้อง”บูรณาการแผนปฏิบัติการ แผนงานและโครงการทั้งหลาย”ในด้านความมั่นคงและการพัฒนาในพื้นที่เพื่อให้ประสานสอดคล้องทุกมิติ ดังที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้กำหนดระดับการบริหารไว้แล้วเป็น 3 ระดับได้แก่ระดับนโยบาย ระดับแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และระดับหน่วยปฏิบัติ เมื่อได้ดำเนินการเช่นว่านี้มาแล้วระยะหนึ่งแล้วก็สมควรจะยกระดับและปรับปรุงการบริหารขั้นต่อไปเพื่อให้การแก้ไขปัญหา การพัฒนาและการสร้างความรับรู้ความเข้าใจ บนพื้นฐานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะภาคประชาสังคม ภาคเอกชนและภาคประชาชนในพื้นที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น “ในลักษณะบูรณาการและเป็นเอกภาพ” มีความคล่องตัวและรวดเร็วทันต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนในการปฏิบัติภารกิจเชิงยุทธศาสตร์และเชิงพื้นที่ที่มีสภาพปัญหาพิเศษและ

[17] ราชกิจจานุเบกษา, คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 57/2559 เรื่องการปรับปรุงการบริหารเพื่อแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ 15 กันยายน พ.ศ. 2559 download from https://www.nsc.go.th/wp-content/uploads/2018/08/nsc-noti-2-2559.pdf

ต้องการปัจจัยเกื้อหนุนในการทำงานแตกต่างจากพื้นที่อื่น ทั้งต้องให้มีความคล่องตัวในการบริหารงานบุคคลและการบริหารงบประมาณ ตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ ทำนองเดียวกับที่เคยใช้ในการแก้ไขปัญหาอื่น และในพื้นที่อื่นได้ผลมาแล้วโดยมีแกนนำของกลไกการบริหารจัดการในพื้นที่เข้ามาบูรณาการส่วนที่ยังไม่มีเอกภาพและปรับปรุงแก้ไขส่วนที่หย่อนประสิทธิภาพในการปฏิบัติและการพัฒนาอันจะเป็นประโยชน์ต่อการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ อำนวยประโยชน์ต่อราชการแผ่นดินและการปฏิรูปการแก้ไขปัญหา[18]

กล่าวโดยสรุป ระบบที่ถูกจัดการตามภาษาและวาทกรรมนโยบายหลังจากปี พ.ศ. 2560 มีการจัดทำยุทธศาสตร์ ทำกรอบแผน ทำระเบียบขั้นตอน การจัดแยกชั้นแยกประเภท และแพลตฟอร์มอยู่ที่ให้ความสำคัญอย่างมากกับการรวมศูนย์อันทำให้มีการรวบอำนาจที่หน่วยราชการทุกหน่วยและที่สำคัญก็คือการรวบอำนาจของเทคโนแครตในหน่วยงานวางแผนของชาติ เช่นกระทรวงการคลัง สำนักงบประมาณ สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สภาความมั่นคงแห่งชาติ รวมทั้งงบประมาณวิจัยโดยมีคณะกรรมการยุทธศาสตร์วิจัยชาติของกระทรวงอุดมศึกษาฯ อวน. ด้วย สิ่งที่ตามมาคือ การสร้างระบบอำนาจและกฎหมายที่เป็นการรวมศูนย์อำนาจ ในอีกแง่หนึ่งเป็นการสร้างระบบการจัดการแยกชั้นแยกประเภท (discursive division) และตัวกำหนดให้มีการพูดถึงวัตถุในทางวาทกรรมนโยบายของ คสช. รวมทั้งวิธีการแสดงถ้อยแถลง การระบุแนวคิด และการตัดสินใจเลือกอรรถบทหลัก (thematic choice) เรื่องความมั่นคงรัฐ ซึ่งเริ่มจากรัฐธรรมนูญ 2560 พระราชบัญญัติยุทธศาสตร์ชาติ พระราชบัญญัติวินัยการคลัง พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณฉบับใหม่ใหม่ ทำให้หน่วยงานด้านการวางแผนและจัดการงบประมาณของชาติเป็นผู้นำในการบูรณาการ ในกระบวนการนี้ พื้นที่การต่อรองและแลกเปลี่ยนผลประโยชน์จากกลุ่มอำนาจที่หลากหลายแบบประชาธิปไตยจะถูกปิดหนทางและปิดกั้นด้วยการสร้างวาทกรรมว่าด้วยเอกภาพและประสิทธิภาพเป็น

[18] Paul Chambers and Napisa Waitoolkiat, “The Role of Security Forces in Thailand’s Deep South Counter-Insurgency,” Asian International Studies, Asian International Studies Vol. 20, Special Issue (June 2019), pp.53-77.

ฉากบังหน้า แต่ในขณะเดียวกันก็เกิดการต่อรองกันเองภายในองค์กรที่เป็นแกนแห่งอำนาจรัฐที่เกิดขึ้นอย่างซ่อนเร้น เช่นระหว่างทหารกับหน่วยงานวางแผนกลาง เทคโนแครตราชการกับทหาร

นอกจากนี้แล้ว ยังมีการแบ่งระดับแผนเป็นสามระดับตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 เห็นชอบให้มีแผน 3 ระดับ ประกอบด้วย[19]

แผนระดับ 1 หมายถึง ยุทธศาสตร์ชาติซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องและบูรณาการกัน โดยการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นการพัฒนาไปสู่แผนระดับที่ 2 และ 3 อย่างเป็นระบบ

แผนระดับ 2 หมายถึง แผนซึ่งเป็นแนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่าง ๆ ให้บรรลุตาม เป้าหมายของยุทธศาสตร์ และถ่ายทอดไปสู่แนวทางการปฏิบัติในแผนระดับ 3 ได้แก่ แผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนความมั่นคง

[19] สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แนวทางการจัดทำแผนระดับที่ 3 และการเสนอแผนระดับที่ 3

แผนระดับ 3 หมายถึง แผนในเชิงปฏิบัติที่มีความชัดเจนตามภารกิจส่วนราชการที่สอดคล้อง สนับสนุนการดำเนินงานตามแผนระดับ 1 และแผนระดับ 2 หรือจัดทำขึ้นตามกฎหมายกำหนดหรือจัดขึ้น ตามพันธกรณีหรืออนุสัญญาระหว่างประเทศ ได้แก่ แผนแม่บทด้าน..... แผนพัฒนา..... แผนปฏิบัติการ ด้าน..... และแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการต่าง ๆ ดังรูปที่ 4-27

รูปที่ 4-27 ยุทธศาสตร์ชาติ

โครงสร้างแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากกรอบกฎหมายที่กล่าวข้างต้น หมุดหมายการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่สำคัญคือประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 98/2557 เรื่องการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ลงวันที่ 21

กรกฎาคม พุทธศักราช 2557[20] ประกาศ คสช. ที่ 98/2557 นี้คือการกำหนดกรอบการแปรเปลี่ยนนโยบายรัฐบาลของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) นี้ทำให้มี “ศูนย์อำนาจใหม่” ขององค์กร คปต. ที่มีอำนาจใน”การบูรณาการ”และกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ อำนาจนี้รวมไปถึงพิจารณาให้ความเห็นชอบยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ แผนงาน โครงการ และการจัดตั้งงบประมาณ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งแนวทางและมาตรการการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง ประกาศของ คสช.ยังเน้นย้ำอีกว่า คปต. เป็นผู้กำหนดกรอบและแนวทางการจัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณ ในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งบูรณาการการดำเนินงานของกระทรวง กรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง[21]

คปต. ยังทำงานในภาคปฏิบัติในระดับพื้นที่ซึ่งระบุไว้ชัดว่าไม่เพียงแต่ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) เท่านั้นแต่ในระดับปฏิบัติยังกำหนดให้ “กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า” เป็นหน่วยงานหลัก มีหน้าที่รับผิดชอบขับเคลื่อนงานการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งปวงในพื้นที่” สิ่งที่น่าสังเกตคือดูเหมือนว่าประกาศนี้ทำให้บทบาทและอำนาจหน้าที่ตาม

[20] ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 98/2557 เรื่อง การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 131 ตอนพิเศษ 143 ง 30 กรกฎาคม 2557, หน้า 1 download from https://deepsouthwatch.org/sites/default/files/archives/docs/ncpo-annouce98.pdf

[21] คปต. ทำหน้าที่คล้ายองค์กรทางกฎหมายอีกองค์หนึ่งที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้คือคณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เรียกโดยย่อว่า “กพต.” อันประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีกรรมการมาจากรัฐมนตรีกระทรวงต่างๆ โดยเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นเลขานุการ กรรมการชุดนี้ทำหน้าที่หลักคือพิจารณาให้ความเห็นชอบยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ ศอ.บต. เสนอและพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงาน โครงการ และการจัดตั้งงบประมาณเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ดังกล่าว กพต. ถูกตั้งขึ้นมาตามมาตราที่ 6 ของพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 ในแง่ของกฎหมาย คปต. ตามคำสั่ง คสช. ฉบับนี้จึงไปกดทับอำนาจหน้าที่และบทบาทของ ศอ.บต. และ กพต. จุดเริ่มต้นของกระบวนการปรับเปลี่ยนโครงสร้างอำนาจในทางนโยบายเกิดขึ้นตรงนี้

กฎหมายของของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ลดลง นี่เป็นครั้งแรกที่ชื่อของ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า ปรากฏให้เห็นเสมือนแยกเป็นส่วนพิเศษในทางกฎหมายที่ไม่ใช่เป็นแค่ส่วนหนึ่งของ กอ.รมน. ส่วนกลางเท่านั้นแต่ขึ้นโดยตรงต่อ “คปต.” นี่ทำให้ กอ.รมน. ภาคสี่ส่วนหน้ากลายเป็นองค์อำนาจที่สำคัญในกระบวนการนโยบายและแผนปฏิบัติการทั้งหมดในระดับพื้นที่

การปรับเปลี่ยนดังกล่าวนี้ทำให้เกิดเงื่อนไขปัจจัยที่มีความสอดคล้องต้องกันกับกระบวนการในภาพใหญ่ของรัฐที่จะมีการสร้างกรอบยุทธศาสตร์ชาติในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 การเปลี่ยนแปลงนี้รวมไปถึงการปรับเปลี่ยนระเบียบวิธีการบริหารงานการคลังและงบประมาณภาครัฐ อันจะนำมาสู่การกระทำสิ่งที่เรียกว่า **แผนงานบูรณาการในระดับชาติทั้งระบบ** นี่คือการเปลี่ยนสนามของอำนาจในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามกรอบความคิดความเชื่อของรัฐบาลทหารที่นำโดย คสช. ทั้งนี้แสดงให้เห็นจากคำสั่งที่ 57/2559[22] ที่ระบุว่าเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีการโอนหรือการนำรายจ่ายที่กำหนดไว้สำหรับส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใดตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมไปใช้สำหรับส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจอื่น นอกเหนือจากกรณีตามมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 หลักการงบประมาณที่ยึดถือมาโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงประมาณ 60 ปี คือจะโอนงบประมาณที่ผ่านพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีโดยรัฐสภาไม่ได้เลย เว้นแต่เป็นการผ่านเป็นพระราชบัญญัติเพิ่มเติม แต่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 57/2559 ทำให้เกิดข้อยกเว้นได้ ซึ่งเป็นสัญญานการเปิดทางไปสู่การแก้ไขกฎหมายงบประมาณใหม่ ดังจะเห็นได้จากที่เนื้อความในทำนองนี้จะไปปรากฏในพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561[23] ในมาตรา 35 ที่ระบุว่า

[22] ราชกิจจานุเบกษา, คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 57/2559 เรื่อง การปรับปรุงการบริหารเพื่อแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เล่ม 133 ตอนพิเศษ 207ง, 15 กันยายน 2559 download from https://www.nsc.go.th/wp-content/uploads/2018/08/nsc-noti-2-2559.pdf

[23] ราชกิจจานุเบกษา, พระราชบัญญัติ วิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561, เล่ม 135 ตอนที่ 92 ก ราชกิจจานุเบกษา 11 พฤศจิกายน 2561 Download from http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/092/1.PDF

งบประมาณรายจ่ายของหน่วยรับงบประมาณที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายจะโอนหรือนำไปใช้สำหรับหน่วยรับงบประมาณอื่นมิได้ เว้นแต่มีพระราชบัญญัติให้โอนหรือนำไปใช้ได้เป็นกรณีที่มีพระราชกฤษฎีการวมหรือโอนส่วนราชการเข้าด้วยกันและการโอนงบประมาณรายจ่ายบูรณาการภายใต้แผนงานบูรณาการเดียวกัน

กล่าวโดยสรุป โครงสร้างอำนาจใหม่มีผลทำให้เปลี่ยนอำนาจการตัดสินใจทางนโยบาย อำนาจในการบริหารรัฐกิจ ทำให้เน้นความสำคัญของประเด็นความมั่นคงและบทบาทฝ่ายทหารในการกำหนดนโยบายและงบประมาณมากยิ่งขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น ตัวแบบทางกฎหมายและนโยบายดังกล่าวยังทำให้เป็นเงื่อนไขขั้นต้น ปูทางก่อนการสร้างกรอบยุทธศาสตร์ชาติในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ซึ่งผลจากการเปลี่ยนแปลงในประการหลังนี้ยังรวมไปถึงการปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารงานการคลังและงบประมาณภาครัฐโดยองค์รวมภายใต้ระบอบของรัฐบาล คสช. ที่ตามมาด้วยการออกพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 ด้วย ผลที่เป็นรูปธรรมคือในเรื่องงบประมาณซึ่งได้จะกล่าวต่อไป

ผลของการจัดการทางกฎหมายต่องบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2565 จะเห็นได้อย่างชัดเจน ในเอกสารคู่มือปฏิบัติการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ของสำนักงบประมาณ[24] มีคำอธิบายเรื่อง"โครงสร้างงบประมาณตามยุทธศาสตร์" เพื่อ"มุ่งให้การดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยรับงบประมาณบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ระดับชาติ" โครงสร้างงบประมาณตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวถูกสร้างให้กลายเป็น "ชานชาลาที่เป็นทางการ" (Official Platform) สำหรับรัฐบาลภายหลังปี พ.ศ. 2557 เพื่อใช้ในการควบคุมนโยบาย แผนและงบประมาณของหน่วยราชการให้เป็นไปตามทิศทางรัฐที่ต้องการ การเปลี่ยน "โครงสร้างอำนาจรัฐ"เป็นการรวมศูนย์และกระจุกตัวในรัฐแห่งระบบราชการอย่างเข้มข้นและถาวร ในแผนงานบูรณาการที่ใช้อย่างเป็นทางการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560

[24] สำนักงบประมาณ, คู่มือการจัดทางบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 สำนักงบประมาณ ตุลาคม 2559, หน้า 1.

จากฐานคิดและแบบแผนดังกล่าว สำนักงบประมาณได้กำหนดยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณโดยมุ่งให้ “สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) นโยบายและแผนระดับชาติ ว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562 - 2565) แผนการปฏิรูปประเทศและนโยบายรัฐบาล” ตามมาด้วยคำอธิบายตามหลักคิดเดิมที่ว่า เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามแนวทางการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”[25]

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในโครงสร้างยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ยังคงทำตามยุทธศาสตร์ชาติ 6 ด้าน[26] และรายการค่าดำเนินการภาครัฐ ประกอบด้วย ค่าใช้จ่าย

---

[25] ชุดของคำอธิบายดังกล่าวข้างต้นเป็นชุดของ คำศัพท์ คำพูด เรื่องราวและบทสนทนาที่มักถูกอ้างถึงหลายครั้งที่ปรากฏในเอกสารราชการ เอกสารงบประมาณ รวมทั้งกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องในเรื่องการบริหารงานภาครัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้นับตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา ดูการวิเคราะห์เรื่องนี้ใน บทที่ 4 หัวข้อ แผนงานบูรณาการการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้: แนวคิดและบทสนทนาในเรื่องนโยบายสาธารณะ ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี และคณะ, การติดตามผลและการประเมินผลการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ปีงบประมาณ 2560, รายงานวิจัยสถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เสนอต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต. ส่วนหน้า), 2560; ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี, การเมืองการปกครองและการเปลี่ยนแปลงความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้, ปัตตานี: สถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2563, หน้า 258-289,

[26] ยุทธศาสตร์ 6 ด้านนี้เริ่มกำหนดขึ้นในปี 2558 ซึ่งยังคงใช้มาจนถึงปัจจุบันรวมทั้งในยุทธศาสตร์ชาติด้วย คือด้านความมั่นคงและการต่างประเทศ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างการเติบโตจากภายใน ด้านการจัดการน้ำและสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

บุคลากรภาครัฐ รายจ่ายเพื่อรองรับกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น และการบริหารจัดการหนี้ภาครัฐ น่าสังเกตว่า ในปี พ.ศ. 2564 ได้มีการดึงเอาค่าใช้จ่ายบุคลากรภาครัฐมาอยู่ในรายการค่าดำเนินการภาครัฐ

ผลลัพธ์ที่ตามมาต่อกระบวนการงบประมาณสามารถเห็นได้ชัดเจนมาก นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 รัฐบาลได้เริ่มจัดทำงบประมาณแบบบูรณาการทางยุทธศาสตร์โดยจับแยกรายการงบประมาณที่เกี่ยวโยงกับการทำงานร่วมตั้งแต่ 2 หน่วยงานขึ้นไปเป็นแผนงานเดียวกันที่เรียกว่าแผนงานบูรณาการต่างๆ ซึ่งแผนงานบูรณาการนี้กำหนดให้เป็นการบูรณาการเรื่องสำคัญที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ แผนความมั่นคงแห่งชาติ แผนปฏิรูปประเทศและนโยบายสำคัญของรัฐบาล ในส่วนของจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น นอกจากรัฐจะมีการปรับโครงสร้างและสถาบันอื่นๆในการกำหนดนโยบายแล้วในทางการงบประมาณและแผน รัฐบาลได้จัดให้มี “แผนบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้” ขึ้นมา ผลที่ตามมาก็คือแผนงาน โครงการและกิจกรรมของการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้”ส่วนหนึ่ง”ถูกจัดให้อยู่ในแผนบูรณาการนี้เพื่อรวมงบประมาณของหน่วยงานที่ไม่อยู่ในกระทรวงเดียวกันแต่มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการทำงานที่เชื่อมโยง สอดคล้อง สนับสนุนซึ่งกันและกัน แต่ในขณะที่โครงการอื่นๆของหน่วยงานที่เกี่ยวกับปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งไม่อยู่ในแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็ยังคงมีอยู่ แต่การจัดงบประมาณแตกกระจายกันไปตามแผนงานบูรณาการฯและ แผนงานยุทธศาสตร์อื่นๆ จนทำให้มองไม่เห็นเป็นกลุ่มเป็นก้อน

ดังนั้น การนำเสนอแผนงานตามงบประมาณที่เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยทั่วไปคนมักจะพุ่งเป้าการพิจารณาไปที่แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างเดียวแต่ไม่ได้พิจารณาที่รายละเอียดแผนงานโครงการอื่นๆที่แทรกอยู่กระจัดกระจายกันไปซึ่งงบประมาณเหล่านี้ก็ปรากฏอยู่ในเอกสารงบประมาณประจำปีของสำนักงบประมาณและพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายรายปีโดยไม่ได้ถูกจัดรวมไว้ในที่เดียวกันเช่นเดียวกับแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะฉะนั้น การวิเคราะห์งบประมาณเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงควรต้องพิจารณาโดยองค์รวมที่ครอบคลุมงบประมาณในแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้และยังต้องรวมไปถึงงบประมาณในแผนงานหรือโครงการอื่นๆที่ระบุว่าเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยจึงจะทำให้เห็นภาพใหญ่ที่ชัดเจน ในทางนโยบายและการประเมินผลนโยบายก็จะต้องมองทั้งในภาพรวมและแยกย่อยไปตามแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วย

เมื่อเอาข้อมูลของสำนักงบประมาณมาเรียงกันเพื่อพิจารณาจากงบประมาณ”ทั้งหมด”ที่เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2565 เป็นเวลา 19 ปีนับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงปี พ.ศ.

2547 รัฐบาลไทยใช้งบประมาณไปแล้วรวมทั้งสิ้น 484,137 ล้านบาท ถ้าคิดตัวเลขเฉลี่ยรายปี การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ใช้งบประมาณแผ่นดินปีละ 25,480.89 ล้านบาท

รูปที่ 4-28 งบประมาณรายจ่ายการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2547-2565 (ล้านบาท)

4.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องในมิติเฉพาะ

เนื่องจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดสงขลารวมถึงพื้นที่ของจังหวัดปัตตานีมีความเกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาด้วยนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งอาจมีความห่วงกังวลในผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต รวมไปถึงประเด็นการเปลี่ยนแปลงผังเมืองเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน ดังนั้นกฎหมายในมิติเฉพาะที่สำคัญในเบื้องต้นจึงได้แก่ ด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมและด้านผังเมือง โดยมีเนื้อหาโดยสังเขปดังนี้

4.3.1 ด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยให้สิทธิแก่ประชาชนและชุมชนท้องถิ่นในการจัดการ

ดูแลรักษา และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นตามมาตรา 43 และกำหนดให้บุคคลมีหน้าที่ในการ ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติตามมาตรา 50 โดยถือเป็นหน้าที่และแนวนโยบายของรัฐที่จะต้องจัดการให้มีการอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ เพื่อให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นได้เข้าถึงและใช้ประโยชน์ในทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมนั้นได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมตามมาตรา 57 และถ้าการดำเนินการใดที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง ต้องมีการดำเนินการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน นอกจากนี้บุคคลและชุมชนมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนดำเนินการ และต้องระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด และให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและไม่ชักช้าตามมาตรา 58

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมลพิษสิ่งแวดล้อม

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมลพิษสิ่งแวดล้อมมีอยู่หลายฉบับ โดยกฎหมายหลักที่มีการบังคับใช้เพื่อการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมคือ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยในหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติระบุวัตถุประสงค์การบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ดังนี้

1) ส่งเสริมประชาชน และองค์กรเอกชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2) จัดระบบการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

3) กำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และราชการส่วนท้องถิ่น ให้เกิดการประสานงาน และมีหน้าที่ร่วมกันในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และกำหนดแนวทางปฏิบัติในส่วนที่ไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบโดยตรง

4) กำหนดมาตรการควบคุมมลพิษด้วยการจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบกำจัดของเสีย และเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับมลพิษ

5) กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดมลพิษให้เป็นไปโดยชัดเจน

6) กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมด้านกองทุน และความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นการจูงใจให้มีการยอมรับที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ที่เกี่ยวข้องกับโครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

พระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นกฎหมายที่จัดการสิ่งแวดล้อมแบบรอบด้าน ทั้งมลพิษทางน้ำ ทางอากาศ เสียง และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีการวางกรอบนโยบายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม การวางแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม การประกาศเขตอนุรักษ์และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม การกำหนดให้โครงการขนาดใหญ่จะต้องมีการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม การบังคับใช้กฎหมายด้วยการให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษที่ได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายนี้ทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมดูแลการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ อย่างจริงจัง

นอกจากนี้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ยังได้นำเอาหลักการทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมมาบัญญัติไว้อีกด้วย เช่น หลักผู้ก่อมลพิษต้องจ่าย (Polluter Pays Principle) หลักการระวังไว้ก่อน (Precautionary Principle) หลักการมีส่วนร่วม (Public Participation) รวมถึงหลักความรับผิดชอบ (Responsibility) ไว้อีกด้วย

การทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวกับมลพิษสิ่งแวดล้อมในที่นี้จะใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เป็นหลัก โดยจะทบทวนประเด็นดังต่อไปนี้

1) แหล่งกำเนิดมลพิษ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ให้ความหมายของแหล่งกำเนิดมลพิษ หมายความว่า ชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม อาคารสิ่งก่อสร้าง ยานพาหนะ สถานที่ประกอบกิจการใด ๆ หรือสิ่งอื่นใด โดยทั่วไปสามารถจำแนกแหล่งกำเนิดมลพิษตามลักษณะของการปลดปล่อยมลพิษเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งกำเนิดมลพิษประเภทอยู่กับที่หรือรู้จุดปล่อยแน่นอน (point source / stationary source)

แหล่งกำเนิดมลพิษชนิดที่ติดอยู่กับที่ (stationary) ทั้งที่มีขนาดใหญ่ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม กิจการเหมืองแร่ เป็นต้น ไปจนถึงแหล่งกำเนิดมลพิษขนาดเล็ก เช่น สถานีบริการน้ำมัน ร้านซักแห้ง เป็นต้น มลพิษที่เกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทนี้สามารถระบุตำแหน่ง (point) หรือจุดปล่อยหรือจุดระบาย

มลพิษได้อย่างชัดเจน เช่น ปล่องระบายอากาศเสีย ท่อระบายน้ำเสีย เป็นต้น และประเภทแหล่งกำเนิดแบบฟุ้งกระจาย (fugitive)

2. แหล่งกำเนิดมลพิษประเภทแพร่กระจาย (diffuse source)

มลพิษที่ปลดปล่อยจากแหล่งกำเนิดประเภทนี้มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยการปลดปล่อยจากแหล่งกำเนิดนี้เพียงแห่งเดียวอาจมีปริมาณการปลดปล่อยในระดับต่ำมาก ๆ หรือแหล่งกำเนิดประเภทนี้อาจมีเป็นจำนวนมากแต่มีปริมาณการปลดปล่อยในปริมาณจำนวนน้อย ตัวอย่างของแหล่งกำเนิดประเภทนี้ ได้แก่

(1) ชุมชน เช่น การเผาไหม้ของเชื้อเพลิงในการหุงต้มอาหาร การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ การใช้สารเคมีตามบ้านเรือน เป็นต้น

(2) พาณิชยกรรม เช่น การระเหยของสารอินทรีย์ระเหย (VOC) จากสถานีบริการน้ำมัน สารเคมีสำหรับซักล้างเสื้อผ้าที่มีการปล่อยทิ้งจากร้านซักอบรีด ร้านอัดและขยายภาพสี เป็นต้น

(3) การเกษตร การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ การใช้ปุ๋ยไนโตรเจนและฟอสเฟต และก่อให้เกิดการปนเปื้อนลงสู่แหล่งดินหรือน้ำ

(4) ยานพาหนะ เช่น รถยนต์ รถบรรทุก เครื่องบิน รถไฟ เครื่องจักรกลในการเกษตร เครื่องจักรสำหรับงานก่อสร้าง เครื่องยนต์ติดท้ายลำเรือ เป็นต้น

ดังนั้นในทางปฏิบัติจึงเป็นไปได้ยากที่จะรายงานถึงชนิดและปริมาณของมลพิษที่ถูกปลดปล่อยจากแหล่งกำเนิดย่อย ๆ แต่ละแห่งภายในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งได้

มาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 วางมาตรการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำหนดดังนี้

1) การกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษ และโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด สำหรับควบคุมการระบายน้ำทิ้ง การปล่อยทิ้งอากาศเสีย การปล่อยทิ้งของเสีย หรือมลพิษอื่นใดจากแหล่งกำเนิดออกสู่สิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ได้มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 55

2) ในกรณีที่มีการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับการระบายน้ำทิ้ง การปล่อยทิ้งอากาศเสีย การปล่อยทิ้งของเสีย หรือมลพิษอื่นใดจากแหล่งกำเนิดออกสู่สิ่งแวดล้อมโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายอื่น และมาตรฐานดังกล่าวต่ำกว่ามาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประกาศกำหนดตามมาตรา ๕๕ ให้ส่วนราชการที่มีอำนาจตามกฎหมายนั้นแก้ไขให้เป็นไปตามมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด ในกรณีที่มีอุปสรรคไม่อาจดำเนินการเช่นว่านั้นได้ ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเป็นผู้ชี้ขาด เมื่อมีคำชี้ขาดเป็นประการใดให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามคำชี้ขาดนั้นตามมาตรา 56

3) ในกรณีที่มีกฎหมายอื่นบัญญัติให้อำนาจส่วนราชการใดกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดในเรื่องใดไว้ แต่ส่วนราชการนั้นไม่ใช้อำนาจตามกฎหมายกำหนดมาตรฐานดังกล่าว ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษและโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดในเรื่องนั้นได้ และให้ถือว่าเป็นมาตรฐานตามกฎหมายในเรื่องนั้นด้วย ตามมาตรา 57

4) ในกรณีที่เห็นสมควร ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดสูงกว่ามาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนดตามมาตรา 55 หรือมาตรฐานซึ่งกำหนดตามกฎหมายอื่น และมีผลใช้บังคับตามมาตรา 56 เป็นพิเศษ สำหรับในเขตควบคุมมลพิษได้ตามมาตรา 58

เขตควบคุมมลพิษ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 วางหลักเกณฑ์เรื่องเขตควบคุมมลพิษดังนี้

1) ในกรณีที่ปรากฏว่าท้องที่ใดมีปัญหามลพิษซึ่งมีแนวโน้มที่จะร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้ท้องที่นั้นเป็นเขตควบคุมมลพิษเพื่อดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษได้ตามมาตรา 59

2) เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นในท้องที่ที่ได้ประกาศกำหนดให้เป็นเขตควบคุมมลพิษตามมาตรา 59 จัดทำแผนปฏิบัติการ

เพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษนั้นเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อรวมไว้ในแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดตามมาตรา 60

การควบคุมและตรวจสอบ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 วางหลักเกณฑ์การควบคุมและตรวจสอบมลพิษดังนี้

1) การกำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษซึ่งมีระบบบำบัดอากาศเสียอุปกรณ์หรือเครื่องมือสำหรับควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสีย หรือมลพิษอื่น ระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสีย มีหน้าที่ต้องเก็บสถิติและข้อมูลซึ่งแสดงผลการทำงานของระบบ หรืออุปกรณ์และเครื่องมือดังกล่าวในแต่ละวัน และจัดทำบันทึกรายละเอียดเป็นหลักฐาน ไว้ ณ สถานที่ตั้งแหล่งกำเนิดมลพิษนั้น และจะต้องจัดทำรายงานสรุปผลการทำงานของระบบ หรืออุปกรณ์และเครื่องมือดังกล่าวเสนอต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่แหล่งกำเนิดมลพิษนั้นตั้งอยู่อย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้งตามมาตรา 80

ทั้งนี้มีการกำหนดให้แหล่งกำเนิดมลพิษออกเป็น 10 ประเภท ได้แก่

(1) โรงงานอุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรม

(2) อาคารบางประเภทและบางขนาด

(3) ที่ดินจัดสรร

(4) การเลี้ยงสุกร

(5) ท่าเทียบเรือประมง สะพานปลาและกิจการแพปลา

(6) สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

(7) ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน

(8) บ่อเพาะเลี้ยงสัตว์ทะเลชายฝั่ง

(9) บ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกร่อย

(10) บ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด

2) เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีหน้าที่รวบรวมรายงานที่ได้รับตามมาตรา 80 ส่งไปให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในเขตท้องถิ่นนั้นเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง และสามารถทำความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษเสนอไปพร้อมกับรายงานที่รวบรวมส่งไปนั้นด้วยก็ได้ตามมาตรา 81

3) เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษมีอำนาจดังนี้

3.1) เข้าไปในอาคาร สถานที่ และเขตที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม หรือแหล่งกำเนิดมลพิษ หรือเขตที่ตั้งของระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดของเสียของบุคคลใด ๆ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาทำการเพื่อตรวจสภาพการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดของเสีย ระบบบำบัดอากาศเสีย หรืออุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสียหรือมลพิษอื่น รวมทั้งตรวจบันทึกรายละเอียด สถิติ หรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของระบบ หรืออุปกรณ์และเครื่องมือดังกล่าว หรือเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

3.2) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ผู้ควบคุม หรือผู้ได้รับใบอนุญาตรับจ้างให้บริการระบบบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสีย จัดการแก้ไข เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือซ่อมแซมระบบบำบัดอากาศเสีย ระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดของเสีย หรืออุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสียหรือมลพิษอื่น แต่ถ้าแหล่งกำเนิดมลพิษนั้นเป็นโรงงานอุตสาหกรรม ให้แจ้งให้เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป หากเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานไม่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของตน ให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษมีอำนาจดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ได้

3.3) ออกคำสั่งเป็นหนังสือสั่งปรับเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษซึ่งมิใช่โรงงานอุตสาหกรรมตามมาตรา 90 มาตรา 91 หรือมาตรา 92 ในกรณีแหล่งกำเนิดมลพิษนั้นเป็นโรงงานอุตสาหกรรมให้มีหนังสือแจ้งไปยังเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานให้ออกคำสั่งปรับเจ้าของหรือผู้ครอบครองโรงงานอุตสาหกรรมนั้น โดยให้ถือว่าเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานเป็นเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษตามพระราชบัญญัตินี้ หากเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานไม่ดำเนินการออกคำสั่งปรับภายในระยะเวลาอันสมควร ให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษมีอำนาจออกคำสั่งปรับเจ้าของ หรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมนั้นได้

3.4) ออกคำสั่งเป็นหนังสือสั่งให้ผู้ได้รับใบอนุญาตรับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสีย หรือกำจัดของเสียหยุดหรือปิดการดำเนินกิจการให้บริการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสีย หรือสั่งเพิกถอนใบอนุญาต ในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตรับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียนั้น ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่น ระเบียบ ประกาศ หรือเงื่อนไขที่ออกหรือกำหนดตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษซึ่งสั่งตามพระราชบัญญัตินี้

3.5) ออกคำสั่งเป็นหนังสือเพิกถอนการเป็นผู้ควบคุมตามมาตรา 68 หรือมาตรา 70 ในกรณีที่ผู้ควบคุมนั้นฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่น ระเบียบ ประกาศ หรือเงื่อนไขที่ออกหรือกำหนดตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษซึ่งสั่งตามพระราชบัญญัตินี้

2) มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 4 กำหนดความหมายของมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม หมายความว่า ค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำ อากาศ เสียง และสภาวะอื่น ๆ ของสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดเป็นเกณฑ์ทั่วไปสำหรับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

สำหรับการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมนั้น มาตรา 32 กำหนดให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) มาตรฐานคุณภาพน้ำในแม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาป อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน โดยจำแนกตามลักษณะการใช้ประโยชน์บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำในแต่ละพื้นที่

(2) มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งรวมทั้งบริเวณพื้นที่ปากแม่น้ำ

(3) มาตรฐานคุณภาพน้ำบาดาล

(4) มาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป

(5) มาตรฐานระดับเสียงและความสั่นสะเทือนโดยทั่วไป

(6) มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องอื่น ๆ

นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดกรอบการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติว่า การกำหนดกรอบมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมจะต้องอาศัยหลักวิชาการ กฎเกณฑ์

และหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐาน และจะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องด้วย

และในกรณีที่เห็นสมควร คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สูงกว่ามาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่กำหนดตามมาตรา ๓๒ เป็นพิเศษ สำหรับในเขตอนุรักษ์หรือเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 43 หรือเขตพื้นที่ที่ได้มีการกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ เขตผังเมืองรวม เขตผังเมืองเฉพาะ เขตควบคุมอาคาร เขตนิคมอุตสาหกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นตามมาตรา 45 หรือเขตควบคุมมลพิษตามมาตรา 59 ได้

อีกทั้งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ได้กำหนดไว้แล้วให้เหมาะสมตามความก้าวหน้าในทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และความเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในแต่ละช่วงเวลาได้อีกด้วยตามมาตรา 34

3) เขตอนุรักษ์และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 4 กำหนดความหมายของเขตอนุรักษ์ หมายความว่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตสงวนเพื่อการท่องเที่ยว และเขตพื้นที่คุ้มครองอย่างอื่นเพื่อสงวนและรักษาสภาพธรรมชาติตามที่มีกฎหมายกำหนด

สำหรับเขตอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่านั้น การคุ้มครองและจัดการพื้นที่ในเขตอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ให้เป็นไปตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 35 และตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าพ.ศ. 2562 กำหนดไว้ ทั้งนี้ตามมาตรา 42

ในกรณีที่ปรากฏว่าพื้นที่ใดมีลักษณะเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธาร หรือมีระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นโดยทั่วไป หรือมีระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติที่อาจถูกทำลาย หรืออาจได้รับผลกระทบกระเทือนจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ได้โดยง่าย หรือเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าทางธรรมชาติหรือศิลปกรรมอันควรแก่การอนุรักษ์ และพื้นที่นั้นยังมิได้ถูกประกาศกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 43

การออกกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา 43 นั้น มาตรา 44 กำหนดให้ต้องมีการกำหนดมาตรการคุ้มครองอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างดังต่อไปนี้ไว้ในกฎกระทรวงด้วย กล่าวคือ

(1) กำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ดินเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติ หรือมิให้กระทบกระเทือนต่อระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติ หรือคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

(2) ห้ามการกระทำหรือกิจกรรมใด ๆ ที่อาจเป็นอันตราย หรือก่อให้เกิดผลกระทบในทางเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศน์ของพื้นที่นั้นจากลักษณะตามธรรมชาติ หรือเกิดผลกระทบต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

(3) กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่จะทำการก่อสร้างหรือดำเนินการในพื้นที่นั้น ให้มีหน้าที่ต้องเสนอรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

(4) กำหนดวิธีจัดการโดยเฉพาะสำหรับพื้นที่นั้น รวมทั้งการกำหนดขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการร่วมมือและประสานงานให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อรักษาสภาพธรรมชาติหรือระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติหรือคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในพื้นที่นั้น

(5) กำหนดมาตรการคุ้มครองอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควรและเหมาะสมแก่สภาพของพื้นที่นั้น

อย่างไรก็ดีมาตรา 45 วางหลักการไว้ว่า หากในพื้นที่ใดที่ได้มีการกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ เขตผังเมืองรวม เขตผังเมืองเฉพาะ เขตควบคุมอาคาร เขตนิคมอุตสาหกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น หรือเขตควบคุมมลพิษตามพระราชบัญญัตินี้ไว้แล้ว แต่ปรากฏว่ามีสภาพปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมรุนแรงเข้าขั้นวิกฤต ซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไขโดยทันทีและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไม่มีอำนาจตามกฎหมาย หรือไม่สามารถที่จะทำการแก้ไขปัญหาได้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจเสนอต่อคณะรัฐมนตรีขออนุมัติเข้าดำเนินการเพื่อใช้มาตรการคุ้มครองอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างตามมาตรา 44 ตามความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อควบคุมและแก้ไขปัญหาในพื้นที่นั้นได้

นอกจากนี้เมื่อมาตรการคุ้มครองอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างตามความจำเป็นและเหมาะสมได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตพื้นที่ รายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครอง และกำหนดระยะเวลาที่จะใช้มาตรการคุ้มครองดังกล่าวในพื้นที่นั้น และหากจะต้องมีการขยายระยะเวลาตามประกาศ ให้กระทำได้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและคณะรัฐมนตรี โดยทำเป็นประกาศในราชกิจจานุเบกษา

4) ภาวะมลพิษ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 4 กำหนดความหมายของภาวะมลพิษ หมายความว่า สภาวะที่สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงหรือปนเปื้อนโดยมลพิษ ซึ่งทำให้คุณภาพของสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง เช่น มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ มลพิษในดิน และให้ความหมายของคุณภาพสิ่งแวดล้อม หมายความว่า ดุลยภาพของธรรมชาติอันได้แก่ สัตว์ พืช และทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ และสิ่งที่มนุษย์ได้ทำขึ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพของประชาชน และความสมบูรณ์สืบไปของมนุษยชาติ

นอกจากนี้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กำหนดมาตรการควบคุมมลพิษไว้หลายกรณีดังนี้

1. มลพิษทางอากาศและเสียง

สำหรับมลพิษทางอากาศและเสียงมีการกำหนดมาตรการควบคุมยานพาหนะที่จะนำมาใช้จะต้องไม่ก่อให้เกิดมลพิษเกินกว่ามาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา 55 ประกอบมาตรา 64 หากพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบว่ามีการใช้ยานพาหนะที่มีมลพิษเกินกว่ากำหนด พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้นั้นสามารถออกคำสั่งให้ห้ามใช้ยานพาหนะนั้นโดยเด็ดขาด หรือจนกว่าจะได้มีการแก้ไขปรับปรุงให้เป็นไปตามมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนดไว้ตามมาตรา 65 และพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งสามารถทำเครื่องหมายให้เห็นปรากฏเด่นชัดเป็นตัวอักษรที่มีข้อความว่า “ห้ามใช้เด็ดขาด” หรือ “ห้ามใช้ชั่วคราว” หรือเครื่องหมายอื่นใดซึ่งเป็นที่รู้และเข้าใจของประชาชนโดยทั่วไปว่ามีความหมายอย่างเดียวกันไว้ ณ ส่วนใดส่วนหนึ่งของยานพาหนะนั้นด้วยตามมาตรา 66 รวมถึงพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ยานพาหนะหยุดเพื่อตรวจสอบ หรือเข้าไปในยานพาหนะ หรือกระทำการใด ๆ ที่จำเป็นเพื่อตรวจสอบเครื่องยนต์ และอุปกรณ์ของยานพาหนะนั้นได้ตามมาตรา 67

นอกจากนี้มาตรา 68 ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษมีอำนาจประกาศกำหนดประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยอากาศเสีย รังสี หรือมลพิษอื่นใด ที่อยู่ในสภาพเป็นควัน ไอ ก๊าซ เขม่า ฝุ่น ละออง เถ้าถ่าน หรือมลพิษอากาศในรูปแบบใดออกสู่บรรยากาศไม่เกินมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้หรือมาตรฐานที่ส่วนราชการใดกำหนด โดยเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่กำหนดดังกล่าวมีหน้าที่ต้องติดตั้ง หรือจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย อุปกรณ์หรือเครื่องมืออื่นใดสำหรับการควบคุม กำจัด ลด หรือขจัดมลพิษซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพอากาศตามที่เจ้าพนักงานควบคุม

มลพิษกำหนด เว้นแต่จะได้มีระบบ อุปกรณ์ หรือเครื่องมือดังกล่าวซึ่งเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษได้ทำการตรวจสภาพและทดลองแล้วว่ายังใช้การได้อยู่แล้ว และเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษจะกำหนดให้มีผู้ควบคุมการดำเนินงานระบบบำบัดอากาศเสีย อุปกรณ์ หรือเครื่องมือดังกล่าวด้วยก็ได้

2. มลพิษทางน้ำ

การกำหนดมาตรการควบคุมมลพิษทางน้ำ มาตรา 69 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสีย หรือของเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ หรือออกสู่สิ่งแวดล้อมนอกเขตที่ตั้งแหล่งกำเนิดมลพิษไม่เกินมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนดตามมาตรา 55 หรือมาตรฐานที่ส่วนราชการใดกำหนดโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายอื่น และมาตรฐานนั้นยังมีผลใช้บังคับตามมาตรา 56 หรือมาตรฐานที่ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดเป็นพิเศษสำหรับเขตควบคุมมลพิษตามมาตรา 58

นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดหน้าที่ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษให้ต้องปฏิบัติในเรื่องดังต่อไปนี้

1) ก่อสร้าง ติดตั้ง หรือจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดของเสียตามที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษกำหนด เพื่อการนี้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษจะกำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองมีผู้ควบคุมการดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดของเสียที่กำหนดให้ทำการก่อสร้าง ติดตั้ง หรือจัดให้มีขึ้นนั้นด้วยก็ได้ตามมาตรา 70

2) จัดส่งน้ำเสีย หรือของเสียที่เกิดจากการดำเนินกิจการของตนไปทำการบำบัด หรือกำจัดโดยระบบบำบัดน้ำเสียรวม หรือระบบกำจัดของเสียรวมที่มีอยู่ภายในเขตควบคุมมลพิษ หรือเขตท้องที่นั้นและมีหน้าที่ต้องเสียค่าบริการตามอัตราที่กำหนดโดยพระราชบัญญัตินี้ หรือโดยกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่ยังมิได้ทำการก่อสร้าง ติดตั้ง หรือจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดของเสียตามที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษกำหนด หรือไม่ประสงค์ที่จะทำการก่อสร้าง หรือจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดของเสียตามที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษกำหนดดังกล่าวตามมาตรา 71

3) จัดส่งน้ำเสีย หรือของเสียที่เกิดจากแหล่งกำเนิดมลพิษของตนไปทำการบำบัด หรือกำจัดโดยระบบบำบัดน้ำเสียรวม หรือระบบกำจัดของเสียรวมที่มีอยู่ภายในเขตควบคุมมลพิษ หรือเขตท้องที่นั้นและมีหน้าที่ต้องเสียค่าบริการตามอัตราที่กำหนดโดยพระราชบัญญัตินี้ หรือโดยกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

สำหรับในเขตควบคุมมลพิษใด หรือเขตท้องที่ใดที่ทางราชการได้จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม หรือระบบกำจัดของเสียรวมไว้แล้วตามมาตรา 72

และการดำเนินการระบบหรือกำจัดโดยระบบบำบัดน้ำเสียรวม หรือระบบกำจัดของเสียรวมนั้นจะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดด้วยด้วย

3. มลพิษอื่นและของเสียอันตราย

มาตรา 78 กำหนดให้การบำบัดและขจัดขยะมูลฝอยและของเสียอื่นที่อยู่ในสภาพเป็นของแข็ง โดยการเก็บรวบรวม การขนส่ง และการจัดการด้วยประการใด ๆ การป้องกันและควบคุมมลพิษที่เกิดจากหรือมีที่มาจากการทำเหมืองแร่ ทั้งบนบกและในทะเล การป้องกันและควบคุมมลพิษที่เกิดจากหรือมีที่มาจากการสำรวจ และขุดเจาะน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติและสารไฮโดรคาร์บอนทุกชนิดทั้งบนบกและในทะเล หรือการป้องกันและควบคุมมลพิษที่เกิดจากหรือมีที่มาจากการปล่อยทิ้งน้ำมันและการทิ้งเทของเสียและวัตถุอื่น ๆ จากเรือเดินทะเล เรือบรรทุกน้ำมัน และเรือประเภทอื่น ให้เป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดไว้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

ในกรณีที่ไม่มีกฎหมายใดบัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดชนิดและประเภทของของเสียอันตรายที่เกิดจากการผลิต การใช้สารเคมี หรือวัตถุอันตรายในกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การสาธารณสุข และกิจการอย่างอื่นให้อยู่ในความควบคุม ในการนี้ให้กำหนดหลักเกณฑ์ มาตรการ และวิธีการเพื่อควบคุมการเก็บรวบรวม การรักษาความปลอดภัย การขนส่งเคลื่อนย้าย การนำเข้ามาในราชอาณาจักร การส่งออกไปนอกราชอาณาจักร และการจัดการ บำบัด และกำจัดของเสียอันตรายดังกล่าวด้วยวิธีการที่เหมาะสม และถูกต้องตามหลักวิชาที่เกี่ยวข้องด้วยตามมาตรา 79

5) เหตุรำคาญ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 4 กำหนดความหมายของมลพิษ หมายความว่า ของเสีย วัตถุอันตราย และมลสารอื่น ๆ รวมทั้งกาก ตะกอน หรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้น ที่ถูกปล่อยทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษ หรือที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ซึ่งก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือภาวะที่เป็นพิษภัยอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้และให้หมายความรวมถึง รังสี ความร้อน แสง เสียง กลิ่น ความสั่นสะเทือน หรือเหตุ

รำคาญอื่น ๆ ที่เกิดหรือถูกปล่อยออกจากแหล่งกำเนิดมลพิษด้วย และกำหนดความหมายของเหตุรำคาญ หมายความว่า เหตุรำคาญตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

ดังนั้นจึงต้องพิจารณาเหตุรำคาญเพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งมาตรา 25 กำหนดว่ากรณีที่มีเหตุอันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้องประสบกับเหตุนั้นดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นเหตุรำคาญ

1) แหล่งน้ำ ทางระบายน้ำ ที่อาบน้ำ ส้วม หรือที่ใส่มูลหรือเถ้า หรือสถานที่อื่นใดซึ่งอยู่ในทำเลไม่เหมาะสม สกปรก มีการสะสมหรือหมักหมมสิ่งของมีการเททิ้งสิ่งใดเป็นเหตุให้มีกลิ่นเหม็นหรือละอองสารเป็นพิษ หรือเป็นหรือน่าจะเป็นที่เพาะพันธุ์พาหะนำโรค หรือก่อให้เกิดความเสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

2) การเลี้ยงสัตว์ในที่หรือโดยวิธีใด หรือมีจำนวนเกินสมควรจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

3) อาคารอันเป็นที่อยู่ของคนหรือสัตว์ โรงงานหรือสถานที่ประกอบการใดไม่มีการระบายอากาศ การระบายน้ำ การกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือการควบคุมสารเป็นพิษหรือมีแต่ไม่มีการควบคุมให้ปราศจากกลิ่นเหม็นหรือละอองสารเป็นพิษอย่างพอเพียงจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

4) การกระทำใด ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สิ่งมีพิษ ความสั่นสะเทือน ฝุ่น ละออง เขม่า เถ้า หรือกรณีอื่นใด จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

5) เหตุอื่นใดที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจเกี่ยวกับเหตุรำคาญดังนี้

1) ห้ามผู้หนึ่งผู้ใดมิให้ก่อเหตุรำคาญในที่หรือทางสาธารณะหรือสถานที่เอกชนรวมทั้งการระงับเหตุรำคาญด้วย ตลอดทั้งการดูแล ปรับปรุง บำรุงรักษา บรรดาถนน ทางบก ทางน้ำ รางระบายน้ำ คู คลอง และสถานที่ต่าง ๆ ในเขตของตนให้ปราศจากเหตุรำคาญ ในการนี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อระงับ กำจัดและควบคุมเหตุรำคาญต่าง ๆ ได้ตามมาตรา 26

2) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้บุคคลซึ่งเป็นต้นเหตุหรือเกี่ยวข้องกับการก่อหรืออาจก่อให้เกิดเหตุรำคาญขึ้นในที่หรือทางสาธารณะ ระงับหรือป้องกันเหตุรำคาญภายในเวลาอันสมควรตามที่ระบุไว้ในคำสั่ง และถ้าเห็นสมควรจะให้กระทำโดยวิธีใดเพื่อระงับหรือป้องกันเหตุรำคาญนั้น หรือสมควรกำหนดวิธีการเพื่อป้องกันมิให้มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นอีกในอนาคต ให้ระบุไว้ในคำสั่งได้ตามมาตรา 27

3) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นระงับเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นในสถานที่เอกชนภายในเวลาอันสมควรตามที่ระบุไว้ในคำสั่ง และถ้าเห็นว่าสมควรจะให้กระทำโดยวิธีใดเพื่อระงับเหตุรำคาญนั้น หรือสมควรกำหนดวิธีการเพื่อป้องกันมิให้มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในอนาคต ให้ระบุไว้ในคำสั่งได้ตามมาตรา 28

4) ประกาศกำหนดให้บริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญ หากมีเหตุรำคาญเกิดขึ้นตามมาตรา 27 หรือมาตรา 28 เป็นบริเวณกว้างจนก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณชน ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข และประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา 29

ในการคุ้มครองและจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม นอกจากพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 แล้วยังมีกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่จังหวัดสงขลาและปัตตานี ดังนี้

ตารางที่ 4-8 กฎหมายสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่จังหวัดสงขลาและปัตตานี

ประเด็นการพัฒนา	รายละเอียด	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	การกำหนดให้ผู้รักษาการตามกฎหมายมีหน้าที่ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	1) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 2) พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 3) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 4) พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 5) พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 6) พระราชบัญญัติการขุดดินและถมที่ดิน พ.ศ. 2543 7) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 8) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 9) พระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ พ.ศ. 2559
การกำหนดนโยบาย แผนพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนป้องกันภัย	การกำหนดให้ผู้รักษาการตามกฎหมายมีหน้าที่กำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนป้องกันภัย	1) พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 2) พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551 3) พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 4) พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 5) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

ประเด็นการพัฒนา	รายละเอียด	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		6) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 7) พระราชบัญญัติการควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2562 8) พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 9) พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542
การรักษาระดับการแสวงหาผลประโยชน์จากทุกฝ่าย	การรักษาระดับการแสวงหาผลประโยชน์จากทุกฝ่ายให้มีความเท่าเทียมและความยุติธรรม	พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558
การสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชนเรื่องแหล่งกำเนิดมลพิษ	การให้ความรู้กับประชาชนเรื่องแหล่งกำเนิดมลพิษ	1) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 2) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 3) พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535
การปฏิบัติที่ถูกต้องในการจัดการกับแหล่งกำเนิดมลพิษ	การเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้องในการจัดการกับแหล่งกำเนิดมลพิษ	พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535
การควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษให้อยู่ในระดับมาตรฐาน	การควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษให้อยู่ในระดับมาตรฐานโดยหน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมาย	1) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 2) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 3) พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 4) พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522

ประเด็นการพัฒนา	รายละเอียด	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	การให้ผู้ก่อมลพิษมีหน้าที่ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือการรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายทั้งปวง	1) พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 2) พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551 3) พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 4) พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535
การรับฟังเสียงของผู้มีส่วนได้เสีย	การรับฟังข้อมูลและข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้อาจจะได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการ	1) พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 2) พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542
การกำหนดบทลงโทษผู้ก่อมลพิษ	การกำหนดบทลงโทษผู้กระทำการให้เกิดมลพิษ	1) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2558 2) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธสักราช 2485 3) พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 4) พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 5) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 6) พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 7) พระราชบัญญัติการควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2562 8) พระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ พ.ศ. 2559 9) พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

4.3.2 ด้านผังเมือง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดแนวนโยบายแห่งรัฐไว้ในมาตรา 72 (2) ดังนี้ “จัดให้มีการวางผังเมืองทุกระดับและบังคับการให้เป็นไปตามผังเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ รวมตลอดทั้งพัฒนาเมืองให้มีความเจริญโดยสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่” อันเป็นที่มาของภารกิจด้านการผังเมืองซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 เพื่อให้ “การผังเมืองเป็นกรอบในการวางผังนโยบายการใช้ประโยชน์พื้นที่ตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับภาค และระดับจังหวัด แล้วให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการภายใต้กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศในด้านการใช้พื้นที่นั้น และส่งต่อไปสู่การปฏิบัติในรูปแบบของผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ประกอบด้วย ผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ อันเป็นแนวทางและแผนงานการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใด เพื่อการพัฒนาทางด้านกายภาพและดำรงรักษาเมืองที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ธรรมนูญว่าด้วยการผังเมือง พ.ศ. 2566, 2566)

กฎหมายผังเมือง เป็นกฎหมายที่ควบคุมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อการจัดระเบียบ ความปลอดภัย และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ตราขึ้น บังคับใช้ในรูปของพระราชบัญญัติการผังเมือง โดยประเทศไทยเริ่มมีพระราชบัญญัติการผังเมืองและชนบท พ.ศ. 2495 เป็นกฎหมายฉบับแรกเพื่อการผังเมืองแต่ไม่เคยได้ใช้งานจริง ต่อมามีการออกพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 บังคับใช้มี 84 มาตรา และถือเป็นกฎหมายผังฉบับแรกที่มีผลบังคับใช้จริง (ธงชัย โรจนกนันท์, 2015) ปัจจุบันประเทศไทยมีการออกกฎหมายผังเมืองมาแล้วจำนวน 5 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2525 พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2558 และพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 เป็นฉบับล่าสุด โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงมหาดไทย มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 สาระสำคัญของกฎหมายผังเมืองจะกล่าวถึง การวาง จัดทำผังเมืองรวม และผังเมืองเฉพาะ ซึ่งเป็นการกำหนดกรอบ แนวทาง และแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินของเมือง ชุมชน หรือบริเวณพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดที่มีกิจกรรมหรือความสำคัญในการพัฒนา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ชุมชน เมือง ชนบท และบริเวณที่เกี่ยวข้อง

1) ธรรมนูญว่าด้วยการผังเมือง พ.ศ. 2566

ตามที่มาตรา 75 (8) และมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 บัญญัติให้คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำธรรมนูญว่าด้วยการผัง

เมือง เพื่อใช้เป็นหลักการพื้นฐานที่ผู้เกี่ยวข้องกับการผังเมืองพึงปฏิบัติ โดยสรุปสาระสำคัญ ดังนี้ ธรรมนูญว่าด้วยการผังเมืองดำเนินการ โดยยึดหลักการในการวางและจัดทำผังเมืองที่ดี ซึ่งเป็นกรอบหลักการพื้นฐานสากลที่ทุกประเทศยึดถือ ประกอบด้วยหลักการ 3 ด้าน ได้แก่

1) หลักแห่งความมีเอกภาพ (Solidarity) โดยมุ่งหวังให้เกิดความมั่นคงและเป็นปึกแผ่นเดียวกันในเนื้อหาเชิงพื้นที่ของการวางผังเมืองทุกระดับ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่ผู้วางผังเมืองต้องคำนึงถึงและยึดถือปฏิบัติ เพื่อให้การวางผังเมืองทุกระดับเกิดความสอดคล้อง ไม่ขัดแย้งกันในการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน

2) หลักแห่งความสอดคล้องเชื่อมโยง (Coherence) โดยมุ่งหวังให้เกิดความกลมกลืนกันในบริบทเชิงพื้นที่ของประเทศ ตั้งแต่ระดับรัฐธรรมนูญ (แนวนโยบายแห่งรัฐ) ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้เกิดการบูรณาการ (Integration) ภารกิจด้านการวางผังเมืองอย่างเป็นระบบ ซึ่งจำแนกได้ 3 มิติ ประกอบด้วย

(1) มิติเชิงพื้นที่ ในการบริหารจัดการพื้นที่ของประเทศ การจัดทำแผนงานโครงการ และการบริหารจัดการพื้นที่พิเศษ เพื่อให้เกิดความกลมกลืน ไม่ขัดแย้งกันในการกำหนดการใช้ประโยชน์พื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดิน ส่งผลทำให้เกิดความสอดคล้องเชื่อมโยงกันของการวางผังเมืองในทุกระดับ ตั้งแต่ในระดับประเทศ ภาค จังหวัด เมือง ชุมชน และพื้นที่ระดับย่าน รวมไปถึงระดับชนบท

(2) มิติเชิงเวลา โดยมุ่งหวังให้เกิดความเชื่อมโยงของการจัดทำผังเมืองที่สอดคล้องกับแผน ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนงาน ยุทธศาสตร์ระดับกระทรวง กรม โดยมีความสอดคล้องกันในด้านมิติของเวลา

(3) มิติเชิงหน้าที่ หรือองค์กรซึ่งมีอำนาจบริหารจัดการพื้นที่ที่จะต้องสร้างให้เกิดการบูรณาการภารกิจระหว่างหน่วยงานร่วมกัน

โดยหลักแห่งความสอดคล้องเชื่อมโยงดังกล่าวได้ปรากฏความเชื่อมโยงของการวางผังเมืองในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพมั่นคงของระบบการผังเมืองของประเทศ ซึ่งเป็นผลมาจากความสอดคล้องเชื่อมโยงของการวางผัง

เมืองในทุกระดับ และให้การดำเนินโครงการพัฒนาภาครัฐทางด้านกายภาพจะต้องสอดคล้องกับนโยบายและการใช้ประโยชน์ที่ของผังเมือง

3) หลักแห่งความยั่งยืน (Sustainability) หรือหลักของความสมดุล ยั่งยืน โดยมุ่งหวังให้เกิดความสมดุลในการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินระหว่างการควบคุมและการพัฒนาพื้นที่ของเมือง เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมและความเสมอภาคของคนในสังคมระหว่างรุ่นในการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน แก้ไขปัญหาของเมือง รวมทั้งการทำให้ดียิ่งขึ้นซึ่งสุขลักษณะความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งจะต้องคำนึงถึงคนทุกกลุ่มในสังคม รวมทั้งความหลากหลายของพื้นที่นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับหลักการเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) แห่งองค์การสหประชาชาติ วาระใหม่แห่งการพัฒนาเมือง (New Urban Agenda) แนวทางการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นไปตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 ที่กำหนดให้มีการวางกรอบและนโยบายด้านการพัฒนาพื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดินในทุกระดับ ซึ่งนอกจากจะต้องวางและจัดทำผังเมืองในแต่ละระดับให้สอดคล้องกันแล้ว ยังกำหนดให้วางกรอบและนโยบายการพัฒนาเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้องและชนบทอย่างสมดุลและยั่งยืนอีกด้วย

ทั้งนี้ หลักการทั้งสามด้านดังกล่าวเปรียบเสมือนเป็นเสาหลักในการวางผังเมืองที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของระบบการวางผังเมืองของประเทศในทุกระดับ โดยได้ระบุถึงหลักแห่งความสอดคล้องและหลักแห่งความยั่งยืนที่จะทำให้เกิดความเป็นเอกภาพในบริบทเชิงพื้นที่ ในการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่ขัดแย้งกัน รวมทั้งการสร้างความสมดุลของการอนุรักษ์และการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาที่สมดุล มั่นคง และยั่งยืนในอนาคต ซึ่งปรากฏอยู่ในธรรมนูญว่าด้วยการผังเมือง โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้จัดทำผังเมืองได้ใช้เป็นหลักการที่ต้องยึดถือปฏิบัติ เพื่อให้การวางและจัดทำผังเมืองเป็นไปตามธรรมนูญว่าด้วยการผังเมืองต่อไป

ธรรมนูญว่าด้วยการผังเมือง ประกอบด้วย 3 หมวด ได้แก่

หมวด 1 หลักการเชิงนโยบาย ได้แก่ รัฐพึงสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานด้านการผังเมืองให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บรรจุเรื่องการผังเมืองไว้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายรัฐบาลและแผนบริหารราชการแผ่นดินให้มีผลผูกพันนำไปสู่การปฏิบัติ ใช้ผังเมืองเป็นกรอบนโยบายในการพัฒนาพื้นที่ของประเทศและดำเนินการหรือสนับสนุนการพัฒนาประเทศแบบบูรณาการในทุกภาคส่วนให้เป็นไปตามผังเมืองแต่ละระดับกำหนด หน่วยงานของรัฐพึงจัดทำแผนงานและโครงการให้สอดคล้องกับผังเมืองทุกระดับ

หน่วยงานของรัฐพึงสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการดำเนินโครงการให้เป็นไปตามผังเมืองที่กำหนด การพัฒนาองค์ความรู้ด้านผังเมือง ทั้งในและนอกระบบการศึกษาให้แก่ทุกภาคส่วนในสังคมด้วยหลักสูตรต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลหรือเทคโนโลยีอื่นที่เหมาะสมกับการดำเนินการในการจัดทำและปฏิบัติทางผังเมือง

หมวด 2 หลักการพื้นฐาน ได้แก่ การวางผังเมืองต้องคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศและประชาชนเป็นหลัก ความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการเข้าถึงสาธารณประโยชน์ การให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมและแสดงข้อคิดเห็น การป้องกันสาธารณภัย ความสงบเรียบร้อยของประชาชน การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ที่ดิน การสร้างความเชื่อมโยงในการคมนาคมและการขนส่งให้ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ การวางและปฏิบัติตามผังเมืองต้องยึดมั่นในหลักวิชาการทางผังเมือง คำนึงถึงความสำคัญในพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อม การวางแผนการตั้งถิ่นฐานให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ลดความเสี่ยงและความเสียหายจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบจากสาธารณภัย การบริการจัดทรัพยากรน้ำ การจัดหาบริการขั้นพื้นฐานและพื้นที่สาธารณะที่เพียงพอ การจัดให้มีพื้นที่เปิดโล่งและพื้นที่สีเขียวที่เพียงพอและเหมาะสม สนับสนุนแนวทางการพัฒนาเมืองอัจฉริยะและการพัฒนาเมืองแห่งอนาคต ออกแบบวางผังพื้นที่ กลุ่มอาคาร สิ่งก่อสร้าง และโครงสร้างพื้นฐานที่มีความยืดหยุ่น และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

หมวด 3 หลักการเชิงพื้นที่ ได้แก่ การวางผังเมืองต้องกำหนดเขตสงวน เขตอนุรักษ์ เขตพัฒนา ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ คุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมที่มีความสมบูรณ์ กำหนดพื้นที่สำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการพัฒนาเศรษฐกิจ และผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม การวางผังเมืองและการพัฒนาพื้นที่ต้องคุ้มครองและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภูมิประเทศที่งดงามหรือมีคุณค่าในทางธรรมชาติ ดำรงรักษาหรือบูรณะสถานที่และวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี โดยคำนึงถึงอัตลักษณ์และวิถีชุมชน

2) สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 ที่เกี่ยวข้องกับโครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 มีเป้าหมายเพื่อขับเคลื่อนการผังเมืองให้มีประสิทธิภาพเป็นเครื่องมือการพัฒนาเชิงพื้นที่ของประเทศให้มีความสอดคล้องกันในทุกระดับ โดยกำหนดให้

ระบบการผังเมืองของประเทศต้องมีกรอบนโยบายการใช้ประโยชน์พื้นที่ ตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับภาค และระดับจังหวัด เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้ดำเนินการร่วมกัน เพื่อให้การวางและจัดทำผังเมือง และการใช้ประโยชน์พื้นที่และที่ดินในทุกระดับเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นประโยชน์แก่เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งประโยชน์แก่สาธารณะ “การผังเมือง” จึงเป็นกลไกหนึ่งในทางสากลที่ใช้ในการจัดการและแก้ไขปัญหา เพื่อจัดระเบียบของการใช้ประโยชน์พื้นที่ร่วมกันของสังคม ทั้งนี้ การผังเมืองไม่ได้มีความหมายเพียงเฉพาะการดำเนินการในเขตพื้นที่ชุมชนเมืองที่เป็นศูนย์รวมของกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่หมายความรวมถึงพื้นที่ที่อยู่ภายในอาณาเขตการปกครองของประเทศ โดยครอบคลุมพื้นที่ทั้งในและนอกเขตชุมชนเมือง ถึงแม้ว่าพื้นที่นั้นในปัจจุบันจะมีสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นอย่างไรหรือของใครก็ตาม หากจะนำมาใช้ประโยชน์ในกิจการพัฒนาทางเศรษฐกิจในหลักสากล จะมีการพัฒนาภายใต้กฎกติกาการใช้พื้นที่ที่สังคมตกลงร่วมกัน เพื่อให้เกิดการใช้พื้นที่ที่เหมาะสม ทำให้ช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ในการใช้พื้นที่ตามกรอบที่การผังเมืองกำหนด อันจะนำมาซึ่งความสงบสุขของสังคมที่ยั่งยืน สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของการผังเมืองที่มีจุดมุ่งหมายหลักที่ต้องการสร้างกติกาการใช้พื้นที่ร่วมกันระหว่างกลุ่มคนในสังคม เพื่อให้สมาชิกส่วนใหญ่ดำรงชีวิตภายใต้คุณภาพชีวิตที่ดี เพื่อให้ประเทศพัฒนาอย่างสมดุลสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของการพัฒนาประเทศ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (ธรรมนูญว่าด้วยการผังเมือง พ.ศ. 2566, 2566)

พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 (2562) “การผังเมือง” หมายความว่า การวางจัดทำและการดำเนินการให้เป็นไปตามผังเมือง ในระดับต่าง ๆ สำหรับเป็นกรอบชี้นำการพัฒนาทางด้านกายภาพในระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับเมือง ระดับชนบท และพื้นที่เฉพาะควบคู่กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้อง หรือชนบทให้มีหรือทำให้ดียิ่งขึ้นซึ่งสุขลักษณะ ความสะดวกสบาย ความเป็นระเบียบ ความสวยงาม การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมและการขนส่ง ความปลอดภัยของประชาชน สวัสดิภาพของสังคม การป้องกันภัยพิบัติ และการป้องกัน ความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อส่งเสริมการเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม เพื่อดำรงรักษา หรือบูรณะสถานที่และวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี หรือบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภูมิประเทศที่งดงามหรือมีคุณค่าในทางธรรมชาติ

“การพัฒนาเมือง” หมายความว่า การดำเนินการวางนโยบาย รวมทั้งการสร้าง ปรับปรุง ฟื้นฟู บูรณะ ดำรงรักษา หรือดำเนินการอื่นใดเพื่อพัฒนาที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ ภายใต้กรอบของ

การผังเมือง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน และความเจริญก้าวหน้าของเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้อง หรือชนบท ในด้านต่าง ๆ

“ผังเมืองรวม” หมายความว่า แผนผัง นโยบาย และโครงการ รวมทั้งมาตรการควบคุมโดยทั่วไปในพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเมืองและการดำรงรักษาเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้อง หรือชนบท ในด้านการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณูปโภค สาธารณูปการ บริการสาธารณะ และสภาพแวดล้อม เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง

พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 มีความมุ่งหมายเพื่อกำาหนดรูปแบบการวางและจัดทำผังเมืองทุกระดับ พร้อมทั้งบริหารจัดการผังเมืองให้มีรูปแบบการดำเนินการและการบริหารจัดการที่เหมาะสม สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ สภาพเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม โดยการวางกรอบและนโยบายด้านการพัฒนาพื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดินระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับเมือง และระดับชนบท ตลอดจนกระจายอำนาจในการวางและจัดทำผังเมืองให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาของพื้นที่ทั้งนี้ ภายใต้วัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1) วางและจัดทำผังเมืองในแต่ละระดับให้สอดคล้องกัน
2) วางกรอบและนโยบายการพัฒนาเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้อง และชนบทอย่างสมดุลและยั่งยืน
3) วางกรอบและนโยบายด้านการพัฒนา และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4) วางกรอบในการอนุรักษ์และรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม
5) วางแนวทางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและโครงการพัฒนาภายใต้หน้าที่และอำนาจของตนให้สอดคล้องกับผังเมืองแต่ละระดับ
6) แก้ไขปัญหาผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่สอดคล้องกันให้มีการใช้ประโยชน์ อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นการป้องกัน แก้ไข หรือบรรเทาภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น

ระดับของผังเมืองตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 มีรายละเอียดดังนี้

1) ผังนโยบายการใช้ประโยชน์พื้นที่ คือ การกำหนดกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศในด้านการใช้พื้นที่เพื่อให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการ แบ่งเป็นสามประเภท ดังต่อไปนี้

1.1) ผังนโยบายระดับประเทศ

1.2) ผังนโยบายระดับภาค

1.3) ผังนโยบายระดับจังหวัด

2) ผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน คือ การกำหนดกรอบแนวทางและแผนงานการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดเพื่อการพัฒนาเมืองและการดำรงรักษาเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้อง และชนบท แบ่งเป็นสองประเภท ดังต่อไปนี้

2.1) ผังเมืองรวม

2.2) ผังเมืองเฉพาะ

การวางและจัดทำผังนโยบายการใช้ประโยชน์พื้นที่ และผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น การปรึกษาหารือ และการมีส่วนร่วมของประชาชน คำนึงถึงผู้ที่จะได้รับผลกระทบในผังแต่ละประเภท และต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบด้วยวิธีการที่หลากหลายและทั่วถึง มีข้อมูลเพียงพอต่อการที่ประชาชนจะเข้าใจถึงผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม ความหลากหลาย ทางชีวภาพ และแนวทางการเยียวยาความเดือดร้อน หรือความเสียหายแก่ประชาชนหรือชุมชน การวางและจัดทำผังนโยบายการใช้ประโยชน์พื้นที่ และผังกำหนดการใช้ ประโยชน์ที่ดินให้กรมโยธาธิการและผังเมืองประสานการดำเนินการกับหน่วยงาน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการบูรณาการในการดำเนินการ

กรมโยธาธิการและผังเมืองต้องมีการทบทวนผังนโยบายการใช้ประโยชน์พื้นที่ทุก 5 ปี หรือในกรณีที่มีความจำเป็น เพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนและขั้นตอน การดำเนินการปฏิรูปประเทศ สภาพเศรษฐกิจและสังคม หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยจะจัดให้มีการทบทวนผังนโยบายการใช้ประโยชน์พื้นที่ก่อนระยะเวลาดังกล่าวก็ได้ การวางและจัดทำผังนโยบายระดับจังหวัดจะต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับผังนโยบายระดับภาค ส่วนการวางและจัดทำผังนโยบายระดับภาคจะต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับผังนโยบายระดับประเทศ เมื่อได้มีการประกาศผังนโยบายระดับประเทศ ผังนโยบายระดับภาค หรือผังนโยบายระดับจังหวัด ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ เพื่อให้เป็นไปตามผังนโยบายดังกล่าว ทั้งนี้ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองมีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐด้วย (รูปที่ 29)

รูปที่ 4-29 แสดงความเชื่อมโยงของผังแต่ละระดับ

ผังนโยบายระดับประเทศ

เพื่อใช้เป็นกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศในด้านการใช้พื้นที่ การพัฒนาเมือง บริเวณที่เกี่ยวข้อง และชนบท โครงสร้างพื้นฐานหลัก การพัฒนาพื้นที่พิเศษ การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการอื่น ๆ ที่จำเป็น ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังนโยบายระดับประเทศ กรอบนโยบาย เป้าหมาย แผนและแผนผังทางด้านกายภาพในด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ การตั้งถิ่นฐานและระบบชุมชน โครงสร้างพื้นฐานด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการน้ำ การสาธารณสุข การศึกษา การพลังงาน การท่องเที่ยว การคมนาคมและการขนส่ง รวมทั้งระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น พื้นที่พัฒนาพิเศษซึ่งเป็นพื้นที่เพื่อดำเนินการพัฒนาตามนโยบายรัฐบาลหรือกิจการเฉพาะที่รัฐจัดให้มีขึ้น ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ ศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น การพัฒนาเมืองและชนบท การเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค มาตรการและวิธีดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของผังนโยบายระดับประเทศ

ผังนโยบายระดับภาค

เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและการดำรงรักษาพื้นที่ที่มีขอบเขตเกินหนึ่งจังหวัด ในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน การพัฒนาเมืองและชนบท การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ รวมทั้งการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังนโยบายระดับภาค แผนที่แสดงเขตผังนโยบายระดับภาค แผนผังแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน แผนผังแสดงการตั้งถิ่นฐานและระบบชุมชน แผนผังแสดงระบบการคมนาคมและการขนส่ง แผนผังแสดงระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ ตามโครงสร้างพื้นฐาน แผนผังแสดงเขตพัฒนาการท่องเที่ยว แผนผังเพื่อการพัฒนาเมืองและชนบท แผนผังพื้นที่พัฒนาพิเศษ แผนผังแสดงแหล่งศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น แผนผังแสดงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ แผนผังแสดงผังน้ำ แผนผังแสดงการเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค แผนผังอื่น ๆ ตามความจำเป็น นโยบาย มาตรการ และวิธีดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของผังนโยบายระดับภาค

ผังนโยบายระดับจังหวัด

เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและการดำรงรักษาพื้นที่ระดับจังหวัดในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน การพัฒนาเมืองและชนบท การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ รวมทั้งการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังนโยบายระดับจังหวัด แผนที่แสดงเขตผังนโยบายระดับจังหวัด แผนผังแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน แผนผังแสดงการตั้งถิ่นฐานและระบบชุมชน แผนผังแสดงเขตส่งเสริมการพัฒนาเมือง แผนผังแสดงโครงการการคมนาคมและการขนส่ง โดยแสดงการเชื่อมต่อโครงข่ายการคมนาคมและการขนส่งไว้ด้วย แผนผังแสดงระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ ตามโครงสร้างพื้นฐาน แผนผังแสดงสภาพของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ แผนผังแสดงผังน้ำ แผนผังแสดงเขตการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว แผนผังแสดงเขตการพัฒนาอุตสาหกรรม แผนผังแสดงเขตการพัฒนาเกษตรกรรม แผนผังพื้นที่พัฒนาพิเศษ แผนผังแสดงเขตการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมในพื้นที่ระดับจังหวัด แผนผังอื่น ๆ ตามความจำเป็น รายการประกอบแผนผัง นโยบาย มาตรการ และวิธีดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของผังนโยบายระดับจังหวัด

ผังเมืองรวม

เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนา และการดำรงรักษาเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้อง หรือชนบท ในด้านการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมและขนส่ง การสาธารณูปโภค บริการสาธารณะ และสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังเมืองรวม แผนที่แสดงเขตของผังเมืองรวมโดยแสดงข้อมูลภูมิประเทศ ระดับชั้นความสูงและพิกัดภูมิศาสตร์ แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภท แผนผังแสดงที่โล่ง แผนผังแสดงโครงการการคมนาคมและการขนส่ง โดยแสดงการเชื่อมต่อโครงข่ายการคมนาคมและการขนส่ง แผนผังแสดงโครงการกิจการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ แผนผังแสดงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนผังแสดงผังน้ำ แผนผังอื่น ๆ ที่จำเป็น รายการประกอบแผนผัง ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน นโยบาย มาตรการ และวิธีดำเนินการเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองรวม

การวางและจัดทำผังเมืองรวมเป็นหน้าที่และอำนาจของกรมโยธาธิการและผังเมือง หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือกรมโยธาธิการและผังเมืองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันก็ได้ โดยจะต้องสอดคล้องกับผังนโยบายระดับภาคและผังนโยบายระดับจังหวัด ต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรฐานที่คณะกรรมการผังเมืองกำหนด เมื่อมีประกาศกระทรวงมหาดไทยหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นให้ใช้บังคับผังเมืองรวมแล้ว การดำเนินโครงการพัฒนาภาครัฐทางด้านกายภาพจะต้องสอดคล้องกับนโยบายและการใช้ประโยชน์ที่ดินของผังเมืองรวม เพื่อให้การพัฒนาเมืองและการดำรงรักษาเมืองในพื้นที่ที่มีการวางและจัดทำผังเมืองบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในเขตที่ให้ใช้บังคับผังเมืองรวมแล้ว ห้ามบุคคลใดใช้ประโยชน์ที่ดินผิดไปจากที่ได้กำหนดไว้ในผังเมืองรวม หรือปฏิบัติการใด ๆ ซึ่งขัดกับข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินของผังเมืองรวมนั้น

กรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินได้ใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนที่ผังเมืองรวมจะใช้บังคับในพื้นที่นั้น และจะใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไป ทั้งนี้หากการใช้ประโยชน์ที่ดินนั้นเป็นการขัดต่อนโยบายของผังเมืองรวมในสาระสำคัญที่เกี่ยวกับสุขลักษณะ ความปลอดภัยของประชาชน สวัสดิภาพของสังคม หรือประโยชน์สาธารณะ คณะกรรมการผังเมืองหรือคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือระงับการใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไป โดยให้คำนึงถึงกิจการที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดิน สภาพของที่ดินและทรัพย์สินอื่นที่เกี่ยวกับที่ดิน การลงทุน ประโยชน์ หรือความเดือดร้อนรำคาญที่ประชาชนได้รับจากกิจการนั้น

ผังเมืองเฉพาะ

เป็นแผนผังและโครงการดำเนินการเพื่อพัฒนาหรือดำรงรักษาบริเวณเฉพาะแห่ง หรือกิจการที่เกี่ยวข้องในเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้อง หรือชนบทเพื่อประโยชน์แก่การผังเมือง ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ แผนที่แสดงเขตของผังเมืองเฉพาะ แผนผังแสดงการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินซึ่งจำแนกเป็นประเภทกิจการ พร้อมทั้งแนวเขตการแบ่งที่ดินออกเป็นประเภทและย่าน แผนผังแสดงโครงการการคมนาคมและการขนส่ง โดยแสดงการเชื่อมต่อโครงข่าย การคมนาคมและการขนส่งไว้ด้วย พร้อมทั้งรายละเอียดแสดงแนวและขนาดทางสาธารณะ แผนผังแสดงรายละเอียดของกิจการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการ สาธารณะ ตามโครงสร้างพื้นฐาน แผนผังแสดงที่โล่ง แผนผังแสดงการกำหนดระดับพื้นดิน แผนผังแสดงบริเวณที่ตั้งของสถานที่หรือวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม และประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี ที่จะพึงส่งเสริมดำรงรักษาหรือบูรณะ แผนผังแสดงบริเวณที่มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือภูมิประเทศที่งดงาม หรือมีคุณค่าในทางธรรมชาติ รวมทั้งต้นไม้เดี่ยวหรือต้นไม้หมู่ที่จะพึงส่งเสริมหรือบำรุงรักษา แผนผังแสดงพื้นที่สีเขียวและพื้นที่อนุรักษ์ รายการและคำอธิบายประกอบแผนผัง ข้อกำหนดที่จะให้ปฏิบัติหรือไม่ให้ปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองเฉพาะ

เมื่อได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นให้ใช้บังคับผังเมืองรวม ณ ท้องที่ใดแล้ว ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท้องที่นั้นเห็นสมควรจะจัดให้มีการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะในท้องที่ของตนขึ้น หรือจะขอให้กรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นผู้วางและจัดทำผังเมืองเฉพาะก็ได้ ในท้องที่ใดไม่ว่าจะมีประกาศกระทรวงมหาดไทยหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นให้ใช้บังคับผังเมืองรวม หรือไม่ก็ตาม หากรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดพิจารณาเห็นว่ามีเหตุจำเป็นที่จะต้องมีการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะขึ้น อาจสั่งให้กรมโยธาธิการและผังเมืองหรือองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะก็ได้

การวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะต้องให้สอดคล้องกับผังเมืองรวม และให้คำนึงถึงความคิดเห็นของเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายในที่ดินของผู้อื่น การรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชน และการได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างอาคารภายในระยะเวลาที่ได้ประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะทำการสำรวจ เพื่อวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะในท้องที่ที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ ห้ามบุคคลใดใช้ประโยชน์ที่ดินหรือแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงอสังหาริมทรัพย์ให้ผิดไปจากที่ได้กำหนดไว้ ในพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะหรือกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 40

ในระหว่างที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะในท้องที่ใด ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือกรมโยธาธิการและผังเมืองเห็นว่าสภาพการณ์ และสิ่งแวดล้อมในเขตของผังเมืองเฉพาะได้เปลี่ยนแปลงไป สมควรแก้ไขปรับปรุงข้อกำหนดหรือรายละเอียดของผังเมืองเฉพาะที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะเสียใหม่ให้เหมาะสม ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือกรมโยธาธิการและผังเมืองเสนอขอแก้ไขปรับปรุงผังเมืองเฉพาะต่อคณะกรรมการผังเมือง

ในเขตท้องที่ที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะให้ข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข กฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง กฎหมายว่าด้วยการควบคุมสุสานและฌาปนสถาน หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อื่น เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 40 ให้ใช้กฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 40 แทน

ในท้องที่ที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ ให้มีคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้ ในเขตจังหวัดอื่น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ อัยการจังหวัดซึ่งเป็น ผู้ดำรงตำแหน่งสูงสุดของสำนักงานอัยการจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ธนารักษ์พื้นที่ นายอำเภอแห่งท้องที่นั้น อุตสาหกรรมจังหวัด นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และผู้แทนหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการผังเมืองและด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำนวนไม่เกิน 4 คน ผู้ทรงคุณวุฒิทางการผังเมืองหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการผังเมืองจำนวนไม่เกิน 3 คน และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการผังเมืองจำนวนไม่เกิน 3 คน ซึ่งคณะกรรมการผังเมืองแต่งตั้งเป็นกรรมการและให้โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการซึ่งเป็นบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการผังเมือง มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี

คณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

1) พิจารณาและสั่งการเกี่ยวกับการจัดที่ดินของเอกชนเพื่อใช้เป็นที่อุปกรณ์ตามผังเมืองเฉพาะ
2) พิจารณาการโอนที่อุปกรณ์ให้เป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินในเขตผังเมืองเฉพาะ
3) พิจารณาและสั่งการเกี่ยวกับการดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารที่จะต้องดำเนินการดังกล่าวตามผังเมืองเฉพาะ
4) กำหนดเงินค่าตอบแทน

5) พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ที่ยื่นต่อคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น

6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ

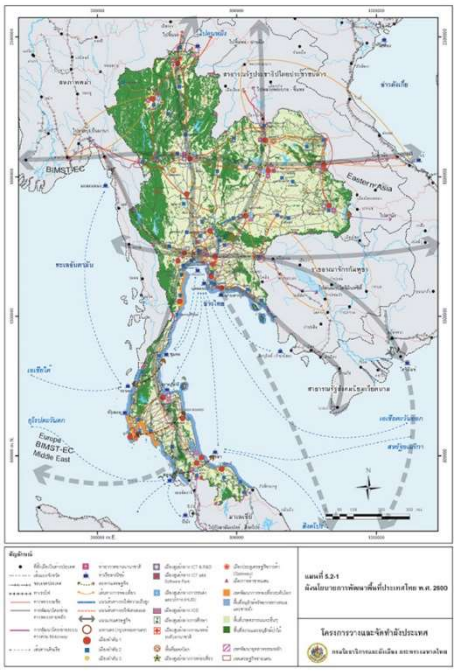

ที่มา: กรมโยธาธิการและผังเมือง (2551)

รูปที่ 4-30 ผังประเทศไทย พ.ศ. 2600

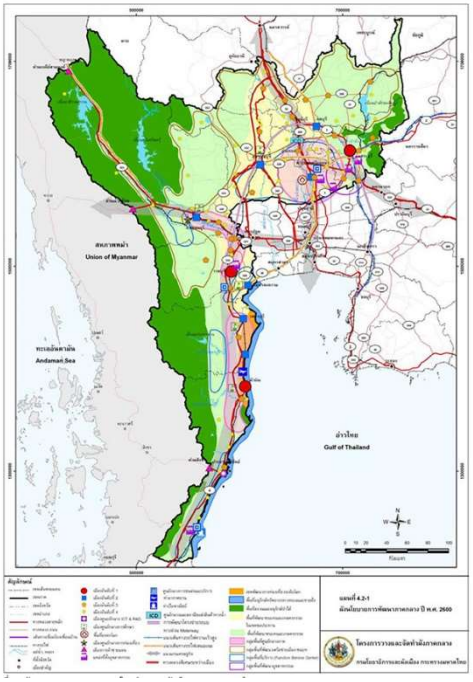

ที่มา: กรมโยธาธิการและผังเมือง (2551)

รูปที่ 4-31 ผังภาคกลางปี พ.ศ. 2600

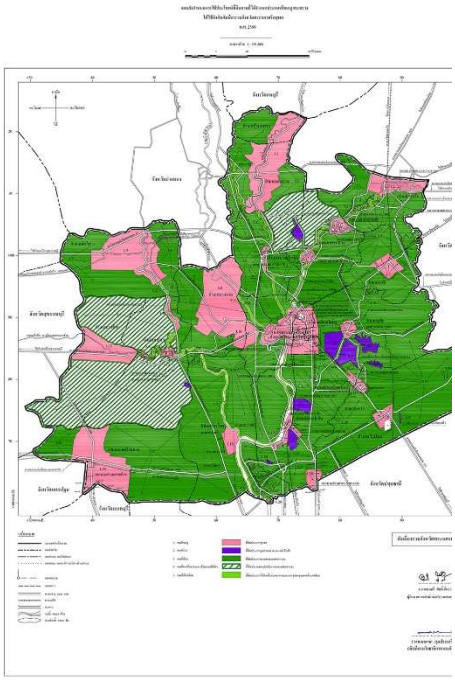

ที่มา: กรมโยธาธิการและผังเมืองพระนครศรีอยุธยา (ม.ป.ป.)

รูปที่ 4-32 ผังเมืองรวมจังหวัด

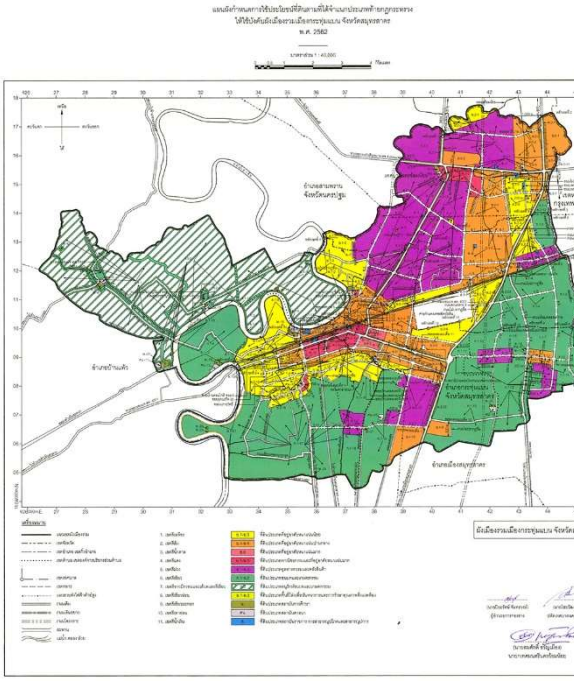

ที่มา: สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสมุทรสาคร (ม.ป.ป.)

รูปที่ 4-33 ผังเมืองรวมเมือง/ชุมชน

3) ผู้มีอำนาจจัดทำผัง

พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 ให้อำนาจแก่หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดทำผังเมือง ดังนี้ ผังนโยบายระดับประเทศ ผังนโยบายระดับภาค และผังนโยบายระดับจังหวัด ผู้มีอำนาจในการจัดทำผัง ได้แก่ กรมโยธาธิการและผังเมือง ผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ ผู้มีอำนาจในการจัดทำผัง ได้แก่ กรมโยธาธิการและผังเมือง หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562, 2562)

4) รูปแบบการใช้บังคับผังเมืองรวม

พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจออกกฎกระทรวงและประกาศกระทรวงมหาดไทย เพื่อใช้บังคับผังเมืองรวม เมื่อมีประกาศให้ใช้บังคับ ผังเมืองรวมแล้ว ห้ามบุคคลใดใช้ประโยชน์ที่ดินผิดไปจาก ที่ได้กำหนดไว้ผังเมืองรวม หรือ

ปฏิบัติการใด ๆ ซึ่งขัดกับข้อกำหนดของผังเมืองรวม เว้นแต่ กรณีที่ได้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนที่จะมีกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวม และประสงค์จะใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไป แต่การใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้น ใช้ได้เฉพาะเท่าที่มีอยู่ในขณะนั้นเท่านั้น จะใช้ประโยชน์ที่ดินเกินกว่าที่เคยมีมาก่อนไม่ได้ กฎกระทรวงจะไม่มีผลใช้บังคับย้อนหลังกับการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีมาก่อน แต่ถ้าประสงค์จะขอใช้ประโยชน์ที่ดินเพิ่มขึ้นจากเดิมต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ประกาศใช้ปัจจุบัน

พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 ได้กำหนดในมาตรา 10 ให้มีการทบทวนผังนโยบายการใช้ประโยชน์พื้นที่ทุก 5 ปี หรือในกรณีที่มีความจำเป็น เพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนและขั้นตอน การดำเนินการปฏิรูปประเทศ สภาพเศรษฐกิจและสังคม หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยจะจัดให้มีการทบทวนผังนโยบายการใช้ประโยชน์พื้นที่ก่อนระยะเวลาดังกล่าวก็ได้ (พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562, 2562)

5) กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการก่อสร้างอาคารและประกอบกิจกรรมให้เป็นไปตามการผังเมืองนั้น หมายความรวมถึงการดำเนินการที่สอดคล้องกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย เพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ละประเภท เช่น พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. 2547 เป็นต้น

จากการทบทวนยุทธศาสตร์และแผนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ทั้งภาพรวมและเฉพาะด้านและรายสาขา ทำให้เห็นทิศทางของแผนพัฒนาพื้นที่จังหวัดสงขลาและปัตตานีที่มีทิศทางไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนมากยิ่งขึ้น โดยเน้นความสมดุลการพัฒนาของทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจากการทบทวนแผนรายสาขาหรือมิติเฉพาะแล้ว จะเห็นทิศทางการพัฒนาในประเด็นที่สำคัญ โดยเฉพาะการพัฒนาที่ต่อยอดจากจุดเด่นการมีพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่ง ความเป็นพหุวัฒนธรรม และกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่พึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การท่องเที่ยว การทำประมง การเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ยางพาราและปาล์มน้ำมัน เป็นต้น การทบทวนกฎหมายคุณภาพสิ่งแวดล้อมและผังเมืองทำให้เห็นเงื่อนไขและ

ข้อจำกัดที่เกิดขึ้นกับแผนพัฒนาซึ่งถูกกำกับโดยกฎหมายและขั้นตอนตามกฎหมายหากจะมีการเปลี่ยนแปลง โดยการทบทวนทบทวนยุทธศาสตร์ แผน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ จะมีการทบทวนซ้ำเมื่อได้ประเด็นยุทธศาสตร์แล้ว

4.4 การวิเคราะห์โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดสงขลาและปัตตานี

ข้อมูลที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่งในการพัฒนาพื้นที่ สงขลา และปัตตานี คือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาพื้นที่ ซึ่งได้ใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์คือ PESTEL Analysis ซึ่งจะทำการวิเคราะห์ผลกระทบจากด้านต่าง ๆ ใน 6 ด้าน คือ ด้านการเมือง นโยบาย ทั้งระดับพื้นที่ ประเทศ และระดับนานาชาติ (Politic : P) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจทั้งระดับประเทศ และรายภาคเศรษฐกิจ (Economic : E) ผลกระทบด้านสังคม (Social : S) ผลกะทบด้านสิ่งแวดล้อมทั้งสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อมในรูปแบบปัจจัยรอบด้านที่เกี่ยวข้องเช่น คู่ค้า คู่แข่ง คู่ความร่วมมือ (Environmental : E) ผลกระทบด้านกฎหมาย (Law หรือ Legal : L) ซึ่งผลกระทบดังกล่าวอาจเป็นผลกระทบในด้านดี คือสามารถใช้เป็นโอกาสในการพัฒนา หรือ เป็นผลกระทบทางลบ คือเป็นอุปสรรคในการพัฒนา หรือภาวะคุกคามในภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลในการวิเคราะห์ PESTEL ของพื้นที่สงขลา ปัตตานี ได้ผลดังนี้

1) ผลกระทบด้านการเมือง และนโยบายภาครัฐ

จากการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 แผนพัฒนาภาคใต้ และทิศทางการพัฒนาภาคใต้ จะเห็นว่ามีความสอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่ใน 3 เรื่อง คือ การพัฒนาด้านการเกษตร และเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง โดยเฉพาะพื้นหลักของพื้นที่ ได้แก่ ยางพารา และปาล์มน้ำมัน การท่องเที่ยวเน้นคุณค่าและความยั่งยืน รวมทั้งมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาหลักของพื้นที่ เช่น การแก้ไขความยากจนข้ามรุ่นลดลงและได้รับความคุ้มครองทางสังคมเพียงพอ และการอยู่ร่วมกับภายใต้สังคมพาหุวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามในพื้นที่ยังมีปัญหาด้านการก่อการร้ายในพื้นที่ ซึ่งเป็นตัวฉุดรั้งการพัฒนาของพื้นที่

2) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

จากตัวเลขตัวชี้วัดเพื่อการพัฒนาทั้งในส่วนของจังหวัดสงขลาและปัตตานี พบว่ามีตัวเลขชี้วัดทางเศรษฐกิจและความมั่งคั่งต่ำกว่าค่ากลางของประเทศ โดยเฉพาะการภาคเศรษฐกิจที่ยังคงพึ่งพาการเกษตรแบบดั้งเดิมที่ สร้างมูลค่าต่ำ รวมทั้งพืชเศรษฐกิจหลักเช่น ยางพารา ยังขาดการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าและพึ่งพา

ตลาดต่างประเทศสูง ซึ่งมีแนวโน้มที่จะมีมาตรการทางสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นผลให้เกิดการกีดกันทางการค้ามากขึ้น ด้านการท่องเที่ยว จังหวัดสงขลายังคงมีการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวจากการคลี่คลายของสถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid-19 อีกทั้งเป็นพื้นที่เป้าหมายของของนักท่องเที่ยวกลุ่มหลักของประเทศได้แก่ นักท่องเที่ยวจากมาเลเซีย ส่วนจังหวัดปัตตานียังไม่ได้ประโยชน์จากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มากนัก อย่างไรก็ดีทั้งจังหวัดสงขลาและปัตตานี มีทรัยพากรทั้งทางธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรมที่จะสามารถใช้ประโยชน์ในการเป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวได้ ซึ่งหากนำมาใช้ประโยชน์อย่างจริง ๆ จะช่วยเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ได้มาก

3) ผลกระทบทางสังคม

ปัจจุบันในพื้นที่ยังคงมีความขัดแย้งในแนวความคิดทั้งด้านการเมือง ในระดับหนึ่ง อีกทั้งปัญหาที่สำคัญเมื่อเริ่มวางแผนการพัฒนาคือ ปัญหาความขัดแย้งทางความคิดของกลุ่มต่าง ๆ ต่อแผนการพัฒนา ทั้งให้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาเป็นไปอย่างยากลำบาก

4) ผลกระทบทางเทคโนโลยี

ปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นพลวัตที่สำคัญของโลกได้แก่การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิตอล และเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีทั้งภาพของการเป็นโอกาสในการพัฒนา เช่นการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานทั้งส่วนของภาคเอกชนและภาครัฐ ซึ่งจะสามารถเพิ่มผลิตภาพได้อย่างมาก และลดต้นทุนด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีนัยสำคัญ รวมทั้งการนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การปรับสู่สังคมไร้เงินสด หรือ ในด้านอินเตอร์เน็ตในทุกสรรพสิ่ง (Internet of thing) เป็นต้น แต่ในทางตรงกันข้ามก็เป็นภาวะคุกคามที่สำคัญสำหรับกลุ่มผู้ประกอบการ หรือประชาชนที่ไม่เข้าใจ ไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานและในชีวิตประจำวันได้เนื่องจาก จะทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับกลุ่มธุรกิจ หรือกลุ่มบุคคลที่นำเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

จากสถานที่ตั้งของจังหวัดสงขลาและปัตตานีในลักษณะการเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของทรัพยากรทั้งให้มีความเหมาะสมในการเป็นพื้นที่ทางการเกษตร ประมง รวมทั้งการท่องเที่ยว อีกทั้งการเป็นพื้นที่จังหวัดชายแดนทำให้มีความเหมาะสมในการทำการค้าชายแดนซึ่งปัจจุบันเป็นภาคเศรษฐกิจที่สำคัญอีกภาคส่วนหนึ่งของพื้นที่ รวมไปถึงการพัฒนาด้านต่าง ๆ ร่วมกับประเทศทางใต้ เช่น โครงการ IMT-GT และการค้าและการสร้างความร่วมมือกับกลุ่มประเทศ BIMTEC

6) ผลกระทบด้านกฎหมาย

จากที่ตั้งและสถานการณ์ด้านการเมืองในพื้นที่ทำให้รัฐมีความเข้มงวดในการใช้กฎหมาย รวมทั้งมีกฎหมายพิเศษเป็นการเฉพาะในพื้นที่ ซึ่งด้านหนึ่งก็ช่วยสร้างความสงบสุขในพื้นที่ แต่ก็อาจมีผลกระทบต่อการประกอบการในหลายด้านเช่นกัน และในมิติด้านกฎหมายทางอ้อม รัฐก็มีนโยบายในการพยายามส่งเสริมสนับสนุนการลงทุนในพื้นที่ผ่านการใช้กลไกทางภาษีซึ่งจะเป็นข้อได้เปรียบในการสร้างแรงจูงใจในการมาลงทุนในพื้นที่ของนักลงทุนจากภายใน และภายนอกประเทศ

บทที่ 5
การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วม

5.1 การจัดเวทีการมีส่วนร่วม

เพื่อให้สอดคล้องและครอบคลุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควบคู่ไปกับการสร้างความเข้าใจ เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดี ตระหนัก เห็นความสำคัญของกระบวนการSEAและแผนแม่บท รวมถึง ตั้งใจ เต็มใจ และกระตือรือร้น ในการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง คณะที่ปรึกษาจึงมีการดำเนินการจัดเวทีการมีส่วนร่วม 3 รูปแบบ ดังนี้

1) เวทีการมีส่วนร่วมที่ไม่เป็นทางการ

ก่อนหน้าที่จะมีเวทีที่เป็นทางการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆดังกล่าวแล้ว ยังมีการจัดเวทีที่ไม่เป็นทางการ(“การนวด”หรือ “การอุ่นเครื่อง”) เป็นเวทีที่คณะที่ปรึกษาให้ความสำคัญมากเนื่องจากกระบวนการ SEA เป็นเรื่องที่ใหม่ส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจ หรือบางส่วนก็ยังมีอคติกับการจัดเวทีการมีส่วนร่วม เนื่องจากประสบการณ์ที่ผ่านๆมา การจัดเวทีไม่เป็นทางการ จัดเพื่อการเตรียมผู้เข้าร่วม ทำความเข้าใจในรายละเอียดของโครงการSEA และเนื้อหา สาระของเวทีที่เป็นทางการแต่ละครั้ง และเพื่อทำความคุ้นเคย เรียนรู้ ทัศนคติ และความคิดเห็นเบื้องต้นของผู้ที่จะเข้าร่วมเวที ตลอดจนการสื่อสารขยายข้อมูลข่าวสารไปยังกลุ่มเครือข่ายต่างๆ กลุ่มเป้าหมายของผู้เข้าร่วมก็จะเป็นกลุ่มที่กำหนดไว้ตามแนวทางทางเดียวกันกับเวทีที่เป็นทางการ ส่วนจำนวนของผู้เข้าร่วมก็จะขึ้นกับความเหมาะสม

2) เวทีการมีส่วนร่วมที่เป็นทางการ

เวทีดังกล่าวเป็นกระบวนการที่กำหนดไว้ใน TOR ซึ่งมีความเหมาะสมและ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในแต่ละขั้นตอนของ SEA ซึ่งมีการจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ การประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น การประชุมกลุ่มย่อยระดมความคิดเห็น การสานเสวนา โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของ ผู้มีส่วนได้เสียตลอดกระบวนการในโครงการนี้ กำหนดให้ต้องมีการจัดประชุมสัมมนาและประชุมกลุ่มย่อย จำนวนอย่างน้อย 8 ครั้ง (40 เวที) และมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวนอย่างน้อย 3,000 คน ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดสงขลาและปัตตานี

3) เวทีการมีส่วนร่วมหลังการจัดเวทีเป็นทางการ

เวทีนี้เป็นกระบวนการจัดเวทีการมีส่วนร่วมที่ถูกกำหนดไว้ใน TOR เช่นกัน หลังจากที่มีการจัดเวทีการมีส่วนร่วมที่เป็นทางการแต่ละครั้ง ก็จะมีการจัดเวทีรายงานผลของการประชุมต่อตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ตรวจสอบและเสนอแนะความครบถ้วนทั้งในเนื้อหาและกระบวนการของเวทีพร้อมกับการรับทราบแผนงานการจัดเวทีในครั้งต่อไป โดยมีกรอบขั้นตอนดังรูปที่ 5-1

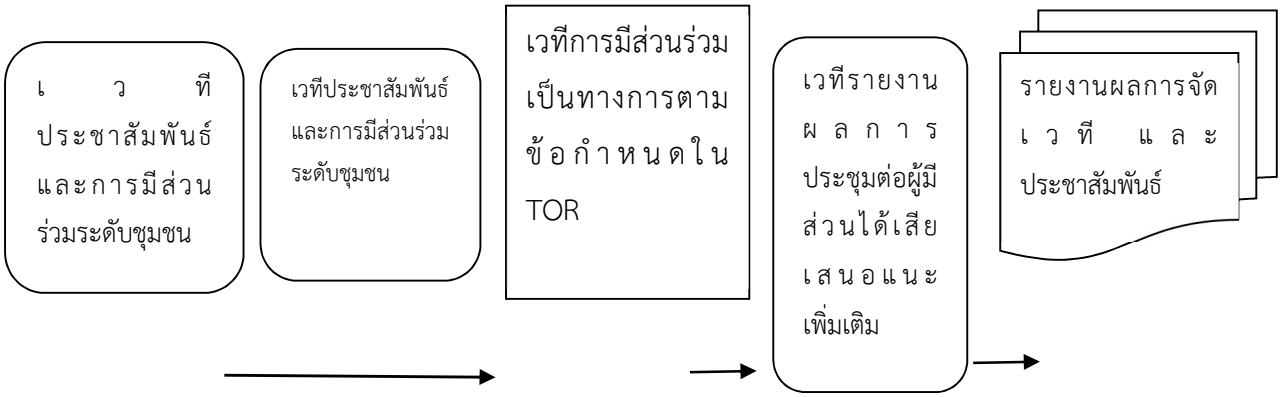

รูปที่ 5-1 กรอบขั้นตอนการจัดเวทีการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย

5.1.1 การจัดเวทีระดมความเห็นแบบไม่เป็นทางการ

ผลการจัดเวทีแบบไม่เป็นทางการภาคประชาสังคมจังหวัดสงขลา วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2566 เวลา 13.00 - 16.00 น. ณ ห้องประชุม มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

การประชุมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจกระบวนการจัดทำ SEA แก่ภาคประชาสังคมซึ่งเป็นผู้นำสภาองค์กรชุมชนจังหวัดสงขลา และเพื่อระดมความเห็นในประเด็น“ชุมชนกับการมีส่วนร่วมโครงการการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ : SEA จังหวัดสงขลาและปัตตานี” โดยมีผลสรุปได้ดังนี้

1) ความต้องการและทิศทางกระบวนการมีส่วนร่วมในโครงการ SEA อยากให้เป็นไปในทิศทางใด?

1.1) แบ่งโซนพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน ที่มีระบบนิเวศใกล้เคียงกัน ตามประเด็นของการพบเจอปัญหา เช่น การแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ความเสียหายของพันธุ์ปลา ของการเข้ามาของสารเคมีจากตะกอนน้ำมัน การทำบ้านปลา/กุ้ง ในทะเลสาบสงขลา เกษตรกรรมปลอดภัย การท่องเชิงอนุรักษ์ เป็นต้น

1.2) ให้สภาองค์กรระดับอำเภอต่างๆ ในคาบสมุทรสทิงพระ และโซนต่างๆของจังหวัดสงขลา ส่งตัวแทนเข้ามามีส่วนร่วม เช่นเครือข่ายจากกลุ่มสตรี กลุ่มอาชีพ กลุ่มประมง กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มอื่นๆ นำเสนอข้อมูลจากการประชุมร่วมกัน เพื่อเข้าสู่เวทีของการมีส่วนร่วมของโครงการSEA

1.3) การทำแผนประจำปีของสภาองค์กรชุมชน เพื่อให้สอดรับกับแผนประจำปีของจังหวัด และแผนของ SEA จะเป็นกระบวนการที่ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมและมีโอกาสในการบรรจุเป็นของสภาพัฒน์ได้ ทั้งประเด็นด้านทรัพยากรทะเล เศรษฐกิจฐานชุมชน คุณภาพชีวิต และอื่นๆ

1.4 ใช้สภาองค์กรชุมชนเป็นตัวตั้ง ซึ่งเป็นกลไกของภาคประชาชนที่จะเข้ามาแก้ปัญหาและสามารถวางแผน จัดทำ และเสนอแผนงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ ซึ่งจะมีความใกล้เคียงกันกับการทำแผน SEA และจะช่วยกระตุ้นให้มีเป้าหมายของแผนที่ชัดเจนมากขึ้น

1.5 สงขลาเป็นแนวทางจังหวัดนำร่องของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์กรมหาชน) ในการนำแผนของภาคประชาชนไปบูรณาการกับภาคส่วนต่างๆโดยเฉพาะ โครงการ SEA เสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรับทราบและผลักดัน เปิดทางให้เกิดการยอมรับต่อแผนของภาคประชาชน

2) สถานการณ์ปัญหาและสิ่งที่อยากให้มีการพัฒนา

2.1) ปัญหาการลดน้อยลงของทรัพยากร ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เนื่องมาจากการใช้เครื่องมือประมงที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งอยากให้ภาครัฐเข้ามามีส่วนในการแก้ปัญหา และให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบนำปัญหามาเสนอและหาแนวทางแก้

2.2) ปัญหาทรัพยากรชายฝั่งและความมั่นคงทางด้านอาหารของประชาชนชาวประมง ควรมีการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ในเรื่องความมั่นคงทางอาหารทะเล ตามแนวทะเลชายฝั่งของอำเภอจะนะกว่า 29 ตารางกิโลเมตร และมีพันธุ์ปลากว่า 172 ชนิด ให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดูแลร่วมกับประชาชนให้มีความต่อเนื่อง (ซึ่งหลังจากดำเนินการมาก่อนหน้านี้แต่ก็หยุดชะงักลง)

2.3) ปัญหาสังคมและคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ทุกประเด็นทุกปัญหา เช่น ยาเสพติด ปัญหาเด็กและเยาวชน สุขภาพ ผู้สูงอายุ การว่างงาน เศรษฐกิจฐานราก เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ควรมีแผน

ยุทธศาสตร์ในการดำเนินการทั้งระยะสั้นและระยะยาว และมีความร่วมมือกันหลายภาคีโดยเฉพาะหน่วยงานในระดับจังหวัด

3) ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาพื้นที่แบบมีส่วนร่วมของชุมชน

3.1) เวทีการมีส่วนร่วมแต่ละครั้งควรมีการเข้าร่วมของทุกภาคส่วนในทั้งจังหวัดสงขลาและปัตตานี เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างทั่วถึงของข้อมูลและเกิดความยั่งยืนอย่างแท้จริง โดยมีนักวิชาการด้านต่างๆ เข้ามาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการทำแผนแม่บทในการพัฒนาพื้นที่

3.2) กระบวนการสร้างการเรียนรู้ SEA แก่ประชาชน ควรให้มีความสอดคล้องกับกลไกของสภาองค์กรชุมชน ทั้งในทิศทางการพัฒนาของพื้นที่ตำบล อำเภอ เพื่อนำเสนอต่อระดับจังหวัดและสภาพัฒน์ต่อไป โดยมีการทำเวทีการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดปัญหาการเข้าไม่ถึงของข้อมูล

3.3) ควรมีความร่วมมือระดับจังหวัดระหว่างฝ่ายการมีส่วนร่วมของ SEA กับ คณะสภาองค์กรชุมชนจังหวัดสงขลาเพื่อร่วมหนุนเสริมกระบวนเรียนรู้การวางแผนโดยใช้SEAเป็นเครื่องมือ และการนำข้อเสนอประเด็นพัฒนาเข้าสู่แผนแม่บทจังหวัดสงขลาและปัตตานี

5.1.2 การจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 1

การจัดเวทีครั้งที่ 1 มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปิดตัวโครงการ และชี้แจงแจงรายละเอียดของโครงการให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ศึกษา และระดมความเห็นเบื้องต้นต่อโครงการ ข้อเสนอแนะ ข้อสงสัย ข้อกังวลต่อโครงการ นอกจากนั้นยังเปิดโอกาสให้มีการระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่างๆ ถึงประเด็นปัญหาที่สำคัญในพื้นที่และภาพอนาคตที่ต้องการ และแนวทางการพัฒนาพื้นที่ที่ยั่งยืน โดยมีเนื้อหาที่ได้จากการกำหนดโจทย์เพื่อระดมความเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมได้แก่ ทุนทางสังคมทั้ง 4 ด้านในพื้นที่ สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น ทิศทางหรือเป้าหมายในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ และความคิดเห็นต่อ SEA ดังตารางที่ 5-1

ตารางที่ 5-1 เป้าหมายและประเด็นเนื้อในการระดมความเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียครั้งที่ 1

เป้าหมายของการระดมความคิดเห็น	**กรอบของเนื้อหา**	**ประเด็นของเนื้อหา**
1.ความคิดเห็นภาพกว้างของการพัฒนาพื้นที่จังหวัดสงขลาและ ปัตตานี	1.1 ทุนทางทรัพยากร 1.2 สถานการณ์และปัญหาของพื้นที่ 1.3 การพัฒนาที่อยากให้เป็นในอนาคต	ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม วัฒนธรรม และสุขภาพ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
2.ความคิดเห็นต่อ SEA	2.1 ข้อกังวลต่อโครงการ SEA (ตัวอย่างประเด็นที่สำคัญ)	-การมีส่วนร่วมที่ทั่วถึงและครอบคลุม -ความเป็นกลาง -การไม่นำผลของSEAและแผนแม่บทไปดำเนินการ -กฎหมายรองรับ SEA
	2.2 ข้อเสนอแนะต่อโครงการ SEA (ตัวอย่างประเด็นที่สำคัญ)	-การสื่อสารประชาสัมพันธ์และเพิ่มการมีส่วนร่วม -มีความโปร่งใส เปิดเผยข้อมูล คืนข้อมูล -การสร้างความสมานฉันท์ -แผนและโครงการที่ปฏิบัติได้จริง

จากการสรุปความคิดเห็นรวบยอดของผู้เข้าร่วมเวทีการมีส่วนร่วมครั้งที่ 1 ทั้งสงขลาและปัตตานี โดยส่วนใหญ่มีความเห็นในแนวทางที่ **“ทิศทางการพัฒนาที่อยากให้เป็นควรสอดคล้องและต่อยอดทุนทางทรัพยากรที่มีพร้อมกับการลดปัญหาต่างๆในพื้นที่อย่างยั่งยืน”** โดยมีรายละเอียดโดยสังเขปดังนี้

การจัดเวทีครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ มีการจัดเวทีที่เป็นทางการเวทีที่ 1 ในวันจันทร์ที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 เวลา 9.30 น. – 16.00 น. ณ ศูนย์ประชุมนานาชาติฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ม.สงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้เข้าร่วมทั้งหมดรวม 804 คน (ตารางที่ 5-2) และเวทีที่ 2 ในวันจันทร์ที่ 20 กุมภาพันธ์ 2566 เวลา 9.30 น. – 16.00 น. ณ โรงแรมเซาท์เทิร์นวิว อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี มีผู้เข้าร่วมรวม 76 คน (ตารางที่ 5 3)

ตารางที่ 5-2 ประเภทและจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 1 เวทีที่ 1 จังหวัดสงขลา

ห้องย่อยที่	สงขลา	ปัตตานี	รวม
1. ประชาชน	317	40	357
2.ประชาสังคม	47	1	48
3.ภาครัฐ, ท้องถิ่น, สถาบันการศึกษา	105	39	144
ภาครัฐ	38	4	42
ท้องถิ่น	40	25	65
สถาบันการศึกษา	27	10	37
4. เอกชน	12	5	17
รวม	481	85	566
walk in	137		
รวมทั้งสิ้น	703		

ตารางที่ 5-3 ประเภทและจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 1 เวทีที่ 2 จังหวัดปัตตานี

ห้องย่อยที่	สงขลา	ปัตตานี	รวม
1. ประชาชน	55	21	76
2. ประชาสังคม	0	28	28
รวม	55	49	76

จากข้อมูลพบว่าสัดส่วนมากที่สุดของผู้เข้าร่วมมาจากกลุ่มประชาชนจังหวัดสงขลา 372 คน และจากจังหวัดปัตตานีจำนวน 61 คน และรองลงมาเป็นกลุ่มที่มาจากภาคประชาสังคม จำนวน 66 คน

โดยทั้งสองเวทีนอกจากการจัดพิธีเปิดโครงการ และชี้แจงแจงรายละเอียดของโครงการให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ศึกษาแล้ว ได้มีการระดมความเห็นจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งมีโจทย์ของเนื้อหา ได้แก่

1) ในพื้นที่ของท่าน มีสิ่งที่เป็นจุดแข็ง หรือสิ่งดีดีอะไรในด้านต่างๆ (ทุนทางสังคมของพื้นที่)

2) มีข้อจำกัดใดในพื้นที่ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคในการพัฒนาด้านต่างๆตามข้อ 1(สถานการณ์ปัญหาของพื้นที่)

3) ท่านมีภาพอนาคตซึ่งเป็นสิ่งที่อยากให้เกิดขึ้นจากการพัฒนาด้านต่างๆ นั้นๆ อย่างไรและโครงการที่สำคัญที่ควรต้องดำเนินการคืออะไร (การพัฒนาพื้นที่ ที่อยากให้เป็นในอนาคต)

4) ข้อกังวลที่มีต่อโครงการ SEA

5) ข้อเสนอแนะต่อโครงการ หรือกระบวนการทำงานในโครงการ SEA

จากโจทย์คำถามดังกล่าวก็เพื่อต้องการทราบ ความคิดเห็นในภาพกว้างของการพัฒนาพื้นที่จังหวัดสงขลาและ ปัตตานี ทั้ง 4 ด้านด้วยกัน ได้แก่ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและศิลปวัฒนธรรม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และนอกจากนั้นต้องให้ผู้เข้าร่วมได้สะท้อนความเห็นความกังวลต่อโครงการ SEA และ ข้อเสนอในการดำเนินงาน SEA

1) สรุปประเด็นและเนื้อหาจากการระดมความเห็นที่ผู้มีส่วนได้เสีย จากการจัดเวทีระดมความเห็นผู้มีส่วนได้เสียในภาพรวมครั้งที่ 1 ทั้งจังหวัดสงขลาและจังหวัดปัตตานีในประเด็นเนื้อหาทุนทางสังคม สถานการณ์ปัญหาของพื้นที่ และการพัฒนาที่อยากได้ระดับพื้นที่ทั้ง 4 ด้าน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5-4 ผลการระดมความเห็นผู้ที่มีส่วนได้เสียจากการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 1

ทุนทางสังคม	สถานการณ์ปัญหาของพื้นที่	การพัฒนาที่อยากให้เป็นในอนาคต
ด้านเศรษฐกิจ -ฐานทรัพยากรที่เอื้อต่ออาชีพที่หลากหลายของคนในพื้นที่ การเกษตร การประมง การประกอบการ -ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากการเกษตรและการประมงของชุมชน สินค้า1ตำบล1ผลิตภัณฑ์ -สนามแข่งนกเขาชวาและเป็นแหล่งผลิตนกเขาชวาเสียง -สถานประกอบการของชุมชน และผู้ประกอบการ ศูนย์กลางเศรษฐกิจการเงิน การส่งออก การท่องเที่ยว การค้าชายแดน เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษการอุตสาหกรรมด้านต่างๆ -อุตสาหกรรม โรงแยกก๊าซ	-ต้นทุนการผลิตสูงราคาผลผลิตราคาตกต่ำเช่นยางพารา -รายได้ต่ำไม่เพียงพอ -การไม่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจชุมชน -การเติบโตทางเศรษฐกิจยังไม่กระจาย -เกิดภัยธรรมชาติ น้ำท่วม ภัยแล้ง -เกิดการว่างงานสูง -ขาดการส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน -ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนใต้ ขาดบรรยากาศการลงทุน	-ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีงานทำ มีรายได้เพิ่ม ไม่เป็นหนี้สินทุกกลุ่มอาชีพรวมถึงผู้สูงอายุ -ควรสนับสนุนให้มีการขยายช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้น -ควรพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืน เช่น การส่งออก โรงงานอุตสาหกรรมด้านการเกษตร -การพัฒนาสินค้าท้องถิ่นสู่ระดับโลก (จาก Local สู่ Global) -การแปรรูปยางพาราโดยกลุ่มองค์กรชุมชน -การส่งเสริมฟาร์มเลี้ยงนกเขาชวาเสียงครบวงจร

ทุนทางสังคม	สถานการณ์ปัญหาของพื้นที่	การพัฒนาที่อยากให้เป็นในอนาคต
-โครงสร้างพื้นฐาน ด้านคมนาคมขนส่ง ท่าเรือน้ำลึก สายการบิน การรถไฟ	-ขาดข้อมูล ระเบียบ ในการรองรับการขยายการลงทุนใหม่ๆ	-ควรส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจชุมชน และเศรษฐกิจสีเขียว -ควรส่งเสริมและ กระตุ้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงประวัติศาสตร์ -ควรขยายด้านการขนส่งมวลชน -ควรส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะในพื้นที่ สินค้าจากยางพาราธรรมชาติเป็นที่นิยมมากขึ้น -การสนับสนุนธุรกิจ SME -ควรขยายระบบโลจิสติกส์ในการกระจายสินค้าให้เพียงพอ -ควรจัดทำฐานข้อมูลแผนที่ภาคเศรษฐกิจ Sector ต่างๆ ในระดับพื้นที่
ด้านสังคม วัฒนธรรมและสุขภาพ -ขนบธรรมเนียมประเพณี ทั้งของชาวพุทธ มุสลิมและชาวจีน -ศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่น สถาปัตยกรรม และการละเล่นต่างๆ	-ขาดการส่งเสริม สนับสนุนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง -มีความขัดแย้งแนวคิดของการพัฒนา -ความเหลื่อมล้ำในสังคม	-ควรสนับสนุนสืบสานประเพณีท้องถิ่น และส่งเสริมศิลปินแขนงต่างๆ -ควรมีมาตรการและดูแลความปลอดภัยความสงบสุข

ทุนทางสังคม	สถานการณ์ปัญหาของพื้นที่	การพัฒนาที่อยากให้เป็นในอนาคต
มโนรา หนังตลุง กลองยาว รองเง็ง ลิเกฮูลู ปัญจะสิละ -วิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบพหุวัฒนธรรม และเมืองอุลามะอ์ -เมืองมรดกโลก -ระบบการบริการด้านสุขภาพที่ทันสมัย	-ขาดการสืบทอดด้านศิลปวัฒนธรรมแก่เยาวชน -ปัญหายาเสพติด -ไม่สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาให้เป็นรายได้ และสร้างอาชีพให้กับชุมชนได้ -การเข้าไม่ถึงบริการภาครัฐด้านสุขภาพอนามัย	-การส่งเสริมให้เป็นเมืองแห่งการศึกษา เมืองการกีฬา -การสืบทอดภูมิปัญญาชุมชนด้านต่างๆ -การลดปัญหายาเสพติด ด้วยวิธีการบำบัดฟื้นฟูผู้ใช้ยาเสพติดโดยชุมชนเป็นฐาน (Community Based -การส่งเสริมวัฒนธรรมเพื่อลดปัญหาความไม่สงบในพื้นที่
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม -ระบบนิเวศน์ เขา ป่า นา เล -ทรัพยากรชายฝั่งทะเลอุดมสมบูรณ์ -ป่าต้นน้ำ แหล่งน้ำ สัตว์ป่า สัตว์น้ำที่สมบูรณ์ และความหลากหลายทางชีวภาพ -แหล่งพลังงานปิโตรเลียม -การจัดการทรัพยากร ขยะ ประมง การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	-ปัญหาสิทธิทำกิน เอกสารสิทธิในที่ดิน -ความเสื่อมโทรมของทรัพยากร ประมง มลพิษ -ภัยธรรมชาติ น้ำท่วม ภัยแล้ง -มลพิษจากอุตสาหกรรม -ขาดการจัดการแบบมีส่วนร่วม เช่นเรื่องขยะ -โครงการขนาดใหญ่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	-ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ -ควรมีการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง อ่าว คลอง ทะเลสาบ ป่าต้นน้ำ มลพิษและขยะ -การพัฒนาอย่างยืน ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและวิถีชุมชน -ควรมีการจัดการอุทกภัยเป็นระบบ -การสร้างเรียนรู้ นักเรียน นักศึกษา ประชาชน ให้ตระหนักและเห็นความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม

ทุนทางสังคม	สถานการณ์ปัญหาของพื้นที่	การพัฒนาที่อยากให้เป็นในอนาคต
		-การส่งเสริมการใช้พลังงานทางเลือก/พลังงานสะอาด สิ่งแวดล้อมและวิถีชุมชน -การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เรื่องสมุนไพร
ด้านทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ -ผู้นำชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปินสาขาต่างๆ ผู้ศาสนา อูลามะห์ บุคลากรทางการแพทย์ที่เชี่ยวชาญ -ศูนย์การศึกษาระดับต่างๆ โรงเรียนสอนศาสนา	-ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา -ประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในช่วงสูงวัย -ปัญหายาเสพติด ลักขโมย -ขาดความรู้ใหม่ในการประกอบอาชีพ -สังคมแตกแยก -การพัฒนาแบบไม่มีส่วนร่วม	-ควรสร้างโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียม -ควรมีการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ถนนโรงพยาบาล สนามออกกำลังกาย -ควรขยายโรงเรียนเพื่อคนพิการเพิ่มขึ้น -โครงการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา -ควรให้มีการจัดการศึกษาให้นักศึกษามีการปฏิบัติงาน ที่สอดคล้องกับธุรกิจของตัวเองและมีทักษะการทำงาน -การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ พัฒนาชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ความเห็นต่อการจัดทำ SEA ของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ

จากการระดมความเห็นจากเวทีครั้งที่ 1 จังหวัดสงขลาและปัตตานี โดยใช้ โจทย์ ว่า “ข้อกังวลที่มีต่อโครงการ SEA” และ “ข้อเสนอแนะต่อโครงการ หรือกระบวนการทำงานในโครงการ SEA” ครั้งนี้สามารถประมวลสรุปได้ดังต่อไปนี้

ข้อกังวลที่มีต่อโครงการ SEA

จากการระดมความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆมีความกังวลต่อโครงการ SEA ดังต่อไปนี้

1. ด้านความเข้าใจโครงการ

ผู้เข้าร่วมโครงการสะท้อนความกังวลใจที่มีต่อโครงการว่า ไม่เข้าใจในตัวโครงการ ถ้าหากโครงการเข้าไม่ถึงชุมชน ประชาชนไม่ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงมีแต่เสียประโยชน์ ประชาชนจะได้รับข้อมูลไม่ทั่วถึง กลัวการทำ SEA ไม่เป็นกลาง ไปเข้ากับเอกชนและรัฐ คณะกรรมการกำกับ (บางคน) ไม่มีความเป็นกลางทางวิชาการ แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง ตีความความต้องการของประชาชนตามความต้องการของเจ้าหน้าที่ เมื่อโครงการออกมาจริงๆ แล้วไม่ทำตามที่ได้วางไว้ อำนาจรัฐอำนาจทุนอยู่เหนือข้อเท็จจริงทางวิชาการ โครงการจะไม่ได้รับการพิจารณาอย่างรวดเร็วตามความต้องการของประชาชน

2. ด้านการดำเนินโครงการ

ความไม่จริงใจของผู้ดำเนินโครงการ การกระทำที่เลือกฝ่าย ไม่ยุติธรรม ไม่เท่าเทียม ไม่ครอบคลุม ไม่เป็นกลาง ทั้งการเข้าร่วมและการประสานงาน ความไม่จริงจังของผู้ทำโครงการ ทำแบบลวกๆ เพื่อเงินสนับสนุนโครงการ อาจไม่มีการประสานงานอย่างต่อเนื่อง ไม่ได้รับผลตามที่เสนอหรือถูกบิดเบือน

3. ด้านการมีส่วนร่วมจากประชาชนและชุมชน

ขาดความร่วมมือของประชาชน การระดมความคิดเห็นมาจากกลุ่มน้อยไป ไม่มากพอ ขาดสัจจะและเจตนารมณ์ต่อประชาชนจะทำให้โครงการไม่สำเร็จ ต้องสร้างความเข้าใจและเข้าถึงแผนงานความต้องการของประชาชน ควรเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนในด้านสังคม ศิลปวัฒนธรรมและสุขภาพ

4. ด้านความปลอดภัย

มีข้อกังวลที่มีต่อโครงการว่าไม่ให้เกิดอุตสาหกรรม มีความปลอดภัยหมู่บ้าน และไม่เกิดมลพิษที่อาจส่งผลเสียต่อประชาชน ไม่เอาอุตสาหกรรมทำให้อากาศเป็นพิษ

5. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กังวลว่าจะไม่ได้รับการพัฒนาอย่างจริงใจและยั่งยืนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่ควรละเลยปัญหาและสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมประมง เศรษฐกิจในชุมชน และด้านการศึกษา

ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินการโครงการ SEA

จากการระดมความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆได้มีข้อเสนอในการดำเนินโครงการ SEAดังต่อไปนี้

1. ต้องทราบข้อมูลแผนการพัฒนาที่อาจส่งผลเชิงลบต่อประชาชนในพื้นที่มีอย่างไรบ้างและมีแนวทางแก้ไขอย่างไร
2. ต้องสร้างความเข้าใจและเข้าถึง ความต้องการของประชาชน
3. ควรเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งในด้านสังคม ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและสุขภาพ
4. คณะกรรมการศึกษาต้องทำตัวเป็นกลางและยอมรับความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน
5. ควรฟังความคิดเห็นของชาวบ้านให้มากที่สุดทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับแผนพัฒนา
6. ให้ลงพื้นที่เพื่อสอบถามความคิดเห็นประชาชน
7. ควรให้มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ตั้งแต่เริ่มและต่อเนื่อง และสร้างช่องทางให้เข้าถึงให้มากขึ้น
8. อยากได้โครงการต่างๆ เพื่อประชาชนจะได้มีงานทำรายได้เพิ่ม
9. ควรลงศึกษาพื้นที่ให้ละเอียด ทั้งทางกายภาพและบุคคล
10. ต้องการให้โครงการมีการสำรวจแบบสอบถามชาวบ้านถึงสิ่งที่ชาวบ้านต้องการจริงๆ
11. เจ้าหน้าที่ควรใช้เวลากับชาวบ้านในพื้นที่ให้มาก ใช้ชีวิตเสมือนเป็นคนพื้นที่นั้นๆ จริงๆ เพื่อความเข้าถึงและเข้าใจในทุกๆ ด้าน

12. ให้สภาพัฒน์ฯ เอาประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง ลดความเห็นแก่ได้ของคนบางกลุ่ม
13. การจัดเก็บข้อมูลต้องตรงไปตรงมา ครบถ้วน ทุกคนต้องมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน

5.1.3 การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียในครั้งต่อไป

คณะที่ปรึกษาฝ่ายการประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม จะดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ในทุกขั้นตอนของกระบวนการตั้งแต่ขั้นตอนของการกำหนดขอบเขต การพัฒนาและประเมินทางเลือก การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน การจัดทำรายงานการศึกษา SEA และการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่บูรณาการกับการจัดทำ SEA โดยมีรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีความเหมาะสมและ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในแต่ละขั้นตอนของ SEA เช่น การจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ การประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น การประชุมกลุ่มย่อยระดมความคิดเห็น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสานเสวนา เป็นต้น โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของ ผู้มีส่วนได้เสียตลอดกระบวนการในโครงการนี้ กำหนดให้ต้องมีการจัดประชุมสัมมนาและประชุมกลุ่มย่อย จำนวนอย่างน้อย 8 ครั้ง (40 เวที) ซึ่งจะมีครั้งต่อไป คือ ครั้งที่ 2-8 โดยแต่ละครั้งมีวัตถุประสงค์ในประเด็นเนื้อหาโดยขอกล่าวถึงโดยสังเขปอีกครั้งดังนี้

ครั้งที่ 2

วัตถุประสงค์เพื่อระดมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในเรื่อง

1. ข้อมูลฐานด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษา

2. จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา..ปัญหาและสาเหตุของปัญหา /ความต้องการการพัฒนา ทั้ง 4 ด้าน

3. สิ่งที่อยากให้พัฒนา หรือ อยากให้เกิดขึ้นภายใน 5 ปี ของทั้ง 4 ด้าน

สิ่งที่ได้รับจากเวทีที่ 2 ได้แก่ ข้อมูลฐานทั้ง 4 ด้าน สอดคล้องกับพื้นที่มากขึ้น ความต้องการการพัฒนาของพื้นที่ที่สอดคล้องกับศักยภาพ ปัญหาและความต้องการ

กระบวนการดำเนินการของเวที การนำเสนอข้อมูลของคณะที่ปรึกษาฝ่ายต่างๆ แบ่งกลุ่มย่อยเพื่อระดมความเห็นเสนอแนะเพิ่มเติม สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย

ครั้งที่ 3 และ 4

วัตถุประสงค์เพื่อการระดมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในเรื่อง ร่างเป้าหมายการพัฒนา ประเด็นพัฒนา วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย และร่างทางเลือกการพัฒนา

สิ่งที่ได้รับจากเวทีที่ 3 และ 4 ได้แก่ ประเด็นยุทธศาสตร์ และร่างทางเลือกการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่

กระบวนการดำเนินการของเวที การนำเสนอประเด็นยุทธศาสตร์ ร่างทางเลือกของการพัฒนาของคณะที่ปรึกษาฝ่ายวางแผน แบ่งกลุ่มย่อยเพื่อระดมความเห็นเสนอแนะเพิ่มเติม สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย

ครั้งที่ 5 และ 6

วัตถุประสงค์เพื่อการระดมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในเรื่อง ร่างแนวทางการพัฒนาใน 4 ด้าน และมาตราการเพื่อความยั่งยืนใน 4 ด้าน

สิ่งที่ได้รับจากเวทีที่ 5 และ 6 ได้แก่ แนวทางในการพัฒนาใน 4 ด้านที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ และมาตรการเพื่อความยั่งยืนของแนวทางการพัฒนาดังกล่าว

กระบวนการดำเนินการของเวที การนำเสนอ ทางเลือกและแนวทางของการพัฒนาทั้ง 4 ด้านมาตรการเพื่อความยั่งยืนของคณะที่ปรึกษาฝ่ายต่างๆ แบ่งกลุ่มย่อยเพื่อระดมความเห็นเสนอแนะเพิ่มเติม สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย

ครั้งที่ 7 และ 8

วัตถุประสงค์เพื่อการระดมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในเรื่อง รายงาน SEA และ (ร่าง) แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาฯ

สิ่งที่ได้รับจากเวทีที่ 7 และ 8 ได้แก่ รายงาน SEA และ แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาฯ ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเห็นชอบ

กระบวนการดำเนินการของเวที การนำเสนอ รายงาน SEA และร่าง แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาฯ ของคณะที่ปรึกษาฝ่ายต่างๆ แบ่งกลุ่มย่อยเพื่อระดมความเห็นเสนอแนะเพิ่มเติม สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย

ในการประชุมแต่ละครั้งในภาพรวม จะมีกิจกรรมที่สำคัญ 4 กิจกรรมหลัก ได้แก่

1) การทบทวน ทำความเข้าใจกระบวนการ SEA

2) การนำเสนอความคืบหน้าและผลการดำเนินการของคณะที่ปรึกษาฝ่ายต่างๆ

3) การเปิดรับฟังข้อเสนอแนะจากที่ประชุมจากการรายงานข้อ 2

4) การระดมความเห็น(brainstorming)ในประเด็นหรือเนื้อหาที่คณะที่ปรึกษาจะดำเนินงานต่อไป(เพื่อนำกลับมานำเสนอในที่ประชุมต่อไป)

นอกจากนี้ รายละเอียดผลการจัดเวทีการมีส่วนร่วมครั้งที่ 1 ทั้งเวทีหลักเวทีที่ 1 จังหวัดสงขลา เวทีที่ 2 จังหวัดปัตตานี และเวทีย่อย รวมถึงประมวลภาพกิจกรรม สามารถดูรายละเอียดได้ในภาคผนวก ก-ง

5.2 การจัดการการสร้างความรู้ความเข้าใจ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์

การสร้างความรู้ ความเข้าใจ ผ่านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

1) การให้ข้อมูลข่าว (Inform) ขั้นตอนของการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน ความสำคัญในขั้นตอนนี้ก็คือ ต้องให้ข้อมูลข่าวสารอย่างรอบด้านและมีปริมาณที่พอต่อการตัดสินใจ อย่างไรก็ตามขั้นตอนนี้ถือเป็นระดับเบื้องต้นที่สุดของกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม

2) การรับฟังความคิด ความเห็น (consult) เป็นกระบวนการที่เปิดให้ภาคประชาชนได้มาร่วมแสดงความคิดความเห็น ผ่านข้อมูล ข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการตัดสินใจ ซึ่งอาจออกแบบผ่านกระบวนการรับฟังเสียงของประชาชน (public hearing) การสำรวจความคิดเห็น การวิจัยเชิงสำรวจ การจัดเวทีสาธารณะ

3) การสร้างความเกี่ยวข้อง (Involve - engagement) เป็นการเปิดโอกาสให้การปฏิบัติงานหรือร่วมการเสนอแนะแนวทางเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อที่จะสร้างความเข้าใจให้ประชาชนว่าข้อมูลที่ภาคประชาชนได้เสนอไปจะถูกนำไปพิจารณา เช่น การจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการพิจารณาประเด็นสาธารณะประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอนโยบาย

4) การสร้างความร่วมมือ (Collaboration) เป็นการที่ให้ฝ่ายประชาชน ผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วมเข้ามาเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ด้วยการสร้างที่มีฝ่ายประชาชนเข้ามาเป็นกรรมการ

5) การเสริมอำนาจแก่ประชาชน (Empowerment) เป็นขั้นตอนกระบวนการมีส่วนร่วมในระดับขั้นสุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติ ในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ แต่ในกระบวนการจะมีความซับซ้อนมากกว่าการสร้างการมีส่วนร่วมในขั้นอื่น ๆ เพราะจำเป็นต้องสร้างการมีส่วนร่วมในทุกระดับ และไม่ได้มองการสร้างการมีส่วนร่วมเป็นแค่ “พิธีกรรม” ที่ใช้รองรับการสร้างความความชอบธรรมให้กับผู้มีอำนาจเท่านั้น แต่ต้องให้ความสำคัญและเคารพในเสียงของภาคประชาชนเป็นตั้งและสำคัญที่สุด

จากการดำเนินการตามแผนงาน ได้มีการจัดทำสื่อวีดิทัศน์และการสร้างการรับรู้ผ่านสื่อแล้วสำหรับการจัดเวทีการมีส่วนร่วมครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ มีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 ผลการจัดกิจกรรมการสร้างการรับรู้ผ่านสื่อ

การจัดกิจกรรมการสร้างการรับรู้ผ่านสื่อ มีรูปแบบการจัดกิจกรรมดังนี้

1) จัดกิจกรรมผ่านสื่อส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น จำนวนสื่อที่เข้าร่วมกิจกรรมในการจัดกิจกรรมปฐมนิเทศฯ มีจำนวนทั้งสิ้น 20 สื่อ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1) เป็นสื่อส่วนกลาง จำนวน 8 สื่อ ประกอบด้วย 1) สถานีวิทยุและโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 2) สถานีวิทยุและโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 3) สถานีวิทยุและโทรทัศน์ ช่อง 3 4) NBT ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ 5) หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ 6) หนังสือพิมพ์ข่าวสด 7) ศูนย์ข่าวเนชั่น 8) TPBS รายละเอียดตัวอย่างข่าว ดังนี้

1.1.1 TPBS : Thecitizen plus TPBS https://thecitizen.plus/node/72084	 เริ่มแล้ว 'SEA' สงขลา-ปัตตานี เตรียมเปิด 40 เวทีสร้างการมีส่วนร่วม 13 February 2023

1.1.2 Posttoday : Posttoday https://www.posttoday.com /politics/domestic/690740	
1.1.3 NBT : News NBT2HD https://www.youtube.com /watch?v=H3giMRLR8ns	
1.1.4 กรมประชาสัมพันธ์ : https://thainews.prd.go.th /th/news/detail/ TCATG23021317114169	

1.2) สื่อท้องถิ่น ที่เข้าร่วมกิจกรรมประชุมปฐมนิเทศ จำนวน 12 สื่อ ประกอบด้วย 1) หนังสือพิมพ์สงขลามีเดีย 2) หนังสือพิมพ์สมิหลาไทม์ 3) หนังสือพิมพ์โฟกัส 4) กิมหยงดอทคอม

5) Mgr online ภาคใต้ 6) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดสงขลา 7) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดปัตตานี 8) สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ 9) สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 10) NBT ช่อง 11 สงขลา 11) Hi cable 12) หาดใหญ่เคเบิล

รายละเอียดตัวอย่างข่าว ดังนี้

1.2.1 กิมหยงดอทคอม ; https://news.gimyong.com/article/16120	 G-SPECIAL สภาพัฒน์ร่วมกับม.อ.จัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์พื้นที่สงขลา-ปัตตานี เมื่อ: 15:33 น. 13 ก.พ. 66 1730 ครั้ง สภาพัฒน์ฯ ร่วมกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จัดประชุมปฐมนิเทศ โครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี (13 ก.พ.66) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) โดยกองยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ปรึกษาโครงการ จัดการประชุมปฐมนิเทศโครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี ณ ศูนย์ประชุมนานาชาติฉลองสิริราชครบ 60 ปี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา โดยมีนายดนุชา พิชยนันท์ เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นประธานเปิดการประชุมโครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและ

1.2.2 สวท.สงขลา กรมประชาสัมพันธ์ : https://www.facebook.com/radiosongkhla1/posts/pfbid0352Up3e8Fgy6XHpyMcdgH9xALkhymwEN2Vo7u66mHSB6v76zB6t1YNsFziwyxYPNMl	
1.2.3 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ : https://www.psu.ac.th/?page=news&news_code=1081	
1.2.4 Hi cable TV : https://www.youtube.com/watch?v=093XqMw4rBY	

1.2.5 Hi Songkhla : https://www.facebook.com /watch/?v=5727676 580663216& extid=CL-UNK-UNK -UNK-AN_GK0T-GK1C&mibextid= 2Rb1fB&ref=sharing	

1.2.6 สถานีวิทยุ ม.อ. : https://www.facebook.com /PSUBroadcast/posts/ pfbid02Hu9jBjneDtgteBV rMfVb1CMRp8CPJWT1X hW8WhQKqgfMGBGrp YywNiYMG9N9zzxtl	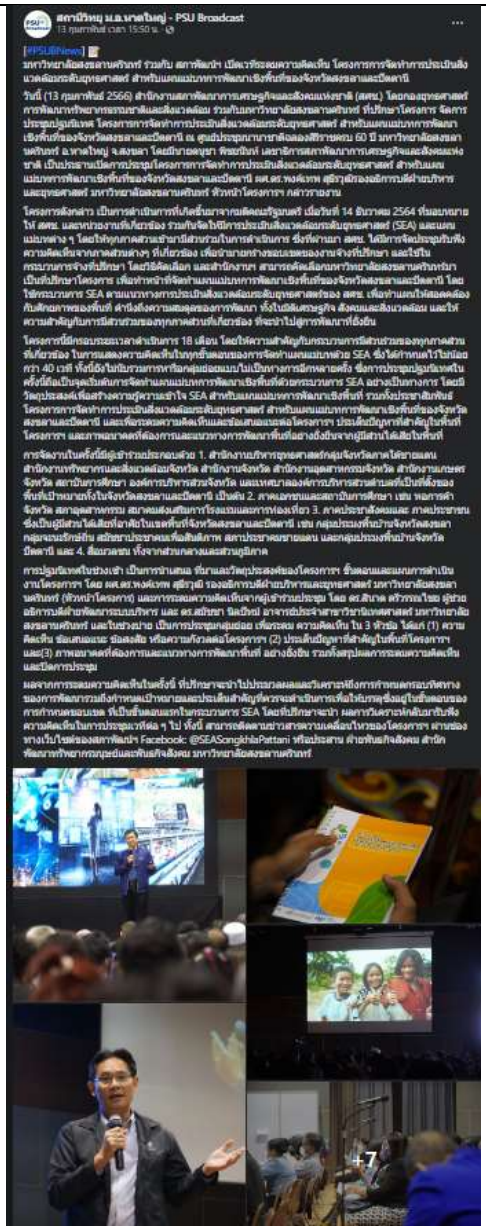

1.2.7 Mgr Online ภาคใต้ : https://mgronline.com/south/detail/9660000014164	
1.2.8 สมิหลา ไทมส์ : http://www.samilatimes.co.th/77739-2/	สภาพัฒน์ฯ ร่วมกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จัดประชุมปฐมนิเทศ โครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี Post Views: 77 สภาพัฒน์ฯ ร่วมกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จัดประชุมปฐมนิเทศ โครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(สศช.)โดย กองยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำปรึกษา โครงการจัดการประชุมปฐมนิเทศโครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับ แผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี ณ ศูนย์ประชุมนานาชาติฉลองสิริราชสมบัติ 60 ปี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา โดยมี นายดนุชา พิชยนันท์ เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นประธานเปิดการประชุม

1.2.9 สงขลาโฟกัส : https://www.facebook.com /SongkhlaFocus/posts/pfbid0 2hJJds4EqEQE7mmV52JudTwyHv 6kQ5FrMrQw8u96Nm7QQ4mb6zj N z8scjgVPDoAczl https://fb.watch/iGOetxRJfv/ https://fb.watch/iGOf_MznZg/	

5.2.2 สื่อประชาสัมพันธ์

1) สื่อวิดีโอ (VDO) ความยาว 4.28 นาที มีเนื้อหา Video Story Board: ดังนี้

ลำดับภาพ	บทวีดิทัศน์	ภาพ	แนวคิดภาพ	รูปแบบ	ความยาว (วินาที)
1	Sound เปิด		แสดงบริบทพื้นที่เป้าหมายของจังหวัดสงขลาและปัตตานี โดยมีลักษณะเด่นทาง ด้านภูมิศาสตร์ เช่น ภาพมุมสูงของพื้นที่ธรรมชาติ Landmark ท่าเรือสงขลา ด้านสังคมวัฒนธรรม เช่น ภาพวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่		

ลำดับภาพ	บทวีดิทัศน์	ภาพ	แนวคิดภาพ	รูปแบบ	ความยาว (วินาที)
			ด้านเศรษฐกิจ เช่น การทำประมง การเกษตร		

ลำดับภาพ	บทวีดิทัศน์	ภาพ	แนวคิดภาพ	รูปแบบ	ความยาว (วินาที)
2	**บทพูด:** โครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี			โลโก้ (สภาพัฒน์ , มอ , SEA) ตามด้วยชื่อโครงการ “โครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี”	
3	**บทพูด**: จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2564 มอบหมายให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (หรือ สศช.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกัน จัดให้มีการประเมิน			*วิดีโอ* แสดง มติ จากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2564 อ้างอิง : https://www.thaigov.go.th/	

ลำดับภาพ	บทวีดิทัศน์	ภาพ	แนวคิดภาพ	รูปแบบ	ความยาว (วินาที)
	สิ่งแวดล้อมระดับระดับยุทธศาสตร์ หรือ SEA และแผนแม่บทต่าง ๆ				

ลำดับภาพ	บทวีดิทัศน์	ภาพ	แนวคิดภาพ	รูปแบบ	ความยาว (วินาที)
4	บทพูด: ภายใต้เรื่อง การดำเนินการขยายผลโครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ไปสู่เมืองต้นแบบที่ 4 อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา “เมืองต้นแบบอุตสาหกรรมก้าวหน้าแห่งอนาคต” นั้น	 	*วิดีโอ* แสดงการประชุมของสภาพัฒน์ แทรก *กราฟฟิก* แสดง พื้นที่ 3 อำเภอ ของ โครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”		

ลำดับภาพ	บทวีดิทัศน์	ภาพ	แนวคิดภาพ	รูปแบบ	ความยาว (วินาที)
5	บทพูด: สศช. จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการจ้างที่ปรึกษาเพื่อจัดทำโครงการการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี โดยทีมศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้จัดทำโครงการ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีและมีผลการศึกษาในการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ สามารถสร้างความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกภาคส่วนและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป	 		*วิดีโอ* แสดงการประชุมของสภาพัฒน์ร่วมกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ *ภาพ* กิจกรรมที่ ม.อ. เคยลงพื้นที่ คั่นฉาก Mascot นกแก้วบินผ่าน	

ลำดับภาพ	บทวีดิทัศน์	ภาพ	แนวคิดภาพ	รูปแบบ	ความยาว (วินาที)
6	บทพูด: โครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ คือ 1) เพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี โดยใช้การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ หรือ Strategic Environmental Assessment (SEA) ตามแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ของ สศช. และ	 		*วิดีโอ* แสดงการประชุมของสภาพัฒน์ร่วมกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ *ภาพ* กิจกรรมที่ ม.อ. เคยลงพื้นที่	

ลำดับภาพ	บทวีดิทัศน์	ภาพ	แนวคิดภาพ	รูปแบบ	ความยาว (วินาที)
	2) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่				
6 (ต่อ)	บทพูด: ตลอดจนเพื่อให้มีเวทีสำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้าน SEA ให้กับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อน SEA ของประเทศในระยะต่อไป			*วิดีโอ* แสดงการประชุมของสภาพัฒน์ร่วมกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ *ภาพ* กิจกรรมที่ ม.อ. เคยลงพื้นที่	

ลำดับภาพ	บทวิดิทัศน์	ภาพ	แนวคิดภาพ	รูปแบบ	ความยาว (วินาที)
	โครงการนี้มีระยะเวลาดำเนินการ 18 เดือน มีขอบเขตพื้นที่ศึกษาหลักคือ พื้นที่จังหวัดสงขลาและปัตตานี และพื้นที่อื่น ๆ ที่อาจได้รับผลกระทบจากการพัฒนาตามแผนแม่บทฯ				

ลำดับภาพ	บทวีดิทัศน์	ภาพ	แนวคิดภาพ	รูปแบบ	ความยาว (วินาที)
7	บทพูด: การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยให้กระบวนการตัดสินใจในการวางแผนที่คำนึงถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุล ทั้ง 3 ด้าน	 		เปิดด้วยกราฟิก SEA , ภาพ Time lapse ของคนเดินตลาด , ภาพการใช้ชีวิตประจำวันของชาวบ้าน , ภาพบรรยากาศทะเลโดยเห็นวิถีชีวิต เช่นเรือประมง หรืออุปกรณ์ทำประมง อธิบายความหมายของ SEA โดยแทรก *กราฟฟิก* แสดงปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้ง ๓ ด้าน	

ลำดับภาพ	บทวีดิทัศน์	ภาพ	แนวคิดภาพ	รูปแบบ	ความยาว (วินาที)
8	บทพูด: และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยป้องกันปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้ ในหลักการจัดทำ SEA ที่มีประสิทธิภาพ ควรดำเนินการก่อนการพัฒนาในพื้นที่หรือก่อนเกิดความขัดแย้งขึ้น อย่างไรก็ตาม การจัดทำ SEA ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2564 ซึ่งเป็นกรณีที่มีความขัดแย้งขึ้นแล้ว จึงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ	 		เปิดด้วยกราฟิก SEA , ภาพ Time lapse ของคนเดินตลาด , ภาพการใช้ชีวิตประจำวันของชาวบ้าน , ภาพบรรยากาศทะเลโดยเห็นวิถีชีวิต เช่นเรือประมง หรืออุปกรณ์ทำประมง อธิบายความหมายของ SEA โดยแทรก *กราฟฟิก* แสดงปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้ง ๓ ด้าน	

ลำดับภาพ	บทวิดิทัศน์	ภาพ	แนวคิดภาพ	รูปแบบ	ความยาว (วินาที)
9	ซึ่งการจัดทำแผนแม่บท ด้วย SEA มีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้	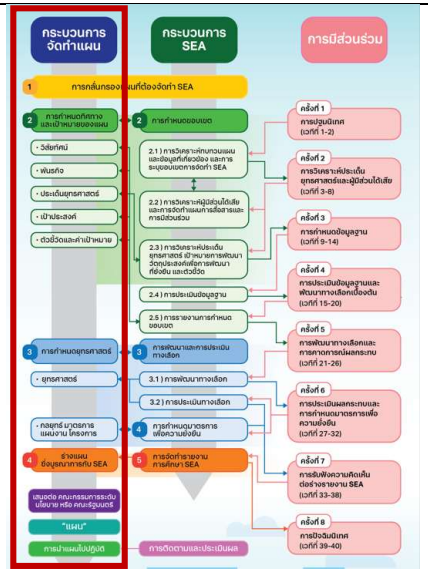		การแสดงผล ซูมอินไปเฉพาะส่วนข้อความในกรอบสีแดง	

ลำดับภาพ	บทวิดิทัศน์	ภาพ	แนวคิดภาพ	รูปแบบ	ความยาว (วินาที)
	การกำหนดขอบเขต	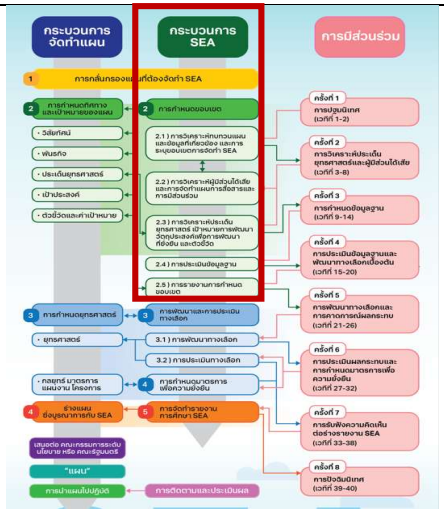		เสียงภาค ไม่ต้องมี 1 การแสดงผล ซูมอินไปเฉพาะส่วนข้อความในกรอบสีแดง	

ลำดับภาพ	บทวิดิทัศน์	ภาพ	แนวคิดภาพ	รูปแบบ	ความยาว (วินาที)
	การพัฒนาและการประเมินทางเลือก	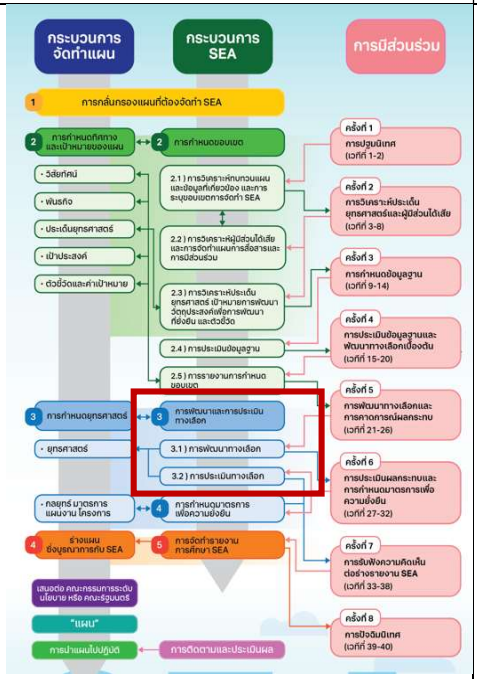		เสียงภาค ไม่ต้องมี 2 การแสดงผล ซูมอินไปเฉพาะส่วนข้อความในกรอบสีแดง	

ลำดับภาพ	บทวิดิทัศน์	ภาพ	แนวคิดภาพ	รูปแบบ	ความยาว (วินาที)
	การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน	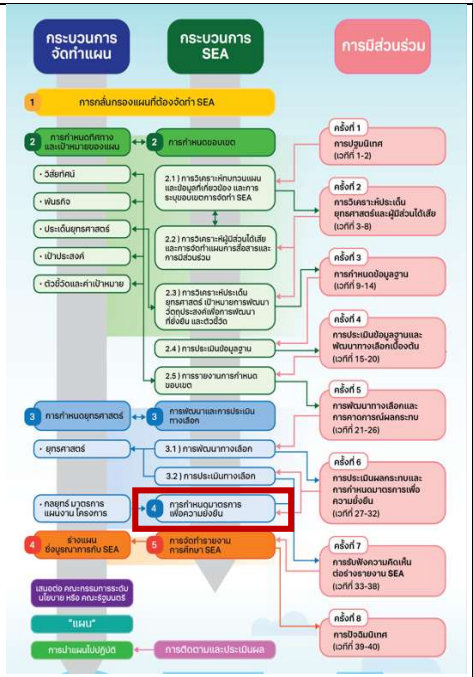		เสียงภาค ไม่ต้องมี 3 การแสดงผล ซูมอินไปเฉพาะส่วนข้อความในกรอบสีแดง	

ลำดับภาพ	บทวิดิทัศน์	ภาพ	แนวคิดภาพ	รูปแบบ	ความยาว (วินาที)
	การจัดทำรายงานการศึกษา SEA	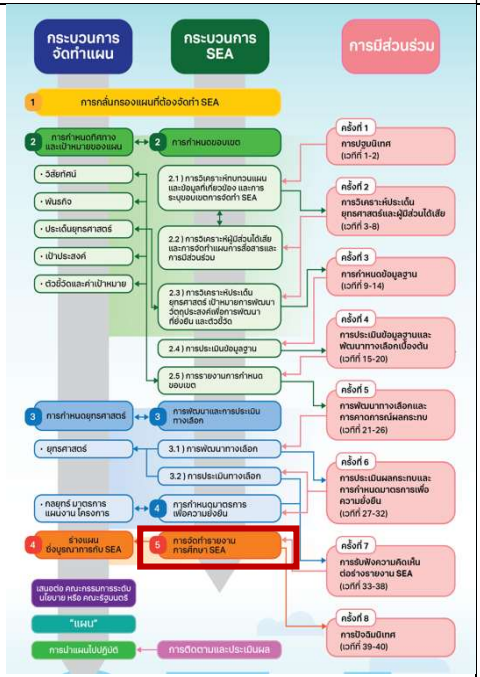		เสียงภาค ไม่ต้องมี 4 การแสดงผล ซูมอินไปเฉพาะส่วนข้อความในกรอบสีแดง	

ลำดับภาพ	บทวิดิทัศน์	ภาพ	แนวคิดภาพ	รูปแบบ	ความยาว (วินาที)
	การจัดทำแผนแม่บทซึ่งบูรณาการกับ SEA โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย	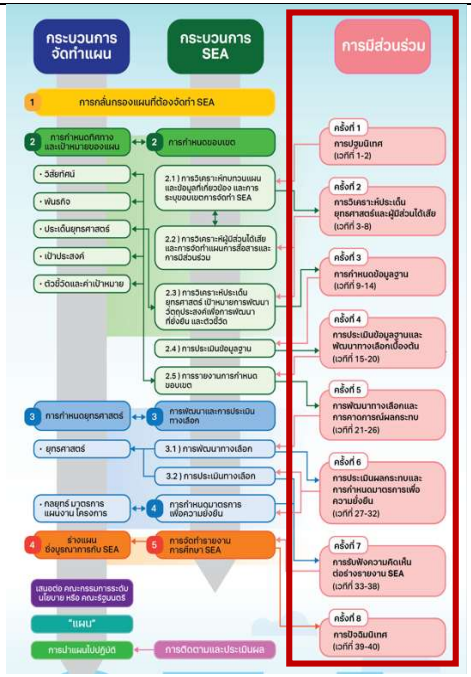		เสียงภาค ไม่ต้องมี 5 การแสดงผล ซูมอินไปเฉพาะส่วนข้อความในกรอบสีแดง	
10	บทพูด:			*ประมวลภาพ* ที่แสดงถึง SEA การมีส่วนร่วม เช่น การประชุม การจัด	

ลำดับภาพ	บทวีดิทัศน์	ภาพ	แนวคิดภาพ	รูปแบบ	ความยาว (วินาที)
	อีกทั้งแผนแม่บทฯ ที่จะถูกจัดทำขึ้น จะเป็นกรอบในการบริหารจัดการดำเนินงานให้กับทุกหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง นำไปดำเนินการ ซึ่งจะเป็นการลดความซ้ำซ้อนของแผนงาน เพิ่มประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณ และเป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรของพื้นที่เป้าหมายให้เกิดประโยชน์สูงสุด	 		เวทีระดมความคิดเห็น ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมไปถึงการเน้นความสำคัญในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุล	

ลำดับภาพ	บทวีดิทัศน์	ภาพ	แนวคิดภาพ	รูปแบบ	ความยาว (วินาที)
11	บทพูด: ภายใต้แนวทาง ร่วมคิด ร่วมเลือก ร่วมมองไกลให้รอบด้าน อย่างยั่งยืน : โครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี			กราฟิกข้อความ	
12				โลโก้สภาพัฒน์ ม.อ. และโครงการ	

บทบรรยาย

โครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2564 มอบหมายให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันจัดให้มีการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับระดับยุทธศาสตร์ หรือ SEA และแผนแม่บทต่าง ๆ ภายใต้เรื่อง การดำเนินการขยายผลโครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ไปสู่เมืองต้นแบบที่ 4 อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา “เมืองต้นแบบอุตสาหกรรมก้าวหน้าแห่งอนาคต” นั้น สศช. จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการจ้างที่ปรึกษาเพื่อจัดทำโครงการการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี โดยทีมศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้จัดทำโครงการ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีและมีผลการศึกษาในการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ สามารถสร้างความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกภาคส่วนและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป โครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ คือ 1) เพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี โดยใช้การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ หรือ Strategic Environmental Assessment (SEA) ตามแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ของ สศช.

และ 2) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ ตลอดจนเพื่อให้มีเวทีสำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้าน SEA ให้กับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อน SEA ของประเทศในระยะต่อไป โครงการนี้มีระยะเวลาดำเนินการ 18 เดือน มีขอบเขตพื้นที่ศึกษาหลักคือ พื้นที่จังหวัดสงขลาและปัตตานี และพื้นที่อื่น ๆ ที่อาจได้รับผลกระทบจากการพัฒนาตามแผนแม่บทฯ การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยให้กระบวนการตัดสินใจในการวางแผนที่คำนึงถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุล ทั้ง 3 ด้าน และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยป้องกันปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้ ในหลักการจัดทำ SEA ที่มีประสิทธิภาพ ควรดำเนินการก่อนการพัฒนาในพื้นที่หรือก่อนเกิดความขัดแย้งขึ้น อย่างไรก็ตาม การจัดทำ SEA ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2564 ซึ่งเป็นกรณีที่มีความขัดแย้งขึ้นแล้ว จึงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) มีขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดขอบเขต 2) การพัฒนาและการประเมินทางเลือก 3) การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน 4)

การจัดทำร่างรายงานการศึกษา SEA และ 5) การจัดทำร่างแผนซึ่งบูรณาการกับ SEA โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน การใช้กระบวนการ SEA ในการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี เพื่อให้แผนมีความสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ คำนึงถึงความสมดุลของการพัฒนา ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งแผนแม่บทฯ ที่จะถูกจัดทำขึ้น จะเป็นกรอบในการบริหารจัดการดำเนินงานให้กับทุกหน่วยงานภาครัฐภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง นำไปดำเนินการ ซึ่งจะเป็นการลดความซ้ำซ้อนของแผนงาน เพิ่มประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณ และเป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรของพื้นที่เป้าหมายให้เกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้แนวทาง ร่วมคิด ร่วมเลือก ร่วมมองไกลให้รอบด้าน อย่างยั่งยืน: โครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี

2) infographics การเชื่อมโยงขั้นตอนการทำ SEA กับ การทำแผนแม่บท

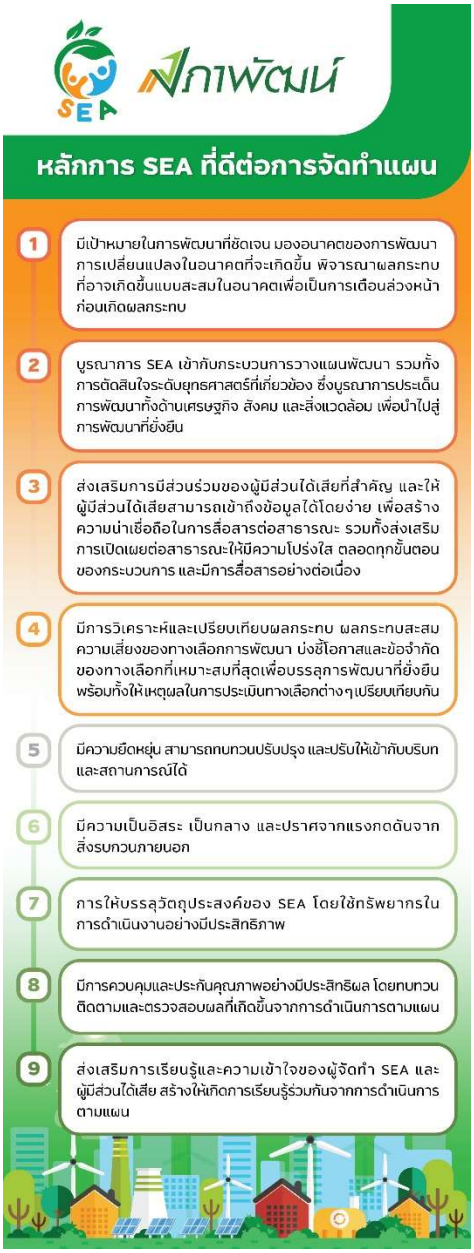

SEA ฝกาพัฒน์
นิยาม SEA
"เครื่องมือที่ใช้ในการสนับสนุนกระบวนการตัดสินใจในการวางแผน โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุล โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน"
ระดับการใช้งานระหว่าง SEA กับ EIA
นโยบาย
แผน
แผนงาน
การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA)
โครงการ โครงการ โครงการ โครงการ โครงการ
การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA)
แนวทางปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของกระบวนการ SEA
การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการ SEA ซึ่งผู้มีส่วนได้เสียควรเปิดใจ รับฟังข้อมูล และความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างเท่าเทียม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและได้รับความคิดเห็นอย่างครบถ้วนและรอบด้าน ซึ่งจะทำให้แผนได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง
SEA

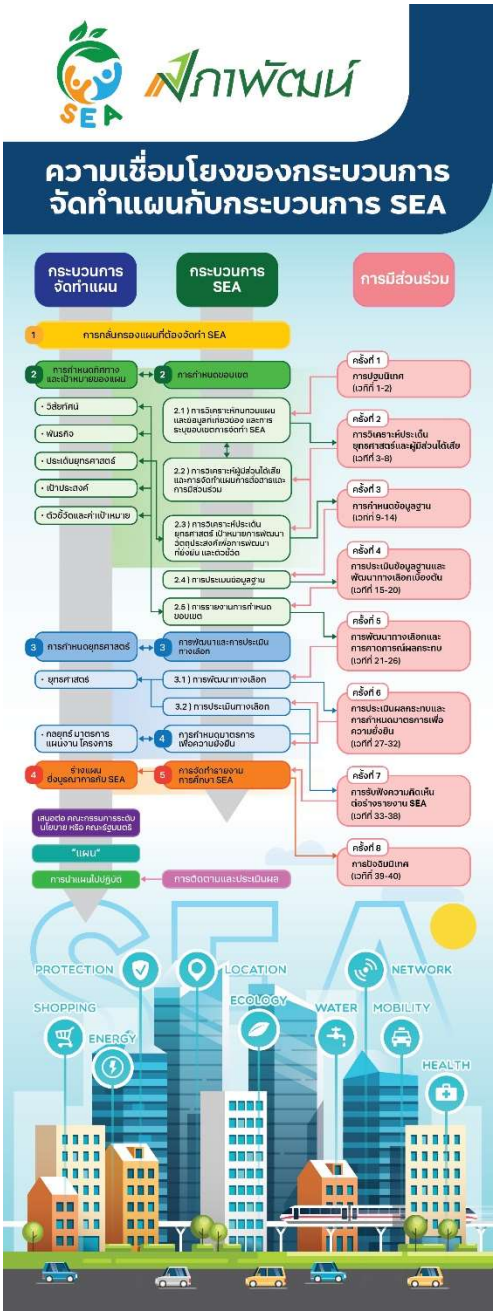
SEA ฝกาพัฒน์
ความเชื่อมโยงของกระบวนการจัดทำแผนกับกระบวนการ SEA
กระบวนการจัดทำแผน
กระบวนการ SEA
การมีส่วนร่วม
PROTECTION
LOCATION
NETWORK
SHOPPING
ENERGY
ECOLOGY
WATER
MOBILITY
HEALTH

SEA
วัตถุประสงค์
1
เพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี โดยใช้การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ตามแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (สศช., 2564) เพื่อจัดทำแผนให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ คำนึงถึงความสมดุลของการพัฒนาทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
2
เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ ตลอดจนเพื่อให้มีเวทีสำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้าน SEA ให้กับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อน SEA ของประเทศในระยะต่อไป
ขอบเขตการศึกษา
จังหวัดสงขลา
จังหวัดปัตตานี
ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดสงขลาและปัตตานี รวมถึงพื้นที่อื่นๆ ที่อาจได้รับผลกระทบจากการพัฒนาตามแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี
กรอบระยะเวลาดำเนินการ
สิ้นสุดโครงการ
เริ่มต้นโครงการ
28 พฤษภาคม 2567
18 เดือน
29 ธันวาคม 2565

3) สมุดโน้ตเพื่อการประชาสัมพันธ์

ความเป็นมาของโครงการ

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2564 มอบหมายให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันจัดให้มีการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) และแผนแม่บทต่าง ๆ ภายใต้เรื่อง การดำเนินการขยายผลโครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ไปสู่เมืองต้นแบบที่ 4 อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา “เมืองต้นแบบอุตสาหกรรมก้าวหน้าแห่งอนาคต”

การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) เป็นเครื่องมือสำหรับการสนับสนุนกระบวนการตัดสินใจในการวางแผน โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้ในหลักการจัดทำ SEA ที่มีประสิทธิภาพ ควรดำเนินการก่อนการพัฒนาในพื้นที่หรือก่อนเกิดความขัดแย้งขึ้น ดังนั้น การจัดทำ SEA ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2564 ซึ่งเป็นกรณีที่มีความเห็นต่างเกิดขึ้นแล้ว จำเป็นต้องดำเนินการอย่างรอบคอบและต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

สศช. จึงได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นสำหรับการจัดทำแผนพัฒนาด้วย SEA ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2564 จากภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2565 เพื่อรับฟังความคิดเห็นในประเด็นสำคัญที่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors) สำหรับการจัดทำ SEA ประกอบด้วย

(1) ความคาดหวังต่อการจัดทำแผนพัฒนา โดยใช้ SEA เป็นเครื่องมือ (2) ประเด็นข้อห่วงใยเกี่ยวกับการพัฒนาในพื้นที่ (3) แผนพัฒนาที่ควรใช้ SEA ในการจัดทำ (4) พื้นที่ขอบเขตการศึกษาและระยะเวลาในการดำเนินการ (5) ประเด็นอ่อนไหวหรือข้อพึงระวังในการดำเนินการ และ (6) เกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่จะเป็นคณะกรรมการกำกับการจัดทำ SEA ซึ่งสรุปได้ว่า เนื่องจากจังหวัดปัตตานี เป็นพื้นที่ที่มีความเชื่อมโยงกับจังหวัดสงขลา ทั้งในด้านวิถีชีวิตของประชาชนและระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง ดังนั้นจึงควรจัดทำ SEA สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ในจังหวัดสงขลาและปัตตานี เพื่อให้ตอบโจทย์ความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียอย่างแท้จริงและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2565 นายกรัฐมนตรีรับทราบความก้าวหน้าและแผนการดำเนินงานการจัดทำ SEA สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี โดยวิธีการจ้างที่ปรึกษา ระยะเวลาดำเนินการ 18 เดือน และการแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี ซึ่งมีองค์ประกอบรวมจำนวน 21 คน โดยมีเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธานร่วม และมีผู้อำนวยการสำนักงบประมาณและเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ จำนวน 12 คน ร่วมเป็นกรรมการ เพื่อทำหน้าที่ให้ความเห็นประกอบการจัดทำขอบเขตงานจ้างที่ปรึกษา (TOR) ในการจัดทำ SEA รวมทั้งกำกับให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดทำ SEA สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี

เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2564 และตอบโจทย์ความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียอย่างแท้จริง สศช. จึงดำเนินกระบวนการจ้างที่ปรึกษา โดยวิธีคัดเลือกตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 อย่างโปร่งใส และได้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มาดำเนินโครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี

วัตถุประสงค์

1. **เพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี โดยใช้การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์** ตามแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (สศช., 2564) เพื่อจัดทำแผนให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ คำนึงถึงความสมดุลของการพัฒนา ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
2. **เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์**การจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ ตลอดจนเพื่อให้มีเวทีสำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้าน SEA ให้กับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อน SEA ของประเทศในระยะต่อไป

ขอบเขตการศึกษา

ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดสงขลาและปัตตานี รวมถึงพื้นที่อื่นๆ ที่อาจได้รับผลกระทบจากการพัฒนาตามแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี

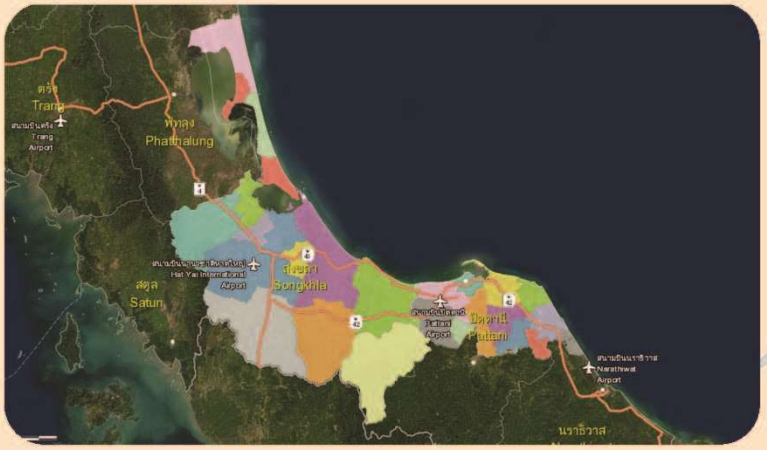

กรอบระยะเวลาดำเนินการ

18 เดือน
(29 ธันวาคม 2565 - 28 พฤษภาคม 2567)

4 โครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี

นิยาม SEA

"เครื่องมือที่ใช้ในการสนับสนุนกระบวนการตัดสินใจในการวางแผน โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุล โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน"

ระดับการใช้งานระหว่าง SEA กับ EIA

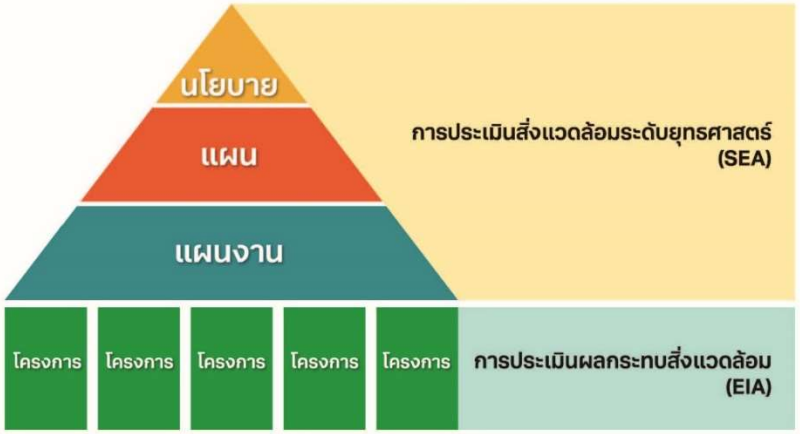

หมายเหตุ : ในระยะเริ่มแรก ระดับการใช้ SEA ของประเทศไทย สนับสนุนอยู่ในระดับการจัดทำแผนและแผนงาน

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2564
แนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง).

แนวทางปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของกระบวนการ SEA

การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการ SEA ซึ่งผู้มีส่วนได้เสียควรเปิดใจ รับฟังข้อมูลและความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างเท่าเทียม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและได้รับความคิดเห็นอย่างครบถ้วนและรอบด้าน ซึ่งจะทำให้แผนได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

หลักการ SEA ที่ดีต่อการจัดทำแผน

หลักการ SEA ที่ดีเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ควรมีลักษณะ ดังนี้

1. มีเป้าหมายในการพัฒนาที่ชัดเจน มองอนาคตของการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่จะเกิดขึ้น พิจารณาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแบบสะสมในอนาคต เพื่อเป็นการเตือนล่วงหน้าก่อนเกิดผลกระทบ
2. บูรณาการ SEA เข้ากับกระบวนการวางแผนหรือแผนงานพัฒนา รวมทั้งการตัดสินใจระดับยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบูรณาการประเด็นการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียที่สำคัญ และให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยง่าย เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในการสื่อสารต่อสาธารณะ รวมทั้งส่งเสริมการเปิดเผยต่อสาธารณะให้มีความโปร่งใส ตลอดทุกขั้นตอนของกระบวนการ และมีการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง
4. มีการวิเคราะห์และเปรียบเทียบผลกระทบ ผลกระทบสะสม ความเสี่ยงของทางเลือกการพัฒนา บ่งชี้โอกาสและข้อจำกัดของทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดเพื่อบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน พร้อมทั้งให้ เหตุผลในการประเมินทางเลือกต่าง ๆ เปรียบเทียบกัน
5. มีความยืดหยุ่น สามารถทบทวนปรับปรุง และปรับให้เข้ากับบริบทและสถานการณ์ได้
6. มีความเป็นอิสระ เป็นกลาง และปราศจากแรงกดดันจากสิ่งรบกวนภายนอก
7. การให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ SEA โดยใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ
8. มีการควบคุมและประกันคุณภาพอย่างมีประสิทธิผล โดยทบทวน ติดตามและตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการตามแผน
9. ส่งเสริมการเรียนรู้และความเข้าใจของผู้จัดทำ SEA และผู้มีส่วนได้เสีย สร้างให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันจากการดำเนินการตามแผน

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2564
แนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง).

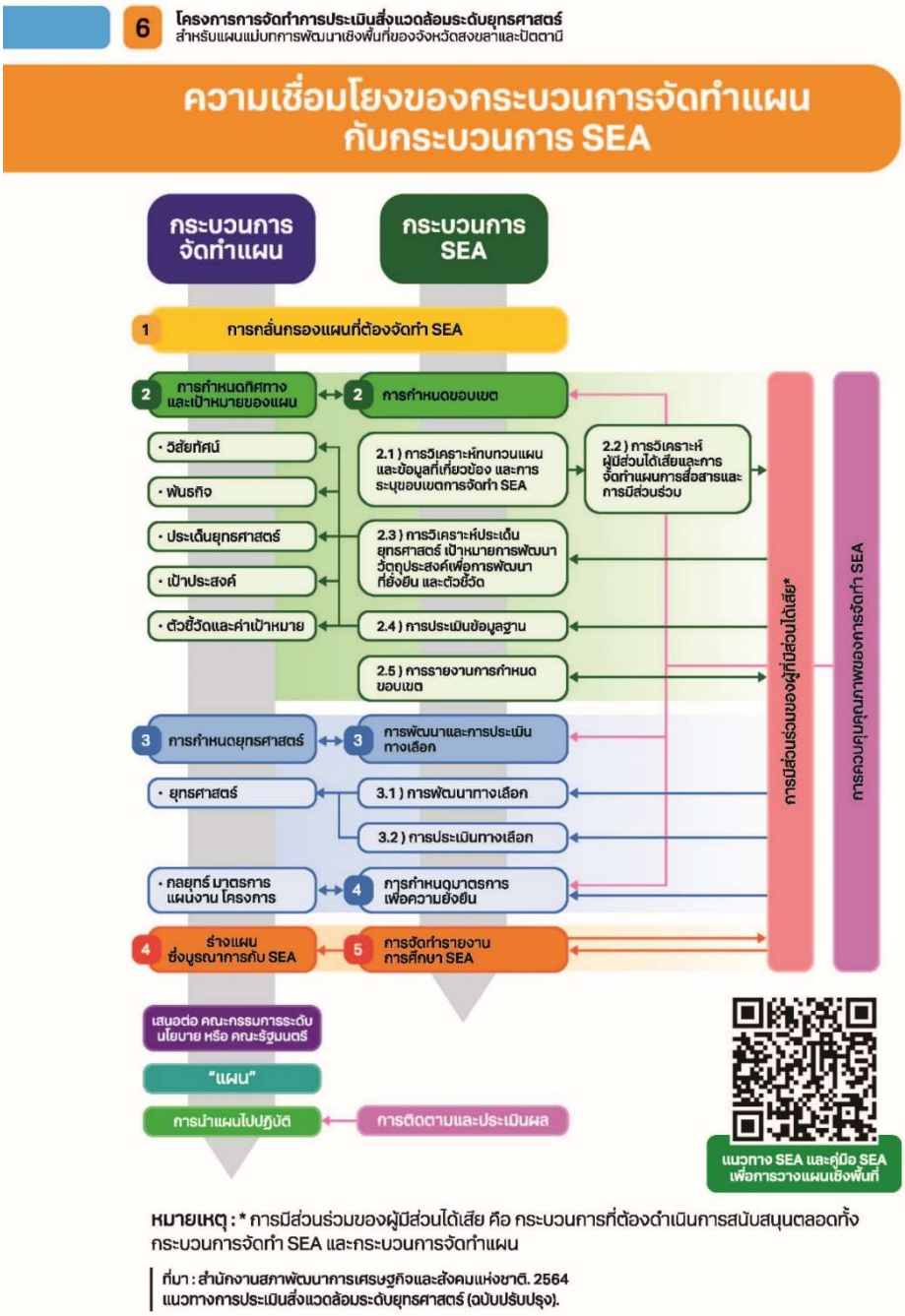

หมายเหตุ : * การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย คือ กระบวนการที่ต้องดำเนินการสนับสนุนตลอดทั้งกระบวนการจัดทำ SEA และกระบวนการจัดทำแผน

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2564 แนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง).

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมโยธาธิการและผังเมือง. (2551). *ผังภาคกลางปี พ.ศ. 2600.*

กรมโยธาธิการและผังเมืองพระนครศรีอยุธยา. (ม.ป.ป.). *กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ.2560.* https://pvnweb.dpt.go.th/ayutthaya/th/urban-planning-ayutthaya/

กระทรวงคมนาคม. (2559). แผนงานในภารกิจหลักของกระทรวงคมนาคมภายใต้ (ร่าง) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งของไทยระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579). สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2566 จาก https://www.otp.go.th/post/view/1384

กระทรวงคมนาคม. (2561). ผลงาน 4 ปีกระทรวงคมนาคม เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2566 จาก https://complain.mot.go.th/prproject/files_upload/publishonweb/4years-performance-mot-th.pdf

กระทรวงอุตสาหกรรม. (2563). แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม จังหวัดสงขลา ปี พ.ศ. 2563. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2566 จาก http://old.industry.go.th/songkhla/index.php/download/22988-2563-2/file

กองยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์.(2565). Green Logistics. *จดหมายข่าวกองยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ (กลจ.),* 5(1), 4-10. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2566 จาก *https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=12900*

กองยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์.(2565).แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย พ.ศ. 2566-2570. *จดหมายข่าวกองยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ (กลจ.),* 6(1), 4-11. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2566 จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=13627

คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดปัตตานี. สำนักงานจังหวัดปัตตานี. (2565) “แผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี พ.ศ. 2566 - 2570”. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 66 จาก https://www.songkhla.go.th/files/com_news_develop_plan/2022-05_9ac446a7eddae74.pdf

คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดสงขลา. (2561). แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา (พ.ศ. 2561 - 2564) ฉบับทบทวน 2562. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2566 จาก https://www.songkhla.go.th/files/com_news_develop_plan/2020-07_1a959e630a5165d.pdf

คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดสงขลา. (2564). แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา (พ.ศ. 2561 - 2565) ฉบับทบทวน 2565. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2566 จาก https://www.songkhla.go.th/files/com_news_develop_plan/2022-04_c402e9de7177a2c.pdf

คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดสงขลา. สำนักงานจังหวัดสงขลา. (2565) “แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2566 - 2570”. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 66 จาก http://www.pattani.go.th/files/com_news_devpro/2022-10_427056f494dc883.pdf

ธงชัย โรจนกนันท์. (2015). วิเคราะห์และวิพากย์พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518. *Ramkhamhaeng Law Journal*, 4(1), 1-15.

ธรรมนูญว่าด้วยการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๖๖. (2566). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม xx ตอนที่ xx. หน้า xx.

พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๖๒. (2562, 24 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 136 ตอนที่ 71 ก. หน้า 27-70.

ภัควดี วีระภาสพงษ์. (2559). อภิธานศัพท์ว่าด้วยการแปรเปลี่ยนความขัดแย้ง: 20 แนวคิดเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ. Berghof Foundation.

วีรวัฒน์ พิลากุล. (2562). แนวทางการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งของประเทศ. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2566 จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parbudget/ewt_dl_link.php?nid=680

สมัชชา นิลปัทม์. (2559). การสื่อสารชุมชนกับการพัฒนาการเมืองชุมชน (หน่วยที่ 6) ใน เอกสารการสอนชุดวิชา ความรู้เบื้องต้นการสื่อสารชุมชน. สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยที่ 6-10

สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย. (2563). THAILAND COMPETITIVENESS ENHANCEMENT PROGRAM 2020. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2566 จาก https://elibrary.tceb.or.th/getattachment/4d7d9a38-a4da-4582-8ec8-00bcd1d28ba2/6265.aspx

สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย. (2565). ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน ประจำปี 2565. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2566 จาก https://www.tma.or.th/_files/ugd/d7b1cf_5a341d805af942ebb86fba3e032b04ea.pdf

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย. (ม.ป.ป.) ความรู้พื้นฐาน สำหรับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2566 จาก pad.moi.go.th/images/form-download/ความรู้พื้นฐานแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด_2.pdf

สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสมุทรสาคร. (ม.ป.ป.) *ผังรวมเมืองกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร พ.ศ. 2562.* http://eservices.dpt.go.th/urbanplanningdownload/reg/74020008.pdf

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). โครงการศึกษาประเมินผลการดำเนินการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2566 จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=8131&filename=index

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561ก). “ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580”.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561ข). “สรุปสาระสำคัญแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580)”.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). โครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงเครือข่ายอัจฉริยะเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2566 จาก https://www.nesdc.go.th/download/document/Yearend/2019/Yearend2019_Group03.pdf

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564ก) “แนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง)” สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 65 จาก http://sea.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2023/03/1-NESDC-SEA_Guideline-64-Content-Final.pdf

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564ข). “กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พลิกโฉมประเทศไทยสู่ เศรษฐกิจสร้างคุณค่า ฉบับที่ 13 (Transfomation to Hi-V l bl T l ” .

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564ค). “ตัวชี้วัดการพัฒนาระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด”. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 65 จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=11681

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). รายงานโลจิสติกส์ของประเทศไทยประจำปี 2564. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2566 จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=12898

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565ก) “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable D l p l : D ” สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 65 จาก http://sdgs.nesdc.go.th

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565ข). “คู่มือการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์เพื่อการวางแผนเชิงพื้นที่”. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 66 จาก sea.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2022/10/คู่มือการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาส.pdf

ภาษาอังกฤษ

Abonyi, G. (2016). Scoping Study: Cross Border Development and Investment Initiative for

Abonyi, G. and A. M. Zola. (2014). Scoping Study on Developing Border Economic Areas and Cambodia, Lao PDR, Myanmar and Thailand (CLM-T). United Nations Capital Development Fund Local Development Finance Practice Area Bangkok, Thailand. Cross-border Linkages Between Thailand and its Neighbors (Rev.). Primary author, Thailand Resident Mission, Asian Development Bank.

Pornpinatepong et al. (2017). “T impact of community-led marine conservation on fishery resources — a report from T l ”, Economy and Environment Program for Southeast Asia (EEPSEA). https://www.researchgate.net/publication/340618797_The_Effects_of_Community-led_Marine_Protected_Areas_on_Fishery_Resources_and_Productivity_in_Southern_Thailand (accessed 18.03.23)

World Bank. (2018). Global Investment Competitiveness Report 2017/2018: Foreign Investor

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
สรุปผลการประชุมปฐมนิเทศ เวทีที่ 1 จังหวัดสงขลา

วันจันทร์ที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 เวลา 9.30 น. – 16.00 น.

ณ ศูนย์ประชุมนานาชาติฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ว่าจ้างมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในฐานะที่ปรึกษาโครงการฯ เพื่อดำเนินโครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บท การพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2564 โดยมีเป้าหมาย คือ (1) มีการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี ด้วยการใช้ประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ตามแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (สศช., 2564) ตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดขอบเขต การพัฒนาและการประเมินทางเลือก การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน การจัดทำรายงานการศึกษา SEA และการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ ซึ่งบูรณาการกับการจัดทำ SEA โดยจัดให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียในทุกขั้นตอนของการจัดทำ SEA และ (2) มีการสร้างความรู้ความเข้าใจและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บท การพัฒนาเชิงพื้นที่ ด้วยการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ทั้งในรูปแบบ วีดิทัศน์และสื่อป้าย Infographic และการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างการรับรู้ผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสู่สาธารณะ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ข้างต้น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จึงเริ่มการดำเนินโครงการด้วยการจัดประชุมปฐมนิเทศโครงการฯ จากทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและประชาชนในพื้นที่ และสถาบันการศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจการจัดทำ SEA สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ และเพื่อระดมความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อโครงการฯ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และรอบด้าน รวมทั้งทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาและแผนแม่บทที่สอดรับกับศักยภาพของพื้นที่อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการจัดประชุม 1) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ รวมทั้งประชาสัมพันธ์โครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี 2) เพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อโครงการฯ ประเด็นปัญหาที่สำคัญในพื้นที่โครงการฯ และภาพอนาคตที่ต้องการและแนวทางการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืนจากผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่

ผู้เข้าร่วมประชุมฯ รวมจำนวน 702 คน ประกอบด้วย

ประเภท/สังกัด	จังหวัดสงขลา	จังหวัดปัตตานี
ภาคประชาชน	454	39
ภาคประชาสังคม	48	1
เอกชน	12	5
ภาครัฐ	78	35
สถาบันการศึกษา	26	4
รวม	618	84

รูปแบบการประชุม แบ่งออกเป็น 3 ช่วงหลัก ประกอบด้วย

ช่วงที่ 1 การกล่าวรายงาน ที่มาและวัตถุประสงค์ของโครงการฯ โดย ผศ.ดร.พงค์เทพ สุธีรวุฒิ รองอธิการบดีฝ่ายบริหารและยุทธศาสตร์ (หัวหน้าโครงการ) **และกล่าวเปิดการประชุมปฐมนิเทศโครงการฯ** โดย นายดนุชา พิชยนันท์ เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ช่วงที่ 2 การนำเสนอ ขั้นตอนและแผนการดำเนินงานโครงการฯ โดย ผศ.ดร.พงค์เทพ สุธีรวุฒิ และการระดมความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุมและชี้แจงรายละเอียดการประชุมกลุ่มย่อย โดย ดร.สินาด ตรีวรรณไชย ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายพัฒนาระบบบริหาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์) และดร.สมัชชา นิลปัทม์ อาจารย์ประจำสาขาวิชานิเทศศาสตร์ (ผู้เชี่ยวชาญด้านการมีส่วนร่วม)

ช่วงที่ 3 การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็น ใน 3 หัวข้อ ประกอบด้วย (1) ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ข้อสงสัย หรือความกังวลต่อโครงการฯ (2) ประเด็นปัญหาที่สำคัญในพื้นที่โครงการฯ และ (3) ภาพอนาคตที่ต้องการและแนวทางการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน รวมทั้งสรุปผลการระดมความคิดเห็นและปิดการประชุม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดประชุมครั้งนี้ 1) ผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ รวมทั้งได้รับทราบถึงการดำเนินโครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี 2) ผู้มีส่วนได้เสียได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อโครงการฯ ประเด็นปัญหาที่สำคัญในพื้นที่โครงการฯ และภาพอนาคตที่ต้องการและแนวทางการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน ซึ่งที่ปรึกษาฯ จะได้นำไปใช้ประกอบการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี ด้วย SEA ในขั้นตอนการกำหนดขอบเขตต่อไป

สรุปรายละเอียดการประชุมแต่ละช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 การกล่าวรายงาน และกล่าวเปิดการประชุม

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
09.20	ดร.สินาด ตรีวรรณไชย	ทักทาย และชี้แจงกำหนดการเบื้องต้น ในช่วงเช้าเน้นให้เห็นภาพรวมของโครงการ ช่วงบ่ายเป็นการแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นซึ่งเป็นช่วงที่สำคัญมาก เป็นกระบวนการที่เรานับหนึ่งร่วมกัน เพราะฉะนั้น สำหรับท่านที่มาวันนี้อยากให้อยู่ร่วมถึงช่วงบ่าย ถ้าเป็นไปได้อย่าเพิ่งรีบกลับ ในเอกสารจะมีแบบสอบถามและแบบประเมินความพึงพอใจ ก่อนกลับช่วงที่รับค่าใช้จ่ายในการเดินทางให้ทุกท่านส่งแบบสอบถามและแบบประเมิน ให้กับเราด้วย เอกสารที่ได้ 2 ส่วน 1. คู่มือไว้ใช้ปรึกษาหารือเป็นภาคีในการจัดทำแผนแม่บท มีความเป็นมา วัตถุประสงค์ ความรู้พื้นฐานในการ

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		จัดทำ SEA มีแผนภาพ การมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน เป็นนิมิตหมายใหม่ในการทำแผน การกำหนดทิศทางร่วมกันว่า เราอยากกำหนดทิศทางไปทางไหน โดยให้มีการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นการมีส่วนร่วม ร่วมนับหนึ่งด้วยกันในการรับฟังความคิดเห็น ที่สมุดจะมีสีสติกเกอร์ เพื่อบอกห้องย่อยที่แต่ละคนจะได้เข้าร่วม สามารถเขียนบอร์ดรับฟังความคิดเห็นได้ ด้านหลังสมุดจะมีช่องทางการสื่อสาร สามารถสื่อสารได้ตลอดเวลาทาง facebook line เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ เว็บไซต์
09.25		เปิดวีดิทัศน์ สภาพัฒน์ https://www.facebook.com/watch/?v=1124014318070240
09.30		เปิดวีดิทัศน์ สภาพัฒน์ 2
09.35	ดร.สินาด ตรีวรรณไชย	ชี้แจงเบื้องต้น ช่วงเช้าอยู่ห้องใหญ่ ช่วงบ่ายแยกห้องย่อย ปรับกำหนดการในช่วงเช้า เนื่องจากเริ่มเวลา 10.00 น. จะไม่มีการพักเบรกนอกห้อง ขออภัยที่กำหนดการอาจจะมีการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมได้เวลาอันสมควรแล้ว สำหรับการประชุมปฐมนิเทศโครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี ก่อนอื่นให้ทุกท่านได้รับชมวีดิโอภาพรวมโครงการ เชิญรับชมครับ
09.50		เปิดวีดิทัศน์ ภาพรวมโครงการ
09.55	ดร.สินาด ตรีวรรณไชย	สำหรับพิธิเปิดวันนี้ได้รับเกียรติจากสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งงานจะเรียกว่า“สภาพัฒน์ฯ”วันนี้จะพูดคุยกันอย่างสบาย ๆ ขอเรียนเชิญรศ.ดร.พงค์เทพ สุธีรวุฒิ รองอธิการบดีฝ่ายบริหารและยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ ได้กล่าวรายงาน
10.00	รศ.ดร.พงค์เทพ สุธีรวุฒิ รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร	กล่าวรายงาน ที่มาและวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ดีใจที่ทุกคนมาในวันนี้ การจัดปฐมนิเทศ SEA เป็นการมาปรึกษาหารือกัน แบบพี่น้องคนในพื้นที่มาคุยกันว่า ทิศทางการพัฒนาของจังหวัดปัตตานีและสงขลา

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
	และยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (หัวหน้าโครงการ)	ก็ลองมาแลกเปลี่ยนกัน อยากให้พูดคุยอย่าง เป็นกันเอง กระบวนการในวันนี้จะเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อ ทำความเข้าใจ มาดูว่าเรามีอะไรดี ๆ ในสงขลาและปัตตานี และสิ่งดีๆ เราจะพัฒนาและยกระดับอย่างไร วันนี้จะมีพี่น้องของพวกเราจากหลายภาคส่วนด้วยกัน ทั้งประชาชนในพื้นที่ เครือข่าย กลุ่ม ประชาคมต่าง ๆ ภาคเอกชนมาร่วมแลกเปลี่ยนกัน มีภาครัฐ ภาควิชาการ ซึ่งเวทีจะเป็นเวทีที่สร้างสรรค์รับฟังเปิดทุกอย่าง ท่านใดที่คุยในห้องใหญ่ ไม่ทันเพราะเวลามีจำกัด ก็มีห้องย่อย ๆ ตอนบ่ายคุยกัน ถ้ายังไม่อิ่มหนำใจ ก็จะมีห้องเล็ก ๆ ให้ไปตั้งกลุ่มคุยกัน และถ้าอยากให้ผู้บริหารคุยกัน ทีมสภาพัฒน์ฯไปคุยกัน เราก็ยินดี คุยกันแบบพี่ๆ น้อง ๆ คุยกันแบบกันเอง ขอบคุณครับ
10.05	นายดนุชา พิชยนันท์ เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	สวัสดีพี่ ๆ ทุกท่าน อยากลงมาหลายรอบแล้ว รอบที่แล้วก็มาดูพื้นที่ ก่อนที่จะมาขอบเขตการดำเนินงานต่าง ๆ ก่อนอื่นต้อง ขออภัยทุกท่านที่ตอนทำโครงการนี้ล่าช้าไปมาก ขอโทษทุกท่านจริง ๆ ตอนที่สภาพัฒน์ฯ ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรี ก็รีบลงมาดูพื้นที่ มาคุยกับพี่ ๆ หลายภาคส่วนทั้งภาควิชาการ ภาคเอกชน ภาคราชการ ภาคประชาชน เพื่อทำขอบเขตการดำเนินงานพร้อมกับ การขออนุมัติงบประมาณไปด้วย ปรากฏว่าได้โครงการมา ซึ่งโครงการนี้ใช้ระยะเวลา 18 เดือน คาบเกี่ยวปีงบประมาณ ต้องเข้า ครม. เพราะงบกลางใช้ได้ปีต่อปี ขั้นตอนงบฯ จำเป็นต้องใช้ระยะเวลา พยายามเร่งทุกขั้นตอน พอได้เงินมาก็รีบทำจัดซื้อจัดจ้าง และขอบคุณ ม.อ. ที่ช่วยดำเนินงานในครั้งนี้อยากเรียนว่าพวกเราที่อยู่ในพื้นที่ วันนี้เป็นโอกาสดีที่จะได้มาพูดคุยกัน ทั้งสงขลาและปัตตานี เรามีของดีเยอะที่สามารถนำมาพัฒนาในพื้นที่ของเราได้ เพียงแต่ว่าอยากจะให้พวกเราทุกคน ที่มาในวันนี้ ร่วมกัน ร่วมพูดคุยกัน เพื่อหาจุดร่วมที่จะเดินหน้าไปด้วยกัน ในการพัฒนาพื้นที่ทั้งสองจังหวัด ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่ใช้กระบวนการ SEA ประกอบกับการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ เพราะฉะนั้น

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		เป็นกระบวนการที่พวกเราต้องเรียนรู้ไปด้วยกัน อยากจะให้พี่ ๆ ทุกท่านเข้ามาพูดคุยกัน ปรึกษาหารือกันและหาจุดร่วมที่จะเดินหน้าไปด้วยกัน สำหรับบางท่านที่อาจจะติดภารกิจ ไม่ได้มาร่วมในวันนี้ จากนี้ไป 18 เดือน เรามีเวทีทั้งหมดประมาณ 40 เวที ที่จะไปตามพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อให้พี่ ๆ มีโอกาสเข้ามาให้ความคิดเห็นตลอดช่วงของการทำการศึกษาในครั้งนี้ การศึกษาในแต่ละขั้นจะมีข้อมูลที่จะแจ้ง ว่าจะทำแบบไหน แต่ละขั้นเป็นอย่างไร คิดเห็นอย่างไร เพื่อที่จะเดินไปด้วยกัน เพื่อหาจุดร่วมที่เดินไปด้วยกัน และทำให้บ้านเราได้รับการพัฒนาที่ยั่งยืน และพวกเรามีรายได้เพิ่มขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อยากจะฟังความคิดเห็นของทุกท่านว่าคิดเห็นอย่างไร เรียนว่าไม่ต้องกังวล คิดอย่างไร พูดอย่างนั้น สภาพัฒน์ฯยินดีรับฟัง ผมเองก็อึดอัด ในขั้นตอนที่ผ่านมาอยากทำให้เร็วก็ทำไม่ได้ วันนี้จึงอยากขอให้พี่ ๆ ทุกท่าน คิดอย่างไร พูดอย่างนั้น ได้เลย แล้วหาจุดที่เราจะเดินไปด้วยกัน ขออนุญาตเปิดการปฐมนิเทศเลยครับ ขอบคุณครับ
	ดร.สินาด ตรีวรรณไชย	ขอขอบคุณเลขาธิการสภาพัฒน์เป็นอย่างสูง ถัดไปจะเป็นการนำเสนอภาพรวมของโครงการ จะเริ่มต้นด้วยการดูวีดิทัศน์

ช่วงที่ 2 การนำเสนอ ขั้นตอนและแผนการดำเนินงานโครงการฯ การระดมความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุมและชี้แจงรายละเอียดการประชุมกลุ่มย่อย

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
10.10		เปิดวีดิทัศน์ต้นทุนพื้นที่ปัตตานีสงขลา
10.20	รศ.ดร.พงค์เทพ สุธีรวุฒิ	ผมขออนุญาตให้ข้อมูลเป็นเบื้องต้นก่อนว่า วิธีคิดของทางสภาพัฒน์ฯและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในการทำเรื่องนี้ เราคิดอย่างไร ต้องยอมรับว่าทุกอย่างต้องมีการพัฒนา เราจะอยู่เหมือนโลกในอดีต เป็นไปไม่ได้ ยกตัวอย่าง การพูดคุยในวงนักพัฒนา เขาจะบอกว่า โลกนี้ถ้าแบ่งเป็นยุค ยุคแรก ๆ เป็นยุคของการใช้สินทรัพย์ หรือทรัพยากรที่มีอยู่ ใครมีที่ดินเยอะ ก็เป็นมหาเศรษฐี ใครมีน้ำมันในประเทศของตัวเอง ใครมีแร่ทองคำ เหมืองเพชร พวกนี้ก็รวย ยุคต่อมา เป็นยุคการเพิ่มมูลค่าของทรัพยากร เช่น แร่ที่อยู่ในดิน ถ้าเอามาทำอุตสาหกรรมเหล็ก เอาไปผลิตรถยนต์ ทำโรงงาน เป็นยุคการเพิ่มมูลค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ แล้วเราก็จะเห็นว่า คนรวย ๆ ก็มาจาก เฮนรี่ ฟอร์ด อุตสาหกรรมผลิตรถยนต์ ถลุงเหล็ก พวกโรงงานต่าง ๆ เกิดขึ้นมาเยอะ นั่นเป็นยุคที่ 2 พอมายุคที่ 3 ไม่ใช่เรื่องของอุตสาหกรรมอีกต่อไปแล้ว แต่เป็นยุคของเทคโนโลยี เป็นยุคของความก้าวหน้าของไอทีต่าง ๆ เช่น ไมโครซอฟท์ แจ็คหม่าที่ขายของออนไลน์ ทุกวันนี้โลกมันเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไรก็ตามความต้องการของการพัฒนา เราต้องการอะไรที่มันดีขึ้น อะไรที่เร็วขึ้น อะไรที่ทำให้ปลอดภัยขึ้น ทำให้คุณภาพชีวิตของเราดีขึ้น การใช้ชีวิตของเราดีขึ้น เราจะเห็น โลกของเทคโนโลยี ปัจจุบัน เราพบแล้วว่า เรื่องของเทคโนโลยีการศึกษา การจัดการข้อมูลเป็นเรื่องใหญ่ ใครยังใช้โทรศัพท์แบบกดปุ่มบ้างครับ มีไหมครับ ผมเชื่อว่าทุกคนใช้ smart phone เข้าอินเตอร์เน็ตได้ ทำให้เราใช้อินเตอร์เน็ตได้คล่องขึ้น อุตสาหกรรมยานยนต์ ต่อไปก็เป็นรถไฟฟ้าเสียส่วนใหญ่ เราเห็นว่าสิ่งเหล่านี้ เรามีความต้องการพลังงาน เราต้องคิดว่าเรา

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		จะใช้หรือเราจะหาพลังงานมาจากไหน เราเคยมีปัญหาเรื่องของโรงไฟฟ้าถ่านหิน เราเคยมีปัญหาเรื่องพลังงานฟอสซิล ถ้าเรายังใช้แบบนั้นอยู่จะเกิดอะไรขึ้น สิ่งสำคัญก็คือว่า พอมีอุตสาหกรรมต่าง ๆ มีการพัฒนาต่างๆ ความต้องการไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการจัดการน้ำ เรื่องของเทคโนโลยีที่ใช้ในการเกษตร สิ่งเหล่านี้มีทั้งสิ่งที่ดี แต่ในขณะเดียวกัน มันก็สร้างผลกระทบ ขณะที่เรากำลังพัฒนา พบว่าประเทศไทยรวยกระจุก จนกระจาย ครองแชมป์ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจสูงอันดับต้นๆ ของโลก มีช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนห่างออกไปเรื่อย ๆ เราเจอสภาพฝุ่นละออง pm 2.5 เมื่อ 10-20 ปี มีคนบอกว่า ต่อไปในอนาคต เวลาเราจะออกไปไหนเรา ต้องใส่เครื่องกรองอากาศ ปีที่แล้วลูกชายผมได้ลูก ผมดีใจในฐานะที่จะเป็นปู่ แต่เวลาจะไปเจอลูกเจอหลาน ต้องใส่หน้ากากตลอด เอ๊ะใช้รีเปล่าเนี่ย หลานจะจำหน้าได้หรือเปล่า ว่าหน้าตาของปู่เป็นอย่างไร เวลาจะออกข้างนอก ไม่ใช่เฉพาะ pm 2.5 ปัจจุบันมีโควิดอีก เราต้องใส่หน้ากากแบบนี้อีกนานเท่าไหร่ ถ้า pm 2.5 กระจายทุกพื้นที่ มีเงินจะมีประโยชน์อะไร เราอยากจะไปเดินชายหาด เดินชายไม่ได้ อยากเล่นน้ำ เล่นน้ำไม่ได้ แล้วจะมีประโยชน์อะไร แต่ทำไม่ได้ สงขลาเจอน้ำท่วม เมื่อมีการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกขึ้นมา ทางน้ำเปลี่ยน ทำให้เกิดน้ำท่วมในตัวเมืองสงขลา ปัญหาอาชญากรรมในเด็ก น้ำเน่า ขยะ ไทยติดท็อปเท็น ประเทศที่สร้างขยะมากที่สุดในโลก เพราะฉะนั้นวันนี้เรามาคุยกันว่า สิ่งดี ๆ ที่เรามีอยู่ในสงขลาและปัตตานีเราจะเอามาทำอะไร อยากวางภาพอนาคตอย่างไร วันนี้เราอยากให้ทุกกันช่วยกันหาคำตอบ หลายสิบปีมานี้ สหประชาติ นำผู้แทนของทั่วโลก มาคุยกัน ว่าที่เรากำลังพัฒนา จริง ๆ แล้วกำลังพัฒนาไปเพื่ออะไรมีข้อสรุปออกมาว่าเราต้องการการพัฒนาเพื่อความยั่งยืนในด้านต่าง ๆ แล้วจะทำให้เราอยู่อย่างอยู่

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		เย็นเป็นสุข คุณภาพชีวิตดี เขาก็บอกว่าทิศทางการพัฒนา น่าจะตอบโจทย์ 5 ด้าน ด้านที่ทำให้เกิดสันติภาพ ด้านที่ทำให้เกิดความร่วมมือทุกภาคส่วน ด้านที่สร้างความมั่งคั่ง มั่นคง มีการเติบโตด้านเศรษฐกิจ ด้านที่สี่ที่ทำให้คนและสังคมดี ด้านที่ 5 สิ่งแวดล้อมดี ใน 5 ด้านมีอะไรบ้าง 1.ต้องขจัดความยากจนในทุกรูปแบบในพื้นที่ ยุติความหิวโหย เพิ่มความมั่นคงทางอาหาร ยกระดับ ส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน (ขยายองค์ประกอบของสหประชาชาติ) พี่น้องจะนะ.อาหารทะเลราคาแพงเอาไปขาย ไปซื้อไก่ ผัก คนกระบี่อาหารทะเลสด ๆ มาก อาหารเกรดเอไปอยู่ที่โรงแรมเกรดซี ไม่ค่อยสวย ไม่ค่อยสด ไปอยู่ที่ตลาด เป็นแบบนี้หรือคือสิ่งที่เราต้องการ เรามีของดีอยู่ในมือแต่เรากินไม่ได้ เพราะว่าเรายากจน ภาคใต้เรามีสวนยางเต็มไปหมด เรามีนักวิชาการเก่ง ๆ อย่าง ม.อ. ทำวิจัยเรื่องยางพาราเยอะ มีงานวิจัยติดอันดับโลก คำถามก็คือว่า แล้วพี่น้องชาวสวนยาง คุณภาพชีวิต ฐานะทางเศรษฐกิจเป็นอย่างไร สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าเรื่องของทิศทางการพัฒนา เราไม่สามารถขจัดความยากจนได้ ในขณะเดียวกันช่วงโควิดมา เราเห็นชัดเลย ต้องขอบคุณที่โควิดทำให้ทุกคนมีความเท่าเทียม พี่น้องในเมืองจะเข้าถึงอาหารหรือเปล่า ในขณะที่พี่น้องที่มีพื้นที่เกษตรอยู่ชาวประมงมีสัตว์น้ำให้กิน นี่เรียกว่าเป็นความมั่นคงทางอาหารอีกรูปแบบหนึ่ง เพราะฉะนั้นเราจะเห็นว่าเรื่องเหล่านี้ สะท้อนทิศทางการพัฒนา เรื่องของหลักประกันสุขภาพ การศึกษา ความเท่าเทียมระหว่างเพศ ผมไปที่ระยองฝั่งตะวันออก น้ำใต้ดินใช้ไม่ได้ น้ำฝนรองมากินไม่ได้ ต่อไปชีวิตเรา เราจะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมหรือสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัว มันใช้ไม่ได้ น้ำต้องซื้อกิน เราอยากได้แบบนั้นหรือเปล่า อากาศ น้ำ ต่อไปต้องซื้ออากาศหายใจ ต้องซื้อดื่ม ซื้ออาหารกิน แบบนี้เป็นชีวิตที่เราอยากได้หรือเปล่า ต่อไป

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		เป็นเรื่องของพลังงาน เราจะได้มาซึ่งกระแสไฟฟ้าเราจะแลกกับสิ่งแวดล้อมกับสุขภาพที่เสียไปกับความสะดวกสบายที่ได้จากพลังงานต่าง ๆ นี่ก็เป็นสิ่งที่พวกเราจะต้องช่วยกันหาคำตอบ เรื่องการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ เรื่องโครงสร้างพื้นฐาน เรื่องความไม่เสมอภาคเรื่องของเมืองถิ่นฐานของมนุษย์ ทำอย่างไรให้มีความปลอดภัย เรื่องของสังคมที่สงบสุข ต้องเรียนตรง ๆ ว่าเวลาเราพูดถึงทิศทางการพัฒนา จะมีความคิดที่แตกต่าง บางคนจะมองว่าจะทำอย่างไรให้เศรษฐกิจดีขึ้น รายได้ดี บางคนมองว่าเงินไม่ได้สำคัญเท่ากับสุขภาพ บางคนก็บอกว่าต้องเน้นเรื่องของทรัพยากร ความคิดที่มีความแตกต่าง ยกตัวอย่างในกรณีของสงขลา โครงการขนาดใหญ่จะลงมาหลายครั้ง พี่น้องในพื้นที่ก็มีความเห็นต่าง ไม่เพียงแค่สำคัญ งานนี้เราทำทั้งสงขลาปัตตานี ความขัดแย้งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นความขัดแย้งที่สำคัญ ทิศทางการพัฒนาก็อาจจะเห็นต่างกันอยู่ ในขณะที่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีปัญหาวิกฤติความรุนแรงมีความเห็นต่างอยู่ แต่ถ้าเราทำให้ทุกคนมามอง มาคิดด้วยกันว่าพื้นที่ของเรา เราควรจะเดินด้วยกันอย่างไรมันน่าจะก้าวผ่านความขัดแย้งไปได้ เพราฉะนั้นกระบวนการที่เราจะทำต่อไปนี้ 18 เดือน เรามีจุดมุ่งหมายที่จะทำแผนแม่บทที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของจังหวัดสงขลาและปัตตานีโดยใช้กระบวนการ SEA เวลาพูดถึงการประเมินผลกระทบ ปกติเราจะบอกว่ามีโครงการเข้ามา มีแผนนี้เข้ามา จะมีผลกระทบอะไรอย่างไรบ้าง แต่ก่อนที่จะดูแผนหรือโครงการอะไรเข้ามา เราลองดูก่อนไหมว่าในสงขลาปัตตานีมีทุนอะไรอยู่บ้าง เช่น ทุนมนุษย์ คนเก่ง ๆ เรามีทุนทางสังคมอะไร ยกตัวอย่างเช่น สงขลามีมหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางการศึกษา ปัตตานี เป็นพหุวัฒนธรรม มีหลากหลายภาษา จีน อาหรับ อังกฤษ อย่าคิดว่าจะต้องเป็นอุตสาหกรรมอย่างเดียว

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		เป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไหม อุตสาหกรรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ต่อมาก็มาดูว่าเรามีทุนทางทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร เรามีทะเลที่สวย ถ้าวันข้างหน้าทะเลเราใช้ไม่ได้ เราต้องบินไปมัลดีฟเหรอ เพื่อบินไปดูทะเลที่มัลดีฟหรอ นี่เป็นสิ่งที่เราคิดว่าเราควรจะสำรวจว่าเรามีทุนอะไรอยู่ ทุนทางเศรษฐกิจเรามีทุนอะไรอยู่บ้าง เพราะฉะนั้น ขั้นตอนแรกของการทำ SEA เราอยากให้พี่ ๆ น้อง ๆ ช่วยกันดูว่าเรามีทุนอะไรอยู่ 2 ถ้าเราไปเพิ่มทุนเราจะทำให้ทุนที่เรามีเพิ่มขึ้นได้อย่างไร เวลาเราพูดถึงทุน เช่นทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรามักจะคิดว่ามีโรงงานมา โรงงานนี้มีมลพิษ มลพิษอยู่ในเกณฑ์ที่รับได้ ธรรมชาติยังสามารถรองรับตรงนี้ มองว่าเอาน่าลงตรงนี้หน่อย สิ่งแวดล้อมเสียหน่อย อยู่ในเกณฑ์รับได้ สิ่งที่จะฝากไว้ว่า มันจะมีโครงการอะไรที่ทำแล้วสิ่งแวดล้อมดีขึ้นกว่าเดิม ทำแล้วสิ่งแวดล้อมทางทะเลมันเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม ทำแล้วอากาศดีขึ้นกว่าเดิม ถ้าแบบนี้เป็นสิ่งที่เราคิดว่าทิศทางแบบนี้จะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะฉะนั้นแล้ว ถ้าเราสามารถเห็นทิศทางว่าเราควรจะเดินไปอย่างไร ขั้นตอนที่ 3 ถ้ามีโครงการที่เกี่ยวกับพลังงาน เราจะใช้พลังงานอะไร ถ้าเป็นโครงการที่จะเพิ่มทูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่เราจะมีโครงการแบบไหน อุตสาหกรรมเพิ่มมูลค่าจากผลิตผลที่การเกษตรเรามีอยู่ ยกตัวอย่าง เช่น ทุเรียนเพิ่มมากขึ้น ผลผลิตอย่างอื่นของทุเรียน อะไรที่อยากเห็น เมื่อเราได้โครงการสำคัญ ๆ ทางทีมประเมินจะนำมาสรุปอีกครั้ง ว่าโครงการเหล่านั้นถ้าเราทำแล้วในระยะ 5 ปี จะมีผลกระทบเชิงบวกในแต่ละด้านเพิ่มขึ้นมากน้อยอย่างไร ถ้ามีผลกระทบเชิงลบ จะทำยังให้ผลกระทบเชิงลบมีน้อยที่สุด อย่างไร สิ่งที่เราจะทำเราจะใช้กระบวนการของการเรียนรู้ด้วยกัน ใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมมากที่สุด เพราะฉะนั้น

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		คณะทำงานม.สงขลานครินทร์ และสภาพัฒน์ที่วางไว้ ทุกกระบวนการ พี่น้องที่อยู่ในพื้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมมาร่วมคิด ร่วมกำหนดทางเดินของเราด้วยกัน ก่อนจะมาถึงวันนี้ เรามีเวทีย่อย ๆ มากว่า 10 เวทีและหลังจากนี้จะมีเวทีไม่น้อยกว่า 40 เวที เพราะฉะนั้น แผนการดำเนินงานระยะที่ 1 เราจะทำแผนที่ทุนทางทรัพยากร ทุนมนุษย์ ทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ ระยะที่ 2 มาวางภาพอนาคตว่าอยากเห็นสงขลาปัตตานีเป็นอย่างไร ระยะที่ 3 คิดว่าจะมีวิธีการอย่างไร ที่จะเดินไปสู่ภาพอนาคตที่วางไว้ด้วยการ ระยะที่ 4 ประเมินคาดการณ์ ว่าถ้าทำตามแผนงานโครงการแล้วจะเกิดอะไรขึ้น และมีส่วนร่วมกันกับทุกภาคส่วนในทุกระยะ เราจะทำให้ความขัดแย้ง ความเห็นต่างที่มีอยู่ในพื้นที่ กลับมาเป็นพลังในการที่จะขับเคลื่อนสงขลาและปัตตานีร่วมกัน ขอบคุณครับ
	ดร.สินาด ตรีวรรณไชย	ขอบคุณหัวหน้าโครงการเป็นอย่างสูงที่มาให้แนวคิดการทำงานในพื้นที่ที่เข้าใจง่าย ส่วนแนวคิดที่ซับซ้อนเป็นหน้าที่ของผมที่จะชี้แจงขั้นตอนที่ละเอียดมากยิ่งขึ้น ทุกท่านจะสังเกตว่ากระบวนการที่เราจะชวนทุกคนมาพูดคุยกันขั้นตอนง่าย ๆ มาดูก่อนว่าเรามีทุน มีศักยภาพ หรือมีสิ่งที่อยากพัฒนาในประเด็นอะไรบ้าง ทั้งสงขลาและปัตตานี สิ่งที่เรามีนั้นเราอยากจะให้ในอนาคตเป็นอย่างไรเป็นอนาคต ของใครครับ ของเราอย่างเดียวไหม เราจะอยู่อีกกี่ปี แต่คนที่จะอยู่ต่อคือลูกหลานเป็นอนาคตของลูกหลานของเราที่จะอยู่ต่อ เพราะฉะนั้นภาพอนาคตที่ทางหัวหน้าโครงการได้พูดถึง และที่สภาพัฒน์ฯได้ให้มาศึกษา เราควรจะมองให้ไกลเป็นภาพอนาคตที่เป็นของลูกหลานของเราด้วย ว่าเขาจะอยู่อย่างไร อย่างยั่งยืน มีคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคตทั้งสองส่วนนี้เป็นขั้นตอนการเริ่มที่สำคัญ ก่อนที่จะชี้แจงรายละเอียดเพิ่มเติมขอเชิญชมวีดิทัศน์ภาพอนาคตของลูกหลานในพื้นที่

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
10.45		เปิดวีดิทัศน์ภาพอนาคต
	ดร.สินาด ตรีวรรณไชย	ยังมีความใฝ่ฝันอีกเป็นจำนวนมาก และมีความฝันอีกหมื่นล้านคำที่อยู่ตรงนี้ การที่เราจะมีแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่สงขลาและปัตตานี วิธีการที่เราใช้ในครั้งนี้เรียกว่ากระบวนการ SEA จะเป็นอย่างไร มีความเข้มข้นของการมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนอย่างไร เดี๋ยวเรามาดูภาพพร้อม ๆ กัน สิ่งที่เป็นผลลัพธ์ที่สำคัญ คือ มีแผนแม่บท ในการพัฒนาพื้นที่สงขลาและปัตตานี นี่เป็นสิ่งที่เป็นปลายทาง เมื่อหมดระยะเวลาของโครงการ นี่เป็นสิ่งที่เป็นผลผลิตออกมา มีขั้นตอนอย่างไร วัตถุประสงค์ที่สำคัญข้อที่ 2 เป็นครั้งแรกที่สภาพัฒน์ฯจัดทำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่โดยใช้กระบวนการ SEA นอกเหนือจากการทำกระบวนการแล้วกระบวนการ SEA เป็นอย่างไรและการทำแผนที่ทุกคนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเป็นอย่างไรอยากให้ทุกคนร่วมกันติดตามในช่องทางต่าง ๆ โดยเฉพาะ Facebook เป็นช่องทางที่สื่อสารหลัก ขอบเขตในการทำ SEA การทำแผนแม่บทมีการกำหนดอาณาเขตคือจังหวัดสงขลาและจังหวัดปัตตานีถ้าสังเกตดูหลาย ๆ แนวทางในการทำแผนพัฒนาจะมีผลต่อพื้นที่ใกล้เคียงด้วย เช่นถ้าทำที่ปัตตานีก็จะต้องไปพูดคุยกับจังหวัดยะลาและนราธิวาสด้วยและถ้าทำที่จังหวัดสงขลาก็จะต้องไปพูดคุยกับทางพัทลุงสตูลและนครศรีธรรมราช แผนนี้จะนำไปใช้อย่างไรนำไปเป็นกรอบในการพัฒนาพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป มีหน่วยงานเจ้าของแผนคือสภาพัฒน์ที่มาอยู่ร่วมในทุกขั้นตอนสามารถเบาใจได้ว่าแผนที่ทำแล้วจะได้นำไปใช้ส่วนแผนนี้กรอบเวลาที่จะใช้จะนำใช้อย่างรวดเร็วในช่วง 5 ปีคือปี 66 ถึง 70 ทำไปใช้ไป ผู้เชี่ยวชาญจะดึงข้อมูลทางวิชาการที่มีการศึกษาย้อนหลังให้ได้มากที่สุดกรอบระยะเวลาประมาณ 10 ปี ขึ้นอยู่กับข้อมูลอาจจะเป็นข้อจำกัดทางการศึกษาเพราะบางข้อมูล

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		อาจจะมีไม่ครบทุกด้าน กรอบในการมองภาพอนาคตในเบื้องต้นสามารถล้อตามยุทธศาสตร์ได้จนไปถึงปี 2580 ถ้าใครอยากจะมองไกลกว่านั้นหลังจากที่เราไม่อยู่มองไปถึงลูกหลานก็ได้นี่เป็นกระบวนการที่เปิดจริง ๆ มีแต่คำแนะนำและแนวทางแต่ไม่ใช่ข้อจำกัดใด ๆ ทั้งสิ้นทุกท่านจะสามารถได้แสดงความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วมสภาพัฒน์ย้ำกับทุกคนว่าให้ทุกคนมีอิสระสิ่งที่ควรจะช่วยกันคือการมองภาพไปด้วยกันให้ได้ ทุกท่านจะเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไรผลผลิตที่สำคัญคือทุกคนที่มาวันนี้และที่จะมาต่อไปจะได้มาร่วมกันทำแผนพัฒนาแม่บทสงขลาและปัตตานีกระบวนการ SEA ผลลัพธ์ที่ต้องการคือแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่เจ้าของแผนคือสภาพัฒน์แผนนี้จะถูกนำไปให้หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานการจัดทำแผนใช้กระบวนการ SEA ไม่ใช่กระบวนการทั่ว ๆ ไปทุกท่านจะเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไรผลผลิตที่สำคัญคือทุกคนที่มาวันนี้และที่จะมาต่อไปจะได้มาร่วมกันทำแผนพัฒนาแม่บทสงขลาและปัตตานีกระบวนการ SEA ผลลัพธ์ที่ต้องการคือแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่เจ้าของแผนคือสภาพัฒน์ฯแผนนี้จะถูกนำไปให้หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานการจัดทำแผนใช้กระบวนการ SEA ไม่ใช่กระบวนการทั่ว ๆ ไป เป็นกระบวนการที่ใช้การมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนอย่างเข้มข้นและ ใช้กรอบแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนมองเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมรวมถึงเรื่องคนไปพร้อมกัน ตั้งแต่แรก เราคิดตั้งแต่แรกว่าทุกอย่าง จะดีขึ้นเราจะมีความท้าทายกับตัวเองเราอาจยังไม่มีคำตอบที่ชัดเจน ถ้าท่านใดต้องการมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มจนจบทุกท่านสามารถมาร่วมกับเราได้อย่างน้อยอย่างต่อเนื่อง 8 ครั้ง ตั้งแต่มาเริ่มวางเป้าหมายร่วมกันมาดูว่าทางเลือกในการพัฒนามีอะไรบ้างมาช่วยประเมินว่าทางเลือกไหนดีที่สุดเป็นลำดับ 1 2 3

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		และมาดูว่าสุดท้ายแล้วแผนพัฒนาที่ควรจะเป็นคืออะไรและมีมาตรการที่จะมีความยั่งยืนอย่างไรกระบวนการจัดเวทีคิดเป็นอย่างน้อย 40 วิธีจังหวัดละ 20 เวทีซึ่งยังไม่นับรวมเวทีย่อย ๆ ที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่แต่ละพื้นที่รวมถึงช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ การมีส่วนร่วมร่วมโดยการระดมสมองการนำเสนอและการรับฟังความคิดเห็น เมื่อได้รับฟังความคิดเห็นแล้ว กระบวนการทางวิชาการจะเกิดขึ้นทางทีมมหาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และตัวแทนผู้เชี่ยวชาญตัวแทนของภาคประชาสังคมที่มีอยู่จะช่วยกันดูว่าเมื่อได้ความคิดเห็นกันมาแล้วแต่ละเรื่องในทางวิชาการที่ได้มาประเด็นไหน ใช้ประเด็นไหน ต้องการข้อมูลเพิ่มเติมทีมศึกษาที่เป็นวิชาการต้องนำมาทำการบ้านต่อ และสิ่งที่น่าสนใจคือสิ่งที่วิชาการศึกษามาก็จะนำมาให้ทุกท่านได้เห็นก่อน เมื่อได้รับข้อมูลนำเสนอแล้วทุกท่านสามารถร่วมวิพากษ์วิจารณ์ให้ข้อคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ได้เป็นกระบวนการที่ทำเป็นการทวนซ้ำ ซึ่งเป็นจุดที่สำคัญของกระบวนการ SEA เราจะทำแบบนี้ไปเรื่อย ๆ ในแต่ละขั้น วางเป้าหมายระบุทุนที่มีศักยภาพในพื้นที่ดูในเรื่องของทางเลือกว่ามีอะไรบ้างดูมาตรการเพื่อความยั่งยืน แนะนำแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่สงขลาปัตตานีให้ทุกคนได้เห็นซึ่งเป็นผลผลิตที่เราทำร่วมกัน
	รศ.ดร.พงค์เทพ สุธีรวุฒิ	อยากเชิญชวนให้แสดงความคิดเห็น
	จันทิมา ชัยบุตรดี จากจะนะ	ข้อกังวลความกังวลเกี่ยวกับคณะกรรมการ SEA บางท่านนำข้อมูลที่เป็นจริงไปบิดเบือน 2 เอางานวิชาการไปแลกกับผลประโยชน์ทำให้เกิดความไม่เป็นกลาง SEA ควรมีมาตรฐานสากลซึ่งประเทศไทยยังไม่มีมาตรฐานสากล อยากเห็นการพัฒนาในระยะยาวในพื้นที่ ที่จะทำให้ลูกหลานของเราได้อยู่ต่อไปการพัฒนาในฐานะของเรามีทะเล ที่สมบูรณ์มากในเมื่อพื้นที่มีจุดแข็งตรง

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		นี้นำมาพัฒนา เช่น ทะเลจะนะ มีความอุดมสมบูรณ์เพื่อต้องการที่จะนำปลาต่าง ๆ หรือวัตถุดิบในทะเลต่าง ๆ นำมาแปรรูป จะนะอยากให้เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน ไม่ใช่การพัฒนาที่ทำให้พื้นที่ล่มสลาย
	ชาย	วันนี้รู้สึกดีใจมากรวมทั้งการอธิบายกระบวนการส่วนที่เป็นกังวลเรา หากเราสงสัยว่าข้อมูลเหล่านั้นไม่ตรงกับความเป็นจริงหรือไม่ครบถ้วน เราจะสามารถสื่อสารช่องทางไหนบ้าง ที่ผ่านมาการทำงานวิชาการมีความบิดเบี้ยวอยู่พอสมควร
	รศ.ดร.พงค์เทพ สุธีรวุฒิ	SEA เป็นการรวมกระบวนการที่ดีของการมีส่วนร่วมเข้ามาการตรวจสอบความถูกต้องความครบถ้วนจากผู้มีส่วนได้เสียตั้งแต่ต้น ข้อมูลต่าง ๆ ที่ทีมวิชาการรวบรวมมาแล้วก็จะต้องคืนให้ชุมชนเดิม ตรวจสอบว่าครบถ้วนถูกไม่ถูกอย่างไรขอความกรุณาทุกท่านให้ช่วยดูแลด้วย
	ชาย	ได้มาฟังแล้วรู้สึกว่าเห็นช่องทาง ผมทำในเรื่องของชุมชนอยู่ก็มาดูในเรื่องของทิศทางการพัฒนาชุมชน ต้องการพัฒนาให้สอดคล้องกับภาพรวม อยากให้ทางหน่วยงานได้ให้ความสำคัญและเข้าไปทำงานร่วมกับเครือข่ายของชุมชนทางชุมชนต้องการข้อมูลความเป็นจริงและพัฒนาตัวเองไปด้วยเช่นเรื่องของฐานข้อมูลชุมชนมีของดีเยอะอยากฝากว่าชุมชนต้องการมีส่วนร่วมและค้นหาว่ามีอะไรดีอยู่เพื่อนำมา ต่อยอด ต่อไปก็จะเข้ามามีส่วนร่วมและทำแผนมาเข้าเสนอตรงนี้ด้วย
	อัศวิน อนุกรรมาธิการ การกระจายอำนาจ	มาร่วมรับฟังในฐานะที่เป็นพลเมืองจังหวัดสงขลาในการทำ SEA ประเด็นเพิ่มเติมคือ การประสานงานในพื้นที่ที่เกี่ยวกับองค์กรปกครองในท้องถิ่นหรือการประสานงานกับท้องที่ เราขาดการประสานงานในตรงนี้ ในการเข้าไปให้หน่วยงานเหล่านี้เข้ามามีส่วน

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		ร่วม การเปิดเผยข้อมูลข้อเท็จจริง เปิดเผยร้อยเปอร์เซ็นต์ เปิดเผยทั้งสองด้านว่าที่จะได้ในด้านบวกคืออะไรที่จะได้ในด้านลบคืออะไร การพัฒนากับสิ่งแวดล้อมต้องคู่กันเราจะมีแผนแม่บท เอาข้อเท็จจริงมาพูดคุยมาเปิดเผยกันเพื่อให้พี่น้องประชาชนมีความเชื่อถือ
	มะซอ จะนะ	อยากฝากเนื่องจากว่า SEA จะต้องมีคณะศึกษาในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลวันนี้ผมชาวบ้านคนหนึ่งอยากจะฝากว่า เวลาลงพื้นที่ขอให้มีชาวบ้านร่วมลงไปเก็บข้อมูลเหล่านั้นด้วยในหลาย ๆ ภาคส่วนทั้งเรื่องของอาชีพเวลาลงพื้นที่ขอให้มีชาวบ้านร่วมลงไปเก็บข้อมูลเหล่านั้นด้วยในหลาย ๆ ภาคส่วนทั้งเรื่องของอาชีพ ที่มีอยู่แล้วในชุมชนที่จะมีการเก็บข้อมูลในการทำงานของเขาอยากให้เน้นย้ำว่าอยากให้เจอกับชาวบ้านในส่วนงานนั้นจริง ๆ
	จรัส ชูชื่น ปัตตานี	ทุนมนุษย์ ทุนสังคม เป็นมโนทัศน์ ถ้าเราแตกออกมาให้เห็นว่ามีองค์ประกอบอะไรบ้าง แต่ละองค์ประกอบมีค่าความผันแปร กำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจน จะช่วยประเมินติดตามได้เลย จะเป็นประโยชน์ กับทุกฝ่าย
	บังหมัด เจ๊ะหมัดแก้ว	ผมรู้สึกดีใจมาก ถ้าจะทำแบบนี้โอเค แต่ผมไม่แน่ใจว่าจะทำตรงประเด็นกับชาวบ้านมั้ย ขอว่าอย่าทำในห้องเย็นอย่างเดียว ให้ลงไปทำในพื้นที่ด้วย
	หญิง มุสลิม	ประทับใจมาก ที่ได้ยินว่า การพัฒนาจะไม่หยุด จะพัฒนาต่อไป โลกไม่หยุดอยู่กับที่ เราจะพัฒนาอย่างไรไม่กระทบต่อพื้นที่ อยากเสนอว่า ดิฉันเป็นคนทำงานอาสา จากการตรวจสอบคนที่เข้าร่วมในวันนี้ คนที่เป็นอาสาจริง ๆ ยังไม่ได้มา ได้มีโอกาสรับรู้ มาเสนอความคิดเห็น รู้ข้อมูลของชาวบ้านที่เป็นข้อเท็จจริงทั้งอยากให้ผู้ประสานงาน ดิฉันเห็นว่ามีประโยชน์ ยังบกพร่องในเรื่องการ

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		ประสานงาน กังวลเรื่องความจริงใจของเจ้าหน้าที่ที่ทำเรื่องนี้ ไม่อยากเห็นความแตกแยก อยากให้ชาวบ้านได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
	ชาย	ถ้ากรรมการที่ได้รับมอบหมายมีความเป็นกลางกระบวนการทั้งหมดก็จะมีความสมดุล
	รศ.ดร.พงค์เทพ สุธีรวุฒิ	สิ่งที่จะมาช่วยคือต้องเอาวิชาการมาตั้งเพราะเป็นสิ่งที่ทั้งโลกยอมรับ เสียงข้างน้อยก็เป็นเสียงที่มีคุณค่าสิ่งที่จะตัดสินคือใช้เหตุผลทางวิชาการเมื่อทุกคนเห็นพ้องต้องกันแล้ว ถ้ายังมีความขัดแย้งอยู่ก็ให้พูดคุยตกลงกัน
	ชาย	ในวีดิโอเป็นเศรษฐกิจ และสังคมเสียส่วนใหญ่
	รศ.ดร.พงค์เทพ สุธีรวุฒิ	ใช้กระบวนการ SEA มาช่วยในการทำแผน มิติทางสังคม สุขภาพ
	สุชาติ ชัยมันต์	ดีใจที่มีแผนแม่บทในเชิงพื้นที่ ผมเชื่อว่าพี่น้องประชาชนหลาย ๆ ท่าน ไม่ได้ดูรายละเอียด พี่น้องประชาชน ไม่ได้เข้าใจในส่วนเหล่านี้ แผนแม่บทเชิงพื้นที่เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวมาก อยากให้ใช้ภาษาชาวบ้าน ให้มาก ศัพท์วิชาการค่อนข้างไกลตัว แผนที่คิดจะสามารถพัฒนา ทันช่วงเวลามั้ย เป็นไปได้ที่สภาพัฒน์ฯจะผลักดันแผนนี้เข้าสู่ ครม. เพื่อพัฒนาได้เร็ว
	สภาพัฒน์ฯ	ทำแผนเสร็จรายงานไปตามขั้นตอน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ บางเรื่องทำได้เลย บางเรื่องที่เกี่ยวเนื่องกับงบประมาณ ก็จะต้องใช้เวลา บางอย่างต้องระบุว่าการจัดสรรงบประมาณทันมั้ย การจัดลำดับความสำคัญเป็นอย่างไร
	ชาย	ผมสงสัยว่าพัฒนาอะไร จะพัฒนาทะเล จะสร้างอะไร ผมไปดูมาแล้ว มันจะมาสร้างความฉิบหายเท่านั้นเอง คนในพื้นที่อยู่ได้มั้ย

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		ครับ จะคิดอย่างไรก็แล้วแต่ ต้องไปถามคนในพื้นที่ให้ชัดเจนว่าเขาเอาหรือเปล่า ที่ท่านวางแผนในห้องแอร์ ขีดเส้นกัน ท่านต้องคิดทบทวนให้ดี ว่าจะมาพัฒนาหรือว่าจะมาสร้างความฉิบหาย
	รศ.ดร.พงค์เทพ สุธีรวุฒิ	ทำ SEA เพื่อทำแผนแม่บท
	หญิง	จัดเวทีเล่าเรื่องดีที่บ้านฉัน วันนี้เป็นโอกาสการสร้างแบรนด์ของประเทศไทย ในเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนวันนี้โลกร้อนขึ้น เราจะต้องมาออกแบบบูรณาการความร่วมมือ มองไปข้างหน้าว่าอะไรจะเกิดขึ้น เอาโอกาสจากทรัพยากรที่มีสร้างแบรนด์ประเทศไทย
	หญิง	โดยส่วนใหญ่มีโครงการขึ้นมาก่อน แต่ตอนนี้ได้เริ่มต้น SEA ร่วมกัน เราจะได้หลุดจากการถกเถียงเรื่องโครงการ ทุกคนทุกฝ่ายที่มีความเห็น ใช้ศักยภาพที่แท้จริงใช้การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นเกณฑ์ เราจะหาทางออกได้ การพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน กระจายรายได้ที่เป็นธรรม จะได้เจอทางออกร่วมกัน
	รศ.ดร.พงค์เทพ สุธีรวุฒิ	ตอบโจทย์การพัฒนาที่ยั่งยืนหรือไม่
	บรรจง นะแส	ขอบคุณมหาวิทยาลัย และสภาพัฒน์ฯ เป็นครั้งแรกที่มีกระบวนการแบบนี้ SEA ยังไม่ถูกยอมรับในทางกฎหมาย ความขัดแย้งในพื้นที่เมื่อก่อนมีหลายปัจจัย เพราะมีความพยายามผลักดันโครงการ ขนาดใหญ่ โจทย์ คือใครได้อะไร ใครเสียอะไร ไม่มีการแจ้งให้ละเอียด เป็นความหวังของคนในพื้นที่ว่า ความขัดแย้งต้องถูกจบด้วยข้อมูล ทั้งความเห็นของพี่น้อง และข้อมูลวิทยาศาสตร์ เพื่อจะตอบโจทย์ ว่าจะไปข้างหน้า สุดท้ายคือการมาได้ซึ่งวันนี้ มันเกิดขึ้นจากหยาดเหงื่อแรงงาน ของพี่น้องชาวจะนะ อยากฝากว่าโครงการไม่ได้ลอยมาจากสวรรค์เกิดมาจากการลุก

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		ขึ้นสู้ของชุมชน ผมเชื่อในศักยภาพของ ม.อ.หงายข้อมูลออกมาให้รับรู้กันทุกภาคส่วน
	รศ.ดร.พงค์เทพ สุธีรวุฒิ	ใช้ความเป็นวิชาการของเราทำเรื่องนี้ให้ดีที่สุด
	ดร.สินาด ตรีวรรณไชย	เป็นความสวยงามของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ช่วงที่ 3 การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็น แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มภาคประชาสังคม

1.1 ด้านเศรษฐกิจ

<u>จุดแข็งของพื้นที่</u>

1. ฐานทางทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะทรัพยากรทางทะเลอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างมาก มีความหลากหลาย เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

2. ฐานการผลิตทางการเกษตร พืช ผลไม้

3. ความมั่นคงทางอาชีพ ประชาชนในพื้นที่มีอาชีพทำสวนยาง สวนผลไม้

4. ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว เช่น มีสนามบินนานาชาติหาดใหญ่ มีพื้นที่ติดชายแดน ด่านสะเดา ด่านปาดังเบซาร์ ที่สามารถเป็นศูนย์กลางทางการค้า

5. มีแหล่งทุนของชุมชน เช่น สหกรณ์ของชุมชน

<u>ข้อจำกัดของพื้นที่</u>

1. เศรษฐกิจไม่ดี อ่อนแอ สภาพการค้าไม่คล่อง ต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตทางการเกษตรราคาตกต่ำ สินค้าราคาแพง

2. ปัญหาการตลาด มีช่องทางการตลาดไม่ครอบคลุม

3. การขาดองค์ความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการส่งเสริม

4. ส่วนกลางไม่เข้าใจบริบทในพื้นที่ของประชาชน

5. ความไม่สงบในพื้นที่ ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่

6. เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจขนาดใหญ่ แต่ลืมเน้นเศรษฐกิจชุมชน

<u>อนาคตที่คาดหวัง</u>

1. เศรษฐกิจที่มั่นคง ยั่งยืน เศรษฐกิจสีเขียวรวมถึงฐานทรัพยากร เศรษฐกิจที่ครอบคลุมไม่ละเลยอาชีพ รวมถึงเศรษฐกิจผู้สูงอายุ

2. เศรษฐกิจเป็นเรื่องที่ต้องพึ่งพาตนเองได้

1.2 ด้านทรัพยากรมนุษย์ และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

<u>จุดแข็งของพื้นที่</u>

1. สงขลาและปัตตานีเป็นพื้นที่แห่งสถาบันการศึกษา ทั้งในระดับอุดมศึกษาและโรงเรียน และพื้นที่แห่งบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะผู้นำทางศาสนา

2. มีศิลปินที่หลากหลาย

<u>ข้อจำกัดของพื้นที่</u>

1. ปัญหาการศึกษาที่เน้นใบปริญญามากกว่าเน้นให้เป็นคนดีและมีคุณธรรม มากกว่าเน้นในเรื่องของทักษะด้านอาชีพ ไม่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาดแรงงาน นำไปสู่การว่างงาน

2. คนมีการศึกษาเพิ่มขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็ว่างงานมากขึ้น

3. เรื่องยาเสพติด

4. โอกาสในการเข้าถึงการศึกษา 15 ปีไม่มีอยู่จริง

<u>อนาคตที่คาดหวัง</u>

1.ต้องการให้พื้นที่มีผู้นำทางจิตวิญญาณ

1.3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

<u>จุดแข็งของพื้นที่</u>

1. ทรัพยากรยังสมบูรณ์และมีความหลากหลาย

<u>ข้อจำกัดของพื้นที่</u>

1. นโยบายของรัฐที่พัฒนาโดยก่อให้เกิดการทำลายของทรัพยากร

2. ขาดการมีส่วนร่วมของพื้นที่ ของชุมชน

3. ภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงเป็นของฐานทรัพยากร หรือ มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

<u>อนาคตที่คาดหวัง</u>

1. อยากให้เป็นทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อพืชผล เป็นแหล่งผลิตอาหาร แหล่งท่องเที่ยว แหล่งเรียนรู้ มีการดูแลจัดการอย่างทั่วทิศทั่วธรรมบนฐานของการบูรณาการทั้งชุมชน และระบบนิเวศน์ไปด้วยกัน

2. มองฐานทรัพยากรเป็นแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้ร่วมด้วย

1.4 สังคม วัฒนธรรม สุขภาพ

<u>จุดแข็งของพื้นที่</u>

1. ประเพณีวัฒนธรรมที่หลากหลาย พหุวัฒนธรรมไทยพุทธ มลายู มุสลิม

2. วัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้านพื้นถิ่น เป็นสังคมที่น่าอยู่

3. สังคมน่าอยู่ เกื้อกูล พึ่งพากันแบบพี่น้อง อยู่ร่วมกันได้ในความหลากหลาย

4. อยากมีสุขภาพจิตดี เป็นสังคมที่ทำให้สุขภาพจิตที่ดี

<u>ข้อจำกัดของพื้นที่</u>

1. ปัญหายาเสพติด สืบเนื่องไปถึงปัญหาอาชญากรรม

2. การทำงานไม่เต็มที่ ไม่ทั่วถึงของภาครัฐ สังคมไม่เข้มแข็งบางส่วน ซึ่งมาจากการที่ไม่ได้รับการดูแลหรือบริการอย่างทั่วถึงจากภาครัฐ รวมถึงปัญหาคอรัปชั่นของภาครัฐด้วย

3. มีความกังวลในเรื่องความถดถอยของสังคม หลายคนกังวลเรื่องของสภาพสังคมที่เป็นสมัยใหม่ ต่างคนต่างอยู่ โยงไปถึงการที่อาจจะให้ไปต่อยอดทุนที่มีอยู่เดิม เช่น ต่อวัฒนธรรมดีงามดั้งเดิมอาจจะไม่ถูกต่อยอดไม่สานต่อ ถูกทำลาย

<u>อนาคตที่คาดหวัง</u>

1. ผสมผสานความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้ อยู่ร่วมกันได้ ศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่นั้นสามารถพัฒนาไปเป็นอาชีพได้

2. อยากให้เยาวชนสามารถเชื่อมโยงสืบสานวัฒนธรรมได้ด้วย จะช่วยลดปัญหายาเสพติด

3. สังคมที่ดีเชื่อมโยงไปถึงสิ่งแวดล้อมที่ดีด้วย

ข้อสรุปโดยภาพรวมของกลุ่ม ดังนี้

1.ด้านเศรษฐกิจ

<u>จุดแข็ง</u>

มีความอุดมสมบูรณ์ในเรื่องของทะเล การเกษตร ผลผลิตต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การเชื่อมโยงการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ มีความมั่นคงในอาชีพ ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวนยาง สวนผลไม้ต่างๆ อาชีพเกษตรกรรม

<u>ข้อจำกัด</u>

เศรษฐกิจไม่ดี เศรษฐกิจตกต่ำ นี้คือสิ่งที่ทุกคนให้ความสำคัญ ขาดความรู้ในการพัฒนาผลผลิตของตัวเอง ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดความเข้าใจบริบทของพื้นที่ชุมชน ขาดการให้ความสำคัญอย่างเต็มที่ ภาคประชาสังคมมองว่าการพัฒนาในพื้นที่เป็นการพัฒนาในภาคอุตสาหกรรม มากกว่ามุ่งเน้นการพัฒนาด้านความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ การพัฒนาไม่ตอบโจทย์ความต้องการของคนในพื้นที่

<u>ภาพอนาคต</u>

อยากจะให้เศรษฐกิจยึดโยงกับฐานทรัพยากรของชุมชน ไม่ละเลยในมิติของผู้สูงอายุ ซึ่งจะเป็นคนกลุ่มใหญ่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ให้ความสำคัญกับการที่ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ เศรษฐกิจในเชิงอัตลักษณ์ เช่น นกเขา กรงนก ศิลปวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่สามารถต่อยอดให้เป็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้

2. ด้านสังคมวัฒนธรรม

<u>จุดแข็ง</u>

สังคมพหุวัฒนธรรม ประเพณีในพื้นถิ่น ที่เป็นวิถีชีวิต ที่คนในท้องถิ่น ร้อยเรียง เชื่อมโยงถึงกัน เป็นสังคมที่น่าอยู่ เกื้อกูล พึ่งพาอาศัยกันและกันตั้งแต่อดีต

ข้อจำกัด

ปัญหายาเสพติด การไม่พัฒนาต่อยอดทุนของพื้นที่ ทำให้ขาดการพัฒนาที่ยั่งยืน และการไม่เข้าใจบริบทของพื้นที่ สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่

ภาพอนาคต

อยากให้มีการใช้ศิลปวัฒนธรรมในการสร้างอาชีพ

3. ด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

จุดแข็ง

มีจุดเด่นมากกว่าจุดด้อยเรื่องของทรัพยากรในพื้นที่

ข้อจำกัด

ภาคประชาสังคมมองว่านโยบายของรัฐก่อให้เกิดการทำลาย และขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง

ภาพอนาคต

ให้มีการพัฒนาโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อทุกคน โดยมีการจัดการ บริการ บูรณาการอย่างทั่วถึงและเหมาะสม

4. ด้านทรัพยากรมนุษย์

จุดแข็ง

ในพื้นที่มีทั้งคนดี คนเก่ง เป็นจำนวนมาก เป็นพื้นที่แห่งการศึกษาในทุกระดับ มีศิลปินในพื้นที่ที่อยู่ในทุกศาสตร์ ซึ่งมีความหลากหลายมาก ตรงนี้คือทุนของพื้นที่

ข้อจำกัด

คนว่างงานมีจำนวนมาก ทั้งที่มีการศึกษาและมีคุณภาพ

ภาพอนาคต

อยากให้ประชาชนมีความเข้มแข็ง มีส่วนร่วมในสังคม เน้นเรื่องของคุณภาพของเยาวชนในพื้นที่ให้ปลอดภัยจากยาเสพติด การจัดการการศึกษาให้สอดคล้องกับพื้นที่

ข้อเสนอแนะต่อโครงการ

การทำโครงการ SEA จะต้องคำนึงถึงการจัดการอย่างมีระบบ ผู้ดำเนินโครงการต้องให้ความสำคัญตลอดโครงการ ให้ความสำคัญกับคนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดผลเป็นที่ยอมรับต่อไป

กลุ่มภาคเอกชนและผู้ประกอบการ

2.1 ด้านเศรษฐกิจ

<u>จุดแข็งของพื้นที่</u>

สถานศึกษามีมาตรฐานและหลากหลาย มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ เช่น ท่าเรือด่านขนส่งสินค้า ท่าเรือ สนับสนุนการค้าและการลงทุน การเดินทางสะดวกทั้งทางบกและทางอากาศ ปัตตานีมีอู่ ซ่อมเรือ ต่อเรือ เพื่อการประมงที่ดีที่ดีที่สุดใน ASEAN เมืองด่านชายแดนที่มีสินค้าเข้าออกสูงสุดในประเทศ มีผลิตภัณฑ์ผลไม้ที่มีคุณภาพ เช่น ทุเรียน ส้มโอบูโก ลูกหยี มังคุด ลองกอง ผลิตภัณฑ์จากการเลี้ยงนกนางแอ่น ส่งเสริมการท่องเที่ยว โรงแรม ร้านอาหาร การเกษตรและสถานที่ท่องเที่ยว เนื่องด้วยจังหวัดสงขลาและปัตตานีมีชายฝั่งทะเลที่ยาวเชื่อมต่อกัน 159+140 KM มีทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ลักษณะทางภูมิศาสตร์เหมาะกับการสร้างท่าเรือขนส่งสินค้าทางทะเลที่ดี ทำประมงและอุตสาหกรรมการประมง การเกษตร ปศุสัตว์ธุรกิจแปรรูปอาหาร มีโรงงานอุตสาหกรรม สวนยางพารา สวนผลไม้ มีความพร้อมด้านอุตสาหกรรม MICE CITY มีแหล่งวัตถุดิบที่หลากหลายทั้งการประมงและเกษตรกรรม มีหน่วยงานภาครัฐที่สามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจได้ครบด้าน

<u>ข้อจำกัดของพื้นที่</u>

กฎหมายทำให้การขยายกำลังผลิตโรงงานและการลงทุนโรงงานใหม่มีอุปสรรค สถานการณ์โรคระบาดส่งผลกระทบต่อธุรกิจราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ต้นทุนสูง ค่าไฟ น้ำมันเชื้อเพลิง วัตถุดิบ (ผัก/เนื้อสัตว์) กฎหมายประมงที่ไม่เป็นธรรม อุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องได้รับผลกระทบ การจ้างงานลดลง ขาดนวัตกรรมการจัดการ การตลาด ขาดฐานข้อมูลด้านอาชีพในพื้นที่ ขาดข้อมูลกฎหมาย ความไม่แน่นอนของสภาพอากาศ ขาดการเรียนรู้ด้านความพร้อมและต้นทุน ภาครัฐไม่มีความเชี่ยวชาญด้านการตลาดและโครงสร้างบริการธุรกิจ ภาคเอกชนยังขาดในเรื่องการรวมกลุ่มกันเสริมอำนาจต่อรองส่งผลให้ต้นทุนสูง ปัญหาความไม่สงบจังหวัดชายแดนใต้ส่งผลให้คนไม่กล้าลงทุน ต้นทุนด้านความเสี่ยงเพิ่ม ค่าขนส่งมีค่าเบี้ยเลี้ยง เจ้าหน้าที่รัฐที่มีคุณภาพไม่กล้าลงทุนในพื้นที่ ขาดบรรยากาศส่งเสริมการลงทุน ประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในช่วงสูงวัย ความไม่มั่นคงในพื้นที่

อนาคตที่คาดหวัง

มีฐานข้อมูลแผนที่ภาคเศรษฐกิจ Sector ต่าง ๆ ในระดับพื้นที่ ในพื้นที่มีฐานสิ่งแวดล้อมที่ดีมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจสามารถใช้กับการจัดการสิ่งแวดล้อมมาทำการตลาดได้ มีผู้ประกอบการเพิ่มขึ้นมีการสร้างงานที่สร้างรายได้ สนับสนุนธุรกิจ SME เกษตรอัจฉริยะในพื้นที่ สินค้าจากยางพาราธรรมชาติเป็นที่นิยมมากขึ้น เป็นครัวโลกของอาหารฮาลาล มีการสะท้อนตัวเลขทางด้านเศรษฐกิจทั้งประเทศ ของทุกภาคและจังหวัดอย่างชัดเจน สถิติการใช้วัตถุดิบในประเทศการนำเข้าและส่งออกแยกออกจากกัน ต้นทุนค่าขนส่งและโลจิสติกส์ที่กระจายสินค้าที่เพียงพอ แผนที่ทรัพยากรต่อประชากรในพื้นที่

โครงการสำคัญ

โครงการสนับสนุนการเป็นครัวโลกด้านฮาลาล โครงการรถไฟรางคู่นราธิวาส-ปัตตานี-หาดใหญ่ โครงการท่าเรือน้ำลึกและศูนย์กระจายสินค้า โครงการสวนอุตสาหกรรม โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ โครงการสนับสนุนการพัฒนาทางกายภาพของพื้นที่ โครงการปรับปรุงสะพานปลาปัตตานี โครงการปรับปรุงพื้นที่ภูมิทัศน์เขตโครงการอุตสาหกรรมปัตตานี โครงการฮาลาลในพื้นที่ โครงการตลาดวัฒนธรรมชายแดนใต้ (กำลังขอรับการสนับสนุนจาก ศอ.บต.

2.2 ด้านทรัพยากรมนุษย์ และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

จุดแข็งของพื้นที่

มีสถาบันการศึกษาที่สามารถเป็นต้นทุนมนุษย์ มีบุคลากรที่มีความสารถที่หลากหลาย มีต้นทุนทรัพยากรทางธรรมชาติและทุนมนุษย์พร้อม มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรอบรู้เหมาะกับการเชื่อมโยงทางการทูตและการค้า มีจำนวนประชากรและผู้เข้าร่วมอาศัยและเดินทางมาทำธุรกิจ

ข้อจำกัดของพื้นที่

มีบุคลากรจากทีมีความสามารถที่หลากหลาย มีต้นทุนทรัพยากรทางธรรมชาติและทุนมนุษย์พร้อม มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรอบรู้เหมาะกับการเชื่อมโยงทางการทูตและการค้า มีจำนวนประชากรและผู้เข้าร่วมอาศัยและเดินทางมาทำธุรกิจ

อนาคตที่คาดหวัง

มีการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ชัดเจน นักศึกษาจบจากมหาวิทยาลัยมีทักษะการทำงาน นักศึกษามีการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับธุรกิจของตัวเอง มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งด้านอาชีพและสุขภาพ

โครงการสำคัญ

โครงการอุทยานวิทยาศาสตร์ภาคใต้ โครงการเกี่ยวกับแรงงานในพื้นที่ โครงการจัดการสิ่งแวดล้อม โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

2.3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

จุดแข็งของพื้นที่

มีน้ำตก ทะเล สวนสาธารณะเป็นพื้นที่มีทะเลชายฝั่งยาวมีการทำประเป็นอาชีพและมีการท่องเที่ยวร่วมด้วยมีความพร้อมทางทรัพยากรธรรมชาติและเป็นเมืองท่า (สงขลา) มีความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ มีแหล่งธรรมชาติที่ทำให้สิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ระบบนิเวศมีความหลากหลาย ทรัพยากรทางทะเลที่โดดเด่นพบสิ่งมีชีวิตเฉพาะถิ่น ชายฝั่งทะเลเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้หลากหลายบูรณาการทรัพยากร เช่น ทะเล ภูเขา แหล่งพักผ่อน

ข้อจำกัดของพื้นที่

การแสวงหาผลประโยชน์จากกลุ่มทุน/การบำรุงรักษาการทำเกษตรโดยใช้สารเคมีทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ การบุกรุกป่า สภาพสะพานปลาปัตตานีสกปรก การแสวงหาผลประโยชน์จากกลุ่มทุน/การบำรุงรักษา การทำเกษตรโดยใช้สารเคมีทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ สภาพทั่วไปภายในเขตอุตสาหกรรมไม่มีการจัดระเบียบพื้นที่ส่งผลให้ภูมิทัศน์ไม่สวยงาม ขาดการควบคุมปริมาณของประมงพื้นบ้านส่งผลในเรื่องการจับปลาในช่วงฤดูวางไข่ พื้นที่ประสบภัยทางธรรมชาติเช่น น้ำท่วม พายุ

อนาคตที่คาดหวัง

การแสวงหาผลประโยชน์จากกลุ่มทุน/การบำรุงรักษา ประชาชนในพื้นที่ให้ความสำคัญและมีการปฏิบัติที่ถูกต้องในการรักษาและดูแลสิ่งแวดล้อม (มีจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม) อบรมนักเรียน นักศึกษา ประชาชนในการให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม เมืองน่าอยู่ ปลอดภัย สะดวกสบาย ความมั่นคงและคงอยู่ของทรัพยากร

<u>โครงการสำคัญ</u>

โครงการศูนย์พลังงานสะอาด โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ใสอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่ โครงการส่งเสริมให้ประชาชนรู้คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ

2.4 สังคม วัฒนธรรม สุขภาพ

<u>จุดแข็งของพื้นที่</u>

บูรณาการทรัพยากร เช่น ทะเล ภูเขา แหล่งพักผ่อน มีการพัฒนาสังคม พหุวัฒนธรรมจากต้นทุนที่มี มโนราห์ หนังตะลุง มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวนมาก มีพหุวัฒนธรรมที่ดี มีโบราณสถาน ศิลปะการแสดง ตำนานความเชื่อ ประเพณีเฉพาะถิ่น พหุวัฒนธรรรมมีความหลากหลายทางศาสนา อาหาร ภาษา การดำรงชีวิต นำไปสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีสังคมและศิลปวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์สามารถนำมาทำการตลาดได้มีอารยธรรมเก่าแก่ในฐานะเมืองศูนย์กลางการค้าทางเรือในอดีต มีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมในอดีตจากหลายมุมโลกไว้เป็นมรดก มีบุคคลต้นแบบในชุมชน เป็นเมืองสังคมพหุวัฒนธรรมสูง มีจุดขายที่เป็นเมืองเก่าที่มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน มีโรงพยาบาลและการบริการทางการแพทย์ที่เชี่ยวชาญและหลากหลาย ทั้งโรงพยาบาลภาครัฐและเอกชนการเข้าถึงการบริการด้านสุขภาพ เช่น 30 บาทรักษาทุกโรค การบริการของ อสม.

<u>ข้อจำกัดของพื้นที่</u>

การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขาดยุทธศาสตร์ที่สร้างคุณค่าและครอบคลุมทุกมิติ ขาดการนำเสนอที่ชัดเจนโดดเด่นของวัฒนธรรม สินค้า (ไม่มี story) ขาดการจัดการด้านการตลาดของสังคมและวัฒนธรรมทำให้ขาดความน่าสนใจไม่เกิดคุณค่าต่อเนื่อง ขาดการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ การเข้าไม่ถึงบริการภาครัฐ

<u>อนาคตที่คาดหวัง</u>

อนุรักษ์ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน มโนราห์ หนังตะลุง ประเพณีวัฒนธรรม ประชาชนควรได้รับการตรวจสุขภาพประจำปีฟรี การจัดการสังคม วัฒนธรรมสามารถลดปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ คนไทยและต่างชาติเข้าใจวัฒนธรรมและสภาพสังคมที่เป็นอัตลักษณ์ในพื้นที่ มีกิจกรรมโครงการที่สอดคล้องกัยุทธศาสตร์และสามารถทำการตลาดได้ มีความปลอดภัย มีเส้นทางที่เป็นมิตรกับคนสูงวัยและคนพิการ

<u>โครงการสำคัญที่สำคัญ</u>

โครงการ smart city โครงการสนับสนุนภูมิปัญญาพื้นบ้านทางการแพทย์ แผนโบราณ เช่น หมอกระดูก เส้นเอ็นพื้นบ้าน โครงการตลาดนัดวัฒนธรรม โครงการถนนคนเดินอนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรม

ข้อสรุปโดยภาพรวมของกลุ่ม ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ

<u>จุดแข็ง</u>

มีความอุดมสมบูรณ์ในเรื่องของทะเล การเกษตร ผลผลิตต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การเชื่อมโยงการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ มีความมั่นคงในอาชีพ ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวนยาง สวนผลไม้ต่างๆ อาชีพเกษตรกรรม

<u>ข้อจำกัด</u>

เศรษฐกิจไม่ดี เศรษฐกิจตกต่ำ นี้คือสิ่งที่ทุกคนให้ความสำคัญ ขาดความรู้ในการพัฒนาผลผลิตของตัวเอง ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดความเข้าใจบริบทของพื้นที่ชุมชน ขาดการให้ความสำคัญอย่างเต็มที่ ภาคประชาสังคมมองว่าการพัฒนาในพื้นที่เป็นการพัฒนาในภาคอุตสาหกรรม มากกว่ามุ่งเน้นการพัฒนาด้านความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ การพัฒนาไม่ตอบโจทย์ความต้องการของคนในพื้นที่

<u>ภาพอนาคต</u>

อยากจะให้เศรษฐกิจยึดโยงกับฐานทรัพยากรของชุมชน ไม่ละเลยในมิติของผู้สูงอายุ ซึ่งจะเป็นคนกลุ่มใหญ่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ให้ความสำคัญกับการที่ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ เศรษฐกิจในเชิงอัตลักษณ์ เช่น นกเขา กรงนก ศิลปวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่สามารถต่อยอดให้เป็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้

2. ด้านสังคมวัฒนธรรม

<u>จุดแข็ง</u>

เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ประเพณีในพื้นถิ่น ที่เป็นวิถีชีวิต ที่คนในท้องถิ่น ร้อยเรียง เชื่อมโยงถึงกัน เป็นสังคมที่น่าอยู่ เกื้อกูล พึ่งพาอาศัยกันและกันตั้งแต่อดีต

<u>ข้อจำกัด</u>

ปัญหายาเสพติด การไม่พัฒนาต่อยอดทุนของพื้นที่ ทำให้ขาดการพัฒนาที่ยั่งยืน และการไม่เข้าใจบริบทของพื้นที่ สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่

<u>ภาพอนาคต</u>

อยากให้มีการใช้ศิลปวัฒนธรรมในการสร้างอาชีพ

3. ด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

<u>จุดแข็ง</u>

มีจุดเด่นมากกว่าจุดด้อยเรื่องของทรัพยากรในพื้นที่

<u>ข้อจำกัด</u>

ภาคประชาสังคมมองว่านโยบายของรัฐก่อให้เกิดการทำลาย และขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง

<u>ภาพอนาคต</u>

ให้มีการพัฒนาโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อทุกคน โดยมีการจัดการ บริการ บูรณาการอย่างทั่วถึงและเหมาะสม

4. ด้านทรัพยากรมนุษย์

<u>จุดแข็ง</u>

มีทั้งคนดี คนเก่ง เป็นจำนวนมาก เป็นพื้นที่แห่งการศึกษาในทุกระดับ มีศิลปินในพื้นที่ที่อยู่ในทุกศาสตร์ ซึ่งมีความหลากหลายมาก ตรงนี้คือทุนของพื้นที่

<u>ข้อจำกัด</u>

คนว่างงานมีจำนวนมาก ทั้งที่มีการศึกษาและมีคุณภาพ

<u>ภาพอนาคต</u>

อยากให้ประชาชนมีความเข้มแข็ง มีส่วนร่วมในสังคม เน้นเรื่องของคุณภาพของเยาวชนในพื้นที่ให้ปลอดภัยจากยาเสพติด การจัดการการศึกษาให้สอดคล้องกับพื้นที่

<u>ข้อเสนอแนะต่อโครงการ</u>

การทำโครงการ SEA จะต้องคำนึงถึงการจัดการอย่างมีระบบ ผู้ดำเนินโครงการต้องให้ความสำคัญตลอดโครงการ ให้ความสำคัญกับคนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดผลเป็นที่ยอมรับต่อไป

กลุ่มภาคประชาชน

3.1 ด้านเศรษฐกิจ

<u>จุดแข็งของพื้นที่</u>

1. การประกอบอาชีพประมงทำสวน การศึกษา ค้าขาย รับราชการ รัฐวิสาหกิจ
2. เรามีรายได้ขายปลา
3. มีรายได้วันละ 1,000 บาท สงขลา
4. รายได้กับการค้าขายของทะเลประมาณ 500 บาท สงขลา
5. มีสถานที่ท่องเที่ยวเช่นศาลเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว มัสยิดกรือเซะ มัสยิดกลางวังเก่ายะหริ่ง
6. มีสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนเช่นล่องเรือในตำบลบางปูคนในชุมชนมีความสามารถทำกระเป๋าจากเศษผ้า สถานที่ท่องเที่ยวมากมาย
7. อาหารพื้นเมืองหลากหลาย
8. ผู้คนอยู่ร่วมสัญชาติได้อย่างมีความสุขและไม่แบ่งแยกกัน
9. อาชีพในแต่ละชุมชนที่ค่อนข้างมีรายได้อยู่
10. สถานที่ท่องเที่ยวเช่นศาลเจ้าแม่มัสยิดกลางมาซื้อล่องเรือในตำบลบางปู
11. เรามีรายได้เพราะเราออกทะเลเราได้ขายปูขายปลาสงขลา
12. เราสามารถอยู่กับการค้าขายอาหารทะเล
13. การประกอบอาชีพเช่นค้าขายทำสวนการศึกษารับราชการรัฐวิสาหกิจ
14. มีสถานที่ท่องเที่ยวเช่นศาลเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว มัสยิดกรือเซะ มีสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนเช่นล่องเรือในตำบลบางปู
15. คนในชุมชนมีความสามารถ เช่น การทำกระเป๋าจากเศษผ้าสานกระเป๋าจากเส้นพลาสติก
16. สถานที่ท่องเที่ยวเช่นมัสยิดกรือเซะ มัสยิดกลาง ศาลเจ้าแม่มีสถานที่ท่องเที่ยวชุมชนในล่องเรือในตำบลบางปูคนในชุมชนมีความสามารถในการทำกระเป๋าจากเศษผ้า
17. เรามีทะเลที่สมบูรณ์สามารถจะส่งออกไปต่างประเทศ
18. มีรายได้ทำอวนวันละ 200 บาทสงขลา
19. เรามีรายได้กับการแยกขยะออกจากอวนคนอายุ 60 ปีก็ทำได้ไม่ต้องสมัครทำได้ทุกคน สงขลา

20. มีสถานที่ท่องเที่ยว เช่น ศาลเจ้าแม่ มัสยิดกรือเซะ มีสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนเช่นล่องเรือในตำบลบางปูคนในชุมชนมีความสามารถเช่นทำกระเป๋าจากเศษผ้า
21. เรามีรายได้กับการค้าขายกับการขายอาหารทะเล เช่น ปูปลาสงขลา
22. มีอาชีพที่หลากหลาย
23. มีสถานที่ท่องเที่ยว
24. มีกิจกรรมร่วมกันพุทธ อิสลาม
25. มีชลประทานมีแหล่งน้ำ ธรรมชาติมีสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลและเชิง วัฒนธรรม
26. ด้านการแปรรูปจากอาหารจากทะเลจะทำให้มีรายได้ตลอดไปสงขลา อาชีพประมงเกษตรกรค้าขายมีรายได้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่สงขลา
27. จักสานไม้ไผ่กระด้งปะนาเระ
28. ด้านการปลูกพืชเช่นแตงโมสวนยางสงขลา การค้าขายให้มีรายได้ในการค้าขายแบบยั่งยืนตลอดไปสงขลา
29. สงขลามีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล
30. ปัตตานีธรรมชาติวัฒนธรรมนักท่องเที่ยวเยอะโดยเฉพาะชาวมาเลเซีย
31. ด้านการประมงสามารถทำได้ตลอดปีสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านอย่างยั่งยืน
32. เมืองชายแดนไทย - มาเลเซีย
33. แหล่งท่องเที่ยวชุมชน
34. ผลผลิตที่เป็นเกษตรอัตลักษณ์ ทุเรียน ส้มแขก จำปาดะ ขนุน
35. จะนะมีทะเลที่สมบูรณ์ เทพาในทะเลมีปลาหลายชนิด
36. มีที่ท่องเที่ยวมีชายหาดที่สวยงามมีการกระจายรายได้มีอาหารที่ปลอดภัยมีอากาศที่ดีมีการกระจายรายได้ มีอาชีพต่อเนื่อง ทำได้ทุกคนทุกวัย
37. ยางพารา อยู่ในพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ ทำให้ได้ผลผลิตตามฤดูกาล
38. ปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่ที่ได้มีการปลูก เนื่องจากเป็นพื้นที่นาข้าวเก่า ทำให้พื้นที่ที่รกร้างเสียผลประโยชน์เปล่า จึงหันมาปลูกปาล์มกันเยอะ จึงทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นในพื้นที่
39. ทุกคนมีอาชีพทำ
40. ชาวบ้านมีรายได้มีงานทำโดยไม่ต้องกำหนดอายุในอาชีพประมง
41. เรามีรายได้กับการแกะขยะออกจากอวน

42. เรามีรายได้ในการวัดอวนวันละ 400 บาทสงขลา
43. มีทะเลที่อุดมสมบูรณ์มีปูปลากุ้งสงขลา
44. การกระจายรายได้ในชุมชนมีการส่งออกนอกประเทศ
45. มีทะเลที่สมบูรณ์มีปูปลากุ้งได้ทุกวันสงขลา
46. มีรายได้จากเกษตรกรรมประมงด้านการท่องเที่ยว ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารจักสาน
47. การปลูกผลไม้ในพื้นที่ตามฤดูกาล เช่น ทุเรียน มังคุด ลองกอง
48. นกเขาชวา (ตัวเป็นล้านบาท)
49. อาชีพทำกรงนกเขา
50. มีนกเขา การทำกรงนกขาย ทำให้ชาวบ้านมีอาชีพเสริม มีรายได้เพิ่มขึ้น
51. มีสวนยางพารากับสวนผลไม้ ทำให้ชาวบ้านมีรายได้
52. แหล่งท่องเที่ยวชุมชน
53. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทะเล ภูเขา จึงทำให้มีธุรกิจเกี่ยวกับโรงแรมเกิดขึ้น
54. เศรษฐกิจดีขึ้น
55. ตลาดนัด ตลาดสด
56. สนามบอล
57. กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์
58. ค้าขาย ทำสวน
59. ทำให้คนมีงานทำมากขึ้น มีรายได้เพิ่ม
60. นาอินทรีย์ 2,000 ราย
61. สถานที่ท่องเที่ยว
62. งานต่าง ๆ ในพื้นที่กระตุ้นเศรษฐกิจให้คนมาซื้อขาย
63. การประกอบธุรกิจในชุมชน เช่น การทำโฮมสเตย์
64. สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทะเลสาบสงขลา เขาตังกวน มีการสร้างรายได้ของชุมชนจากรีสอร์ตและโฮมสเตย์
65. มีหาดทรายที่สวยงาม
66. มีแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ อีกมากมาย มีคลองนาทับที่ใหญ่
67. ทรัพยากรทางทะเลที่สมบูรณ์
68. เครื่องแกง

69. กลุ่มออมทรัพย์
70. อาหารทะเลสด
71. มีแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ
72. แหล่งท่องเที่ยว อาหารการกินที่หลากหลาย
73. ส้มโอควนลัง น้ำตาลโตนด
74. ทำให้ประชาชนมีงานทำ
75. การแปรรูปอาหาร สร้างรายได้เพิ่มขึ้นของชุมชน
76. ผลิตภัณฑ์แปรรูป อาหารทะเล พลังงานปิโตรเลียม
77. มีการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม เช่น เครื่องปั้นดินเผา หนังตะลุง
78. มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย
79. มีทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถแปรรูปเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์และสินค้าได้ (ส่วนใหญ่เป็นน้ำยาจากสวนยาง)
80. ผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารทะเล
81. มีทุนสังคมที่เข้มแข็ง หลากหลาย เช่น ประเพณี วัฒนธรรม ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น
82. มีอาหารทะเลที่สมบูรณ์ มีชายหาดที่สวยงาม น้ำทะเลสะอาด น่าเที่ยว
83. สัตว์น้ำส่งออกต่างประเทศ
84. อาหารทะเลที่สมบูรณ์ มีบรรยากาศที่ดี และมีธรรมชาติมากมาย
85. พืชท้องถิ่น ส้มจุก
86. (สงขลา) มีสินค้าท้องถิ่น OTOP เช่น ตาลโตนด มีแหล่งท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า ดึงดูดนักท่องเที่ยว
87. กลุ่มเครื่องแกงหมู่บ้าน
88. เครื่องแกงสมุนไพร
89. น้ำบูดูข้าวยำ
90. มีสินค้า OTOP ส่งออกภายในชุมชน สามารถกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชน เช่นน้ำตาลโตนด
91. กลุ่มออมทรัพย์ชุมชน
92. รับซื้อน้ำยาง
93. แกงเขียวหวาน ไก่ทอดเทพา มีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งในเขตเทพา ทะเลและรีสอร์ท
94. ตลาดนัดสีเขียวในชุมชน ผักผลไม้ปลอดสารพิษ
95. ขนมพื้นบ้าน มันทอด

96. วิสาหกิจคนปริก “ มีกิน มีใช้ ”
97. ท่าเรือน้ำลึก
98. คนในหมู่บ้านยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง
99. การพัฒนาฝีมือแรงงาน
100. ศูนย์การค้า/ตลาดนัด ธนาคาร
101. รายได้ของประชากรส่วนใหญ่ของสะเดา 80% มาจากยางพารา
102. รายได้ของประชากรของคนจะมาจากประมง 60% และเกษตรกรรม
103. บ้านควนน้ำแรด (มี OTOP นวัตวิถี มี 10 กลุ่มอาชีพ)
104. ด้านคมนาคม ขนส่ง ท่าเรือน้ำลึก สายการบิน รถไฟ
105. โรงเรียนสอนศาสนา
106. ต.น้ำน้อย มีแม่น้ำลำธารหล่อเลี้ยงคนในชุมชน มีภูเขา ป่าไม้
107. ด้านการเกษตรพื้นบ้านทำตาลโตนด
108. อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ดูแลกันไม่แบ่งแยกศาสนา
109. มีอสม. ดูแลประจำครัวเรือน
110. ไทย พุทธ อิสลาม สามารถอยู่ร่วมกันได้ในวัฒนธรรม
111. บ้านควนมีแรด ม.9 ต.นาหว้า อ.จะนะ จ.สงขลา เป็นหมู่บ้านเข้มแข็ง มีกลองยาว
112. สองศาสนาอยู่ร่วมกันได้
113. วัฒนธรรม มีหลวงปู่ทวดองค์ใหญ่ที่สุดใน อ.จะนะ จ.สงขลา (หมู่บ้านควนมีแรด)
114. ต.น้ำน้อย มโนราห์ พื้นบ้าน ชมรมกลองยาว
115. ประเพณีชักพระ แห่พระ สงกรานต์ ลอยกระทง งานเดือนสิบ ตรุษจีน คริสมาสต์
116. สังคมแบบพึ่งพาเกื้อกูล
117. สิทธิในการรักษาเท่าเทียมกัน
118. หมอชาวบ้านรักษาโรคงูสวัด
119. คนในหมู่บ้านยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง
120. มีสถานศึกษาที่เรียนฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย
121. ในพื้นที่ของเทศบาลตำบลปริก มีการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมที่เป็นจุดเด่น

ข้อจำกัดของพื้นที่

ต.นาทับ อ.จะนะ จ.สงขลา กุ้งกะปิน้อยลง เพราะตัวกุ้งเคยไม่มาตามฤดูกาล ในพื้นที่มีการลักขโมย (ปลากระพง) มีงบประมาณที่จำกัดและการดำเนินการที่ล่าช้าก่อให้เกิดความไม่สะดวก ลำคลองตื้นไม่สามารถทำการประมงได้ (ทรัพยากรลดลงทุกปี) ไม่สามารถคาดเดาเกี่ยวกับโรคระบาดหรือภัยธรรมชาติได้ ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาเศรษฐกิจทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอย่างจำกัด ความสามารถในการเข้าถึงของเทคโนโลยี อาจจะเป็นปัญหาในการสื่อสารและรับรู้ข้อมูลบางอย่างผู้คนด้านนอกที่ต้องการเข้าถึงหรือไม่มีข้อมูลของสถานที่นั้น ๆ มากพอ ต.นาทับเด็กไม่มีการศึกษา ติดยากันเยอะ เพราะคนในหมู่บ้านมองผ่านการศึกษา และสภาพอากาศในบางช่วงอาจจะไม่เหมาะต่อการทำประมง ทำให้ขาดรายได้ราคายางพาราที่ถูกลงทำให้รายได้ลดลง ระบบนิเวศอาจเสื่อมโทรมจากการท่องเที่ยว การเปิดโอกาสสำหรับคนรุ่นใหม่ให้มีส่วนร่วมในการทำงาน ต.นาทับ เกิดความเนื่องจากอาจจะทำให้ตนเองเสียผลประโยชน์เกิดการกระจุกตัวของความเจริญ ไม่เกิดการกระจายตัวที่ทั่วถึงมีการส่งเสริมการเรียนการสอนทางศาสนาขาดการส่งเสริมจากภาครัฐ รัฐบาลทำโครงการอื่นๆ โดยไม่สอบถาม ชาวบ้านไม่ทำประชาพิจารณ์ก่อนเช่นเขื่อนกั้นทรายทำให้ชายหาดหายไปและอื่นๆอีกมากมายต้นทุนประกอบอาชีพลดลงงบประมาณที่ลงมาไม่เข้าถึงในการพัฒนาโครงการพัฒนาของรัฐเป็นอุปสรรคในการพัฒนา เช่น เขื่อนกั้นทราย ทำให้ชายหาดหายไปไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ผลกระทบจากดินฟ้าอากาศไม่ถูกต้องตามฤดูกาลใช้อุปกรณ์การประมงที่ไม่ถูกต้องราคาสินค้าแพงค่าครองชีพสูงผลผลิตราคาตกต่ำไม่มีตลาดรองรับผลผลิตพ่อค้าคนกลางกดราคางบประมาณที่ได้จากรัฐอาจไม่ได้เข้าถึงหน่วยงานที่พัฒนาด้านต่าง ๆ งบประมาณที่ลงมาอาจไม่ได้เข้าถึงในการพัฒนาจะกระทบกับการทำงานในพื้นที่ในอาชีพประมงที่ชายฝั่งขาดการส่งเสริมต่อหน่วยงานรัฐในเรื่องของการส่งออกอยากให้มีการส่งออกอาหารทางทะเลอย่างยั่งยืนงบประมาณที่ลงมาไม่เข้าถึงในการพัฒนาการกำจัดคอนโดบ้านตัวเองแม้ในตลาดจะมีผลิตภัณฑ์กำจัด พืชเศรษฐกิจไม่เพียงพอกับความต้องการของคนในชุมชนทุน ค่าใช้จ่าย ขาดแคลนเงินทุนแรงงานไม่มี ฤดูกาลไม่เป็นฤดูกาล จึงทำให้เป็นปัญหาทางด้านอาชีพทุก ๆ อย่าง ทุกด้านขาดทุนในการหนุนเสริมการปลูกผัก ผลไม้ ขาดการส่งเสริม พัฒนา ผลิตภัณฑ์ของชุมชน ตลาดในการจำหน่ายสินค้า มีจำนวนน้อยเกินไปราคายางพาราตกต่ำพื้นที่ในการประกอบธุรกิจมีจำกัด ค่าใช้จ่ายในการลงทุนสูง ทำให้พัฒนาได้ยากอาจเกิดจากการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว เช่น การขายของเกินราคาความเป็นจริง และบริหารจัดการต่อสิ่งแวดล้อมได้ไม่ดีเท่าที่ควร มีปัญหาเงินทุน ปุ๋ยแพง ราคาผลผลิตตกต่ำ น้ำท่วม พืชเศรษฐกิจไม่เพียงพอกับความต้องการของคนในชุมชน ฤดูกาลไม่เป็นฤดูกาล จึงทำให้เป็นปัญหาทางด้านอาชีพทุก ๆ อย่าง ทุกด้านขาดทุนในการหนุนเสริมการปลูกผัก ผลไม้ขาดการส่งเสริม พัฒนา ผลิตภัณฑ์ของชุมชนตลาดในการจำหน่าย

สินค้าง มีจำนวนน้อยเกินไปราคายางพาราตกต่ำซื้อเรือดำน้ำ (รัฐใช้เงินสิ้นเปลือง)พื้นที่ในการประกอบธุรกิจมีจำกัด ค่าใช้จ่ายในการลงทุนสูง ทำให้พัฒนาได้ยาก อาจเกิดจากการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว เช่น การขายของเกินราคาความเป็นจริง และบริหารจัดการต่อสิ่งแวดล้อมได้ไม่ดีเท่าที่ควรมีปัญหาเงินทุน ปุ๋ยแพง ราคาผลผลิตตกต่ำ น้ำท่วมนิคมอุตสาหกรรมจะนะ ให้นายทุนลงทุน 6,000 ล้านบาทประชาชนไม่ค่อยได้รับการสนับสนุน เช่น ไม่มีหน้าร้าน กับจะเน้นไปทางระบบ online มากกว่าปัจจุบันต้นทุนสูง ค่าปุ๋ย ค่ารถไถ ขาดแคลนเงินทุน ไม่มีทุนทรัพย์ต่อยอด ปัญหาการบริหารภาครัฐ ทำให้ราคายางตกต่ำมากเศรษฐกิจแย่ ทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้น สินค้าขึ้นราคา รายได้น้อยไม่มีตลาดรองรับผลผลิตสินค้าทางการเกษตรไม่มีการส่งเสริมอาชีพที่แน่นอนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจอาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ เช่น การตั้งโรงงานเพื่อส่งเสริมร้านค้าและบริการ อาจทำให้เกิดปัญหาได้

ต้นทุนในการผลิตในค่าครองชีพสูง เช่น ปุ๋ยราคาแพง แต่ราคาน้ำยางต่ำ ทำให้ไม่สามารถกำหนดราคาผลผลิตจากเกษตรได้ด้วยตนเอง และประชาชนรายได้น้อย ไม่เพียงพอ รายได้จำกัดเฉพาะกลุ่ม ขาดการกระจายรายได้ เด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา ขาดสถานที่แสดงศิลปะวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อจำกัดและอุปสรรคด้านเศรษฐกิจมักจะเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและดินฟ้าอากาศที่ทำให้พืชเศรษฐกิจในพื้นที่ได้ผลผลิตไม่ดี ราคาตกต่ำ ขาดงบประมาณในการจัดทำ พ่อค้าคนกลางกดราคา มีอาชีพเสริมที่เหมาะสมเพื่อเสริมรายได้ อยากให้ส่งเสริมด้านมโนราห์ ในกลุ่มเด็ก ๆ งานไม่แน่นอน แหล่งความรู้ การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึงขาดความร่วมมือ ขาดการประเมินและติดตาม ขาดเงินทุน ขาดแหล่งความรู้ ขาดความร่วมมือแรงงานต่างด้าวเข้ามาประกอบอาชีพ ประชาชนในพื้นที่ขาดความรู้ความเข้าใจ ประชาชนขาดความรู้ในการป้องกันโรค ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ ราคาวัตถุดิบที่อาจมีราคาลดลง ราคาน้ำมันแพง

อนาคตที่คาดหวัง

1. ประชาชนมีรายได้ทุกพื้นที่
2. มีการจ้างงานให้ผู้คนมีรายได้ทุกสาขางาน ไม่มีบุคคลว่างงาน
3. โครงการสำคัญ นำจุดแข็งมาพัฒนาอบรมสร้างอาชีพให้กับประชาชน ในแต่ละพื้นที่นำจุดแข็งมาพัฒนาต่อยอดสร้างรายได้ให้ชุมชน
4. โครงการ ทำกลุ่มน้ำยาง กลุ่มแม่บ้าน

5. อยากให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามาช่วยในการช่วยเหลือพัฒนาคุณภาพสินค้าในชุมชน ให้สามารถแข่งขันในตลาดใหญ่ ๆ ได้
6. ราคายางที่สูงขึ้น เพิ่มรายได้ให้ครัวเรือน
7. มีงาน มีเงินเพิ่มขึ้น
8. พัฒนางานฝีมือแม่บ้าน
9. อยากให้เศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้น ชาวบ้านในชุมชนมีงานทำมากขึ้น และโครงการที่จัดทำขึ้นส่งผลต่อทรัพยากรธรรมชาติให้น้อยที่สุด เพื่อความสมดุลที่ดีในชุมชน
10. แก้ไขน้ำท่วม
11. อยากให้มีโครงการนวดแผนไทยภายในหมู่บ้าน เพื่อต้องการให้ชาวบบ้านได้มีรายได้เพิ่ม
12. อยากให้ลดต้นทุนการผลิตให้น้อยลงหน่อย
13. อยากให้ทุกครัวเรือนปลูกผักปลอดสารพิษไว้บริโภคและจำหน่าย
14. การมีรายได้ประจำ
15. อยากให้มีการค้าขายของชุมชน
16. มีการกระตุ้นการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชน ไม่ใช่แค่ในเมือง ให้นักท่องเที่ยวที่มาจากต่างประเทศ และต่างจังหวัดได้ท่องเที่ยวในชุมชน
17. ให้มีทุนทรัพย์มาต่อยอด
18. มีพื้นที่ทำกิน
19. อยากให้มีโครงการฝึกอาชีพ จะได้ทำให้คนในพื้นที่มีอาชีพ มีรายได้ มีการส่งเสริมอาชีพ มีการสอนอาชีพเสริม
20. ชาวบ้านมีรายได้มากขึ้น กระจายรายได้เข้าสู่ชุมชน
21. ราคาสินค้าลดลง
22. ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว
23. อยากให้สินค้า OTOP ปัตตานี สงขลาออกสู่พื้นที่อื่น และออกสู่ต่างประเทศ
24. อยากเห็นสินค้าส่งออกต่างประเทศได้
25. อยากให้ประชาชนทุกคนเข้าถึงพื้นที่ภายในชุมชน และทุกคนสามารถส่งออกไปต่างประเทศและต่างจังหวัด
26. อยากให้มีการขยับราคาพืชผลทางการเกษตรขึ้น
27. อยากให้ มอ.ช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจในชุมชน

28. อยากให้สอนการแปรรูปอาหารทะเล
29. อยากให้ดำรงรักษาธรรมชาติให้สมบูรณ์
30. อยากเห็นการพัฒนาส่งเสริมในการสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อประชาชนให้ชัดเจนและลุล่วงโดยเร็ว
31. มีแนวทางและงบประมาณที่เพียงพอต่อการแก้ปัญหา
32. ปรับรูปแบบของขนส่งมวลชนให้มีเพิ่มมากขึ้น
33. สร้างอาชีพที่มั่นคง ยั่งยืน
34. พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้เขาไม่ต้องใช้ชีวิตลำบาก
35. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนต้องควบคู่ไปกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งควรลงมือทำอย่างจริงจัง
36. ให้เด็ก ๆ ทุกคนได้เรียนหนังสือและเข้าถึงเทคโนโลยี
37. อยากให้มีอุตสาหกรรมเมืองต้นแบบ จะนะ
38. อยากให้คนในชุมชนมีอาชีพที่มั่นคง
39. อยากเห็นชายหาดที่ยังสวยงาม เก็บไว้ให้ลูกหลานของเรา
40. ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในทุก ๆ โครงการ
41. อยากให้มีรายได้ที่ยั่งยืน ภาครัฐต้องลงมือทำ
42. อยากให้นักลงทุน สร้างอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น
43. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มากขึ้น
44. อยากเห็นทุกคนที่เรียนจบมีงานทำ มีอาชีพที่แน่นอน
45. อยากเห็นหมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านสะอาด ผู้คน สุขภาพดี
46. สร้างอาชีพแก่ผู้ว่างงาน
47. สร้างศูนย์เรียนรู้ด้านอาชีพ ฝึกอาชีพ ให้ประชาชนในพื้นที่ ได้ศึกษาและปฏิบัติได้จริง เพื่อส่งเสริมรายได้กับครอบครัว
48. เป็นชุมชนต้นแบบในอนาคต
49. สะกอมมีภาษาที่เป็นเอกลักษณ์อัตลักษณ์การอนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไปสู่รุ่นลูกหลาน
50. เศรษฐกิจควบคู่กับการใช้ชีวิตที่มีความสุขมีรายได้อย่างสม่ำเสมอยั่งยืน
51. ขอให้มีแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชนควบคู่กับการมีสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน
52. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

53. การพัฒนาต่าง ๆ ต้องมีส่วนร่วมของประชาชนทุกขั้นตอน
54. อยากให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและมีชุมชนสร้างรายได้
55. โรงงานแปรรูปผลิตทางการเกษตรและยางพารา
56. โรงงานรับซื้อขายปาล์ม
57. โครงการ อาหารฮาลาล
58. รักษาสิ่งแวดล้อมปลอดมลพิษเมืองน่าอยู่น่าท่องเที่ยว
59. ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพมีกิจกรรมร่วมกันในชุมชนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมมีทรัพยากรที่สมบูรณ์ในชุมชนเป็นแหล่งอาหารของชุมชนอยากให้การศึกษาเน้นการปฏิบัติให้สามารถช่วยเหลือตัวเองได้
60. เทคโนโลยีที่เข้าถึงในการประกอบอาชีพ
61. อบรมผู้ประกอบอาชีพในด้านการตลาดมากขึ้น
62. อยากให้ผู้คนเข้ามาเที่ยวดูอาหารทะเลบ้านเรามีอาหารที่สด ๆ
63. ต่อยอดการตลาดหาผู้รู้สอนเรียนเทคโนโลยี
64. การพัฒนาที่นำจุดแข็งในพื้นที่ศักยภาพในพื้นที่นำมาพัฒนาอย่างยั่งยืน
65. อยากให้มีการแปรรูปอาหารทะเล
66. การส่งออกในประเทศ และนอกประเทศโดยไม่มีคนกลาง
67. ขอให้มีหลักสูตรเกี่ยวกับอาชีพที่เหมาะสมกับชุมชน
68. อยากให้ชาวบ้านกลับมาทำงานในพื้นที่
69. อยากให้มีกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างอยากให้มีกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างความสามัคคี
70. อยากให้เด็กศึกษาส่งเสริมในสิ่งที่เด็ก ศึกษาส่งเสริมในสิ่งที่เด็กถนัด\
71. ช่วยให้ประชาชนมีรายได้
72. ประชากรในพื้นที่ไม่มีหนี้นอกระบบ ประชากรมีกินมีใช้
73. โครงการปลดหนี้นอกระบบ
74. โครงการประชากรในพื้นที่มีงานทำ
75. ยางพารามีราคาดีขึ้น
76. โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพ (ประมง การเกษตร การท่องเที่ยว การเรียนรู้เชิงนิเวศน์) อย่างยั่งยืน
77. ลดค่าครองชีพ

78. พัฒนาแบบยั่งยืนให้เป็นสีเขียว
79. มีการสร้างอาชีพกับกลุ่มวัยรุ่น
80. มีพื้นที่รองรับ เช่น ร้านขายของเพื่อจะได้นำสินค้าเอาไปขาย
81. อยากให้มีการพัฒนาแบบยั่งยืน ไม่อยากให้พัฒนาให้ชิบหาย ไม่อยากให้พัฒนาแบบทำลายทรัพยากร
82. ประชาชนมีความรู้ในการประกอบอาชีพ
83. มีรถไฟฟ้าสาธารณะ
84. เพิ่มช่องทางจราจรสำหรับรถจักรยาน
85. อยากให้หน่วยงานเข้ามาช่วยเหลือในหมู่บ้านควรมีแรด
86. อยากเห็นภาพเศรษฐกิจในอนาคต พืชเศรษฐกิจราคาดี มีการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่มั่นคงยั่งยืน มีการแปรรูปพืชเศรษฐกิจ
87. มีรายได้ที่ยั่งยืนในชุมชน
88. เกิดสิ่งแวดล้อมที่ดีในชุมชน
89. มีโครงการต่อเนื่องสามารถส่งต่อรุ่นต่อรุ่น
90. อยากให้มีต่อโครงการ SEA
91. ภาพอนาคต เศรษฐกิจ: มีรายได้เพิ่มเพียงพอ มีการแปรรูปเพื่อต่อยอดผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้
92. หมู่ 9 ควนมีแรด: โครงการอยากให้มีหน่วยงานราชการเข้ามาช่วยเหลือดูแล ช่วยหาตลาดขายของ
93. หมู่ 9 ควนมีแรด: ช่วยประชาสัมพันธ์ให้คนมาอุดหนุนสินค้า
94. ด้านเศรษฐกิจ: ภาพอนาคต มีการแปรรูปสินค้าเกษตรในพื้นที่โครงการจัดตั้งสถานที่และหาตลาดในการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตร
95. อยากให้พัฒนาอย่างยั่งยืนให้เห็นสีเขียว
96. ต.น้ำน้อย เศรษฐกิจ (ภาพอนาคต): การต่อรองราคาที่เป็นธรรม
97. ต.น้ำน้อย เศรษฐกิจ (ภาพอนาคต): กลไกภาครัฐช่วยเหลือจริง ๆ จัง ๆ
98. ภาพอนาคต: มีอาชีพเสริมหรือต่อเนื่อง มีรายได้อย่างยั่งยืน
99. ภาพอนาคต: มีงานทำ มีตลาดกลางรองรับผลผลิตในชุมชน
100. อยากให้มีงานทำที่มั่นคง

101. กระตุ้นเศรษฐกิจ ส่งเสริมการท่องเที่ยว
102. เพิ่มปริมาณการผลิตสินค้าและบริการให้ตอบสนองกับความต้องการที่ฟุ่มเฟือย และการพัฒนาของเทคโนโลยีอย่างยั่งยืน
103. อยากให้มีงานรองรับให้แก่ผู้ที่จบมาทันที ให้มีการจัดหางานแก่ผู้ว่างงาน หรือผู้ที่ไม่มีวุฒิ
104. ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น และลดปัญหาความยากจน
105. โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการส่งออกอย่างยั่งยืน โดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง และมีสถานที่รับเรื่องปรึกษาด้านการขาย (ผู้ค้า ผู้รับ ผู้ผลิต)
106. จัดโครงการฝึกอบรมอาชีพให้กับชาวบ้าน
107. โรงงานเพื่อผลผลิตการเกษตร
108. ผู้ประกอบการจากภาคประชาชน
109. อยากให้มีสหกรณ์ชุมชน หรือสหกรณ์ครู สหกรณ์ตำรวจ

3.2 ด้านทรัพยากรมนุษย์ และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

<u>จุดแข็งของพื้นที่</u>

1. หมอต่อกระดูกภูมิปัญญาชาวบ้าน
2. กลุ่มจักสานกระจูด กลุ่มใบจาก กลุ่มทอผ้า
3. หมอแผนไทย
4. ชาวบ้านมีความสามัคคีในชุมชน
5. มีผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสายอาชีพ มีความรู้หลากหลาย
6. มัสยิดที่ตำบลสะกอมก่อสร้างมาจากการรวมตัวกันของชาวบ้านสร้างจากหินซึ่งขนมาจากเกาะขามเป็นความร่วมมือร่วมใจกันความสามัคคีของชาวบ้านที่ร่วมกันทำ
7. ความอุดมสมบูรณ์ทางด้านธรรมชาติ
8. เส้นทางคมนาคมครบ ทั้งรถไฟ สนามบิน และยานพาหนะต่าง ๆ ที่สามารถอำนวยความสะดวกสบายในการเดินทางมาท่องเที่ยว
9. มีหน่วยงานและสถานศึกษาในพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงและให้ความรู้ได้ทั่วถึง

10. น้ำตกโตนงาช้าง / สวนสัตว์สงขลา / อุทยานวิทยาศาสตร์ภาคใต้/ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
11. กลุ่มปอกโบจาก
12. เมี่ยงคำ ข้าวเกรียบ อาหารทะเล
13. สถานศึกษาชั้นนำของภาคใต้ พร้อมพัฒนาให้บุคลากรมีความเหมาะสมต่อการต้องการของสังคม
14. เป็นพื้นที่อยู่ใกล้กับมาเลเซีย มีนักท่องเที่ยวเข้ามาหลากหลาย
15. มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ผู้คนสามารถพูดได้หลายภาษา
16. สงขลาเป็นจังหวัดที่มีมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศ เป็นแหล่งให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ มากมายหลายด้าน มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้สามารถให้ความรู้แก่ผู้สนใจและผู้วิจัยที่มีคุณภาพ
17. โรงเรียน ปอเนาะ
18. มีสถานศึกษาในพื้นที่ทั้งสายสามัญ และปอเนาะ
19. มีการอยู่ร่วมกันทั้ง พุทธ-มุสลิม
20. ชาวบ้านให้การศึกษาแก่บุตรหลาน
21. คนในสังคมได้รับการเรียนการสอน
22. มีการส่งเสริมอาชีพให้คนในชุมชน

ข้อจำกัดของพื้นที่

ไม่โดดเด่นข้อจำกัดด้านการศึกษา ได้รับการศึกษาไม่ทั่วถึง ไม่เท่าเทียมกันขาดวิทยากรมาสอนเด็กรุ่นใหม่จบการศึกษามาก็ไปประกอบอาชีพที่ตนถนัด ไม่ได้กลับมาพัฒนาชุมชนทุนในการศึกษาโรงเรียนอยู่ต่างพื้นที่ขาดสมาชิกขาดทุนในการพัฒนาขาดแคลนแรงงานประชากรในหมู่บ้านไม่ค่อยเรียนทางด้านนี้ขาดบุคลากรในการฝึกอาชีพในชุมชนได้รับการศึกษาที่ไม่ทั่วถึง การศึกษาที่ไม่เท่าเทียม บุคลากรที่ไร้คุณภาพในการสอน ดูถูกเด็ก สนใจแต่เด็กคนใดคนหนึ่ง ไม่ใส่ใจเด็กครบทุกคน ลำเอียงขาดการพัฒนาบุคลากรในชุมชนให้มีความรู้พอที่จะมาพัฒนาทรัพยากรในพื้นที่ที่มีอยู่ให้เจริญก้าวหน้าคุณภาพชีวิตเด็กไม่ดี (ให้เด็กกินนมหมดอายุ) คุณภาพการศึกษาไม่ดีทรัพยากรมนุษย์อาจจะมีความต้องการที่มากขึ้น มีประชากรที่เพิ่มขึ้น ทรัพยากรอาจไม่เพียงพอต่อความต้องการมีบุคลากรเข้ามาให้ความรู้น้อยมีบุคลากรไม่เพียงพอ และขาดความรู้ ความเข้าใจใน

ด้านที่ต้องการจะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงทำให้ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาได้อย่างชัดเจนแจ่มแจ้งไม่มีบุคลากรเข้ามาให้ความรู้เพิ่มเติมในชุมชนทุนการศึกษาสำหรับคนยากไร้ทุนในการทำกินในครัวเรือนพื้นที่ทำกินการส่งเสริมอาชีพให้คนในชุมชนเกิดสังคมการแข่งขันไม่เห็นอกเห็นใจกันความรู้ ความเข้าใจที่คนในพื้นที่บางกลุ่มยังไม่มีความเข้าใจในการพัฒนาความพร้อมของสถานที่ต่าง ๆ ความขัดแย้งความคิดต่างของคนในชุมชนคนในชุมชนไม่เปิดรับของใหม่ ๆ ทัศนคติแบบดั้งเดิมจำนวนประชากรเยอะเกิดการรบกวนระบบนิเวศอุทยานไม่ครอบคลุมผู้ใช้บริการการศึกษาไม่ทั่วถึงไม่มีเงินทุนในการศึกษา ต้องกู้เงินในการเรียนการเข้าถึงความรู้และการศึกษาอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ไม่เพียงพอการพัฒนาที่ชาวบ้านไม่ได้มีส่วนร่วมจะทำให้เกิดการล่วงล้ำในด้านศาสนาและทุก ๆ อย่างขาดผู้นำด้านความรู้เด็กวัยรุ่นขาดอาชีพแพทย์ทางเลือกไม่มีหน่วยงานรองรับความสามารถจากรัฐไร้การสนับสนุนโรงเรียนสอนศาสนาอย่างเป็นระบบมีการศึกษาทางด้านศาสนามีเด็กติดยาเยอะลักเล็กขโมยน้อยการพัฒนาจากกลุ่มผู้นำชุมชนอาจไม่ถึงกลุ่มประชาชนอยากให้ลูกได้เรียนสูง ๆ มีการงานที่ดีจะเป็นเมืองอุลามะผู้นำชุมชนลำเอียงชุมชนไม่ได้รับการพัฒนาผู้นำ ไม่ให้ความเป็นธรรมต่อชุมชน

เป็นอุปสรรคที่ไม่เข้าใจกับทุก ๆ กลุ่ม ในด้านต่าง ๆ มีข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรค - การเมือง คนนอกมายุยง เอ็นจีโอ ส่งผลเรื่องข้อขัดแย้งกัน พนักงานรัฐขาดความจริงใจในการให้บริการประชาชน mindset ไม่เอื้อกับประชาชน mindset ไม่ตรงกับหน้าที่ ความคิดเห็นไม่ตรงกัน ปัญหาสังคม ยาเสพติด ลักขโมย เจ้าหน้าที่ของรัฐขาดความรับผิดชอบ ประชาชนยังได้รับการพัฒนาไม่ทั่วถึง การศึกษาที่แยกออกไปจากการศึกษาภาคปกติ ขาดทรัพยากรบุคคลด้านวิชาการ ความพร้อมด้านเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ จำกัดพื้นที่เขตอุตสาหกรรม ทรัพยากรมนุษย์ มีสถาบันการศึกษามากที่สุดในภาคใต้บุคคลยังขาดความรู้ความสามารถด้านการศึกษา และความคิดใหม่ ๆ

<u>อนาคตที่คาดหวัง</u>

1. เผยแพร่ภูมิปัญญาพื้นบ้าน เช่น การทำประมง การถักผ้าทอ การสานตะกร้า ฯลฯ เพื่อสร้างรายได้ให้กับพื้นที่ของตนเอง
2. อยากให้พัฒนาคนในชุมชน/ตำบล
3. อยากให้มีวิทยากรพัฒนาคน
4. สอนการเรียนรู้ ดูงานด้านอาชีพต่าง ๆ
5. พัฒนาคนในชุมชนในด้านศาสนาตามที่ตนเองนับถือ
6. มีเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการศึกษา
7. ต้องการพัฒนาโรงเรียน การเรียนการสอนที่ดี ๆ

8. ชาวบ้านได้รับความรู้ความเข้าใจในการทำและส่งออกสินค้าสู่ภายนอกได้เยอะขึ้น
9. มีความรู้ในการทำสินค้า OTOP
10. สนามเด็กเล่น สวนสามวัย
11. อยากให้มีการออมเงินเพื่ออนาคตข้างหน้า
12. อยากให้มีศูนย์ฝึกวิชาชีพในชุมชน
13. มีการประชาสัมพันธ์ที่เพิ่มมากขึ้น ให้ประชาชนได้รับรู้ในมุมที่กว้างมากขึ้น เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ชุมชนและประชาชนได้มีรายได้ทั้งทางตรงหรือเป็นรายได้เสริมในครอบครัวต่อไป
14. อยากให้มีหน่วยงานในท้องถิ่น เปิดโอกาสให้บุคลากรในพื้นที่ที่เรียนจบได้เข้ามาทำงานภายในองค์กร เพื่อได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาชนในท้องถิ่น ได้รับโอกาสดี ๆ ต่อไป (โครงการสำนึกรักบ้านเกิด)
15. อยากเห็นการพัฒนาที่พื้นที่ และอยากมีกิจกรรมชุมชนได้รวมกันมากขึ้น อยากได้ความร่วมมือกันพัฒนาให้หมู่บ้านเราอยู่ยาวนาน
16. อยากให้มีวิทยากรมาสอนศิลปะ
17. เด็ก ๆ มีงานทำ
18. อยากเห็นผู้นำที่เป็นจิตอาสา
19. อยากเห็นผู้นำที่เป็นมือบนมากกว่ามือล่าง
20. อยากเห็นผู้นำที่เป็นแบบอย่างให้กับประชาชนได้
21. อยากเห็นผู้นำมีศักยภาพให้มากกว่านี้
22. อยากให้ลงพื้นที่พบปะประชาชนไม่อยากเห็นการทำงานแต่ในห้องเย็น
23. อยากเห็นผู้นำที่ดีไม่กินเงินรัฐบาลเข้าถึงประชาชนในหมู่บ้านให้มากขึ้น
24. ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมและต้องการให้ความร่วมมือมากกว่านี้
25. มีนโยบายสนับสนุนนักเรียนเรียนฟรีจนจบปริญญาตรีอยากเห็นเด็กรุ่นใหม่สืบสานวิถีชุมชนและต่อยอด (สืบทอด) งานจากบรรพบุรุษ
26. อยากเห็นผู้นำที่ดีผู้นำที่ไม่กินเงินรัฐบาล
27. สิ่งที่ประชาชนต้องการคือผู้นำที่น่าเคารพ
28. อยากเห็นผู้นำที่ดีไม่กินเงินรัฐบาลเข้าถึงคนในหมู่บ้านได้มากขึ้น
29. อยากเห็นเศรษฐกิจในพื้นที่ดีขึ้นอยากเห็นความเป็นอยู่ที่สงบสุขห่างจากการแบ่งแยกดินแดน
30. อยากให้ผู้นำจัดการกับทุกอย่างเพื่อประชาชนแบบจริงใจ

31. อยากเห็นผู้นำที่ดีไม่กินเงินรัฐบาลเข้าถึงประชาชนในหมู่บ้านให้มากขึ้น
32. ให้มีปราชญ์ชาวบ้าน
33. ให้มีภูมิปัญญาชาวบ้านเข้ามาแนะนำในแต่ละชุมชน
34. สร้างปราชญ์ชาวบ้านในชุมชนศูนย์การเรียนรู้หรือสืบทอดให้แก่คนรุ่นหลังมีเรื่องเล่าในชุมชน
35. มีงานทุกพื้นที่เกิดการเสริมภายในชุมชนสิ่งแวดล้อมดีขึ้นส่งเสริมพัฒนาเยาวชนให้ดีขึ้นและมีคุณภาพ
36. อยากเห็นชุมชนเป็นสังคมที่เด่นทางด้านศาสนา ทุกคน ทุกวัย ให้ความสำคัญกับศาสนา
37. พัฒนาเข้าถึงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่พัฒนาขึ้นใหม่
38. โครงการที่ใช้ทรัพยากรมนุษย์อย่างมีคุณภาพ
39. การใช้พลังงานทดแทนเพื่อลดการใช้เชื้อเพลิง
40. อยากให้คนมีระเบียบวินัยไม่ว่าเรื่องของการเคารพกฎหมายหรือการรักษาความสะอาด
41. พัฒนาโรงงานอุตสาหกรรมก้าวหน้า
42. สร้างงานสำหรับคนในพื้นที่
43. โครงการที่ไม่ทิ้งคนรอบข้าง ลดความเหลื่อมล้ำ
44. โครงการทางการศึกษาให้กับเด็กด้อยโอกาส
45. อยากเห็นการพัฒนาที่ยั่งยืนส่งต่อลูกหลานและส่งเสริมการศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้ประกอบอาชีพ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
46. อยากให้พัฒนาแบบยั่งยืนต่อยอดในสิ่งที่มีอยู่แล้ว
47. เกิดการรวมกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างยั่งยืน
48. มีสถานศึกษาใกล้บ้านรองรับเด็ก โดยไม่มีค่าใช้จ่าย
49. ทรัพยากรมนุษย์ให้คนอยู่ได้อย่างมีความสุขอย่างยั่งยืน
50. โครงการอยู่ดีมีสุข (มีอาหารที่หาได้เอง สุขภาวะที่ดี ห่างไกลโรคเรื้อรัง)
51. การศึกษาไม่มีที่สิ้นสุด (มีทุนจากหน่วยงาน)
52. เด็ก ๆ มีการศึกษาสูงสุด
53. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ
54. อยากให้พัฒนาในพื้นที่ของโครงการคุณภาพชีวิต
55. เด็กด้อยโอกาสได้รับการศึกษา
56. ส่งเสริมเด็กที่ด้อยโอกาสได้มีการศึกษาเท่าเทียมกัน

57. เพิ่มการกระจายข่าวให้มาก
58. หมู่ 9 บ้านควนมีแรด : อยากให้มีการฝึกอบรมวิทยากร
59. อาคารในเมืองหาดใหญ่ควรจะทาสีหลากหลายให้สวยงามให้เหมาะแก่การท่องเที่ยว
60. ปรับปรุง ถนน สถาน โรงพยาบาล สนามการออกกำลังกายให้เพิ่มขึ้น
61. สายไฟฟ้า โทรศัพท์ ควรฝังดิน
62. คู คลอง ควรจัดการลอกให้สม่ำเสมอ
63. ทุนการศึกษา
64. มีศูนย์การเรียนรู้สำหรับประชาชนที่ทันสมัย
65. ทางม้าลาย สะพานลอย
66. พัฒนาในการศึกษาให้มากยิ่งไปอีก โดยให้มหาลัยในอำเภอจะนะ.....
67. จัดทุนการศึกษาให้กับเด็กเรียนดีแต่ละครัวเรือน
68. มีโรงเรียนเพื่อเด็กพิการทุกอำเภอ
69. โรงพยาบาลขนาดใหญ่ในอำเภอ
70. ปรับปรุงถนนให้ดีกว่าเดิม
71. ความรู้ ความสามารถด้านการศึกษา และความคิดใหม่ ๆ

3.3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

<u>จุดแข็งของพื้นที่</u>

1. ป่าชายเลน
2. มีทรัพยากรที่สมบูรณ์
3. มีกุ้งหอยปูปลา
4. มีธรรมชาติที่ดี
5. มีการจัดการขยะ
6. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอุดมสมบูรณ์มีกุ้งหอยปูปลา
7. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์หลากหลาย เช่น โหนดนา ป่าไผ่
8. มีอากาศบริสุทธิ์

9. มีทะเลสวย
10. มีชายหาดขาวไม่อยากให้ใครมาทำลาย
11. แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลมีมัสยิดที่สวยงามมีน้ำตกมีวัดโบราณ
12. จุดชมทะเลหมอก เทพา สะบ้าย้อย
13. ป่าชายเลน
14. เกาะขาม
15. ป่าต้นน้ำสมบูรณ์
16. ชายหาดยาวติดถนนหลัก
17. เรามีอากาศบริสุทธิ์อาหารปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมที่ดี
18. แหล่งทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ทางทะเลสามารถที่จะทำแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
19. มีชายหาดที่สวยงาม มีแม่น้ำลำคลอง มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ น้ำตกบ่อเต่า และขุมเหมือง
20. สถานที่ท่องเที่ยวควนหรนฮิลล์ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวของ ต.สะท้อน อ.นาทวี เป็นจุดชมวิวในยามเช้า พร้อมอาหารและบรรยากาศดี ๆ
21. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทั้งทะเล ภูเขา จึงสามารถพัฒนาธุรกิจในด้านการเป็นที่พัก รีสอร์ท โฮมสเตย์ ร้านอาหาร สำหรับนักท่องเที่ยว
22. อุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง สถานที่ท่องเที่ยวที่อุดมสมบูรณ์ น้ำตก สัตว์ป่าหายาก สามารถตั้งแคมป์ได้
23. ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมีความอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งทำอาชีพหลากหลายด้าน เช่น ทำนา ทำประมง
24. มีทรัพยากรทางทะเลที่ค่อนข้างสมบูรณ์ ทำให้เป็นแหล่งที่ทำมาหากินและสถานที่ท่องเที่ยว ทำให้กระเตื้อง ฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจภายในชุมชน
25. มีทรัพยากรที่สมบูรณ์ มีควน ป่า นา เล เป็นแหล่งทำมาหากิน
26. มีเนินทราย ป่าสนที่สวยงาม เหมาะสำหรับพักผ่อน
27. ชายฝั่ง นา สวน ชายทะเล
28. มีการทำประมง
29. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสามารถเอามาแปรรูปเป็นสินค้า OTOP ได้
30. นาอินทร์ พันธุ์ข้าวลูกปลา (ป่าปิง)

31. ทะเลสมบูรณ์ สัตว์น้ำมากกว่า 170 ชนิด
32. หาปลาน้ำจืด
33. สวนปาล์ม
34. สวนมันสำปะหลัง
35. ทุ่งนาปี ทำได้ทุกปี ข้อดี คือ ทำนาเอง ปลอดสารพิษ แต่ที่อื่น ๆ อาจไม่มีแล้ว
36. มีเขา ป่า นา เล มีความอุดมสมบูรณ์ทำให้ประชาชนสามารถสร้างรายได้จากสิ่งเหล่านี้ได้
37. อาหารทะเลสด ๆ ป่าชายเลนมีความอุดมสมบูรณ์ เพียงพอต่อการดำรงชีวิต
38. ชุมชนสะกอมมีเอกลักษณ์โดดเด่นด้านวัฒนธรรม
39. มีธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีทะเล สำหรับการสร้างอาชีพการประมง ไม่เป็นภาระลูกหลาน
40. มีแหล่งผลิตยางพารา ปาล์มสำหรับอาชีพชาวสวน
41. มีบุคลากรด้านต่าง ๆ ที่ดี
42. ทะเลและแม่น้ำสายบุรี/นกเขา
43. ผู้สูงอายุมีงานทำสามารถหารายได้จากทรัพยากรธรรมชาติ ไม่เป็นภาระลูกหลาน
44. สวนยาง สวนผลไม้ อาหารทะเล มีสถานที่ท่องเที่ยวและโบราณสถาน
45. มีแตงโม ยางพารา ค้าขาย ท่องเที่ยว และมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อสร้างอาชีพ
46. เป็นถิ่นที่มีความอุดมสมบูรณ์ ชุมชน เข้มแข็ง มีภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่สามารถทำมาหากิน
47. มีพื้นที่อนุรักษ์ มีพื้นที่สำหรับการพักผ่อน ออกกำลังกาย มีเขาคอหงส์ อ่างเก็บน้ำ สวนสัตว์ลำธาร

ข้อจำกัดของพื้นที่

ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง มีการปล่อยน้ำเสีย ทำให้กระทบต่อการทำนา คนในชุมชนขาดความรู้ในด้านการบำรุงรักษาเลยทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่เหลืออยู่ ไม่มีคุณภาพเพียงพอที่จะนำไปฟื้นฟูและต่อยอดการใช้ทรัพยากรที่สิ้นเปลือง การสร้างสิ่งปลูกสร้างที่ไม่สำเร็จ หรือไม่เกิดประโยชน์ ทำให้สิ่งแวดล้อมแย่ลงขาดเครื่องมือในการพัฒนา ขาดสมาชิกนักท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์น้อย ทำให้มีนักท่องเที่ยวต่างพื้นที่มาท่องเที่ยวน้อย ส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยวในพื้นที่ บางคนไม่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ทิ้งขยะลงน้ำตก ทำให้บางครั้งพบเศษขวดที่แตกในบริเวณน้ำตก การประชาสัมพันธ์น้อย ทำให้การท่องเที่ยว (ควนหรนฮิลล์) อยู่ในพื้นที่ชุมชนทำให้

ประชาชนรอบนอกหรือพื้นที่ใกล้เคียงนั้นไม่ทราบข่าว ไม่ทั่วถึงคนในชุมชนไม่เข้าใจในการคัดแยกขยะ การคัดแยกขยะในชุมชน การกำจัดขยะ ขาดแคลนบุคคลต้นแบบละเมิดข้อห้ามในการจับสัตว์ทะเลหรือต้นไม้ จึงทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมหดหายและหมดไป หรือฟื้นคืนกลับมาได้ยากที่จะทดแทนได้การทำประมงผิดกฎหมาย เช่น การไม่ขออนุญาติในการหาปลาในพื้นที่สงวนช่วงมรสุมทำให้ออกหาปลาลำบาก มีการประมงผิดกฎหมาย เช่น ไซหนอน ทำให้สิ่งมีชีวิตเล็กน้อยติดไป ทำให้ทรัพยากรลดลงสัตว์น้ำเหลือน้อย แห้งแล้งฝนเยอะ น้ำท่วมดินไม่อุดมสมบูรณ์ทรัพยากรธรรมชาติก็ยังสมบูรณ์อยู่ สิ่งแวดล้อมในทะเลก็มีปลา กุ้ง พอหากินได้ แต่ไม่เพียงพอกับชุมชน ประชากรที่มากแม่ค้านำวัสดุที่เป็นมลพิษกับสิ่งแวดล้อมมาใส่อาหารทรัพยากรธรรมชาติ ในปัจจุบันมีการสร้างตึกที่มากขึ้น จึงทำให้พื้นที่ป่าไม้ลดลง เกิดความลำบากในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม เกิดน้ำท่วมทำนาทำสวน เกิดอุทกภัยฝนตกไม่ตรงตามฤดูกาล หิมะตก ขาดการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ยังไม่มีการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวชุมชน การบูรณาการความเชื่อมโยงของการพัฒนางานด้านสิ่งแวดล้อมยังขาดการติดต่อในการทำงานขององค์กรภาครัฐได้ประชากรจำนวนมากทำให้เกิดการแย่งชิงทรัพยากรทำให้ไม่เพียงพอต่อการใช้ เกิดความไม่ยั่งยืนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ทรัพยากรมีจำนวนจำกัด ต้องใช้งานอย่างจำกัด เยาวชนไม่ช่วยเหลือสังคม ไม่ทำเพื่อส่วนรวม ขาดแคลนทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเราไม่รู้ว่าโรคที่มีอยู่หรือโรคที่ยังไม่เลิกจะมีเพิ่มมากอีกเท่าไร ซึ่งมันจะทำให้มีผู้ป่วยมากขึ้น แต่ ม.อ. ของเราอาจจะรักษาได้อย่างสมบูรณ์แต่ไม่ที่สุดหาดใหญ่ คือ ถนน ถนนในหาดใหญ่ไม่มีเส้นไหนดี ๆ ทำให้เป็นข้อจำกัดในการเดินทางมาท่องเที่ยว กฎหมายที่ไม่สามารถใช้ได้ ตัวอย่างเช่น การทำประมงผิดกฎหมาย ลอบผิดหรือโง่ คนในชุมชนทำให้ไม่รู้สึกผิดความปลอดภัยในการคมนาคมของอำเภอหาดใหญ่ ซึ่งมีหลุมบนถนนเยอะมากอาจจะทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ความคิดเห็นไม่ตรงกัน การว่างงานคนในหมู่บ้าน ผลผลิตทางการเกษตรราคาตกต่ำจิตสำนึกของคนบางกลุ่มที่ยังไม่ช่วยกัน เช่น การทิ้งขยะในที่สาธารณะ ซึ่งจะทำให้บ้านเมืองไม่สะอาดขาดความเอาใจใส่จากส่วนราชการ ประชาชนขาดจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของขาดการมีส่วนร่วมในการดูแลพัฒนาราชการไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการดำเนินโครงการต่าง ๆ เท่าที่ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจเจ้าหน้าที่ภาครัฐ วัตถุดิบหายากมีขโมย เพิ่มมากขึ้นมีการสร้างฝ่ายชะลอน้ำภายในชุมชน สามารถนำ

ขยะมาแลกเป็นอาหาร มีระบบการนำขยะมารีไซเคิล คลองและแหล่งน้ำส่งผลให้เกิดมลพิษทางแม่น้ำสวนสัตว์สงขลา ไม่ได้รับความนิยมเพราะไม่มีความหลากหลายฝนตกไม่ตรงตามฤดูการน้ำท่วม การเรียนรู้ทรัพยากรอย่างจริงจังทุกแง่มุมถ้าทะเลมีคลื่นเราก็จะออกทะเลไม่ได้พัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่แปลรูปอาหารทะเลให้มีตลาดรองรับโครงการที่ไม่ทำลายอากาศสิ่งแวดล้อมโครงการที่คนในพื้นที่ได้ทำงานน้ำไม่เพียงพอรายได้ไม่พอกับรายจ่ายที่ทำกินไม่เพียงพอ มีขึ้นมีลมออกเรือไม่ได้ ทรัพยากรมนุษย์การศึกษาบางอาชีพขาดผู้สืบทอด เช่น จักสานขาดความรู้ด้านอาชีพคนรุ่นใหม่ไม่ให้ความสำคัญกับอาชีพของบรรพบุรุษขยะต้นทางไม่มีการจัดการอย่างเป็นระบบกฎหมายและเจ้าหน้าที่รัฐละเลยการปล่อยของเสียในธรรมชาติด้านอุปกรณ์ในการใช้แปรรูปไม้ไผ่ขาดเครื่องมือ ในการเหลาซี่ไม้ไผ่น้ำไม่เพียงพอไม่มีที่ทำกินขาดเครื่องมือในการทำงานไม้ไผ่ขาดคนที่มีฝีมือ โครงการที่พัฒนาของรัฐเป็นอุปสรรคในการพัฒนา เช่น เขื่อนกั้นทรายทำให้ชายหาดหมดไปการขุดลอกคลองทำให้สัตว์น้ำหายการพัฒนาจะทำให้ทำลายสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติที่ยั่งยืน สืบต่อมาตั้งแต่บรรพชน

ปัญหาดินไม่มีเอกสารสิทธิ์ สัตว์น้ำลดน้อยลงและสัตว์สูญพันธุ์ ในพื้นที่มีโรงงานซึ่งอยู่นอกพื้นที่แต่ผลกระทบเข้ามาซึ่งทำให้สุขภาพของคนในพื้นที่ไม่ดี ตอนนี้ปัญหาด้านกลิ่น น้ำเสีย มีผลกระทบอย่างมาก ชุมชนของเราเป็นชุมชนแออัด หากเกิดอุตสาหกรรมจะส่งผลกระทบเป็นอย่างมากให้กับประชาชนในพื้นที่ ขาดเครื่องมือในการทำประมงที่ถูกต้อง ขาดการอนุรักษ์และฟื้นฟูคลองบางกล่ำการฟื้นฟูตามธรรมชาติเป็นไปได้ยาก มีผลกระทบต่อระบบนิเวศและแหล่งอาหารเป็นอย่างมาก ไม่มีการคัดแยกขยะ น้ำเสียที่มาจากโรงงานหรืองดการปล่อยน้ำจากโรงงานไปเลย แก้ไขโดยปลูกพืชริมคลอง เช่น ต้นจาก ที่ทางรัฐบาลได้ขุดลอกออกไปจนหมด

<u>อนาคตที่คาดหวัง</u>

1. อยากให้มีพื้นที่ป่าในเมืองเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้อยู่ในตัวเมือง เป็นการผสมผสานและสามารถพัฒนาสิ่งแวดล้อมเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจได้
2. ให้ความรู้เยาวชนและชาวบ้านในพื้นที่ให้รักและอนุรักษ์ทรัพยากรที่เรามีให้รักและหวงแหนสิ่งที่เรามีและบอกต่อให้คนนอกพื้นที่รับรู้ว่าเรามีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอย่างไรบ้าง
3. อยากให้มีการพัฒนาแยกขยะ กำจัดขยะ ทุกครัวเรือน
4. อยากได้ผลิตภัณฑ์จากขยะมารีไซเคิล

5. ชุมชนปลอดถังขยะ
6. การทำถังขยะเปียก ลดโลกร้อน
7. อยากให้เก็บขยะในหมู่บ้าน
8. อยากให้มีการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธี
9. พัฒนาลำคลอง
10. มีพื้นที่ทำกินที่เพียงพอ
11. น้ำพอใช้ในการเกษตร
12. ทุนในการลงทุน
13. อยากให้มีการจัดการระบบน้ำที่สมบูรณ์ เช่น บำบัดก่อนปล่อยลงที่สาธารณะ
14. ดูแลสิ่งแวดล้อมทะเล แม่น้ำ ไม่ทิ้งขยะ วางถังขยะตามจุดให้มาก
15. อยากมีต้นไม้ที่สมบูรณ์
16. เมืองสมุนไพร
17. อยากให้การทำนาปีละ 2 ครั้ง และเป็นที่ท่องเที่ยวเรียนรู้
18. โครงการทำนาร้างเป็นนาดี
19. มีการทำนาปี 2 ครั้งต่อปี
20. ผู้นำชุมชนควรให้ความรู้แก่คนในชุมชนทุกครัวเรือน
21. มีการเลี้ยงสัตว์น้ำ การทำประมง ป่าชายเลน
22. การพัฒนาบนฐานทรัพยากรที่มีอยู่
23. ต้องการพัฒนาแหล่งธรรมชาติ
24. พัฒนาบนฐานทรัพยากรที่มีโดยไม่เอามลพิษจากภายนอกเข้ามาในสังคม
25. ให้มีการบริการจัดการน้ำภาคเกษตรอย่างเป็นระบบ
26. อยากเห็นพลังงานทางเลือก พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม
27. อยากพัฒนาเป็นแหล่งความมั่นคงทางด้านอาหาร
28. แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนควรมีการสนับสนุนให้เป็นที่รู้จัก จะได้มีการท่องเที่ยวให้ชาวบ้านมีรายได้ เอาสินค้าพื้นบ้านมาจำหน่าย
29. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ให้มีรายได้ในชุมชน
30. การบูรณาการความเชื่อมโยงการทำงานในทุก ๆ ภาคส่วน (รัฐ/เอกชน/ประชาชน) กับการพัฒนาความเป็นไปได้ในพื้นที่

31. โครงการ OPOE (One province one environment) 1 จังหวัด 1 สิ่งแวดล้อม และโครงการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสู่ความยั่งยืน
32. ไม่อยากเห็นการเกิดการพังของชายหาดทั่วประเทศ
33. อยากให้ร่วมอนุรักษ์ ส่งเสริม พัฒนาสิ่งแวดล้อม
34. อยากให้มีการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวชุมชน กระจายในชุมชน
35. อยากให้ร่วมกันพัฒนาชุมชนให้มีกิจกรรมมากขึ้น
36. ไม่อยากให้มีอุตสาหกรรมในพื้นที่
37. อยากได้การพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานของที่มีอยู่ให้ดีขึ้น
38. อยากให้มีการต่อยอดทรัพยากรของเรา
39. อนุรักษ์แหล่งพันธุ์กระจูด
40. อนุรักษ์ทุเรียนบ้านรักษาป่าต้นน้ำ
41. อนุรักษ์ปลาและพันธุ์สัตว์พื้นถิ่น
42. มีโครงการรองรับการกัดเซาะชายฝั่ง
43. อยากให้มีอากาศที่บริสุทธิ์แบบที่เป็นอยู่ทุกวัน
44. มีความสะอาดน่าอยู่ขึ้น
45. อยากให้ภาครัฐช่วยฟื้นฟูธรรมชาติชายหาดที่หายไป
46. คงสภาพธรรมชาติให้ดีที่สุด
47. ไม่มีสิ่งปลูกสร้างทำลายธรรมชาติ
48. สะพานทะเลไปดาโต
49. สะพานข้ามคลอง
50. ทำกำแพงล้อมรอบกุโบร์
51. โฮมสเตย์ในหมู่บ้าน มีการเป็นอยู่แบบพื้นเมือง
52. ภาพในอนาคต ทำให้ทุกคนในชุมชนมีรายได้ โครงการสำคัญ
53. สิ่งแวดล้อมที่มีอากาศดีกว่านี้ โครงการอากาศดี มีการอนุรักษ์ป่าไม้มากยิ่งขึ้น เพื่อความอุดมสมบูรณ์เพื่อความสมดุลจากแหล่งอื่น ๆ
54. การเดินทางที่สะดวก ผู้คนหันมาใช้รถสาธารณะมากขึ้นกว่าใช้รถส่วนตัว และยังเป็นการลดภาวะโลกร้อนอีกด้วย

55. อยากเห็นเยาวชนมีจิตสำนึกที่ดี มีจิตอาสาในชุมชน มีการร่วมกันทำบางอย่างในการพัฒนาอย่างน้อย ให้มีการพูดคุยหรือการดำเนินกิจกรรม โครงการพัฒนาศักยภาพเยาวชนสร้างสุข
56. มีการจัดการและการตั้งระเบียบให้เคร่งครัดในการดูแลทรัพยากร
57. อยากให้มีโครงการเกิดขึ้นเร็วอุดหนุนชาวบ้านให้อยู่ดีกินดี
58. โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง
59. สร้างแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ
60. จัดอบรมกฎหมายการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติ
61. ฟื้นฟูอ่าวปัตตานี ให้มีความอุดมสมบูรณ์
62. ทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวและส่งเสริมการศึกษาและประกอบอาชีพ และมีการปล่อยปลา กุ้ง หอย
63. การท่องเที่ยวมีชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น
64. โครงการบรรเทาน้ำเน่า
65. ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
66. สามารถให้คนทั่วโลกเข้ามาเที่ยวได้
67. มีการฟื้นฟู ดูแลรักษาทรัพยากรให้สมบูรณ์และยั่งยืน
68. หมู่ 9 บ้านควนชีแรด: ประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว
69. อยากให้ภาครัฐเข้าถึงประชาชน อยากให้ภาครัฐพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
70. อยากให้ปลอดมลพิษ
71. พัฒนาแบบยั่งยืนให้อากาศบริสุทธิ์ เพื่อลูกหลานตลอดไป
72. มีไฟฟ้าเข้าถึงที่ สนับสนุนการท่องเที่ยว
73. ทุนการพัฒนาจะต้องยั่งยืนและเชิงอนุรักษ์ส่งต่อลูกหลาน
74. พัฒนาฟื้นฟูคลองบางกล่ำ อยากเห็นคลองมีน้ำใส สัตว์น้ำชุมชม โดยเริ่มที่ เข้มงวดการบำบัด
75. เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับโลก
76. เพิ่มแหล่งน้ำเพื่อผลิตประปา
77. เพิ่มกำลังไฟฟ้าแก้ไฟฟ้าตก
78. มีการอนุรักษ์ทรัพยากรด้านทะเล
79. โครงการป่าชายเลน อนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ
80. อยากเห็นสภาพแวดล้อมในพื้นที่ไม่มีกลิ่นเหม็นของโรงงานและน้ำเสียที่ออกจากโรงงาน

81. โครงการพื้นที่สีเขียวเพิ่มมากขึ้น โดยโรงงานเป็นผู้ถูกทดแทนหรือคลองสวยน้ำใส (โรงงานไม่ปล่อยน้ำเสีย)
82. แหล่งท่องเที่ยว มีการงานให้กับชาวบ้าน

3.4 สังคม วัฒนธรรม สุขภาพ

<u>จุดแข็งของพื้นที่</u>

1. ลิเกฮูลู
2. ทุกศาสนาสามารถอยู่ร่วมกันได้มีอะไรสามารถแบ่งปันกันได้สงขลา
3. ในชุมชนมีประเพณีวันอาซูรอ เข้าสุนัต
4. มีวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนาน
5. เรามีแหล่งอาหารที่สามารถช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ เช่น ช่วงโควิด
6. เรามีศาสนาเป็นพหุวัฒนธรรมใน 3 ศาสนา สามารถอยู่ร่วมกันได้อิสลามพุทธจีน
7. มีความร่วมมือเข้าใจกันอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขช่วงโควิดสามารถนำอาหารทะเลมาแบ่งกัน
8. เรามีวัฒนธรรมเรื่องภาษาที่ไม่เหมือนใคร
9. มีพหุวัฒนธรรมพุทธมุสลิมอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข
10. เรามีเมืองอุลามะอ์
11. เรามีวัฒนธรรมที่เข้มแข็งสงขลา
12. เมืองจะนะเป็นเมืองอุลามะอ์
13. มีบุคคลที่เป็นแหล่งความรู้ในการศึกษา
14. ปัญจะสิละ
15. เมาลิด
16. ขนมอาซูรอ
17. ข้าวดอกราย
18. มีภาษาเป็นเอกลักษณ์
19. ภาษาสะกอม
20. มีกิจกรรมที่ร่วมทำในชุมชนเช่นอาซูรอวันรายอเข้าสุนัต

21. ภูมิปัญญาชาวบ้านเข้าดอกราย
22. ในหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านพหุวัฒนธรรม พุทธ มุสลิม อยู่ด้วยกันอย่างสันติ มีการทำกิจกรรมร่วมกัน
23. อยู่ร่วมกันได้ 3 ศาสนา อิสลาม พุทธ จีนสงขลา
24. เส้นทางสายน้ำริมคลอง
25. ประกอบศาสนกิจเป็นประจำ
26. สามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
27. เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม
28. มีการอยู่รวมกันของหลายศาสนาและเชื้อชาติส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
29. ประเพณี ชักพรประจำปี/เจ้าแม่/การแสดงพื้นบ้าน
30. ชุมชนเข้มแข็ง มีหมอชาวบ้าน มีสถานที่ออกกำลังกาย
31. มีศิลปะการแสดงพื้นบ้านต่าง ๆ มากมาย ที่มีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ทั้งศิลปะการแสดงของไทย พุทธ-จีน-มุสลิม
32. มีแหล่งที่บ่งชี้ถึงวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์และโด่งดัง เช่น เมืองเก่าสงขลา
33. มีการกระจายข่าวสารได้ทั่วถึง รวดเร็วผ่านช่องทางโซเชียลและอื่น ๆ
34. การแสดงมโนราห์พื้นบ้านการแสดงภายในชุมชน
35. มีสนามกีฬาภายในชุมชน

<u>ข้อจำกัดของพื้นที่</u>

ขาดบุคลากรคอยส่งเสริม คอยฟื้นฟู เพื่อช่วยในการประสานให้ความรู้และต่อยอดสืบทอดให้แก่ชนรุ่นหลังประชาชนและเยาวชนไทยไม่ค่อยมีความรู้ด้านศาสนา รัฐมีสองมาตรฐาน 1) สนับสนุนนายทุนและ 2) ดูและประชาชนไม่ทั่วถึง (เศรษฐกิจ เกษตร) สินค้า OTOP ไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ทำให้ไม่เห็นถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม คนรุ่นใหม่ไม่ใส่ใจที่จะสืบสานหรือดูแล ขาดแรงจูงใจ ใฝ่หาประกอบอาชีพหรือสังคมใหม่ อุปกรณ์ในการทำตกของชุมชนจำนวนคน อายุ ที่อยู่อาศัย ลดความเหลื่อมล้ำในสังคมขาดอุปกรณ์ขาดสมาชิกประชากรแฝงหรือประชากรต่างชาติ อาจเข้ามาในพื้นที่ ซึ่งทำให้อาจเกิดการกลืนทางวัฒนธรรมได้ความร่วมมือของคนในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือ ความคิดแตกแยกสื่อสารไม่เข้าถึง ไม่ทำความเข้าในประชากรท้องถิ่นน้อยกว่าคนต่างพื้นที่ ทำให้เกิดการแออัดชุมชนที่ไม่เพียบพร้อม แตกแยกไม่สามัคคี เห็นแก่ตัวมุ่งแต่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม วัดฉื่อฉสง ไม่สะดวกต่อการเดินทาง เช่น ที่จอดรถหาดสมิหลา

ไม่มีการจัดระบบของนักท่องเที่ยววัฒนธรรมเป็นปัญหาสำคัญมากสำหรับวัฒนธรรม 3 จังหวัด เพราะถูกจำกัด ไม่มีเวทีหรืองานให้แก่ศิลปินพื้นบ้านทำการแสดง ทำให้ศิลปินพื้นบ้านเลิกเล่นและหันไปทำอาชีพอื่น ๆ แทน รายได้ในแต่ละงานแสดงได้รายได้น้อย เพราะเนื่องด้วยสภาพเศรษฐกิจจึงทำให้ผู้ว่าจ้าง จ้างได้ในราคาไม่สูง การประชาสัมพันธ์น้อย ประชาชนไม่เข้าใจนโยบายของรัฐ หน่วยงานรัฐทำงานไม่ต่อเนื่อง ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือไม่มีการส่งเสริมอย่างจริงจังเพื่อต่อยอดและพัฒนาให้ดีขึ้น ไม่ค่อยมีการเข้าถึงศิลปวัฒนธรรมคนรุ่นหลังอาจเข้าไม่ถึงทำให้วัฒนธรรมหายไปได้ ชลประทานไม่ปล่อยน้ำถนนเดินทาง ไม่สะดวกไม่มีคูน้ำทำนา ไม่มีน้ำ ไม่ได้รับการสนันสนุนด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม ไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐการสื่อสารที่ขาดความรู้ขาดบุคลากรที่มีความรู้ การจำกัดพื้นที่หาอาหารขาดอุปกรณ์ในการออกทะเล ขาดอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพประมงความไม่ปลอดภัยในชุมชนชีวิตและทรัพย์สิน ความไม่สงบในพื้นที่ชาวบ้านเข้าไม่ถึงโครงการของภาครัฐชาวบ้านขาดการเรียนรู้ ขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน คนรุ่นใหม่มองว่าเชยรัฐไม่มีการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมยาเสพติดระบาดไม่มีแผนรองรับจากภาครัฐ การพัฒนาผู้นำชุมชนลำเอียงความไม่ปลอดภัยในชุมชชุมชนและพื้นที่สภาพอากาศไม่ตรงตามฤดูกาล เด็กรุ่นใหม่ไม่สนใจในวิถีที่เคยมีมาไม่มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาการส่งเสริมจากรัฐไม่ตรงจุดไม่จริงใจ ความเหลื่อมล้ำในสังคมประชาชนไม่มีที่ดินทำกิน/มีแต่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ การศึกษาเน้นการแข่งขันขาดคุณธรรมและจริยธรรม มีความไม่สงบในพื้นที่มีอากาศที่แปรเปลี่ยน มีผู้ป่วยติดเตียงการพัฒนาจากกลุ่มผู้นำชุมชน อาจไม่ถึงกลุ่มประชาชนการพัฒนาทำให้การศึกษาตามหลักศาสนาถูกลืม ขาดการส่งเสริมจากภาครัฐ มีการแสดงในงานประจำปีในเมืองแต่เด็กให้ความสนใจในด้านสืบสานวัฒธรรมน้อยลง ความคิดเห็นมีทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งดีและไม่ดี แบ่งพรรคแบ่งพวก ชิงตำแหน่งราชการในหมู่บ้าน ขาดเครื่องดนตรีในการฝึกซ้อม ขาดคนสนับสนุนในเรื่องของการแต่งกาย มีข้อจำกัดพื้นที่ ผลกระทบจากไฟฟ้าทำให้นาข้าว ข้อจำกัดในพื้นที่ซึ่งอาจเป็นข้ออุปสรรคในการพัฒนา คือ ผลกระทบจากโครงการแผนพัฒนา ผลกระทบด้านฟ้าอากาศเป็นอุปสรรคในการทำงาน ขาดแคลนทุนทรัพย์ โรงพยาบาลมีคนไข้มากกว่าความสามารถในการรักษาบริการ มีทุกศาสนาและอยู่ร่วมกันได้

<u>อนาคตที่คาดหวัง</u>

1. ส่งเสริมการเกษตร การประมง
2. สินค้าโอทอปในทุก ๆ หมู่บ้าน
3. กู้ในระบบเพื่อนำมาลงทุนในการทำกิจการ
4. เป็นเมืองแห่งการศึกษา ส่งเสริมการเรียนเด็กทุกคน
5. ดูแลผู้ด้อยโอกาสในด้านต่าง ๆ

6. ไม่อยากเห็นเด็ก/เยาวชนไปพึ่งพายาเสพติด
7. คนในชุมชนมีสุขภาพร่างกายที่ดี
8. อยากให้ชุมชนมีศิลปะทุกรูปแบบ
9. โครงการสำคัญ “สืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้อยู่คู่ชุมชนคนไทย”
10. ทำให้คนในหมู่บ้านมีเวลาทำของร่วมกัน
11. อยากให้มีวิสาหกิจชุมชนเพื่อสอนต่อให้คนรุ่นหลัง เพื่อสืบทอดศิลปวัฒนธรรม จัดตั้งงานนิทรรศการเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้แต่ละพื้นที่ได้มีส่วนร่วม ดัดแปลงไปในทางที่ดี แต่คงเอกลักษณ์เดิมไว้
12. ฟื้นฟูศิลปะและวัฒนธรรมเดิม
13. อยากให้มีการเผยแพร่ทางวัฒนอยากเห็นเศรษฐกิจในหมู่บ้านดีขึ้น รวมให้ทั่วโลกได้รู้จัก
14. ให้มีการสอนศิลปวัฒนธรรมในชุมชน
15. อยากให้พัฒนาวัดที่น่าอยู่
16. อยากให้พัฒนาเด็กให้ห่างไกลยาเสพติด
17. ความเป็นอยู่ของคนในสังคมดีขึ้น
18. อยากให้มีการฟื้นฟูศิลปะ ทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิม
19. ไม่อยากให้เกิดความแบ่งแยกทั้งภายในชุมชนและต่างศาสนา
20. ไม่อยากเห็นความแตกแยกของคนในพื้นที่ (โดยเฉพาะจากปัญหาทุน)
21. มีการสนับสนุนและบูรณะสถานที่และศิลปะวัฒนธรรมให้ดีขึ้น
22. สร้างพื้นที่เพื่อให้โอกาสแก่ศิลปินพื้นบ้าน
23. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพยสินและการงานอาชีพที่มั่นคง
24. อยากให้ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดความสามัคคีกันให้มากขึ้น
25. การจัดโครงการที่เน้นความปรองดองและความสามัคคี
26. นักท่องเที่ยวเดินทางสะดวกและได้รับความนิยมมากขึ้น
27. นำศิลปะวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นออกไปเผยแพร่ในต่างแดน ต่างจังหวัด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม
28. อยากให้มีค่ายพหุวัฒนธรรมเพื่อการศึกษาวัฒนธรรมจริง ๆ
29. อยากให้มีสายการเรียนที่มากขึ้น เพื่อให้ได้เรียนตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้
30. พัฒนาสภาพความเป็นอยู่ในสังคม ลดความเหลื่อมล้ำ

31. อยากให้มีการจัดตั้งทำกลุ่มทำเนียบศิลปินแขนงต่าง ๆ เพื่อรวบรวมศิลปินต่าง ๆ ให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีต่อคนรุ่นหลังเพื่อให้อยู่คู่สังคมไม่ให้สูญหาย
32. สนับสนุนกลุ่มองค์กรอาชีพในชุมชน
33. อยากให้สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชาวบ้านจะได้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากอาชีพประมงเป็นอาชีพที่ยั่งยืนต่อไป
34. อยากมีด้านส่งเสริมดูแลสุขภาพประชาชน
35. อยากให้ทุกคนรักกันมาก ๆ บ้านเมืองจะสงบสุขจะนะ
36. อยากได้โรงเรียนสถานศึกษาจะนะให้มีรองรับชุมชนที่มีคุณภาพ
37. อยากให้เป็นเมืองอุลามะอ์
38. แหล่งเรียนรู้ฝึกทักษะอาชีพและการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
39. อยากให้สังคมอยู่อย่างสงบสุข มีรายได้สม่ำเสมออย่างยั่งยืน
40. อยากให้สังคมและชุมชนพหุวัฒนธรรมมีกิจกรรมร่วมกัน เพื่อสร้างความสามัคคี
41. อยากได้การพัฒนาที่ยั่งยืน อยากให้รัฐช่วยในการเปิดตลาดอาหารทะเล
42. อยากให้รัฐมีส่วนร่วมกับชาวบ้านทุกโครงการ
43. พัฒนาชุมชนแบบการศึกษาอาชีพ
44. เยาวชนไทยรักศิลปะวัฒนธรรม
45. เมืองท่องเที่ยวแห่งอนาคต
46. อยากเห็นถึงความคงอยู่ของศิลปะวัฒนธรรมที่มีอยู่ในแต่ละพื้นที่
47. เผยแพร่วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ให้คนต่างพื้นที่เข้าถึงได้มากขึ้น
48. การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข
49. มีการสืบทอดความรู้ ภูมิปัญญาไปถึงคนรุ่นหลัง
50. เข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว
51. สืบสานประเพณีในท้องถิ่น เช่น โนรา หนังตะลุง
52. อยากให้มาสนับสนุนชุดและเครื่องแต่งกายในการใช้เพื่อสืบทอดต่อลูกหลาน
53. ภาพอนาคต อยากเห็นชุมชนอยู่อย่างสงบสุขปลอดภัยในด้านสุขภาพและทรัพย์สิน
54. อยากเห็นการพัฒนาแบบเชิงนิเวศน์
55. อยากเห็นวิถีชีวิตแบบเดิม ๆ ที่อยู่กันแบบพี่น้อง
56. สร้างโรงพยาบาลเพิ่ม

57. สร้างสนามกีฬาเพิ่ม
58. ต้องการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น
59. สืบสานวัฒนธรรมมโนรา เพื่อการเรียนรู้สู่ชุมชน
60. มีการปฏิบัติที่ดี
61. มีโรงพยาบาลทันสมัยหลายโรงพยาบาล

<u>ข้อกังวลที่มีต่อโครงการ</u>

1. กังวลว่าโครงการจะเข้าไม่ถึงชุมชน ประชาชนไม่ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง
2. อยากให้โครงการ SEA ลงพื้นที่ตรวจสอบพื้นที่อุตสาหกรรมในพื้นที่ สำรวจราคาพืชเศรษฐกิจในพื้นที่ที่มีราคาตกต่ำอยู่ในขณะนี้ อุตสาหกรรมในพื้นที่ที่กำลังทำลายสิ่งแวดล้อมอยู่ในขณะนี้ อุตสาหกรรมไม่ได้เอื้อประโยชน์ให้คนในพื้นที่
3. กังวลว่าเมื่อโครงการออกมาจริง ๆ แล้วไม่ทำตามที่ได้วางไว้
4. กังวลว่าประชาชนจะไม่ได้รับผลประโยชน์ (พูดง่าย ๆ มีแต่เสีย)
5. กลัวประชาชนจะได้รับข้อมูลไม่ทั่วถึง
6. ผลเชิงลบที่เกิดขึ้นจะส่งผลสู่ประชากรฐานล่างอย่างไร มีแนวทางแก้ไขอย่างไรบ้าง
7. ทำตัวเป็นกลางยอมรับความคิดเห็น
8. ไม่ได้เป็นไปตามความคาดหมาย
9. ทำแล้วกลัวไม่มีที่จำหน่ายส่งออก
10. ข้อกังวลในโครงการไม่ชอบมาพากล
11. ข้อกังวลที่มีต่อโครงการ ไม่ให้เกิดอุตสาหกรรม
12. การระดมความคิดเห็นมาจากกลุ่มน้อยไป ไม่มากพอ
13. มลพิษ
14. เกรงว่าจะไม่มีการประสานงานอย่างต่อเนื่อง

15. โครงการขาดสัจจะต่อประชาชน
16. อุตสาหกรรมประมง
17. ด้านการท่องเที่ยว
18. เศรษฐกิจในชุมชน
19. กลัวไม่มีองค์กรช่วยให้สหกรณ์เข้มแข็ง
20. จะไม่ได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืนในด้านสังคม ศิลปะวัฒนธรรมและสุขภาพ
21. ด้านการศึกษา จบไม่มีงานทำ
22. การรวมกลุ่มสมาชิกการงานอาชีพ
23. มลพิษ
24. ไม่เข้าใจในตัวโครงการ
25. ขาดความร่วมมือ
26. ขาดการส่งเสริมจากภาครัฐ
27. ขาดความเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
28. งบประมาณจำกัด
29. ขาดเจตนารมณ์
30. กลัวไม่ได้ตอบรับจากภาครัฐ
31. จะไม่ได้รับการพัฒนาอย่างจริงใจและยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ
32. โครงการจะสำเร็จไหม โครงการจะมีขึ้นเมื่อไหร่ และกลัวโครงการ SEA จะไม่ดำเนินการตามเป้าหมาย
33. กลัวองค์กรไม่ช่วยให้สหกรณ์เข้มแข็ง
34. ความร่วมมือของประชาชนในชุมชน
35. ไม่มีองค์กรใดมาช่วยประกันราคาน้ำมัน

36. ความไม่โปร่งใสในระบบราชการ
37. อำนาจรัฐอำนาจทุนอยู่เหนือข้อเท็จจริงทางวิชา
38. คณะกรรมการกำกับบางคนไม่มีความเป็นกลางทางวิชา แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง
39. ความไม่จริงจังของผู้ทำโครงการ ทำแบบลวก ๆ เพื่อเงินสนับสนุนโครงการ
40. กลัวการทำ SEA ไม่เป็นกลาง ไปเข้ากับเอกชนและรัฐ
41. โครงการจะไม่ได้รับการพิจารณาอย่างรวดเร็วตามความต้องการของประชาชน
42. จะไม่ได้รับผลตามที่เสนอหรือถูกบิดเบือน
43. ไม่มีการประสานให้ยั่งยืน
44. ความปลอดภัยหมู่บ้าน
45. กลัวชาวบ้านไม่มีงานทำ
46. กลัวไม่มีหน่วยงานเข้าไปดูแล
47. mindset และความจริงใจของเจ้าหน้าที่โครงการ
48. ความเข้าใจและเข้าถึงแผนงาน ความต้องการของประชาชน
49. เจ้าหน้าที่ตีความต้องการของประชาชนตามความต้องการของเจ้าหน้าที่เอง
50. กลัวการกระทำเหล่านี้ไม่เป็นกลาง ขอให้ชัดเจนในสิ่งที่จะสร้างมาในอนาคต
51. จะไม่ได้รับการพัฒนาอย่างจริงใจและยั่งยืนในการพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และจะไม่ได้รับการพัฒนาอย่างจริงใจและยั่งยืนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
52. ความไม่จริงใจของผู้ดำเนินโครงการ การกระทำที่เลือกฝ่าย ไม่ยุติธรรม ไม่เท่าเทียม ไม่ครอบคลุม ไม่เป็นกลาง การเข้าร่วม/การประสานงาน
53. กลัวองค์กรไม่ช่วยเหลือหรือทำสินค้าให้สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะต่อโครงการ

1. อยากได้โครงการต่าง ๆ เพื่อประชาชนจะได้มีงานทำรายได้เพิ่ม
2. ควรให้มีองค์กรช่วยเหลือแบบยั่งยืน
3. การสื่อสารให้ประชาชนได้รับรู้ตั้งแต่เริ่มและต่อเนื่อง
4. ให้ฟังความคิดเห็นของชาวบ้านให้มากที่สุด
5. ให้ฟังความคิดเห็นของชาวบ้านที่ไม่เห็นด้วยกับแผนพัฒนา
6. อยากมีผู้สนับสนุนช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง
7. อยากให้มีโครงการแบบดี ระยะยาว
8. ให้ลงพื้นที่เพื่อสอบถามความคิดเห็นประชาชน
9. ไม่เอาอุตสาหกรรมทำให้อากาศเป็นพิษ
10. จัดให้มีประชุมการศึกษา ในโครงการ
11. จัดให้มีประชุมในชุมชน
12. มีการจัดอบรมหลักสูตรการประกอบอาชีพ เช่น การทำน้ำยาล้างจาน การทำยาหม่อง
13. ต้องการให้มีองค์กรมาสนับสนุนช่วยราคาน้ำมัน
14. ให้องค์กรช่วยจัดทำราคาสินค้าในราคาต่ำเพื่อชุมชนจะได้ยื้อ.....
15. ขาดการประชาสัมพันธ์โครงการอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะองค์ความรู้ ข้อมูลที่ถูกต้องของโครงการ
16. ควรลงศึกษาพื้นที่ให้ละเอียด ทั้งทางกายภาพและบุคคล
17. ให้สภาพัฒน์เอาประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง ลดความเห็นแก่ได้ของคนบางกลุ่ม
18. ติดตามผลที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจากประชาชนฐานล่าง
19. มีช่องทางให้เข้าถึงให้มากกว่านี้ ลงพื้นที่เพื่อให้เข้าถึงความต้องการของประชาชน
20. การอบรมครั้งถัดไป ควรจัดที่พัก อาหาร ค่าเดินทาง ให้ผู้เข้าร่วมอบรมดียิ่งขึ้น

21. โครงการมีการสื่อสารประชาสัมพันธ์มากขึ้น
22. ทำโครงการให้ประชาชนมีส่วนร่วม
23. ต้องการให้โครงการมีการสำรวจแบบสอบถามชาวบ้านถึงสิ่งที่ชาวบ้านต้องการจริง ๆ
24. เรียกประชุมชาวบ้านให้เข้ามามีส่วนร่วม
25. ดำเนินการให้เร็วที่สุด ขอให้ทำตามที่กล่าวไว้ให้ได้ อยากให้ทุกส่วนมีความจริงใจในการทำงาน
26. เจ้าหน้าที่ใช้เวลากับชาวบ้านในพื้นที่ให้มาก ใช้ชีวิตเสมือนเป็นคนพื้นที่นั้น ๆ จริง ๆ เพื่อความเข้าถึงและเข้าใจในทุก ๆ ด้าน
27. ผลกระทบต่อโครงการที่มีต่อชุมชน
28. ให้เจ้าหน้าที่เข้าไปดูแลและสนับสนุนให้ยั่งยืน
29. ควรสนองความต้องการตามที่ประชาชนเสนอแนะ
30. ควรสื่อสารให้ประชาชนทราบมากกว่านี้
31. โครงการแต่ละโครงการต้องเข้าถึงคนในชุมชนจริง ๆ
32. การจัดเก็บข้อมูลต้องตรงไปตรงมา ครบถ้วน ทุกคนต้องมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน
33. ควรมีโครงการที่มีประโยชน์ต่อคนในชุมชนอีกหลาย ๆ โครงการ
34. ให้มีผู้ประสานงาน/คณะทำงานจากคนในพื้นที่ มีคณะตรวจสอบ ติดตาม จากคนในพื้นที่
35. อยากให้มีหน่วยงานช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง
36. ฟังประชาชนว่าต้องการหรือไม่
37. ทำเวทีบ่อย ๆ
38. สนับสนุนโครงการหมู่บ้าน
39. รับคนในพื้นที่ทำงาน
40. สนับสนุนให้คนในหมู่บ้านได้งานทำ
41. จัดงบประมาณให้หมู่บ้านเมื่อเกิดปัญหา

42. หาคนมีความรู้มาช่วยทำโครงการ
43. โครงการมีความชัดเจนทุกหัวข้อ
44. มีเงินทุนสนับสนุน
45. มีการประเมินและติดตามผล
46. ฟังประชาชนให้มาก
47. ควรจัดให้มีองค์กรช่วยเหลือแบบยั่งยืนต่อธุรกิจชุมชน

ภาครัฐ ท้องถิ่น และสถาบันการศึกษา

คำถาม 1. ในพื้นที่ของท่าน มีสิ่งที่เป็นจุดแข็ง หรือสิ่งดีดีอะไรในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และ ศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
1. แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสงขลามีพื้นที่ติดกับด่านมาเลเซียทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชาวมาเลเซีย สิงคโปร์เข้ามา 2. จังหวัดสงขลามีพื้นที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน มีการคมนาคมสะดวกทั้งรถไฟ เครื่องบิน และรถยนต์ 3. อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา เป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจของภาคใต้ตอนล่าง	1. ด้านสุขภาพ มีระบบบริการสุขภาพที่ครอบคลุม มีรพ.ศูนย์หาดใหญ่ รพ.สงขลานครินทร์ที่สามารถรองรับผู้ป่วยเฉพาะทางได้ 2. มีวัดคูเต่า จ.สงขลา อายุ500ปี เป็นมรดกโลก 3. สงขลาเป็นเมืองพหุวัฒนธรรม มีความหลากหลายทางเชื้อชาติศาสนา 4. จังหวัดสงขลาส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพที่พึ่งพิงธรรมชาติ มีการประพฤติปฏิบัติ	1. พื้นที่เป้าหมายโครงการใน จ.สงขลา มีทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ จังหวัดสงขลามีความหลากหลายของสถาบันการศึกษาแต่ละระดับเพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 2. แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสงขลามีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายและกระจายอยู่ในหลายพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นทะเล น้ำตก ภูเขา ทะเลหมอก ถ้ำต่าง ๆ	1. จังหวัดสงขลามีความหลากหลายของสถาบันการศึกษาแต่ละระดับเพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุย์ 2. จ.สงขลามีนักวิชาการที่มีความรู้จากหลากหลายสถาบัน 3. จะนะเมืองการศึกษา (จะนะมีรร.เอกชนสอนศาสนาอิสลามมากถึง 26 รร.) 4. เสนอจะนะเมืองการศึกษา แทนเมืองอุตสาหกรรม 5. สงขลาเมืองการเรียนรู้พหุวัฒนธรรม (จัดงานวันที่ 25-26 ก.พ. 66)

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และ ศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
4. จังหวัดสงขลา มีโรงพยาบาล ภาครัฐและเอกชนที่มีศักยภาพสูง มีความสามารถในการแข่งขัน ในการลงทุนด้านสุขภาพ 5. จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่มีความเจริญในลำดับต้น ๆ ของประเทศ 6. สงขลาเป็นศูนย์กลางการค้าการลงทุนในภูมิภาค 7. เป็นเขตอุตสาหกรรมแปรรูป (สงขลา) 8. สงขลาเป็นเมืองที่มีความพร้อมในการพัฒนาทางเศรษฐกิจทุกด้าน 9. จ.สงขลามีนักท่องเที่ยวมา	ตามหลักธรรมทางศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมไทย 5. สงขลาเป็นเมืองแห่งศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลาย เป็นเมืองแห่งประวัติศาสตร์และเมืองแห่งศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย สามารถขับเคลื่อนสู่เมืองมรดกโลก 6. สงขลามีมรดกภูมิปัญญาที่มีศักยภาพที่มีสามารถพัฒนาต่อยอดยกระดับเป็นผลิตภัณฑ์ระดับประเทศ สามารถส่งเป็นสินค้าสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน 7. ปัตตานี มีวัดช้างให้ที่เป็นแหล่งวัฒนธรรมและเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง	3. จังหวัดสงขลามีลุ่มน้ำทะเลสาบเป็นพื้นที่พิเศษท่องเที่ยวยั่งยืน ป่าชายเลน น้ำตก 4. จังหวัดสงขลาและปัตตานีมีความหลายของทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ ป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง ป่าพรุ ป่าชายหาด ป่าชายเลน 5. จ.สงขลา มีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สวยงาม มีหาดสมิหลา มีนางเงือกเป็นสัญลักษณ์ มีความพร้อมด้านการศึกษา จ.สงขลา ตั้งแต่อนุบาลจนถึงระดับมหาวิทยาลัย 6. มีแหล่งท่องเที่ยวทางบก ทางทะเล ทางวัฒนธรรมมาก (เทพา สงขลา)	6. จ.สงขลา มีสถานศึกษาตั้งแต่อนุบาลจนถึงระดับมหาวิทยาลัย 7. มีความพร้อมด้านการศึกษา จ.สงขลา 8. มีปราชญ์ชุมชนด้านศิลปวัฒนธรรม (เทพา) 9. ปกป้องคุณค่าด้านการศึกษาในพื้นที่/จะนะ สงขลา 10.หน้าที่ของเราคือต้องต่อยอดด้านการศึกษา 11.แปรสภาพการศึกษาให้เป็นเศรษฐกิจให้เหมือนมาเลเซีย 12.การศึกษาถือเป็นแหล่งงบประมาณอันมหาศาล 13.สงขลาเป็นศูนย์กลางทางการ ศึกษาเพราะมีถาบันการศึกษามากที่สุดในภูมิภาค 14.สงขลามีบุคลากรที่มีความสามารถหลากหลาย

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และ ศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
ท่องเที่ยวทั้งจากในประเทศและจากต่างประเทศและสงขลาเป็นศูนย์กลางการคมนาคม การขนส่งโลจิสติกส์ (ทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ) เชื่อมโยงทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ 10.มีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สวยงามใน อ.เมืองสงขลา 11. จังหวัดสงขลามีการทำการเกษตรกรรมที่หลากหลาย 12. จ.สงขลา มีมัสยิดกลางที่มีความสวยงาม 13. เป็นเมืองชายทะเลมีศักยภาพทางการประมง เกิดรายได้แก่ชุมชน (เทพา)	8. จังหวัดปัตตานี ชาวปัตตานีอยู่ร่วมกันแบบพหุวัฒนธรรม 9. ปัตตานีมีเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวจีน และไทยพุทธ และปัตตานีเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของไทยพุทธ มุสลิม และเชื้อสายจีน ทำให้สามารถเป็นวัฒนธรรมการอยู่อาศัยร่วมกันของประชาชนที่นับถือศาสนาต่างกัน 10. ด้านภาคีเครือข่ายปัตตานีมีเครือข่ายค่อนข้างเข้มแข็ง ไม่ว่าจะเป็น อสม. อพม. บัณฑิตอาสา และเครือข่ายอื่นๆ ที่คอยดูแลประชาชน ทั้งด้านสุขภาพ ความเป็นอยู่ ที่อยู่อาศัย การดึงกลับ	มีปราชญ์ชุมชนด้านศิลปวัฒนธรรม (เทพา) 7. สงขลามีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายและมีความสมบูรณ์ เป็นแหล่งอาหารของประชาชนในภูมิภาคและสามารถส่งเป็นสินค้าออก ปกป้องคุณค่าด้านการศึกษาในพื้นที่/จะนะ 8. สงขลามีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สมบูรณ์และมีความหลากหลาย 9. สงขลาเป็นศูนย์กลางทางการศึกษา เพราะมีสถาบันการศึกษามากที่สุดในภูมิภาค	เป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ 15.สงขลามีทรัพยากรมนุษย์และสามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถทางการแพทย์สามารถส่งเสริมเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 16.สงขลามีจุดเด่นด้านการศึกษา/สงขลา 17.สงขลาสถานศึกษามากมาย เช่น มหาวิทยาลัย รร. อาชีวะ 18.สงขลามีแพทย์เฉพาะด้านที่เก่ง 19.ปัตตานี มีสถานศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับปริญญาโท 20.จ.ปัตตานีมีสถาบันการศึกษาทางศาสนาทั้งศาสนาอิสลามคือ รร. ปอเนาะและคณะวิยาการ

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และ ศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
14. มีร้านอาหารอร่อย ๆ ขึ้นชื่อหลายร้าน รวมถึงมีคาเฟ่จำนวนมาก สร้างรายได้ให้แก่เศรษฐกิจของจังหวัดสงขลาได้ดี 15. เป็นแหล่งผลิตทางการเกษตร เช่น ข้าว ผลไม้ (เทพา) 16. สงขลายังมีเศรษฐกิจที่ยึดโยงกับหลากหลายมิติ เช่น การท่องเที่ยว การค้าขาย การค้าชายแดน การเกษตรกรรมประมง 17. มีสถานที่สำหรับให้ความรู้หลายจุด (ม.อ.หาดใหญ่ ฯลฯ) 18. มีบริการเสริม (แก๊ส ; ฟู้ดแพนด้า; ขนส่ง)	เข้าสู่ระบบการศึกษา กลุ่มเครือข่ายเหล่านี้ถือเป็นแกนกลางสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายจากภาครัฐสู่ประชาชน ทำให้ประชาชนเข้าถึงสิทธิสวัสดิการได้อย่างทั่วถึง 11. ด้านโครงสร้างทางสังคม ปัตตานีเป็นสังคมที่มีสัดส่วนเด็กและเยาวชนค่อนข้างสูง โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับระดับประเทศ เนื่องจากอัตราการเกิดค่อนข้างคงที่ รวมถึงสังคมนิยมการมีบุตร แตกต่างจากระดับประเทศที่คนนิยมมีบุตรน้อยลง ทำให้อัตราการเกิดน้อยลง ส่งผลให้กลุ่มเด็กและเยาวชนของจังหวัดปัตตานี ถือเป็นกำลัง	10.ทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์/สงขลา 11.ในพื้นที่เทพา มีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ ป่า ภูเขา ชายทะเล 12.สงขลามีบุคลากรทีรมีความสามารถหลากหลายเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ 13.ทรัพยากรในพื้นที่สงขลามีจำนวนมาก/สงขลา 14.สงขลามีทรัพยากรมนุษย์และสามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถทางการแพทย์สามารถส่งเสริมเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	อิสลาม มอ.ปัตตานีและพุทธศาสนาคือมหาวิทยาลัยมหา-จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี 21.จ.สงขลา และจ.ปัตตานี มีสถาบันการศึกษาจำนวนมาก มหาวิทยาลัย วิทยาลัย โรงเรียน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อพื้นที่ 22.มีการพัฒนาการจัดอบรมบุคคลในชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะการทำอาชีพ การท่องเที่ยวชุมชน 23.มีสถาบันการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษาที่หลากหลาย 24.ความหลากหลายของการศึกษา ปอเนาะ ระบบการศึกษาพื้นฐาน 25.การแลกเปลี่ยนทางภาษาและวัฒนธรรมระหว่างไทยพุทธ มุสลิม

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และ ศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
19. พื้นที่มีความสมบูรณ์ มีการปลูกผลไม้/ เทพา สงขลา 20. มีการปลูกผลไม้จำนวนมาก วชช. ได้พยายามเข้าไปส่งเสริมต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่า (แต่ยังไม่สามารถต่อยอดได้) 21. จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติ เช่น ภูเขา ทะเล ทุ่งนา ฯลฯ และเป็นจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย เพราะมีความสะดวก รวดเร็วในการเดินทาง อีกทั้งยังเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาและเป็น	แรงงานหลักที่สำคัญของอนาคต ในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศ 12. ปัตตานี มีหาดสวยงามหลายแห่ง 13. ปัตตานี มีการอยู่ร่วมกันหลาย ๆ ศาสนา แต่ก็อยู่ร่วมกันได้ มีจุดออกกำลังกายให้กับประชาน ที่ริมแม่น้ำปัตตานี ซึ่งเป็นจุดพักผ่อนที่ดีมาก 14. จ.ปัตตานีมีความเป็นพหุวัฒนธรรมที่โดดเด่น มีมัสยิดที่เก่าแก่ที่ ต.ทรายขาว มีวัดช้างให้ที่มีชื่อเสียงระดับสากล และมีศาลเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวที่เป็นที่รู้จักและเคารพในกลุ่มคนไทย	15.ปัตตานี มีแม่น้ำปัตตานีไหลผ่านกลางใจเมือง จึงทำให้ปัตตานี มีธรรมชาติที่สวยงาม 16.ปัตตานี มีสถานศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับปริญญาโท 17.จังหวัดสงขลาและปัตตานี มีความหลากหลายทางชีวภาพทั้งด้านพืชและสัตว์ป่า 18.จังหวัดสงขลาและปัตตานี มีทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่สมบูรณ์ 19.มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ทั้ง เขา ป่า นา เล (เทพา) มีการพัฒนาการจัดอบรม	26.มีปัญญาชนชาวมุสลิม/ปัตตานี 27.เสนอให้มีขั้นตอนการ Screen คนให้เข้ามาสู่ระบบข้าราชการ 28.คนมีศักยภาพในการใช้ภาษา ภาษาถิ่น ภาษามลายู 29.เป็นแหล่งเรียนรู้ค้นคว้าวิจัย 30.มีโรงเรียน มหาวิทยาลัยและแหล่งเรียนรู้มากมายที่สามารถต่อยอดให้เกิดการพัฒนาอย่างเหมาะสม และเกิดผลลัพธ์สูงสุด 31.จังหวัดสงขลามีสถาบันศึกษาชั้นนำของประเทศมากมายทำให้เกิดงานวิจัยและการสร้างบุคลากรที่นำมาพัฒนาท้องถิ่นและประเทศได้ 32.มีสถาบันการศึกษาในทุกระดับที่กระจายอยู่ตั้งแต่ใน

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และ ศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
ศูนย์กลางการบริการทางการแพทย์อีกด้วย 22. จ.ปัตตานีชาวมุสลิมจำนวนมาก สามารถส่งเสริมผลิตภัณฑ์ฮาลาลได้ 23. จังหวัดปัตตานี ข้าวเกรียบอร่อย 24. จังหวัดปัตตานี มีทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ 25. จังหวัดปัตตานี เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 26. จังหวัดปัตตานีมีรายได้จากภาคประมง เด่นเรื่องการทำประมง 27. จังหวัดปัตตานีมีผู้ใช้ภาษามลายูอาหรับ และภาษาไทย 28. จ.ปัตตานี มีธุรกิจเกี่ยวกับการประกอบการ	เชื้อสายจีนทั้งในและต่างประเทศ 15.ปัตตานีมีสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ หลายแหล่ง เช่น วัดช้างไห้ ศาลเจ้าแม่ มัสยิดกลาง มัสยิดกรือเซะ ที่ใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ 16.ปัตตานีมีอาหารเฉพาะถิ่นหลากหลาย 17. สงขลา และปัตตานีมีศิลปะวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ เช่น การผสมผสานวัฒนธรรมไทยจีนมุสลิม 18.จ.สงขลา และจ.ปัตตานี เป็นสังคมที่มีความหลากหลาย 19.ทางวัฒนธรรม เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม มีความรักความสามัคคี 20.เอกลักษณ์พื้นถิ่น มีอาหาร (การถนอม	บุคคลในชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะการทำอาชีพ การท่องเที่ยวชุมชน 20.ทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย มีความเฉพาะในแต่ละพื้นที่ เช่น เขตลุ่มน้ำ เขตชายฝั่ง 21.ปัตตานีมีทรัพยากรทางทะเลและภูเขาที่อุดมสมบูรณ์ การแลกเปลี่ยนทางภาษาและวัฒนธรรมระหว่างไทยพุทธมุสลิม 22.มีการสำรวจพบสัตว์ทะเลหายาก ได้แก่ โลมาหัวบาตรหลังเรียบ โลมาหลังโหนก (โลมาสีชมพู) โลมาปากขวด โลมากระโดด	ชุมชน/ตำบล/อำเภอ/จังหวัด 33.สงขลาเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาในระดับจังหวัด มีมหาวิทยาลัยที่มีบุคลากรหลากหลายอาชีพ 34.ประชาชนในพื้นที่ได้รับโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จนถึงระดับอุดมศึกษา 35.มหาวิทยาลัยระดับนานาชาติ 36.ศูนย์กลางการศึกษา" 37.สงขลาเป็นศูนย์กลางทางการศึกษา เพราะมีสถาบันการศึกษาที่มากที่สุดในภูมิภาค โดยมี 5 มหาวิทยาลัยชั้นนำระดับประเทศ เช่น ม.อ. มทร. ม.ทักษิณ ม.ราชภัฏสงขลา และ ม.หาดใหญ่

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และ ศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
ผลิตภัณฑ์อาหารทะเล กระป๋องส่งจำหน่ายทั่วประเทศไทย มีการประกอบอาชีพประมงในระดับชุมชน และมีภาคเศรษฐกิจชุมชนที่หลากหลาย 29. ปัตตานีมีร้านน้ำชา เยอะมากในยามค่ำคืน ประชาชนจะออกมานั่งร้านน้ำชา โรตี เยอะมากในทุก ๆ คืน 30. จังหวัดปัตตานีตั้งอยู่ใจกลางด่านชายแดนจากมาเลเซีย ทั้งทางด้านโกลก ด่านสะเดา ด่านเบตง มีระยะทางใกล้เคียงกันทั้งสามด่านเป็นทางผ่านของคณะนักท่องเที่ยวจากมาเลเซีย	อาหาร) วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่คู่กับการประดิษฐ์ข้าวของเครื่องใช้ เช่น ไซดักปลา ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย 21.เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติ 22.มีต้นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม 23.สงขลาเป็นเมืองเก่าแก่ติดทะเล มีเอกลักษณ์และวิถีการดำรงชีวิตที่ดีงาม 24.มีวัฒนธรรมที่สืบทอดมาอย่างยาวนานและยังคงดำรงอยู่ในปัจจุบัน 25.มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ศาสนาที่สามารถอยู่ร่วมกันได้	แคระ เต่าตนุ เต่ากระวาฬ 23.คนมีศักยภาพในการใช้ภาษา ภาษาถิ่น ภาษามลายู 24.เมืองอาหารฮาลาลพร้อมรองรับมุสลิมทั่วโลก 25.น้ำตกสวยงามเป็นอันดับต้นๆ ของระดับจังหวัด 26.มีหน่วยงานอนุรักษ์ในพื้นที่ที่มีความโดดเด่น มีความสำคัญสามารถทำให้การพัฒนาในด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนงาช้าง อุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง เป็นต้น 27.ภูมิประเทศของจังหวัดสงขลามีทั้งเขา	38.สงขลามีบุคลากรที่มีความสามารถเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ 39.บุคลากรมีความสามารถในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 40.มีแหล่งเรียนรู้ศูนย์เรียนรู้สถาบันการศึกษาจำนวนมาก 41.เปิดหลักสูตรสอนชาวบ้าน อนุรักษ์สวนยาง, สวนปาล์ม 42.มีโรงเรียนให้ความรู้แก่นักเรียน จำนวน 6 แห่ง 43.ชุมชนมีความเข็มแข็ง 44.การศึกษาสามารถเลือกได้ 45.เป็นแหล่งรวมมหาวิทยาลัยหลายแห่ง ถือเป็นจุดแข็งสำคัญ 46.มีสถาบันการศึกษาตั้งแต่อนุบาล จนถึงระดับ

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และ ศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
31. ปัตตานี (หนองจิก) เป็นชุมทางไป/กลับ 3 จังหวัด 32. ปัตตานีเป็นเมืองเก่า ไล่จากเมืองเก่าลังกาสุกะในเขตตำบลยะรัง มีสถูปของศาสนาฮินดู จำนวน 40 กว่าแห่ง และมีย่านเมืองเก่ากรือเซะ 33. ปัตตานี มีแหล่งทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ 34. ปัตตานีมีต้นพันธุ์ของส้มโอทับทิมสยามตั้งอยู่ที่อำเภอยะรัง 35. ปัตตานีมีลุ่มน้ำสำคัญ 2 สาย ได้แก่ ลุ่มน้ำปัตตานี และลุ่มน้ำสายบุรี 36. ปัตตานี ประมงไทยมีศักยภาพในการทำประมง และมีช่าง	26.มีโบราณสถานโบราณวัตถุหลายแห่งในหลายพื้นที่ 27.มีวัฒนธรรมที่หลากหลาย 28.สงขลาเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม 29.เป็นเมืองแห่งศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งเป็นเมืองแห่งประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย 30.มีภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่มีศักยภาพที่สามารถพัฒนาต่อยอดได้ 31.สามารถต่อยอดศิลปวัฒนธรรมเป็นเมืองสร้างสรรค์	ทะเล และที่ราบลุ่ม ทำให้เกิดความหลากหลายของธรรมชาติ จังหวัดสงขลามีสถานบันศึกษาชั้นนำของประเทศมากมายทำให้เกิดงานวิจัยและการสร้างบุคลากรที่นำมาพัฒนาท้องถิ่นและประเทศได้ 28.มีความหลากหลายของทรัพยากรที่มีความอุดมสมบูรณ์ 29.ทรัพยากรฯ สนับสนุนต่อการพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว 30.มีสถาบันการศึกษาในทุกระดับที่กระจายอยู่ตั้งแต่ในชุมชน/ตำบล/อำเภอ/จังหวัด	มหาวิทยาลัยในพื้นที่ที่มีความเป็นเลิศในด้านวิชาการ 47.สถาบันการศึกษาในพื้นที่มีความน่าเชื่อมั่นทางด้านข้อมูลวิชาการ 48.เป็นศูนย์รวมของสถาบันการศึกษาชั้นนำระดับประเทศ 49.เป็นเมืองที่มีการส่งเสริมด้านกีฬาและสุขภาพ 50.เป็นศูนย์กลางของแหล่งการเรียนรู้ 51.เยาวชนและเด็กในชุมชนได้รับความรู้ได้อย่างทั่วถึง 52.เด็กในชุมชนได้เข้าถึงการศึกษาและมีความรู้เพิ่มมากขึ้น 53.เป็นศูนย์กลางทางการศึกษา ทั้งระดับประถมจนถึงมหาวิทยาลัย ทั้งสายอาชีพและวิชาการ

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และ ศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
ซ่อมบำรุงที่มีความเชี่ยวชาญ 37. ปัตตานีเป็นแหล่งผลิตข้าวเกรียบ/ปัตตานี 38. อาจหยิบข้าวเกรียบให้เป็นวาระแห่งชาติของปัตตานี ซึ่งจะช่วยส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวได้ 39. จ.สงขลา และปัตตานีมีเส้นทางคมนาคม ถนน ระบบราง ระบบขนส่งทางเรือ สนามบินนานาชาติหาดใหญ่เชื่อมต่อกับประเทศมาเลเซีย และภูมิภาคอาเซียน 40. มีแหล่งอาหาร Street Food มากมาย รวมถึง	32.มีศิลปวัฒนธรรมชุมชนชาวบ้านแบบภูมิปัญญา 33.ประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านปลูกยางพารา, ทำสวนปาล์ม 34.มี รพ.สต. ดูแลสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ 35.มีกลุ่มกิจกรรมการรำมโนราห์ 36.การสามัคคีของชุมชน 37.การสืบสานศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ 38.มีศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน 39.ประชาชนมีความแตกต่างด้านวิถีชีวิต การนับถือศาสนา แต่สามารถอยู่แบบพึ่งพาอาศัยกันได้	31.ทะเลสาบสงขลาติดทะเลอ่าวไทย (แหล่งน้ำมันธรรมชาติ) 32.แหล่งทรัพยากรธรรมชาติเป็นแหล่งอาหารของประชาชนในจังหวัด 33.แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 34.สงขลามีบุคลากรที่มีความสามารถเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ 35.บุคลากรมีความสามารถในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 36.มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสะอาด ปลอดภัย 37.มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ	54.สงขลามีสถานศึกษาที่เป็นชั้นนำของประเทศและในภูมิภาคเอเชีย 55.มีสถานพยาบาล/โรงพยาบาลที่มีมาตรฐาน 56.จังหวัดสงขลามีสถาบันการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัย 57.มีบุคลากรทีมีความรู้ความสามารถมากมาย (มีนักวิชาการจากมหาวิทยาลัย) 58.เป็นศูนย์กลางการศึกษาของภาคใต้ที่มีการจัดการศึกษาทุกระดับและมีคุณภาพ 59.มีศูนย์การเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยจากภูมิภาค เช่น ม.รามคำแหง นิด้า 60.มีแหล่งการศึกษาหลากหลายแห่งที่เป็นที่ยอมรับ

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และ ศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
ร้านค้าแผงลอยให้ Shopping 41. มีพื้นที่ที่สามารถขยายได้เพิ่ม เช่น ที่อยู่อาศัย โรงงานอุตสาหกรรม 42. มีระบบคมนาคมที่สะดวก ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ 43. มีทรัพยากรธรรมชาติที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง 44. มีสถาบันฮาลาลในพื้นที่ 45. จังหวัดการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเล 46. พื้นที่มีความสมบูรณ์ เป็นแหล่งผลิตสินค้าประมง เกษตรแปรรูป	40.เป็นแหล่งย่านเมืองเก่าที่สำคัญใน อ.เมืองสงขลา เหมาะเป็นแหล่งเรียนรู้ 41.มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ (ไทย/จีน/อิสลาม) 42.มีความหลากหลายทางด้านศาสนา (พุทธ อิสลาม จีน) 43.มีชุมชนเมืองท่าที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ 44.ความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม 45.ความสามัคคีของชุมชนดั้งเดิม 46.เป็นศูนย์รวมของพหุวัฒนธรรม 47.มีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมเป็นเสน่ห์ที่น่าหลงไหล 48.เป็นแหล่งเมืองเก่า	จำนวนมาก เช่น น้ำตก ทะเล ภูเขา 38.สินค้ายางพารา สวนปาล์ม 39.เปิดหลักสูตรสอนชาวบ้าน อนุรักษ์สวนยาง, สวนปาล์ม 40.มีป่าไม้ให้ความชุ่มชื้น 41.มีโรงเรียนให้ความรู้แก่นักเรียน จำนวน 6 แห่ง 42.มีสภาพภูมิประเทศที่ได้เปรียบทางด้านต่าง ๆ 43.ชุมชนมีความเข็มแข็ง 44.มีพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา (รกร้างว่างเปล่า) อีกจำนวนมาก 45.มีแหล่งระบบนิเวศทะเลสาบสงขลา ซึ่ง	61.มีสถานศึกษาหลายแหล่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/โรงเรียน/วิทยาลัย 62.มีระบบสาธารณสุข เช่น รพ.สงขลา/โรงพยาบาลชุมชน 63.ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ในทุกด้าน 64.ประชาชนมีองค์ความรู้และเข้าใจพื้นที่ 65.ปราชญ์ชาวบ้าน 66.มีสถาบันการศึกษาที่ครบทุกระดับการศึกษา 67.มีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 68.มหาวิทยาลัยฟาฏอนี 69.สถาบันอาชีวภาคใต้ 70.วิทยาลัยชุมชนปัตตานี 71.ปราชญ์ชาวบ้าน 72.ผู้นำชุมชน 73.ผู้นำเครือข่าย

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และ ศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
47. เป็นจุดหมายปลายทาง ทางการท่องเที่ยว 48. สงขลาเป็นจุดศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจชายแดนใต้ มีการคมนาคมการท่องเที่ยว พืชเศรษฐกิจ และอาหารจากทะเล 49. มีความได้เปรียบในด้านภูมิประเทศที่เชื่อมต่อกับประเทศมาเลเซียที่มีผลต่อการส่งสินค้าเข้า-ออก และการท่องเที่ยวอย่างมาก 50. มีความชัดเจนของมูลค่าการส่งออกที่ทำรายได้ให้กับจังหวัด 51. อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร	49.เป็นแหล่งวัฒนธรรมด้านอาหาร เช่น ขนมดูเต้าถั่ว มะม่วงเบาแช่อิ่ม 50.มีการส่งเสริมอาชีพในหลายๆ อย่าง เช่น การทำขนมไทย การรีไซเคิลมาทำของใช้ 51.สังคมพหุวัฒนธรรม มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม ดังนั้น สามารถออกแบบแผนพัฒนาให้ตอบโจทย์ความหลากหลายดังกล่าวได้ 52.มีสังคมที่หลากลหลาย มีศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลาย 53.เนื่องจากจังหวัดสงขลา มีประชากรที่นับถือศาสนาที่หลากหลาย ไม่ว่าพุทธ อิสลาม คริสต์	เป็นแหล่งรวมความหลากหลายทางชีวภาพ 46.เป็นจังหวัดที่ติดพื้นที่ชายฝั่งทะเล เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ 47.เป็นแหล่งความอุดมสมบูรณ์ในทางทะเล (2 เล คือ ทะเลนอก และทะเลสาบสงขลา) ความหลากหลายทางชีวภาพและความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติเชิงนิเวศ สถาบันการศึกษาในพื้นที่มีความน่าเชื่อมั่นทางด้านข้อมูลวิชาการ 48.เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ทะเลหายาก เช่น เต่าทะเล โลมาอิรวดี	74.มีมหาวิทยาสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 75.ประชาชนมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาหารและศิลปะวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ในการประกอบอาชีพ 76.มีสถานการศึกษาทุกระดับชั้นรองรับประชาชนโดยไม่ต้องไปเรียนไกลบ้าน 77.มีความหลากหลายทางด้านหลักสูตรการเรียน 78.ทรัพยากรมนุษย์มีเยอะแต่ยังขาดช่องทางในการได้รับความรู้ในเรื่องการใช้ทรัพยากร 79.ปราชญ์ชาวบ้านในการทำผ้ามัดย้อม, ผ้าพิมพ์ลายใบไม้ 80.ปราชญ์ชาวบ้านในการเพาะพันธุ์นกเขาชวาเสียงเพื่อจำหน่าย

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และ ศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
52. ศูนย์กลางเศรษฐกิจระดับภาคใต้ 53. เป็นศูนย์กลางการค้าการลงทุน 54. เป็นเมืองที่มีความสามารถในการขยายตัวทางเศรษฐกิจ 55. เป็นแหล่งค้าขายชุมชน ครัวเรือนแบบพอเพียง เข้มแข็ง 56. ด้านการส่งออกสินค้าชายแดน 57. ยางพารา 58. เป็นเมืองชายแดนติดประเทศมาเลเซีย 59. มีการรวบกลุ่มประกอบอาชีพการทำประมงชายฝั่ง การทำสวนยาง ผลไม้มังคุด ทุเรียน 60. จังหวัดสงขลามีความหลากหลายด้าน	54.จังหวัดสงขลามีความเป็นพหุวัฒนธรรม 55.มีประชาชนหลากหลายเชื้อชาติ 56.มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น เมืองเก่าสงขลา เกาะยอ วัดพะโคะ 57.มีกิจกรรมท่องเที่ยวทางประเพณีและวัฒนธรรม 58.มีการใช้ชีวิตหรือวิถีชีวิตของชาวบ้านที่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ในหลายพื้นที่ 59.การนับถือศาสนา มีพุทธ อิสลาม คริสต์ 60.เมืองโบราณคดี วิถีชุมชนในพื้นที่ 61.เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข	49.มีชายหาดที่สวยงามเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับประเทศ 50.มีทะเลสาบสงขลาที่เป็นแหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์ 51.มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ สวยงามเป็นเมืองที่มีการส่งเสริมด้านกีฬาและสุขภาพ 52.ส่งเสริมให้ความรู้ในเรื่องขยะมูลฝอยแก่ชุมชน 53.มีการจัดโครงการขยะทองคำเพื่อลดปัญหาขยะในหมู่บ้าน 54.ทรัพยากรธรรมชาติมีทั้งภูเขาและทะเลเป็นต้นทุนทาง	81.ปราชญ์ชาวบ้านในเรื่องของหมอชาวบ้าน เช่น การนวด สมุนไพร 82.การศึกษาระบบภาคบังคับของรัฐ 83.ความหลากหลายทางภาษา 84.มีบุคลากรทางการศึกษาและสถาบันการศึกษาที่หลากหลาย

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และ ศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
อาชีพ ประชาชนมีรายได้จากหลายแหล่ง 61. มีความเจริญด้านอุตสาหกรรมมากขึ้น ประชาชนมุ่งเข้าสู่ภาคแรงงาน 62. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของนักท่องเที่ยวต่างชาติ (มาเลเซีย/จีน) 63. เป็นแหล่งศูนย์กลางการค้าชายแดนสำคัญ (ตลาดกิมหยง) 64. มีสนามบินนานาชาติ (หาดใหญ่) ที่เอื้อต่อการเดินทาง 65. เป็นพื้นที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจพื้นฐาน ให้มีความเจริญเพิ่มมากขึ้น 66. เป็นแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน	62.มีประวัติศาสตร์และภูมิหลังที่น่าภาคภูมิใจของคนในพื้นที่ 63.มีการส่งเสริมวัฒนธรรมในสถานศึกษา เช่น การรำมโนราห์ 64.มีความสามัคคี ไม่มีปัญหาด้านสังคม 65.เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข็มแข็ง 66.มีโบราณสถานโบราณวัตถุ 67.พหุวัฒนธรรม มีความสวยงาม 68.พหุวัฒนธรรม 3 ศาสนา 69.อาหาร 3 วัฒนธรรม ศาสนสถาน 3 ศาสนา การแต่งกาย 3 วัฒนธรรม	เศรษฐกิจและการท่องเที่ยว 55.จังหวัดสงขลามีแหล่งทรัพยากรทั้งทางทะเลและชายฝั่งที่อุดมสมบูรณ์ มีแหล่งพลังงานธรรมชาติสมบูรณ์ สงขลามีสถานศึกษาที่เป็นชั้นนำของประเทศและในภูมิภาคเอเชีย 56.มีสถานพยาบาล/โรงพยาบาลที่มีมาตรฐาน 57.จังหวัดสงขลามีทรัพยากรชายฝั่งมีสถานที่ท่องเที่ยวสวยงาม 58.มีความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ 59.มีทรัพยากรธรรมชาติที่	

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และ ศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
เมืองและส่วนชนบทเพิ่มมากขึ้น 67. มีอาชีพในพื้นที่/ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง 68. มีท่าเรือน้ำลึกขนส่งสินค้าที่สำคัญ 69. เป็นเมืองท่องเที่ยวและอุตสาหกรรม 70. เป็นศูนย์รวมของการขนส่งคมนาคม 71.เป็นแหล่งผลิตอาหารเกษตร-อุตสาหกรรมที่หลากหลาย 72. ประชาชนในพื้นที่สามารถใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร 73. เนื่องจากอยู่ใจกลางเมืองหาดใหญ่ สภาพเศรษฐกิจกำลัง	70.กลุ่มเครือข่ายมวลชนเข้มแข็ง 71.สังคมพหุวัฒนธรรม 4 วัฒนธรรม คือ พุทธ มุสลิม จีน คริสต์ และขนบธรรมเนียมประเพณี มีการสืบสานศิลปวัฒนธรรม 72.สังคมมีความใกล้ชิดกับศาสนาอิสลาม สามารถใช้กลไกทางศาสนาในการประชาสัมพันธ์ มีโครงสร้างสังคมที่มีความใกล้ชิดเชื่อมโยงกันผ่านกิจกรรมทางศาสนา 73.โครงสร้างประชาชนเป็นวัยหนุ่มสาว 74.วัฒนธรรมอาหารมุสลิมเป็นเอกลักษณ์และเป็นฮาลาล	หลากหลาย เช่น ป่าต้นน้ำ ชายฝั่งทะเล ป่าชายเลน 60.มีอัตลักษณ์ของความเป็นเมืองสองทะเล 61.มีธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งภูเขา แม่น้ำ น้ำตก ทะเล 62.แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหลากหลายแห่ง 63.มีคลองพะวง 64.มีป่าชายเลน (บ้านโคกไร่) 65.มีระบบสาธารณสุข เช่น รพ.สงขลา/โรงพยาบาลชุมชน 66.มีลำคลองที่สำคัญของคนในพื้นที่ที่ใช้ผลิตน้ำประปาเพื่อการอุปโภคบริโภคของคนในพื้นที่	

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และ ศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
ฟื้นฟูหลังโควิด-19 จากการดูตลาดและสถานที่ท่องเที่ยวเริ่มกลับมาแล้ว 74. มีสถานประกอบการที่หลากหลายทั้งโรงงานอุตสาหกรรม โรงแรม สถานบันเทิง 75. มีระบบคมนาคมที่ทันสมัย ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ 76. พื้นที่จังหวัดสงขลาติดประเทศมาเลเซีย 77. มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวทั้งในประเทศและจากต่างประเทศ 78. มีอาหารการกินอร่อย หลากหลาย	75.มีการใช้ชีวิตร่วมกันระหว่างไทยพุทธกับมุสลิม 76.บ้านโบราณ 100 ปี สระมาลา คุณค่าทางจิตใจและสถาปัตยกรรม 77.สุสานหินปอตูเอาเจ๊ะห์แกะสลัก (กุโบร์เปิงลีมอ) 78.ประเพณีวัฒนธรรมตามหลักศาสนาอิสลาม, การละเล่นพื้นบ้าน ชาวมลายูท้องถิ่น, มลายูกลาง, อาหรับ 79.มีวัตถุโบราณหรือโบราณสถานที่สำคัญ 80.มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม 81.มีลักษณะสังคมแบบสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข็มแข็งและได้รับการยอมรับ	67.มีการจัดการขยะ การลดขยะอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากคนในพื้นที่ 68.ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ในทุกด้าน 69.ประชาชนมีองค์ความรู้และเข้าใจพื้นที่ 70.มีเขา ป่า นา เล ที่อุดมสมบูรณ์ 71.มีป่าชายเลนพื้นที่ใหญ่ 72.อ่าวปัตตานี แม่น้ำปัตตานี 73.อุทยานแห่งชาติน้ำตกทรายขาว 74.แม่น้ำสายบุรี 75.ทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ อยู่ติดทะเล มีทรัพยากรสัตว์น้ำ	

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และ ศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
79. ขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 1 ของภาคใต้ 80. มีพื้นที่ติดกับชายแดนมาเลเซีย สามารถเชื่อมโยงทางการค้า 81. มีนิคมอุตสาหกรรมภาคใต้ 82. มีพื้นที่ติดกับประเทศมาเลเซีย ก็จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาบ่อยๆ 83. มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญหลายแห่ง 84. อาชีพเกษตรกรรม 85. อาชีพการประมง เช่น ประมงพื้นบ้าน 86. การเกษตร การท่องเที่ยว พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ สุขภาพ		76.เป็นแหล่งทำการประมงสำคัญของประเทศประชาชนมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาหารและศิลปะวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ในการประกอบอาชีพ 77.มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะกับทำการท่องเที่ยว 78.ทรัพยากรทางทะเล 79.พื้นที่การเกษตรที่อุดมสมบูรณ์ 80.เป็นแหล่งสร้างอาชีพ ทั้งคนไทยและสาวแรงงานต่างประเทศ 81.ทรัพยากรมนุษย์มีเยอะแต่ยังขาดช่องทางในการได้รับความรู้ในเรื่องการใช้ทรัพยากร	

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และ ศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
87. รายได้ส่วนใหญ่ของคนในพื้นที่มาจากภาคเกษตรกรรม 88. มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่คอยสนับสนุนให้นำสินค้าภาคเกษตรมาขายในโรงงาน 89. มีพื้นที่กระจายสินค้าทางการเกษตร เช่น มีการเปิดตลาดสินค้าเกษตร 90. มีกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน 91. ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา 92. มีผลไม้เศรษฐกิจ 93. ทรัพยากรทางทะเล		82.ลำคลองไหลผ่าน 2 สาย, แหล่งน้ำธรรมชาติ เช่า สระน้ำ 83.สวนยาง, ส่วนมะพร้าว, นาข้าว, พืชผักสวนครัว, ต้นยางนา, ต้นตะเคียน ปราชญ์ชาวบ้านในการทำผ้ามัดย้อม, ผ้าพิมพ์ลายใบไม้ 84.เป็นพื้นที่ติดทะเลหรือมีชายฝั่งทะเลที่สวยงามมีป่าชายเลนที่ยังสมบูรณ์หลายพื้นที่ 85.ความหลากหลายทางภาษา 86.มีลักษณะภูมิศาสตร์ทางน้ำ/อ่าวปัตตานี ที่สร้างความได้เปรียบเชิงพื้นที่ มีความอุดมสมบูรณ์แม่น้ำหลายสายเป็นแหล่งคมนาคม	

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และ ศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
94. อุตสาหกรรมสินค้าส่งออกด้านประมง 95. สินค้า GI เช่น ปลากุเหลา, ทุเรียนทรายขาว, ตลาดนัดชุมชน 96. ผลผลิตทางการเกษตรและนวัตกรรมชุมชน 97. รูปแบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจมีความหลากหลายทั้งอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การท่องเที่ยวและบริการ 98. เป็นแหล่งทำการประมงสำคัญของประเทศมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ สามารถส่งเสริมให้ชาวบ้านสร้างรายได้จากอาชีพ		เชื่อมโยงกับอ่าวปัตตานี มีพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่ติดต่อกันเป็นระยะยางตลอดแนวชายฝั่งด้านตะวันออก 87.มีพื้นที่ป่าชายเลนที่มีความอุดมสมบูรณ์	

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และ ศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
ดั้งเดิมได้ดี มีมาตรการส่งเสริมการลงทุนจากภาครัฐมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ 99. มีความคล่องตัวพอประมาณ 100. มีการจับจ่ายใช้สอยของประชาชนสังเกตจากตลาดร้านอาหาร 101. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อาทิ วัดช้างไห้ ศาลเจ้าแม่ลิ่มก่อเหนี่ยว มัสยิดกลางปัตตานี เมืองโบราณ 102. ในภาคเศรษฐกิจเนื่องจากมีสถานการณ์ความไม่สงบทำให้เศรษฐกิจซบเซาส่งผลให้การท่องเที่ยวเกิดปัญหา			

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และ ศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
103. โรงงานจัดทำหมวกกะปิเยาะ 104. ฟาร์มนกเขาชวา 105. ผ้ามัดย้อม โดยกลุ่มซายัง 106. เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและสินค้าทางทะเลที่สำคัญ			

คำถาม 2. ข้อจำกัดใดในพื้นที่ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ตามข้อ 1 ดังต่อไปนี้

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
1. เศรษฐกิจ จังหวัดสงขลามีรายได้สำคัญจากธุรกิจการท่องเที่ยวทำให้ต้องพึ่งพาต่างชาติเป็นหลัก ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลด้านเศรษฐกิจจึงควบคุมได้ยาก 2. สงขลามีการขยายตัวแบบกระจุกคือมีการเติบโตเฉพาะที่ 3. ค่าครองชีพของคนจังหวัดสงขลา สูงมาก ราคาอาหารและบริการค่อนข้างแพง 4. พื้นที่มีความสมบูรณ์ มีการปลูกผลไม้ แต่ไม่สามารถต่อยอดได้/ เทพา สงขลา 5. จ.สงขลา ทรัพยากรธรรมชาติและ	1. การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไม่กว้างขวางเท่าที่ควรจะเป็น (เทพา) 2. มาตรฐานคุณภาพชีวิตยังต่ำ คนมีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์ยังมีอยู่มาก (เทพา) 3. เด็กไม่มีสถานะทางสังคม/ปัตตานี 4. เด็กไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ต้องเปิดโอกาสให้เด็กมีชื่อในทะเบียนบ้าน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ มีสิทธิเป็นคนไทย 5. ภาคท้องถิ่นมีปัญหาด้านกฎหมาย ทั้งทางด้านสังคม ศิลปวัฒนธรรม สุขภาพ คุณภาพชีวิต รวมไปถึงทรัพยากรมนุษย์/ปัตตานี	1. ทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์ แต่มีนักท่องเที่ยวน้อยมาก/เทพา สงขลา 2. ไม่ได้รับการส่งเสริมทางด้านการท่องเที่ยวเท่าที่ควร (โปรโมทการท่องเที่ยวไม่ได้ เนื่องจากข่าวสถานการณ์ไม่สงบ) 3. จ.สงขลา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม เช่น คลองสำโรง อ.เมืองสงขลา น้ำเน่าเสียมีความตื้นเขิน ประชาชนบุกรุก หากสามารถแก้ไขพัฒนาให้สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ จะสามารถเพิ่มศักยภาพการพัฒนาได้ด้านการท่องเที่ยวได้มาก 4. ปากน้ำปัตตานีตื้นเขิน เรือเข้าออกลำบากมาก	1. คุณภาพการศึกษาในเขตเมืองและชนบท จังหวัดสงขลา มีความแตกต่างกัน ผู้ปกครองต้องลงทุนด้านการศึกษาสูง 2. สงขลามีจุดเด่นด้านการศึกษา แต่ไม่ตอบโจทย์อาชีพ/สงขลา 3. จะต้องดูว่าการศึกษาอย่างไร ที่จะตอบโจทย์อาชีพ 4. การพัฒนาการศึกษาที่จะตอบโจทย์อาชีพทำได้ยาก จะต้องดูว่าจะทำอย่างไรให้ประชาชนรู้ว่ามีอาชีพใหม่ ๆ อะไร เพื่อให้การศึกษาตอบโจทย์อาชีพข้างหน้า

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม เช่น คลองสำโรง อ.เมืองสงขลา น้ำเน่าเสียมีความตื้นเขินประชาชนบุกรุก หากสามารถแก้ไขพัฒนาให้สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ จะสามารถเพิ่มศักยภาพการพัฒนาได้ด้านการท่องเที่ยวได้มาก 6. ทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์ แต่มีนักท่องเที่ยวน้อยมาก/เทพา สงขลา 7. ไม่ได้รับการส่งเสริมทางด้านการท่องเที่ยวเท่าที่ควร (โปรโมทการท่องเที่ยวไม่ได้ เนื่องจากข่าวสถานการณ์ไม่สงบ) 8. การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไม่กว้างขวางเท่าที่ควรจะเป็น (เทพา)	6. ท้องถิ่นมีเจตนาในการขับเคลื่อนงานตามนโยบายรัฐบาล 7. ท้องถิ่นพบปัญหาในข้อกฎหมาย ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาจนจบกระบวนการได้ 8. ท้องถิ่นต้องรับผิดชอบทุกเรื่อง ทั้งคุณภาพชีวิต ที่อยู่อาศัย โรงเรียน 9. (เสนอให้มีการต่อยอดในข้อกฎหมาย เพื่อที่จะทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้) 10. ปัญหายาเสพติดทั้ง 2 จังหวัด และปัญหาสุขภาพแม่และเด็กในจังหวัดปัตตานี 11. ความยากจนข้ามรุ่นปัตตานี 12. จากสัดส่วนคนจนของจังหวัดปัตตานี ที่อยู่ในลำดับรั้งท้ายของประเทศ ส่งผลต่อ	5. ทรัพยากรด้านการกัดเซาะชายฝั่ง / ปัตตานี 6. เป็นเรื่องที่ทำลายความมั่นคง เนื่องจากเป็นพื้นที่เศรษฐกิจ และพื้นที่ที่อยู่อาศัย 7. การจัดการขยะ ของเสียทุกประเภท ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ยังไม่เป็นระบบ เช่น ขยะในพื้นที่หาดชายฝั่งทะเล ใน. จ.สงขลา จ.ปัตตานี , การปล่อยน้ำเสียลงสู่คูคลอง ทะเล มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติชายฝั่งทะเล และการท่องเที่ยว 8. บางพื้นที่ก็เป็นพื้นที่สงวนหรือเป็นพื้นที่ส่วนบุคคล ซึ่งจะมีกฎหมายที่ดินมาเกี่ยวข้อง	5. น้ำท่วมในเขตพื้นที่เศรษฐกิจ เทศบาลเมืองปัตตานีแม่น้ำปัตตานีล้นตลิ่งเนื่องจากแม่น้ำตื้นเขิน 6. การขาดฐานข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน/ปัตตานี 7. ขอให้ความสำคัญกับปราชญ์ชาวบ้านด้านการทำเรือกอและ เนื่องจากเป็นศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญของพื้นที่ 8. ผลการทำโครงการพัฒนาของกลุ่มจังหวัด/จังหวัด ไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ทำให้เสียโอกาสมาก เช่น ศูนย์โอทอปที่หนองจิก สถานที่ขายอาหารที่หาดรูสะมิแล 9. สงขลากับปัตตานีสังกัดแยกกลุ่มจังหวัด

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
9. มาตรฐานคุณภาพชีวิตยังต่ำ คนมีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์ยังมีอยู่มาก (เทพา) 10. ปัตตานีอยู่ในพื้นที่เสี่ยงจากเหตุการณ์ไม่สงบส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ 11. การผลิตข้าวเกรียบ/ปัตตานี 12. ไม่มีกระบวนการวิจัย (Research) 13. ไม่มีคนทำการตลาดให้ 14. ท่าเรือปัตตานีทิ้งร้าง / ปัตตานี 15. ข้อเสนอให้ช่วยในเรื่องการทำให้การประมงกลับมามีการค้าขายและกลับมาคึกคักเช่นเดิม 16. ความยากจน จังหวัดปัตตานี	เด็กและเยาวชนในพื้นที่เนื่องจาก จังหวัดปัตตานีนิยมมีบุตร แต่ในการเลี้ยงดูเด็กและเยาวชน กลับพบว่าครอบครัวส่วนใหญ่มีความยากจน ทำให้การเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนเติบโตในภาวะที่ไม่เหมาะสม รายได้ไม่พอเลี้ยงดู บางครอบครัวต้องให้เด็กออกกลางคัน เพื่อหาเลี้ยงชีพและเลี้ยงครอบครัว ส่งผลให้ความยากจนข้ามรุ่น สู่บุตรของตนเอง ไม่หลุดพ้นความยากจน สะท้อนได้จากตัวเลขผู้ลงทะเบียนเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิด ที่ผู้ลงทะเบียนต้องมีรายได้ต่ำกว่า 1 แสนบาทต่อปี และจากสถิติพบว่า เด็ก 100 คนมีมากถึง 60-70 คนที่มีความยากจน เป็นต้น	9. การบริหารจัดการขยะและมลพิษทางสิ่งแวดล้อมยังไม่เพียงพอหรือยังไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร 10. การพัฒนาหรือโครงการพัฒนาส่วนใหญ่ จะมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน เช่น จากประเภทเกษตรกรรมไปเป็นอุตสาหกรรม ซึ่งส่วนใหญ่จะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 11. ขาดการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบทำให้การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ยั่งยืน 12. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขาดการดูแลเอาใจใส่จากประชาชนในพื้นที่เท่าที่ควร	สงขลาอยู่กลุ่มฝั่งอ่าวไทย ปัตตานีอยู่กลุ่มใต้ชายแดน การบังคับใช้แผนแม่บทควรคำนึงถึงเรื่องนี้ด้วย 10. การเปิดใจรับของชาวบ้านในชุมชน การพูดคุย 11. ความไว้วางใจของประชนในพื้นที่ ที่มีต่อหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ในการการดำเนินโครงการพัฒนาต่าง ๆ 12. ประชาชนยังขาดการเข้าถึงเทคโนโลยี 13. ขาดการกระจายการศึกษาที่มีคุณภาพให้ทั่วถึงและเสมอภาค 14. ทรัพยากรมนุษย์ในพื้นที่บางส่วนขาดการ

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
17. ความยากจนถือเป็นปัญหาหลักของจังหวัดปัตตานี จะเห็นได้จากการจัดลำดับของสัดส่วนคนจนจากการสำรวจสภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ตั้งแต่ปี 2547 ถึง 2563 จังหวัดปัตตานี ติด TOP 10 ทุกปี และเป็นลำดับที่ 1 จนที่สุดของประเทศติดต่อกันตั้งแต่ปี 62-63 โดยสะท้อนได้จากตัวชี้วัดต่าง ๆ ทั้งนี้หากดูจากดัชนี HAI พบว่า จังหวัดปัตตานีมักนิยมทำงานในพื้นที่มากกว่านอกพื้นที่ ทำให้ยอมทำงานต่ำกว่าระดับการศึกษาของตนเองเพื่อที่จะได้อยู่กับครอบครัว และมีอัตราการ	13. โบราณสถานถูกทิ้งร้าง/ปัตตานี 14. จะต้องดูว่าจะทำอย่างไรให้สิ่งที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมจะสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน แต่ยังคงรักษาคุณค่าของวัฒนธรรมในพื้นที่อยู่ 15. ความเลื่อมล้ำในสังคมการเข้าถึงยากของภาครัฐที่จะเข้าไปช่วยเหลือทำให้ประชาชนได้ไม่ทั่วถึง 16. ปัญหาทางสังคม เช่น ยาเสพติด คุณภาพชีวิต 17. มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมขาดการดูแลส่งเสริมและสนับสนุนอย่างจริงจังต่อเนื่อง ทำให้ขาดความยั่งยืน 18. ประชากรส่วนหนึ่งยังไม่เข้าใจภาษาไทย	13. ห้ามพัฒนา ยกเว้นเป็นการช่วยเหลือทางวิชาการที่มีส่วนสำคัญ จำนวนจริง เช่น โครงการพระราชดำริ 14. ขาดความร่วมมืออย่างจริงจังของราษฎรในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างยั่งยืน 15. การพัฒนาในด้านเศรษฐกิจที่ไม่สอดคล้องกับการดูแลสิ่งแวดล้อมเพราะการดูแลสิ่งแวดล้อมนักธุรกิจดูแล้วเป็นเรื่องยากและใช้งบประมาณสูง 16. ขาดการวางแผนและจัดการที่เคร่งครัดทุกในระดับตั้งแต่นโยบายสู่ภาคปฏิบัติในระดับท้องถิ่น 17. มีการบุกรุก/รุกล้ำจากผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นและระดับสูงที่อยู่เหนือกฎหมาย	พัฒนาเนื่องจากสถานการณ์ยาเสพติดและบ่อนคาสิโนในพื้นที่ 15. การพัฒนาฝีมือแรงงานยังขาดแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพจำนวนหรือปริมาณคนรุ่นใหม่ที่เข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นมีน้อย 16. ประชาชนในพื้นที่ได้รับการศึกษา แต่ไม่สามารถประกอบอาชีพตามที่จบการศึกษาในพื้นที่ 17. ในพื้นที่มีแต่โรงเรียนระดับประถมศึกษา ไม่มีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา 18. แหล่งการศึกษามีน้อย

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
ว่างงานค่อนข้างมาก เป็นต้น 18. ขาดการต่อยอดรายได้ ในพื้นที่/ปัตตานี 19. คนขาดการพัฒนาเพื่อต่อยอดรายได้ 20. ไม่สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาให้เป็นรายได้ และสร้างอาชีพให้กับชุมชนได้ 21. การประมงพื้นบ้านในปัตตานี/ปัตตานี 22. ยังพบการทำประมงผิดกฎหมาย ที่มารุกล้ำพื้นที่ทำประมงพื้นบ้าน 23. จะทำอย่างไรให้การประมงในพื้นที่เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เช่น การทำบ้านปู	19. การขาดความเข้าใจระหว่างกันในสังคมพหุวัฒนธรรม 20. ศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่ขาดการดูแลอย่างต่อเนื่อง 21. การเข้ามาของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้คนรุ่นใหม่ไม่มีการสืบทอดสังคมและศิลปวัฒนธรรมประจำถิ่น 22. ประชาชนขาดการไว้วางใจ ขาดความเชื่อใจ ต่อการดำเนินโครงการของภาครัฐ จากการร่วมดำเนินงานที่เคยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจนไว้วางใจ สุดท้ายภาครัฐกลับมีโครงการที่เป็นปัญหา และไม่ผ่านการรับรู้ของประชาชน ทำให้ความไว้วางใจถูกลดทอนลงจากประชาชนอย่างมาก	กฎหมายว่าอะไรไม่ได้ ดังเช่น หัวเขาแดงที่มีการบุกรุกขุดเขา 18. ขาดการดูแลอย่างจริงจัง 19. มีแหล่งเรียนรู้ และทรัพยากรธรรมชาติ มีความอุดมสมบูรณ์ แต่มีข้อจำกัดขาดจิตสำนึกรักษาที่ยั่งยืนและการปลูกฝังประโยชน์ 20. งบประมาณในการพัฒนาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีจำนวนจำกัด 21. ข้อจำกัดด้านการทำประมง 22. ราคาผลผลิตทางการเกษตรต่ำ 23. มีที่ดินในการประกอบอาชีพน้อยลง เนื่องจากประชาชนเพิ่มมากขึ้น 24. ถมแหล่งน้ำ ทางน้ำเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย	19. สถานศึกษามีเฉพาะกลุ่ม 20. ปัญหายาเสพติดที่จะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนามนุษย์ 21. ปัญหาการคอรัปชั่นของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจต่อการตัดสินใจโครงการ 22. สังคมชนบทบางแห่งการศึกษายังมีน้อย เด็กไม่มีทุนในการศึกษา 23. การเมืองการปกครองที่เสื่อม ทำลายความเป็นปึกแผ่นของชุมชน 24. ขาดแรงงานที่จำเป็น/ตำแหน่งที่ต้องการ ทำให้ได้แรงงานต่างถิ่น

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
24. เด็กไม่มีสถานะทางสังคม/ ปัตตานี 25. เด็กไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ต้องเปิดโอกาสให้เด็กมีชื่อในทะเบียนบ้านเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ มีสิทธิเป็นคนไทย 26. ภาคท้องถิ่นมีปัญหาด้านกฎหมาย ทั้งทางด้านสังคม ศิลปวัฒนธรรม สุขภาพ คุณภาพชีวิต รวมไปถึงทรัพยากรมนุษย์/ปัตตานี 27. ท้องถิ่นมีเจตนาในการขับเคลื่อนงานตามนโยบายรัฐบาล 28. ท้องถิ่นพบปัญหาในข้อกฎหมาย ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาจนจบกระบวนการได้	23. การขาดความเข้าใจระหว่างกันของสังคมพหุวัฒนธรรม 24. ศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่ขาดการประชาสัมพันธ์ 25. ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมขาดการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง" 26. ศิลปวัฒนธรรมในชุมชนท้องถิ่น ภูมิปัญญา ปราชญ์ชาวบ้านได้เสียชีวิต ล้มหายตายจาก โดยไม่มีการสืบทอดหรือถ่ายทอดต่อมายังรุ่นต่อไป เนื่องจากขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ 27. ขาดงบประมาณในการส่งเสริมด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านสุขภาพของประชาชน 28. วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน 29. ความหลากหลายทางด้านศาสนา	25. การนำทรัพยากรธรรมชาติใช้ผิดวัตถุประสงค์ เช่น ที่ดินการเกษตรนำมาใช้เป็นนิคมอุตสาหกรรม 26. การทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยมนุษย์ที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การทำ Homestay ในพื้นที่ทะเลสาบสงขลา / การปล่อยน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมลงสู่ลำคลองที่ไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลา 27. การทำลายสิ่งแวดล้อมหรือการใช้ทรัพยากรเกินความสมดุล 28. ภัยธรรมชาติคุกคามต่อเนื่อง	25. ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในเมือง-ชนบท 26. ปัญหาสุขภาพแม่และเด็ก 27. ขาดครุภัณฑ์ที่เพียงพอในการจัดการเรียนการสอน 28. ชุมชนยังขาดความรู้ในการพัฒนาเทคโนโลยีที่มากขึ้นส่งผลต่อทัศนคติของคนในชุมชน 29. ประชาชนบางพื้นที่เข้าไม่ถึงการประชาสัมพันธ์ ข่าวสารต่าง ๆ 30. ประชาชนบางกลุ่มขาดการเข้าถึงด้านเทคโนโลยี 31. ติดยาเสพติด และขาดการส่งเสริมที่ดี

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
29. ท้องถิ่นต้องรับผิดชอบทุกเรื่อง ทั้งคุณภาพชีวิต ที่อยู่อาศัย โรงเรียน 30. (เสนอให้มีการต่อยอดในข้อกฎหมาย เพื่อที่จะทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้) 31. ปัญหายาเสพติดทั้ง 2 จังหวัด และปัญหาสุขภาพแม่และเด็กในจังหวัดปัตตานี 32. ทรัพยากรด้านการกัดเซาะชายฝั่ง / ปัตตานี 33. เป็นเรื่องที่ทำลายความมั่นคง เนื่องจากเป็นพื้นที่เศรษฐกิจ และพื้นที่ที่อยู่อาศัย 34. ความยากจนข้ามรุ่นปัตตานี 35. จากสัดส่วนคนจนของจังหวัดปัตตานี	30. มีคนต่างถิ่นอพยพเข้ามาอยู่ในจังหวัดสงขลามากขึ้น วิถีชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป 31. เป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ความใกล้ชิดกับญาติพี่น้องน้อยลง 32. ไม่มีศูนย์เรียนรู้ หรือห้องเรียนชีวิต 33. ขาดการบูรณาการที่ชัดเจน 34. ควรมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ทางด้านนี้โดยตรง เพื่อให้ความรู้และข้อมูลที่ถูกต้องแก่คนในชุมชนด้วยข้อจำกัดด้านพหุวัฒนธรรม การจัดทำแผนพัฒนาจึงต้องวิเคราะห์ความเสี่ยงหลายด้าน หากมองเพียงมุมเดียวจะไม่สามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน	29. มลพิษที่จะเกิดขึ้นหลังการพัฒนา ที่ขาดการควบคุมที่ดี 30. ทรัพยากรถูกทำลายและได้รับการผลกระทบทั้งในระยะสั้น - ยาว 31. ปัญหาขยะล้นเมือง ขาดการจัดการที่ถูกหลักวิขาการ 32. เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบทางด้านนี้มีไม่เพียงพอ 33. ขาดบุคลากรในตำแหน่งที่จะปฏิบัติงานด้านนี้เมื่อเกิดปัญหา 34. แหล่งน้ำถูกทำลายจากการปล่อยของเสีย ขยะปฏิกูลลงสู่ลำคลองจากระบบอุตสาหกรรม 35. จังหวัดสงขลามีปัญหาขยะทั้งขยะในเมือง/ชุมชนและขยะทะเล	32. สถานศึกษาในพื้นที่มีจำกัด คนส่วนใหญ่ส่งบุตรหลานไปเรียนในตัวเมือง 33. ประชาชนยังขาดโอกาสในด้านต่าง ๆ ส่งผลต่อการพัฒนาด้านต่าง ๆ 34. ปัญหายาเสพติดในชุมชน 35. ปัญหาครอบครัว 36. สถานศึกษาขาดคุณภาพ 37. สถานการณ์ความไม่สงบ ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรและเวลาเรียนของนักเรียน 38. การได้มาของบุคลากรทางการศึกษาที่มาจากการเยียวยา

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
ที่อยู่ในลำดับรั้งท้ายของประเทศ ส่งผลต่อเด็กและเยาวชนในพื้นที่ เนื่องจากจังหวัดปัตตานีนิยมมีบุตรแต่ในการเลี้ยงดูเด็กและเยาวชน กลับพบว่าครอบครัวส่วนใหญ่มีความยากจน ทำให้การเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนเติบโตในภาวะที่ไม่เหมาะสม รายได้ไม่พอเลี้ยงดู บางครอบครัวต้องให้เด็กออกกลางคัน เพื่อหาเลี้ยงชีพและเลี้ยงครอบครัว ส่งผลให้ความยากจนข้ามรุ่น สู่บุตรของตนเอง ไม่หลุดพ้นความยากจน สะท้อนได้จากตัวเลขผู้ลงทะเบียนเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิด ที่ผู้ลงทะเบียนต้องมีรายได้ต่ำกว่า 1 แสนบาทต่อปี	35. ยังมีการก่อการร้ายในพื้นที่ สร้างความไม่ปลอดภัยในการดำรงชีวิต 36. แหล่งชุมชนและที่อยู่อาศัยค่อนข้างแออัดและเสื่อมโทรม 37. มีปัญหาสังคม/ยาเสพติด/การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร 38. คนตกงาน ไม่มีงานทำ 39. จังหวัดสงขลามีปัญหาความ ไม่สงบในพื้นที่บางพื้นที่ 40. การหลั่งไหลของวัฒนธรรมต่างชาติ ส่งผลให้เยาวชนมีค่านิยมไม่เหมาะสม 41. มาตรการบังคับใช้กฎหมาย ไม่เคร่งครัด 42. วัฒนธรรมต่างชาติมีผลอย่างมากถึงค่านิยมของคนในสังคม	36. การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศจากภาวะโลกร้อน 37. การกัดเซาะชายฝั่ง 38. คนในพื้นที่ไม่ร่วมกันอนุรักษ์หรือรักษา 39. ป่าชายเลนเริ่มมีน้อย 40. การบุกรุกของเมือง 41. ขาดการอนุรักษ์, ทำลาย 42. ปัญหาภัยธรรมชาติ น้ำท่วมขัง 43. ปัญหาการจัดการของเสียจากโรงงาน 44. ปัญหาการจัดการขยะในครัวเรือนทำให้เกิดมลภาวะในท้องถิ่น 45. ปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะขยะ ชุมชนแถบชายฝั่งทะเล โดยเฉพาะชุมชนมุสลิม 46. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใช้ได้ไม่เต็มที่	ส่งผลต่อระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก 39. การเลื่อนวิทยาฐานะแบบ ว 10 ส่งผลต่อสุขภาพการศึกษา 40. ครูมักจะทำวิทยาฐานะจนละเลยการสอน 41. มีความเลื่อมล้ำทางด้านการศึกษา 42. การกระจายทางการศึกษายังไม่ทั่วถึง 43. จบการศึกษาแต่ไม่สามารถหางานในพื้นที่ได้ 44. ขาดความรู้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ 45. ไม่มีความรู้ด้านการตลาด

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
และจากสถิติพบว่า เด็ก 100 คนมีมากถึง 60-70 คนที่มีความยากจน เป็นต้น 36. โบราณสถานถูกทิ้งร้าง/ปัตตานี 37. จะต้องดูว่าจะทำอย่างไรให้สิ่งที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมจะสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน แต่ยังคงรักษาคุณค่าของวัฒนธรรมในพื้นที่อยู่ 38. ปากน้ำปัตตานีตื้นเขิน เรือเข้าออกลำบากมาก 39. การขาดแคลนแรงงานในด้านวิชาชีพเฉพาะทางความต่อเนื่องของแรงงานในปัจจุบัน และอนาคต ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี และสงขลา	43. ขาดการสืบสาน 44. ด้านความหลากหลายของวัฒนธรรม 45. ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ 46. การอ้างบทบัญญัติทางศาสนาที่ผิดและถูกนำมาปลูกฝังให้แก่ประชาชนในพื้นที่ 47. พื้นที่บางพื้นที่มีความหวาดระแวง หน่วยงานราชการ 48. ความแตกต่างความเชื่อและความศรัทธาของคนในพื้นที่ 49. ความไม่สงบในพื้นที่+ภาพลักษณ์ 50. โบราณวัตถุและโบราณไม่ได้รับการดูแล 51. การสื่อสารและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	47. การประมงที่เกินขอบเขตและไม่เคารพกฎหมาย 48. น้ำท่วมซ้ำซาก 49. การเสริมสร้างเครือข่ายประดับการพัฒนา 50. สัตว์น้ำในทะเลลดลงเนื่องจากมีการรุกล้ำจับสัตว์น้ำมากเกินไป 51. การใช้เครื่องมือที่ผิดกฎหมายในการประมง 52. มีขยะจำนวนเยอะ 53. การกำกับดูแลการอนุรักษ์คนในพื้นที่ที่ขาดการรับรู้และการมีส่วนร่วมการพัฒนาและฟื้นฟูที่ขาดความรู้และความร่วมมือของคนในพื้นที่การใช้ประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีระบบแต่ขาดการมีส่วนร่วม	46. ไม่ช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรที่รัฐสนับสนุนให้ เห็นว่าเป็นหน้าที่ของรัฐ 47. ความเข้าใจด้านภาษา 48. ความเปราะบางทางด้านความรู้ทางด้านภาษาของประชาชนในพื้นที่ 49. ปะชาชนในวัยแรงงานในจังหวัดปัตตานี ได้รับการพัฒนาทักษะ ในการประกอบอาชีพค่อนข้างน้อย งานด้านขยะมีจำกัด และชุมชนยังขาดความตระหนักในเรื่องจัดการขยะ

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
40. การจัดการขยะ ของเสียทุกประเภท ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ยังไม่เป็นระบบ เช่น ขยะในพื้นที่หาดชายฝั่งทะเล ใน.จ.สงขลา จ.ปัตตานี , การปล่อยน้ำเสียลงสู่คูคลอง ทะเล มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติชายฝั่งทะเล และการท่องเที่ยว 41. ศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่ขาดการดูแลอย่างต่อเนื่อง 42. สถานการณ์ โควิด 19 43. ในระชุมชน ท้องถิ่นขาดการพัฒนาเศรษฐกิจหรือพัฒนาไม่ต่อเนื่อง 44. มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมขาดการดูแลส่งเสริมและสนับสนุน	52. ภูมิปัญญาท้องถิ่นถูกทอดทิ้งความแตกต่างทางความคิดวัฒนธรรม 53. การรับรู้และการสื่อสารภาษา วัฒนธรรมที่ต่างกัน ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างประชาชนในพื้นที่กับหน่วยงานภาครัฐ ทำให้ประชาชนไม่เชื่อมั่นในนโยบายของภาครัฐ	54. ข้อจำกัดข้อกฎหมายพื้นที่ไม่มีอำนาจจัดการพื้นที่เองได้ เกิดการกัดเซาะในพื้นที่ตลอดแนวชายฝั่ง 55. การเปลี่ยนแปลงชายฝั่งที่ถูกกัดเซาะ 56. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีผลกับอาชีพ 57. ทรัพยากรทางทะเลลดน้อยลงส่งผลต่ออาชีพ 58. ปัญหาเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยและการบริหารจัดการงบประมาณและบุคลากรที่ดูแลทรัพยากรทางทะเลและประมง ถูกทำลายจากเครื่องมือการจับสัตว์น้ำที่ไม่ถูกต้อง	

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
อย่างจริงจังต่อเนื่อง ทำให้ขาดความยั่งยืน 45. การสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้า บริการ การท่องเที่ยว ในระดับท้องถิ่นยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร 46. บางฤดูกาลผลิตผลทางการเกษตรตกต่ำ 47. บางพื้นที่ก็เป็นพื้นที่สงวน หรือเป็นพื้นที่ส่วนบุคคล ซึ่งจะมีกฎหมายที่ดินมาเกี่ยวข้อง 48. ขาดการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบทำให้การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ยั่งยืน 49. การบริหารจัดการขยะและมลพิษทางสิ่งแวดล้อม			

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
ยังไม่เพียงพอหรือยังไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร 50. การพัฒนาหรือโครงการพัฒนาส่วนใหญ่จะมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน เช่น จากประเภทเกษตรกรรมไปเป็นอุตสาหกรรม ซึ่งส่วนใหญ่จะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 51. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขาดการดูแลเอาใจใส่จากประชาชนในพื้นที่เท่าที่ควร 52. ความเลื่อมล้ำในสังคม การเข้าถึงยากของภาครัฐที่จะเข้าไปช่วยเหลือทำให้ประชาชนได้ไม่ทั่วถึง			

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
53. ปัญหาทางสังคม เช่น ยาเสพติด คุณภาพชีวิต 54. ประชากรส่วนหนึ่งยังไม่เข้าใจภาษาไทย 55. การขาดความเข้าใจระหว่างกันในสังคมพหุวัฒนธรรม 56. การสร้างความรับรู้และความเข้าใจ ที่ส่งผลต่อรายได้ความเป็นอยู่ที่ทำให้วิถีชีวิตแบบเดิมเปลี่ยนไป 57. รายได้การจ้างงานค่อนข้างน้อย ทำให้ประชาชนหันกลับมาประกอบอาชีพส่วนตัว 58. ขาดความต่อเนื่องของภาคอุตสาหกรรม เมื่อเปรียบเทียบกับภาคอื่น ๆ 59. ขาดการส่งเสริมและกำหนดนโยบายที่ชัดเจน			

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
จากภาครัฐ ที่จะทำให้ภาคใต้แข่งขันกับภูมิภาคอื่น ๆ ได้ 60. การสนับสนุนจากภาครัฐไม่ครอบคลุมในบางพื้นที่ 61. ข้อจำกัดบางอย่าง ในการส่งออกสินค้า 62. การขยายตัวทางเศรษฐกิจเติบโตบางอำเภอ 63. การได้ประโยชน์กลุ่มชนบางกลุ่ม 64. ขาดการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐ 65. ถนนชายแดนคับแคบไม่เพียงพอกับการขนส่งสินค้า 66. งบประมาณในการส่งเสริมการท่องเที่ยวมีจำกัด			

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
67. ชาวบ้านมีรายได้น้อยโดยเฉพาะด้านการเกษตร 68. ข้อจำกัดทางด้านอาชีพ 69. ประชากรสมัยใหม่ (คนรุ่นใหม่) ไปประกอบอาชีพตามบรรพบุรุษ มักจะประกอบอาชีพภาคแรงงาน 70. ขาดการพัฒนาเมือง/รูปแบบผังเมือง/ความสะอาด เพื่อรองรับการท่องเที่ยวโดยเฉพาะในเทศบาลนครหาดใหญ่ที่ในหลายพื้นที่มีความสกปรก/มีขยะมาก 71. การพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนเมืองใหญ่ แต่ไม่กระจายไปสู่สังคมชนบท			

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
72. ขาดการพัฒนาหรือส่งเสริมผลการผลิต/การตลาด 73. ค่าครองชีพสูง รายได้ต่ำ 74. ขาดการส่งเสริมและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า 75. งบประมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการของคนในพื้นที่ 76. มีการขยายของเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม 77. รายได้ของประชากรยังมีความเหลื่อมล้ำ 78. ปัญหาจากโควิด-19 กระทบการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ			

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
79. ผู้ประกอบการบางส่วนยังขาดความรู้กับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากโลกเปลี่ยนเร็ว 80. ขาดความรู้การใช้เทคโนโลยี 81. คนส่วนใหญ่มีรายได้น้อย/ราคายางตกต่ำ 82. มาตรการกีดกันทางการค้าของบางประเทศ 83. การฟื้นตัวของเศรษฐกิจ 84. เป็นจังหวัดเมืองใหญ่ซึ่งบางพื้นที่มีสินค้าหรือบางอย่างที่สามารถก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจได้ แต่กลับไม่ได้รับการเข้าถึง 85. รายได้ไม่แน่นอน 86. ทรัพยากรมีน้อย			

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
87. ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ,ความปลอดภัย, ปัญหายาเสพติด, ขาดแคลนวัยทำงาน 88. คนวัยทำงานออกไปทำงานนอกพื้นที่ 89. อาชีพเกษตรกรรมไม่ได้รับการสานต่อ 90. การคมนาคมไม่สะดวก 91. ทางเลือกทางอาชีพคนในพื้นที่มีน้อย ส่วนใหญ่ทำสวนยางพารา 92. สินค้าการเกษตรราคาต่ำ 93. รายได้ประชากรลดน้อยลง 94. การทำประมงที่ผิดกฎหมาย การทำประมงที่ขาดการรายงาน และการทำประมงที่ขาดการควบคุม Illegal			

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
Unreported and Unregulated Fishing (IUU) 95. การขาดสนามบิน 96. เส้นทางการคมนาคม 97. ไม่ค่อยมีนักลงทุนเข้ามาลงทุนมากนัก 98. เหตุการณ์ความไม่สงบ 99. กฎหมายเกี่ยวกับผู้ประกอบการธุรกิจประมง ควรมีการบูรณาการร่วมมือในการพัฒนาทุกภาคส่วนอย่างจริงจัง 100. ด้านเส้นทาง : ถนนเข้าตัวเมืองปัตตานีช่วงหนองจิก ผ่านชุมชนอาจเกิดอันตรายและมีทางโค้งเยอะมาก			

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
101. ด้านแรงงาน : แรงงานในพื้นที่ไม่ชอบทำงานในโรงงาน 102. ด้านการลงทุน : นักลงทุนไม่กล้าเข้ามาลงทุนเพราะกังวลด้านความปลอดภัย 103. การเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อพัฒนาอาชีพประกอบกับต้นทุนมีราคาสูงขึ้น 104. จำนวนของประชากรในพื้นที่มีการนับถือศาสนาจำนวนที่ต่างกัน ส่งผลกับการทำธุรกิจร้านอาหารไทย-พุทธ ซึ่งจะมีจำนวนน้อย 105. ภาคประมง ปัญหาจากข้อกฎหมายภาครัฐ			

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
106. ภาคการลงทุน ความเชื่อมั่นของนักลงทุนเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบ" 107. งบประมาณในการสนับสนุนกลุ่มต่าง ๆ มีน้อย 108. ทรัพยากรทางทะเลมีปริมาณน้อยลง 109. ข้อจำกัดของกฎหมายรัดกุมมากเกินไป รวมถึงรายได้ประมงน้อยลง 110. ราคาพืชผลทางการเกษตร+ยางพารา ไม่มั่นคง 111. รายได้จากอาชีพของคนในพื้นที่ 112. ความเหลื่อมล้ำทางรายได้			

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
113. อาชีพเดิมของคนในพื้นที่ไม่มีผู้สืบทอดไม่สามารถทำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างเป็นรายได้ 114. ประมงพาณิชย์กำลังประสบปัญหาผู้ประกอบการเรือประมงประสบปัญหาจากกฎหมายที่ไม่เอื้อต่อการประกอบการ			

คำถาม 3. ท่านมีภาพอนาคตซึ่งเป็นสิ่งที่อยากให้เกิดขึ้นจากการพัฒนาด้านนั้น ๆ อย่างไร และโครงการสำคัญที่ควรต้องดำเนินการ คืออะไร ดังต่อไปนี้

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
1. การจ้างงานเพิ่มขึ้น 2. รายได้เพิ่มขึ้น 3. กำลังซื้อเพิ่มมากขึ้น 4. การจ้างงานเด็กจบใหม่ให้มาพัฒนาในจังหวัดบ้านเกิดตัวเอง ค่าแรงสอดคล้องกับค่าครองชีพ 5. การจ้างงานในพื้นที่มากขึ้น และต่อเนื่องยั่งยืน , เศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น แข็งแรง 6. การสร้างงานสร้างรายได้ให้คนในชุมชน เศรษฐกิจฐานรากอย่างทั่วถึงอย่างยั่งยืน 7. อยากให้ผลักดันครัวฮาลาลสู่ครัวอาหรับ เช่น เครื่องแกงไทยส่งออก	1. อยากเห็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ส่งออกมากขึ้น การดีไซน์แพ็คเกจจิ้งดูดีแบบญี่ปุ่น 2. การพัฒนาให้สงขลาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีจุดเด่นด้านอาหาร ที่มีความหลากหลาย ทั้งไทย จีน มุสลิม และความความปลอดภัยที่เป็นที่ยอมรับ 3. การขับเคลื่อนสงขลาสู่เมืองมรดกโลก /เป็นสร้างสรรค์ด้านอาหาร 4. เสริมสร้างภาพลักษณ์/อัตตลักษณ์ให้กับชุมชน / สงขลา 5. ความอยู่ดีกินดี สร้างรายได้เพิ่มให้กับประชาชน/ปัตตานี	1. ทะเลสวย สถานที่ท่องเที่ยวสะอาด ถนนไม่เป็นหลุม 2. ประชาชนจังหวัดสงขลาบ้านเมืองสะอาด มีการคัดแยกขยะทุกบ้าน 3. เมืองปราศจากภาชนะพลาสติก 4. ร้านรถขายอาหาร(street food), ร้านอาหาร, สะดวกซื้อ ฯลฯ ใช้วัสดุที่ไม่ใช่พลาสติก 5. ภาชนะ ถุงหิ้ว ให้เป็นกระดาษหรือสินค้าที่ย่อยสลายได้ (เช่น กล่องอาหารจากกระดาษ หูหิ้วแก้วจากก้านไม้ไผ่) 6. แต่ราคาต้องไม่แพงต้องทำให้พ่อค้าแม่ค้าจับต้องได้	1. ผู้คนมีความคิดทันสมัย อัพเดทข้อมูลข่าวสาร คิด วิเคราะห์ข้อมูลเป็น เข้าถึงเทคโนโลยีมากขึ้น 2. จังหวัดสงขลาโรงเรียนสอนสามภาษาสอนทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษและภาษาจีน 3. พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ > สร้างการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน ; เปลี่ยนมุมมอง น้อง ๆ เยาวชนจากผู้รับ เป็นผู้ให้ พัฒนาให้เป็น "เยาวชนนักพัฒนา" ได้ความร่วมมือทั้งการให้ข้อมูลและการนำนโยบายไป

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
อาจสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนรากหญ้า ซึ่งถือเป็นโอกาสอันดี ที่ตลาดใหญ่อย่างซาอุดิอาระเบียได้เปิดอีกครั้ง จากการรื้อฟื้นสถาปนาทางการฑูต 8. สนับสนุนส่งเสริมศักยภาพการค้าขายในพื้นที่/ปัตตานี 9. ให้รัฐบาลสนับสนุนเพื่อรับแปรรูปสินค้าภาครัฐส่งเสริมให้มีการส่งขายไปยังพื้นที่ต่าง ๆ 10. ส่งเสริมต้นทางปลูกฟรี; ส่งเสริมให้ทำงานในพื้นที่ เช่น ให้ทำงานในโรงงานตลอดจนส่งเสริมการส่งขายในต่างประเทศ 11. การส่งเสริมต้องสนับสนุนเป็นห่วงโซ่ จากต้นทางไปยังปลายทาง	6. พาณิชย์จังหวัดเป็นผู้ส่งเสริมให้กับผู้ประกอบการอยู่แล้ว 7. ในการตั้งคำของบประมาณ ขอให้เน้นโครงการทางด้านเศรษฐกิจให้มากกว่าโครงการทางด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อความกินดีอยู่ดีของประชาชน 8. การยกระดับช่างฝีมือการสร้างเรือกอและ/ปัตตานี 9. เสนอให้มีการส่งเสริมในการพัฒนาอาชีพ ในด้านหัตกรรม และวัฒนธรรม รวมทั้งงานฝีมือต่าง ๆ ให้มีมากขึ้น เพื่อทำให้เกิดการส่งเสริมอาชีพให้กับนักศึกษาเพิ่มขึ้น (อยากให้มีการพัฒนาและหนุนนำอาชีพในด้านหัตกรรม	7. ตั้งกลุ่มวิสาหกิจ ผลิตภาชนะที่ย่อยสลายได้เพื่อคนในชุมชนโดยเฉพาะ 8. มีร้านที่ขายภาชนะจำพวกย่อยสลายได้อยู่กระจาย ให้ผู้คนนักท่องเที่ยวแม่ค้า เข้าถึงได้ง่าย 9. คนในเมืองสงขลามีความตระหนักถึงขยะจากพลาสติกมากขึ้นจนเป็นอุดมคติที่ปลูกฝังให้แก่คนสงขลา จนเป็นนิสัยติดตัว 10. แก้ปัญหาปัญหาการกัดเซาะ ตลอดแนวชายฝั่งพื้นที่ 11. โครงการจัดการขยะ/สงขลา 12. เสนอให้ทำโครงการจัดการขยะ โดยจะต้องมองตั้งแต่ต้นทางและงบประมาณในการจัดการขยะ 13. ขยะบนบก ขยะในทะเล 14. State Welfare/ท้องถิ่น	ปฏิบัติ เริ่มจากคนใกล้ตัว (พ่อ แม่) กระจายวงออกจากศูนย์กลางสู่ชุมชน (พยบ.มอ.หญ.) 4. ปฏิรูปการ ศึกษา พัฒนาเด็ก พัฒนาครูอย่างจริงจัง 5. มีระบบการดูแลผู้สูงอายุทีดีทุกระดับ 6. จัดทำทะเบียนปราชญ์ชาวบ้านด้านต่างๆ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณค่าของชุมชน และส่งเสริมสวัสดิการให้กับปราชญ์เป็นแหล่งอนุรักษ์ความรู้ที่ทรงคุณค่าที่ประเมินค่ามิได้ 7. ขับเคลื่อนสงขลาเป็นเมืองแห่งสุขภาพอย่างยั่งยืน 8. ขาดแคลนคนที่จบสาขาพลังงาน เสนอให้

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
12. การบริหารจัดการทางเศรษฐกิจที่ครบวงจร สร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างทั่วถึง 13. ปัตตานี มีประชากรอยู่ดี กินดีมีสุข มีรายได้พอกินพอใจทุกคน 14. การให้ร้านค้า Street Food ใช้ภาชนะที่ทำมาจากวัสดุธรรมชาติ/ สงขลา 15. เพื่อลดขยะจากการท่องเที่ยว 16. ปลูกฝังนิสัยให้คนในสงขลาดูแลสิ่งแวดล้อม 17. การลงทุน จังหวัดปัตตานี 18. อยากให้ภาคเอกชนเข้ามาลงทุนในจังหวัดปัตตานีมากยิ่งขึ้น เนื่องจากประชากรใน	ประเพณี วัฒนธรรม เพิ่มขึ้น) 10. ให้ปัตตานีเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยง/ปัตตานี 11. ปัตตานีมี มอ. มีมหาวิทยาลัยฟาตอนี มีนักศึกษาจากต่างประเทศ เช่น มาเลเซีย เข้ามาเรียน ซึ่งนักศึกษาเหล่านี้มีศักยภาพ เมื่อนักศึกษามาเลเซียกลับไป เค้าจะมีศักยภาพในด้านการเมือง เศรษฐกิจ การค้าขาย ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อการเชื่อมโยง 12. ปัญหาความไม่สงบลดความรุนแรงลง 13. การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้/ปัตตานี 14. การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่แน่ใจว่ายังเป็นวาระแห่งชาติหรือไม่	15. อยากให้มีรัฐสวัสดิการเหมือนประเทศในแถบสแกนดิเนเวีย 16. State Welfare จะช่วยในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการศึกษา อยากให้เห็นมีการบรรจุ State Welfare ในแผนแม่บทสำหรับเมือง เหมือนที่บางรัฐทำในต่างประเทศ 17. การจัดการน้ำท่วมและขยะอย่างจริงจัง 18. การกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์/ปัตตานี 19. เสนอให้มีแผนการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ 20. เสนอให้มีแผนการจัดการขยะ /ปัตตานี 21. การจัดการขยะ มีการถ่ายโอนให้อยู่ในความรับผิดชอบของท้องถิ่น	สนับสนุนการเรียนการสอนด้านพลังงาน/ปัตตานี 9. แผนด้านพลังงาน การพัฒนาด้านพลังงานที่ทันสมัย หากต้องการให้ครบกระบวนการ นอกจากสนับสนุนเรื่องแผนการใช้พลังงาน โครงสร้างพื้นฐาน และต้องสนับสนุนให้มีบุคลากรด้านพลังงาน 10. เสนอให้สถาบันการศึกษาสนับสนุนให้เกิดการเรียนการสอนด้านพลังงาน 11. 5 ปี ข้างหน้าอยากเห็นในสงขลา เป็นผังเมืองสีเขียว 12. ทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพกลับมาพัฒนา

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
จังหวัดปัตตานีส่วนใหญ่นิยมทำงานในพื้นที่มากกว่า ส่งผลให้ปัจจุบันอัตราการว่างงานค่อนข้างสูง จึงอยากให้มีนโยบายต่าง ๆ เช่น การลดภาษีกรณีพิเศษ หรือมีการส่งเสริมการลงทุนจากภาครัฐเป็นต้น ในการจูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามาลงทุนในจังหวัดมากยิ่งขึ้น ทำให้ตลาดความต้องการแรงงานสูงขึ้น ทำให้เศรษฐกิจในพื้นที่สามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีเสถียรภาพ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรดีขึ้น 19. ให้มีนักลงทุนจากต่างชาติเข้ามาในพื้นที่	อยากให้เป็นประเด็นสำคัญในการแก้ไขปัญหาของสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ 15. สงขลาเป็นแหล่งด้านสุขภาพทางการแพทย์ของภาคใต้/สงขลา 16. อยากเห็นจังหวัดสงขลาเป็นแหล่งด้านสุขภาพทางการแพทย์ของภาคใต้ 17. อยากเห็นอาหารที่มีคุณภาพปลอดภัย (และมีราคาอาหารแพง) 18. อยากเห็นคุณภาพด้านโภชนาการของจังหวัดสงขลา 19. คนสงขลามีภาวะซิดในคุณแม่ 20. มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมได้รับการส่งเสริมสนับสนุน และจัดหาตลาดแบบครบวงจร สร้างรายได้	22. ในภาคท้องถิ่นมีปัญหาในเรื่องการเปลี่ยนผู้บริหาร (นายกฯ) 23. มีต้นทุน (Cost) ในการจัดการขยะที่ถูกตามหลักวิธีการสูง ส่งผลให้ท้องถิ่น 24. ข้อมูลขยะ มีข้อมูลที่ลักลั่นกันระหว่างกระทรวงทรัพฯ และ อปท. เจ้าหน้าที่ใน อปท. มีการย้าย หรือเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้ข้อมูลที่นำเข้าระบบไม่ถูกต้อง/ไม่มีคุณภาพ เวลานำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนทำให้ทำไม่ถูกต้อง 25. แม้ว่าที่ปัตตานีมีโรงงานจัดการขยะที่เป็นระบบถูกต้อง (การแปลงเป็นพลังงาน) แต่เนื่องจากต้นทุนสูงทำให้ท้องถิ่นหยุดการนำขยะเข้ากำจัดในโรงงานตามวิธีการที่ถูกต้อง 26. ปัตตานีมีลุ่มน้ำสำคัญ 2 สาย คือ ลุ่มน้ำปัตตานี และ	จังหวัดอย่างจริงจัง เพราะสงขลามีความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวในทุกๆ ด้านในระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และนานาชาติมิใช่หาประโยชน์เพื่อส่วนตัวและพรรค 13. ปัญหายาเสพติดได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง 14. ปัตตานี ควรมีผู้มีความรู้ความสามารถที่เข้ามา ให้ความรู้กับเยาวชน 15. สุขภาพแม่และเด็กแข็งแรงปลอดภัย มีการดูแลด้านสาธารณสุขทั่วถึง 16. สงขลามีการลงทุนทางด้านการศึกษาสูงมาก แต่ยังมีความ

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
โดยให้ปัตตานีเป็นศูนย์ด้านฮาลาล/ปัตตานี 20. ศูนย์อาหารฮาลาลครบวงจร 21. ศูนย์สุขภาพฮาลาล 22. การใช้พลังงานทางเลือก/พึ่งตนเองที่มากขึ้น	ให้เศรษฐกิจฐานรากขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัดสงขลาอย่างยั่งยืน 21. ปัตตานี ประชานมีสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ สมบูรณ์แข็งแรง 22. ทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดี (อยากเห็นความอยู่ดีกินดีของคนในชุมชน) /เทพา สงขลา 23. คนในชุมชนอยู่ดีกินดี 24. ดูว่าในชุมชนมีฐานทรัพยากรอะไร ที่ทำให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น สามารถสร้างรายได้ สามารถขายเพื่อให้เกิดการพัฒนารายได้เพิ่มขึ้น 25. การเพิ่มเส้นทางท่องเที่ยว โดยขอให้มีความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างพลังบวกให้มีประสิทธิภาพ	ลุ่มน้ำสายบุรี ซึ่งช่วง ต.ค. ถึง ม.ค. จะเกิดอุทกภัย โดยมีพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก เช่น ต.ปะกาฮะรัง อ.เมืองปัตตานี ต.ลิปะสะโง อ.หนองจิก ต.ตะบิ้ง อ.สายบุรี ทำให้ชาวบ้านเดือดร้อนทุกปี ปล่อยให้ชาวบ้านอยู่ความเคยชินที่ต้องเจอน้ำท่วมทุกปี อยากให้มีโครงการใน 2 ลุ่มน้ำนี้แก้ปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ซ้ำซาก ได้แบบยั่งยืน รวดเร็วทันต่อสถานการณ์ 27. การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก/สงขลา 28. สงขลาเมืองแห่งการคมนาคมที่มีมาตรฐานจริง ๆ 29. การจัดการด้านน้ำเสีย/ขยะ/สงขลา 30. การจัดการน้ำเสียลงคูคลอง 31. การจัดการขยะชายฝั่งทะเล อยากให้มีการจัดการที่	แตกต่างระหว่างเด็กในเมืองและเด็กในชนบทสูงมาก/สงขลา

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
	26. ให้มีกฎในการบริหารจัดการขยะในสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้/ สงขลา 27. การดำเนินงานในด้านกระบวนการ เช่น กำหนดวันให้ทิ้งขยะ การกำหนดไม่ให้ทิ้งขยะรวมกัน 28. เด็กและเยาวชนเติบโตอย่างมีคุณภาพ ปัตตานีอยากให้เด็กและเยาวชนสามารถเติบโตได้อย่างมีคุณภาพ ให้เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างทั่วถึง เท่าเทียม มีมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้พวกเขาเติบโตเป็นกำลังแรงงานสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในพื้นที่ โดยที่การเติบโตของเด็กและเยาวชนไม่ได้รับผลกระทบจากความยากจน	เป็นระบบ สะอาด นักท่องเที่ยวสามารถท่องเที่ยวได้ทุกจุดในพื้นที่ 32. มีการท่องเที่ยวที่ปลอดภัย 33. ท้องถิ่นต้องจัดการในเรื่องขยะ/ปัตตานี 34. การจัดระเบียบพื้นที่รอบรูสะมิแล 35. เรื่องหลักที่ท้องถิ่นต้องพัฒนา คือ การจำกัดขยะทำให้พื้นที่น่าอยู่อาศัย 36. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการดูแลอย่างจริงจัง 37. การพัฒนาควบคู่กับดูแลทรัพยากรธรรมชาติ 38. สงขลา /หาดใหญ่ เป็นเมืองสร้างคาร์บอนต่ำ 39. เมืองสะอาด น่าอยู่ ผู้คนน่ารัก รู้รักสามัคคี 40. ปัตตานี มีการเข้ามาพัฒนา สถานที่ท่องเที่ยว และมีการดูแล ธรรมชาติของ	

ด้าน			
เศรษฐกิจ	**สังคม และศิลปวัฒนธรรม**	**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**
		ปัตตานีให้สะอาดสวยงาม เช่น แม่น้ำปัตตานี 41. เสนอเรื่องการจัดการขยะต้นทาง/ 42. การจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง 43. เสนอให้มหาวิทยาลัยสนับสนุนให้ความรู้ในการจัดการขยะ 44. ทรัพยากรมีความอุดมสมบูรณ์และราษฎรเห็นความสำคัญและร่วมมือการรักษาและมีส่วนร่วมในการสร้างความอุดมสมบูรณ์ให้กับทรัพยากร ธรรมชาติ (พื้นที่ป่าชุมชน)	

โครงการสำคัญ	โครงการสำคัญ	โครงการสำคัญ	โครงการสำคัญ
1. โครงการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 2. โครงการพัฒนาสร้างแรงงานคืนถิ่น 3. โครงการสร้างอัตลักษณ์ของสินค้าและแหล่งท่องเที่ยวประจำถิ่น" 4. โครงการอยู่อย่างพอเพียง 5. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ 6. โครงการพัฒนาเมืองให้มีความพร้อมในการรองรับเป้นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ 7. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านธรรมชาติและชุมชน 8. โครงการสินค้าพหุวัฒนธรรม: ศูนย์รวมทางสินค้าที่ตอบสนองความต้องการความหลากหลายของสินค้า 9. โครงการระบบเส้นทางคมนาคมทางบก	1. โครงการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ 2. โครงการเปิดสอนศิลปวัฒนธรรมคู่กับสถาบันการศึกษา 3. โครงการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ศิลป- วัฒนธรรมประจำปี 4. โครงการผังเมืองชุมชนจะนะ จ.สงขลา ผังเมืองรวมจังหวัดสงขลา และผังอื่น ๆ 5. โครงการสนามนกเขาชวาเสียง ต.ตลิ่งชัน จ.สงขลา 6. โครงการเส้นทางเอกลักษณ์จังหวัดสงขลา 7. โครงการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ความเป็นเมืองเก่า 8. โครงการปลูกฝังศิลปวัฒนธรรมให้คนรุ่นหลังได้สืบทอดต่อไป 9. โครงการการเสริมสร้างทุนทางวัฒนธรรมให้เข้มแข็งและยั่งยืน	1. โครงการกำจัดขยะติดเชื้อ 2. เป็นโครงการที่เกิดขึ้นมาเผื่อเปลี่ยนนิสัยคนในสงขลาเพื่อเป็นต้นแบบของประชาชนที่ตระหนักถึงขยะพลาสติก 3. บางโครงการไม่จำเป็นต้องไฮเทคหรือใหญ่โต แค่เป็นโครงการที่ทุกคนสามารถทำได้ แบบนี้จะมีประสิทธิภาพมากกว่า 4. โครงการนี้ต้องจัดทำเป็นนโยบายเชิงบังคับ แต่ต้องมีการช่วยซัพพอร์ตที่ชัดเจน 5. โครงการตั้งกลุ่มหรือองค์กรมาผลิตภาชนะใส่อาหารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่ทำจากของในชุมชน; ส่งต่อภาชนะเหล่านี้ให้ร้านค้า โดยราคาภาชนะนี้ต้องมีราคาที่ต่ำหรือราคาเท่ากับภาชนะที่ทำจากพลาสติก เป้าหมายคือ ร้านค้าร้านอาหารทุกร้านใช้ภาชนะจากสิ่งแวดล้อม; ขยะจำพวกพลาสติกจะลดลงเป็นอย่าง	1. โครงการที่พักวัยเกษียณ/ผู้สูงอายุแบบครบวงจรแบบบางประเทศในยุโรป ในระดับราคาที่ผู้มีฐานะปานกลางสามารถเข้าถึงได้ง่าย เนื่องจากไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและผู้สูงอายุในอนาคตจะมีบุตรหลานดูแลน้อยลง เนื่องจากการมีบุตรในปัจจุบันลดลง ผู้สูงอายุมีแนวโน้มอยู่คนดียวเพิ่มขึ้น /สงขลามีจุดเด่นเรื่องคุณภาพอากาศที่ดีกว่าภูมิภาคอื่นของไทย มีความพร้อมด้านระบบสาธารณสุข การเข้าถึงแหล่งอาหารสุขภาพที่หลากหลาย เป็นต้น 2. โครงการพัฒนาส่งเสริมด้านภูมิปัญญาควบคู่การพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่

เชื่อมโยงครอบคลุมพื้นที่ทุกมิติ เพื่อขยายเส้นทางจราจรที่ติดขัด 10. โครงการการสร้างองค์ความรู้ให้ผู้ประกอบการรายย่อยในเรื่องเศรษฐกิจ 11. โครงการ Green Economy 12. โครงการสงขลาเมืองสุขภาพ (wellness) 13. โครงการเพิ่มตลาดชุมชน 14. โครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพ" 15. โครงการลงทุนจากต่างชาติ 16. โครงการแบ่งเขตอุตสาหกรรมให้ชัดเจน 17. โครงการการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 18. โครงการการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว"	10. โครงการการสร้างเสริมการท่องเที่ยวเชิงพหุวัฒธรรม 11. โครงการส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมอย่างยั่งยืน 12. โครงการอาสาสมัครสร้างการเปลี่ยนแปลงในระดับตำบล 13. โครงการรับรองพี่น้องที่จบจากต่างประเทศให้เป็นครูจริยธรรม 14. โครงการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะตลอดแนวชายฝั่ง" 15. โครงการอาชีพท้องถิ่นและภูมิปัญญาได้รับการดูแล	มาก; สร้างนิสัยใหม่ให้ผู้บริโภค 6. โครงการเมืองต้นแบบที่ปราศจากพลาสติกเพราะผู้คนมีความตระหนักถึงขยะเป็นอย่างมากและการใช้พลาสติกจะเป็นการใช้ในกรณีจำเป็นจริง ๆ 7. โครงการเมื่อลดขยะพลาสติกได้เท่ากับ เราได้ลด cost ที่เกิดจากการทำลายขยะพลาสติก 8. ต้องมีการให้ทางภาครัฐซัพพอร์ตการลงทุนในส่วนของเครื่องมือในการผลิต เมื่อชุมชนไม่มี cost ในส่วนนี้ต้นทุนในการผลิตของชุมชนก็จะมีราคาที่ต่ำลง ราคาสินค้าก็จะต่ำลง คนในชุมชนก็สามารถจับจ้องได้ง่ายขึ้นเข้าถึงส่วนนี้ได้มากขึ้น 9. โครงการอนุรักษ์และเพาะขยายพันธ์เพื่อรักษาและเพิ่มปริมาณให้มากขึ้น 10. โครงการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	3. โครงการส่งเสริมการศึกษาโดยเฉพาะด้านภาษาให้กับเด็กตั้งแต่อายุน้อยๆ ให้มีการพัฒนาไปในทางที่ดี 4. นักพัฒนาตัวน้อย:บ่มเพาะความรู้และทักษะการพัฒนาตั้งแต่เยาวชน 5. โครงการ Learning City 6. โครงการส่งเสริมการเรียน 7. โครงการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา 8. โครงการศึกษาผู้ประกอบการฮาลาลแบบครบวงจร 9. โครงการฝึกภาษา 10. โครงการสร้างค่านิยมพลเมืองรักษ์พื้นที่ 11. โครงการครูสอนจริยะธรรม, ศาสนา, รับรองระบบของรัฐส่งเสริมสนับสนุนตาดีกาและโรงเรียนภาครัฐ

19. โครงการส่งเสริม SME วิสาหกิจชุมชน 20. โครงการนวัตกรรมแปรรูปต่าง ๆ 21. โครงการการทำเกษตรแปลงใหญ่ผสมผสาน 22. โครงการมหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชายแดนภาคใต้ 23. โครงการมหกรรมอาหารพื้นบ้านชายแดนใต้" 24. โครงการเพิ่มเส้นทางคมนาคมเส้นใหม่ที่กว้างขวาง 25. โครงการกระบวนการสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ 26. โครงการพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดโดยการบูรณาการภาครัฐและภาคเอกชน		มีบทลงโทษที่ชัดเจนต่อโรงงานอุตสาหกรรมที่ปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำ โดยยังไม่ผ่านระบบบำบัด 11. โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่ทำลายให้สูญเสียไป 12. โครงการSmart City 13. โครงการปลูกป่าชายเลนเพิ่ม 14. โครงการสร้างแห่งเรียนรู้ 15. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ 16. โครงการการประเมินคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว 17. โครงการธนาคารปู 18. โครงการอนุรักษ์สายน้ำ 19. โครงการคนตานีรักษ์โลกรักษ์สิ่งแวดล้อม 20. โครงการงดจับสัตว์น้ำในช่วงฤดูวางไข่ 21. โครงการคนช่วยโลกเราช่วยคุณ	

		22. โครงการพัฒนาด้านภาษาของประชาชนในพื้นที่เพื่อการสื่อสารให้เข้าใจกัน โครงการสร้างโอกาสทางการศึกษาของประชาชนและเยาวชนในพื้นที่ ด้านอาชีพในสาขาวิชาที่มีความต้องการในการพัฒนาพื้นที่ 23. โครงการสร้างโอกาสทางการศึกษาของประชาชนและเยาวชนในพื้นที่ด้านอาชีพในสาขาวิชาที่มีความต้องการในการพัฒนาพื้นที่	

ข้อสรุปโดยภาพรวมของกลุ่ม ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ

<u>จุดแข็ง</u>

พื้นที่เป้าหมายเป็นพื้นที่ ที่มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติ เช่น ภูเขา ทะเล ทุ่งนา ป่าฯลฯ โดยเฉพาะมีความโดดเด่นในพื้นที่โซนติดทะเล ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทางทะเล พร้อมไปด้วยสินค้าทางประมง การแปรรูปผลิตภัณฑ์ เช่น ข้าวเกรียบ , ผลิตภัณฑ์ทะเลตากแห้ง , ผลิตภัณฑ์ฮาลาล , ผลิตภัณฑ์เกษตรและเกษตรแปรรูปเป็นต้น ที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ และเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่รัฐสนับสนุนงบประมาณ นโยบายต่าง ๆ สิทธิพิเศษต่าง ๆ ในด้านการลงทุนมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ พร้อมทั้งยังเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายยึดโยงกับหลากหลายมิติ อาทิการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ , ท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์ , ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นต้น โดยได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกประเทศซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียและสิงคโปร์เป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งยังเป็นศูนย์กลางทางเป็นศูนย์กลางการคมนาคม การขนส่งโลจิสติกส์ (ทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ) เชื่อมโยงทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ นำมาสู่การเป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจของภาคใต้ตอนล่างและศูนย์กลางการค้าการลงทุนในภูมิภาค นอกจากนี้พื้นที่ยังมีความพร้อม และจุดเด่นในด้านการศึกษาและการเป็นศูนย์กลางการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

<u>ข้อจำกัด</u>

ขาดทุนทรัพย์ในการส่งเสริมอาชีพ และประชาชนในพื้นที่มีรายได้น้อย ขาดการส่งเสริมจากภาครัฐ ประกอบกับสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ส่งผลต่อการประกอบอาชีพโตรงตรง เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและประมงเป็นส่วนใหญ่ จากการใช้ทุนของพื้นที่ในการสร้างรายได้ ส่งผลให้ผลผลิตและการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจไม่คงที่ และไม่มีมาตรฐานเท่าที่ควรจะเป็น

สภาพเศรษฐกิจที่ไม่ดี เศรษฐกิจตกต่ำ ของขึ้นราคาแพง ราคาผลผลิตเกษตรและประมงตกต่ำ ไม่มีตลาดรองรับ นี่คือสิ่งที่ทุกคนให้ความสำคัญ นอกจากนี้การขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาผลผลิตของตัวเอง ก็เป็นปัญหาสำคัญในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของพื้นที่ ในส่วนภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังขาดความเข้าใจบริบทของพื้นที่ชุมชนอย่างแท้จริง นำมาสู่การละเลยและขาดการให้ความสำคัญอย่างเต็มที่ในการพัฒนาและบูรณาการทางด้านเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ในพื้นที่ได้มีการพัฒนาในภาคอุตสาหกรรมเพื่อตอบโจทย์การขยายตัวของเศรษฐกิจมหภาคระดับประเทศ โดยในทุนทางด้านทรัพยากร

ในพื้นที่เป็นหลัก แต่ในมุมของประชาชนกลับมองว่าการพัฒนาของภาครัฐเน้นการขยายตัวของอุตสาหกรรมมากกว่ามุ่งเน้นการพัฒนาด้านความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ นี่คือสิ่งหนึ่งที่เป็นการพัฒนาไม่ตรงประเด็น และการพัฒนาไม่ตอบโจทย์ความต้องการของคนในพื้นที่

ภาพอนาคต

1. การจ้างงานเด็กจบใหม่ให้มาพัฒนาในจังหวัดบ้านเกิดตัวเอง ค่าแรงสอดคล้องกับค่าครองชีพ
2. การจ้างงานในพื้นที่มากขึ้น และต่อเนื่องยั่งยืน การสร้างงานสร้างรายได้ให้คนในชุมชน เศรษฐกิจฐานรากอย่างทั่วถึงอย่างยั่งยืน เศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นแข็งแรง เพื่อสร้างรายได้เพิ่มขึ้น เศรษฐกิจที่ดี ประชาชนมีกำลังซื้อเพิ่มมากขึ้น
3. อยากให้ผลักดันครัวฮาลาล และสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนรากหญ้า เพื่อสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพการค้าขายในพื้นที่
4. รัฐบาลควรสนับสนุน การแปรรูปสินค้า และตลาดให้มีการส่งขายไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ได้
5. การบริหารจัดการทางเศรษฐกิจที่ครบวงจร สร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างทั่วถึง
6. เป็นสังคมที่มีประชากรอยู่ดี กินดีมีสุข มีรายได้พอกินพอใจทุกคน
7. การใช้วัสดุธรรมชาติในการประกอบอาชีพ เช่น การให้ร้านค้า Street Food ใช้ภาชนะที่ทำมาจากวัสดุธรรมชาติ เพื่อลดปัญหาขยะ
8. ปลูกฝังค่านิยมและนิสัยให้คนในพื้นที่ โดยเฉพาะเยาวชนรักและหวงแหนพื้นที่ ตลอดจนการรู้จักดูแลสิ่งแวดล้อม
9. อยากให้มีภาคเอกชนเข้ามาลงทุนในจังหวัดปัตตานีมากยิ่งขึ้น เนื่องจากประชากรในจังหวัดปัตตานีส่วนใหญ่นิยมทำงานในพื้นที่มากกว่า ส่งผลให้ปัจจุบันอัตราการว่างงานค่อนข้างสูง จึงอยากให้มีนโยบายต่าง ๆ เช่น การลดภาษีกรณีพิเศษ หรือมีการส่งเสริมการลงทุนจากภาครัฐ เป็นต้น ในการจูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามาลงทุนในจังหวัดมากยิ่งขึ้น ทำให้ตลาดความต้องการแรงงานสูงขึ้น ทำให้เศรษฐกิจในพื้นที่สามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีเสถียรภาพ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรดีขึ้น
10. ให้พื้นที่ศูนย์อาหารฮาลาลครบวงจร และ ศูนย์สุขภาพที่มีศักยภาพในการให้บริการอย่างทั่วถึง
11. การใช้พลังงานทางเลือก/พึ่งตนเอง ที่มากขึ้น

2. ด้านสังคมวัฒนธรรม

<u>จุดแข็ง</u>

1. มีสวัสดิการทางด้านสุขภาพที่ครอบคลุมทั่วถึงการให้บริการอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
2. เป็นพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์ทางสังคม คือการเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม พร้อมไปด้วยความหลากหลายทางศาสนา ภูมิปัญญา ประเพณี ค่านิยม ศิลปะวัฒนธรรมพื้นถิ่น ที่สะท้อนตัวตนและวิถีชีวิตของคนในพื้นที่
3. ในพื้นที่มีเรื่องราวของโบราณสถานและแหล่งเมืองเก่า ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ซึ่งนี้คือทุนทางด้านสังคมของพื้นที่

<u>ข้อจำกัด</u>

สภาพสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบัน ได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตเป็นอย่างมากซึ่งเข้าสู่สังคมของผู้สูงอายุและยุคของสังคมเมือง จากการเข้ามามีบทบาทเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลต่อวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป และการถ่ายเทขององคาพยพจากรุ่นสู่รุ่น และผู้คนต่างถิ่นอพยพเข้ามาอยู่ในพื้นที่มากขึ้น วิถีชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป เป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ความใกล้ชิดกับญาติพี่น้องน้อยลง ตลอดจนสุขภาพที่แย่ลง

ส่วนท้องถิ่นมีเจตนาในการขับเคลื่อนงานตามนโยบายรัฐบาล (รับผิดชอบทุกเรื่อง ทั้งคุณภาพชีวิตที่อยู่อาศัย โรงเรียน) แต่ท้องถิ่นพบปัญหาในข้อกฎหมาย ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ จนจบกระบวนการได้ประกอบกับ ประชาชนขาดการไว้วางใจ ขาดความเชื่อใจ ต่อการดำเนินโครงการของภาครัฐจากการร่วมดำเนินงานที่เคยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจนไว้วางใจ สุดท้ายภาครัฐกลับมีโครงการที่เป็นปัญหาและไม่ผ่านการรับรู้ของประชาชน ทำให้ความไว้วางใจถูกลดทอนลงจากประชาชนอย่างมาก รวมถึงภาคท้องถิ่นพบปัญหาทางด้านสังคม อาทิ ปัญหาด้านกฎหมายที่ไม่เอื้อต่อคนในพื้นที่ , ปัญหาสุขภาพด้านคุณภาพชีวิต ทรัพยากรมนุษย์มีมาตรฐานคุณภาพชีวิตยังต่ำ, ปัญหายาเสพติด , ปัญหาสุขภาพแม่และเด็กในพื้นที่ , ปัญหาความเหลื่อมล้ำและสิทธิ , ปัญหาด้านศิลปวัฒนธรรมที่ขาดการดูแลสืบสาน , ปัญหาด้านงบประมาณที่มีจำกัดและไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ , ปัญหาด้านการสื่อสารและการรับรู้ ภาษา วัฒนธรรมที่ต่างกันทำให้เกิดช่องว่างระหว่างประชาชนด้วยกันเอง และประชาชนในพื้นที่กับหน่วยงานภาครัฐ ทำให้ประชาชนไม่เชื่อมั่นในนโยบายของภาครัฐ , ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ส่งผลต่อการขาดแคลนบุคลากรในพื้นที่ที่มีคุณภาพต่อการพัฒนา เป็นต้น ซึ่งปัญหาข้างต้นคือตัวอย่างของข้อข้อจำกัดต่อการพัฒนาในพื้นที่อย่างยั่งยืน

ภาพอนาคต

1. การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีจุดเด่นด้านอาหาร ที่มีความหลากหลาย ทั้งไทย จีน มุสลิม และความความปลอดภัยที่เป็นที่ยอมรับ และควรการเพิ่มเส้นทางท่องเที่ยว โดยขอให้มีความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างพลังบวกให้มีประสิทธิภาพ
2. การขับเคลื่อนเมืองสู่เมืองมรดกโลก และเสริมสร้างภาพลักษณ์/อัตลักษณ์ให้กับชุมชน ให้เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงและแหล่งเรียนรู้ในมิติของวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อการสืบสานและรักษาจากรุ่นสู่รุ่น มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และจัดหาตลาดแบบครบวงจร สร้างรายได้ให้เศรษฐกิจฐานราก ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัดอย่างยั่งยืน
3. อยากให้พื้นที่มีโครงการทางด้านเศรษฐกิจให้มากกว่าโครงการทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อความกินดีอยู่ดีของประชาชน
4. อยากให้มีการส่งเสริมในการพัฒนาอาชีพ ในด้านหัตกรรม และวัฒนธรรม รวมทั้งงานฝีมือต่าง ๆ ให้มีมากขึ้น เพื่อทำให้เกิดการส่งเสริมอาชีพให้กับนักศึกษาเพิ่มขึ้น ให้มีการพัฒนาและหนุนนำอาชีพในด้านหัตกรรมประเพณี วัฒนธรรม เพิ่มขึ้น
5. การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่แน่ใจว่ายังเป็นวาระแห่งชาติหรือไม่ อยากให้เป็นประเด็นสำคัญในการแก้ไขปัญหาของสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้
6. อยากให้พื้นที่เป็นแหล่งด้านสุขภาพทางการแพทย์ของภาคใต้ เพื่อประชานมีสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ สมบูรณ์แข็งแรง ทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดี (อยากเห็นความอยู่ดีกินดีของคนในชุมชน)
7. การแก้ปัญหาขยะอย่างจริงจังและเป็นระบบ เพื่อสังคมที่น่าอยู่และสังคมสีเขียว
8. อยากให้เด็กและเยาวชนสามารถเติบโตได้อย่างมีคุณภาพ ให้เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างทั่วถึง เท่าเทียม มีมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้พวกเขาเติบโตเป็นกำลังแรงงานสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในพื้นที่ โดยที่การเติบโตของเด็กและเยาวชนไม่ได้รับผลกระทบจากความยากจน

3. ด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

จุดแข็ง

1. พร้อมด้วยทุนทางด้านการท่องเที่ยว เขา ป่า นา เล อากาศบริสุทธิ์ ฯ

2. พร้อมด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติ เช่น ภูเขา ทะเล ทุ่งนา ป่า ฯลฯ โดยเฉพาะมีความโดดเด่นในพื้นที่โซนติดทะเล ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทางทะเล พร้อมไปด้วยสินค้าทางประมง สินค้าเกษตร การแปรรูปผลิตภัณฑ์ เช่น ข้าวเกรียบ , ผลิตภัณฑ์ทะเลตากแห้ง , ผลิตภัณฑ์ฮาลาล , ผลิตภัณฑ์เกษตรและเกษตรแปรรูป เป็นต้น ที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่

ข้อจำกัด

1. ปัญหาการจัดการทรัพยากรอย่างเป็นและรบและมีศักยภาพ ตลอดจนปัญหาจัดการขยะที่เป็นระบบและมีมาตรฐาน
2. ปัญหาเรื่องความเข้าใจและข้อตกลงที่เข้มแข็งที่จัดการเรื่องของการปล่อยของเสียออกสู่ธรรมชาติ
3. ทุนทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพและปริมาณ ที่ลดน้อยถอยลง ไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต
4. ปัญหาเรื่องของที่ดินและพื้นที่ทำกิน ที่เป็นปัญหานำมาสู่ความยากจนในภายหลัง
5. ระบบโครงสร้างของสังคมในพื้นที่และโครงการของภาครัฐที่ไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนนโยบายต่าง ๆ ซึ่งหลายโครงการมีแนวโน้มทำลายทรัพยากรในพื้นที่มากกว่าการฟื้นฟูและขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง

ภาพอนาคต

1. ประชาชนมีความตระหนักถึงขยะจากพลาสติกมากขึ้นจนเป็นอุดมคติที่ปลูกฝังให้แก่ประชาชน จนเป็นนิสัยติดตัว มีบ้านเมืองสะอาด มีโครงการจัดการขยะอย่างจริงจังและถูกวิธี การคัดแยกขยะทุกบ้าน เมืองปราศจากภานชนะพลาสติก มีการใช้วัสดุจากธรรมชาติแทน ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับทุกฝ่าย
2. เสนอให้มีแผนการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ ปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นสิ่งที่ควรจัดการอย่างจริงจัง
3. ตั้งกลุ่มวิสาหกิจ ผลิตภาชนะที่ย่อยสลายได้เพื่อคนในชุมชนโดยเฉพาะ
4. แก้ปัญหาปัญหาการกัดเซาะ ตลอดแนวชายฝั่ง
5. แก้ปัญหาการเป็นพื้นที่รองรับน้ำในหน้าฝน ซึ่งจะเกิดอุทกภัยเป็นประจำในพื้นที่ซ้ำซาก

6. State Welfare จะช่วยในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อง และการศึกษา อยากให้เห็นมีการบรรจุ State Welfare ในแผนแม่บทสำหรับเมือง เหมือนที่บางรัฐทำในต่างประเทศ
7. มีการจัดการเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาน้ำท่วม อย่างจริงจัง
8. เมืองแห่งการคมนาคมที่มีมาตรฐานจริง ๆ
9. การจัดการด้านน้ำเสียอย่างถูกวิธี และการสร้างความตระหนักรู้ถึงโทษที่จะตามมาภายหลัง
10. การจัดระเบียบพื้นที่อย่างเป็นระบบ เพื่อการท่องเที่ยวที่ปลอดภัย
11. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต้องได้รับการดูแลอย่างจริงจัง และการพัฒนาควบคู่กับดูแลทรัพยากรธรรมชาติอย่างถูกวิธี
12. แก้ปัญหามลพิษและ PM2.5 เนื่องด้วยสภาพเมืองและสุขภาพของประชาชน
13. มีการเข้ามาพัฒนา สถานที่ท่องเที่ยว และมีการดูแล ธรรมชาติของปัตตานีให้สะอาดสวยงาม
14. เสนอให้มหาวิทยาลัยสนับสนุนให้ความรู้ในการจัดการปัญหาทรัพยากรในพื้นที่
15. ทรัพยากรธรรมชาติ มีความอุดมสมบูรณ์และราษฎรเห็นความสำคัญและร่วมมือการรักษาและมีส่วนร่วมในการสร้างความอุดมสมบูรณ์ให้กับทรัพยากรธรรมชาติ (พื้นที่ป่าชุมชน)

4. ด้านทรัพยากรมนุษย์

<u>จุดแข็ง</u>

1. มีปราชญ์ในพื้นที่ที่มีศักยภาพ ได้รับการยอมรับในพื้นที่และในระดับประเทศ ตลอดจนนักวิชาการท้องถิ่นที่สร้างความตระหนักรู้ภายในพื้นที่
2. มีสถาบันการศึกษาที่สนับสนุนในพื้นที่ หลายระดับ หลายประเภท ตลอดช่วงอายุของผู้ศึกษาที่มีความหลากหลายประเภท ที่มีคุณภาพสูง สอดคล้องกับความต้องการของคนภายในพื้นที่
3. การได้รับสนับสนุนจากภาครัฐในทุกระดับทุกภาคส่วน ตลอดจนความพร้อมของสาธารณูประโภคที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

<u>ข้อจำกัด</u>

1. ปัญหาการขาดแคลน การขาดฐานข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน และการให้ความสำคัญกับปราชญ์ชาวบ้านเนื่องจากเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญในการพัฒนาพื้นที่

2. การลงทุนทางด้านทรัพยากรที่ฟุ่มเฟือยและไม่เกิดประโยชน์ ผลการทำโครงการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดจังหวัด ไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ ทำให้เสียโอกาสการลงทุนเป็นอย่างมาก
3. ปัญหาด้านการสื่อสารการเปิดใจรับของชาวบ้านในชุมชน การพูดคุย และความไว้วางใจของประชนในพื้นที่ ที่มีต่อหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ในการการดำเนินโครงการพัฒนาต่าง ๆ
4. ปัญหาประชาชนยังขาดการเข้าถึงเทคโนโลยี ทรัพยากรมนุษย์ในพื้นที่บางส่วนขาดการพัฒนาศักยภาพเนื่องจากปัญหาทางสังคม
5. ขาดแรงงานที่จำเป็น/ตำแหน่งที่ต้องการ ทำให้ได้แรงงานต่างถิ่น และการพัฒนาฝีมือแรงงานยังขาดแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพจำนวน หรือปริมาณคนรุ่นใหม่ที่เข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นมีน้อย
6. สถานการณ์ความไม่สงบ ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรและเวลาเรียนของนักเรียน
7. ปัญหาด้านการศึกษา คุณภาพการศึกษาในเขตเมืองและชนบทแตกต่างกัน (เหลื่อมล้ำและทั่วถึง) ส่งผลต่อการลงทุนด้านการศึกษาของประชาชนในพื้นที่ ในพื้นที่มีสถาบันทางการศึกษาที่หลากหลาย แต่ไม่ตอบโจทย์การประกอบอาชีพในพื้นที่ ซึ่งจะต้องดูว่าการศึกษาอย่างไรที่จะตอบโจทย์อาชีพ ทั้งนี้การพัฒนาการศึกษาที่จะตอบโจทย์อาชีพทำได้ยาก จะต้องดูว่าจะทำอย่างไรให้ประชาชนรู้ว่ามีอาชีพใหม่ ๆ ซึ่งนำมาสู่ปัญหาการเลือกและว่างงาน

<u>ภาพอนาคต</u>

1. ปฏิรูปการ ศึกษา พัฒนาเด็ก พัฒนาครูอย่างจริงจัง การจัดการการศึกษาที่มีคุณภาพและตอบโจทย์ต่อก้าวเท่าทันโลก เช่น การเรียนการสอนสามภาษา สอนทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษและภาษาจีน
2. พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญคือ สร้างการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน เปลี่ยนมุมมองของเยาวชนจากผู้รับเป็นผู้ให้ พัฒนาให้เป็น "เยาวชนนักพัฒนา"
3. เนื่องด้วยสังคมยุคนี้คือสังคมผู้สูงอายุ อยากให้มีระบบการดูแลผู้สูงอายุที่ดีทุกระดับ
4. จัดทำทะเบียนปราชญ์ชาวบ้านด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณค่าของชุมชน และส่งเสริมสวัสดิการให้กับปราชญ์ เป็นแหล่งอนุรักษ์ความรู้ที่ทรงคุณค่าที่ประเมินค่ามิได้
5. การจัดการด้านพลังงาน การพัฒนาด้านพลังงานที่ทันสมัย หากต้องการให้ครบกระบวนการ นอกจากสนับสนุนเรื่องแผนการใช้พลังงาน โครงสร้างพื้นฐาน และต้องสนับสนุนให้มีบุคลากรด้านพลังงานและการเป็นเมืองสีเขียว
6. ทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพกลับมาพัฒนาจังหวัดอย่างจริงจัง เพื่อรองรับความพร้อมของเมืองในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวในทุก ๆ ด้านในระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และนานาชาติต่อไป

7. ปัญหาทางสังคมควรได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง เช่น ปัญหายาเสติด และควรสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพห่างไกลอบายมุข

ข้อกังวลที่มีต่อโครงการ

1) ต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วม และต้องเปิดเผยข้อมูลอย่างเป็นกลาง ครอบคลุมทุกด้าน
2) การใช้งบประมาณต้องสามารถเปิดเผยให้ประชาชนรับรู้ได้
3) ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ อาจเป็นอุปสรรคในการดำเนินโครงการ
4) เมื่อเปลี่ยนรัฐบาล โครงการอาจไม่ได้ดำเนินการต่อเนื่อง
5) กระบวนการมีส่วนร่วมควรเปิดเผยข้อมูลในแต่ละครั้ง/ขั้นตอนอย่างโปร่งใส
6) ไม่มีสภาพบังคับทางกฎหมายที่ชัดเจน ทำให้อาจไม่ได้นำไปบังคับ
7) แผนภาค แผนจังหวัด แล้วแผนแม่บทนี้จะซ้อนอยู่ตรงส่วนใด
8) ความไม่มั่นคงของนโยบายภาครัฐในการพัฒนาประเทศ
9) ความโปร่งใสในการบริหารจัดการภาครัฐ
10) หลังจากเสร็จสิ้นได้แผนแม่บทจากโครงการแล้ว ไม่ได้ถูกนำไปใช้อย่างจริงจัง อาจมาจากหลายสาเหตุ เช่น การประชาสัมพันธ์การบังคับใช้ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือสถานการณ์ด้านต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
11) ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์เสนอไม่ครบองค์ประกอบ
12) เมื่อโครงการได้เสนอแผนแม่บทแล้ว หลังจากนั้นจะมีอายุการใช้กี่ปี และจะมีการทบทวนและใช้แผนแม่บทต่อเนื่องอย่างไร ไม่เช่นนั้นก็จะเสียงบประมาณโดยสูญเปล่า
13) โครงการที่เคยดำเนินการไปแล้ว และอยู่ระหว่างรอ SEA ให้แล้วเสร็จ พบว่า มีความไม่สอดคล้องกับแผนแม่บทจะมีการดำเนินการอย่างไร เพื่อไม่ให้งบประมาณของหน่วยงานสูญเปล่า
14) ไม่ต้องการจังหวัดสงขลาเปลี่ยนแปลงผังเมือง

15) อยากให้สงขลามีผังเมืองสีเขียว ไม่อยากให้เป็นอุตสาหกรรม

16) ความจริงใจ ซื่อสัตย์ ต่อการดำเนินโครงการ โดยไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง

17) การพัฒนาที่มีความก้าวหน้าอาจจะทำให้พื้นฐานความเป็นตัวตนของด้านต่าง ๆ หายไป

18) ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในทางลบกับชุมชนในพื้นที่ ทั้งในระยะสั้น - ยาว

19) การรับรู้/การให้ข้อมูล ทั้งผลดี-ผลเสียที่เกิดจากการพัฒนาที่ชัดเจน

20) อยากให้เข้าถึงชาวบ้าน ความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง

21) การปฏิบัติได้จริง ไม่ได้เป็นเพียงข้อมูลเชิงวิชาการ

22) การสื่อสารกับคนในพื้นที่ที่ต้องปราศจากอคติและการชี้นำ

23) การทำเวทีที่กลุ่มเป้าหมายถูกจัดตั้ง

24) ข้อมูลที่เก็บจากพื้นที่ถูกต้องสมบูรณ์เพียงใด

25) งบประมาณโครงการ : ขาดงบประมาณพัฒนาต่อเนื่อง

26) ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 4 จังหวัดภาคใต้

27) ความจริงใจของหน่วยงานรัฐที่เข้ามาดูแล

28) ทำลายสิ่งแวดล้อม

29) ขาดผู้แนะนำในการทำโครงการ

30) กฎระเบียบไม่คล่องตัว

31) ความพร้อมที่ดิน หรือปัจจัยอื่น ๆ ที่จะทำให้ไม่สามารถของบประมาณได้

32) ข้อจำกัดงบประมาณ

33) การเก็บข้อมูลที่สะท้อนสภาพสังคมที่แท้จริง

34) มีผู้มีส่วนได้เสียครอบคลุมทุกภาคส่วน

ข้อเสนอแนะต่อโครงการ

1) การบูรณาการการทำงานจากหลายภาคส่วน
2) การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน
3) นำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติอย่างจริงจัง /สงขลา
4) นำเสนอข้อมูล ผลการศึกษา อย่างชัดเจน โปร่งใส
5) ขอให้มีการดึงกระบวนการมีส่วนร่วมจากชุมชน
6) การลงพื้นที่ร่วมกับประชาชนจริง
7) การทำแผนแม่บทไม่ควรทำในรูปแบบเติมคำในช่องว่าง ดังนั้นจึงต้องลงพื้นที่ ทำร่วมกับชุมชน/ประชาชน เพื่อให้สามารถตอบคำถามต่าง ๆ ได้
8) ควรผลักดันแผนแม่บทจากการศึกษาครั้งนี้ไปสู่การบังคับใช้ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อต่อยอดให้เกิดเป็นรูปธรรมที่ชันเจน
9) นำข้อมูลข้อดี-ข้อเสีย ปัจจัยเสี่ยง ที่เป็นข้อเท็จจริงมาตอบโจทย์ให้ผู้เข้าร่วมพิจารณาให้ได้มากที่สุด ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนจะเห็นได้ชัด เช่น การสร้างป่าชุมชน, แหล่งอนุรักษ์จะเป็นต่อชีวิตที่ดี ถ้าหากทำให้ยั่งยืนควบคู่กับการพัฒนาสร้างอาชีพสร้างงานได้ เพราะทั้งจิตใจในการเข้ามีส่วนร่วมมาเป็นจุดเริ่มต้น โดยโครงการจิตสาธารณะ
10) ควรมีความจริงใจ เข้าถึงผู้นำชุมชน เครือข่ายชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจ รวมถึงการให้ความสำคัญรับฟังความต้องการของคนในพื้นที่ หากมีประเด็นที่ขัดผลประโยชน์ ควรหาแนวทางร่วมกัน เพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และหาทางออกไปด้วยกัน
11) การประชาสัมพันธ์ของโครงการให้ทั่วถึงชาวบ้าน
12) การทำงานด้วยความซื่อตรง ตรงไปตรงมา มีหลักธรรมาภิบาล
13) สร้างการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง
14) การให้ข้อมูลรอบด้าน เปิดเผยข้อมูล
15) ทุกกระบวนการต้องมีภาคประชาชนเข้ามาตรวจสอบได้
16) บูรณาการการทำงานจากหลายภาคส่วน

17) ควรใช้กระบวนการการมีส่วนร่วม

ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมประชุม

ความพึงพอใจสำหรับการประชุมครั้งนี้ โดยภาพรวมอยู่ที่ระดับ 4.11 จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 546 คน เมื่อแยกรายด้าน พบว่า ความพึงพอใจด้านกระบวนการ ขั้นตอนการจัดประชุม อยู่ที่ระดับ 3.98 ด้านคณะทำงาน อยู่ที่ระดับ 4.10 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4.34 ด้านคุณภาพข้อมูลที่ได้รับนำไปใช้ประโยชน์ได้ 4.04 สำหรับข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีดังนี้ อยากให้ขยายเวลาช่วงการแสดงความคิดเห็นให้มากกว่านี้ ในส่วนการเสนอความคิดเห็นผ่าน Padlet เป็นการรวบรวมข้อมูลที่ดีและน่าสนใจมากค่ะ อยากให้มีการจัดกิจกรรมแบบนี้อีก เพราะเป็นการพูดคุยกับประชาชนและหลาย ๆ ฝ่าย สื่อดี แต่เอกสารควรมีรายละเอียดมากกว่านี้จะดีมากถ้าแจก coppy ของสื่อที่แสดงบนจอ (Power point) วิทยากร/พิธีกรควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย งานมีการสรุปได้ไว ดำเนินการได้ไวดีค่ะ ไม่น่าเบื่อ ขอบคุณค่ะ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารโดยตรงต่อประชาชนในพื้นที่มากที่สุด อยากให้มีการบรรยายเพื่อความเข้าใจในโครงการที่มากกว่านี้เพื่อความรู้ และอิสระในการรับฟัง (มีผู้บรรยายหลายคน หลายาประเด็น) และเปิดการสอบถาม (ช่วงถามตอบ) ที่ระยะเวลายาวกว่านี้ กิจกรรมเสนอความคิดเห็นให้เวลาน้อยมาก เขียนไม่ทัน คณะทำงานโครงการดูแล ตอบคำถามในการประชุมได้ดี อยากให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงภาคประชาชนให้มากกว่านี้ และเวลาลงพื้นที่อยากให้ประชาชนในพื้นที่ร่วมประชุมเยอะ ๆ ในการจัดเวทีแต่ละครั้ง อยากให้สื่อสารกับชาวบ้านให้รับทราบมากกว่านี้ อยากให้โครงการเกิดขึ้น 100% และทำตามสัญญาตามที่ประชุมกันไว้ และเรื่องผลประโยชน์ของชุมชนและช่วยเหลือด้านการศึกษา ควรแจ้งประเด็นการศึกษาให้ชัดเจนว่ามีประเด็นอะไรบ้าง ที่ มอ.จะทำการศึกษาเพื่อประกอบการจัดทำแผนแม่บท / ควรแจ้งให้ผู้เข้าร่วมทราบว่าจะมีส่วนร่วมตรงไหนในแผนแม่บท อยากให้มีการประชาสัมพันธ์โครงการมากกว่านี้ ประชาชนได้เข้าร่วมประชุมและระดมความคิดในเรื่องนี้ได้หลากหลายกว่านี้ / คณะทำงานในโครงการนี้ทุก ๆ ส่วนดูแลและจัดการประชุมได้ดีเยี่ยม การแสดงความคิดเห็นให้เวลาน้อยมาก ชาวบ้านมีประเด็นพูด-ซักถามอีกมากมายแต่เวลาไม่พอ / การลงทะเบียนยังยาก ลำบากไม่เรียบร้อย สะเปะสะปะ การประชุมควรแบ่งออกเป็นกลุ่มเล็กเพื่อให้บุคลากรเข้าถึงและได้อธิบายแจ้งรายละเอียดต่าง ๆ ให้เข้าใจ ชอบวิดีโอ PowerPoint ที่นำเสนอในตอนแรก อยากให้ออกแบบวิธีการ ขั้นตอน ที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม และแจ้งกับตัวแทนแต่ละกลุ่มให้ชัดเจน อยากให้จัดประชุมจำนวนให้น้อยกว่านี้

ภาคผนวก ข
สรุปผลการประชุมปฐมนิเทศ เวทีที่ 2 จังหวัดปัตตานี

วันจันทร์ที่ 20 กุมภาพันธ์ 2566 เวลา 10.00 น. - 15.00 น.

ณ ห้องประชุมสกายเลาจ์น โรงแรมเซาท์เทิร์นวิว อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ว่าจ้างมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในฐานะที่ปรึกษาโครงการฯ เพื่อดำเนินโครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2564 โดยมีเป้าหมาย คือ (1) มีการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี ด้วยการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) ตามแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (สศช., ๒๕๖๔) ตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดขอบเขต การพัฒนาและการประเมินทางเลือก การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน การจัดทำรายงานการศึกษา SEA และการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ ซึ่งบูรณาการกับการจัดทำ SEA โดยจัดให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียในทุกขั้นตอนของการจัดทำ SEA และ (2) มีการสร้างความรู้ความเข้าใจและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ ด้วยการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ทั้งในรูปแบบ วีดิทัศน์และสื่อป้าย Infographic และการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างการรับรู้ผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสู่สาธารณะ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ข้างต้น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จึงได้มีการจัดประชุมปฐมนิเทศโครงการฯ ให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในจังหวัดสงขลาและปัตตานี ไปแล้วเมื่อวันจันทร์ที่ 20 กุมภาพันธ์ 2566 และการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ในครั้งนี้จะเป็นการชี้แจงแผนการดำเนินงาน และกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี ด้วยการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ และระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อโครงการฯ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และรอบด้าน รวมทั้งทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนา และแผนแม่บทที่สอดรับกับศักยภาพของพื้นที่อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการจัดประชุม 1) เพื่อชี้แจงแผนการดำเนินงานและกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี ด้วยกระบวนการ SEA 2) เพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงาน ประเด็นปัญหาที่สำคัญในพื้นที่ และภาพอนาคตที่ต้องการและแนวทางการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืนจากผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่

ผู้เข้าร่วมประชุมฯ รวม จำนวน 108 คน ประกอบด้วย

ประเภท/สังกัด	จังหวัดสงขลา	จังหวัดปัตตานี
ภาคประชาชน	50	28
ภาคประชาสังคม	-	30

รูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ แบ่งออกเป็น 3 ช่วงหลัก ประกอบด้วย

ช่วงที่ 1 การกล่าวเปิดประชุม รวมทั้งชี้แจงที่มาและวัตถุประสงค์ของโครงการฯ โดย ผศ.ดร.พงค์เทพ สุธีรวุฒิ รองอธิการบดีฝ่ายบริหารและยุทธศาสตร์ (หัวหน้าโครงการ)

ช่วงที่ 2 การนำเสนอแผนการดำเนินงาน และกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี ด้วย SEA รวมทั้งการชี้แจงรายละเอียดการประชุมกลุ่มย่อย โดย ดร.สินาด ตรีวรรณไชย ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายพัฒนาระบบบริหารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์)

ช่วงที่ 3 การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็น ใน 3 หัวข้อ ประกอบด้วย (1) ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ข้อสงสัย หรือความกังวลต่อแผนการดำเนินงาน (2) ประเด็นปัญหาที่สำคัญในพื้นที่และ (3) ภาพอนาคตที่ต้องการและแนวทางการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน รวมทั้งสรุปผลการระดมความคิดเห็นและปิดการประชุม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดประชุม

1) ผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ได้รับทราบถึงแผนการดำเนินงาน และกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี ด้วย SEA

2) ผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแผนการดำเนินงาน ประเด็นปัญหาที่สำคัญในพื้นที่ และภาพอนาคตที่ต้องการและแนวทางการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน ซึ่งที่ปรึกษาฯ จะได้นำไปใช้ประกอบการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี ด้วย SEA ในขั้นตอนการกำหนดขอบเขตต่อไป

สรุปรายละเอียดการประชุมแต่ละช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ชี้แจงวัตถุประสงค์และกล่าวเปิดการประชุม

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
09.30	ดร.สินาด ตรีวรรณไชย	ทักทาย และชี้แจงกำหนดการเบื้องต้น ในช่วงเช้าเน้นให้เห็นภาพรวมของโครงการ ช่วงบ่ายเป็นการแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นซึ่งเป็นช่วงที่สำคัญมาก เป็นกระบวนการที่เรานับหนึ่งร่วมกัน เพราะฉะนั้น สำหรับท่านที่มาวันนี้อยากให้อยู่ร่วมถึงช่วงบ่าย ถ้าเป็นไปได้อย่าเพิ่งรีบกลับ ในเอกสารจะมีแบบสอบถาม และแบบประเมินความพึงพอใจ ก่อนกลับช่วงที่รับค่าใช้จ่ายในการเดินทางให้ทุกท่านส่งแบบสอบถามและแบบประเมิน ให้กับเราด้วย เอกสารที่ได้ 2 ส่วน 1. คู่มือไว้ใช้ปรึกษาหารือเป็นภาคีในการจัดทำแผนแม่บท มีความเป็นมา วัตถุประสงค์ ความรู้พื้นฐานในการจัดทำ SEA มีแผนภาพ การมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน เป็นนิมิตรหมายใหม่ในการทำแผน การกำหนดทิศทางร่วมกันว่า เราอยากกำหนดทิศทางไปทางไหน โดยให้มีการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นการมีส่วนร่วม ร่วมนับหนึ่งด้วยกัน ในการรับฟังความคิดเห็นที่สมุดจะมีสีสติกเกอร์เพื่อบอกห้องย่อยที่แต่ละคนจะได้เข้าร่วม สามารถเขียนบอร์ดรับฟัง

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		ความคิดเห็นได้ ด้านหลังสมุดจะมีช่องทางการสื่อสาร สามารถสื่อสารได้ตลอดเวลา ทาง facebook line เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ เว็บไซต์
09.35		เปิดวีดิทัศน์ สภาพัฒน์ 1 https://www.facebook.com/watch/?v=1124014318070240
09.40		เปิดวีดิทัศน์ สภาพัฒน์ 2
09.50	ดร.สินาด ตรีวรรณไชย	ชี้แจงเบื้องต้น ช่วงเช้าอยู่ห้องใหญ่รวมกัน ช่วงบ่ายแยกห้องย่อย 2 ห้อง แยกเป็นจังหวัดสงขลา และปัตตานี สำหรับการประชุมฯ วันนี้ ก่อนอื่นให้ทุกท่านได้รับชมวีดิโอภาพรวมโครงการ เชิญรับชมครับ
09.55		เปิดวีดิทัศน์ ภาพรวมโครงการ
10.00	ดร.สินาด ตรีวรรณไชย	สำหรับพิธิเปิดวันนี้ได้รับเกียรติจาก รศ.ดร.พงค์เทพ สุธีรวุฒิ รองอธิการบดีฝ่ายบริหารและยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ขอเรียนเชิญ
10.05	รศ.ดร.พงค์เทพ สุธีรวุฒิ รองอธิการบดีฝ่ายบริหารและยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (หัวหน้าโครงการ)	กล่าวเปิดการประชุม โดยกล่าวถึงที่มาและวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ดีใจที่ทุกคนมาในวันนี้ เป็นการมาปรึกษาหารือกัน แบบพี่น้อง คนในพื้นที่มาคุยกันว่า ทิศทางการพัฒนาของจังหวัดปัตตานีและสงขลามาแลกเปลี่ยนกัน อยากให้พูดคุยอย่างเป็นกันเอง กระบวนการในวันนี้จะเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจมาดูว่าเรามีอะไรดี ๆ ในสงขลาและปัตตานี และสิ่งดี ๆ เราจะพัฒนาและยกระดับอย่างไร เวทีวันนี้จะเป็นเวทีที่สร้างสรรค์รับฟังเปิดทุกอย่าง ท่านใดที่คุยในห้องใหญ่ไม่ทันเพราะเวลามีจำกัด ก็มีห้องย่อยตอนบ่ายคุยกัน หากมีปัญหาหรือข้อกังวลอย่างใดก็สามารถ

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		คุยกับผมได้โดยตรง คิดว่าเวลานี้เหมาะสมแล้ว ผมขอเปิดการประชุม ณ บัดนี้ครับ
	ดร.สินาด ตรีวรรณไชย	ขอขอบคุณรองอธิการบดีฝ่ายบริหารและยุทธศาสตร์เป็นอย่างสูง ถัดไปจะเป็นการนำเสนอภาพรวมของโครงการ จะเริ่มต้นด้วยการดูวีดิทัศน์
10.10		เปิดวีดิทัศน์ต้นทุนพื้นที่ปัตตานีสงขลา
ช่วงที่ 2 การนำเสนอแผนการดำเนินงาน และกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี ด้วย SEA รวมทั้งการชี้แจงรายละเอียดการประชุมกลุ่มย่อย		
10.20	รศ.ดร.พงศ์เทพ สุธีรวุฒิ	ผมขออนุญาตให้ข้อมูลเป็นเบื้องต้นก่อนว่า ในการทำเรื่องนี้เราคิดอย่างไร ต้องยอมรับว่าทุกอย่างต้องมีการพัฒนา เราจะอยู่เหมือนโลกในอดีต เป็นไปไม่ได้ ยกตัวอย่าง การพูดคุยในวงนักพัฒนา เขาจะบอกว่า โลกนี้ถ้าแบ่งเป็นยุค ยุคแรก ๆ เป็นยุคของการใช้สินทรัพย์ หรือทรัพยากรที่มีอยู่ ใครมีที่ดินเยอะ ก็เป็นมหาเศรษฐี ใครมีน้ำมันในประเทศของตัวเอง ใครมีแร่ทองคำ เหมืองเพชร พวกนี้ก็รวย ยุคต่อมา เป็นยุคการเพิ่มมูลค่าของทรัพยากร เช่น แร่ที่อยู่ในดินถ้าเอามาทำอุตสาหกรรมเหล็ก เอาไปผลิตรถยนต์ ทำโรงงาน เป็นยุคการเพิ่มมูลค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ แล้วเราก็จะเห็นว่าคนรวย ๆ ก็มาจาก เฮนรี่ ฟอร์ด อุตสาหกรรมผลิตรถยนต์ ถลุงเหล็ก พวกโรงงานต่าง ๆ เกิดขึ้นมาเยอะ นั่นเป็นยุคที่ 2 พอมายุคที่ 3 ไม่ใช่เรื่องของอุตสาหกรรมอีกต่อไปแล้ว แต่เป็นยุคของเทคโนโลยี เป็นยุคของความก้าวหน้าของไอทีต่าง ๆ เช่น ไมโครซอฟท์ แจ็คหม่าที่ขายของออนไลน์ ทุกวันนี้โลกมันเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไรก็ตาม ความต้องการของการพัฒนาเราต้องการอะไรที่มันดีขึ้น อะไรที่เร็วขึ้น อะไรที่ทำให้ปลอดภัยขึ้น

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		ทำให้คุณภาพชีวิตของเราดีขึ้น การใช้ชีวิตของเราดีขึ้น เราจะเห็นโลกของเทคโนโลยี ปัจจุบัน เราพบแล้วว่า เรื่องของเทคโนโลยีการศึกษา การจัดการข้อมูลเป็นเรื่องใหญ่ ใครยังใช้โทรศัพท์แบบกดปุ่มบ้างครับ มีไหมครับ ผมเชื่อว่าทุกคนใช้ smart phone เข้าอินเตอร์เน็ตได้ ทำให้เราใช้อินเตอร์เน็ตได้คล่องขึ้น อุตสาหกรรมยานยนต์ ต่อไปก็เป็นรถไฟฟ้าเสียส่วนใหญ่ เราเห็นว่าสิ่งเหล่านี้เรามีความต้องการพลังงาน เราต้องคิดว่าเราจะใช้หรือเราจะหาพลังงานมาจากไหน เราเคยมีปัญหาเรื่องของโรงไฟฟ้าถ่านหิน เราเคยมีปัญหาเรื่องพลังงานฟอสซิล ถ้าเรายังใช้แบบนั้นอยู่จะเกิดอะไรขึ้น สิ่งสำคัญก็คือว่า พอมีอุตสาหกรรมต่าง ๆ มีการพัฒนาต่าง ๆ ความต้องการไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการจัดการน้ำ เรื่องของเทคโนโลยีที่ใช้ในการเกษตร สิ่งเหล่านี้มีทั้งสิ่งที่ดี แต่ในขณะเดียวกัน มันก็สร้างผลกระทบ ขณะที่เรากำลังพัฒนา พบว่าประเทศไทยรวยกระจุก จนกระจาย ครองแชมป์ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจสูงอันดับต้น ๆ ของโลก มีช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนห่างออกไปเรื่อย ๆ วันนี้เรามาคุยกันว่าสิ่งดี ๆ ที่เรามีอยู่ในสงขลาและปัตตานีเราจะเอามาทำอะไร อยากวางภาพอนาคตอย่างไร วันนี้เราอยากให้ทุกคนช่วยกันหาคำตอบ หลายสิบปีมานี้ สหประชาชาตินำผู้แทนของทั่วโลก มาคุยกันว่าที่เรากำลังพัฒนาจริง ๆ แล้วกำลังพัฒนาไปเพื่ออะไรมีข้อสรุปออกมาว่า เราต้องการการพัฒนาเพื่อความยั่งยืนในด้านต่าง ๆ แล้วจะทำให้เราอยู่อย่างอยู่เย็นเป็นสุข คุณภาพชีวิตดี เขาก็บอกว่าทิศทางการพัฒนา น่าจะตอบโจทย์ 5 ด้าน ด้านที่ทำให้เกิดสันติภาพ ด้านที่ทำให้เกิดความร่วมมือทุกภาคส่วน ด้านที่สร้างความมั่งคั่ง มั่นคง มีการเติบโตด้านเศรษฐกิจ ด้านที่ 4 ที่ทำให้คนและสังคมดี ด้านที่ 5 สิ่งแวดล้อมดี ใน 5 ด้านมีอะไรบ้าง 1. ต้องขจัดความยากจนในทุกรูปแบบ

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		ในพื้นที่ ยุติความหิวโหย เพิ่มความมั่นคงทางอาหาร ยกระดับส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน (ขยายองค์ประกอบของสหประชาชาติ) ความเป็นอยู่อาหารทะเลราคาแพงเอาไปขาย ไปแลกซื้อไก่ ผักอาหารทะเลสด ๆ อาหารเกรดเอส่วนใหญ่ไปอยู่ที่โรงแรม เกรดซีไม่ค่อยสวย ไม่ค่อยสดไปอยู่ที่ตลาด เป็นแบบนี้หรือคือสิ่งที่เราต้องการ เรามีของดีอยู่ในมือแต่เรากินไม่ได้ เพราะว่าเรายากจน ภาคใต้เรามีสวนยางเต็มไปหมด เรามีนักวิชาการเก่ง ๆ อย่าง ม.อ. ทำวิจัยเรื่องยางพาราเยอะมากมีงานวิจัยติดอันดับโลก คำถามก็คือว่า แล้วพี่น้องชาวสวนยาง คุณภาพชีวิต ฐานะทางเศรษฐกิจเป็นอย่างไร สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าเรื่องของทิศทางการพัฒนาเราไม่สามารถขจัดความยากจนได้ ในขณะเดียวกันช่วงโควิดเราเห็นชัดเลย ต้องขอบคุณที่โควิดทำให้ทุกคนมีความเท่าเทียมพี่น้องในเมืองจะเข้าถึงอาหารรีเปล่า ในขณะที่พี่น้องที่มีพื้นที่เกษตรอยู่ ชาวประมงมีสัตว์น้ำให้กิน นี่เรียกว่าเป็นความมั่นคงทางอาหารอีกรูปแบบหนึ่ง เพราะฉะนั้นเราจะเห็นว่าเรื่องเหล่านี้ สะท้อนทิศทางการพัฒนา เรื่องของหลักประกันสุขภาพ การศึกษา ความเท่าเทียมระหว่างเพศ ผมไปที่ระยองฝั่งตะวันออก น้ำใต้ดินใช้ไม่ได้ น้ำฝนรองมากินไม่ได้ ต่อไปชีวิตเรา เราจะอยู่ในสังคมหรือสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวอย่างไรน้ำต้องซื้อกิน เราอยากได้แบบนั้นรีเปล่า อากาศ น้ำ ต่อไปต้องซื้ออากาศหายใจ ต้องซื้อดื่ม ซื้ออาหารกิน แบบนี้เป็นชีวิตที่เราอยากได้หรือเปล่า ต่อไปเป็นเรื่องของพลังงาน เราจะได้มาซึ่งกระแสไฟฟ้า เราจะแลกกับสิ่งแวดล้อมกับสุขภาพที่เสียไปกับความสะดวกสบายที่ได้จากพลังงานต่าง ๆ นี่ก็เป็นสิ่งที่พวกเราจะต้องช่วยกันหาคำตอบ เรื่องการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ เรื่องโครงสร้างพื้นฐาน เรื่องความไม่เสมอภาค เรื่องของเมือง ถิ่นฐานของมนุษย์ทำอย่างไรให้มีความปลอดภัย

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		เรื่องของสังคมที่สงบสุข เวลาพูดถึงทิศทางการพัฒนา จะมีความคิดที่แตกต่าง บางคนจะมองว่าจะทำอย่างไรให้เศรษฐกิจดีขึ้น รายได้ดี บางคนมองว่าเงินไม่ได้สำคัญเท่ากับสุขภาพ บางคนก็บอกว่าต้องเน้นเรื่องของทรัพยากร ความคิดที่มีความแตกต่าง ยกตัวอย่างในกรณีของสงขลา โครงการขนาดใหญ่จะลงมาหลายครั้ง พี่น้องในพื้นที่ก็มีความเห็นต่าง ไม่เพียงแค่สำคัญ งานนี้เราทำทั้งสงขลา ปัตตานี ความขัดแย้งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นความขัดแย้งที่สำคัญ ทิศทางการพัฒนาก็อาจจะเห็นต่างกันอยู่ ในขณะที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีปัญหาวิกฤติความรุนแรงมีความเห็นต่างอยู่ แต่ถ้าเราทำให้ทุกคนมาคิดด้วยกันว่า พื้นที่ของเราควรจะเดินด้วยกันอย่างไร มันน่าจะก้าวผ่านความขัดแย้งไปได้ เพราะฉะนั้นกระบวนการที่เราจะทำต่อไปนี้ 18 เดือน เรามีจุดมุ่งหมายที่จะทำแผนแม่บทที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของจังหวัดสงขลาและปัตตานี โดยใช้กระบวนการ SEA เวลาพูดถึงการประเมินผลกระทบปกติเราจะบอกว่ามีโครงการเข้ามามีแผนนี้เข้ามา จะมีผลกระทบอะไรอย่างไรบ้าง แต่ก่อนที่จะดูแผนหรือโครงการอะไรเข้ามา เรามาคิดกันว่าในสงขลาปัตตานีมีทุนอะไรอยู่บ้าง เช่น ทุนมนุษย์ คนเก่ง ๆ เรามีทุนทางสังคมอะไร ยกตัวอย่าง เช่น สงขลามีมหาวิทยาลัย เป็นศูนย์กลางการศึกษา ปัตตานี เป็นพหุวัฒนธรรม มีหลากหลายภาษา จีน อาหรับ อังกฤษ อย่าคิดว่าจะต้องเป็นอุตสาหกรรมอย่างเดียว เป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไหม อุตสาหกรรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ต่อมาก็มาดูว่าเรามีทุนทางทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร เรามีทะเลที่สวย ถ้าวันข้างหน้าทะเลเราใช้ไม่ได้ เราต้องบินไปมัลดีฟเหรอเพื่อบินไปดูทะเลที่มัลดีฟเหรอ นี่เป็นสิ่งที่เราคิดว่าเราควรจะสำรวจว่าเรามีทุนอะไรอยู่ ทุนทางเศรษฐกิจเรามีทุนอะไรอยู่บ้าง

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		เพราะฉะนั้น ขั้นตอนแรกของการทำ SEA เราอยากให้พี่ ๆ น้อง ๆ ช่วยกันดูว่าเรามีทุนอะไรอยู่ ถ้าเราไปเพิ่มทุนเราจะทำให้ทุนที่เรามีเพิ่มขึ้นได้อย่างไร เวลาเราพูดถึงทุน เช่น ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรามักจะคิดว่ามีโรงงานมาโรงงานนี้มีมลพิษ มลพิษอยู่ในเกณฑ์ที่รับได้ ธรรมชาติยังสามารถรองรับตรงนี้ สิ่งที่จะฝากไว้ว่า มันจะมีโครงการอะไรที่ทำแล้วสิ่งแวดล้อมดีขึ้นกว่าเดิม ทำแล้วสิ่งแวดล้อมทางทะเลมันเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม ทำแล้วอากาศดีขึ้นกว่าเดิม ถ้าแบบนี้เป็นสิ่งที่เราคิดว่าทิศทางแบบนี้จะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะฉะนั้นถ้าเราสามารถเห็นทิศทางว่าควรจะเดินไปอย่างไร ถ้ามีโครงการที่เกี่ยวกับพลังงาน เราจะใช้พลังงานอะไร ถ้าเป็นโครงการที่จะเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่เราจะมีโครงการแบบไหน อุตสาหกรรมเพิ่มมูลค่าจากผลิตผลที่การเกษตรเรามีอยู่ ยกตัวอย่าง เช่น ทุเรียนเพิ่มมากขึ้น ผลผลิตอย่างอื่นของทุเรียน อะไรที่อยากเห็น เมื่อเราได้โครงการสำคัญ ๆ ทางทีมประเมินจะนำมาสรุปอีกครั้ง ว่าโครงการเหล่านั้น ถ้าเราทำแล้วในระยะ 5 ปี จะมีผลกระทบเชิงบวกในแต่ละด้านเพิ่มขึ้นมากน้อยอย่างไร ถ้ามีผลกระทบเชิงลบจะทำยังไง ให้ผลกระทบเชิงลบมีน้อยที่สุด อย่างไร สิ่งที่เราจะทำเราจะใช้กระบวนการของการเรียนรู้ด้วยกัน ใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมให้มากที่สุด เพราะฉะนั้นคณะทำงานมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสภาพัฒน์ที่วางไว้ทุกกระบวนการ พี่น้องที่อยู่ในพื้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วม มาร่วมคิดร่วมกำหนดทางเดินด้วยกัน ก่อนจะมาถึงวันนี้ เรามีเวทีย่อย ๆ มากว่า 10 เวที และหลังจากนี้จะมีเวทีไม่น้อยกว่า 40 เวที เพราะฉะนั้น แผนการดำเนินงานระยะที่ 1 เราจะทำแผนที่ทุนทางทรัพยากร ทุนมนุษย์ ทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ ระยะที่ 2 มาวางภาพอนาคตว่าอยากเห็นสงขลาปัตตานีเป็นอย่างไร ระยะที่ 3

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		คิดว่าจะมีวิธีการอย่างไร ที่จะเดินไปสู่ภาพอนาคตที่วางไว้ด้วยกัน ระยะที่ 4 ประเมินคาดการณ์ ว่าถ้าทำตามแผนงานโครงการแล้วจะเกิดอะไรขึ้น และมีส่วนร่วมกันกับทุกภาคส่วนในทุกระยะ เราจะทำให้ความขัดแย้ง ความเห็นต่างที่มีอยู่ในพื้นที่ กลับมาเป็นพลังในการที่จะขับเคลื่อนสงขลาและปัตตานีร่วมกัน ขอบคุณครับ
	ดร.สินาด ตรีวรรณไชย	ขอบคุณหัวหน้าโครงการเป็นอย่างสูงที่มาให้แนวคิดการทำงานในพื้นที่ที่เข้าใจง่าย ทุกท่านจะสังเกตว่ากระบวนการที่เราจะชวนทุกคนมาพูดคุยกันขั้นตอนง่าย ๆ มาดูก่อนว่าเรามีทุนมีศักยภาพ หรือมีสิ่งที่อยากพัฒนาในประเด็นอะไรบ้าง ทั้งสงขลาและปัตตานี สิ่งที่เรามีนั้นเราอยากจะให้ในอนาคตเป็นอย่างไร เป็นอนาคตของใครของเราอย่างเดียวไหม เราจะอยู่อีกกี่ปีแต่คนที่จะอยู่ต่อคือลูกหลานเป็นอนาคตของลูกหลานของเราที่จะอยู่ต่อ เพราะฉะนั้นภาพอนาคตที่ทางหัวหน้าโครงการได้พูดถึง และที่สภาพัฒน์ได้ให้มาศึกษา เราควรจะมองให้ไกลเป็นภาพอนาคตที่เป็นของลูกหลานของเราด้วย ว่าเขาจะอยู่อย่างไร อย่างยั่งยืน มีคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคตด้วย ทั้งสองส่วนนี้เป็นขั้นตอนการเริ่มที่สำคัญก่อนที่จะชี้แจงรายละเอียดเพิ่มเติมขอเชิญชมวีดิทัศน์ภาพอนาคตของลูกหลานในพื้นที่
10.45		เปิดวีดิทัศน์ภาพอนาคต
	ดร.สินาด ตรีวรรณไชย	การที่จะมีแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่สงขลาและปัตตานี วิธีการที่ใช้ในครั้งนี้เรียกว่ากระบวนการ SEA จะเป็นอย่างไร มีความเข้มข้นของการมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนอย่างไร เดี๋ยวเรามาดูพร้อม ๆ กัน สิ่งที่เป็นผลลัพธ์ที่สำคัญ คือ มีแผนแม่บทในการพัฒนาพื้นที่สงขลาและปัตตานี นี่เป็นสิ่งที่เป็นปลายทาง เมื่อหมดระยะเวลาของโครงการ นี่เป็นสิ่งที่เป็นผลผลิตออกมา มีขั้นตอน

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		อย่างไร วัตถุประสงค์ที่สำคัญข้อที่ 2 เป็นครั้งแรกที่สภาพัฒน์จัดทำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่โดยใช้กระบวนการ Sea นอกเหนือจากการทำกระบวนการแล้วกระบวนการ Sea เป็นอย่างไรและการทำแผนที่ทุกคนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเป็นอย่างไร อยากให้ทุกคนร่วมกันติดตามในช่องทางต่าง ๆ โดยเฉพาะ Facebook เป็นช่องทางที่สื่อสารหลัก ขอบเขตในการทำ sea การทำแผนแม่บทมีการกำหนดอาณาเขตคือจังหวัดสงขลาและจังหวัดปัตตานี ถ้าสังเกตดูหลาย ๆ แนวทาง ในการทำแผนพัฒนาจะมีผลต่อพื้นที่ใกล้เคียงด้วย เช่น ถ้าทำที่ปัตตานีก็จะต้องไปพูดคุยกับจังหวัดยะลาและนราธิวาสด้วย และถ้าทำที่จังหวัดสงขลาก็จะต้องไปพูดคุยกับพัทลุงสตูลและนครศรีธรรมราช แผนนี้จะนำไปใช้อย่างไรนำไปเป็นกรอบในการพัฒนาพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป มีหน่วยงานเจ้าของแผนคือสภาพัฒน์ที่อยู่ร่วมในทุกขั้นตอน สามารถเบาใจได้ว่าแผนที่ทำแล้วจะได้นำไปใช้ ส่วนแผนนี้กรอบเวลาที่จะใช้จะนำไปใช้อย่างรวดเร็วในช่วง 5 ปี คือ ปี 66 ถึง 70 ทำไปใช้ไป ผู้เชี่ยวชาญจะดึงข้อมูลทางวิชาการ ที่มีการศึกษาย้อนหลังให้ได้มากที่สุดกรอบระยะเวลาประมาณ 10 ปี ขึ้นอยู่กับข้อมูลอาจจะเป็นข้อจำกัดทางการศึกษาเพราะบางข้อมูลอาจจะมีไม่ครบทุกด้าน กรอบในการมองภาพอนาคตในเบื้องต้น สามารถล้อตามยุทธศาสตร์ได้จนไปถึงปี 2580 ถ้าใครอยากจะมองไกลกว่านั้น หลังจากที่เราไม่อยู่มองไปถึงลูกหลานก็ได้ นี่เป็นกระบวนการที่เปิดจริง ๆ มีแต่คำแนะนำและแนวทางแต่ไม่ใช่ข้อจำกัดใด ๆ ทั้งสิ้น ทุกท่านสามารถได้แสดงความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วม สภาพัฒน์ย้ำกับทุกคนว่าให้ทุกคนมีอิสระสิ่งที่ควรจะช่วยกัน คือ การมองภาพไปด้วยกันให้ได้ ทุกท่านจะเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไร ผลผลิตที่สำคัญ คือ ทุกคนที่มาวันนี้ และที่จะมาต่อไปจะได้มาร่วมกันทำแผนพัฒนาแม่บทสงขลาและปัตตานี

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		กระบวนการ sea ผลลัพธ์ที่ต้องการคือ แผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ เจ้าของแผนคือสภาพัฒน์แผนนี้จะถูกนำไปให้หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานการจัดทำแผนใช้กระบวนการ sea ไม่ใช่กระบวนการทั่ว ๆ ไป ทุกท่านจะเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไรผลผลิตที่สำคัญคือทุกคนที่มาวันนี้ และที่จะมาต่อไปจะได้มาร่วมกันทำแผนพัฒนาแม่บทสงขลาและปัตตานี กระบวนการ sea ผลลัพธ์ที่ต้องการคือ แผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่เจ้าของแผนคือสภาพัฒน์แผนนี้จะถูกนำไปให้หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานการจัดทำแผนใช้กระบวนการ sea ไม่ใช่กระบวนการทั่ว ๆ ไป เป็นกระบวนการที่ใช้การมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนอย่างเข้มข้น และใช้กรอบแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนมองเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมรวมถึงเรื่องคนไปพร้อมกัน ตั้งแต่แรกเราคิดตั้งแต่แรกว่าทุกอย่างจะดีขึ้น เราจะมีความท้าทายกับตัวเองเราอาจยังไม่มีคำตอบที่ชัดเจน ถ้าท่านใดต้องการมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มจนจบทุกท่านสามารถมาร่วมกับเราได้อย่างต่อเนื่อง 8 ครั้งตั้งแต่มาเริ่มวางเป้าหมายร่วมกันมาดูว่าทางเลือกในการพัฒนามีอะไรบ้างมาช่วยประเมินว่าทางเลือกไหนดีที่สุดเป็นลำดับ 1 2 3 และมาดูว่าสุดท้ายแล้วแผนพัฒนาที่ควรจะเป็นคืออะไร และมีมาตรการที่จะมีความยั่งยืนอย่างไร กระบวนการจัดเวทีคิดเป็นอย่างน้อย 40 เวที จังหวัดละ 20 เวที ซึ่งยังไม่นับรวมเวทีย่อย ๆ ที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่แต่ละพื้นที่รวมถึงช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ การมีส่วนร่วมร่วมโดยการระดมสมองการนำเสนอและการรับฟังความคิดเห็น เมื่อได้รับฟังความคิดเห็นแล้ว กระบวนการทางวิชาการจะเกิดขึ้นทางทีมของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และตัวแทนผู้เชี่ยวชาญตัวแทนของภาคประชาสังคมที่มีอยู่จะช่วยกันดูว่า เมื่อได้ความคิดเห็นกันมาแล้วแต่ละเรื่องในทางวิชาการที่ได้มาประเด็น

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		ไหน ใช้ประเด็นไหน ต้องการข้อมูลเพิ่มเติมทีมศึกษาที่เป็นวิชาการต้องนำมาทำการบ้านต่อ และสิ่งที่น่าสนใจคือ สิ่งที่วิชาการศึกษามาก็จะนำมาให้ทุกท่านได้เห็นก่อน เมื่อได้รับข้อมูลนำเสนอแล้วทุกท่านสามารถร่วมวิพากษ์วิจารณ์ให้ข้อคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ได้เป็นกระบวนการที่ทำเป็นการทวนซ้ำ ซึ่งเป็นจุดที่สำคัญของกระบวนการ sea เราจะทำแบบนี้ไปเรื่อย ๆ ในแต่ละขั้นวางเป้าหมายระบุทุนที่มีศักยภาพในพื้นที่ ดูในเรื่องของทางเลือกว่ามีอะไรบ้าง ดูมาตรการเพื่อความยั่งยืน แนะนำแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่สงขลาปัตตานีให้ทุกคนได้เห็นซึ่งเป็นผลผลิตที่เราทำร่วมกัน
11.15	รศ.ดร.พงค์เทพ สุธีรวุฒิ	ขอเชิญแสดงความคิดเห็นครับ
	สรุปความคิดเห็น	1. ควรมีแหล่งอ้างอิงที่มาของข้อมูลเชิงสถิติที่ใช้ในการศึกษา เช่น ข้อมูลทางการศึกษา 2. การเลือกศึกษาพื้นที่เฉพาะจังหวัดสงขลาและปัตตานี เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความเชื่อมโยงในเรื่องของทรัพยากรทั้งทางบก น้ำ และอากาศ 3. การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องไม่ส่งผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยวในปัจจุบันจังหวัดปัตตานียังขาดการโปรโมทด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาประชาชนต้องได้รับปรโยชน์ร่วมกับผู้ประกอบการและที่สำคัญประชาชนในระดับรากหญ้าควรได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวด้วย 4. สนับสนุนให้พื้นที่อำเภอหนองจิกเลี้ยงไก่แบบครบวงจร เนื่องจากมาเลเซียให้ความสนใจ 5. การพัฒนาพื้นที่ไม่ควรให้เกิดความขัดแย้ง

เวลา	ผู้พูด	รายละเอียด
		6.ปัญหาขาดแคลนสัตว์น้ำ ปัจจุบันจำนวนปลาในท้องทะเลไม่เพียงพอต่อการบริโภคของคนในพื้นที่ 7. ส่งเสริมโครงการสร้างบ้านให้ปลา ตลอดแนวชายฝั่งทะเลของจังหวัดสงขลาและปัตตานีเพื่อเพิ่มจำนวนปลาในท้องทะเล 8. การพัฒนากำลังคนและแรงงานทรัพยากรมนุษย์ในพื้นที่ 9. จังหวัดสงขลาและปัตตานีมีวัฒนธรรมร่วม เช่น วัฒนธรรมทางด้านภาษา

ช่วงที่ 3 การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็น แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มจังหวัดปัตตานี

1.1 ด้านเศรษฐกิจ/ทุนในพื้นที่

- ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์
- ประมงพื้นบ้าน
- ค้าขาย
- ขายน้ำตาลโตนด
- เลี้ยงนกเขา
- ทำกรงนกเป็นของชำร่วย/เฟอร์นิเจอร์
- รายได้ไม่เพียงพอ
- สวนยางพารา/ทุเรียน
- โรงแรม/รีสอร์ท
- โรงงานอุตสาหกรรม
- การท่องเที่ยว
- ทะเลอุดมสมบูรณ์
- แหล่งท่องเที่ยวประจำชุมชน
- การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
- อาหารทะเล
- ตลาดนัดชุมชน
- ชายหาดที่อุดมสมบูรณ์/สวยงาม
- ตลาดนัด/ห้างสรรพสินค้า
- ตลาดนัดสินค้าพื้นเมือง
- ศูนย์กระจายสินค้าในชุมชน
- โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กของชาวบ้านที่ผลิตผลิตภัณฑ์แปรรูป เช่น กรือโป๊ะ บูดู ลูกหยี
- งานศิลปาชีพจากหมู่บ้าน
- โบราณสถานกระตุ้นเศรษฐกิจค้าชายในชุมชน
- สร้างการรับรู้ให้ชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
- ยกระดับคุณภาพบุคลากรในชุมชนรักษ์บ้านเกิด
- ยกระดับตลาดนัดชุมชนให้มีคุณภาพและการบริการที่ดี
- สร้างมูลค่าให้ชุมชนโดยวิถีท่องเที่ยวในชุมชน
- แปรรูปอาหารทะเล
- ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- การหล่อพระพุทธรูป
- การก่อสร้าง
- ผลิตภัณฑ์ OTOP
- สินค้าเกษตรแปรรูป ทุเรียนกวน
- เลี้ยงเป็ดไข่
- กลุ่มว่าววงเดือน/ว่าวพื้นเมือง

- อาหารท้องถิ่นบูดู
- การทำการเกษตร
- สวนมะพร้าว
- เครื่องจักสาน เช่น กระด้ง กระเชอ สุ่ม
- การจ้างงานในกลุ่มเครือข่าย
- ตลาดศูนย์รวมสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน
- ทรัพยากรธรรมชาติช่วยสร้างอาชีพ เช่น ไม้ไผ่/ตาล
- ประเพณี
- การจักสานจากวัสดุท้องถิ่น
- พัฒนาสินค้าชุมชนให้มีคุณภาพรับรองมาตรฐานฮาลาล
- เรือประมง/ท่าเทียบเรือ
- ตลาดปลา (สะพานปลา)
- นาเกลือ
- การเลี้ยงนก/ไก่ชน
- สวนผลไม้ทุเรียน มังคุด ลองกอง

1.2 ด้านสังคมและวัฒนธรรม

- วันฮารีรายอ
- วันอาซูรอ
- งานเมาลิด
- ว่าววงเดือน
- ประตูซุ้มเข้าหมู่บ้าน
- ประเพณีแห่ชุมพุก เดือนสิบ ลอยกระทง แกงลูกโหนด ขนมตาล น้ำตาลแว่น
- ประเพณีลาซังวันสารทเดือนสิบ
- งานแห่ศาลเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว
- รองเง็ง
- นโนราห์
- แห่ช้าง
- ปันจักสีลัต
- ลิเกฮูลู
- หนังตะลุง
- เข้าสุนัตหมู่
- ชุดมลายู
- วิถีชีวิตในชุมชนที่มีความแตกต่าง
- การแสดงและการละเล่นพื้นบ้าน
- หัตกรรมท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่
- อาชีพที่สอดคล้องกับทรัพยากรที่มี
- อัตลักษณ์เฉพาะถิ่น
- การรักษาด้วยภูมิปัญญาพื้นบ้าน
- วิถีชีวิตชาวประมงขนาดเล็ก
- วัฒนธรรมอาหาร การแต่งกาย
- ลายเรือกอและ
- การแกะลายว่าวสายบุรี
- สังคมปลอดภัยบนพหุวัฒนธรรมที่หลากหลาย ไทย จีน มลายู ปากีสถาน
- แต่งกายแบบมลายู
- เสริมการเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของชุมชน
- ภาษามลายูท้องถิ่น
- การแต่งงานตามหลักศาสนาอิสลาม
- โรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม
- ชุมชนสีขาว ชุมชนปลอดภัย และชุมชนพึ่งพา
- มีเครือข่ายที่เข้มแข็ง

- บูหงาซีเระ
- อนาซีด
- แห่ผ้าห่มทวด
- ตักบาตรปีใหม่
- ทำขนมเจาะหู
- มีสถานประกอบพิธีทางศาสนา วัด ทรายขาว มัสยิดนัจมุดดิน 300 ปี
- การประกวดอ่านอัลกุรอ่านและอานาซีด
- การต่อยอดศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ให้เจริญยิ่งขึ้น
- การแข่งขันนกเขาชวาเสียง

1.3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- ทรัพยากรทางทะเลแบบเดิมที่ไม่ถูกเปลี่ยนแปลงยังคงความสวยงาม
- อากาศดีสะอาด
- มีเขตรักษาพันธ์สัตว์ (ไข่มดแดง ผึ้ง ตัวต่อ) ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ ป่าชายเลน
- สร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนดูแลรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชน
- กิจกรรมเก็บขยะประจำเดือน
- การแก้ไขปัญหาน้ำจืดในอ่าวปัตตานี
- สร้างศูนย์การเรียนรู้การ
- การพัฒนาป่าชายเลนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยงเชิงนิเวศน์
- การจัดการให้ชุมชนและธรรมชาติอยู่ด้วยกันได้และเติบโตในด้านเศรษฐกิจพร้อม กัน
- พัฒนาล่องเรือดูหิ่งห้อยป่าโกงกางยามราตรี
- ปัญหาขยะที่มาจากอวนปูเปลือกหอยขยะจากมนุษย์อื่น ๆ
- พืชเศรษฐกิจยังไม่ส่งเสริมให้เป็นที่รู้จัก เช่น มะม่วงเบา ผลิตภัณฑ์จากต้นตาล
- มีการบุกรุกพื้นที่ชายทะเลมีการก่อสร้างรี

- พรุลานควาย ทุ่งยางแดง
- หาดทรายขาว หาดแฆแฆ
- หาดสวยงาม เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจและบำบัดความทุกข์ของคนในพื้นที่
- วิถีชีวิตริมเล สัตว์หายาก ปลาน้ำจืด น้ำเค็ม ปลากุเลา ปลอดอง
- น้ำตกอัญวาริ นทร์ น้ำตกโผงโผง
- น้ำประปาที่มาจากภูเขา
- หาดตะโล๊ะกา โปร์ หาดดาโต๊ะ
- มีพืชเศรษฐกิจ มะพร้าว ต้นตาล ยางพารา

จัดการสัตว์น้ำของกลุ่มเครือข่าย

- ลดการใช้ถุงพลาสติก และช่วยกันปลูกต้นไม้ เพื่ออากาศที่ดี ไม่เป็นพิษ
- ช่วยกันรักษาป่าต้นน้ำเทือกเขาบูโด
- มีแหล่งชุมชนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เช่น กือดาจินอ ชุมชนจาบังติกอ ชุมชนบางตาวา ชุมชนแหลมโพธิ์

- การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เช่น ป่าฮาลาบาลา และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
- การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากทะเลและแหล่งน้ำจืด เช่น ปลาเค็ม ปลากุเลาปลาหมึกแห้ง
- การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากยางพารา

สอร์ทเป็นจำนวนมาก ไม่มีหน่วยงานที่ดูแลและควบคุมการสร้าง ทำให้ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมชุมชน ทำให้ชายหาดสกปรก

ปาล์มน้ำมัน ข้าวสาร เม็ดมะม่วงหิมพานต์ มะม่วงเบา

- มีแอ่งน้ำธรรมชาติและคลองชลประทาน
- มีเกลือหวาน นาเกลือบานา วัดช้างไห้

1.4 ด้านทรัพยากรมนุษย์

- ปราชญ์ชาวบ้าน ยาสมุนไพร แพทย์แผนไทย
- หมอทำขวัญนาค ทำขวัญบ่าวสาว สวดบ้าน โต๊ะบีแด (หมอตำแย)
- หมอกระดูก หมอดิน หมอ
- สร้างอาชีพให้เยาวชนในพื้นที่ เช่น งานแกะสลักไม้ กรงนก
- อยากให้สนับสนุนคนรุ่นใหม่ต่อยอด/สืบทอดประเพณีวัฒนธรรมให้คงอยู่ และมี
- รายได้ไม่พอ รัฐควรส่งเสริมให้เป็นอาชีพที่มีรายได้มั่นคงและพอใช้
- มีอาจารย์มหาวิทยาลัยที่เก่ง และทำงานร่วมกับชุมชน พัฒนาช่วย เหลือชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ไสยศาสตร์ หมอเป่ายา/ทำยา หมองู หมอนวดแผนโบราณ หมอพื้น บ้าน เข้าสุนัต หมอรักษาเริม ■ ผู้นำศาสนาทุกศาสนา ผู้รู้ด้านอิสลาม นักท่องจำ อัลกุรอาน ■ ต้นตำรับการร้องเพลงแนวมลายูดั้งเดิม ■ มีนักวิชาการด้านต่าง ๆ ■ สามารถพูดหลายภาษามลายู อาหรับ ไทย เป็นต้น ■ ครูสอนรำมโนราห์ ปันจักสีลัต ทำโรงพระ	กิจกรรมให้ห่างไกลยาเสพติด

แกะสลักลาย
ไทย เป็นต้น

- พรานป่าชาย
  เลน หมอดูห
  ลำ (ฟังเสียง
  ปลา)
- นักทำขนม
  หวานและ
  อาหารโบราณ
- ชมรมสักยันต์
  วัดช้างไห้
- ช่างไม้ ทำ
  ประตูหน้าต่าง
  วงกบไม้
- โต๊ะมูเด็ง
  นักเทศน์ นัก
  พูดด้านศาสนา

สรุปโดยภาพรวมของกลุ่มจังหวัดปัตตานี

1. ทุนในพื้นที่

1.1 เศรษฐกิจ สิ่งที่ทำให้เกิดรายได้ การจ้างงาน ผลกระทบต่ออาชีพของประชาชนในพื้นที่

- เกษตร ทำนา การทำสวนลองกอง มะพร้าว ทุเรียน
- ทำประมง ทะเลชายฝั่งลุ่มแม่น้ำ
- อาชีพทางด้านวัฒนธรรม หัตกรรม ว่าว หัตกรรมพื้นบ้าน (การทำผ้าบาติก) จักสาน
- ฟาร์มเลี้ยงนกเขา หัตกรรมทำกรงนกเขา อุตสาหกรรมการเลี้ยงนกเขาเชื่อมโยงจังหวัดชายแดนใต้

- อาชีพค้าขาย
- การท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงชุมชน การท่องเที่ยวทรัพยากร
- การแปรรูอาหาร
- การเปิดตลาดนัดชุมชน
- ส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ
- การส่งเสริม SMEs ผลิตภัณฑ์ชุมชน
- ลดต้นทุนการผลิต เช่น ปุ๋ย
- นักเล่าเรื่องชุมชน โดยใช้ภาษาถิ่น
- การส่งเสริมหัตกรรมท้องถิ่น เพิ่มรายได้ เช่น ว่าว เรือกอและ

1.2 ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

- แหล่งน้ำธรรมาชาติ
- ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ บูโด บาลาฮาลา
- แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สวยงาม แฆแฆ น้ำตกทรายขาว น้ำตกอัญวารินทร์
- ปัญหาสิ่งแวดล้อม ขยะ อวนปู ขยะพลาสติก ขยะในคลอง ขยะในแม่น้ำ
- การจัดการขยะ
- การท่องเที่ยวทางทะเล เกษตร

1.3 สังคมและวัฒนธรรม

- มีประเพณีวัฒนธรรม ชักพระ แห่ผ้า ลาซัง (ณ ควน การเข้าซังข้าวหลังจากเก็บเกี่ยวหญิงชาย มาแต่งงานกัน ทำให้พืชผลอุดมสมบูรณ์) อาซูรอ แห่ช้าง แห่เจ้าแม่ งานเมาลิด
- การแสดง โนราห์ลงครู ปันจักซีลัด รอแง็ง หนังตะลุง แข่งขันอัลกุรอ่าน ตารีกีปัส ซำเป็ง
- ภูมิปัญญาท้องถิ่น การแต่งกาย สถานที่
- การส่งเสริมภาษายาวี มลายู กำลังจะหายไป ควรส่งเสริมให้เด็กรุ่นใหม่สื่อสารภาษามลายู

1.4 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

- ปราชญ์ชาวบ้าน หมอกระดูก หมองู หมอนวดเส้น หมอทำขวัญ บาบอ โต๊ะครู เข้าสุนัต ดุนหลำ (การฟังเสียงปลา)

- การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ดีขึ้น

2. เป้าหมายการพัฒนาทุนที่อยากเห็น

- การใช้การประมงที่ถูกกฎหมาย
- ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น
- การพัฒนาฮาลาล
- ลดต้นทุนการผลิต
- ปุ๋ย ยางพารา
- การกระจายรายได้ของหัตถกรรมท้องถิ่นส่งออกนอกประเทศ
- การท่องเที่ยวชุมชน อนุรักษ์ จัดการท่องเที่ยวตามวิถีชุมชน
- สร้างผู้เล่าเรื่องของชุมชน ด้วยภาษามลายู หรือภาษาท้องถิ่นตามกลุ่มที่เยี่ยมชม

2. กลุ่มจังหวัดสงขลา

1. ทุนในพื้นที่

1.1 ด้านเศรษฐกิจ

เสนอแนะร่วมกัน	รายบุคคล
• สนามแข่งนกเขาชวาระดับอาเซียน/กรงนกเขาชวา/เป็นแหล่งผลิตนกเขาชวา • ถนน 4 เลน • สานกระเป๋ากระจูด • แปรรูปปลา (ปลากะพงเค็ม) • ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ (วัดขวด/วัดควนนาหว้า) • OTOP (หมู่บ้านนวัตวิถี) • กลุ่มเนื้อโคขุน • โรงไฟฟ้า • โรงแยกก๊าซ • แหล่งผลิตอาหารของสงขลาและอาเซียน • ศูนย์กลางด้าน “การขนส่ง” • อุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุด	• การเลี้ยงผึ้ง, การทำน้ำผึ้งรวงจากลูกตาล, การทำหลังคามุงจาก, ยาเส้น, ฟักทอง, การจักสานกระเป๋า • เลี้ยงวัว, กุ้ง, สวนหม่อน, ทำไข่เค็ม • ภูมิปัญญาการแปรรูปทางทะเล • พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็นเศรษฐกิจ • รายได้หลักจาการประมงและต่อเนื่อง, รับจ้าง, โรงงาน, ต้นกำเนิดอาหารข้าวยำ, ไข่ครอบ, แหล่งผลิตนกเขาชวาอาเซียน • ถนนสี่เลน, สินค้า OTOP, นกเขาชวาเสียง, แปรรูปปลา • ในอนาคตต้องการอุตสาหกรรมพื้นที่มีความพร้อม • โรงเพาะเห็ด, โรงงานแปรรูปสัตว์น้ำ, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์, โรงไฟฟ้า, โรงแยกก๊าซ • การแปรรูปอาหารทะเลมีตลาดรองรับ, อาหารพื้นบ้าน เช่น ขนมสายรุ้ง • อุตสาหกรรมเป็นอาชีพเสริม • แปรรูปสัตว์น้ำ เช่น ปลากระตัก, มีที่ดินว่างเปล่า ที่ต้องการพัฒนา

เสนอแนะร่วมกัน	รายบุคคล
	• พื้นที่สวนยาง, ปาล์มน้ำมัน, ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร, ศูนย์กลางหลักของอุตสาหกรรมประมง ฯลฯ, ศูนย์กลางการขนส่งที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้, เชื่อมโยงกับต่างประเทศ, การคมนาคมที่สะดวกทั้งทางบก อากาศ ถนน, มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย • มีการแปรรูปฟักทอง, มีคลอง, มีทะเลเลี้ยงกุ้ง, ปลากะพง, มีวัวเกือบพันตัว คิดเป็นเงินปีละ 16 ล้านบาท, มีนกเขาเล็กมูลค่าหลักล้าน, มีสวนมัลเบอร์รี่

1.2 ด้านสังคมและวัฒนธรรม

เสนอแนะร่วมกัน	รายบุคคล
• ศูนย์กลางด้านการศึกษา/โรงเรียนสอนศาสนา • มีภาษาเป็นเอกลักษณ์ • วัดขวด/วัดควนนาหว้า • เมืองแห่งประวัติศาสตร์ • ศูนย์ปลอดบุหรี่ • ชมรมกลองยาว/มโนราห์ • ปันจักสีลัต • พิพิธภัณฑ์ด้านธรรมชาติ • กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต • มีสังคมแบบพหุวัฒนธรรม	• เป็นพื้นที่พหุวัฒนธรรม • จัดกลุ่มออกกำลังกาย, สนามฟุตบอล • ชุมชนพหุวัฒนธรรม, วิถีวัฒนธรรมภาษาเป็นเอกลักษณ์ • เมืองอุลามะฮฺ (อุลามะฮฺ คือ ผู้รู้ที่มีความรู้และความเข้าใจในศาสนาอิสลามอย่างถ่องแท้), ทำกิจกรรมกับเยาวชนในพื้นที่, เป็นเมืองประวัติศาสตร์ • มีการส่งเสริมวัฒนธรรม • มีสถานศึกษาทุกระดับ, มีประวัติศาสตร์ยาวนาน, มีกูโบร์โบราณ, สังคมพหุวัฒนธรรม • ศูนย์ปลอดบุหรี่, ชมรมกลองยาว • กลุ่ม U2T, กลุ่มอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ,

เสนอแนะร่วมกัน	รายบุคคล
• เมืองแห่งอุลามะฮ์ (อุลามะฮ์ คือ ผู้รู้ที่มีความรู้และความเข้าใจในศาสนาอิสลามอย่างถ่องแท้)	• มีกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มองค์กรชุมชน • แก้ปัญหายาเสพติดในชุมชน, ปัญหาลักเล็กขโมยน้อย, อยากให้มีโครงการบำบัดคนติดยาในหมู่บ้านโดยไม่มีค่าใช้จ่าย • ความเหลื่อมล้ำ, อยากให้ยกระดับให้ชีวิตคนจนดีขึ้น

1.3 ด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

เสนอแนะร่วมกัน	รายบุคคล
• ผลไม้ตามฤดูกาล: แตงโม • ข้าวพันธุ์พื้นเมือง/ยางพารา • น้ำตกของชุมชน • ธนาคารปู • ทรัพยากรชายทางทะเลและชายฝั่ง: ทะเล 4 แสนกว่าไร่/หาดทราย 6,000 ปี/ชายหาดครอบคลุม 6 อำเภอ/มีเกาะขาม ต.สะกอม อ.เทพา • ป่าพรุกระจูด • ปะการังเทียม • ประปาภูเขา • คลองนาทับ/สะกอม/เทพา • ขุมเหมือง • มีการส่งเสริมบุฟเฟต์ทุเรียน • ลุ่มแม่น้ำทะเล (ทะเลสาบสงขลา/กุ้งแม่น้ำ)	• สร้างงานให้คนว่างงานได้มีงานทำ • มีชายหาดยาว 19 กิโลเมตร, คลองสะกอม คลองนาทับ แหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ • มีทะเลที่สมบูรณ์กว่าแสนไร่, มีสัตว์น้ำกว่า 182 ชนิด, มีการแปรรูปอาหารทะเล เช่น ปลาแห้ง ปลาเส้น ปลาเค็มฝั่งทราย, ชุมชนร่วมกันสร้างบ้านปลา • ทะเล, คลอง, ป่าชายเลน, สวนยางพารา • ผลไม้ตามฤดูกาล, ธนาคารปู, แตงโม • บรรยากาศดี อากาศถ่ายเทได้สะดวก ไม่มีมลพิษ ประกอบอาชีพได้มากมาย • มีที่ดินสาธารณะ • เนินทราย 1,000 ปี, กุโบร์ยามะ, หาดบ่อ อิฐ, ชายหาดวังหนาว • น้ำตกบ่อเต่า

เสนอแนะร่วมกัน	รายบุคคล
	• ลุ่มน้ำมากมาย, ป่าธรรมชาติ, ที่ราบกว้างใหญ่, พรุกระจูด

1.4 ด้านทรัพยากรมนุษย์

เสนอแนะร่วมกัน	รายบุคคล
• นายหนังตะลุง • ภูมิปัญญาประมง/คนฟังเสียงปลา • ต้นกำเนิดข้าวยำ • อาหารพื้นถิ่น: ไข่ครอบ • แพทย์แผนโบราณ/หมอตำแย • โรงเรียนสอนลูกเล/ลูกควน (ฝึกทักษะวิชาชีพชาวประมง/ชาวสวน) • องค์ความรู้ในการแปรรูปอาหาร	• มีนายหนังตะลุง, ชมรมกลองยก • ปราชญ์ชาวบ้าน • มีองค์ความรู้แพทย์แผนไทย, นวดแผนโบราณ, หมอต่อกระดูกแบบโบราณ • มีศูนย์การเรียนรู้/การปรับนิสัยพฤติกรรมของวัยรุ่น • ภูมิปัญญาท้องถิ่น, มีการสอนการเรียนรู้ภูมิปัญญาร่วมกับเยาวชน • คนฟังเสียงปลา • มีองค์ความรู้การแปรรูปอาหาร, ถนอมอาหาร • โรงเรียนสอนศาสนา • ในพื้นที่ 3 ตำบล มีแรงงานช่างเพิ่มขึ้นแต่ไม่มีงานรองรับ • บุคคลมีความรู้ความสามารถ ชำนาญการที่หลากหลายทุกด้าน • มีครูสอนศาสนาในชุมชน

2. เป้าหมายการพัฒนาทุนที่อยากเห็น

2.1 ด้านเศรษฐกิจ

เสนอแนะร่วมกัน	รายบุคคล
• พัฒนาสินค้าท้องถิ่นสู่ระดับโลก (จาก Local สู่ Global)	• ส่งเสริมและพัฒนาตามศักยภาพของท้องถิ่น • ให้ความรู้เพิ่มเติมแก่คนในชุมชน

เสนอแนะร่วมกัน	รายบุคคล
• ส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์/ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ • แปรรูปยางพาราโดยกลุ่มองค์กรชุมชน • ส่งเสริมพัฒนาเขตอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และทันสมัย (เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม) • พัฒนาสังคม/ชุมชนแบบดั้งเดิมสู่ระดับโลก • นกเขาชวาเสียง: ส่งเสริมฟาร์มนกเขาแบบครบวงจร • ส่งเสริมผลิตผล/ตลาดให้แก่ผลิตภัณฑ์ในชุมชน	• ส่งเสริมการพัฒนาเขตอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ทันสมัยในพื้นที่อย่างเหมาะสมและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม • อยากให้ฟังความคิดเห็นของแต่ละพื้นที่ และการมีส่วนร่วมตามวิถีชีวิตเชิงอนุรักษ์ • โครงการแปรรูปยางพาราโดยกลุ่มองค์กรชุมชน • การแปรรูปอาหารทะเล • ให้มีอาชีพที่มั่นคง มีการจ้างงานมากขึ้น ส่งเสริมการลงทุนของนายทุน

2.2 ด้านสังคมและวัฒนธรรม

เสนอแนะร่วมกัน	รายบุคคล
• ลดปัญหายาเสพติด ด้วยวิธีการบำบัดฟื้นฟูผู้ใช้ยาเสพติดโดยชุมชนเป็นฐาน (Community Based Treatment : CBTx) และร่วมมือจากทุกภาคส่วน • โรงพยาบาลที่มีหมอเฉพาะทาง (มีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ) • เคารพความหลากหลายของวัฒนธรรม	• เคารพความหลากหลายและเลื่อนไหลของสังคมวัฒนธรรม • สร้างกระบวนการเรียนรู้ ส่งต่อวิถีวัฒนธรรม พหุวัฒนธรรม • การอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนให้มีความสามัคคี มีความสุข

2.3 ด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

เสนอแนะร่วมกัน	รายบุคคล
• จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เรื่องสมุนไพร • ส่งเสริมการใช้พลังงานทางเลือก/พลังงานสะอาด เช่น โซล่าเซลล์หรือพลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม • การฟื้นฟูป่าต้นน้ำ/ป่าบริวาร • ปลูกป่าในสวนยาง	• ฟื้นฟูป่าต้นน้ำและป่าบริวาร • การพัฒนาที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ • ทรัพยากรในพื้นที่ไม่เพียงพอ

2.4 ด้านทรัพยากรมนุษย์

เสนอแนะร่วมกัน	รายบุคคล
• สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น (นกเขาชวา/กระจูด/ประมง/มโนราห์/กลองยาว) • ศูนย์การเรียนรู้การฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำ • สร้างกระบวนการเรียนรู้ด้านวิถีวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น เช่น ด้านอาหาร • โรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่แบบครบวงจร (สอนการดูแลสุขภาพ/ส่งเสริมทักษะด้านอาชีพ) • โรงเรียนสำหรับผู้พิการหรือผู้ด้อยโอกาส • พัฒนาการศึกษา/พัฒนาฝีมือแรงงาน/เพิ่มทักษะแรงงาน • ส่งเสริมทักษะด้านภาษา • ส่งเสริมให้มีมหาวิทยาลัยนานาชาติ	• อยากให้ทุกคนเป็นเจ้านายตัวเอง • พัฒนาการศึกษาให้ทันสมัยยิ่งขึ้น • พัฒนาแรงานมีฝีมือ • จัดตั้งเมืองสมุนไพร ชุมชนบำบัด • พลังงานทางเลือก แสงอาทิตย์, ลม • จัดตั้งโรงเรียนผู้สูงวัยและผู้พิการ • มีงานรองรับให้นักศึกษาจบใหม่ • พัฒนาส่งเสริมเผยแพร่องค์ความรู้เพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น • พัฒนาแบบชุมชนดั้งเดิมและต่อยอดให้ไปสู่ระดับโลก

3. แนวทางการมีส่วนร่วมในกระบวนการ SEA

- ติดตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศแบบ 24 ชม. โดยมีการรายงานต่อประชาชนในพื้นที่ หากพบสิ่งปนเปื้อนที่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมที่ในพื้นที่ คนในพื้นที่สามารถสั่งหยุดการดำเนินงานดังกล่าวได้ (เพื่อลดปัญหาการประท้วงจากประชาชน)
- คุณสมบัติ ของคณะกรรมการ
    1) ความเชี่ยวชาญด้านสังคม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ เศรษฐกิจ
    2) เข้าใจบริบทของพื้นที่ เข้าถึงคนในพื้นที่
    3) เป็นตัวแทนของชุมชนอย่างจริง จากประชาชน ทุกฝ่าย
    4) ใจกว้าง ไม่ขี้โกรธ พร้อมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ไล่คนอื่น ยิ้มแย้ม
    5) มีจรรยาบรรณในการทำงาน ซื่อสัตย์ ขยัน อดทน โปร่งใส
    6) มีจิตอาสา เที่ยงตรงเป็นกลาง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด
    7) สามารถเข้าได้กับทุกกลุ่มทุกฝ่าย
    8) ไม่มีส่วนได้เสียกับโครงการใด ๆ

ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมประชุม

ความพึงพอใจสำหรับการประชุมครั้งนี้ โดยภาพรวมอยู่ที่ระดับ 4.05 จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 103 คน เมื่อแยกรายด้าน พบว่า ความพึงพอใจด้านกระบวนการ ขั้นตอนการจัดประชุม อยู่ที่ ระดับ 3.90 ด้านคณะทำงาน อยู่ที่ระดับ 4.15 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4.03 ด้านคุณภาพข้อมูลที่ได้รับนำไปใช้ประโยชน์ได้ 4.11 สำหรับข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีดังนี้ การประสานควรให้ชัดเจนและครอบคลุม การศึกษาควรกำหนดความเป็นมา ลำดับของพื้นที่เป็นระดับ เช่น พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ต้องการให้เปิดกว้างกว่านี้ ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมมากกว่านี้ และต้องการให้พัฒนาที่ยั่งยืนในชุมชน ขอให้มีการจัดทำโครงการดี ๆ นี้ ต่อไปอย่างสม่ำเสมอ ขยายไปอย่างต่อเนื่องค่ะ อยากให้มีส่วนร่วมในโครงการนี้ตลอด จะได้รู้ปัญหาของแต่ละกลุ่ม และแต่ละโครงการทุกอริยาบทของการประชุมนี้ค่ะ ควรที่จะเป็นความเห็นของทุกภาคส่วน รวมถึงประชาชนทั่วไปด้วย จะดีมากควรใช้เวลาประชุมให้มากกว่านี้ เป็นโครงการที่ดีมาก ๆ ค่ะ ขอให้มีโครงการดี ๆ ตลอดค่ะ ควรมีการลงพื้นที่เป้าหมายและนอกพื้นที่ เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมและสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การประสานงานผู้เข้าร่วมต้องกระจายให้หลายกลุ่ม น่าจะมีการอธิบายหรือขยายความในส่วนที่ยกประเด็น หรือเสนอรูปแนวทางให้แคบลงการประชุมครั้งนี้ได้รับความรู้มาก และจะติดตาม

การประชุมครั้งต่อ ๆ ไป เรื่องสถานที่ละหมาด ห้องน้ำ อยากให้อุตสาหกรรมเกิดขึ้นในจะนะ ตลิ่งชัน ต้องการให้เกิดการสร้างนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ ต.ตลิ่งชัน สะกอม นาทับ เพราะชาวบ้านไม่มีงานทำ ส่วนใหญ่ต้องออกไปหางานนอกบ้าน ครั้งต่อไปควรให้มีการแบ่งกลุ่ม และเสนอผลงานของกลุ่ม หากมีการสร้างอุตสาหกรรมในพื้นที่ ต.ตลิ่งชัน ต้องการให้มีการจ้างงานคนในพื้นที่ เพราะคนในพื้นที่ไม่ค่อยมีงาน อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พัฒนาให้เมืองปัตตานีของทุกคนให้เจริญก้าวหน้าต่อไป อยากให้มีจัดอีก เพราะจะได้รู้ถึงโครงการ และการแก้ปัญหาของโครงการ ถ้าจะพัฒนาด้านเศรษฐกิจต้องมีโครงการที่มีการจ้างงาน เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่ในพื้นที่ไม่มีการประกอบอาชีพตัวเอง และวัตถุดิบเป็นของตนเอง ให้ทำโครงการต่อไป คิดจะทำก็ทำไปเลยครับ ไม่อยากให้เกิดอุตสาหกรรมที่จะนะ เพราะมีอยู่แล้ว เขา ป่า นา เล ไม่อยากให้เกิดอุตสาหกรรมที่จะนะ อยากให้มีอากาศบริสุทธิ์ อยากให้พูดถึงเรื่องการจ้างงานในพื้นที่บ้าง อยากให้พูดถึงเรื่องปัจจัยหลักของโครงการไปเลย คือเรื่องอุตสาหกรรม ตอนนี้เป็นความหวังของคนในพื้นที่ครับ มีการนำเสนอแต่ละชุมชน ได้ความรู้ที่เราไม่เคยรู้ มีสาระเข้าใจความหมายมากขึ้น ได้รู้ถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น

ภาคผนวก ค
สรุปผลการประชุมเวทีย่อยสำหรับเวทีครั้งที่ 1

1) สรุปรายงานการประชุมเวทีย่อย

เรื่อง ชุมชนกับการมีส่วนร่วมการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ : SEA

โครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี

วันเสาร์ที่ 18 กุมภาพันธุ์ 2566 เวลา 13.00 - 16.00 น.

ณ ห้องประชุม มหาวิทยาลัยมหามกุฎราชวิทยาลัย อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

.....

ผู้ร่วมประชุม

ภาคประชาชน

ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่จำนวน 93 คน

คณะทำงาน

1. ผศ.ดร.นฤทธิ์ ดวงสุวรรณ์ ผู้อำนวยการศูนย์อาสาสมัคร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. ดร.สินาด ตรีวรรณไชย ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายพัฒนาระบบบริหาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. นายจิรภัทร ทองหนู เจ้าหน้าที่ประสานงานโครงการ
4. นางสาวญธิกานต์ อรนพ เจ้าหน้าที่ประสานงานโครงการ

สรุปรายละเอียดการประชุม มีดังนี้

1. กระบวนการของโครงการฯ

การทำแผนขึ้นมาเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ เรียกว่า SEA ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งในการทำแผนแม่บทสำหรับใช้กำหนดแผนงานหรือนโยบายในการพัฒนาพื้นที่ โดยมีกระบวนการประเมินที่ไม่เฉพาะเจาะจงว่าเป็นโครงการใดโครงการหนึ่งและสามารถกำหนดรูปแบบหรือทิศทางของการพัฒนาได้ ซึ่งจะมีความแตกต่างกับการทำ EIA หรือการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม และจะมีประเมินที่เฉพาะเจาะจงลงไปในโครงการนั้นๆ แต่อย่างไรก็ตามการทำการประเมิน SEA ยังคงต้องมีการใช้กระบวนการประเมิน EIA ด้วยเช่นกัน ซึ่งการประเมิน SEA จะให้มีภาคประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในทั้ง 8 ขั้นตอนของการประเมินเพื่อกำหนดขอบเขตและเป้าหมาย

การจัดทำแผนการประเมินสิ่งแวดล้อม (SEA) จะไม่ได้จัดทำการประเมินเพียงมิติด้านสิ่งแวดล้อมเพียงอย่างเดียวแต่จะมีการประเมินผลกระทบในทุกมิติทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรมนุษย์ สุขภาพและทรัพยากรด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเมื่อผ่านกระบวนการประเมินในขั้นตอนต่างๆ แล้วผลลัพธ์สุดท้ายที่จะได้คือข้อมูลที่จะใช้เป็นแผนในการพัฒนาพื้นที่จากการมีส่วนร่วมของทุกคน

2. ชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA)

ในต่างประเทศได้มีการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) มีทั้งหมด 17 เป้าหมาย ซึ่งประเทศไทยได้ทำสัญญาโดยมีนายกรัฐมณตรีเป็นผู้เซ็นสัญญา ในการนำแผนดังกล่าวมาปรับใช้กับการประเมินสิ่งแวดล้อม SEA เพื่อความสมดุลในทุกมิติ และมีความยั่งยืนไปสู่รุ่นต่อรุ่น

จากการเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยต่อการเข้ามาของอุตสาหกรรมในพื้นที่ นำมาซึ่งประเด็นในการพูดคุยเพื่อหาแนวทางที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการทำแผนแม่บทการพัฒนาที่มีความยั่งยืน ซึ่งจะต้องมีเวทีต่างๆ ในการแสดงความคิดเห็น โดยจะมีทีมศึกษาซึ่งเป็นนักวิชาการนำข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาและนำมาอภิปรายต่อประชาชนให้เกินความเข้าใจ เช่น ประเด็นด้านพื้นที่ทำมาหากิน มีการจัดสรรที่ถูกต้องและเห็นชอบด้วยกฎหมาย เป็นต้น

สำหรับเวทีการมีส่วนร่วมทั้ง 8 ครั้ง จะให้มีตัวแทนภาคประชาชนในการเข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็น และนำข่าวสารมาแจ้งกับประชาชน เพื่อการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

หุ้นส่วนการพัฒนาจะแบ่งออกเป็น ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ซึ่งประชาชนจะอยู่ในภาคประชาสังคมที่เป็นส่วนสำคัญต่อการขับเคลื่อน โดยจะมีทั้งตัวแทนของกลุ่มอาชีพ เช่น การทำประมง การทำเกษตร เป็นต้น ซึ่งประชาชนเองสามารถกำหนดแนวทางของจังหวัดได้ โดยการมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ตนเป็นอยู่และสัมผัสมา

3. การระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย บทบาทของชุมชนกับการมีส่วนร่วม

ความต้องการและทิศทางกระบวนการมีส่วนร่วมอยากให้เป็นไปในทิศทางใด

- แบ่งโซนพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน ที่มีระบบนิเวศใกล้เคียงกัน ตามประเด็นของการพบเจอปัญหา เช่น การแกปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ความเสียหายของพันธุ์ปลาของการเข้ามาของสารเคมีจากถังน้ำมัน การทำบ้านปลา กุ้ง ในทะเลสาบ

- ปัญหาการลดน้อยลงของทรัพยากร ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เนื่องมาจากการใช้เครื่องมือประมงที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งอยากให้ภาครัฐเข้ามามีส่วนในการแก้ปัญหา และให้ประชาชนที่ได้รับผลผระทบนำปัญหามาเสนอและหาแนวทางแก้

- ให้สภาองค์กรระดับอำเภอ ในคาบสมุทรสทิ้งพระเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งเป็นเครือข่ายจากกลุ่มสตรี กลุ่มอาชีพ กลุ่มประมง กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มอื่นๆ เข้าประชุมร่วมกันในการนำเสนอข้อมูลและหาตัวแทน เพื่อเข้าสู่เวทีของการมีส่วนร่วมของโครงการฯ

- การทำแผนประจำปีของสภาองค์กรชุมชน เพื่อให้สอดรับกับแผนประจำปีของจังหวัด ซึ่งการมาของ SEA จะเป็นกระบวนการที่ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมได้ ซึ่งเลขาสภาพัฒน์ได้มีการสนับสนุนแผนประจำปีของจังหวัดสงขลาให้เป็นแผนงบประมาณ ทั้งประเด็นด้านทรัพยากรทะเล เศรษฐกิจฐานชุมชน คุณภาพชีวิต

- การทำแผนโครงการคุณภาพชุมชนที่ทำอยู่ จะเป็นโอกาสที่ดีของการมีส่วนร่วมต่อโครงการ SEA

- ใช้สภาองค์กรชุมชนเป็นตัวตั้ง ซึ่งเป็นกลไกของภาคประชานที่จะเข้ามาแก้ปัญหา และสามารถวางแผน จัดทำ และเสนอแผนงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ ซึ่งจะมีความใกล้เคียงกันกับการทำแผน SEA และจะช่วยกระตุ้นให้มีเป้าหมายของแผนที่ชัดเจนมากขึ้น แต่ด้วยงบประมาณที่อาจจะจำกัด จะต้องมีการรวมแผนในระดับตำบลไปสู่ระดับจังหวัดเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

- จังหวัดนำร่องของ (พอช) ที่จะเอาแผนของภาคประชาชนไปเสียบรับ แต่จะต้องมีกี่ปรับให้เกิดการบูรณาการเพื่อที่จะทำหนึ่งครั้งแล้วสามารถได้ข้อมูลที่หลากหลาย และเสนอให้ผู้ว่าราชการรับทราบและผลักดัน เปิดทางให้เกิดการยอมรับต่อแผนของภาคประชาชน

- มีตัวแทนระดับอำเภอมาพูดคุย โดยจะมียุทธศาสตร์ระดับอำเภออยู่แล้วซึ่งจะง่ายต่อการกำหนดทิศทาง ตัวอย่างเช่น โครงการความมั่นคงทางอาหารทะเล ตามแนวแนวทะเลชายฝั่งของอำเภอจะนะกว่า 29 ตารางกิโลเมตร และมีพันธุ์ปลากว่า 172 ชนิด ซึ่งมีหน่วยงานที่ดูแลร่วมกับประชาชนอยู่ และเคยประกาศเป็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดสงขลา ซึ่งการพูดคุยเพื่อกำหนดมยุทธศาสตร์ต้องมีความชัดเจนของประเด็นที่จะนำเสนอ เพื่อง่ายต่อการนำไปต่อยอด

4. สรุปความคิดเห็นกลุ่มย่อย ข้อกังวลจากชุมชนและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาพื้นที่แบบมีส่วนร่วมของชุมชน

สำหรับเวทีการมีส่วนร่วมแต่ละครั้งจะมีการเข้าร่วมของทุกภาคส่วนในทั้งจังหวัดสงขลาและปัตตานี เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างทั่วถึงของข้อมูลและเกิดความยั่งยืนอย่างแท้จริง โดยมีนักวิชาการด้านต่างๆ เข้ามาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งทางสภาพัฒน์ฯ จะนำข้อมูลที่ได้ส่งต่อไปยัง ครม. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการทำแผนแม่บทในการพัฒนาพื้นที่

กระบวนการสร้างการเรียนรู้มีความชัดเจนของพื้นที่ พอช. และมีข้อเสนอในการพัฒนาที่มีความสอดคล้องจากการใช้กลไกของสภาทั้งในทิศทางของพื้นที่ตำบล อำเภอ เพื่อนำเสนอต่อระดับจังหวัดและสภาพัฒน์ต่อไป เพื่อพิจารณาความถูกต้องในแต่ละประเด็นที่มีการนำเสนอ โดยการทำเวทีการมีส่วนร่วมจะดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดปัญหาการเข้าไม่ถึงของข้อมูล

2) สรุปผลเวทีย่อย

วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2566 ณ อ.จะนะ จ.สงขลา

ลำดับ	สถานที่จัดประชุม	จำนวน (คน)
1	โรงเรียนศาสนบำรุง	13
2	ศาลาประชาคม บ้านสวนกง ต. นาทับ	46
3	บ้านอดีตผู้นำชุมชน ต.ตลิ่งชัน	79
	รวม	138

เมื่อวันพุธ ที่ 8 กุมภาพันธ์ 2566 คณะทำงานโครงการฯ นำโดย ผศ.ดร. นิเวศน์ อรุณเบิกฟ้า ผู้อำนวยการสำนักทรัพยากรมนุษย์และพันธกิจสังคม ดร. สินาด ตรีวรรณไชย ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายพัฒนาระบบบริหาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และ ผศ.ดร.นฤทธิ์ ดวงสุวรรณ์ ผู้อำนวยการศูนย์อาสาสมัครลงพื้นที่พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นครั้งที่ 1 กับกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่เป้าหมายของโครงการฯ ได้แก่พื้นที่ชุมชนใน ต.นาทับ และ ต.ตลิ่งชัน อ.จะนะ จ.สงขลา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหารือกลุ่มย่อยและเตรียมความพร้อมสำหรับการประชุมปฐมนิเทศโครงการฯ ในวันจันทร์ ที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 ณ ศูนย์ประชุมนานาชาติฯ ม.อ. หาดใหญ่

1. ณ โรงเรียนศาสนบำรุง

2. ณ ศาลาประชาคม บ้านสวนกง ต. นาทับ

3. บ้านอดีตผู้นำชุมชน ต.ตลิ่งชัน

ภาคผนวก ง
ตัวชี้วัดและแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

ในส่วนนี้จะเป็นรายการตัวชี้วัดในด้านต่าง ๆ ที่กำลังดำเนินการทบทวนและวิเคราะห์ทิศทางการเปลี่ยนแปลง มีรายละเอียด ดังนี้

ลำดับ	ชื่อตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล (กรณีทุติยภูมิ)/ วิธีการเก็บข้อมูล (กรณีปฐมภูมิ)
	ด้านเศรษฐกิจ	
1	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2	การกระจายรายได้ (Gini coefficient)	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
3	สัดส่วนคนจน	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
4	อัตราเงินเฟ้อ	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
5	อัตราการว่างงาน	กรมจัดหางาน
6	ผลผลิตสินค้าเกษตร	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
7	สถานประกอบการ	สำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ.2565 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
8	การก่อสร้าง	สำนักงานโยธาธิการจังหวัด
9	ค้าส่ง ค้าปลีก และยานยนต์	หอการค้า สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด
10	การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	สมาคมขนส่ง ด่านศุลกากร สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) กระทรวงคมนาคม.

ลำดับ	ชื่อตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล (กรณีทุติยภูมิ)/ วิธีการเก็บข้อมูล (กรณีปฐมภูมิ)
11	ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	สมาคมธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ หอการค้า สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัด
12	ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	สมาคมเทคโนโลยีดิจิทัลไทย
13	กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	ธนาคารแห่งประเทศไทย และสถาบันประกันภัยไทย
14	กิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์	สมาคมธุรกิจอสังหาริมทรัพย์
15	กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และกิจกรรมทางวิชาการ	ศูนย์ฝึกวิชาชีพ สมาพันธ์เอสเอ็มอีไทยจังหวัด
16	กิจกรรมการบริหารและการสนับสนุน	หน่วยงานราชการและหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่
17	การบริหารราชการ การป้องกันประเทศฯ	หน่วยงานราชการที่สังกัดในพื้นที่
18	การศึกษา	สถาบันการศึกษาในพื้นที่
19	การบริการสาธารณสุข	สถานพยาบาล อัตราของบุคลากรด้านสาธารณสุขต่อประชากร
20	ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	สำนักงานเทศบาล แผนที่การใช้พื้นที่ส่วนกลางด้านนันทนาการ จำนวนสวนสาธารณะ กิจกรรมด้านศิลปะและนันทนาการ
21	กิจกรรมบริการด้านอื่นๆ	สำนักงานเทศบาล
	ด้านสิ่งแวดล้อม	
22	โรงงานอุตสาหกรรม	กรมโรงงานอุตสาหกรรม

ลำดับ	ชื่อตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล (กรณีทุติยภูมิ)/ วิธีการเก็บข้อมูล (กรณีปฐมภูมิ)
23	เกษตรกรรม (ทะเบียนเกษตรกร)	เกษตรจังหวัด
24	OTOP และท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์	ท่องเที่ยวจังหวัด
25	รายงานของชนิดสารและมลพิษที่ระบายออกจากโรงงาน	กรมโรงงานอุตสาหกรรม
26	ปริมาณการใช้รถยนต์	กรมโยธาและผังเมือง
27	จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าจังหวัด	กรมการท่องเที่ยว+AOT
28	ข้อมูลอุตุนิยมวิทยา	กรมอุตุนิยมวิทยา
29	ดัชนีคุณภาพอากาศ	กรมควบคุมมลพิษ โดยนำข้อมูลคุณภาพอากาศมาคำนวณ
30	คุณภาพอากาศ: TSP, PMx, Sox, Nox, Cox, Ox	กรมควบคุมมลพิษ
31	ความเชื่อมโยงระหว่างจำนวนนักท่องเที่ยวกับมลพิษอากาศ	นำข้อมูลวิเคราะห์ความสัมพันธ์
32	ระดับเสียง: Leq, L90	กรมควบคุมมลพิษ
33	ความเชื่อมโยงระหว่างจำนวนนักท่องเที่ยวกับมลพิษทางเสียง	นำข้อมูลวิเคราะห์ความสัมพันธ์
34	คุณภาพน้ำชายฝั่งและดัชนีคุณภาพน้ำชายฝั่ง (MWQI):Biochemical Oxygen demand (BOD), Dissolved Oxygen (DO), Chemical Oxygen Demand (COD), Total Kjedahl Nitrogen (TKN), Total Phosphorus (TP), Pesticide and herbicide	กรมควบคุมมลพิษ

ลำดับ	ชื่อตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล (กรณีทุติยภูมิ)/ วิธีการเก็บข้อมูล (กรณีปฐมภูมิ)
	(organochlorine/organophosphate), Heavy metal	
35	คุณภาพน้ำบาดาล	กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
36	คุณภาพน้ำผิวดินและดัชนีชี้วัดคุณภาพน้ำ (WQI):Biochemical Oxygen demand (BOD), Dissolved Oxygen (DO), Chemical Oxygen Demand (COD), Total Kjedahl Nitrogen (TKN), Total Phosphorus (TP), Pesticide and herbicide (organochlorine/organophosphate), Heavy metal	สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 16 / กรมควบคุมมลพิษ
37	สัดส่วนการคัดแยกขยะ	สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 16 / กรมควบคุมมลพิษ
38	จำนวนหลุมฝังกลบมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาล	สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 16 / กรมควบคุมมลพิษ
39	เปรียบเทียบอัตรการเกิด องค์ประกอบ และแนวทางการจัดการของ อปท	สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่14 และ 16 /กรมควบคุมมลพิษ
	ด้านสุขภาพ	
40	อุบัติการณ์ผู้ป่วยโรคทางเดินหายใจ	43 แฟ้มและ HDC จากสปสช
41	อุบัติการณ์ผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด	43 แฟ้มและ HDC จากสปสช
42	อุบัติการณ์ผู้ป่วยความดันโลหิตสูง	43 แฟ้มและ HDC จากสปสช

ลำดับ	ชื่อตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล (กรณีทุติยภูมิ)/ วิธีการเก็บข้อมูล (กรณีปฐมภูมิ)
43	อุบัติการณ์ผู้ป่วยโรคเบาหวาน	43 แฟ้มและ HDC จากสปสช
44	อุบัติการณ์ผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง	43 แฟ้มและ HDC จากสปสช
45	อุบัติการณ์ผู้ป่วยมะเร็งชนิดต่างๆ	สถาบันมะเร็ง
46	สถิติอุบัติเหตุทางถนน	43 แฟ้มและ HDC จากสปสช
47	ผลการสำรวจความเครียด	กรมสุขภาพจิต
48	ผลการคัดกรองโรคซึมเศร้า	กรมสุขภาพจิต
49	สถิติผู้ฆ่าตัวตาย	กรมสุขภาพจิต+43 แฟ้ม
50	พฤติกรรมการดื่มสุรา	National Health Survey
51	พฤติกรรมการใช้สิ่งเสพย์ติด	National Health Survey
52	พฤติกรรมการสูบบุหรี่	National Health Survey
53	ความพอเพียงของสถานพยาบาล	ข้อมูลทะเบียนสถานพยาบาล
54	ความสูญเสียปีสุขภาวะ (Disability Adjusted Life Years: DALYs)	HiTP
55	ความสูญเสียปีสุขภาวะจากการตายก่อนวัยอันควรของคนไทย (Year of Life Lost: YLLs)	HiTP
56	อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด (Life Expectancy at Birth)	HiTP
	ด้านทรัพยากรมนุษย์	

ลำดับ	ชื่อตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล (กรณีทุติยภูมิ)/ วิธีการเก็บข้อมูล (กรณีปฐมภูมิ)
57	ดัชนีความก้าวหน้าในการพัฒนาคน (Human Achievement Index: HAI) 8 ด้าน	สศช.
58	2.1 ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีงานทำหรือประกอบอาชีพภายใน 1 ปี	สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
59	2.2 ร้อยละความพึงพอใจของนายจ้างหรือผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา	สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
60	2.3 ร้อยละของผู้เรียนที่เข้าร่วมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานเพิ่มขึ้น	สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
61	3.1 สัดส่วนประชากรนอกระบบการศึกษาวัยเรียนระดับการศึกษาภาคบังคับ (ป 1-ม.3) อายุ 6-14 ปี	สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
62	3.2 อัตราการเข้าเรียนของผู้เรียนแต่ละระดับการศึกษาต่อประชากรกลุ่มอายุ	สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
63	4.1 อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านการศึกษา	สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
64	4.2 คะแนน PISA ด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์	สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
65	4.3 ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ได้รับการพัฒนาให้มีทักษะอาชีพ เพื่อการมีงานทำหรือประกอบอาชีพอย่างน้อย 1 หลักสูตร/อาชีพ	สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
66	ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET)	สำนักงานศึกษาธิการภาค

ลำดับ	ชื่อตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล (กรณีทุติยภูมิ)/ วิธีการเก็บข้อมูล (กรณีปฐมภูมิ)
67	ผลการทดสอบทางการศึกษาอิสลามศึกษา (I- NET)	สำนักงานศึกษาธิการภาค
68	ผลการทดสอบทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N- NET)	สำนักงานศึกษาธิการภาค

ภาคผนวก จ
การสำรวจข้อมูลครัวเรือน

ในส่วนนี้จะเป็นรายละเอียดร่างแผนดำเนินการสำรวจข้อมูลครัวเรือนเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดทำข้อมูลฐานเพื่อให้เห็นทุนทรัพยากรด้านต่าง ๆ ในพื้นที่

1) การออกแบบการเก็บข้อมูล (Research Design)

การวิจัยสำรวจเป็นวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้สอดคล้องกับโครงการ SEA ซึ่งเรียกว่าโครงการวิจัยสำรวจครัวเรือน l ’ y design) เพื่อทำฐานข้อมูลทุนชุมชนหรือ Socio-economic and natural resources of communities and households โดยเก็บข้อมูลทุกพื้นที่ซึ่งเป็นตัวแบบฐานข้อมูลพื้นฐาน baseline data โดยออกแบบเป็น comprehensive survey research ในแผนเดิมจะเก็บเก็บข้อมูลทั่วทั้งพื้นที่จังหวัดสงขลาและปัตตานี ให้ครอบคลุมในทุกหมู่บ้าน/ชุมชน (เขตเทศบาล) ในทุกตำบลและอำเภอในพื้นที่ เนื่องจากมีขีดจำกัดด้านงบประมาณ จึงปรับขนาดตัวอย่างให้ลดลงครึ่งหนึ่ง แต่แบบแผนการกระจายจะใกล้เคียงกันคือ ลดจำนวนการสุ่มตัวอย่างหมู่บ้านลงครึ่งหนึ่ง เนื่องจากเป็นเทคนิคการสุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) จึงทำให้พื้นที่ยังกระจายไปทุกตำบลในจังหวัดสงขลาและปัตตานี ลักษณะพื้นที่จึงเป็นเพียงแค่เป็นการเก็บข้อมูลสลับหมู่บ้านเว้นหมู่บ้าน/ชุมชน

ฐานข้อมูลการสำรวจครัวเรือนจะถูกเรียกว่าเป็น”ฐานข้อมูลต้นทุนทางเศรษฐกิจ สังคมและทรัพยากรในระดับชุมชนรากหญ้าของประชากรและชุมชนในจังหวัดสงขลาและปัตตานี การสร้างฐานข้อมูลนี้จะรวมไปถึงการสร้างข้อมูลเชิงพื้นที่ (spatial database) โดยจุดของการเก็บข้อมูลนี้จะมีการยึดโยงกับแผนที่ข้อมูลภูมิศาสตร์ (GPS map) นอกจากนี้ ฐานข้อมูลดังกล่าวรวมไปถึงการทำ data visualization ของข้อมูลทุกชุด แสดงเป็น dashboard ได้ด้วย dashboard จากฐานข้อมูลสำรวจ สังคม/เศรษฐกิจ/ทรัพยากรและความคิดเห็นประชาชนต่อโครงการรัฐมี platform เป็น interactive database ซึ่งแสดงใน Dashboard ได้เป็นรายจังหวัด อำเภอ และตำบล

อีกด้านหนึ่ง การศึกษาเพื่อพัฒนาฐานข้อมูลจะอาศัยตัวแบบฐานข้อมูลเศรษฐกิจสังคมโดยใช้ฐานข้อมูลทุติยภูมิจาก จปฐ. ในปีล่าสุด (2022) เพื่อที่จะนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลการสำรวจครัวเรือนของโครงการเพื่อทำให้เป็นฐานข้อมูลบูรณาการ โดยมีหน่วย (unit of analysis) ร่วมกันคือ จุดและพิกัดของหมู่บ้าน/ชุมชนในเขตเมือง กระจายทุกจุดในพื้นที่ภูมิศาสตร์ฐานข้อมูลชุดนี้สามารถแสดงการเปรียบเทียบ

ข้อมูลสองชุดคือฐานข้อมูลพื้นฐานจาก จปฐ. และฐานข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจครัวเรือนของโครงการ SEA เพื่อประโยชน์ในการวางยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อไป

ชุดข้อมูลเป็นหน่วยระดับจังหวัด ชุมชนในเทศบาลและหมู่บ้าน

จังหวัด	เทศบาลนคร	เทศบาลเมือง	เทศบาลตำบล	หมู่บ้าน	ชุมชน
สงขลา	2	11	35	1,023	83
ปัตตานี	-	2	15	642	39
รวม	2	13	50	1,665	122

ประมาณการ

-รวมพื้นที่คือจังหวัดสงขลาและปัตตานี หน่วยข้อมูลทั้งหมดคือหมู่บ้าน และ/หรือชุมชนในเขตเทศบาล รวมทั้งหมด 1,787 หน่วย เป้าหมายคือเก็บข้อมูลหมู่บ้าน/ชุมชน ละ 3 ตัวอย่าง

การออกแบบสุ่มตัวอย่าง

สุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านและชุมชนจากฐานข้อมูล จปฐ. พ.ศ. 2565 (มอ ต้องทำเรื่องขอข้อมูลดิบโดย NESDB)

_กรอบประชากร (Target Population) จากทั้งหมด สุ่มครึ่งหนึ่งของหมู่บ้านและชุมชน

_ในแต่ละหมู่บ้าน สุ่มตัวอย่างครัวเรือนมา 2 ครัวเรือน

_ภายในแต่ละครัวเรือน หัวหน้าครัวเรือนถูกสุ่มตัวอย่างเลือกเป็นผู้ตอบแบบสอบถามโดยรายชื่อจาก จปฐ.

_ผู้ใหญ่บ้าน/กำนันในหมู่บ้าน/ประธานชุมชน หรือระดับรองลงมา 1 คน เป็นตัวแทนผู้นำชุมชน

จุดที่ตั้งของหมู่บ้านในจังหวัดสงขลาและปัตตานีตามแผนที่ GIS

เครื่องมือ (Instruments)

_แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaires) ในขั้นแรกเครื่องมือจะพัฒนาโดยทีมวิจัยสังคมและการมีส่วนร่วมต่อไป

แบบสอบถามการวิจัยสำรวจทีมวิจัยสังคมจะดำเนินการร่วมกันเพื่อสร้างเครื่องมือ questionnaires มีองค์ประกอบดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ต้นทุนในชุมชน

ตอนที่ 2.1 ข้อมูลด้านกายภาพและสาธารณูปโภค/สาธารณูปการ (ทุนกายภาพ)

ตอนที่ 2.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (ทุนการเงิน)

ตอนที่ 2.3 ทรัพยากรธรรมชาติ และภัยพิบัติต่างๆ (ทุนทรัพยากรธรรมชาติ)

ตอนที่ 2.4 การเกื้อกูลและระบบรองรับทางสังคม (ทุนทางสังคม)

ตอนที่ 2.5 ทุนทรัพยากรมนุษย์ (ทุนมนุษย์)

ตอนที่ 3 ความเห็นต่อรัฐและประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา

แผนปฏิบัติการสำรวจครัวเรือนปัตตานีและสงขลา

คำอธิบายแผน

สุ่มตัวอย่างจากฐานข้อมูล จปฐ. 2562 หมู่บ้าน/ชุมชนในเขตเทศบาล โดยใช้หลักการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (systematic random sampling) จำนวนครึ่งหนึ่งของหน่วยประชากรทั้งหมด จากนั้นเมื่อได้รายชื่อของหมู่บ้าน/ชุมชนแล้วจะสุ่มตัวอย่างในขั้นที่สองคือแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชนจะสุ่มตัวอย่างแบบปกติ (simple random sampling) เพื่อหาครัวเรือน หมู่บ้านละ 2 ครัวเรือน โดยรายชื่อครัวเรือนดูจากฐานข้อมูล จปฐ. 2562 (พร้อมกันนั้นก็จะสำรองอีก 2 ครัวเรือน แต่ละหมู่บ้าน) เมื่อได้ครัวเรือนแล้ว ทีมสำรวจภาคสนามจะลงเก็บตามครัวเรือนที่ถูกเลือกโดยถามหาหัวหน้าครัวเรือนเพื่อตอบแบบสอบถาม

จำนวนแบบสอบถามที่จะเก็บทั้งหมด 2,682 ตัวอย่าง ในแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ถูกเลือกนั้นทีมสำรวจภาคสนามจะต้องไปถามผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนนั้นๆ หน่วยละ 1 คนด้วย (อาจเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. หรืออิหม่าม/ผู้นำศาสนาในหมู่บ้าน) ดังนั้น แต่ละหมู่บ้าน/ชุมชนจะได้ตัวอย่าง 3 คนคือ ผู้นำชุมชน 1 คน และหัวหน้าครัวเรือนอีก 2 คน

จังหวัด	หัวหน้าครัวเรือน (คน)	ผู้นำชุมชน (คน)	รวม (คน)
สงขลา	1,106	553	1,659
ปัตตานี	682	341	1,023
รวม	1,788	894	2,682

ขั้นตอนการปฏิบัติงานการวิจัยสำรวจ

แผนปฏิบัติการ	วัน_เวลา	หมายเหตุ
1. ประชุมออกแบบวิจัยสำรวจ (Survey Design)	2 มีนาคม 2566	
2. ประชุมออกแบบเครื่องมือสำรวจและแบบสอบถาม (Questionnaire Design)	8 มีนาคม 2566	
3. ออกแบบการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Deign)	9 มีนาคม 2566	
4. การทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Validity and Reliability Test)	10 เมษายน 2566	
5. อบรมนักสำรวจภาคสนาม (Training Enumerators)	22 เมษายน 2566 ปัตตานี 23 เมษายน 2566 สงขลา	
6. การวางแผนบันทึกข้อมูลและการลงโค้ดข้อมูล (Data Coding Designs)	29 เมษายน 2566	
7. การเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Survey)	1 พฤษภาคม-15 มิถุนายน 2566	
8. ลงบันทึกข้อมูลในฐาน (Data Coding)	1-30 มิถุนายน 2566	
9. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น (Descriptive Data Analysis)	10-20 กรกฎาคม 2566	
10. การทำข้อมูลฐาน GIS (Geographic Information System and Analysis)	1-30รกฎาคม 2566	
11. การวิเคราะห์ข้อมูลฐาน GIS (Geographic Information System and Analysis)	8 กรกฎาคม 2566	
12. การวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ด้วยข้อมูลฐาน Baseline Data	10-30 กรกฎาคม 2566	

ภาคผนวก ฉ
ร่างแบบสอบถามการสำรวจข้อมูลครัวเรือน

เลขที่แบบสอบถาม.....

แบบสอบถาม

โครงการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี

1. แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน 69 ข้อ ดังนี้คือ

   ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

   ตอนที่ 2 ต้นทุนในชุมชน

   ตอนที่ 2.1 ข้อมูลด้านกายภาพและสาธารณูปโภค/สาธารณูปการ (ทุนกายภาพ)

   ตอนที่ 2.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (ทุนการเงิน)

   ตอนที่ 2.3 ทรัพยากรธรรมชาติ และภัยพิบัติต่างๆ (ทุนทรัพยากรธรรมชาติ)

   ตอนที่ 2.4 การเกื้อกูลและระบบรองรับทางสังคม (ทุนทางสังคม)

   ตอนที่ 2.5 ทุนทรัพยากรมนุษย์ (ทุนมนุษย์)

   ตอนที่ 3 ความเห็นต่อรัฐและประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา

2. แบบสอบถามนี้สร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถาม ข้อมูลที่ได้จะไม่มีการเปิดเผยแหล่งที่มา จะไม่ปรากฏชื่อของท่านหรือข้อมูลใด ๆ ที่จะทำให้สามารถระบุได้ว่าเป็นคำตอบของท่าน คำตอบของท่านไม่มีถูกหรือผิด การนำเสนอข้อมูลจะเป็นการเสนอการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนโดยรวม
3. คำตอบที่ตรงไปตรงมาของท่านจะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความพยายามในการสร้างสันติภาพของทุกภาคส่วนจากนี้ไป ขอขอบคุณอย่างสูงในความร่วมมือของท่าน

เอกสารที่ 3 (1)

แบบชี้แจงข้อมูลสำหรับอาสาสมัครโครงการวิจัย
ที่ใช้แบบสอบถามตอบด้วยตนเอง/สัมภาษณ์

เรียน ผู้ให้ข้อมูล

ด้วยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์กำลังดำเนิน**โครงการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี** โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี เพื่อให้แผนสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ ความสมดุลของการพัฒนาทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 2) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ทั้งนี้ ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการสำรวจนี้คือ ข้อมูล ความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย

การสำรวจนี้ ได้ทำการสุ่มสัมภาษณ์ประชาชนทั่วไปที่มีอายุระหว่าง 18-70 ปี ในจังหวัดปัตตานีและสงขลา โดยจะใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 45-60 นาที จึงขออนุญาตท่านสอบถามข้อมูลตามแบบสอบถามนี้ ถ้าท่านมีคำถามหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับโครงการฯนี้ นักวิจัยและพนักงานสัมภาษณ์ของโครงการฯ ยินดีอธิบายและตอบคำถามของท่าน

ท่าน**มีอิสระในการตัดสินใจว่าจะให้สัมภาษณ์หรือไม่** หากท่านตัดสินใจที่จะให้สัมภาษณ์ ในระหว่างการสัมภาษณ์ ท่านมีสิทธิ์ที่จะไม่ตอบคำถามข้อหนึ่งข้อใดก็ได้ จะหยุดให้สัมภาษณ์เมื่อใดก็ได้ และคำตอบของท่านไม่มีถูกหรือผิด **คำตอบที่ตรงไปตรงมาของท่านจะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความพยายามในการสร้างสันติภาพของทุกภาคส่วนจากนี้ไป**

โปรดมั่นใจว่า**ผู้วิจัยจะไม่เปิดเผยแหล่งที่มาของข้อมูล** จะไม่ปรากฏชื่อของท่านหรือข้อมูลใด ๆ ที่จะทำให้สามารถระบุได้ว่าเป็นคำตอบของท่าน การนำเสนอผลการวิจัยจะเป็นไปในภาพรวมเท่านั้น

หากท่านมีคำถามเกี่ยวกับโครงการฯนี้ หรือต้องการทราบข้อมูลผลการวิจัย ท่านสามารถติดต่อมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หมายเลขโทรศัพท์ ..... หรือที่ .....

หากท่านมีปัญหาสงสัยเกี่ยวกับสิทธิของท่านขณะเข้าร่วมการวิจัยนี้ ต้องการทราบข้อมูลเพิ่มเติม โปรดสอบถามได้ที่

ขอบขอบคุณอย่างสูง

หัวหน้าโครงการ

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง: เติมคำตอบในช่องว่างหรือใส่เครื่องหมาย ในช่อง ☐

1. เพศ ☐ 1. หญิง ☐ 2. ชาย

2. อายุ..... ปี

3. ศาสนา ☐ 1. อิสลาม ☐ 2. พุทธ ☐ 3. คริสต์ ☐ 4. อื่นๆระบุ.....

☐ 99. ขอไม่

4. ภูมิลำเนา หมู่ที่ ..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด .....
5. จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือนตามทะเบียนบ้าน.....คน
6. จำนวนสมาชิกที่อยู่จริงมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน.....คน

7. ท่านพูดภาษาใดเป็นประจำในครอบครัว *(ตอบข้อเดียว)*

☐ 1. มลายูถิ่น ☐ 2. มลายูกลาง ☐ 3. มลายูถิ่นปนไทย
☐ 4. ไทยกลาง ☐ 5. ภาษาใต้ ☐ 6. ภาษาใต้และไทยกลาง
☐ 7. ภาคอื่นๆ ระบุ..... ☐ 8.จีน
☐ 9. อาหรับ ☐ 10. เจ๊ะเห ☐ 11. อื่นๆ ระบุ.....

☐ 99. ขอไม่

8. ระดับการศึกษา**สูงสุดสายสามัญ**

☐ 1. ไม่ได้ศึกษา
☐ 2. ประถมศึกษา
☐ 3. มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ 5. อาชีวศึกษา (ปวช./ปวส.)
☐ 6. ปริญญาตรี สาขา.....ประเทศ.....
☐ 7. ปริญญาโท สาขา.....ประเทศ.....
☐ 8. ปริญญาเอก สาขา.....ประเทศ.....

9. ระดับการศึกษา**สูงสุดสายศาสนา**

☐ 1. ไม่ได้ศึกษา

☐ 2. ตาดีกา
☐ 3. ระดับต้น (อิบติดาอี)
☐ 4. ระดับกลาง (มูตาวัตซิต)
☐ 5. ระดับปลาย (ซานาวีย์)
☐ 6. สถาบันปอเนาะ.....ประเทศ.....
☐ 7. ปริญญาตรี สาขา.....ประเทศ.....
☐ 8. ปริญญาโท สาขา.....ประเทศ.....
☐ 9. ปริญญาเอก สาขา.....ประเทศ.....
☐ 10.นักธรรมชั้น (ตรี โท เอก) .....
☐ 11. เปรียญธรรมชั้น (ตรี โท เอก) ..... ประโยค .....
☐ 12.อื่นๆ ระบุ.....

10. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของท่าน

☐ 0. ต่ำกว่า 3,000 บาท
☐ 1. ประมาณ 3,001 - 5,000 บาท
☐ 2. ประมาณ 5,001-10,000 บาท
☐ 3. ประมาณ 10,001-20,000 บาท
☐ 4. ประมาณ 20,001-30,000 บาท
☐ 5. ประมาณ 30,001-40,000 บาท
☐ 6. ประมาณ 40,001-50,000 บาท
☐ 7. สูงกว่า 50,000 บาท
☐ 8. ไม่มีรายได้
☐ 9. อื่นๆ ระบุ.....

11. อาชีพหลัก *(ตอบข้อเดียว)*

☐ 1. อยู่ระหว่างหางาน/ว่างงาน
☐ 2. แม่บ้าน/พ่อบ้าน/เกษียณ
☐ 3. เกษตรกร (นา ไร่ สวน) ประมง ปศุสัตว์
☐ 4. รับจ้างทั่วไปนอกภาคการเกษตร (รายวัน)
☐ 5.ลูกจ้าง บ.เอกชน โรงงาน โรงแรม ห้างร้าน
☐ 6. ลูกจ้างหน่วยงานภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ
☐ 7. ข้าราชการพลเรือน/พนักงานหน่วยงานภาครัฐ /รัฐวิสาหกิจ
☐ 8. ครู/อาจารย์/นักวิชาการ
☐ 9. อุสตาซ/ครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา/โต๊ะครู
☐ 10. ผู้นำศาสนา เช่น อิหม่าม พระสงฆ์
☐ 11. นักธุรกิจ/พนักงานบริษัท/พ่อค้า/แม่ค้า/ธุรกิจส่วนตัว
☐ 12. นักเรียน นักศึกษา
☐ 13.เจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายความมั่นคง เช่น ทหาร ตำรวจ อส. ชรบ.
☐ 14.เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองท้องที่ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

☐ 15.อื่น ๆ ระบุ.....

12. ท่านติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ต่างๆจากสื่อดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด *(ตอบทุกข้อ)*

	ไม่ได้ติดตามเลย ⟷ ติดตามอย่างใกล้ชิด				ขอไม่ตอบ (99)
	(1)	(2)	(3)	(4)	
ก. บุคคล					
1) เพื่อนสนิท คนใกล้ชิด เพื่อนบ้าน คนในชุมชน					
2) ผู้นำศาสนา (เช่น อิหม่าม พระสงฆ์ บาทหลวง)					
3) เจ้าหน้าที่รัฐ (เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำรวจ ทหาร ครู)					
ข. สถานที่					
4) ร้านน้ำชา/ร้านกาแฟ/ร้านอาหาร					
5) ศาสนสถาน (เช่น มัสยิด วัด โบสถ์คริสต์ ศาลเจ้า)					
6) ที่ประชุม/เวทีสาธารณะ					
ค. ช่องทางสื่อ					
7) วิทยุ					
8) โทรทัศน์					

	ไม่ได้ติดตามเลย ⟷ ติดตามอย่างใกล้ชิด				ขอไม่ตอบ (99)
	(1)	(2)	(3)	(4)	
9) หนังสือพิมพ์ (กระดาษ)					
10) เว็บไซต์					
11) เฟสบุ๊ก (Facebook)					
12) ไลน์ (Line)					
13) ทวิตเตอร์ (Twitter)					
14) ติ๊กต็อก (Tiktok)					
15) สื่อจากประเทศเพื่อนบ้าน (วิทยุ สิ่งพิมพ์ โทรทัศน์)					
16) อื่นๆ (เช่น ใบปลิว โปสเตอร์ เสียงตามสาย แอพฯ) ระบุ.....					

ตอนที่ 2 ต้นทุนในชุมชน

ตอนที่ 2.1 ข้อมูลด้านกายภาพและสาธารณูปโภคสาธารณูปการ (ทุนกายภาพ)

13.ท่านและสมาชิกในครัวเรือนมีบ้านเป็นของตนเองหรือไม่ (เลือกได้ 1 ข้อ)

☐1) อาศัยอยู่กับผู้อื่น

☐2) เช่าบ้านอยู่ ค่าเช่า.....บาท/เดือน

☐ 3) ปลูกบ้านในที่ดินผู้อื่น เช่น ญาติ ที่ดินสาธารณะ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ศาสนสถาน เป็นต้น มีค่าเช่า.....บาท (ไม่มีค่าเช่าให้ใส่ 0)

☐4) มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง

4.1) ในกรณีมีบ้านและที่ดินของตนเอง สภาพกรรมสิทธิ์ คือ

☐บ้านไม่ติดจำนองหรือค้ำประกัน

☐บ้านติดจำนองหรือค้ำประกันกับสถาบันการเงิน

☐บ้านติดจำนองหรือค้ำประกันกับเจ้าหนี้นอกระบบ

☐บ้านและที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ตามกฎหมาย

14.สภาพของบ้านที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันเป็นอย่างไร (เลือกได้ 1 ข้อ)

☐ 1) สภาพทรุดโทรม หรือวัสดุก่อสร้างบ้านไม่ถาวร เช่น ไม้ไผ่ แผ่นไม้อัด มุงจาก มุงหญ้าคา

☐2)บ้านไม้หรือตึกหลังคามุงกระเบื้องหรือสังกะสีที่มีสภาพแข็งแรงปานกลาง

☐3) บ้านอาคารไม้/ตึกที่มีสภาพมั่นคงแข็งแรง

15.ครัวเรือนของท่านมีไฟฟ้าใช้หรือไม่

☐1) ไม่มี (เช่น เทียน ตะเกียง)

☐2) ต่อพ่วงไฟฟ้าจากคนอื่น (ไม่มีมิเตอร์ไฟฟ้าของตนเอง)

☐3) มีมิเตอร์ของตนเอง

16.ครัวเรือนของท่านได้ใช้พลังงานทางเลือกหรือไม่ (เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานน้ำ พลังงานลม เครื่องปั่นไฟ แก๊สชีวภาพ แก๊สชีวมวล เป็นต้น)

☐1) ใช้ ☐2) ไม่ใช้

17.น้ำในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนท่านมาจากแหล่งใด?

17.1 น้ำจากระบบประปา (นครหลวง, ภูมิภาค, ชุมชน, ต่อพ่วงคนอื่น)

☐ใช้ ☐ไม่ใช้

17.2 น้ำจากแหล่งน้ำต่างๆ (เช่น น้ำบ่อ น้ำห้วย บาดาล อ่างเก็บน้ำ น้ำฝน)

☐เพียงพอตลอดปี ☐ไม่เพียงพอ ☐ไม่ใช้

17.3 ซื้อน้ำ (น้ำถัง น้ำขวด ตู้กดน้ำดื่ม)

☐ซื้อ ☐ไม่ซื้อ

18.ครัวเรือนของท่านมีอุปกรณ์สารสนเทศหรือไม่ (โทรศัพท์บ้าน โทรศัพท์มือถือ เครื่องคอมพิวเตอร์และสัญญาณอินเตอร์เน็ต)

18.1 โทรศัพท์บ้าน

☐ ไม่มี

☐มีโทรศัพท์บ้าน จำนวน.....เครื่อง

18.2 โทรศัพท์มือถือ

☐ ไม่มี ☐มีโทรศัพท์มือถือแต่ไม่มีอินเตอร์เน็ตจำนวน.....เครื่อง

☐มีโทรศัพท์มือถือและมีอินเตอร์เน็ต จำนวน.....เครื่อง

18.3 เครื่องคอมพิวเตอร์

☐ ไม่มี

☐มีแต่ไม่มีอินเตอร์เน็ต จำนวน.....เครื่อง ☐มีและมีอินเตอร์เน็ต จำนวน.....เครื่อง

19.ครัวเรือนของท่านมีพื้นที่ทำกินทางการเกษตรหรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐1) ไม่มีที่ทำกินทางการเกษตร/ไม่ได้ทำการเกษตร

☐2) มีพื้นที่ทำกินเป็นของตนเอง โดยมีเอกสารสิทธิ์แสดงความเป็นเจ้าของ

☐ ที่ดินไม่ติดจำนอง หรือค้ำประกัน

☐ที่ดินติดจำนอง หรือค้ำประกันกับสถาบันการเงิน ธนาคาร

☐ติดจำนอง หรือค้ำประกันกับเจ้าหนี้นอกระบบ

20.☐มีพื้นที่ทำกินที่มีเอกสารแสดงสิทธิ์แสดงการครอบครอง จำนวน.....แปลง พื้นที่รวม.....ไร่.....งาน.....ตารางวา

21.☐มีพื้นที่ทำกินอยู่ในเขตป่า (ป่าสงวนฯ/อุทยานฯ หรืออื่นๆ) จำนวน.....แปลง พื้นที่รวม.....ไร่.....งาน.....ตารางวา

22.☐ไม่มีพื้นที่ทำกินเป็นของตนเองแต่อาศัยพื้นที่ของบุคคลอื่นทำ โดยไม่มีค่าเช่า

23.☐เช่าที่ทำกิน จำนวน.....แปลง พื้นที่รวม.....ไร่..... งาน.....ตารางวา

ค่าเช่า.....บาท/เดือน หรือแบ่งผลผลิต.....(หน่วยผลผลิต)

24.☐มีพื้นที่ทำกินเป็นของตนเอง แต่ไม่มีเอกสารสิทธิ์แสดงความเป็นเจ้าของ

จำนวน.....แปลง พื้นที่รวม.....ไร่..... งาน.....ตารางวา

25.ครัวเรือนของท่านใช้น้ำเพื่อทำการเกษตรจากแหล่งใดเป็นหลัก (เลือกได้ 1 ข้อ)

☐1) แม่น้ำ ลำห้วย ลำเหมือง

☐2) อ่างเก็บน้ำ สระน้ำหมู่บ้าน

☐3) น้ำใต้ดิน (บ่อน้ำผิวดิน น้ำบาดาล)

☐4) น้ำฝน

☐5) คลองชลประทาน

☐6) อื่น ๆ (ระบุ)

26.ครัวเรือนของท่านมีปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ทำกินหรือไม่

☐ ไม่มีปัญหา

☐มีปัญหา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) คือ

27.ถ้าท่านปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ทำกิน ปัญหาคืออะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐1) น้ำเข้าไม่ถึงแปลง หรือมีน้ำไม่เพียงพอตลอดทั้งปี

☐2) ดินไม่อุดมสมบูรณ์ ทำให้ผลผลิตไม่ดี

☐3) ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน

☐4) ที่ดินติดจำนอง

☐5) อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย เช่น อุทกภัย ดินถล่ม

☐6) เข้าถึงยาก (เช่น ไม่มีถนนหรือถนนไม่ดี เข้าได้บางฤดูกาล)

☐7) อื่น ๆ (ระบุ)

28.ถนน/เส้นทางสาธารณะและการเดินทาง_ถนน/เส้นทางสาธารณะและการเดินทางเข้าที่อยู่อาศัย (เลือกได้ 1 ข้อ)

☐1) ไม่มีถนนเข้าถึงที่อยู่อาศัย

☐2) ถนนเข้าถึงที่อยู่อาศัยใช้การได้บางฤดูกาล

☐3)ถนนเข้าถงึที่อยู่อาศัยใช้การได้

☐4) มีการเดินทางในรูปแบบอื่น (ระบุ)

29.ถนน/เส้นทางสาธารณะและการเดินทางเข้าที่ทำกิน (เลือกได้ 1 ข้อ)

☐1) ไม่มีถนนเข้าถึงที่ทำกิน

☐2) ถนนเข้าถึงที่ทำกินใช้การได้บางฤดูกาล

☐3) ถนนเข้าถึงที่ทำกินและใช้การได้ดี

☐4) มีการเดินทางในรูปแบบอื่น (ระบุ)

30.ครัวเรือนของท่านใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการขอรับสวัสดิการจากภาครัฐหรือไม่

☐1) ไม่ใช้ ☐2) ใช้

31.ครัวเรือนของท่านได้รับประโยชน์ในการดำรงชีพและสร้างรายได้จากเทคโนโลยีดิจิทัล หรือไม่

☐1) ไม่ได้ ☐2) ได้

ตอนที่ 2.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (ทุนการเงิน)

32. รายได้จากภาคการเกษตรของครัวเรือนมาจากอะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

32.1) พืชเกษตร

☐ ไม่ได้เพาะปลูกพืชเกษตร

☐ ทำนา

ผลผลิตจริงที่ได้.....เกวียน/ตัน ราคาที่ขายได้รวม.....บาท/ปี

☐ ทำสวนผัก/ผลไม้

ผลผลิตจริงที่ได้.....กก. ราคาที่ขายได้รวม.....บาท/ปี

☐ พืชไร่ มันสำปะหลัง อ้อย ถั่วเหลือง ถั่วอื่น ๆ พริก ฯลฯ

ผลผลิตจริงที่ได้.....ตัน ราคาที่ขายได้รวม.....บาท/ปี

☐พืชอุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน

ผลผลิตจริงที่ได้.....เกวียน/ตัน ราคาที่ขายได้รวม.....บาท/ปี

(ต้นทุนคำนวณจากค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของพืชแต่ละชนิดตามข้อมูลแต่ละพื้นที่จังหวัด)

32.2) ปศุสัตว์

☐ ไม่ได้ทำปศุสัตว์

☐สัตว์ปีก ราคาที่ขายได้รวม.....บาท/ปี ต้นทุน.....บาท/ปี

☐หมู/แพะ/แกะ/ลา/ล่อ ราคาที่ขายได้รวม.....บาท/ปี ต้นทุน.....บาท/ปี

☐วัว/ควาย/ม้า ราคาที่ขายได้รวม.....บาท/ปี ต้นทุน.....บาท/ปี

32.3) ประมง

☐ ไม่ได้ทำประมง

☐ประมงน้ำเค็ม ราคาที่ขายได้รวม.....บาท ต้นทุน.....บาท

☐ ประมงน้ำจืด (เช่น บ่อปลา กุ้ง กบ เป็นต้น) รายได้.....บาท ต้นทุน.....บาท

33. รายได้จากการส่งกลับมาจากลูกหลานที่ทำงานนอกพื้นที่อื่น ๆ รายได้.....บาท/ปี

34. ครัวเรือนของท่านมีการออมหรือไม่

☐1) ไม่มี

☐2) มี (ระบุประเภทการออม)

34.1 ประเภทการออม

☐1) เงินสด และทรัพย์สิน (เช่น ทอง)

☐2) เงินฝากกับสถาบันการเงิน (ธนาคาร หน่วยประกันชีวิต)

☐3) เงินฝากกับสหกรณ์ กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนชุมชน กลุ่มสัจจะ กองทุนหมู่บ้าน

☐4) พันธบัตร/สลากออมทรัพย์ (ออมสิน ธกส. ฯลฯ)

☐5) กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.)

☐6) การออมอื่น ๆ (ระบุ)

35. ครัวเรือนของท่านมีหนี้สินหรือไม่ (เลือกได้ 1 ข้อ)

☐1) ไม่มีหนี้สิน

35.1 เหตุที่ไม่มีหนี้สิน

☐ ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน

☐ ไม่มีความสามารถในการชำระคืน

☐ ไม่ต้องการเป็นหนี้

☐ อื่น ๆ (ระบุ)

☐ 2) มีหนี้สิน

35.2 แหล่งสินเชื่อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. ญาติ/เพื่อน/เพื่อนบ้าน (ไม่มีค่าตอบแทนอื่นใด)

☐ 2. ญาติ/เพื่อน/เพื่อนบ้าน (อัตราดอกเบี้ยต่ำกว่า ร้อยละ 15 ต่อปี)

☐ 3. กองทุนการเงินของชุมชน (สหกรณ์ กลุ่มออมทรัพย์

☐ 4. กองทุนการเงินที่รัฐสนับสนุน (กองทุนหมู่บ้าน/กองทุนเงินล้าน/โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กขคจ.))

☐ 5. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

☐ 6. ธนาคารออมสินกลุ่มกองทุน

☐ 7. ธนาคารพาณิชย์อื่น ๆ (เช่น กสิกร ไทยพาณิชย์ กรุงไทย ธอส. ฯลฯ)

☐ 8. สถาบันการเงินเอกชน (ไฟแนนซ์ ,อิออน, เงินติดล้อ)

☐ 9. ร้านค้าอุปโภค บริโภคและปัจจัยการผลิต (ปุ๋ย ยา ฯลฯ)

☐ 10. เงินกู้นอกระบบ (อัตราดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปี)

☐ 11. กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา

☐ 12. แหล่งอื่น ๆ (ระบุ)

36. ครัวเรือนของท่านมีทรัพย์สินเพื่อการประกอบอาชีพหรือไม่

☐ 1) ไม่มี

☐ 2) มีและได้ใช้เพื่อประกอบอาชีพ

37. ทรัพย์สินเพื่อประกอบอาชีพ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) เครื่องจักรกล เช่น รถไถขนาดเล็ก เครื่องตัดหญ้า ฯลฯ

☐ 2) รถมอเตอร์ไซค์ (พร้อมเสื้อ)

☐ 3) รถแท็กซี่

☐ 4) เรือประมง เรือติดเครื่องยนต์

☐ 5) แผงขายของ

☐ 6) รถโซเล่ย์ (รถพ่วงข้าง)

☐ 7) ยุ้งฉาง

☐ 8) หุ้น

☐ 9) แชร์ (ที่ยังไม่ได้เปีย)

☐ 10) สัตว์เลี้ยง

☐ 11) อื่นๆ (ระบุ)

ตอนที่ 2.3 ทรัพยากรธรรมชาติ และภัยพิบัติต่างๆ (ทุนทรัพยากรธรรมชาติ)

38. ครัวเรือนของท่านได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ เช่น ที่สาธารณะ ทุ่งหญ้า ป่า แม่น้ำ ลำธาร ชายฝั่งทะเล หรืออื่น ๆ เพื่อการยังชีพ หรือไม่

☐ ไม่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่เพื่อยังชีพ

☐ ใช้

38.1 การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่เพื่อยังชีพ (เลือกได้ 1 ข้อ)

☐ 1) สามารถเข้าใช้ประโยชน์เพื่อยังชีพได้บางฤดูกาล

☐ 2) สามารถเข้าใช้ประโยชน์เพื่อยังชีพได้ตลอดเวลา

☐ 3) อื่น ๆ (ระบุ)

39. ครัวเรือนของท่านได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ เช่น ที่สาธารณะ ทุ่งหญ้า ป่า แม่น้ำ ลำธาร ชายฝั่งทะเล หรืออื่น ๆ เพื่อสร้างรายได้หรือไม่

☐ ไม่ใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อสร้างรายได้

☐ ใช้ (เลือกได้ 1 ข้อ)

39.1 การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

☐ 1) สามารถเข้าใช้ประโยชน์เพื่อสร้างรายได้บางฤดูกาล

☐ 2) สามารถเข้าใช้ประโยชน์เพื่อสร้างรายได้ตลอดเวลา

☐ 3) อื่น ๆ (ระบุ)

40. ครัวเรือนของท่านมีบ้านพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ภัยพิบัติหรือไม่ ในระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2559-2563)

☐ ไม่อยู่

☐ อยู่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

41. ประเภทภัยพิบัติต่อบ้านพักที่ครัวเรือนอาศัยอยู่

☐ 1) อุทกภัย

☐ 2) ดินโคลนถล่ม

☐ 3) วาตภัย

☐ 4) อัคคีภัย

☐ 5) ภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย/โรงงานอุตสาหกรรม

☐ 6) ภัยแล้ง

☐ 7) ไฟจากไฟป่าและหมอกควัน

☐ 8) ภัยโรคระบาดในมนุษย์

☐ 9) ภัยจากแมลง สัตว์ ศัตรูพืชระบาด

☐ 10) ภัยโรคระบาดสัตว์ และสัตว์น้ำ

☐ 11) ภัยจากสถานการณ์ความไม่สงบ (ภัยจากมนุษย์)

42. ความถี่ประสบภัยพิบัติต่อบ้านพักที่ครัวเรือนอาศัยอยู่

0 = ไม่เคยประสบภัยพิบัติ

1 = 1 ครั้ง

2 = 2-3 ครั้งในรอบ 5 ปี

3 = ทุกปี (ปีละครั้ง)

4 = มากกว่าปีละ 1 ครั้ง

43. การรับมือกับภัยพิบัติต่อบ้านพักที่ครัวเรือนอาศัยอยู่

0 = ไม่ได้รับความช่วยเหลือ/ช่วยเหลือตัวเอง

1 = ได้รับการช่วยเหลือและชดเชยเยียวยาจากภาครัฐ/เอกชน

2 = ชุมชนมีระบบบริหารจัดการรองรับภัยพิบัติ

3 = ชุมชนมีระบบบริหารจัดการรองรับภัยพิบัติและสามารถฟื้นตัวเข้าสู่ภาวะปกติได้เร็ว

44. ครัวเรือนของท่านมีที่ทำกิน (รวมชายฝั่งทะเลกรณีชาวประมงพื้นบ้าน) อยู่ในพื้นที่ภัยพิบัติทางธรรมชาติหรือไม่ในระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. (2559-2563

☐ ไม่อยู่

☐ อยู่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

45. ประเภทภัยพิบัติต่อที่ทำกิน

☐ 1) อุทกภัย

☐ 2) ดินโคลนถล่ม

☐ 3) วาตภัย

☐ 4) อัคคีภัย

☐ 5) ภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย/โรงงานอุตสาหกรรม

☐ 6) ภัยแล้ง

☐ 7) ไฟจากไฟป่าและหมอกควัน

☐ 8) ภัยโรคระบาดในมนุษย์

☐ 9) ภัยจากแมลง สัตว์ ศัตรูพืชระบาด

☐ 10) ภัยโรคระบาดสัตว์ และสัตว์น้ำ

☐ 11) ภัยจากสถานการณ์ความไม่สงบ (ภัยจากมนุษย์)

46. ความถี่ประสบภัยพิบัติต่อที่ทำกิน

0 = ไม่เคยประสบภัยพิบัติ

1 = 1 ครั้ง

2 = 2-3 ครั้งในรอบ 5 ปี

3 = ทุกปี (ปีละครั้ง)

4 = มากกว่าปีละ 1 ครั้ง

47. การรับมือกับภัยพิบัติต่อที่ทำกิน

0 = ไม่ได้รับความช่วยเหลือ/ช่วยเหลือตัวเอง

1 = ได้รับการช่วยเหลือและชดเชยเยียวยาจากภาครัฐ/เอกชน

2 = ชุมชนมีระบบบริหารจัดการรองรับภัยพิบัติ

3 = ชุมชนมีระบบบริหารจัดการรองรับภัยพิบัติและสามารถฟื้นตัวเข้าสู่ภาวะปกติได้เร็ว

ตอนที่ 2.4 การเกื้อกูลและระบบรองรับทางสังคม (ทุนทางสังคม)

48. ครัวเรือนของท่านเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมของชุมชนใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ประเภทกลุ่มกิจกรรม	การเป็นสมาชิก	การพึ่งพาในกรณีที่ได้รับความเดือดร้อน	ปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
☐ 1) กลุ่มอาชีพ/การผลิต/แปรรูป (เช่น กลุ่มเมล็ดพันธุ)	การเป็นสมาชิก 0 = ไม่เป็น 1 = เป็น	การพึ่งพาในกรณีที่ได้รับความเดือดร้อน 1 = พึ่งได้มาก 2 = พึ่งได้บ้าง 3 = พึ่งไม่ได้เลย	ปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม 0 = ไม่มี 1 = มี
☐ 2) กลุ่มการเงิน (เช่น กองทุน กลุ่มออมทรัพย์)	การเป็นสมาชิก 0 = ไม่เป็น 1 = เป็น	การพึ่งพาในกรณีที่ได้รับความเดือดร้อน 1 = พึ่งได้มาก 2 = พึ่งได้บ้าง 3 = พึ่งไม่ได้เลย	ปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม 0 = ไม่มี 1 = มี

ประเภทกลุ่มกิจกรรม	การเป็นสมาชิก	การพึ่งพาในกรณีที่ได้รับความเดือดร้อน	ปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
☐ 3) กลุ่มสวัสดิการสังคม (เช่น กลุ่มฌาปนกิจ กองทุนสวัสดิการ	การเป็นสมาชิก 0 = ไม่เป็น 1 = เป็น	การพึ่งพาในกรณีที่ได้รับความเดือดร้อน 1 = พึ่งได้มาก 2 = พึ่งได้บ้าง 3 = พึ่งไม่ได้เลย	ปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม 0 = ไม่มี 1 = มี
☐ 4) กลุ่มด้านสังคม (เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มสตรี/แม่บ้าน กลุ่มศาสนา)	การเป็นสมาชิก 0 = ไม่เป็น 1 = เป็น	การพึ่งพาในกรณีที่ได้รับความเดือดร้อน 1 = พึ่งได้มาก 2 = พึ่งได้บ้าง 3 = พึ่งไม่ได้เลย	ปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม 0 = ไม่มี 1 = มี
☐ 5) กลุ่มทรัพยากรธรรมชาติ (เช่น กลุ่มอนุรักษ์ฯ กลุ่มผู้ใช้น้ำ)	การเป็นสมาชิก 0 = ไม่เป็น 1 = เป็น	การพึ่งพาในกรณีที่ได้รับความเดือดร้อน 1 = พึ่งได้มาก 2 = พึ่งได้บ้าง 3 = พึ่งไม่ได้เลย	ปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม 0 = ไม่มี 1 = มี
☐ 6) กลุ่มวัฒนธรรมท้องถิ่น (ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน หัตถกรรมพื้นบ้าน แพทย์แผนไทย อาหารท้องถิ่น ช่างฝีมือดั้งเดิม กีฬาและการละเล่นพื้นบ้าน)	การเป็นสมาชิก 0 = ไม่เป็น 1 = เป็น	การพึ่งพาในกรณีที่ได้รับความเดือดร้อน 1 = พึ่งได้มาก 2 = พึ่งได้บ้าง 3 = พึ่งไม่ได้เลย	ปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม 0 = ไม่มี 1 = มี

ประเภทกลุ่มกิจกรรม	การเป็นสมาชิก	การพึ่งพาในกรณีที่ได้รับความเดือดร้อน	ปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
☐ 7) กลุ่มอื่น ๆ (ระบุ)	การเป็นสมาชิก 0 = ไม่เป็น 1 = เป็น	การพึ่งพาในกรณีที่ได้รับความเดือดร้อน 1 = พึ่งได้มาก 2 = พึ่งได้บ้าง 3 = พึ่งไม่ได้เลย	ปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม 0 = ไม่มี 1 = มี

49. ครัวเรือนของท่านเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ประเภทกิจกรรม	ระดับการมีส่วนร่วม	ความถี่ในการเข้าร่วม
☐ 1) กิจกรรมทางศาสนา	ระดับการมีส่วนร่วม 0 = ไม่ร่วม 1 = เข้าร่วมรับรู้ รับฟัง 2 = เสนอความคิดเห็น ลงแรง 3 = ตัดสินใจ	ความถี่ในการเข้าร่วม 0 = ไม่เคยเข้าร่วมเลย 1 =เข้าร่วมบางครั้ง 2 =เข้าร่วมทุกครั้ง
☐ 2) กิจกรรมประชาคมทั่วไป	ระดับการมีส่วนร่วม 0 = ไม่ร่วม 1 = เข้าร่วมรับรู้ รับฟัง 2 = เสนอความคิดเห็น ลงแรง 3 = ตัดสินใจ	ความถี่ในการเข้าร่วม 0 = ไม่เคยเข้าร่วมเลย 1 =เข้าร่วมบางครั้ง 2 =เข้าร่วมทุกครั้ง
☐ 3) กิจกรรมทางการพัฒนา	ระดับการมีส่วนร่วม 0 = ไม่ร่วม	ความถี่ในการเข้าร่วม 0 = ไม่เคยเข้าร่วมเลย

ประเภทกิจกรรม	ระดับการมีส่วนร่วม	ความถี่ในการเข้าร่วม
	1 = เข้าร่วมรับรู้ รับฟัง 2 = เสนอความคิดเห็น ลงแรง 3 = ตัดสินใจ	1 =เข้าร่วมบางครั้ง 2 =เข้าร่วมทุกครั้ง
☐ 4) กิจกรรมด้านความมั่นคง	ระดับการมีส่วนร่วม 0 = ไม่ร่วม 1 = เข้าร่วมรับรู้ รับฟัง 2 = เสนอความคิดเห็น ลงแรง 3 = ตัดสินใจ	ความถี่ในการเข้าร่วม 0 = ไม่เคยเข้าร่วมเลย 1 =เข้าร่วมบางครั้ง 2 =เข้าร่วมทุกครั้ง
☐ 5) กิจกรรมด้านการปกครองท้องถิ่น	ระดับการมีส่วนร่วม 0 = ไม่ร่วม 1 = เข้าร่วมรับรู้ รับฟัง 2 = เสนอความคิดเห็น ลงแรง 3 = ตัดสินใจ	ความถี่ในการเข้าร่วม 0 = ไม่เคยเข้าร่วมเลย 1 =เข้าร่วมบางครั้ง 2 =เข้าร่วมทุกครั้ง
☐ 6) กิจกรรมด้านปกป้อง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม	ระดับการมีส่วนร่วม 0 = ไม่ร่วม 1 = เข้าร่วมรับรู้ รับฟัง 2 = เสนอความคิดเห็น ลงแรง รณรงค์ 3 = ตัดสินใจ	ความถี่ในการเข้าร่วม 0 = ไม่เคยเข้าร่วมเลย 1 =เข้าร่วมบางครั้ง 2 =เข้าร่วมทุกครั้ง
☐ 7) กิจกรรมด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น	ระดับการมีส่วนร่วม 0 = ไม่ร่วม 1 = เข้าร่วมรับรู้ รับฟัง	ความถี่ในการเข้าร่วม 0 = ไม่เคยเข้าร่วมเลย 1 =เข้าร่วมบางครั้ง

ประเภทกิจกรรม	ระดับการมีส่วนร่วม	ความถี่ในการเข้าร่วม
	2 = เสนอความคิดเห็น ลงแรง รณรงค์ 3 = ตัดสินใจ	2 =เข้าร่วมทุกครั้ง
☐ 8) อื่นๆ ระบุ	ระดับการมีส่วนร่วม 0 = ไม่ร่วม 1 = เข้าร่วมรับรู้ รับฟัง 2 = เสนอความคิดเห็น ลงแรง 3 = ตัดสินใจ	ความถี่ในการเข้าร่วม 0 = ไม่เคยเข้าร่วมเลย 1 =เข้าร่วมบางครั้ง 2 =เข้าร่วมทุกครั้ง

50. การช่วยเหลือกันเมื่อคนในชุมชนประสบความเดือดร้อน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) ไม่มี

☐ 2) ช่วยเหลือกันตามธรรมเนียมประเพณี(ไม่ต้องเกณฑ์/บังคับ)

☐ 3) มีการกำหนดกติกาในการช่วยเหลือกันเมื่อประสบความเดือดร้อน

☐ 4) มีการตั้งกลุ่มหรือกลไกเพื่อดำเนินการช่วยเหลือกันเมื่อประสบความเดือดร้อน (เช่น กองทุนสวัสดิการในระดับชุมชน กลุ่มรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อ)

☐ 5) การปรึกษาหารือกัน

51. การกำหนดกฎระเบียบ หรือกติกาในการอยู่ร่วมกันของชุมชน (เลือกได้ 1 ข้อ)

☐ ไม่มีการกำหนดกฎระเบียบ หรือกติกาในการอยู่ร่วมกัน

☐ เริ่มมีแนวทางหรือกฎระเบียบชุมชนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กติกาธรรมนูญชุมชน

☐ แนวทางหรือกฎระเบียบการอยู่ร่วมกันที่เหมาะสมกับบริบทชุมชนแต่ยังไม่มีการนำไปใช้อย่างจริงจัง

☐ มีแนวทางหรือกฎระเบียบการอยู่ร่วมกันที่เหมาะสมกับบริบทชุมชนและนำไปปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

52. การปฏิบัติตามกฎระเบียบ กติกา ข้อตกลงการอยู่ร่วมกันของชุมชน (เลือกได้ 1 ข้อ)

☐ 1) คนในหมู่บ้าน/ชุมชน ส่วนน้อยปฏิบัติตามกฎระเบียบ กติกา ข้อตกลงของชุมชน

☐ 2) คนในหมู่บ้าน/ชุมชน ส่วนใหญ่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ กติกา ข้อตกลงของชุมชน

53. การจัดการปัญหาความขัดแย้งของชุมชน (เลือกได้ 1 ข้อ)

☐ 1) ชุมชนไม่สามารถไกล่เกลี่ยปัญหากันเองได้ ต้องมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองของรัฐเข้ามาไกล่เกลี่ย เช่น ทหาร ตำรวจ เจ้าพนักงานปกครอง

☐ 2) ชุมชนสามารถไกล่เกลี่ยปัญหากันเองได้ในบางเรื่อง

☐ 3) ชุมชนสามารถไกล่เกลี่ยปัญหากันเองได้ โดยมีคนกลางที่ชุมชนให้การยอมรับ

54. ประสบการณ์ที่สำคัญที่สุดของท่านในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของชุมชน (เลือกได้ 1 ข้อ)

☐ เรามีประสบการณ์ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกเป็นหลัก

☐ เรามีองค์ความรู้ของเราเอง มีผู้รู้ท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาชุมชนเอง

☐ เรามีองค์ความรู้ ผู้รู้ท้องถิ่น และแหล่งเรียนรู้ที่สามารถขยายผลให้กับชุมชนอื่น ๆ

☐ เรามีองค์ความรู้และผู้รู้ท้องถิ่นที่สามารถสามารถประสานกับภายนอกได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

55. ประเด็นที่สำคัญที่สุดในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและทำงานในชุมชนคือ (เลือกได้ 1 ข้อ)

☐ การบริหารจัดการชุมชนหรือสถาบันในชุมชนควรจะขึ้นอยู่กับผู้นำชุมชนเป็นหลัก

☐ สมาชิกกลุ่มในชุมชนจะมีบทบาทเสนอข้อคิดเห็น และมีการนำข้อคิดเห็นไปปรับปรุงการดำเนินงานของผู้นำ

☐ สมาชิกทุกคนในกลุ่มหรือสถาบันในชุมชนต้องได้รับการยอมรับ และมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ชัดเจนในทุกระดับ

☐ สมาชิกชุมชนต้องมีความรู้สึกรักชุมชนร่วมกันต่อสู้เพื่อสิทธิชุมชนและรักษาทรัพยากร ธรรมชาติอย่างเต็มที่ด้วยตัวเราเอง

☐ สมาชิกในชุมชนบางทีก็ถูกแทรกแซงและยุยงจากคนนอกในการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิและผลประโยชน์ของตนเอง

56. ตั้งแต่ปี 2547 ถึงปัจจุบัน ตัวท่านเอง คนในครอบครัว หรือญาติสนิทเคยผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้หรือไม่ ในลักษณะใด

☐ 1. ไม่เคย

☐ 2. เคย *(ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)*

☐ 99. ขอไม่

- ☐ 2.1 ทรัพย์สินของตนเองเสียหาย
- ☐ 2.2 เคยได้รับบาดเจ็บ
- ☐ 2.3 มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยได้รับบาดเจ็บ
- ☐ 2.4 มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิต
- ☐ 2.5 มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทหายตัวไปโดยไม่ทราบสาเหตุ
- ☐ 2.6 เคยถูกปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน หรือถูกจับโดยเจ้าหน้าที่
- ☐ 2.7 มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยถูกปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน ถูกจับโดยเจ้าหน้าที่
- ☐ 2.8 ตนเอง/คนในครอบครัว/ญาติสนิทมีชื่อในบัญชีดำหรือผู้ต้องสงสัย หรืออยู่ในโครงการพาคนกลับบ้าน
- ☐ 2.9 เคยถูกข่มขู่จากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด
- ☐ 2.10 อื่นๆ ระบุ.....

57. ท่านหรือคนในครอบครัวได้รับผลกระทบจากการระบาดของโควิด 19 หรือไม่

☐ 1. ไม่ได้รับผลกระทบใดๆจากการระบาดโควิด 19

☐ 2. ได้รับผลกระทบจากโควิด 19

☐ 99. ขอไม่

58. ได้รับผลกระทบจากโควิด 19 อย่างไร

- ☐ 58.1 มีคนในครอบครัวเสียชีวิตจากการติดโควิด 19
- ☐ 58.2 คนในครอบครัวติดเชื้อโควิด 19 แต่ไม่เสียชีวิต
- ☐ 58.3 คนในครอบครัวตกงานเพราะการระบาดของโควิด 19
- ☐ 58.4 ครอบครัวมีปัญหารายได้ฝืดเคืองมากขึ้นในช่วงการระบาดของโควิด 19
- ☐ 58.5 อื่นๆ (ระบุ).....

59. **<u>ความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในชุมชน</u>**

ท่านมีความคิดเห็นแบบใด ต่อมุมมองที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ในแต่ละข้อดังไปนี้ *(ตอบทุกข้อ)*

	ศาสนา วัฒนธรรม เดียวกับท่าน (1)	**ศาสนา วัฒนธรรม ต่างกับท่าน** (2)	**วัฒนธรรมและศาสนา ไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการพิจารณา** (3)	**ไม่รู้** (98)	**ขอไม่ตอบ** (99)
1) หากท่านมีหรือกำลังจะมีลูกที่อยู่ในวัยต้องเข้าโรงเรียน ท่านอยากจะส่งลูกไปเรียนใน**โรงเรียน**แบบใด					
2) หากท่านต้องย้ายที่อยู่ใหม่ ถ้าเลือกได้ ท่านอยากจะอาศัยอยู่ใน**ชุมชน**แบบใด					
3) หากท่านต้องย้ายที่ทำงานใหม่ ถ้าเลือกได้ ท่านอยากจะทำงานใน**สถานที่ทำงาน**แบบใด					

60. ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านคิดว่าในชุมชนของท่าน ชาวบ้านมีการเคลื่อนไหว หรือขับเคลื่อนเพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือไม่

☐ 1. ไม่มีเลย ☐ 2. มีบ้าง ☐ 3. มีเป็นประจำ ☐ 98.ไม่รู้ 99.ขอไม่ตอบ

61. ท่านคิดว่าในชุมชนของท่าน ถ้ารัฐบาลมีโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ เช่นโครงการนิคมอุตสาหกรรมใหญ่ โรงงานแยกแก๊สธรรมชาติ ฯลฯ ชาวบ้านควรมีการเคลื่อนไหว หรือขับเคลื่อนเพื่อปกป้อง รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนหรือไม่

1. ควรเคลื่อนไหว 2. ไม่ควรเคลื่อนไหว 3. ควรฟังข้อมูลจากการชี้แจงของรัฐก่อนตัดสินใจว่าจะเคลื่อนไหวหรือไม่เคลื่อนไหว

☐ 98.ไม่รู้ 99.ขอไม่ตอบ

62. ในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ท่านและสมาชิกในบ้านเคยได้รับสวัสดิการต่อไปนี้หรือไม่

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1. บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ/บัตรคนจน
- ☐ 2. เงินอุดหนุนเด็กแรกเกิด 600 บาท
- ☐ 3. เงินสงเคราะห์บุตรประกันสังคม
- ☐ 4. เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
- ☐ 5. เบี้ยยังชีพผู้พิการ
- ☐ 6. การประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง)
- ☐ 7. ค่ารักษาพยาบาล (ประกันสังคม)
- ☐ 8. ค่ารักษาพยาบาลข้าราชการ/พนักงานรัฐ
- ☐ 9. การลดเงินสมทบกองทุนประกันสังคม
- ☐ 10. เงินทดแทนรายได้ระหว่างว่างงาน (ประกันสังคม)
- ☐ 11. โครงการ “เราเที่ยวด้วยกัน”
- ☐ 12. โครงการ “คนละครึ่ง”
- ☐ 13. มาตรการลดหย่อนภาษี (ช้อปดีมีคืน)
- ☐ 14. มาตราการลดค่าครองชีพ (ค่าไฟฟ้า)
- ☐ 15. การปรับลดค่าเทอม
- ☐ 16. ทุนการศึกษาจากรัฐ ระบุ.....
- ☐ 17. อื่นๆ ระบุ.....
- ☐ 18. ไม่ได้รับสวัสดิการของรัฐทุกข้อ

ตอนที่ 2.5 ทุนทรัพยากรมนุษย์ (ทุนมนุษย์)

63. ในชุมชนของท่านมีผู้ที่มีความรู้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) เกษตรกรรม

☐ 2) การประมง

☐ 3) ปศุสัตว์

☐ 4) นวัตกรรมด้านการผลิตและการตลาด

☐ 5) ช่าง (ช่างก่อสร้าง ช่างไฟฟ้า ช่างประปา ช่างซ่อม ช่างเสริมสวย)

☐ 6) สมุนไพร หัตถเวช

☐ 7) อาหาร ขนม แปรรูป ถนอมอาหาร

☐ 8) ศิลปะ งานฝีมือ หัตถกรรม การละเล่นพื้นเมือง (เช่นทอผ้า ดนตรี ลิเกฮูลู การรำโนราห์ ฯลฯ)

☐ 9) ผู้รู้ในพิธีกรรม ความรู้ในศาสตร์ที่เร้นลับที่แก้ปัญหาแก่คนในชุมชน

☐ 10) ผู้มีความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ

☐ 11) ผู้รู้ทางศาสนา/ปราชญ์ทางศาสนา/นักการศาสนา

☐ 12) ความรู้ในด้านฮาลาล

☐ 13) ความรู้ในเรื่องการเงิน/ออมทรัพย์/สหกรณ์ชุมชน

☐ 14) ความรู้ในเรื่องการรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อรักษาสิทธิของชุมชน กลุ่มการพัฒนา กลุ่มรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

☐15) อื่น ๆ (ระบุ)

64.ท่านคิดว่าคนในครัวเรือนของท่านได้รับการดูแลและพัฒนาในเรื่องดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

การพัฒนาคนในชุมชนด้านต่างๆ	**ไม่มีเลย**	**น้อย**	**ค่อนข้างน้อย**	**ค่อนข้างมาก**	**มาก**	**มากที่สุด**
1) ได้รับการพัฒนาการและดูแลรักษาสุขภาพอย่างดียามเจ็บป่วย						

การพัฒนาคนในชุมชนด้านต่างๆ	ไม่มีเลย	น้อย	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างมาก	มาก	มากที่สุด
2) ได้รับการพัฒนาด้านอาหารการกินอย่างดีและมีคุณภาพ						
3) ได้รับการพัฒนาด้านการศึกษาในระดับปฐมวัย (อนุบาล) เป็นอย่างดีและมีคุณภาพ						
4) ได้รับการพัฒนาด้านการศึกษาในระบบโรงเรียนสามัญเป็นอย่างดีมีคุณภาพ						
5) ได้รับการพัฒนาด้านการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ/การศึกษานอกโรงเรียนเป็นอย่างดีมีคุณภาพ						
6) ได้รับการพัฒนาด้านการศึกษาในระบบโรงเรียนสอนศาสนาเป็นอย่างดี						

การพัฒนาคนในชุมชนด้านต่างๆ	ไม่มีเลย	น้อย	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างมาก	มาก	มากที่สุด
7) ได้รับการพัฒนาด้านการศึกษาในด้านอาชีวศึกษาเป็นอย่างดีและมีคุณภาพ						
8) ได้รับการพัฒนาด้านการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยเป็นอย่างดีและมีคุณภาพ						
9) มีการฝึกทักษะเพิ่มประสบการณ์พิเศษเพื่อหางานทำได้เป็นอย่างดี						
10) มีการพัฒนาด้านจิตวิญญาณศาสนาและศีลธรรมเป็นอย่างดี						
11)มีการศึกษา/เรียนรู้จากชุมชนหรือได้มีความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นอย่างดี						

การพัฒนาคนในชุมชนด้านต่างๆ	ไม่มีเลย	น้อย	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างมาก	มาก	มากที่สุด
12)มีการเรียนรู้และมีประสบการณ์จากชุมชนในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม						

ตอนที่ 3 ความเห็นต่อรัฐและประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนา

65. ท่านให้คะแนนรัฐบาลปัจจุบันในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาในพื้นที่ของท่านกี่คะแนน *(โดยให้คะแนนจาก 0 ถึง 10)*

น้อยที่สุด ←										→ มากที่สุด	ขอไม่ตอบ (99)
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

66. ท่านต้องการให้รัฐบาลดำเนินการเรื่องอะไรในการแก้ปัญหาภาคใต้ *(เลือกที่สำคัญที่สุด 3 ข้อ)*

☐ 99.ขอไม่ตอบ

☐ 1. การกระจายอำนาจการปกครองในภาคใต้

☐ 2. พัฒนาเศรษฐกิจพื้นฐานในพื้นที่เพื่อส่งเสริมอาชีพ สร้างรายได้ แก้จน

☐ 3. พัฒนาระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่มากขึ้น

☐ 4. ส่งเสริม สนับสนุน อัตลักษณ์ ภาษา วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

☐ 5. เน้นการให้เงินสวัสดิการแก่คนจน คนเปราะบาง

☐ 6. ป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดทุกประเภท

☐ 6. สนับสนุนกัญชาเสรีต่อไป

☐ 7. แก้ปัญหากลุ่มอิทธิพลค้าของเถื่อน

☐ 8. บังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียม การตัดสินอย่างเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติในกระบวนการยุติธรรม

☐ 9. เคารพสิทธิมนุษยชนและสิทธิชุมชนอย่างเคร่งครัด

☐ 10. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการวางแผนการพัฒนาพื้นที่ ประชาชนมีอำนาจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

☐ 11. เยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาทุกอย่างด้วยความเป็นธรรม

☐ 12. มีนโยบายส่งเสริมภาษาท้องถิ่นทุกภาษา

☐ 13. มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมในภาคใต้

☐ 14. มีนโยบายส่งเสริมเกษตรกรรมและรักษาทรัพยากรในภาคใต้

☐ 15. อื่นๆ ระบุ.....

67. ท่านคิดว่า การพัฒนาภาคใต้เพื่อความยั่งยืน ด้านใดที่มีความสำคัญที่สุด (เลือกตอบ 1 ข้อ)

☐ 1. การพัฒนาคน แก้ปัญหาความยากจน

☐ 2. การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ปกป้อง รักษาทรัพยากรธรรมชาติ

☐ 3. พัฒนาเศรษฐกิจและให้ประเทศมีความมั่งคั่งร่ำรวย

☐ 4. สร้างสันติสุขและความยุติธรรม

☐ 5. การร่วมมือกันทุกภาคส่วนเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนา

☐ 6. อื่นๆ ระบุ.....

68. ท่านอยากได้การพัฒนาอุตสาหกรรมของภาคใต้ในด้านใด ถ้าเลือกได้ (เลือกด้านที่เห็นว่าสำคัญที่สุดไม่เกิน 3 ข้อ)

☐ 1. ยานยนต์

☐ 2. อิเล็กทรอนิกส์

☐ 3. การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ

☐ 4. เกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ

☐ 5. การแปรรูปอาหาร (เช่น อาหารของท้องถิ่น อาหารสากล และอาหารฮาลาล)

☐ 6. หุ่นยนต์

☐ 7. การบินและโลจิสติกส์

☐ 8. เชื้อเพลิงชีวภาพ

☐ 9. ดิจิตัล

☐ 10. การแพทย์ครบวงจร

☐ 11. อุตสาหกรรมทหาร/การป้องกันประเทศ

☐ 12. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (พัฒนาคน) และการศึกษา (การศึกษาสามัญ พุทธศาสตร์ อิสลามศึกษา ฯลฯ)

☐ 13. การลงทุนโครงการเศรษฐกิจขนาดใหญ่ในพื้นที่เพื่อให้มีการจ้างงานและการพัฒนา

☐ 14. การพัฒนาในโครงการเพื่อสนับสนุนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

☐ 15. การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น

☐ 16. อื่นๆ ระบุ .....

69. ท่านมีข้อกังวลอะไรในการพัฒนาภาคใต้ (ระบุ)

.....

.....

.....

<u>สำหรับพนักงานสัมภาษณ์</u>

วันที่เก็บข้อมูล.....เวลาเก็บข้อมูล.....น. ถึง.....น. รวมเวลา.....นาที

จังหวัด.....อำเภอ.....ตำบล.....หมู่ที่.....

ผู้เก็บข้อมูล/แบบสอบถาม..... เบอร์โทรศัพท์ .....

<u>บันทึกของพนักงานสัมภาษณ์</u>

1. การตอบแบบสอบถามครั้งนี้ ใช้วิธีการตอบแบบใด
   - ☐ 1. พนักงานสัมภาษณ์เป็นผู้สัมภาษณ์เองทั้งหมด
   - ☐ 2. พนักงานสัมภาษณ์เป็นผู้สัมภาษณ์เองส่วนหนึ่ง และผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้ทำแบบสอบถามด้วยตัวเองอีกส่วนหนึ่ง
   - ☐ 3. ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้ทำแบบสอบถามด้วยตนเองทั้งหมด
2. คุณใช้ภาษาอะไรในการสัมภาษณ์

   ☐ 1. มลายู ☐ 2. ไทย ☐ 3. มลายูปนไทย ☐ 4. อื่นๆ (ระบุ) .....
3. คุณมั่นใจแค่ไหนว่าคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นความจริง

   ☐ 1. มั่นใจมาก ☐ 2. ค่อนข้างมั่นใจ ☐ 3. ไม่ค่อยมั่นใจ ☐ 4. ไม่มั่นใจเลย
4. คุณคิดว่าผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจเนื้อหาสาระของคำถามหรือไม่

   ☐ 1. เข้าใจดีมาก ☐ 2. เข้าใจดี ☐ 3. เข้าใจบ้าง ไม่เข้าใจบ้าง ☐ 4. ไม่ค่อยเข้าใจเท่าไหร่
5. มีบุคคลอื่นอยู่ด้วยหรือไม่ขณะที่ตอบแบบสอบถาม

   ☐ 1. มี (ระบุ) ..... ☐ 2. ไม่มี
6. กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลเป็น ☐ 1.ตัวจริง ☐ 2. ตัวสำรอง คนที่ .....

   เหตุผลที่ต้องเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจาก

   ☐ 1. ถูกปฏิเสธ ☐ 2. ไม่อยู่บ้าน ☐ 3. ป่วย/ร่างกายไม่พร้อม ☐ 4. อายุไม่ตรงตามเกณฑ์

   ☐ 5. อื่นๆ (ระบุ) .....

   .....
7. ผู้สัมภาษณ์ต้องเปลี่ยนไปกี่ครัวเรือนกว่าที่จะมีผู้ตอบแบบสอบถาม

   เหตุผลที่ต้องเปลี่ยนครัวเรือน เนื่องจาก .....

   .....

   .....
8. ให้บันทึกสาเหตุที่การสัมภาษณ์ต้องหยุดชะงักหรือยุติลงกลางคันไว้ด้วย (หากมีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น)

   .....

   .....
9. ข้อสังเกตอื่นๆ

   .....

   .....

<u>สำหรับผู้ควบคุมงานภาคสนาม</u> ลงนาม.....วันที่.....

สำนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และพันธกิจสังคม

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

15 ถนนกาญจนวณิชย์ ตำบลหาดใหญ่

อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110

โทร. 071286978